

SLOVENSKA ZVEZA na ŠVEDSKEM

Slovensko

GLASILO

Slovenska Informations-
BLADET

ZBORNİK / SAMLINGSVOLYM
Št./Nr 31-37

2010-2011

Del 4

ISSN 978 91-974694-8-7

ISSN 978 91-974694-8-7

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO
Slovenska BLADET
Št./Nr 31-37, Letnik/Årgång 9-10, Leto/År 2010-2011

DEL 4

Izbrala, uredila in izdala:

Budja Avgušтина (Augustina)

*Naslovna stran: uredila Avgušтина Budja, slikovni material: slovenske LJUDSKE NOŠE –
reprodukcija z dovoljenjem umetnika Marjana Gabrila iz Mengša. Vir: splet, 2008*

Stalni sodelavci, uredniki:

Augustina Budja, Ciril Marjan Stopar, Jožef Ficko, Zvonko Bencek

Drugi sodelavci: Marjana Ratajc, Jure Piškur, Danni Stražar, Zvone Podvinski, Alojz Macuh, Marija Kolar, Marija Perovič, Olga Budja, Pavel Zavrel, Branko Jenko, Ladislav Lomšek, Ivanka Franseus, Vesna Jakše, Tone Jakše, Leonida Kembro, Jože Stražar Kiyohara, Suzana Macuh, David Zuppin, Ludvik Kramberger, Branko Verdev, Robert Strgar, Rudolf Uršič, Lojze Hribar in drugi

*Izid zbornika je okvirno podprlo SLOVENSKO-ŠVEDSKO PEVSKO
DRUŠTVO O r f e u m , Landskrona, Švedska*

CIP – kataložni zapis o publikaciji:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana (NUK)
- Kungliga biblioteket, Stockholm

Samozaložba: Budja Augustina, Landskrona, Švedska

Slovensko GLASILO

Slovenska BLADET

Zbornik, 4. Del / Samlingsvolym, del 4

Št./Nr 31-37, Letnik/Årgång 9-10, Leto/År 2010-2011

Landskrona, 2012

ISSN 978 91-974694-8-7

SLOVENSKO GLASILO je na pobudo Cirila Stoparja, tedanjega in sedanjega predsednika Slovenske zveze na Švedskem, začelo izhajati leta 2002, leto dni po izidu zadnje, 170. številke Našega glasa. Podobno kot Naš glas je tudi Slovensko GLASILO namenjeno predvsem Slovencem na Švedskem, vendar ga v roke radi jemljejo tudi rojaki doma in po svetu. Slovensko GLASILO je torej namenjeno vsem, ki jih zanima življenje Slovencev na Švedskem.

Prvi del zbornika slovenskega (Informativnega) GLASILA vsebuje 13 števil (št. 1-13, letniki 2002-2005) in obsega 564 strani. Zbornik 2. del (leto 2006-2008) vsebuje 9 števil (14-22), in obsega 540 strani. Letošnja zbornika - 3. del (2008-2010) vsebuje 8 števil (23-30) ter obsega 502 strani. 4. del zbornika (leto 2010-2011) vsebuje sedem števil (31-37) in obsega 470 strani.

Začetni izvodi Informativnega GLASILA so izhajali v nekoliko manjšem obsegu (med 16 in 48 strani), nato smo v uredništvo začeli prejemati več dopisov in tako povečali obseg strani, s tem pa smo hkrati boljše zapolnili zevajočo slovensko literarno vrzel na Švedskem.

V vlogi urednice sem ponovno zbrala in uredila celotno zbirko GLASIL in s pomočjo slovenskih motivov reprodukcijskega materiala (z dovoljenjem avtorja Marjana Gabrila) oblikovala naslovni strani zbornika obeh delov.

Eno glavnih načel pri urejanju Slovenskega GLASILA je, da objavljamo vsa prejeta besedila, za katera menimo, da bi bila všeč našim bralcem, bodisi v slovenskem ali švedskem jeziku (*časopis smo na občnem zboru Slovenske zveze na Švedskem, dne 1. 3. 2008, pri št. 22 in naprej preimenovali iz naslova **Informativno GLASILO v Slovensko GLASILO** ali **Slovenska BLADET***). Nekatero dopise je potrebno tudi lektorirati, vendar ostajajo po vsebini enaki izvorniku. Pri lektoriranju razen urednice občasno pomaga tudi prevajalka Danni Stražar. Visoko cenimo tudi objavo vaših fotografij in se pri tem držimo načela, da slika pove več kot tisoč besed. Slovenske novice dobivamo preko Radia Ognjišče, slovenskih medijev ali jih poiščemo na internetu. Veseli smo tudi dopisov iz Slovenije.

Zahvaljujem se vodstvu Slovenske zveze, predvsem predsedniku Cirilu Stoparju, za naklonjenost in prednaročilo, da je tudi pričujoči zbornik Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET lahko izšel v knjižni obliki v dveh delih, in je tako moja zamisel obrodila sad. Zaradi švedskega okolja je število bralcev literature v slovenskem jeziku na Švedskem dokaj omejeno. Prav zato nastajajo tudi težave pri iskanju založnika, saj si nihče ne upa vložiti svojih sredstev v nekaj, kar je vprašljivo, ali bo založniku tudi donosno. Zato sem se s podporo svojega društva Orfeum iz Landskrone odločila za objavo v samozaložbi, podobno kot že večkrat prej pri izdaji skoraj vseh mojih dosedanjih knjig. Zbornik SLOVENSKO GLASILO 3. in 4. Del izide v skromni nakladi 30 izvodov. V primeru, da bi bilo povpraševanje po zborniku večje od pričakovanega, se bo lahko naklada v roku enega leta po potrebi povečala (print-on-demand).

Ne nazadnje gre zahvala vsem dopisnikom na Švedskem in tistim v Sloveniji. Želeli je, da bi jih pričujoči zborniki spodbudili k še aktivnejšemu dopisovanju in fotografiranju. Z vašimi prispevki bomo Slovenci na Švedskem lažje ohranili svoj tromesečnik in s tem prispevali k utrjevanju slovenske zavesti in kulture.

Augustina Budja, urednica

SLOVENSKO GLASILO, izdaja Slovenska zveza na Švedskem / SLOVENSKA BLADET, utges av Slovenska riksförbundet i Sverige.

Slovenska zveza je krovna organizacija slovenskih društev na Švedskem. V času izdavanja 37-ih številčk Slovenskega GLASILA je delovalo 11 društev.

Slovenska društva v Slovenski zezi na Švedskem delujejo predvsem na jugu države, in sicer v naslednjih pokrajinah:

Skåne (3: od l. 2008)
(Triglav, Lipa) Orfeum, *Landskrona*
Planika, *Malmö*
Švedsko-slovensko društvo, *Helsingborg*

Blekinge (2: od l. 2008)
Slovenija, *Olofström*
Arena (od l. 2008), *Kallinge*

Halland (1:
Ivan Cankar, *Halmstad*

Bohuslän (2:
France Prešeren, *Göteborg*
Slovenski Dom, *Göteborg*

Västmanland (2:
Simon Gregorčič, *Köping*
Slovenija, *Eskilstuna*

Södermanland (1:
Slovensko društvo, *Stockholm*

Oznake pokrajin so na desni strani zemljevida Švedske.

V pokrajini *Småland* v Jönköpingu je nekaj let v 1980-ih letih obstajalo društvo

Savinja. V *Stockholmu* deluje tudi Švedsko-slovensko prijateljsko društvo, podobno kot v *Ljubljani* Slovensko-švedsko društvo.

Vir: Monografija Slovenci na Švedskem (2005), Augustina Budja, 2005/2008

Podatki o slovenskih društvih:

Zvonko Bencek in Augustina Budja

Slovenija 2011 praznuje 20 let samostojnosti

Od 57. številke Nove revije do osamosvojitvene vojne
25. junij 2011 MMC RTV SLO **Aleš Žužek**

V Sloveniji danes praznujemo dan državnosti. 25. junija 1991 je namreč slovenska skupščina razglasila Temeljno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

25. junija 1991 se je končal proces osamosvajanja Slovenije, ki je neločljivo povezan s procesom propada komunizma v Vzhodni Evropi v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Komunistična Jugoslavija je namreč v osemdesetih letih - tako kot druge države, v katerih je vladal enostrankarski komunistični režim - zdrsnila v gospodarsko krizo.

Maja 1980 je umrl dologoletni voditelj jugoslovanskega komunističnega režima **Josip Broz - Tito**, eden izmed treh "stebrov", ki so povezovali jugoslovansko državo. Druga dva sta bila Zveza komunistov (ZK) in Jugoslovanska ljudska armada (JLA). Gospodarska kriza je postala izgovor za zahteve južnih republik tedanje Jugoslavije po večji centralizaciji in unitarizaciji države.

V ospredje pride nacionalno vprašanje

Ta zahteva se je kazala zlasti v težnjah po spremembi jugoslovanske ustave iz leta 1974. Kot so trdili zagovorniki centralizma, je omenjena ustava povzročila konfederalizacijo Jugoslavije, ki naj bi bila glavni krivec za krizo. Gospodarska kriza je v Jugoslaviji razvnela tudi vse ostrejšje razprave o tem, kdo koga izkorišča - nerazvite južne republike razvite severne ali obratno.

Vse bolj je v ospredje prihajalo nacionalno vprašanje. Spomladi 1981 so na Kosovu izbruhnile množične demonstracije, na katerih so predvsem mladi kosovski Albanci zahtevali, da Kosovo, takrat avtonomna pokrajina v okviru Srbije, postane sedma jugoslovanska republika. Zahteve Albancev so okrepile srbski nacionalizem.

Leta 1986 so bili objavljeni deli memoranduma Srbske akademije znanosti in umetnosti, v katerem so pisci, srbski intelektualci, zapisali, da je ustava iz leta 1974 povzročila veliko škodo srbskemu narodu zaradi oblikovanja avtonomnih pokrajin Vojvodine in Kosova ter da je treba srbske meje uskladiti z etničnimi mejami srbskega naroda. Izvrševalec memoranduma je postal **Slobodan Milošević**, ki se je leta 1986 zavihtel na čelo srbske Zveze komunistov.

57. številka Nove revije - program preoblikovanja v nacijo

Zahteve po unitarizaciji in centralizaciji države, ki jih je podpiral tudi JLA, ter vzpon velikosrbskega nacionalizma so v Sloveniji okrepili težnje po slovenski suverenosti. Na začetku februarja 1987 je izšla znana 57. številka Nova revija, v kateri so bili objavljeni prispevki za slovenski

nacionalni program (pisci prispevkov so bili med drugimi **Jože Pučnik**, **Peter Jambrek**, **Ivo Urbančič**, **Dimitrij Rupel**, **Tine in Spomenka Hribar**, **France Bučar**, **Niko Grafenauer**, **Veljko Rus**, **Janez Jerovšek** in **Drago Jančar**). Temeljna misel vseh prispevkov je bila, da se mora slovenski narod preoblikovati v nacijo, torej v narod z lastno državo.

Ta nacionalni program z zahtevami po slovenski suverenosti je slovenska Zveza komunistov, ki jo je od leta 1986 vodil **Milan Kučan**, kritizirala. Konec leta 1987 je izbruhnila [znana stavka litostrojskih delavcev](#), v kateri so stavkajoči pod vodstvom **Franceta Tomšiča** izrekli nezaupnico partijskemu in samoupravnemu sistemu. Zahtevali so tudi ustanovitev neodvisnih sindikatov in ustanovili iniciativni odbor socialdemokratske stranke.

Leto 1988 je bilo prelomno. V okviru razprav o ustavnih spremembah - tako zvezne kot republiških ustav - je Časopis za kritiko znanosti aprila 1988 objavil Gradivo za slovensko ustavo, ki sta ga pripravili ustavni komisiji Društva slovenskih pisateljev in Slovenskega sociološkega društva. Ustavno gradivo, ki je bilo pisano v duhu demokratičnega ustavnega sistema, je bolj znano po nazivu "pisateljska ustava".

Proces proti četverici - začetek slovenske pomladi

Maja 1988 je bila ustanovljena Slovenska kmečka zveza (SKZ), konec tega meseca pa je slovenski SDV aretiriral novinarja Mladine **Janeza Janšo**, ki je bil eden izmed kandidatov za predsednika Zveze socialistične mladine Slovenije (ZSMS), in ga izročil JLA.

Proces proti četverici JBTZ (Janša-Borštner-Zavrl-Tasič) pred vojaškim sodiščem je sprožil t. i. slovensko pomlad. V podporo četverici je bil ustanovljen Odbor za varstvo človekovih pravic, ki je 21. junija organiziral množično zborovanje na Kongresnem trgu. To je bil trenutek, ki je pokazal, da imajo prodemokratični posamezniki in skupine široko podporo med ljudmi.

Demokratično gibanje najprej ni bilo uspešno, saj je slovenska oblast konec leta 1988 kljub nasprotovanju javnosti potrdila ustavna dopolnila k jugoslovanski ustavi. A sprememb ni bilo mogoče zaustaviti. Naslednje leto, leto 1989, je zaznamovalo ustanavljanje novih političnih strank: Slovenske demokratične zveze (SDZ), Socialdemokratske zveze Slovenije (SDZS), Slovenskih krščanskih demokratov (SKD), Zelenih Slovenije (ZS) itn.

Majniška deklaracija proti temeljni listini

Novoustanovljene demokratične opozicijske stranke in Društvo slovenskih pisateljev so maja 1989 oblikovali Majniško deklaracijo, v kateri so zahtevali suvereno državo slovenskega naroda in večstrankarski sistem. Na množičnem protestnem zborovanju v podporo Janši jo je na Kongresnem trgu v Ljubljani 8. maja 1989 prebral pisatelj **Tone Pavček**. Zborovanje je bilo poimenovano "odprta seja predsedstva RK-ja ZSMS-ja", ker ga je takratna partijska oblast prepovedala.

Demokratska opozicija je tako zahtevala suvereno Slovenijo in večstrankarski sistem, partijska oblast pa je oblikovala temeljno listino, ki je še vztrajala pri reformirani federaciji in samoupravljanju. Toda obramba statusa quo je bila vse težja.

Spremembe v drugih državah komunistične Vzhodne Evrope (4. junija 1989 so bile na Poljskem prve demokratične volitve v takratnem komunističnem bloku, na katerih so premočno zmagala demokratične oz. protikomunistične stranke - to je bila napoved odhoda komunistov z oblasti tudi v drugih državah) in Miloševićev pritisk so slovenske komuniste prisilili v iskanje kompromisa z demokratično opozicijo.

Opozicijske stranke se združijo v koalicijo Demos

Demokratskim zahtevam slovenske javnosti je tako vse bolj popuščala tudi slovenska partijska oblast - septembra 1989 je sprejela dopolnila k slovenski ustavi, ki so omogočila uzakonitev večstrankarskega sistema in prehod v parlamentarno demokracijo. Skupščina je sprejela tudi Zdravljico za slovensko himno.

Novoustanovljene demokratične stranke so jeseni 1989 ustanovile koalicijo Demos, katere glavna cilja sta bila suverena Slovenija in parlamentarna demokracija. Koalicija Demos je [spomladi 1990 zmagala na prvih demokratičnih volitvah](#) po drugi svetovni vojni, dobila večino delegatskih sedežev v slovenski skupščini in oblikovala vlado, ki jo je vodil krščanski demokrat **Lojze Peterle**. Na volitvah za predsednika predsedstva Slovenije je zmagal Milan Kučan.

Novoizvoljena skupščina, ki jo je vodil **France Bučar** (SDZ), se je z osamosvojitveno zakonodajo začela ukvarjati julija 1990. Tedaj je bila sprejeta Deklaracija o suverenosti Republike Slovenije, ki je določala enoletni rok za sprejetje ustave in postopke ugotavljanja, kateri zvezni zakoni v Sloveniji ne veljajo več.

88,2 odstotka volivcev za samostojno Slovenijo

23. decembra 1990 je bil po napornih usklajevanjih med Demosom in opozicijo, ki so jo sestavljale stranke, naslednice nekdanje družbenopolitične ureditve, razpisan [plebiscit o osamosvojitvi Slovenije](#). Izidi plebiscita so bili uradno razglašeni 26. decembra. Glasovanja se je udeležilo 93,2 odstotka volilnih upravičencev: za samostojnost je glasovalo 88,2 odstotka vseh volivcev. Časa za uveljavitev plebiscitne odločitve je bilo šest mesecev.

Slovenija je z vse odločnejšimi koraki stopala proti samostojnosti, še zlasti s sprejetjem zakonodaje na obrambnem področju. Slovenija je začela oblikovati lastno vojsko, čemur se je uprla unitaristično-centralistično usmerjena Jugoslovanska ljudska armada (JLA). Slovenija po plebiscitu ni več pošiljala nabornikov v JLA, ustanovljena sta bila tudi dva učna centra, kamor so na usposabljanje napotili prve slovenske vojaške obveznike.

JLA zahteva slovenske nabornike

Eden je bil na lgu pri Ljubljani, drugi pa v Pekrah pri Mariboru. JLA je od slovenskih oblasti zahteval izročitev nabornih evidenc in zaprtje obeh učnih centrov, naborniki iz teh centrov pa naj bi odšli služiti vojaško obveznost v enote JLA. Slovenska oblast zahtevam JLA ni popuščala. V enem izmed učnih centrov, [v Pekrah pri Mariboru, je 23. maja 1991](#) prišlo do prvih napetosti med slovensko Teritorialno obrambo (TO) in Jugoslovansko ljudsko armado, ki je obkolila učni center.

Zaradi ugrabitve dveh slovenskih teritorialcev je slovenska oblast začela blokado vojašnic in si nakopala očitke opozicijskega LDS-a, da zaostruje razmere. Blokada je bila uspešna, saj je JLA (začasno) popustil in vrnil ugrabljeni teritorialca. Med demonstracijami je padla tudi prva žrtev za samostojno Slovenijo - Mariborčana **Josefa Šimčika** je do smrti povozil oklepnik JLA.

Slovenska skupščina je 25. junija 1991 razglasila neodvisnost Slovenije in prevzela nadzor nad svojimi mejami. Jugoslovanska oblast ni priznala slovenske samostojnosti. Oboroženi spopadi med jugoslovansko armado ter slovensko Teritorialno obrambo in slovensko policijo so se začeli v zgodnjih jutranjih urah 27. junija. Ukaz za napad na Slovenijo je 26. junija zjutraj dala zvezna jugoslovanska vlada, ki jo je vodil jugoslovansko usmerjeni Hrvat **Ante Marković**.

Slovenske sile porazijo JLA

Slovenska vojska in policija sta v nekaj dneh zaustavili več oklepnih enot, vnovič zasedli mejne prehode, jugoslovansko vojsko na slovenskih tleh pa blokirali v vojašnicah. Intervencija je bila končana 3. julija 1991 in poražena jugoslovanska vojska se je začela umikati v vojašnice.

Na začetku julija 1991 so se po posredovanju Evropske skupnosti na Brionih začela pogajanja med Jugoslavijo, Slovenijo in Hrvaško. 7. julija so podpisali t. i. brionsko deklaracijo, ki jo je slovenska skupščina potrdila 10. julija.

Z njo je Slovenija uradno za tri mesece zamrznila osamosvajanje, dejansko pa je le še pospešila njegovo izvajanje. Prve države so medtem že priznale samostojno Slovenijo - pomembno je bilo zlasti nemško priznanje 19. decembra 1991 (veljati je začelo 15. januarja 1992), tudi Švedska. 15. januarja 1992 je slovensko državo priznala večina članic Evropske skupnosti, 22. maja 1992 pa je postala tudi 176. članica OZN-a.

Leta 2004 je Slovenija sprejeta kot enakopravna članica v Evropsko Skupnost (EU) in leta 2008 v monetarno unijo, ko je sprejela evropsko valuto EURO.

Republiki SLOVENIJI vse najboljše!

Vir: Splet 2011, izbor: Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o
g
l
a
s
i
l
o

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Poletje / Sommaren 2010

ISSN 2000-2173

Št./Nr 31 Letnik/Årgång 9

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 31 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Foto: Maškerada v Slov.društvu Stockholm; Jure in Judita iz Lunda srečata letos »abrahama«, čestitamo!; Štefka Berg po skoraj dveh desetletjih menja blagajno SZ za spominsko figurico, zahvala. Zadnja stran: Pri Berginčevih v Helsingborgu; Občni zbor SZ 2010; Nepričakovani obisk Kragljevih pri Angeli Budja, Mala Nedelja. Foto: M.C. Stopar, A. Budja, Z. Bencek, O. Budja, J. Piskur. Izbor / Urval: A. Budja **Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.**

VSEBINA

UVODNA BESEDA	2
Slovenska zveza	3
Društva	11
Simon Gregorčič, Köping	11
Slovenski DOM, Göteborg	12
Slovensko društvo v Stockholmu	14
Ivan Cankar, halmstad	17
Orfeum, Landskrona	20
Slov. društvo Helsingborg	22
Slovenija, Olofström	23
Planika, Malmö	28
Reportaže	29
Kultura	36
Vaša pisma	42
Aktualno	47
Za razvedrilo	57
Slovensk historia	62
Arhiv	59
Naslovi	62

INNEHÅLL

INLEDNINGSORD
Slovenska riksförbundet
Föreningar
Reportage
Kultur
Era brev
Aktuellt
Underhållning
Slovenska zgodovina (švedsko)
Arkiv
Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26
Elektronska pošta:
budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2010
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 augusti 2010,
använd adressen ovan.

Če hodiš proti cilju in se med potjo ustavljaš, da bi kamenjal vsakega psa, ki laja nate, ne boš do cilja nikdar prispel!

dor M. Dostojevski, 1821-1881

Tiden passerar
 Livet sker
 Distans separerar
 Barn växer upp
 Jobb kommer och går
 Så gör även kärlek

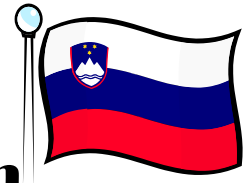
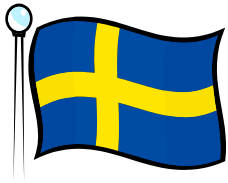
Hjärtan brister
 Föräldrar dör
 Kollegor glömmar tjänster man gjort
 Karriärer avslutas

Vad blir då kvar?
 Jo, systrar och bröder, alla kompisar man
 har fått under livets gång. Var rädd om din
 kompis, särskilt om dina vänner!

Ljudska modrost pravi, »dan se vleče, leto pa hitro mine«. Ni še dolgo tega, kar smo izdali 30. številko SLOVENSKEGA GLASILA, ko je že tudi čas za novo. Veseli smo vaših prispevkov, menimo, da ste dopisniki vestni in zato je lepo delati v uredništvu, saj je rokopisov in drugih prispevkov kar dovolj - torej, *lahko je zamesiti dobro testo, če imaš pri roki kvalitetno moko in ostale potrebne snovi.*

Vsem dopisnikom in bralcem GLASILA želimo lepo poletje in nasvidenje jeseni!

Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Zima je bila dolga, pomlad je imela ogromno zamudo, kakšno bo poletje? To bi se lahko vprašali, kajti letos smo na Švedskem posejali solato, posadili krompir in čebulo najmanj dva tedna kasneje, kot smo bili navajeni.

Toda dejavnosti v društvih pa niso trpele zaradi mrzlega vremena, še bolj smo se zbirali na prireditvah in krožkih. Tudi prva balinarska srečanja so za nami, pa tudi romanje v Vadsteno. Nekateri iz druge generacije so se poročili za Binkošti, nekateri iz tretje generacije pa so šli k birmi. To pomeni, da življenje teče naprej, življenjska nit prepleta v družinah vesele in žalostne dogodke.

V juniju bomo začeli s pikniki v slovenskih društvih, nekateri se bodo odpravili na dopust v Slovenijo, tisti, ki so zaposleni, pa imajo dopuste šele konec junija ali enkrat v juliju. Konec avgusta bo tudi srečanje vseh generacij in tradicionalni piknik v naravi, na prelepem kraju Barnakälla pri Bromölli. Tja vabimo društva iz pokrajine Blekinge in Skåne.

V Slovenski zvezi se zmeraj nekaj dogaja. Tukaj ni časa za spomladansko spanje, saj smo poslali 2 mladince na izobraževanje v ABF v Stockholm, kjer sta se udeležila 2- dnevnega tečaja, kako se zgradi spletna stran. Upam da bomo še letos zgradili našo spletno stran, ki jo tako potrebujemo.

Na zunanje ministrstvo Švedske in na zunanjega ministra Carla Bildta smo poslali protest, ker so se odločili, da bodo ukinili švedsko veleposlaništvo v Ljubljani. Ne vem koliko bo pomagal ta protest in protesti, ki so jih poslala ostala slovenska društva, toda prvi odgovor smo že dobili.

Prav tako smo se v juniju udeležili konference na Ungdomsstyrelsen (Državni zavod za mladino), od kjer nam dajejo pomoč za administracijo Zveze. Letos so odločili, da moramo imeti poseben spisek vseh članov, kjer so zapisani vaši naslovi, posebej pa moramo imeti tudi vaše rojstne podatke, najrajši bi, da imamo tudi vaš personnummer- rojstno matično številko.

Nič ni pomagalo, da smo protestirali na sestankih z njimi, takšna je demokracija tukaj, da te vprašajo za mnenje in potem storijo kot sami želijo. Takšno pravico imajo zato, ker so vladna organizacija in dobijo navodila direktno od švedske vlade.

No pa ne bomo obupali ampak bomo zbirali vaše rojstne podatke po društvih. Obenem upamo, da niste pozabili plačati članarine, še je čas za to, pohitite...

Na kraju vam želim prijetno poletje, lepe in sončne dopuste, veliko zdravja in veselja ter dobre volje.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si>

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2010

- + 12- 20. junija, sodelovanje na slikarski koloniji v Mostu na Soči v organizaciji združenja Slov. izseljenske matice.
- + 28. avgusta, srečanje vseh generacij in tradicionalni piknik v Barnakälla pri Bromölli.
- + 25- 26. septembra koncerti pevskega zbora Lipa iz Ajdovščine v Stockholmu
- + 23- 24. oktobra koncerti pevskega zbora Lipa iz Šempasa v Olofströmu.
- + 13. novembra nastop folklorne skupine iz Nove Gorice v Göteborgu.
- + 20. novembra, konferenca Slovenske zveze v Malmöju.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE

Letos je bil občni zbor 20 marca v prostorih Planike v Malmöju. Na tem važnem srečanju so bili prisotni predstavniki vseh 11 društev, kar se ni dogodilo že dolgo časa, ker je zmeraj nekdo manjkal. Pregledali smo rezultate prejšnjega leta in postavili nove cilje za to leto, obenem pa načrtovali še za nekaj let naprej. Glasilo bomo izdali štirikrat na leto in čeprav je gl. urednik začasno v Sloveniji, nimamo z urejanjem in izdajanjem glasila posebnega problema, kajti danes imamo prenosne računalnike in Internet.

Predstavniki društev pa so si zadali odgovorno in težko nalogo, da pridobimo nove člane in zadržimo stare, kajti naše vrste se redčijo in morda čez tri ali pet let ne bomo mogli izpolniti številke 1000 članov, ki jo potrebujemo da dobimo ekonomsko pomoč Švedske, pomoč, ki jo uporabimo za administracijo Zveze, sestanke, konference, pomagamo društvom pri njihovih aktivnostih, izdajamo glasilo in še in še bi lahko naštevali. Imamo tudi projekte, ki nam jih je odobrila Slovenija, toda s tem denarjem ne moremo pokriti niti tretjine naših izdatkov. Brez pomoči iz Slovenije pa ne bi mogli več izdajati tega glasila. Obenem smo tudi spremenili statut Zveze in ga priredili današnjim razmeram.

Izvolili smo novi upravni odbor Zveze:

Ciril M. Stopar, predsednik, Ivanka Franseus in Alojz Macuh sta podpredsednika. Marjana Ratajc je tajnik, novi blagajnik Zveze pa je Ladislav Lomšek. Člani UO so: Ana Kokol, Jožef Ficko in novoizvoljeni Martin Gregorc iz Stockholma. Avguštna Budja je tudi član UO, obenem pa tudi gl. in odgovorni urednik Slovenskega glasila. Namestnik blagajnika je letos Štefanija Berg. Revizorji so: Branko Jenko, Franc Franseus in Janez Rampre, obenem pa imamo tudi avtoriziranega revizorja v Landskroni, ki pregleduje delo Slovenske zveze in napravi ekonomski obračun.

Po občnem zboru smo imeli družabno srečanje, za prijetno počutje pa se zahvalimo upravnemu odboru Planike iz Malmöja.

DVA DOBRA IN ZANESLJIVA KONJA STA IZPREGLA

Letos je na občnem zboru SZ predala svojo funkcijo spoštovana blagajničarka **Štefanija Berg**

iz Landskrone, ki je član KD Slovenija v Olofströmu. O njenem delu bi lahko govorili in govorili, omenili pa bomo le, da je svoje delo opravljala vse od ustanovitve Slovenske zveze pa do danes. Že nekaj let nas je z močnim glasom opozarjala, da si bomo morali najti novega blagajnika, še posebno zaradi njenega zdravja. Obenem nam je vedno dala lekcijo na sestankih in zmeraj podprla kulturno dejavnost in nesebično ter odgovorno delo nekaterih odbornikov. Brez nje si nismo mogli zamišljati dela v upravnem odboru, saj je vedno telefonsko in po elektronski pošti opozarjala društva o njihovih dolžnostih ter

pozorno obveščala predsednika o spremembah na poštnem računu Zveze. No pa da nebi ostala prav brez dela in stika z odborniki, smo ji podtaknili funkcijo rezervnega odbornika in odgovorno osebo za pošto in poštni box. Zahvalili smo se ji z majhnim darilom in šopkom rož,

kar pa ne more nadomestiti plačila za njeno pridno delo vsa ta leta.

Drugi odbornik, ki je predal svoje delo mlajšemu članu, je predsednik Slovenskega društva v Stockholmu, **Pavel Zavrel**. Že nekaj let je prevzel vlogo, da nas je uspešno predstavljal na sestankih in konferencah na Ungdomsstyrelsen v Stockholmu. Po sestankih pa je vedno poslal obširno poročilo predsedniku Zveze. Da tudi on ne bi izgubil stika z Zvezo, smo ga določili, da še v naprej predstavlja Zvezo na sestankih v Stockholmu.

Obema, Štefki in Pavlu, se iz srca zahvaljujemo za njuno nesebično in odgovorno delo, ki sta ga z veseljem opravljala.

Ciril M. Stopar

Štefanija, čestitamo ti za tvoj jubilejni osebni praznik, saj boš kmalu napolnila 7 križev. Nosi jih še naprej tako dobrovoljno, zdrava in vesela, kot doslej. Na mnoga leta!

Člani UO Slovenske zveze ter UO Slovensko GLASILO

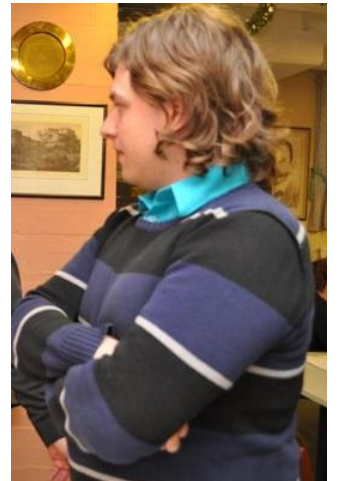

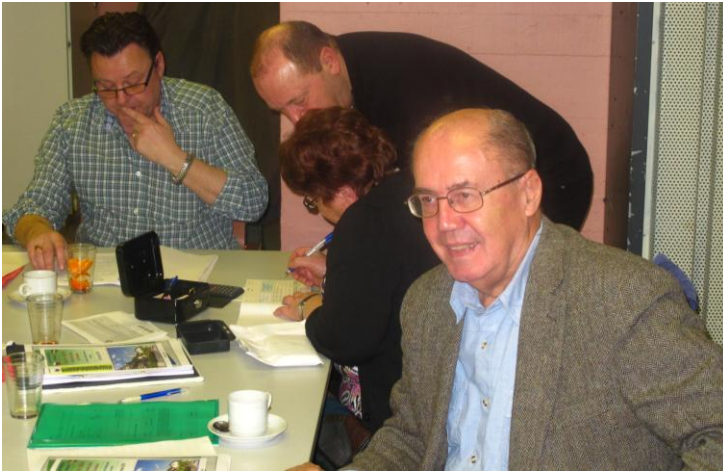
Občni zbor SZ, 2010

Foto: Ciril Stopar, Zvonko Bencek

Tekst in večino fotografij: **Ciril Marjan Stopar**

Poročila društev

- SD v Stockholmu

Piknik v Uppsali in nabiranje gob. Bili so na Ålandu v novembru. Pogovarjajo se, da bi se obe društvi v Stockholmu združili, obstajajo nasprotja. (Slovensko društvo uporablja slovenski jezik, Slovensko-švedsko društvo pa švedski jezik). Načrti v tem letu: gostovanje - mešani pevski zbor Primorje iz Ajdovščine, okoli 25—26/9.

- SD Simon Gregorčič v Köpingu:

Imeli so Valentinov dan, Dan žena, romanje v Vadsteno, srečanja po slovenski maši, imajo družabne večere ob sobotah, izlet v naravo, praznovanje Dneva poletja, nabiranje gob v jeseni.

Imajo krožke za moške in za ženske. Vsako soboto odprto društvo. Bili so na Slovenskem srečanju v Olofströmu.

- Klub Kulture v Eskilstuni

Imeli so tri srečanja kot spomladanski, poletni in jesenski piknik, romanje v Vadsteno. Lokalov nimajo, tako da se dobivajo po domovih. Začelo se bo mogoče balinanje ter ženska srečanja in obiski starejših.

- Slovenski dom. Göteborg:

Po občnem zboru je bil kratek kulturni program. Imeli so predavanje o srčni in možganski kapi, potovanje v Vadsteno, dan državnosti, dan starejših itd. V jeseni je bilo Martinovanje z duom iz Slovenije.

- SKD France Prešeren, Göteborg:

Imeli so občni zbor ter piknik. Drugače bolj malo aktivnosti.

- KD Slovenija, Olofström:

Imeli so Dan žena, balinarski turnir, osrednji piknik v Barnakälla, Slovenske kulturne dneve, nastop na trgu v Olofströmu, praznovali 35-letnico s kulturnim obiskom iz domovine.

Organizirali 21. Slovensko srečanje, miklavževanje, več likovnih razstav, imajo likovno- umetniško sekcijo, balinarsko sekcijo in slovensko šolo.

Izdali so Društveno glasilo petkrat letno v 200 izvodih. Bili so na obletnici Planike v Malmöju. Letos bodo organizirali koncerte MPZ Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici in organizirali več slovenskih slikarskih razstav.

- SKD Planika, Malmö:

Praznovali pust, dan žena, imeli tradicionalni piknik in romanje v Vadsteno. V novembru praznovali 35-letnico z orkestrom iz domovine ter zaključili z dedkom Mrazom. Imajo moški pevski zbor in pevske vaje, krožek o domači hrani, prostori so odprti vsaki petek. Bili na Slov. srečanju v Olofströmu. Smernica društva je tudi, da se bodo bolj posvetili starejšim.

- Pevsko društvo Orfeum, Landskrona:

Udeležujejo se aktivnosti v Slov. zvezi. Imajo predvsem družinske člane, gojijo glasbo, pevski zbor in veliko nastopajo. Mlajši so glasbeno in športno aktivni tudi izven društva.. Nastopali so na Slov. srečanju obletnic v društvih v Olofströmu ter v Malmö. Izdajateljska dejavnost.

- Društvo Arena (poročilo podal Ciril)

Srečujejo se dvakrat na teden. Veliki društveni prostori so odprti dvakrat tedensko in takrat igrajo karte in gledajo televizijo. Organizirajo Dan žena, piknike in Silvestrski večer. 3(5)

- Ivan Cankar, Halmstad

Bolj poredko se dobivajo, in takrat po maši. Udeležujejo se raznih prireditev pri drugih slovenskih društvih, bili na 35-letnici Planike v Malmöju.

- Slovensko-švedsko društvo v Helsingborgu Predsednica je umrla med letom in sedaj še ne vedo kako bo z društvom. Večina njihovih članov so bili sorodniki in znanci pokojne predsednice. Darko Berginc bo kontaktiral stare in poskušal pridobiti tudi nove člane. Za naprej ostajajo še v Slovenski zvezi.

(Povzetek zapisnika SZ)

SIMON GREGORČIČ

KÖPING

Mlaški fantje so zapeli *abrahamcema* na Švedskem

Sredi meseca aprila je bilo posebno slavlje pri družini Macuh na Švedskem. Namreč, sivi *abraham* mi je potrkal točno ob polnoči in voščil vse najlepše. Tako se je slavlje začelo in

je trajalo veselo vse do konca meseca v prisrčnem razpoložennju, ko je prišel *abraham* tudi k moji ženi Angelci. Stoti jubilej življenja (dvakrat 50) pa ni čisto navadno praznovanje.

Bilo nama je dano praznovati med svojimi najdražjimi, znanci, prijatelji in sosedi, bilo je nepozabno. Ni besed, da bi lahko opisal svoje občutke. Solze so bile v očeh od veselja doma v hiši na praznični dan, kaj šele potem, ko sem izvedel, da so bili že na poti k meni tudi sestri Štefka in Zinka ter brata Tone in Franci. A žal, mati narava ni dopustila, da bi mi še bolj polepšali ta dan in prišli na cilj. Vsekakor pa je imela misel in njihov namen tolikšno moč, da me je razveseljevala in bodrila, bilo mi je zelo lepo pri srcu, skratka - bili so v mislih z nami skozi celotno praznovanje.

Presenečenja pa s tem še ni bilo konec, namreč, praznične dni mi je polepšal tudi Radio Rogla, ka ti v živo smo si izmenjali nekaj lepih besed, čestitke, ki sem jih sprejel, bodo še dolgo odmevale v lepem spominu.

In tako je napočil čas, da zaključim svoj del praznovanja, kajti na vrsti je bilo praznovanje *abrahama* za mojo ženo Angelco. Tudi ona je dočakala in doživela lepe, praznične trenutke, veselje in čudovito razpoloženje, ki je nastopilo par dni po mojem

praznovanju. Veselo presenečenje, ki so ga pripravili Mlaški fantje, se tudi ne da opisati, namreč pridem domov zvečer iz službe, zamišljen ne vem kam, in naenkrat se zasliši slovenska pesem Mlaških fantov. Nisem vedel če je vse prav z menoj in z mojo glavo, ali kaj se tu dogaja. Da so zapeli *abrahamcema* pod okno ni čisto navadno doživetje, posebno, ko so za sabo pustili tako dolgo pot. Koliko smeha in dobre volje so nama prinesli, vse to se nama je z Angleco vtisnili v srca, nepozabno. Občutkov ni mogoče opisati! Bilo je nepozabno in nama bo ostalo v spominu vse do konca najinih dni.

Za vse pozornosti bi se z ženo rada najlepše zahvalila vsem, ki ste bili z nama. Vsem, ki ste nam tako izredno domiseljno polepšali praznik. Dali ste nama novih moči in močan zagon v nadaljnjem življenju.

Iskreno se zahvajujeva vsem članom in prijateljem Slovenskega društva "Simon Gregorčič" za lepo darilo in krasen šopek cvetja, ter prisrčno in veselo družabnost na večernem praznovanju. Ob neki drugi priložnosti bomo vsi skupaj ponovno nazdravili in se poveselili.

Hvala vsem!

Alojz in Angelca Macuh

Čestitkam se pridružujejo tudi člani REDAKCIJE Slovenskega GLASILA na Švedskem! Naj vama zdravje in medsebojno razumevanje služi še na mnoga leta, draga zakonca Macuh!!!!

Redakcija S. GLASILA

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Letos so ljubitelji zimskega športa res prišli na svoj račun, saj sneg je ležal vse skoraj do konca februarja, kar je za južno Švedsko dokaj neobičajno. Otroci so uživali na sankah in smučeh in tako so morda nove sanke in smuči bile izkoriščene. Tam pa, kjer imajo navadno sneg v takem času, se je sneg izneveril, mislim OS v Vancouver. Tja so ga na smučišča vozili s tovornjaki, kar je gotovo stalo lepe dolarje, da so pripravili proge za vse športnike sveta, ki so lahko res pokazali svoje moči. Veselili smo se lepih rezultatov Švedov, ki so bili deležni kolajn vseh valorjev, da ne govorim o mali Sloveniji z velikimi športniki, ki so se odlično odrezali.

Tina Maze je pokazala, da trdna volja in malo trme lahko da zadovoljiv rezultat. Bili smo ganjeni, ko je stala na stopnički z medaljo okrog vratu in pokazala, da je s Slovenci za računati. Veliko nas je sočustvovali ob padcu Petre Majdič, ki je tako nesrečno padla. Mislili smo, da je s tem padcem gotovo izgubila vse možnosti do medalje, toda njena volja po medalji je bila močnejša, stisnila je zobe in si prislužila svoj del. Bolečine in njene solze so nam dale vedeti, da kar je hotela, je dobila. To je bilo njeno zadnje Olimpisko sodelovanje, saj je že veliko let tekmovanja in uspehov doprineslo svoje. Tudi medaljo za hrabrost si je zaslužila in lep sprejem doma s Tino Maze. Upam, da bodo v Sloveniji znali to ceniti in športnikom pomagali, kajti takšni državljani predstavljajo Slovenijo v svetu in ponosni smo na nje. Verjetno nas je veliko, ki se sprašujemo, zakaj se medalje obesijo okrog vratu že prej,

predno grejo kam tekmovati, saj takrat imajo veliko pričakovanja na ramenih in razočaranja so velika in se iščejo napake. To se je zgodilo pri švedskih ženskih biatlonkah. Poražene, užaljene in negotove so odšle iz olimpiade brez medalj. Upam, da si bodo nabrale novih moči, in motivacije za naslednjo zimo.

Po maši v mesecu marcu smo praznovali Dan staršev in Mamičin dan. Otroci so zapeli, bil je kratek kulturni program, podarili smo cvetje staršem. Slovenski Dom je pogostil vse navzoče s kavo in pecivom. Pobirali smo prostovoljni prispevek, prav tako pri prazniku Dan državnosti, nabirko bomo podarili Caritasu v Sloveniji. Tudi društvo bo dodalo nekaj, da se bo bolj splačalo poslati.

14. aprila smo imeli tečaj prve pomoči, Hjärt- och Lungräddning. Za ta tečaj je bila odgovorna Silva Litrop (medicinska sestra iz bolnišnice v Kungälvu). Seboj je prinesla »mini Ann« in dvd kjer smo lahko videli kako se pomaga, če človeku zastane srce, ali če je nezavesten in sam diha, da se ga pravilno obrne. Sami smo poskusili na mini Ann, da smo pravilno pritisnili na prsni koš in vdihavali na usta in pri tem pazili na pravilno držo glave, da zrak lahko pride v pljuča. Takšen tečaj smo imeli že pred leti, samo take stvari se rade pozabijo in jih je dobro obnoviti. Misli, ki se nam rojijo po glavi - to se ne zgodi meni ampak drugim - je samo izgovor, da ni potrebno priti. To se lahko zgodi vsakomur in takrat je potrebna pomoč. Najbolj pomembno je seveda poklicati na 112 za strokovno pomoč. Dalj časa v človeku stoji srce, večje so posledice za preživetje pacienta. Tudi prva pomoč se je spremenila, sedaj je najbolj važen pritisk 30x na prsni koš in 2x izdihljaj na usta. Ja, Silva je povedala in pomagala, tečaj smo zaključili s kavo in pecivom. Hvala vsem, ki ste prišli, na žalost pa nas ni bilo veliko. Hvala tudi Silvi in Romanu.

Socialna grupa je obiskala dva bolnika na domu. Marjan čaka na operacijo in Jože ima zlomljeno roko. Upamo, da sta bila obiska vesela, vedite, da niste sami in osamljeni. Piknik, ki smo ga načrtovali v juniju odpade, ker bodo člani upravnega odbora po večini odsotni prav ta dan, druge sobote so bile že prostorsko zasedene. Smo tudi odvisni od lepega vremena za razne aktivnosti, na žalost je bilo zadnjič vreme bolj hladno. Morda drugič več sreče.

Rezervirajte si 13. november za veselico v Medborgarhuset v Gamlestadu.

Dobimo goste s Slovenije in muzikanti bodo razveseljevali do pozno v noč. Več o tem bo v jesenskem pismu.

Tudi imamo nekaj slavlencev;

Junij	Darina Zupančič 60 let
	Vlado Medica 65 let
	Majda Mlinarič 60 let
	Marija Košak 70 let
Julij	Bengt Dahlborg 75 let
	Josef Kregulj 75 let
	Lenika Jablanovec 75 let
	Mimi Colner 70 let
August	Angela Bohnec 70 let

Vzamite si čas za
prijaznost,
saj je pot k sreči.
Vzamite si čas za sanje,
popeljejo Te med zvezde.
Vzamite si čas zato, da ljubite in da ste
ljubljeni, to je privilegij Bogov.
Vzamite si čas in se ozrite naokrog.
Dan je prekratek, da bi bili sebični.
Vzamite si čas za smeh, saj je glazba
družbe.

Naše iskrene čestitke za vaše osebne jubileje

Slovenski Dom je organiziral autobus za romanje v Vadsteno. To je bilo poročilo za Slovensko Glasilo pred dopusti. Želimo Vam prijetne počitnice, zaslužen dopust, ki ga kar se da dobro preživite! Vozite previdno in v jeseni se spet slišimo.

Za upravni odbor Slovenski Dom, Marija Kolar

SLOVENSKO DRUŠTVO

STOCKHOLM

MAŠKARADA

Sva Lucija in Jani, prihajava iz Slovenije. V januarju se je v Stockholmu rodil Matija, ki je najin prvi nečak. Odločila sva se, da mlado družinico - mamo Jerico, tata Martina in malega Matijo - obiščeva. Izkoristila sva študijske počitnice in že sva z letalom pristala na švedskih tleh. Bil pa je to

15. 2. 2010, dan pred pustnim torkom. Kmalu nama je Jerica povedala, da nas v nedeljo

čaka pravo pustovanje. Zbrali smo ideje za skupinsko pustno masko in že se je zaslišalo rezanje s škarjami, lepljenje, preizkušanje kostumov.

V nedeljo popoldan smo prišli na zabavo. Tam so že bili zbrani vsi prijatelji in

člani društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva. V predsobi so okrog mize modrovali člani odbora, iz jedilnice pa se je že slišalo rajanje. Prijazna Melita Wiersma, ki je čudovito upodobila Piko Nogavičko, nas je sprejela in takoj vključila v zabavne igre. Tam so že bile zbrane maškare: konj, princeske, mehanik, indijanci, batman, maček in mačka,

gusar, sonce itd. Igrali smo se 'noč in dan', metali smo čokoladne evre v posodice, z žlico v ustih smo nosili žogice, pokali smo balone, plesali, skakali in se veselili! Pustno rajanje brez krofov

pa ne bi bilo pravo pustno rajanje, zato sta ga. Jožica Jakšetič, z domačimi slovenskimi krofi in tudi Héléen Omota, s krofi popestrili maškerado.

Krofi so bili prava konkurenca 'Trojanskim krofom'. Ob kavi, čaju, soku in slaščicah smo se okrepčali in ples se je nadaljeval.

Z Janijem sva bila navdušena! Lepo je, da tudi na Švedskem ohranjate slovenske običaje, ter tako pokažete našo tradicijo drugim narodom, hkrati pa si domovino pričarate kar na severu. Naslednje leto pa ste vsi lepo vabljeni na ptujski karneval!

Lucija in Jani

Kratek življenjepisa družine Pavle Trbovšek

Pavla, 80 let

*Lasse olsson, Jožica
in Branko Jenko*

Življenje družine Trbovšek se začne v Gornji Savinjski dolini. Pavlin rojstni kraj je Ljubno ob Savinji. Rodila se je v Ljubnem 5. januarja 1930 in je tam preživela otroška leta, po njenih spominih srečno vse do začetka druge svetovne vojne.

Leta 1940 se je oče odločil, da gre delat v Nemčijo Blumbergs. Tisti čas njenega življenja je bila srečna, tu je hodila v šolo vse do leta 1945. Tedaj se je oče odločil, da se vrne v domovino .

Po vrnitvi v domovino je bilo vse drugače, kot je mislil. Tedaj so se začeli problemi, ker ni bilo stanovanja ne del. Preživeli so s pomočjo družine v domovini. Po letih nesigurnosti je oče dobil delo v železarni Ravne Na Koroškem. Stanovanje so dobili v barakah. Ena soba in kuhinja, tu je živela cela družina, štirje otroci ter oče in mati.

Pavla je tudi delala v železarni in odraščala v mlado dekle. Spoznala je mladega fanta Ivana Trbovšek in sta se zaljubila. Ta ljubezen je pripeljala do zakonske zveze in začela sta družinsko življenje, ki ni bilo lahko povojnem času.

Pavla s pravnuki

Tudi Pavlina družina sestoji iz štirih otrok, po vrsti najstarejša hčerka Milka, druga je Marija, tretji po vrsti je Mirko in najmlajši je Blaž. udi Pavlina družina je sprva živela v skromnem stanovanju - ena soba in kuhinja s štirimi malimi otroci. Tako so živeli vse do leta 1962, ko se je družina Trbovšek odločila za pobeg čez mejo v Avstrijo. Potem so živeli v begunskem lagerju dve leti, vse do odhoda za Švesko.

Za Švesko so otpotovali 28. februarja 1964 in se naselili v mestu Värnamo. Tu se je oče Ivan zaposlil, dobil je delo v tovarni gum in šele zdaj se je zyčelo normalno družinsko življenje. Otroci so začeli hoditi v šolo, oče Ivan je delal v tovarni in pozneje se je tudi Pavla zaposlila v tovarni, tako da bi omogočila ekonomski vspon družine. Že čez devet

mesecev so se lahko potem vselili v novo hišo, o kateri so lahko še pred enim letom samo sanjali, zdaj pa so se sanje uresničile.

Tako se nadaljuje njena življenjska pot. Otroci odraščajo in postajajo samostojni. Kmalu so si ustvarili lastne družine, 4 otroci in štirje zakonski pari, ki so podarili mami Pavli sedem vnukov za širitev njene življenjske veje, ki je zelo rodovitna. Poseben ponos bababice pa je, da jo je usoda obdarila tudi z enajstimi pravnuki, ki jim ob svojem jubileju želi zdravja in veliko sreče v daljnem širjenju življenjske veje. Najstarejši Pavlin pravnik je star dvajset let in najmlajši pet let. Večji del Pavline družine živi na Švedskem, le ena hčerka živi v njeni stari domovini Sloveniji in ob obisku ob dopustu vsako leto je srečanje z njeno družino zelo prisrčno in nepozabno.

Zdaj pogledjmo ta drugi del njenega življenja. Pavla je živela večji del na Švedskem v mestu Värnamo. Šele leta 2001 se je preselila v mesto Halmstad. Tu živita v zakonski skupnosti z rojakom Jožetom, življenje sta si uredila v pravo harmonično skupnost v Halmstadu, mestu na obali Kattegatt. Tu uživata in si nabirata novih moči za nadaljno življensko pot, ki naj ju vodi v lepo prihodnost še mnoga leta, v zdravju in zadovoljstvu, na veselje vseh prisotnih.

Zdaj se želim zahvaliti vsem, ki so si vzeli čas, da z nami praznujete Pavlin visoki jubilej, ko polni 80 let, ki ste ji čestitali in ji podarili trajen spomin v življenju. To je bil zanjo najlepši dar, katerega si je mogla želeli.

Vir: WEB 2010

Godina Jože, Halmstad 1-5-2010

Tokrat objavljamo čestitki dveh vnukinj svoji babici Angeli Budja za njen 94. rojstni dan

Angela Budja, soseda in nekateri pevci, stari cerkveni pevski zbor pri Mali Nedelji, prišli so ji čestitat za rojstni dan

Draga Mamika! Življenje je kakor knjiga,

včasih njene strani so žalostne in sive, a včasih mavrične, igrive.

Naj tvoja knjiga same lepe strani obarača, ti vso dobroto poplača! Naj na teh straneh so zdravje, ljubezen in sreča.

Naj nobena stran ne bo boleča!

Vse najboljše iz srca, naj tvoja knjiga same lepe

strani ima!

Vse naj najboljše za rojstni dan!

Ti želijo Bena, Mitja, Tomi. Željam se pridružujejo tudi Janez, Štefka ter Lojzka in Franci.

Draga Mamika ♥ Upam da so zjutraj rano pod oknom ptički ti zapeli in ti pesmico svečano za rojstni dan zažvrgoleli! Upam, da pod oknom tvojim so spet rožice zacvetele in ti z nežnim vonjem svojim že vse najboljše zaželele. Upam da čestitka moja te grela bo še dolga leta! Naj naprej usoda tvoja bo pesem neizpeta.

Vse najboljše za tvoj rojstni dan ♥ ♥ ♥ ti želijo Elias, Tanja, Hannu in Dora Puss och kram

Foto: En 50-, en 45- och en 20-åring, 2010

V okviru društva nadaljujemo z družinsko tradicijo, gojimo petje, predvsem druga in zdaj že tudi tretja generacija se pridno udejeva na glasbenem polju. Pesem, glasba in literatura je bila že od zametkov društvenega gibanja v Landskroni slovensko vodilo.

Pogosta srečanja – zdaj tu, zdaj tam, klepetanja in priprava dobih prigrizkov pa je slovenskemu življu in prijateljem v Landskroni in okolici kot dobra začimba v življenju. Srečujemo se tudi pri nedeljski sv. Maši, vendar nas ostaja vse manj, saj nas rojaki zapuščajo zaradi tega ali onega vzroka. Takšno je življenje. Sončno poletje vsem!

Velika noč, 2010, Landskrona

Foto: Olga in Gusti Budja, Zvonko Bencek in drugi
21

V Helsingborgu sicer še obstaja slovensko-švedsko društvo, vendar posebnih aktivnosti nimajo, razen pripravo kave po slov. sv. maši enkrat mesečno ter delo umetnostne slikarke Darinke Berginc, ki na svojem platnu z različnimi tehnikami ustvarja

čudovite motive. Med drugim je narisala podobo za Slovensko binkoštno srečanje v Vadsteni ter sliko, ki jo je podarila za prvi dobitnik na srečolovu v Vadsteni.

Darinka, hvala ti v imenu vseh rojakov za tvoje požrtvovalno delo in dragoceno darilo Slovenski katoliški misiji na Švedskem! Upamo, da se bo dobitnik tvoje slike na srečolovu veselil krasnega motiva, ki si ga ustvarila.

Stvaritev umetnice Darinke Berginc

Tekst: A. Budja, Foto: O. Budja

SLOVESNO PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA

Praznovanje smo pravzaprav pričeli z občnim zborom, ki smo ga mislili opraviti kar na hitro, toda prisotne člane je zanimalo delovanje sekcij in ekonomija društva. V minulem letu smo praznovali obletnico društva in večinoma smo bili zadovoljni z opravljenim delom in veliko ljudi se je prostovoljno prijavilo za pomoč pri ogromnem delu, ki smo si ga natovorili na pleča. Tudi ekonomija društva je na pravi poti in smo zelo pozitivno vstopili v novo leto.

Prav tako smo pripravili tudi dober program društva v letu 2010, saj bomo spet gostili kulturnike iz Slovenije in organizirali nekaj koncertov, prireditev in likovnih razstav. Po možnosti bomo tudi obiskali sosednja društva na njihovih prireditvah, kar je zelo pomembno za uspešno sodelovanje med društvi.

Na kraju smo ponovno izvolili isti upravni odbor, ki šteje 7 članov in dva

namestnika. Prav tako smo izvolili poseben odbor za pripravo hrane na prireditvah.

Po občnem zboru smo najprej podelili rože zaslužnim članom, ki so nam veliko pomagali v preteklem letu nato pa smo z nageljni obdarili naše žene. Vse prisotne smo

povabili na dobro večerjo, ki smo jo pač pripravili po novem receptu. V kuhinji sta pa

kraljevale Silvana in Dušanka, pa tudi drugi pomagali. Viktor nam je zaigral za na ples, nato pa smo tudi prepevali. Bilo nam je tako lepo, da smo se začeli odpravljati domov šele, ko se je ura bližala polnoči.

BALINARSKO SREČANJE

Tokrat je bilo balinarsko srečanje v soboto 1. maja, kajti vse druge sobote smo bili zasedeni z delom, rojstnimi dnevi, poroko in birno.

Imeli smo srečo z vremenom, saj je pred začetkom porosilo in oblaki so se nabirali. Ljudje so nam še pred začetkom balinanja govorili: »Kaj čakate, pojdemo igrat, dokler nas

vreme služi, pojdite no, gremo!« No pa smo balinali cele tri ure. Bilo nas je skoraj 30, sreča da smo imeli 20 krogel na razpolago. Sreča je da imamo dve balinarski igrališči prav pred društvenimi prostori.

Po balinanju, ko smo se utrudili in zagotovili potrebne zmage smo odšli na kosilo oziroma večerjo. Tokrat je prišel spet po dolgem času Libero in nam zaigral na svojo rdečo harmoniko. Bili smo zadovoljni in pogovarjali smo se o zdravju, o bližnjih dopustih v Slovenijo in kdaj bomo spet imeli naslednjo veselico. Z Janezom Zbašnikom smo se pogovarjali o romanju v Vadsteno, če bo kaj zainteresiranih. Če bo več zainteresiranih lahko organiziramo tudi prevoz s kombijem.

Tistim, ki so praznovali rojstne dneve smo tudi primerno zapeli in čestitali. Razšli smo se pozno zvečer, čeprav smo mislili, da bomo danes prej odšli proti domu, toda čeprav so ljudje utrujeni in jih leta že dajejo vseeno ostanejo do zadnjega trenutka in se težko odpravljajo domov.

Foto: Tudi veselega rajanja ni

manjkalo; Navzoče je zanimala ekonomija; Igral nam je Libero; Žene pred odhodom domov; Lucian praznuje 75 let; Lucian in Graciela; Balinarji; Ivanka, Lucian in Ida; Kava po kosilu; Med sestankom; Pogovori; Obisk iz ABF; Veseli udeleženci občnega zbora; Dušanka in Viktor

OBISK PREDSTAVNIKOV ABF OLOFSTRÖM

V društvenih prostorih so nas konec aprila obiskale dve predstavnici ABF (Delavsko izobraževalno združenje) in se zahvalile za dobro sodelovanje v minulih letih. Ko smo se dogovarjali za ta sestanek, so nam rekli, da bosta oni imeli s seboj presenečenje in da naj ne pripravljamo nobenega peciva. In res, s seboj sta prinesli lepo torto kot zahvalo za dobro sodelovanje. Mi pa smo jih pogostili s kavo. Pogovarjali smo se tudi o krožkih, ki jih imamo, obenem pa sta nam predstavili tudi dne, saj smo jim predstavili plan društvenega dela v tem letu, obljubili sta da nam bodo pomagali z nasveti pri razstavah in

morda nam bodo tudi posodili material za veliko bodočo likovno razstavo, ki bo v septembru. Ciril se je tudi udeležil občnega zbora ABF-a pokrajine Blekinge.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

- 12. – 20. junija, se bosta Dušanka Kelečinji in Silvana Stopar
- udeležili Slikarske kolonije v Mostu na Soči in Goriških Brdih pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice in TD Most na Soči.
- 28. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni. slov. piknik. Vabimo sosednja društva.
- 29. avgusta, slovenska sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri in nato v Nybru ob 16.30 uri.
- 4. septembra, vernisaža slovenske umetniške razstave v razstavnem kulturnem centru LÄNGAN pri Holje parku v Olofströmu. Likovna razstava bo potekala 14 dni. Razstavlja društvena likovna sekcija.
- 23. oktober, Vinska trgatev, likovna razstava in koncert MPZ Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici. Ansambel iz Slovenije.
- 18. Decembra, miklavževanje v društvenih prostorih.:
- Od januarja – junija, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 14–18.30 ure.
- Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).

Ciril M. Stopar KD Slovenija, Olofström

P O L E T J E V P L A N I K I

Že meseca maja se v vseh slovenskih društvih na Švedskem prične običajno poletno mrtvilo. Večina ljudi, ki so preko zime in pomladi redni obiskovalci mnogih prireditev, si najde delo na vrtu, ali pa se pripravljajo za dopust. V petek, 22. maja, smo se člani društev Planika, Orfeum, in Slov. društva iz Helsingborga z najetim avtobusom odpravili na romarsko pot v Vadsteno. Zaradi bolezni, nesreč in drugih težav, se nas je

tokrat zbralo nekoliko manj kot običajno, vendar dovolj, da je bilo potovanje zelo prijetno in kratkočasno. 440 kilometrov do cilja je minilo kot bi mignil, kar pa ne morem trditi za pot nazaj domov. Vsi smo bili precej utrujeni, vendar ne kot po trdem delu, ampak na drug, bolj prijeten način. Vadsteno smo zapustili z lepimi vtisi, srečo pa smo imeli tudi z vremenom. Ves dan je, kot za stavo, sijalo sonce.

Piknik

Lepo, sončno vreme bomo še posebej potrebovali v soboto, 12. junija, ko je na vrsti zadnja prireditev v prvem polletju 2010, Planikin tradicionalni piknik. Kot vsa zadnja leta, se bo tudi tokrat pričel ob 13. uri, potekal pa bo na Bulltofti, Malmö. Okus vseh dobrot z žara pa bo letos nekoliko drugačen; malo je namreč zbolel naš nenadkriljivi mojster Franc Franseus bolezen pa ga, kot je videti, ne bo ovirala, da nam bo pomagal vsaj z nasveti, katere bomo prav gotovo s pridom rabili. Vsakoletni piknik je tudi priložnost, ko se Planika oddolži svojim članom za obisk v pretekli jeseni, zimi in pomladi, tega dne je namreč vse, razen pijače, za člane brezplačno.

V torek, 08. junija ima zadnjo vajo v sezoni tudi pevski zbor Planika, kateri ima za seboj nenavadno plodno obdobje; Pod vodstvom neumornega dirigenta Johannesa Likarja se je namreč naučil celo vrsto novih pesmi, kar se ni zgodilo že leto in dan. Premor bo predvidoma trajal do torka, 07. septembra, natančen datum pričetka vaj bo naknadno določil pevovodja, Johannes Likar.

Društvene prostore, kateri so po prenovi mnogo udobnejši in prijetnejši predvsem pa bolje služijo svojemu namenu, bomo zaprli v soboto, 12. junija, ponovno odprli pa predvidoma v petek, 03. septembra. Zatem se bo še zadnjič v tekočem polletju na sestanku zbral Upravni odbor, kateri se bo kot je to že običaj potrudil, da se bomo v Planiki veselili, zabavali in naučili česa novega tudi jeseni in pozimi. Kratki dnevi ter dolgi večeri in noči so kot nalašč za učenje in druženje - to vedo vsi naši člani in prijatelji. Upravni odbor želi vsem prijeten dopust in dolgo, toplo poletje.

JoF

VEČ DOMOVIN Judite Gartner

Judita Gartner je ena od tistih Slovenk, ki že skoraj

tri
desetletja
živi in
potuje
izven
meja
Slovenije.

Slika 1: Deda Anzelm z vsemi svojimi vnuki (Judita druga iz leve v prvi vrsti).

Slika 2: Pod vročim soncem v Avstraliji z Juretom in sinom Janom.

Slika 3: Doma na Danskem, z obema sinovoma. Slika 4: V Lundu nas obiščejo Juretova mama (druga iz leve) in moja starša.

Mladost v Sloveniji

Rodila sem se v Kranju, na kresno noč nekega davnega 1960. leta. Bili smo štirje otroci, starejši brat in dve mlajši sestri. V Kranju sem obiskovala osnovno šolo in gimnazijo, študij biologije

je potekal na ljubljanski Univerzi. Že kot otrok sem začela smučati, oče nas je večkrat odpeljal v Kranjsko Goro ali na Krvavec, okoliški otroci pa smo se tudi skoraj dnevno dobivali po bližnjih gričih, enkrat s sankami, drugič s smučmi. Poleti smo bili redni obiskovalci bližnje reke Kokre, nič koliko popoldnevov smo brezskrbno prelenarili na kamnitih obrežjih reke. Višek počitnic je bil, ko smo s stašji preživel teden ali dva na morju v Puli, včasih pa tudi v planinski koči na Vršiču. Celodnevne izlete po slovenskih Alpah imam še vedno v najlepšem spominu. Drugače sem spoznala vso Slovenijo preko organiziranih izletov našega gimnazijskega učitelja zemljepisa. Ob zaključku vsakega letnika smo se odpeljali v določen

del Slovenije, na katerega smo se morali vnaprej pripraviti. Učenci smo se menjavali pred mikrofonom v avtobusu in vsak je predstavil pokrajino ali posamezne kraje z različnih kulturnih in geografskih vidikov. Maturantski izlet se je razširil na celotno takratno Jugoslavijo, kjer smo znotraj enega tedna prevozili vse republike - nepozabno... .Sošolci me še vedno vabijo na srečanja.

Sledil je študij biologije v Ljubljani, kamor sem se vozila vsak dan z avtobusom. V zadnjem letniku biologije sem srečala Jureta, tudi biologa, s katerim živiva skupaj že več kot 25 let in glavnega krivca za moj odhod v tujino. V času absolventskega staža se nama je rodil prvi sin Jan, s katerim sva najprej odpotovala v Avstralijo, natančneje Canberro, ko mu je bilo dve leti. Medtem, ko je Jure opravljal svoj doktorat, sem jaz delala najprej v laboratoriju tamkajšnje bolnišnice, kjer smo raziskovali rakave celice, kasneje pa na Univerzi, kjer smo poskušali razumeti, zakaj nas temperature, višje od 42 stopinj, ubijejo. Večno modrega neba, neusmiljenega sonca in poskakujočih kengurujev ne pozabiš zlahka. Še

vedno brez težav v mislih podoživljam opojni vonj cvetočih mimoz in češenj, tipične so tudi živobarvne papige in »klepetavi« kakaduji. Kljub obilici lepote sem pogrešala pravo zimo in in čeprav ni bilo mišljeno, da si želim iz ene skrajnosti v drugo, smo se po treh letih znašli na Danskem, z veliko sivine in dežja. Jan je začel hoditi v osnovno šolo in se hitro naučil danščine, ki je bila njegov tretji jezik, poleg slovenščine in angleščine. Midva z Juretom sva bila na začetku oba zaposlena v Carlsbergovi pivovarni v Københavnu, kjer sem jaz še danes. Razvijamo vedno nove seve kvasa, ki je odgovoren za različne okuse piva. Na Danskem se nama je rodil še drugi sin Jurček, ki pa je začel z osnovno šolo v Lundu, na Švedskem, Jure je namreč dobil profesuro na lundski Univerzi in tako smo se pred 6 leti zopet preselili. Jan je ostal v Københavnu, kjer je študiral fiziko in se osamosvojil, Jurček pa se je poleg slovenščine in danščine spopadel še s švedščino.

..and some dreams are only starting

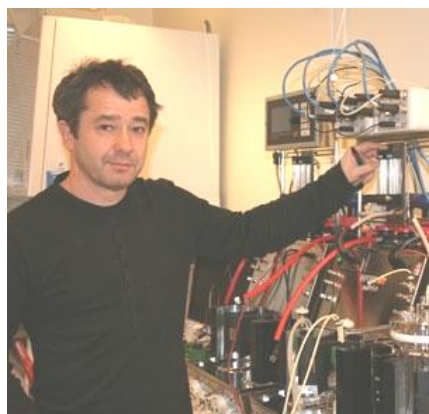
Odkar so leta 2000 odprli most med Švedsko in Dansko, se je začelo živahno izmenjavanje delovne sile med obema državama in s tem razvijanje »Øresundske« regije. Še vedno so v večini Švedi, ki iščejo dela na Danskem in med njimi sem tudi jaz, ko z vsakodneвно vožnjo z vlakom do Carlsberga in nazaj porabim približno tri ure in pol. Pri tem mi vremenske neprilike vožnjo velikokrat še podaljšajo, kot na primer letošnja izredno dolga in mrzla zima. Za nami je že velika noč, zunaj pa šele cvetijo zvončki. Ob zakurjenem kaminu, orehovi potici in prati, barvanju jajc v čebuli skupaj s prijatelji pa se je vendarle dalo čutiti pomlad v zraku. Veselim se že cvetočih forzij, španskega bezga in magnolije. Prebujajoča narava je bila lepa povsod, ne glede na to, v kateri državi sem se nahajala. V človeku krepí upanje in ga opominja na to, da pride jutri vendarle še en nov dan in s tem ponoven začetek. Kjerkoli sem živela, je ostal del mene. V zameno pa je moj pogled na življenje postal veliko manj obsojajoč in bolj toleranten. V spominu večkrat potujem po času naprej in nazaj in se srečujem z ljudmi in pokrajinami, po katerih se mi stoži. In sploh ni tako slabo. In vse, kar si želim je, da ne bi bilo slabše.

Judita Gartner

Jure Piškur, slovenski profesor na švedski univerzi Lund, svoja dognanja o kvasovkah in encimih prodaja industrijskim velikanom, kot sta Roche in Carlsberg. Zaslужek od prodaje patentov vrne v raziskovanje na univerzi.

Ukvarjam se s patogenimi mikroorganizmi pa kvasovkami, ki so pomembne pri vretju in zorenju piva ter vina, s spojini, ki se uporabljajo pri kemoterapiji raka ter pri pripravi encimov za industrijske pripravke finih kemikalij in z gensko terapijo,« pravi Jure Piškur, profesor na švedski univerzi Lund. Potem ko je oštudiral biologijo in kemijo v Ljubljani in Stockholmu, se je leta 1986 preselil v Avstralijo in tam doktoriral iz molekularne genetike. Znanje o evoluciji biomolekul, genov in genomov ter rezultate raziskav kvasovk in encimov, ki so udeleženi pri presnovi DNA, Piškur s sodelavci prodaja industrijskim gigantom.

Z univerze v podjetje V svoji karieri je Jure Piškur sodeloval pri ustanovitvi treh biotehnoških podjetij Jubile Kinase, Jubi Kinase in ZGene. Ta so, kot pojasni, most med njegovimi akademskimi raziskavami in industrijskimi partnerji.

»Če pri naših akademskih raziskavah naletimo na odkritja, ki jih je mogoče tudi patentirati in imajo morda neposredno komercialno vrednost, jih poskušamo zaščititi s patentnimi prijavi,« pove. Patentiranja se vedno loti skupaj z zasebnimi odvetniškimi pisarnami, ki so specializirane za področje biotehnologije. Doslej je registriral več kot ducat inovacij, štiri patente uporabljajo njegovi industrijski partnerji na Danskem in v Nemčiji. Zaščita in prijava inovacije sprva ni zelo draga.

Jure Piškur, profesor na švedski univerzi Lund, je doslej registriral ducat inovacij s področja biotehnologije, štiri njegove patente pa trenutno uporabljajo njegovi partnerji v industriji. O zaslužku molči.

Raziskovalec na začetku potrebuje patentnega agenta, ki spiše ali dokonča patentno prijavo, kar stane okoli pet tisoč evrov. Vendar začnejo stroški nato strmo naraščati. Ko preide prijava v fazo nacionalnih prijav, lahko narastejo na več kot sto tisoč evrov: »Zato je treba patent čim prej dati v najem, da prevzame te stroške večji partner.« Hkrati s prvo prijavo zato raziskovalec začne običajno iskati morebitne industrijske partnerje, ki bi jih take inovacije morda zanimalo. »Povezava z industrijskim partnerjem, ki bo lahko do konca razvil odkritje in ga komercializiral, je ključnega pomena,« pravi Piškur. Sam si je pri patentiranju, iskanju partnerjev v industriji in pri iskanju začetnega kapitala večkrat pomagal z državnimi in univerzitetnimi svetovalnimi organi na Danskem ter Švedskem. Kot pravi, so v Skandinaviji in

v anglosaških deželah te institucije že tradicionalno dobro razvite. Raziskovalcem pomagajo z zagotavljanjem agentov za patente, s pravniki, z začetnim kapitalom, svetovanjem, na pomoč jim priskočijo pri pogajanjih z industrijo. »Predvsem nepovratna denarna pomoč v višini okoli deset tisoč evrov je izredno spodbudna, da se raziskovalec poveže s kvalificiranimi svetovalci in dobi zadostno vzpodbudo ter napotke za začetek komercializiranja,« dodaja. Na Švedskem je raziskovalec, čeprav je zaposlen na univerzi, vedno v celoti lastnik patenta in vseh morebitnih prihodkov.

Farmacevti in pivovarji Glede na področja njegovega raziskovanja tudi podjetja, ki jih je Piškur ustanovil s kolegi, sodelujejo s proizvajalci, ki uporabljajo encime pri sintezi finih kemikalij in zdravil ter z živilsko industrijo, ki uporablja kvasovke. Prva so predvsem farmacevtske in biotehnološke družbe, ki razvijajo zdravila proti patogenim mikroorganizmom, med njimi je tudi farmacevtski gigant Roche ter biotehnološko podjetje Atos. Med podjetji, ki uporabljajo kvasovke, torej pivovarnami in proizvajalci vina, pa je tudi danska pivovarna Carlsberg. V njej je bil po doktoratu tudi zaposlen kot raziskovalec, nato pa je delal še na Univerzi v Kobenhavnu in na Danski tehnični univerzi. Od leta 2004 je redni profesor na Univerzi v Lundu na Švedskem.

Prehitra objava odnese patent »Del mojih profesorskih obveznosti je tudi poučevanje,« pravi sogovornik. Tako ima en teden v letu intenzivno predavanje za študente biologije o inovacijah, o 'spin-off' podjetjih, možnostih začetnega financiranja pri ustanavljanju lastnih podjetij in o osnovah pogajanj z industrijo. Pri tem jih poskuša opozoriti na napake, iz katerih se je sam že nekaj naučil. Mednje šteje prehitro objavo odkritja v znanstvenih revijah, kar lahko onemogoči možnost patentiranja oziroma je lahko patent zaradi tega šibek. Študentom svetuje, naj raziskovalci pri pogajanjih z industrijo uporabijo prekaljenega svetovalca. Po njegovih besedah večina biologov danes najde službo v podjetjih, zato so ta njegova predavanja dobro obiskana. Zlasti je biotehnološka in farmacevtska industrija razvita prav v regiji Oresund med Kobenhavnom, Lundom in Malmöjem, kjer dela tudi sam. **Akademik s podjetjem** Piškur meni, da je zelo pomembno, da raziskovalci z akademskimi ambicijami ostanejo znotraj akademskih institucij in da svoje delovanje v industriji omejijo na patentiranje ter iskanje partnerjev v industriji. Če ustanovijo tudi podjetje, ki je most med njihovim laboratorijem in industrijo, lahko izkoristijo finančna sredstva, ki jih ustvarijo podjetja, pojasni. »Težko pa je združiti vrhunsko akademsko znanost in neposredno vodenje podjetja, ki se dejansko ukvarja s proizvodnjo, « dodaja. Nobeno od njegovih podjetij se ne ukvarja s proizvodnjo, ampak predvsem s patentiranjem, upravljanjem patentov, trženjem inovacij ter s povezovanjem s partnerji v industriji. Tako je v enem od ustanovljenih podjetij že zelo zgodaj prepustil vodenje enemu od svojih študentov. »Ta konstelacija je bila zelo koristna. Povečala je število sodelavcev, ki delajo pri podobnih projektih, in odprla nove možnosti za sodelovanje z drugimi industrijskimi partnerji ter meni pustila dovolj časa za moje akademske projekte. Pa še pomagala jih je dodatno financirati, « našteje prednosti. V njegovih podjetjih tako dela med nič in ducatom ljudi, približno petnajst raziskovalcev pa sestavlja tudi njegovo univerzitetno skupino. Pravi, da zaslužek teh podjetij porabijo izključno za financiranje novih akademskih projektov na univerzi. Kolikšen je, ne želi izdati, in trdi, da se ga 90 odstotkov vrne v raziskovanje.

Uspešnih le petina Piškur sicer vztraja, da se v prvi vrsti posveča akademskemu raziskovanju in poučevanju, vendar vidi obvezo tudi v sodelovanju z industrijo. Del denarja, ki ga države namenijo za raziskovanje, se po njegovem mnenju tako lahko vrne nazaj za nove akademske raziskave. Od prihodnjega leta bo o kvasovkah predaval tudi študentom Univerze v Novi Gorici. Doktor znanosti, ki še vedno trenira judo in se hodi vsako leto potepat na Laponsko, poudari, da je pri raziskovanju pomembna vztrajnost: »Le malokateri patent znotraj bioloških znanosti, najbrž manj kot petina, postane res ekonomsko uspešen.«

Manca Borko** Avtorica je novinarka pri časniku Žurnal24.

Augustina Budja - 65 let

(* 1945, Grabšinci, Gornja Radgona), osnovno šolo je obiskovala sprva pri Sv. Duhu, današnja Stara gora, nato pri Mali Nedelji. Zaradi očetove službe, bil je

organist, mati pa cerkvena pevka, ji tedanje politične opcije niso dopuščale pridobitve štipendije za študij na učiteljišču v Murski Soboti. Nekaj let je sprva bila zaposlena pri MTT v Mariboru. Po poroki l. 1964 je odšla (na obisk k sorodnikom) na Švedsko. Po 18. letih bivanja na Švedskem, kjer je v prvih letih rodila tri otroke i se medtem tudi izučila za strugarko ter nekaj let opravljala to delo, se je nato odločila za poučevanje slovenskih otrok (1976 - 1988), nekaj let tudi ob študiju. Leta 1972 se je zakon z možem Martinom Prevolnikom razvezal. Pouk slovenskega dopolnilnega pouka je zahteval tudi znanje ostalih predmetov na švedski šoli. L. 1982, kmalu po

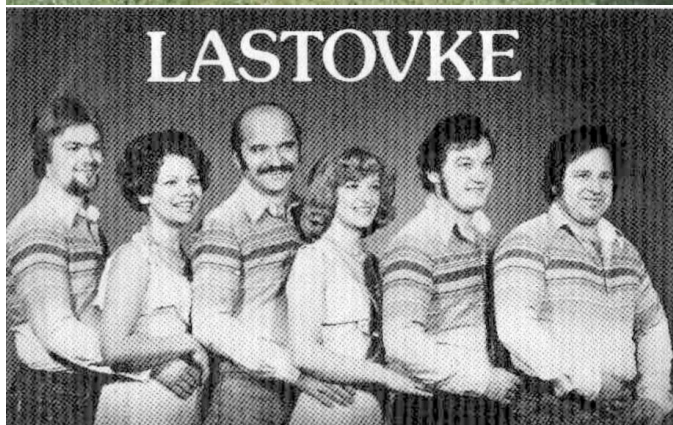
rojstvu
četrtga
otroka s
partnerjem
Zvonkom

Bencekom, se je vpisala v šolo za odrasle (komvux Landskrona) in nato leta 1986 nadaljevala univerzitetni študij v Lundu. Končala je KULTURNO ZNANSTVENO fakulteto z diplomom fil kand (Bachelor of Arts – B.A.), KULTURVETARLINJEN, ter nadaljevala s pedagoško izobrazbo na Pedagoškem inštitutu v Lundu. V študijskem letu 1988/89 je (kot švedska državljanka) postala štipendistka SIM i se vpisala na Filozofsko Fakulteto v Ljubljani, Oddelek za zgodovino, kjer je proučevala predvsem starejšo slovensko zgodovino, specializacija v okviru študija na

Zgodovinskem inštitutu v Lundu. L. 1990 se je zaposlila na Komvux v Landskroni (Šola za odrasle) in poučevala priseljence v predmetu Švedski jezik kot drugi jezik - SV2. Nato se je ob delu tudi sama vpisala na študij švedskega jezika na Inštitututu za Nordijske jezike v Lundu (Institutet för nordiska språk). Zaradi osebnih vzrokov je l. 2000 prekinila magistrski študij na Višji pedagoški v mestu Malmö in

se l. 2001 predčasno upokojila. Zaradi upokojitve ni mirovala, med drugim je s sestrama Gabrijelo in Olgo (SESTRE BUDJA) ter pozneje z družinskim pevskim zborom Orfeum posnela 6 zgoščenk raznih vsebin i slogov. Mnoge od pesmi so avtorsko delo sester BUDJA, Augustina je predvsem avtorica besedil. Od leta 2002 je tudi glavna urednica Slovenske kulturne revije za Slovence na Švedskem - Slovensko (informativno)

GLASILO. V vseh letih bivanja na Švedskem je objavljala pesmi in članke v raznih revijah, koledarjih i dnevnih medijih. Je dolgoletna predsednica slovenskega društva v Landskroni na Švedskem. Od

ustanovitve Slovenske zveze na Švedskem, februarja 1991, je bila tajnica vse do l. 2001. Nekaj let v 80.ih letih prejšnjega stoletja je bila tudi predsednica Društva jugoslovanskih književnikov na Švedskem. To funkcijo je prekinila predvsem zaradi študija v Ljubljani (1988/89), društvo je nato kmalu prenehalo delovati. Že od nekdaj je bilo njeno najljubše opravilo branje knjig in petje v raznih glasbenih skupinah, med drugim v narodno zabavnem ansamblu Lastovke na Švedskem (1971-1996, glej v knjigi Ivana Sivca Vsi najboljši muzikanti, II del, ICO Kamnik, 2003). Skratka – obisk Avguštine na Švedskem l. 1964 zanjo še ni končan. Tam, razen krajših presledkov z obiski v Sloveniji, živi z

družino že skoraj 46 let. Foto: *Potomci, partnerji. Augustina Budja (Foto: Sandgren/Petersson, 2005)*

Publikacije v sodelovanju s pevskim društvom Orfeum ter sestrama Gabrijelo Karlin in Olgo Budja:

1979 ***Singel: Lastovke***

1980 ***Singel: Na festival***

Zgoščenke sester BUDJA so:

SPOZNAVANJE, 1998 (Zlati Zvoki)

TEDEUM, slovenske božične pesmi, 1999 (Zlati Zvoki)

TEDEUM, švedske božične pesmi, 1999 (Systrarna BUDJA)

OTROCI ZEMLJE, 2000, (Zlati Zvoki)

GLASBENI MOSTOVI, VHS Video (Tillverkare Matjaž Koncilija) 2001

AVE, 2002 / 3 (Zlati Zvoki);

VEČERNICE, 2003 / 4 (Zlati Zvoki).

Literarne publikacije A. Budja:

ŠTIRI POTA IN RAZPOTJA, pesmi, antologija (štirje pesniki), Svejug, Stockholm 1979
Slovenska IZSELJENSKA KNJIŽEVNOST 1 (3), Evropa, Avstralija, Azija, monografija, ZRC, Rokus. 1999

Slovenska KATOLIŠKA MISIJA na Švedskem, kronološko zgodovinski Pregled 1962 - 2002, SKM, Göteborg, 2002

ŠVEDSKA SLOVNICA ZA SLOVENCE, ZA KONTRASTIVNI STUDIJ SVEDSKEGA JEZIKA, slovenski in švedski jezik, učbenik, Družina, Ljubljana, 2002

SLOVENSKO ŠVEDSKI BESEDNI vodnik / SVENSK-SLOVENSK ORDGUIDE na potovanjih i pri pogovorih s Švedi (i obratno), priročnik, Samozaložba, 2003, 2004

SLOVENC NA ŠVEDSKEM, okvirno zgodovinski Pregled, monografija, Samozaložba, 2005

LETNI CASI / Årstider (Dikter), zbirka pesmi, slovensko i švédsko, Samozaložba, 2005

SLOVENER i Sverige OCH integrationspolitiken (Slovenci na Švedskem in integracijska politika), monografija, v švedščini, Samozaložba, 2006

RECEPTBOKEN Slovenska maträtter (Slovenske jedi), recepti v švedščini, Samozaložba, 2006

Zbornik I. II. Slovensko INFORMATIVNO GLASILO, zbornik, Slovenska zveza na Švedskem, Samozaložba, 2008

Trije slovenski zbori med svetovno elito

Akademski pevski zbor Tone Tomšič je nagrado osvojil kar dvakrat. Foto: APZ Tone Tomšič

Zborovsko tekmovanje za veliko nagrado Evrope

Med petimi finalisti za veliko zborovsko nagrado Evrope 2010 so trije zbori: Komorni zbor Ave, Šaleški akademski pevski zbor in Zbor Vokalne akademije Ljubljana.

Mešani **Komorni zbor Ave** (vodi ga dirigent **Andraž Hauptman**), moški **Zbor Vokalne akademije Ljubljana** (**Stojan Kuret**) in mešani **Šaleški akademski pevski zbor** (**Danica Pirečnik**) se bodo ob japonskem zboru **Vocal Ensemble Est** in latvijskem zboru **Riga Cathedral Girls Choir** v soboto v Varni v Bolgariji potegovali za veliko zborovsko nagrado Evrope. Trije zbori v velikem finalu so uspeh, ki ga do

Ljubljana.

14. maj 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO P. B.

zdaj ni uspelo doseči še nobeni državi.

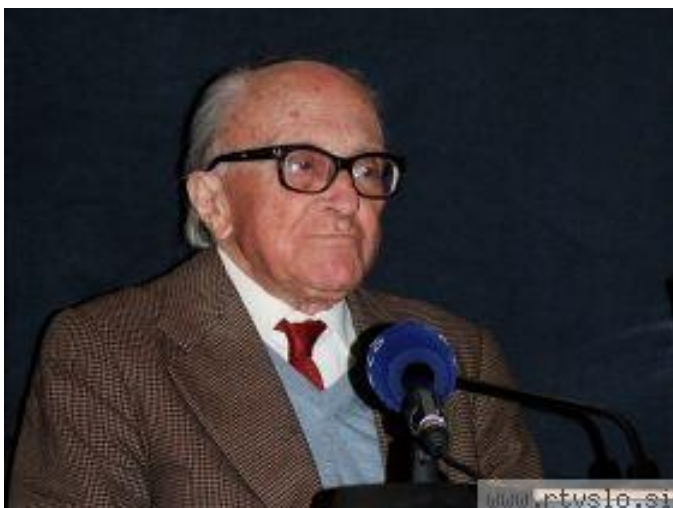
Zgodovina Vokalne Akademije Ljubljana se piše od septembra 2008, sestavljajo pa jo izkušeni zborovski pevci iz vse Slovenije. Foto: Vokalna Akademija Ljubljana

Slovenija je tako resnično velika sila v zborovskem petju in, naj se sliši še tako neverjetno, v tem je povezana tudi s Filipini. Slovenija in Filipini sta namreč edini državi, ki imata dvakratnega dobitnika velike nagrade Evrope. **Akademski pevski zbor Toneta Tomšiča** je to priznanje osvojil v letih 2008 in 2002. Zanimivo je, da je leta 2002 zbor nastopil pod vodstvom Stojana Kureta, ki bo na tekmovanju letos vodil Zbor Vokalne akademije

Prispevek poslala Olga Budja

Slovenski Evropejec leta Boris Pahor opozarja na totalitarizem

v Evropi - Za prvega slovenskega Evropejca leta je bil izbran pisatelj Boris Pahor. Foto: MMC RTV SLO

Evropa je premalo samozavestna, je ob prejetju nagrade za slovenskega Evropejca leta, ki so jo letos podelili prvič, dejal zamejski pisatelj Boris Pahor.

Pahorju so nagrado podelili za njegovo večdesetletno ustvarjalno literarno in publicistično dejavnost za stičišče dveh kultur, za prispevek v boju za pravice narodnostnih manjšin, širjenje demokratičnih vrednot in sodelovanje med

evropskimi narodi.

Zaradi pomanjkanja samozavesti Evrope, ki je nastala na pogorišču druge svetovne vojne, se ta sprašuje, kakšno vlogo bo v prihodnje prevzela v svetu. Pahor je opozoril, da Evropi še vedno grozi nevarnost totalitarizma, kot dokaz za to pa je navedel italijansko vlado, ker ne govori o italijanskem fašizmu.

Pet nominirancev Za slovenskega Evropejca leta 2010 so bili nominirani še slikar **Jože Ciuha**, nekdanja evropska poslanka **Mojca Drčar Murko**, arhitekt **Boris Podrecca** in direktorica Poslovne šole Bled **Danica Purg**. Izbor so pripravile nevladne organizacije Panevropsko gibanje za Slovenijo, Slovenski svet evropskega gibanja, Evro-atlantski svet Slovenije. Člani odbora za imenovanje so bili predstavniki teh treh organizacij, **France Bučar**, **An Krumberger** in **Anton Bebler**, za nominirance pa so glasovali tudi poslušalci in bralci Vala 202 in Nedeljskega dnevnika.

T. V. Izbor pripravile nevladne organizacije 7. maj 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Najvišja avstrijska čast za Borisa Pahorja

Bistveno vprašanje, ki se pojavlja v Pahorjevih knjigah, od zbirke spisov v medvojnih izkušnjah iz leta 1948, je svoboda. Foto: MMC RTV SLO

Častni križec Republike Avstrije 26. april 2010 Dunaj - RTV SLO/STA
Pisatelja Borisa Pahorja so na ministrstvu za pouk, umetnost in kulturo na Dunaju odlikovali s častnim križcem za znanost in umetnost Republike Avstrije.

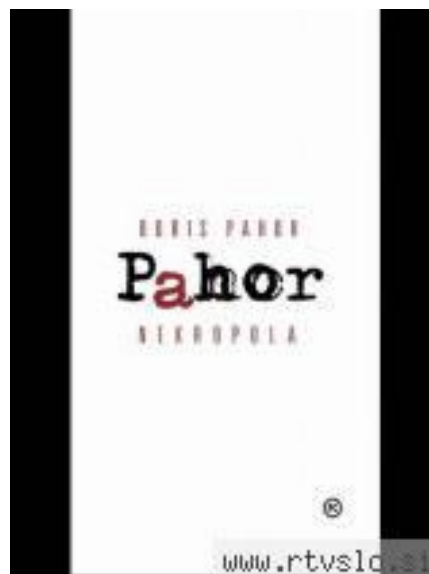
Za odlikovanje je pisatelja predlagala založba Mohorjeva družba iz Celovca, pri kateri je v nemškem prevodu izšlo pet njegovih romanov. Pahor je tako za življenjsko delo nagrajen

z najvišjim odlikovanjem, ki ga Avstrija sploh lahko podeli tujemu državljanu. V romanih, ki so jih v nemškem prevodu pred mesecem dni izdali pri založbi, avtor obravnava tudi slovensko narodno skupnost v Avstriji, ki je v marsičem doživela podobno usodo kakor slovenska manjšina v Italiji.

Pahor je v tujini verjetno najbolj priznan slovenski pisatelj. Njegova Nekropola je med drugim predlani prejela ugledno nagrado premio Napoli za najboljši tuji roman, izdan v Italiji. Foto: Emka

Na podelitvi častnega križca sta imela slavnostna govora nekdanji avstrijski minister za znanost **Caspar Einem** in pisatelj **Lev Detela**. V slovenskem kulturnem centru Korotan na Dunaju je sledil še častni sprejem. V nemščino sta zajetno peterico knjižnih del - *Im Labyrinth* (V labirintu), *Villa am See* (Vila ob jezeru), *Die Verdunkelung* (Zatemnitev), *Geheime Sprachgeschenke* (Parnik trobi nji) in *Nomaden ohne Oase* (Nomadi brez oaze) - prevedla Urška P. Černe in Matthias Göritz.

Življenjska naloga: ozaveščanje o fašizmu Pahor se zaveda, da ima nemški jezik na področju srednje in severne Evrope še vedno vlogo osrednjega kulturnega jezika. Nemški bralci bodo prek petih prevodov bolje spoznali bistvo njegovega tragičnega otroštva v času fašizma in okupacije Ljubljane. Sam svoje poslanstvo vidi v pisanju in pričevanju o fašizmu, ki se je simbolično začelo s požigom slovenskega Narodnega doma v Trstu leta 1920. Čeprav se je nemški nationalsocializem porodil iz italijanskega fašizma, Pahor meni, da Italijani, Nemci in Slovenci ne poznajo dobro genocidnih zločinov, ki jih je povzročala fašistična ideologija. Pahor stavi predvsem na izobraževanje in ozaveščanje mladih pri pouku zgodovine. Prepričan je, da bi moralo v zgodovinskem učbeniku temi fašizma namesto dveh skopih vrstic pripadati celo poglavje, [kar je poudaril tudi prejšnji teden na literarnem popoldnevu v Ljubljani.](#)

Čeprav je naslov častnega meščana Ljubljane Pahor pred kratkim zavrnil (zaradi politične vloge prestolnice v odnosu do Primorske v zgodovini na splošno, vse od generala Maistra naprej), se je pogovora s pisateljem udeležil tudi župan Jankovič. Foto: MMC RTV SLO

Ljubljana, svetovna prestolnica knjige

Ljubljana je točno opoldne z dvigom zastave pred Mestno hišo postala svetovna prestolnica knjige.

Enoletni Unescov projekt sta odprla ljubljanski župan Zoran Janković in predsednik države Danilo Türk.

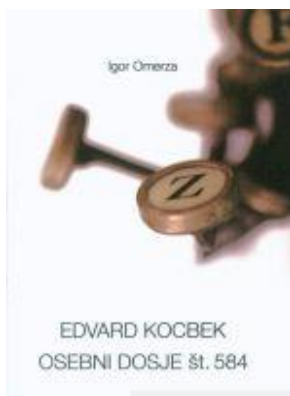
S petnajstim svetovnim dnevom knjige je Ljubljana za leto dni prevzela naziv svetovne prestolnice knjige. Z gledališkim poklonom knjigi, branju in pisavam so dogodek slovesno odprli še v ljubljanskih Križankah.

Na svetovni dan knjige je Ljubljana prevzela naslov Svetovne prestolnice knjige (LSPK) Razmišljanje o pisavi kot misli o človeku

Program projekta Ljubljana - svetovna prestolnica knjige (LSPK), s katerim je premagala konkurenco Dunaja, Sankt Peterburga, Wellingtona, Guadalajara, Lizbone in Rige, bo ponudil 500 dogodkov. Med temi najdemo številne literarne večere, dogodke v parkih in na ulicah, obetajo pa se tudi prva literarna hiša v Sloveniji, ki bo nosila ime po Primožu Trubarju, dva nova tematska, z literaturo povezana parka ter nekateri drugi manjši objekti.

23. april 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

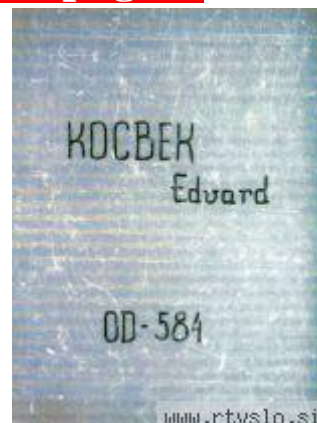
Edvard Kocbek – kriv, ker drugi niso imeli pameti za pogum

Edvard Kocbek je bil 'prvak' Službe državne varnosti. Do njene 'kapitulacije' se je v njegovem dosjeju nabralo več tisoč strani in tako rekoč ni minil dan, da ne bi v njegov dosje vstavili novega lista. Igor Omerza je najprej hotel napisati knjigo o zgodovini Odbora za varstvo človekovih pravic, ko pa se je začel zanimati za ozadje boja za svobodo in demokracijo, je naletel na Edvarda Kocbeka. Foto: MMC RTV SLO

Igor Omerza v knjigi Edvard Kocbek osebni dosje št. 584 na podlagi študije več tisoč strani zgodovinskih virov razkriva usodo Edvarda Kocbeka. Skoraj štirideset let ni minil dan, da ne bi služba državne varnosti napisala strani o **Edvardu Kocbeku**, enem od ustanoviteljev Osvobodilne fronte,

ki pa je kasneje postal glavni državni sovražnik. Edvard Kocbek je bil neslavni prvak dejavnosti službe državne varnosti v Sloveniji. In na koncu njegovega življenja se je v njegovem dosjeju nabralo več tisoč strani. Ta skopi povzetek besed **Igorja Omerze** pojasni, zakaj je Edvard Kocbek oziroma njegova usoda tako rekoč ključna oseba za razumevanje delovanja totalitarnega režima pri nas. Pa ne le tiste forme totalitarnosti, ki jo je posebej ljubljana jugoslovanska oblast, ki se je z obsodbo na notranji azil odkrižala Kocbeka, ampak pravzaprav zasnove za uspevanje totalitarnosti med Slovenci. Kot je na predstavitvi knjige *Edvard Kocbek - Osebni dosje št. 584* poudaril Kocbekov sin **Matjaž Kocbek**, je njegovega očeta najprej izločila Cerkev.

Povod je bil znameniti Kocbekov esej *Premišljevanje o Španiji*, nekakšen Kocbekov odgovor na večletno propagiranje frankistične strani v časopisu Slovenec, v katerem je Kocbek obsodil ravnanje Katoliške cerkve v španski državljanski vojni. V tem spisu, ki mu je poleg širše polemike okoli Kocbekovega pristanka v nemilosti klera posvečen prvi del Omerzove knjige, se tudi izkaže bistvo Kocbekove osebnosti. Kot je Kocbek povedal v izpovedi v kratkem filmu režiserja **Milana Ljubiča**, ki je bil v celoti javno predvajan prvič prav pred pogovorom o knjigi, je bilo v njem vedno nekaj protestantskega; zato je bil neprijeten tako v starem kot v novem režimu. Ključno vprašanje knjige, ki se ukvarja predvsem z usodo Kocbeka po njegovem srečanju z **Borisom Pahorjem** in 'kuhanju' (zloglasnega) intervjuja oziroma Kocbekove samoizpovedi o dogodkih ob koncu druge svetovne vojne, je, kaj je Kocbek sploh naredil, da je bil tako preganjan? Pravi odgovor se bolj ukvarja s tem, kaj so storili drugi. Gre namreč za kompleks

reakcij ali pa nereakcij ljudi, ki "niso dovolj pametni za pogum" in ki jih morda premaga strah, groza pred lastno usodo. Slednje je formulacija Kocbeka, ki je v televizijskem posnetku dejal, da ga je tudi njega samega bilo groza pred lastno usodo, vendar pa ga to ni odvrnilo od delovanja.

To ključno vprašanje pa pravzaprav ni bilo izhodišče knjige, na predstavitvi katere sta sicer spregovorila tudi že omenjeni Kocbekov sin in Kocbekov prijatelj pa tudi njegovo 'žrtevno jagnje', politični disident **Viktor Blažič**. Igor Omerza je do Kocbeka prišel po ovinkih. Najprej se je lotil študija za knjigo, ki naj bi ob dvajsetletnici Odbora za varstvo človekovih pravic osvetlil delovanje tega telesa. Omerza nam je povedal, da je celo več poglavij za nekoliko širšo knjigo Gradniki odbora že imel napisanih. Nato pa se je lotil prispevka **Spomenke Hribar** k širjenju polja svobode v slovenskem prostoru. In že na začetku eseja *Krivda in greh*, v katerem je Hribarjeva kritično razgrnila poveljne likvidacije sodelavcev okupatorjev in s katerim je tudi vstopila v medijski prostor, je naletel na osebo Edvarda Kocbeka. Omerzo je Kocbekova usoda 'zgrabila' in kmalu je ugotovil, da je njeno razumevanje tudi ključ do razumevanje celotne evolucije etosa jugoslovanske oblasti.

Tržaška naveza Vpogled v Kocbekovo usodo je zanimiv tudi zato, ker je v tej zgodbi ključen še en kleni Slovenec, sovražnik totalitarizmov. To je seveda **Boris Pahor**, ki se zaradi bolezni pogovora v Cankarjevem domu ni mogel udeležiti. Zato pa je Pahor v Ljubljano poslal pismo, v katerem se je Omerzi zahvalil, da je prikazal zasluge tržaške skupnosti pri oblikovanju slovenske neodvisnosti, suverenosti. Kocbek je namreč o poveljnih pobojih domobrancev in o udušitvi političnega pluralizma Osvobodilne fronte spregovoril prav na Pahorjevo pobudo. Tudi knjiga Edvard Kocbek osebni dosje št. 584 sledi srečanju med Pahorjem in Kocbekom v Opatiji in poznejšemu razvoju dogodkov, vse do objave pričevanj, Kocbekove izpovedi, ki ji je Pahor dal obliko intervjuja in ki je v Trstu pod naslovom Edvard Kocbek – pričevalec našega časa izšla 18. marca 1975.

Želja po Nobelovi nagradi reši Kocbekove pesmi Na pogovoru o knjigi je zanimiv uvid v Kocbekovo usodo podal njegov sin, ki se še spominja, kako so se njegovemu očetu odpovedovali prijatelji, novi konvertiti. Ta uvid je povezan s ponovnim vstopom Kocbeka v literarno javnost, iz katere je bil po vojni oziroma po objavi dnevnika svojih medvojnih doživetij *Tovarišija* in zbirke *Strah in pogum* izgnan. Ključen preobrat je nastopil zaradi Titove ničevosti. Pojavilo se je razmišljanje, da bi Tita poskusili nominirati za Nobelovo nagrado za mir. Akademija v Stockholmu pa je kot pogoj za to zahtevala izpustitev političnih zapornikov, zagotovitev svobode zadrskemu in beograjskemu filozofskemu krogu in še nekaj ukrepov, ki bi bili dokaz svobode v Jugoslaviji. In tedaj se je tudi začela pobuda, da Kocbeku izdajo pesmi. Za zbirko *Groza* je potem Kocbek celo dobil Prešernovo nagrado.

Za rešetke so šli drugi Razsežnost perfidnosti jugoslovanskega režima pa poleg Kocbekove dokazuje tudi usoda tistih, ki so morali plačati namesto njega. Od vsega začetka je namreč vladal strah pred mednarodno akcijo kulturnikov in intelektualcev, če bi Edvarda Kocbeka zaprli. Zato so Kocbeka držali v domačem priporu, omreženem s prisluškovalnimi napravami, namesto njega pa so raje zaprli kakšnega njegovega tesnega prijatelja. Med njimi je bil tudi Viktor Blažič, novinar, publicist in dolgoletni civilnodružbeni aktivist. In ironija usode je hotela, da so ga leta 1976 zaprli, ker naj bi hujskal Kocbeka, v resnici pa je Blažič prav Kocbeku pomagal pri korekcijah teksta za prispevek Edvard Kocbek – pričevalec našega časa, ki naj bi sprožil 'pohod' oblasti nad Kocbeka. Blažič nam je tako povedal, da je Kocbeku namignil na nujnost omembe nekaterih posebnosti slovenske osvobodilne fronte, kot so bile na primer partizanske bolnice, kajti tudi izpust na videz tako postranskih podatkov iz besedila bi oblast lahko izrabila za očitek Kocbeku, da je slovenski NOB predstavljal necelovito in zato nujno pristransko.

Zgodba o Edvardu Kocbeku je seveda le ena izmed zgodb o manj lepi zgodovini Titove Jugoslavije. Vendar je na neki način ključna, saj je sinteza perfidnosti in zločinskih aspektov te vladajoče nomenklature, katere (potencialni ali priložnostni ali naključni) krvniki so v dokumentih, uporabljenih v knjigi, tudi poimensko imenovani. Vendar pa je knjiga bolj kot obsodba neke oblasti pomembna v svojem

občečloveškem ali pa vsaj občeslovenskem poslanstvu. Razkriva namreč zločinsko bojazljivo potuhnjenost navadnih ljudi. Zato je morda najbolje skleniti s pomenljivo mislijo literata **Theodorja Haeckerja**, katoliškega misleca, kot je bil katoliški mislec tudi Kocbek, ki je prav to misel vključil v svoje premissljevanje o Španiji, torej v besedilo, s katerim so se desetletja preganjanja pravzaprav začela. "*Kaj je več: mrtva resnica ali živa laž?*"

Polona Balantič

Ljubljana - MMC RTV SLO, 16. marec 2010

Nizanje spominov za mozaik 20. stoletja

Kocbek - načelno izhodišče v formulaciji Pahorjeve politične misli Tudi Edvard Kocbek je imel, se spominja Pahor, kritičen odnos do religije in diktature. Tržaški pisatelj je prepričan, da so Kocbeka, enega izmed idejnih vodij slovenskega krščanskega socializma, po podpisu Dolomitske izjave v komunistični partiji politično izigrali. Njegovo krščansko-socialistično gibanje je bilo izjemno dobro sprejeto na podeželju, saj je tamkajšnjim prebivalcem, tako kot Pahorju, nudilo upanje. Pahor je imel v 70. letih velike težave zaradi intervjuja, ki ga je naredil s prijateljem. Kocbeka je k intervjuju nagovarjal štiri leta, končno pa je ta z besedami "pridi čez osem dni" vanj privolil in pozneje sestavil besedilo, ki je bilo objavljeno v knjižici *Edvard Kocbek - pričevalec našega časa*. Pahor je povzel, da Kocbek v spornem intervjuju ni odgovarjal njemu - ampak slovenskemu narodu.

Landskrona (600 år /1413-2013/)

Parker ligger stilla i Landskronas öppna famn,
Fiskarfru-statyn i blåsten trotsar dygnet
runt.

Sakta glider färjor in, förankrar sig i hamn,
Borstahuset speglar Öresund.

Småbåtarna i hamnen flörtar längtansfullt
med Ven,
De kärlekskranka svanarna strör vattenburna
lek.

Fågelkvitter hörs från ovan någonstans på
gren,
Vinden sus blir till naturens smek.

I Tornio, Stockholm, Karlskrona,
Mot stränderna vågorna slår.

Vid Öresund ligger Landskrona,
Jag älskar den stad, där jag bor!

Just nu
är Landskrona som
vackrast,

Ger diktarna inspiration.
Jag ägnar min stad denna visa,
Som kärleksförklaring i ton!

En evigt ung Landskrona bär på minnena från
förr

Sex sekler staden funnits, hann med krigen
och med fred.

I sämja lever människorna, allt är som sig bör.
Mångfald pryder torg och gator med.

Parker ligger stilla i Landskronas öppna famn,
De kärlekskranka svanarna strör vattenburna
lek.

Sakta glider färjor in, förankrar sig i hamn,
Vindens sus blir till naturens smek.

A. Budja; 2010-03-23

EVROVIZIJSKA ZMAGA glasbenice Eve-Nine Kozmus

V primerjavi s tisto Evrovizijo, ki se ji skoraj ni mogoče izogniti in ki je bila letos v Oslu, je tekmovanje Evrovizijski mladi glasbenik, ki ga prav tako prireja Evropska zveza televizijskih in radijskih postaj (EBU), vredno skoraj zanemarljive pozornosti širše javnosti. A tega, da se je letos že četrtič v finale (tekmovanje prirejajo od leta 1982) prebila tudi Slovenija, ki je tokrat prvič domov odnesla tudi zmago, ni mogoče spregledati. 16-letna flavtistka iz Celja [Eva-Nina Kozmus je bila prejšnji teden tista med sedmimi finalisti, ki je prepričala žirijo pod predsedstvom madžarskega skladatelja in dirigenta Pétra Eötvösa](#) (zmago ji je prinesla izvedba dela koncerta za flavto **Jacquesa Iberta**).

Eva-Nina Kozmus je dijakinja Srednje glasbene baletne šole v Ljubljani in I. gimnazije v Celju, njena mentorica pa je Milena Lipovšek. Mlada flavtistka že od svojega enajstega leta dobiva nagrade na mednarodnih tekmovanjih, med drugim v Požarevcu, Trstu, Kopru in Zagrebu. Kot solistka je sodelovala tudi s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, Simfonični orkestrom SGBŠ Ljubljana in Godalnim orkestrom Celje. Foto: MMC RTV SLO/A. J.

Prispevek O. Budja

Den Blomstertid nu kommer

Ingela Hageman	Anna-Lena Johansson
Birgitta Wennerling	Gunilla Paetau Sjöberg
Sumiko Kiyohara	Joze Strazar Kiyohara
Ragnhild Mao	Niklas Rundquist

Konst och musik för själen i Gustaf Vasa Kyrka
curator Ingela Hageman
info: www.ingelart.nu/den_blomstertid

Kyrkoherde Åke Nordström inviger utställningen
konsert av pianisten Ragnhild Mao
söndagen den 9 maj kl 16.00-18.00
utställningen pågår t.o.m. 18/7

Svenska kyrkan
GUSTAF VASA FÖRSAMLING

Hej på er!**Mars****2010**

Inte glömmer vi er inte, senast igår satt jag faktiskt ute i det fina vädret och tänkte på just dig. Jag tänkte på vad du har för egenskaper som jag har haft nytta av i mitt liv. Det jag kom fram till var ditt glada bemötande av människor i större sammanhang typ "veselica" och när du har varit konferencier. Eller att bemöta en individ. Du har en förmåga att få en att känna sig betydelsefull. Detta har jag haft med mig i mitt yrkesliv som lärare. Alla har vi någon eller några vi tycker har ett beteende som stämmer överens med ens värdegrund.

Förra veckan hade jag föräldramöte och att bemöta en stor skara vuxna människor kräver sitt mod. Man måste vara glad, trevlig och intressant att lyssna på. Helt enkelt ha något i

sig som fångar någons intresse. Det tycker jag att jag för det mesta också lyckas med. När jag var barn och du stod och pratade inför många människor utan att visa nervositet kommer jag ihåg att jag tyckte att du var så modig. Du fick alla att lyssna på dig. Du log och var intressant. Jag kom fram till att du faktiskt redan som barn måste ha inspirerat mig hur jag ska förhålla mig till ett större sammanhang som kräver både närvaro och skärpa. En av bilderna är tagen i Branäs v8 när vi var på skidsemester med Roba, Lotta och barnen, andra bilder är från ett senare tillfälle.

kram/Leonida

PS Jag har tagit mig friheten att publicera ditt brev här, Leonida. Det kändes gott att få läsa om vad du tycker om mig. Inte ofta man får en så spontan omdöme från någon som man tycker om. Tackar. Vi borde oftare berätta för våra nära och kära vad vi tycker och tänker om dem, eller hur.

Gustika

Jag skriver om mig själv I

I oktober fyller jag 50 år. Vad har jag gjort alla dessa år?

Jag föddes i en stad, Celje, som ligger i Slovenien och bodde 18 år hos mina föräldrar. Min mamma jobbade på ett dagis och min pappa var polis. Min store bror Damjan borde vara 7 år äldre, men dog som 3-åring. Hans hjärta var för svagt. Likaväl, i min barndom var han alltid en del av familjen, en del av våra ritualer. Det har tagit mig många år att fatta hur ont det gör när föräldrar förlorar sitt barn.

Vad var bäst när jag var barn? Det var roligt att gå på dagis och börja i skolan och leka, skriva, räkna och prata med många andra barn. Jag har en kompis kvar, som jag gick på samma dagis. Vi träffas varje år och ofta pratar vi om hur vi lekte som små barn. Det var också kanon att fiska med min "italienska" morbror. Jag tänker på honom när jag själv fiskar, hur nöjd han var när jag fångade min första stora fisk. Mammans små kakor, med valnötter, var också goda. Och när jag nu är i skogen och det är lugnt så kommer jag ihåg min pappa, hur vi plockade svamp och tittade på vilda djur.

Jag var duktig i skolan, mycket bra i matematik och fysik men inte så bra på engelska och tyska. Jag gillade musik och spelade flöjta. Jag tränade judo och spelade mycket fotboll. Ibland var det inte lätt att diskutera med mina föräldrar, våra åsikter om nästan allt, inkluderat politik, livet, konst, osv., har alltid varit mycket anorlunda. Min första stora kärlek

var Alenka. Hon är nu läkare och bor kvar i Celje. När jag var tonåring drömde jag mycket om att flytta från min stad och mitt land. Mina

föräldrar tyckte inte om det och heller inte Alenka.

När jag var 18 år flyttade jag till universitetsstaden Ljubljana och pluggade biologi och kemi. Jag ville resa vidare, helst till Nord Europa. Nu kan jag inte förklara varför jag ville norrut, men jag började lära mig svenska och läste mycket om Sverige och Norden. Jag gillade Bergmans filmer och Olof Palmes utrikespolitik. När jag var 20 år fick jag ett resestipendium och var så en hel sommar i Storuman (Lappland) och läste om språk, litteratur, politik och konst.

av Jure Piskur (april 2010)

BREVET FRÅN REBECKA

Hej mormor! Förlåt att jag har vatt slarvig med att skriva till dig, men jag har haft väldigt mycket att göra. Jag skrev ett mejl till dig för ett tag sen, men det hade tydligen inte skickats sa mamma.och det va ju synd..för jag skrev ett långt brev som du hade vatt glad i.Jag saknar dig mormor min och jag hörde att gammel mormor har fyllt år, du får hälsa henne så gott från mig. Hur mår hon? Har du det bra där nere då? Och när kommer du hem? Du har vatt borta i evigheter. Det va synd att du missade min konfirmation,det hade bettyt

mycket för mig om du hade vatt där. Det gick bra i allafall, jag gjorde inte bort mig eller snubblade heller inte i kyrkan (tack och lov:)

Och tack så himla mycket för presenten..både från min födelsedag och konfirmationen. Jag blev jätte glad för pengarna och sminket. Jag hoppas att du har det bra där nere och att du kommer hem snart.älskar er... puss och kram..rebecka.

Foto: G15

Rebecka Solves familj efter konfirmationen 24 april 2010

LENKAS HÄLSNING

Rebecka,

Du kommer en natt ha en dröm,
där du går längst en
strand tillsammans med mig.
I sanden kommer bilder av ditt liv träda fram.
Du ska på varje bild se
att där finns två par fotspår i
sandens, ett par är dina egna och
det andra paret är mina.
När den sista bilden visat sig
kommer du att se tillbaka
på spåren, där du då upptäcker
att många gånger under
ditt liv, finns det endast ett par fotspår i sanden.

Du kommer att se
att det var under de mest ensamma
och svåra stunderna i ditt liv.

Detta kommer bekymra dig mycket
och din fråga till mig
kommer då att vara;
- Lenka, när jag döptes lovade du mig
att när jag en gång
bestämde mig för att gå min egen väg,
att du då skulle gå med mig hela vägen.
- Men jag ser
att under de svåraste tiderna i mitt liv finns
det bara ett fotspår.
- Jag förstår inte
varför du lämnade mig när jag behövde
dig som mest.

Då kommer jag att svara dig;
-Rebecka mitt älskade gudbarn,
jag älskar dig och skulle

aldrig lämna dig.

- Under tider av svårigheter
och prövningar där du bara
kan se ett par fotspår, då bar jag dig.

Jag vill avsluta med några ord
som kanske kan stärka
dig på din väg. Denna väg som jag vet ibland
kommer vara väldigt tung.

- Du är starkare än du tror,
varje utmaning i ditt liv
hjälper dig att växa.

Lenka

*Foto: Efter konfirmationen 17 april 2010: Annie Karlin
med kusinen Tanja Tuomainen*

Annie

Jag kan höra din röst, stiga som gnistor från en eld.
Bortsvept igen, svävande mellan dröm och verklighet.
Jag känner igen denna vilshenhet,
som finns där hos var och en.
Söker du efter trygghet, då hittar du den hos mig.

Annie, du bär på en dröm,
att kunna måla en bild av dig själv.
Fånga den som finns gömt i en djungel av ideal.
Stjärnorna lyser ikväll bortom dess ljus en evighet.
Hos oss finns också en rymd som är lika djup.

Vi kan gå sakta genom natten
och byta tankar om livets hemlighet.
Försöka att hitta fram,
till nåt som verkar riktigt och sant.
Om du frågar mig vad som är meningen,
har jag inget enkelt svar.
Men jag kan följa dig här
längs den stora vägen ett tag.

Annie, jag önskar dig all lycka som finns på denna jord.
Jag älskar dig och är så glad att jag av alla fick bli din Gudmor.
Hoppas jag har skött mina förpliktelser.

- Alla problem du stöter på stärker din kropp
och din själ.

Varje problem du ska övervinna
ökar din förståelse för livet.

När alla dina bekymmer väger tungt på dina axlar,
kom då ihåg att så länge jag kan och förmår,
finns och står jag vid din sida.

Rebecka, jag önskar dig all lycka
som finns på denna jord.

Jag älskar dig och är glad att jag är en av dina
Gudmodrar.

Du kommer (och gör det säkert redan) att
sväva
mellan dröm och verklighet, i den
förklädnad livet tvingat på.
Av hela mitt hjärta önskar jag, att du
ska finna din egen verklighet
och att du en gång kan säga "jag lever
mitt eget liv".

Svävande mellan dröm och verklighet,
vill jag tro att du ska hitta hem.

Lenka

Društvo
likovnih
umetnikov
Ljubljana

Komenskega 8, 1000 Ljubljana, tel.: +386 1 434 9465
e-naslov: info@dlul-drustvo.si, www.dlul-drustvo.si

Jože Stražar Kiyohara Pro hominibus et terra

Ob Poletni muzejski noči
vas Društvo likovnih umetnikov Ljubljana
vabi na otvoritev razstave na Vrt Komenskega 8,
ki bo v soboto, 19. junija 2010 ob 19. uri.
Razstava bo na ogled do 17. julija 2010.

Predsednik DLUL Jurij Dobrila

Izvedbo razstave sta omogočila
Ministrstvo za kulturo RS in
Mestna občina Ljubljana

Jože Stražar je ustvarjalec, ki že od leta 1965 živi in dela v Stockholmu, tokrat pa bo ponovno prisoten v slovenskem prostoru, kamor se rad vrača in razstavlja. Njegova tokratna razstava na vrtu DLUL je zato nova priložnost za vse, ki bi se radi podrobneje seznanili z njegovim umetniškim delom, njemu pa predstavlja možnost, da se predstavi novi slovenski publiki.

Stražar se ukvarja s kiparjenjem in slikanjem. Zanimajo ga različna področja; od ustvarjanja skulptur v glini in bronu do medaljerstva. Svoje delo pa poskuša širiti tudi na področje prostorskih postavitvev. Tu njegovi posamezni kiparski kosi pridobijo nov pomen in kontekst, vzpostavljajo nove zgodbe in omogočajo nov, drugačen pogled na avtorjevo delo. V okviru tega mu predstavlja še prav poseben izziv delo, ki se kakorkoli povezuje z naravo. Iz nje Stražar izhaja in v njo se s svojimi deli vrača. Pregled njegovih dosedanjih del kaže, da avtorja narava navdihuje v formalnem in simbolnem smislu, zato si je tudi za vrt zamislil postavitev, ki temelji na njegovih siceršnjih izhodiščih. Zanima ga iskanje preproste forme in vključevanje le te v prostor. Njegovi kipi zato težijo k oblikovni čistosti in minimalizmu. Pri tem pa avtor skuša vendarle ohraniti svojo nagnjenost h kombiniranju različnih materialov.

Postavitev na vrtu je poimenoval »Pro hominibus et terra«. Zamislil pa si jo je kot labirint iz trave, iz katerega rastejo tri vertikalne in sloke skulpture, ki so kombinacija železa, lesa in bronu. Gre pravzaprav za stebre z bronastimi figuricami, ki ponazarjajo vzkaljena semena, saj avtorja še posebej zanima svet rastlin. Da bi skulpturo naredil bolj »živo« in še bolj povezano z naravo pa je v labirint vključil tudi različna semena iz »dežel vzhajajočega sonca«, po katerih je sam potoval in od tam tudi prinesel vsa ta semena. Tako bodo naravna semena, shranjena sicer v plastičnih ovitkih, prepuščena naravnim procesom na vrtu.

Avtor se v svojem delu med drugim občasno navezuje tudi na preteklost in na različne kulture. V postavitvi na vrtu tako izhaja tudi iz grške mitologije in iz tradicije »dežel vzhajajočega sonca«. S tem skuša na vrtu, sredi Ljubljane preplesti raznolikosti našega sveta v enoten, homogen in univerzalen kiparski jezik. Postavitev je zasnovana z namenom, da jo gledalec obhodi in si jo ogleda z vseh strani, ter da se morda tudi »izgubi« v njenih mnogoterih obrazih in pomenih. Da se k njej morda tudi večkrat vrne. Postavitev se bo namreč spreminjala glede na procesualne zakonitosti narave, poletni čas pa bo celoti zagotovo vsakič znova dodajal še posebno slikovitost.

BARBARA STERLE VURNIK

Šest let, odkar je Slovenija v družbi evropskih zvezd

1. maja mineva šest let od največje širitve Evropske unije. Na današnji dan leta 2004 se je EU namreč iz tedanjih 15 članic razširila na 25, v povezavo pa je tedaj vstopila tudi Slovenija. Slovenija je pristopna pogajanja z Unijo začela februarja 1998, zaključila pa jih je s podpisom pristopne pogodbe 16. aprila 2003. Pred omenjenim podpisom so marca 2003 Slovenci na referendumu izrazili plebiscitarno - skoraj 90-odstotno - podporo članstvu Slovenije v povezavi, tako da je januarja 2004 zeleno luč za vstop brez glasu proti prižgal še DZ.

Sledili evro, schengen in predsedovanje Na ta način je bila odprta pot za izpolnitev enega osrednjih ciljev, ki si jih je država zastavila ob osamosvojitvi leta 1991 - da Slovenci prihodnost gradimo v družbi demokratičnih evropskih držav. Sledilo je še več slovenskih "evropskih dosežkov". 1. januarja 2007 smo kot prvi, ki smo v Unijo vstopili maja 2004, uvedli evro; konec tega leta smo postali del schengenskega območja brez nadzora na notranjih mejah, v prvi polovici leta 2008 pa smo kot prvi "novinci" predsedovali povezavi.

Zadnja širitev Unije 2007 Spomnimo še, da se je EU po letu 2004 širila še enkrat, in sicer leta 2007, ko sta se petindvajseterici pridružili Bolgarija in Romunija. Na članstvo pa še vedno čakajo države Zahodnega Balkana.

M. N. 1. maj 2010, Ljubljana/Bruselj - MMC RTV SLO/STA

20 let DEMOSove vladavine: Stična/Ivančna Gorica -

"Kidrič je bil moj predhodnik, jaz pa nisem njegov naslednik",

foto: Blaž Samec/DELO

Pahor in Janša na seji ob dvajseti obletnici prve slovenske demokratične vlade, foto: Blaž Samec/DELO

Stična/Ivančna Gorica - "*Kidrič je bil moj predhodnik, jaz pa nisem njegov naslednik*", je na slavnostni seji Demosove vlade dejal njen predsednik **Lojze Peterle**. Nekdanji obrambni minister in predsednik SDS **Janez Janša** pa je opozoril, da je ob razklanosti javnosti glede arbitražnega sporazuma v vrednostnem središču ogrožena vrednota enotnosti, ki jo je vzpostavil Demos.

Peterle je prebral skupno izjavo prve demokratično izvoljene slovenske vlade. Med drugim je izpostavil, da je Demos "*hotel postaviti v sredino človeka s polnim spoštovanjem njegovega dostojanstva, izvesti demokratične reforme, uveljaviti vladavino prava, prispevati k spravi in pomagati slovenskemu gospodarstvu k novi rasti*". Osamosvojitve in prelom z nedemokratičnim režimom je po njegovih besedah Sloveniji omogočila umestitev na politični zemljevid sveta. Peterle je poudaril, da prva demokratična vlada odklanja razlage in dejanja, ki skušajo pripisovati neresnično vlogo pri demokratizaciji in osamosvajanju nosilcem nedemokratičnega režima. Slovenija je dosegla suvereno državnost, mednarodno uveljavitev in nov gospodarski razvoj, ker se je odločila za prelom s starim redom, je dejal.

O času, ko se ljudje še niso potegovali za ministrske stolčke Član predsedstva Demosove vlade **Ivan Oman** se je ob tej priložnosti zahvalil vsem, ki so sprejeli vabilo v Demosovo vlado, saj je bil to "*čas, ko se ljudje še niso potegovali za ministrske položaje*". Uspeh Demosa na volitvah pred 20 leti je po njegovem mnenju uspeh vseh Slovencev, saj so zaupali ljudem, ki so znali brati znamenja časa. Oman je v svojem nagovoru med drugim spomnil na enotnost, ki so jo ljudje pokazali v času odločanja za slovensko državnost. Danes pa je po njegovih besedah veliko govora o razklanosti naroda. "*Bog ne daj, da bi bilo še kdaj tako, da bi bilo treba biti tako enoten, kot smo bili leta '91,*" je poudaril. Kot silno pomembno vrednoto pa je izpostavil narodovo sožitje v spoštovanju.

Nekdanji pravosodni minister **Rajko Pirnat** je opozoril na razklanost slovenske javnosti in politike pri bistvenih vprašanjih. V tem kontekstu je omenil razklanost javnosti glede arbitražnega sporazuma o meji s Hrvaško. Pritrdil mu je Janša. Kot je dejal, je Slovenija prvič v situaciji, ki se ljudi poziva na referendum o izjemno pomembni stvari, politika pa ni enotna. Pred vstopom v EU in Nato je bila politika enotna, danes pa je vrednota enotnosti, ki jo je vzpostavil Demos, "*v vrednostnem središču ogrožena*".

O Demosovi vladi pa je Janša povedal, da ne le, da je bila najbolj uspešna doslej, brez nje tudi nobene naslednje ne bi bilo. Ob tem se je dotaknil tudi zapletov okoli obeležitve 20. obletnice demokratičnih sprememb, saj se je na državni ravni o slovesnosti začelo razmišljati šele, ko se je izvedelo, da se pripravlja današnja proslava. Državna slovesnost je sicer predvidena za 24. maj.

Nekdanji notranji minister **Igor Bavčar** je izpostavil, da sta v Sloveniji danes dva pravna vatla, "enega za naše, drugega za njihove". "Kljub vsemu je treba verjeti v moč demokratičnih institucij države, ki morajo to karikaturu slovenskega makartizma enkrat za vselej pokopati," je poudaril.

Izpostavil je prispevek slovenskih policistov k slovenskih osamosvojitvi in ob tem kritično ocenil sedanjo policijo, ki po njegovo "doživlja proces politizacije". "Danes so v takih ali drugačnih policijskih postopkih vsi člani tedanje vlade. Pod vladavino te policijske ministrice se ne sprašujemo več, komu se prisluskuje, ampak komu se ne. Danes kazenske ovadbe pišejo tisti, ki se proglašajo za botre sedanje politične koalicije," je dejal Bavčar in izpostavil ljubljanskega župana **Zorana Jankovića**.

Mimo arbitražnega sporazma ni šlo Premier **Borut Pahor** je izrazil prepričanje, da arbitražni sporazum "na zmagovit način" zaključuje cikel 20 let graditve slovenske državnosti. "Jaz tudi ne bi vztrajal pri neki rešitvi, če ne bi ocenil, da je tako zelo dobra za Slovenijo," je dejal in pojasnil, da bi se v tem primeru odločil še za 20 let čakanja. "Ampak ko sem ugotovil, da imam pravzaprav v rokah en dragocen trenutek zgodovine, ko lahko nekaj povlečemo v korist naše državnosti, sem se tako odločil, z mano vlada, večina v državnem zboru, in sedaj bodo odločili še ljudje," je še povedal.

Lojze Peterle je izrazil obžalovanje, da nas je slovensko politično vodstvo pripeljalo v takšno situacijo,

"Na Hrvaškem so to sprejemali z dvema tretjinama, pri nas z navadno večino," je izpostavil. Menil pa je, da je ljudstvo glede vprašanja, ali podpreti ali zavrniti arbitražni sporazum, negotovo tudi zato, ker aktualni premier Borut Pahor in njegov predhodnik Janez Janša "razlagata isti dogovor povsem različno".

Član takratne Demosove vlade in

profesor na pravni fakulteti v Ljubljani Rajko Pirnat opozarja, da se trenutno odločamo med dvema slabima izbirama. Kljub temu napoveduje svojo podporo arbitražnemu sporazumu. "Kot pravnik moram zaupati pravu, torej zaupati temu, da bomo prepričali arbitražno sodišče, da imamo prav," je dejal in dodal, da bo zato podprl arbitražni sporazum, kljub temu da ni najboljše izbira.

O podpori arbitražnemu sporazumu je spregovoril tudi evropski poslanec in član LDS **Jelko Kacin**, ki meni, da se moramo odločiti, ali gremo naprej ali nazaj. "Jaz bi izkoristil vsako priložnost, da gremo naprej," je povedal.

Nekdanji član predsedstva RS in predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman pa je izpostavil dejstvo, da so na hrvaški strani takoj ratificirali arbitražni sporazum. "Pri nas pa vlada to prenaša na prebivalstvo, na ljudstvo, na državljane, ki pa sploh nimajo pravnega znanja in ne vedo, kaj kakšna dikcija pomeni," je menil Oman.

Armand Krajnc blev Mästarnas mästare 2010

Boxaren Armand Krajnc vann "Mästarnas mästare"- och han tävlade hela tiden för att vinna. Tilläggas bör att han genom sina föräldrar härstammar från SLOVENIEN och att han föddes i Landskrona.

Armand Krajnc blev Mästarnas mästare 2010.

- Min sambo sa till mig" åk ner för att vinna och se det inte som någon semester". Och jag gjorde som hon sa, säger Armand.

Armand Krajnc slog ut brottaren Tomas Johansson i finalen och vann "Mästarnas mästare". Han berättar

att han förväntat sig att hamna bland de tre bästa.

- Men det kändes så klart jättebra att vinna. Min sambo sa att jag skulle åka ner för att vinna och inte se det som en semester. Och jag gjorde som hon sa, säger Armand som dock hade väntat sig en annan finalmotståndare.

- Jag trodde att jag skulle stå mot Louise, men Johansson är också bra och stark. Jag hade aldrig träffat honom innan programmet, men han är jättetrevlig. Jag funderar på att bjuda ner honom hit till Ystad någon gång, säger han.

"Mästarnas mästare" har varit en stor tittarsuccé och Armand berättar att många människor kommit fram på stan för att prata.

- Det är verkligen en bredd i publiken, i dag var det en 85-årig dam på ICA som kom fram och ville prata och tidigare har små fyraåringar känt igen mig. Det är ett bra program, och jag hoppas det blir fler omgångar. Jag skulle till exempel vilja se Björn Borg tävla, säger han.

Armand Krajnc: The lion is back

Starkast. Smartast. Gladast. Ystadsbon Armand Krajnc kan kalla sig många saker efter att ha vunnit Mästarnas mästare. Han var bäst både i vissa kraftprov och i kinaschack. Bild: Sprisse Nilsson Publicerad:

31 mars 2010, YSTAD

Elva mästare var samlade från början. Bara en kunde vinna. Bara en kunde bli Mästarnas mästare. Det blev boxaren Armand Krajnc från Ystad. "The lion is back", vrålar Krajnc när YA-sporten segerintervjuar honom.

Fakta - Armand Krajnc

Ålder: 36.

Bor: Ystad.

Familj: Sambon Maria och barnen Maja, 8 år, Melvin, 5 år, Levi, 1,5 år.

Klubb: Driver Ystads sportklubb sedan tre år tillbaka.

Smeknamn: Kallades som boxare för The Lion.

Meriter: Blev professionell boxare 1996. Höjdpunkten i boxarkarriären kom 1999 då han vann WBO-titeln och blev världsmästare i mellanvikt. Han behöll titeln till år 2002 och försvarade den tre gånger, bland annat genom att besegra en annan svensk, Paolo Roberto.

Aktuell: Vann SVT:s prestigefyllda tävling Mästarnas mästare.

Fakta: Alla deltagare i Mästarnas mästare – tv-programmet där svenska idrottsstjärnor tävlar mot varandra i olika grenar.

Armand Krajnc – boxning

Tomas Johansson – brottning

Louise Karlsson – simning

Tomas Brolin – fotboll

Patrik Sjöberg – höjdhopp

Stefan Holm – höjdhopp

Ulrika Knape – simhopp

Agneta Andersson – kanot

Tomas Gustafson – skridsko

Catrin Nilsmark – golf

Åsa Sandell – boxning

SVT:s programserie Mästarnas mästare må vara en lek. Men det är en lek där alla brukar allvar, en lek som alla deltagare vill vinna. Det är en lek som är fysiskt krävande och mentalt påfrestande, en lek där prestigen fullkomligt flödar och där varje deltagare, på olika sätt, ger sitt yttersta för att roffa åt sig vinnarbytet. Finaldeltagarna Tomas Johansson och Louise Karlsson nådde inte ända fram. Det krävdes ett hungrigt lejon för att göra det.

- Jag behöver utmaningar. Jag gillar alla former av utmaningar. Ett lejon kan inte bara sova. Jag måste jaga, säger Armand Krajnc med en blick som liksom bekräftar det han nyss sagt. I ungefär fyra veckor kämpade Krajnc mot de andra mästarerna på Malta, där programmet spelades in. Grenarna de tävlade i handlade om allt ifrån boule till hinderbanor med elstötar. Krajnc berättar att den roligaste grenen var kinaschack, där han till

mångas förvåning var bäst av alla.

- Jag sa till Tomas Brolin efteråt att det sitter här och pekade på mitt huvud. Inte här sa jag och pekade på biceps. Det handlar inte om muskler, man måste ha huvud, säger Krajnc och skrattar högt.
- Det var som någon sa till mig en gång att "Armand, när du blir fokuserad så har jag aldrig sett något liknande". Och så är det. Det är bara vinna som gäller för mig när jag blir fokuserad. Ingen trodde att jag skulle vinna i kinaschack. Programserien spelades in i somras, men segerruset har inte lämnat Krajnc. Hela hans framtoning berättar att titeln Mästarnas mästare betyder mycket för honom. Han styrker det med ord också. Men skiljelinjen mellan lycka och bedrövelse är inte sällan skör. Det visades inte minst i finalen när Krajnc höll på att förlora fattningen när han skulle bygga ett torn av stenar. Förra säsongen fick denna tävlingsdel längdhopperskan Erica Johansson att gråta av frustration.

- Jag såg det och förstod inte hur man kunde gråta för en sådan sak, men efteråt förstår jag Erica. Det var det mest frustrerande jag varit med om. Man byggde upp och sedan rasade det. Jag höll på att spricka av ilska. Jag ville bara kasta stenarna åt pipan. Jag var nära att flippa ur, nära en blackout, säger Krajnc och pratar plötsligt snabbare än vanligt. Han tar ett djupt andetag och fortsätter:

- Det krävdes oerhört mycket tålmod och uthållighet. Men det finns en gräns även för oss professionella boxare och idrottsmän.

Vid tre tillfällen under programserien hamnade Krajnc i den så kallade nattduellen, där två personer tävlar om att fånga ett nedfallande svärd. Den som inte fångar svärdet åker ur tävlingen. Krajnc vann samtliga tre gånger. Den sista gången gjorde han det mot höjdhopparen Patrik Sjöberg i en duell som föregicks av ett så kallat psykkrig, som inte visades i tv.

- Sjöberg sa till mig att "du vet att det här inte är boxning va? Det här är min gren. Jag kommer vinna. Här har vi inte boxhandskar på oss", berättar Krajnc som fick extra tändvätska av orden.

- Han gjorde fel där. Jag är boxare och älskar att munhuggas. Jag blev bara vassare. Jag sa till honom att "Det här är ingen finputsad friidrottsbana. Det är gyttjigt här. Det är lejonets kula inne i grottan och det här kommer sluta illa för dig. Din längd spelar ingen roll. Jag är så snabb", säger Krajnc och ler åt minnet.

Före mötet stod både Sjöberg och Krajnc på två segrar i nattduellen. Efteråt fick Sjöberg åka hem.
- Vilket slag jag slog. Det är ju ett slag när man plockar svärdet. Hade jag gjort så i en boxningsmatch så, ja vilken knockout det hade blivit. Jag ville visa att lejonet ännu har kvar hungern. Jag är svärdkungen. Ingen annan har vunnit nattduellen tre gånger.

Tidigare i tävlingen fick Krajnc viss kritik när han valde ut simhopperskan Ulrika Knape till nattduellen. Vissa menade att det var ett fejt val. För Krajnc var det ett taktiskt steg mot slutsegern. Även den duellen föregicks av ett psykkrig.

- Hon frågade varför jag valde henne. Jag sa till henne att "Jag vill vinna. Jag är här för att vinna, inte för att bli kompis". Och redan där hade jag fått ett övertag. Den viljan att vinna fanns inte bara hos Krajnc. Han berättar till exempel att Tomas Brolin var lurig och oberäknelig inför tävlingarna, att Stefan Holm förberedde sig minutiöst inför varje moment och att Patrik Sjöberg lade sin energi på att försöka snacka ner sina motståndare.
- Alla är tävlingsmänniskor och förändrades automatiskt när det var dags för tävling.

Även mellan tävlingarna var deltagarna olika. Vissa var mest för sig själva, andra sökte social gemenskap. Och trots att de levde så nära inpå varandra under relativt lång tid uppstod inga nämnvärda konflikter, enligt Krajnc. Å andra sidan kan han ha missat dem, eftersom han ofta gick sin egen väg.
- Jag har familj och tre barn och efter två veckor blev det lite jobbigt att vara iväg från dem. Jag var ofta för mig själv och tränade på dagarna. Jag laddade och fokuserade på tävlingarna. Det var lite som när jag tog VM-bältet i boxning. Jag gick in i mig själv. Och precis som när han, under smeknamnet The Lion, boxade hem VM-titeln 1999 nådde han ända fram med sin satsning den här gången. Den sista rondens avgjordes mot brottaren Tomas Johansson, som Krajnc för övrigt utmålar som sin bästa vän under veckorna på Malta. Tävlingen gick ut på att lyfta upp och så länge som möjligt hålla kvar en sorts skottkärra med vikter.
- Det började bränna i axlarna och kändes som nålar, men jag försökte tänka att "kom igen, nu kör vi, här ska jag stå och hålla bara", säger Krajnc.

Tomas Johansson tänkte säkerligen något liknande. Men efter den sista vilje- och styrkekampen var det inte han, utan Armand Krajnc, som stod som segrare.
- Helt fantastiskt. Det var det jag kom dit för.

Hur har det varit att hålla detta hemligt så länge?

- Folk har frågat och jag har sagt att jag tror det är nästa tisdag jag åker ur. Och sedan har någon kommit tillbaka och sagt att jag inte alls åkte ur. Då har jag sagt att "nej, men nästa tisdag måste det vara". Det har varit skoj.

Ulf Gummesson ulf.gummesson@ystadsallehanda.se

Så här såg prispallen ut i Mästarnas mästare. Armand Krajnc vann. Han flankeras här av tvåan Tomas Johansson och trean Louise Karlsson. Bild: niclas sköld

Referendum o sporazumu o arbitraži je bil tudi ta teden predmet več pogovorov. Na ponedeljkovi seji državnega zbora je predsednik vlade odgovarjal na vprašanja poslancev. Zvonka Černača iz SDS-a je zanimalo, kdaj in kje se je premier s predsednico hrvaške vlade Jadranko Kosorjevo dogovoril o teritorialnim stiku Slovenije z odprtim morjem - kar slednja vztrajno zanika - in ali bo arbitražno sodišče o stiku z odprtim morjem res odločalo naknadno. Kot zagotovilo je Pahor navedel neformalni dogovor s Kosorjevo v Trakoščanu, po katerem sta se strani vrnili za pogajalsko mizo, predmet pogajanj pa je bil drugi Rehnov predlog. Poslanca iz SLS-a Jakoba Presečnika pa je zanimala podlaga Pahorjevih trditev, da se lahko Slovenija ob morebitni zavrnitvi arbitražnega sporazuma znajde v mednarodni izolaciji.

Vlada je bila ta teden deležna kritik, da na svojih spletnih straneh oglašuje za arbitražni sporazum. Nekaj strank jo je prijavilo na inšpektorat za notranje zadeve, na državnem tožilstvu je ovaden predsednik Borut Pahor. Državna volilna komisija je ocenila, da bo za izvedbo referenduma potrebovala dobre štiri milijone. Denar bo zagotovljen s prerazporeditvijo sredstev iz proračuna.

Študentje in dijaki so poškodovali poslopje državnega zbora. Ob demonstracijah proti predlogu zakona o malem delu, na katerih se je v sredo, 19. maja, zbralo 15 tisoč protestnikov, so posamezniki v poslopje metali jajca in kamenje. Poškodovali so več stekel, fasado in kipe na pročelju. Samo na steklih je škoda za 27 tisoč evrov. Obsodbe izgredev prihajajo z vseh strani, organizatorji so se od dogajanja ogradili.

Poslanci so v četrtek obravnavali štiri zakone, ki so namenjeni oživitvi gospodarstva in predvidevajo novo jamstveno shemo za kreditiranje naložb in nove davčne olajšave. Država je SOD-u dala poroštvo v višini 300 milijonov evrov. Poslanci so potrdili zakon o šolski prehrani. Dijaška malica bo subvencionirana dvotretjinsko.

Državni statistični urad je sporočil, da je bila marca povprečna neto plača dobrih 967 evrov, kar je štiri odstotke več kot februarja. Število brezposelnih pa se je aprila znižalo za 900 na okoli 98.900, kar je 10,6 odstotka.

V Stični so se 16. maja spomnili 20. obletnice tako imenovane Peterletove vlade in Manevske strukture narodne zaščite. Demokratičnih sprememb, ki smo jih doživljali pred dvajsetimi leti, ne bi bilo, če ne bi bilo pogumnih ljudi, ki so nase prevzeli veliko odgovornost za uresničenje stoletnih hrepenenj naših prednikov. V tej luči je bilo nadvse pomembno, da je Slovenija poleg prve demokratične vlade in njenega programa dobila tudi svoje orožje. (Samostojna in demokratična Slovenija je bil temeljni motiv akterjev pri vzpostavitvi Manevske strukture narodne zaščite. Manevska struktura je neločljivo povezana z demokratičnimi spremembami in političnim programom Demosa za samostojno Slovenijo.) To se je izkazalo takoj po izvolitvi prve demokratične slovenske vlade, ki jo je vodil Lojze Peterle.

Slovenska vojska je 15. maja obeležila devetnajst let, odkar so v takratni Teritorialni obrambi obvezno služenje vojaškega roka začeli prvi slovenski naborniki. Osrednja slovesnost je bila v Celju. Slovesnost so v neposrednem prenosu prvič lahko spremljali tudi vojaki v Afganistanu, Bosni in Hercegovini, na Kosovu, v Libanonu in v Makedoniji. Dan vojske pa je obeležilo tudi osebje vojaškega vikariata. Osrednjo sveto mašo ob tem dnevu je v kapeli Kadetnice v Mariboru daroval vojaški vikar dr. Jože Plut.

Kultura *Pri Celjski Mohorjevi družbi so izdali delo več avtorjev, posvečeno 70-letnici vsestranskega glasbenika Jožeta Trošta, delo misijonarja Pedra Opeke Izključenost in solidarnost ter knjižnico misli sv. Vincencija Pavelskega.

***18. maj je bil mednarodni dan muzejev.** V Sloveniji se je praznovanju pridružilo približno 50 muzejev in galerij, ki so vrata za obiskovalce odprli brezplačno. V sklopu tega so v Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani odprli razstavo z naslovom Izbrani in odlikovani. Ogledati si je mogoče odlikovanja Vatikana in cerkvenih viteških redov. (((Na razstavi si je mogoče ogledati različne uniforme viteških redov, meče, fotografije odlikovanih, odlikovanja, priznanja in diplome, skupaj več kot 100 eksponatov iz slovenskih, pa tudi mednarodnih zasebnih zbirk. Ena izmed takih je zbirka odlikovanj iz zapuščine pred kratkim preminulega prvega veleposlanika Republike Slovenije v Vatikanu, dr. Štefana Faleža.

***Valvasorjeva priznanja** za izjemne prispevke v muzejski dejavnosti so prejeli: Janez Balažič za občasno razstavo Umetnine iz Prekmurja, od romanike do modernizma, Irena Žmuc za občasno razstavo Napoleon rezhe Iliria vstan! in Jože Podpečnik za občasno razstavo Pod Napoleonovim orlom, 200 let ustanovitve Ilirskih provinc.

***V Mestnem muzeju Ljubljana** so odprli razstavo Emona: Mit in resničnost, ki obiskovalcem približa vsakdan v rimski Emoni, zgodovinske prelomnice v življenju tega mesta in mitično izročilo njegovega nastanka.

***Knjiga na vlaku** je naslov novega projekta Slovenskih železnic ter ljubljanske občine in mestne knjižnice. Na nekaterih vlakih višjega ranga bodo za izposajo na voljo knjige vseh vrst.

*Kobilarna Lipica praznuje 430. obletnico. Slavnostna akademija, na kateri sta prvič nastopila črni in beli lipicanec v paru iz tamkajšnje jahalne šole, je bila v sredo, 19. maja.

Onkološki inštitut je prejel akreditacijo za izvajanje izolirane ekstremitetne perfuzije pri zdravljenju raka. Po besedah Marka Hočevarja bi v Sloveniji s to metodo lahko pomagali 30 bolnikom z rakom na leto.

Lekarniška zbornica Slovenije in lekarniški farmacevti so tokratni teden zdravja v lekarnah osredotočili na spodbujanje k zdravemu načinu prehranjevanja in rednemu gibanju ter s tem k zmanjšanju prekomerne telesne teže.

Šport *Zadnji krog 1. slovenske nogometne lige je prinesel še zadnje odločitve. Tako sta si mesti v evropski ligi ob drugouvrščenem Mariboru priigrali še tretja Hit Gorica in četrta Olimpija. . Ptujčani so se s porazom poslovili od prve lige, medtem ko bo Interblock kot predzadnji igral dodatne kvalifikacije za obstanek z drugouvrščenim iz druge lige, Triglavom Gorenjsko. Državna nogometna reprezentanca pa je 18. maja v Mariboru opravila prvi trening v sklopu priprav na svetovno prvenstvo.

***Rokometaši Celja Pivovarne Laško** so že 17. osvojili naslov državnih prvakov. V predzadnjem krogu MIK 1. lige so v gosteh premagali Jeruzalem Ormož.

***Košarkarice HiT Kranjske Gore** so drugič v zgodovini postale državne prvakinje. V odločilni peti tekmi v Celju so premagale Merkur.

***Sonja Roman** je na atletskem mitingu v Daeguju, kjer bo prihodnje leto svetovno prvenstvo, na 1.500 m osvojila 4. mesto.

***Veslaška zveza Slovenije** je Iztoku Čopu dala dovoljenje, da prihodnji konec tedna na Bledu lahko nastopi skupaj z Olafom Tuftejem v dvojnem dvojcu za Norveško.

Vir: Radio OGNJIŠČE, 21. 05. 2010

VADSTENA 2010

Po pogovoru z Darinko Berginc, ki je letos potovala v Vadsteno z avtobusom, ki ga je organiziralo slovensko društvo Planika iz mesta Malmö, smo izvedeli za nekaj podrobnosti iz **binkoštnega srečanja**

2010. Darinka ne more prehvaliti, kako lepo je bilo letos v Vadsteni. Celo tako lušno in lepo, kot se že dolgo, dolgo ni imela. Bilo je sicer bolj malo ljudi, nekaj več kot sto po njenih izračunih, vendar zato bolj lušno in prijetno. Predvsem je pohvalila vso organizacijo, izpostavila je g. **Zvoneta**, kakor tudi g. **Dorija** iz Berlina, pa muzikante – narodnozabavni orkester **Javor**, ki so se res potrudili, da so ljudi v zabavnem delu programa spravili na oder plesat. Skratka - zelo lepo, lušno, prijetno pa še krasno vreme. Tudi častne sestre - nune so plesale. Darinka je dobila pohvale za svojo sliko, ki jo je narisala in poklonila. Pa še eno sliko, ki jo je darovala za glaven dobiček pri srečolovu.. Skratka, vesela novica iz Vadstene. Več o tem **binkoštnem srečanju** bomo poročali v naslednji številki GLASILA.

Prispevek je poslala Olga Budja

Uskladitev pokojnin za 1,7% oziroma 1,1% od 1. 1. 2010

najnižja pokojninska osnova	544,61 €
osnova za odmero dodatnih pravic	407,65 €
1/2 najnižje pokojninske osnove	272,31 €
najnižja pokojnina po 56. členu	190,61 €
mejni znesek	444,40 €
najvišja pokojninska osnova	2.178,44 €
kmečka borčevska pokojnina (431. člen)	462,93 €
kmečka pokojnina po SZK	231,47 €
državna pokojnina	181,36 €
dodatek za pomoč in postrežbo	
za najtežje prizadete upravičence	407,65 €
višji	285,36 €
nižji	142,68 €
limit za del vdovske pokojnine	87,31 € in 1.731,86 €
Uskladitev pokojnin v letu 2010	1,7% oziroma 1,1%
Uskladitve transferjev v letu 2010	

Nedläggning av den svenska ambassaden i Slovenien

From: ann-sofie.dahl@foreign.ministry.se
Date: Wed, 19 May 2010 15:12:24 +0200

För Leonida Kembro Vi har emottagit Ert mail daterat den 17 april 2010 där Ni skriver att Ni är emot nedläggningen av den svenska ambassaden i Ljubljana. Regeringen beslutade den 21 januari 2010 att stänga sex ambassader, däribland Ljubljana. Efter att dessa förändringar av utlandsorganisationen har genomförts kommer Sverige att under perioden 1990-2010 ha öppnat 40

och stängt 54 utlandsmyndigheter.

Inom ramen för det nära samarbete som råder mellan EU:s medlemsstater finns det utrymme för att utveckla nya former för hur de bilaterala kontakterna ska upprätthållas i framtiden. Nedläggningarna i Europa är samtidigt ett led i den fortlöpande översynen av UD:s utlandsorganisation som görs för att anpassa denna till de begränsade resurser som föreligger.

Förändringar i utrikesrepresentationen är en naturlig process utifrån förändringar i omvärlden och ur ett budgetperspektiv. Vi kan därför förvänta oss att Sverige också fortsatt kommer att förändra sin närvaro utomlands.

Regeringen beslutade den 23 juli 2009 att tillsätta en statlig offentlig utredning (direktiv 2009:67) för att bland annat titta på hur vi kan åstadkomma en mer flexibel utrikesförvaltning. Förhoppningen är att utredarens förslag ska göra det lättare att anpassa svensk närvaro utomlands efter skiftande behov och efterfrågan. Beträffande viseringsverksamheten vid de myndigheter som nu stänger (inkl Ljubljana) kommer denna verksamhet att hanteras inom ramen för Schengensamarbetet.

Nedläggningen av ambassaden i Ljubljana ska vara genomförd den 30 juni 2010. Ett honorärt generalkonsulat kommer att öppna i Ljubljana. Ni har då möjlighet att vända er dit med eventuella frågor. Honorärkonsulatet kommer att ha ett nära samarbete med ambassaden i Wien. Den svenska ambassadören i Wien kommer att bli sidoackrediterad i Ljubljana och Bratislava. Ni kan således även vända er direkt till ambassaden i Wien på samma sätt som gjordes innan ambassaden i Ljubljana öppnade år 2000.

Med vänlig hälsning

Ann-Sofie Dahl

Kansliråd

Utrikesdepartementet

Planeringsstaben

103 33 Stockholm

Telefon: +46 8 405 30 28

Mobil: +46 7 37 56 55 69

E-post: ann-sofie.dahl@foreign.ministry.se

Stvarnost telesa

Z jasnim antropološkim pogledom Janeza Pavla II. se je v katoliški Cerkvi bolj utrdila zavest o pozitivnem pomenu in dostojanstvu človeškega telesa. Bila so namreč tudi obdobja, ko so pod vplivom gnostičnih naukov imeli telo za manj vredno in za greh. Toda Bog je mislil na telo, ko je ustvarjal prvega človeka kot moža in ženo, podobno kot živi v sebi svojo božjo naravo in svoje osebne odnose.

Ljudje tako živimo v telesu, ki je nekaj, kar je skupno in obenem najbolj osebno. Uresničimo se s samospoštovanjem in odgovornostjo do sebe, pa tudi z odprtostjo za podarjanje, srečanje in izmenjavo. Še več, telo je živo v božji moči, ki prežema našega duha in nas krepi za življenje ljubezni, da premaguje usodno razpoko, ki tragično visi nad človeštvom kot minevanje, smrt in razkroj. Telo, ki izstopi iz odnosov in podarjanja, je mrtvo, postane truplo. Nekateri želijo ostati v svoji samozadostnosti, ločujejo telo od sebe, se zapirajo in nočejo stopiti v napor podarjanja. Toda prav tu nam prihaja Bog naproti z vrtoglavim spustom svojega Sina, ki začne prebivati v človeškem telesu. Večna Beseda postane solidarna z vsem, kar je človeško, ter se izgubi in je spet najdena, da pripravi pobudo ljubezni in se moremo ljudje uresničiti po resnici, po kateri smo bili ustvarjeni.

Marko Rupnik govori o prevladi osebnega ljubezenskega počela. Bog se v svoji ljubezni ne zadovolji s truplom in smrtjo, hoče živega človeka in izpolnitev njegovega najglobljega hrepenenja. Zato se Kristus po smrti odpravi v kaos podzemlja, da bi mogel na veliko noč zaplesati s človeštvom, ki ga je tam čakalo. To je nov ženitovanjski odnos, s katerim nevesta Cerkev navdušeno sprejema ženina Kristusa, da bi jo popeljal na svatbo, polno uresničene ljubezni. Tu ni nič nestvarnega in neživljenjskega. Kristusovo telo se ni razgradilo v zemlji, Oče ga je obudil od mrtvih in ga postavil za izvir nove duhovne človeškosti. Ta se v moči Svetega Duha preliva v naše življenje, da morejo naša telesa umirati minljivosti in grehu ter se v ljubezni čim bolj poistovetiti s Kristusovim nestrohnjenim telesom. Evharistija je občutljivost za umrljivo telo in za stvarnost duhovnega telesa. Kar je prežeto z ljubeznijo, je iztrgano smrti.

Primož Krečič, Družina, 11.4.2010

Stanko Tkavc

In memoriam

Od družinskega prijatelja Tkavčevih v Åstorpu na jugoyahodu Švedske smo v uredništvo SG izvedeli, da je rojak Stanko Tkavc po praznovanju svojega 80.ega rojstnega dne naglo umrl v domačem kraju, kjer je zdaj tudi že pokopan.

Posnetek: Stanko Tkavc ob mednarodnem priznanju samostojnosti RS, Billesholm 1992

Le kdo ni poznal rojaka, spretnega na harmoniki, slovenskem ljudskem instrumentu, gospoda Stanka Tkavca na Švedskem? S soprogo Ano sta dolga desetletja živela v Åstorpu, dokler se pred kakšnimi desetimi leti nista vrnilo v domovino, oziroma na avstrijsko stran Štajerske. Rojaki, ki smo Stankota poznali, smo po tej družinski stalni izselitvi iz Švedske močno pogrešali njegovo dobro voljo in pripravljenost raztegniti harmoniko, kadar je le priložnost to dopuščala. In takšnih priložnosti nekoč, v pomladi slovenskih društev na Švedskem, ni manjkalo! Igral je tudi v glasbeni skupini Martina Pečovnika, ki je tudi že odšel v večnost. Ansambel Martina Pečovnika je nastopal na raznih prireditvah in srečanjih skupaj s Cirilom Sečnikom, ki se je v 80.ih letih vrnil v Slovenijo, z zdaj že pokojnim Martinom Pečovnikom in s pevko Cirilo Lazukič. Stanko Tkavc se je tudi velikokrat pridružil romarskemu potovanju Slovencev na Švedskem, ko smo v slovenskem društvu v Landskroni organizirali avtobus v Vadsteno. Tudi na teh potovanjih je zapustil neizbrisen vtis s svojo dobro voljo in zvenečo harmoniko.

Znanci in prijatelji izrekamo iskreno sožalje družini pokojnega Stanka Tkavca, soprogi Ani in otrokom z družinami ter vsem bližnjim. Naj mu bo zemljica lahka in Bog milostljiv!

Uredništvo Slovenskega GLASILA

Sin preprostih staršev iz manjše hribovske vasi pri Ljubljani je odšel študirat v Lund, nekega dne ugotovi, da je s cekini na tesnem. Dolgo premišljuje in nato pokliče domov:

Ata si moreš misliti, da se bo pri nas v šoli začel tečaj za pse, kjer jih bodo učili govoriti! Zajebavaš! Koliko pa to stane? se čudi ata.

Pošlji Rexa in 400 euro, pa ga prijavi, kuje sin vroče železo.

Pes in denar sta prispela in nekaj časa je bil sin preskrbljen. Čez nekaj časa se denarnica spet sprazni in sin spet pokliče očeta.

Rex, blebeta in melje, da se ga ne da ustaviti, << razloži očetu, >> ampak zamisli si, da se bo pri nas na faxu začel tečaj, kjer bodo pse učili brati!

Če ta pes že govori zakaj nebi še bral! je navdušen ata.

Odlično ata, pošlji 600 evrov in ga prijavi, mu zagotovi sin. Na koncu šolskega leta mlademu učenjaku ne preostane drugega, kot da odide domov. Kaj pa zdaj? Razmisli da bi bilo dobro zakriti dokaze in proda psa!

Doma ga ata takoj vpraša: Kje imaš pa psa?

Uh ata, zamisli si. Danes sva med zajtrkom brala časopis in mu rečem danes greva pa domov. On pa lepo zloži časopis in reče: Me pa res zanima, če me bo stari spet vzel sabo, ko bo šel v gozd skakat po Boštjančičevi Magdi..... Ata zardi in skoči sinu v besedo: Upam da si se ga znebil, hudiča gobezdavega!

Seveda, ata!

Slovenščina je zakon!

Äntligen har jag fått prova på olika slovenska dialekter:

Knjižno slovensko:

1. Danes sem si kavo preveč sladkala.

2. Zakaj me kličeš, ko se sprehajam s psom?

3. Si videl, kako se maček sprehaja po strehi?

4. Včeraj se je en starejši gospod vrgel s strehe.

*Po mariborsko:

1. Joj, kak s'n si toti kafe danes fejt pocukrala, čuj.

2. Kaj mi te težiš ko s'n glih s pesom vuni?

3.. Glej si ti totega mačka kak on po strehi hoi.

4. Čuj, včerej se je en stari s strehe dol fukno.

*Ljubljana - japijevski srednješolčki:

1. Dons sm si kofi čist ful pošugrala.

2. Kva me kolaš lih k doga wokam?

3. A si vidu keta kok po rufu klajmba?

4. Učer se je en oldi z rufa skenslu.

*Ljubljana - žabarsko:

1. Dons sm si kavico u ibr preveč cukrala.

2. Kva moriš k psa šetam?

3. A si vidu mačka kva ga pu strehi pleza, mudel, ne prbiji!

4. Učer se je en stari s strehe ruknu.

*Po koroško:

1. Matr sn s swadek kafe naredwa.

2. Ka težiš ko sn s paso zuna?

3. As vidu mačko gr u lufto?

4. Učera se je edn s strehe bk spraju.

*Po prekmursko:

1. Gnes san si kavo preveč pocukrala.

2. Zakoj me zovejš glij te gda psa šejtan?

3. Si vido kak se maček šejče gor po streje?
4. Včeraj se je en stare doj s streje vrgo.

***Po prleško:**

1. Gnes sen si kofe vūnta preveč počukrala.
2. Čuj, ka me zoveš, gli te kda pesa sprehojan?
3. Si vida mačoka, kak se po streji sprehoja?
4. Fčera se en stori s strehe fukna.

***Gorenjsko:**

1. Dons sm s'kofe čist preveč ucukrowa.
2. Zakuga me kličeš lih k psa sprehajam?
3. A s'vidu mačka k pu streh pleza.
4. Učer sej en ta star s strehe fuknu.

***Kraški prevod:**

1. Joj, ma kej je dns tu kafe t'ku sltku!
2. Kej me hnjav's lih ku sm wnh s p'sm!

3. Kej si vidu mačku, ku je šla nan đjro po strjhi?
4. Učjra j an n'wnč skwaču ss strj'he.

***Idrijsko:**

1. Dans sm si kafjee preveč cukrala.
2. Kwa me mona kličeš, ka hlih s kuzla špansirawa.
3. A s' widu, kak se enu mače huar pa striih sprehaje?
4. Učiri se je en stari s strihe ruknu.

*** »Knjižno« zasavsko:**

1. Pizda, kuk sm'm si dons kufea pucukrala.
2. Kuga me zaj'bavaš, ku s'm glih s p'sam uzuni?
3. As vidu, kaku en mačk pu streh špancira?
4. Mat kurba, učjiri sej en tast'r k'r s strehe fuknu!

Večkulturnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi

Primeri: ženin –nevesta

ženin – nevesta
 ženin – snaha
 ženin – noviča
 ženih – nevesta
 ženih – snaha
 ženak – nevesta
 ženitkovec – šroza
 špožo – špoža
 novič – noviča
 novič – novica
 novič – nevesta
 novic(o) – novica
 novic(o) – nevesta
 novic(o) – špoža
 novičer – novica
 muroz – muroza
 marožo – maroža
 marožo – nevesta
 mladoženja – snaha
 mladoženja – mlada
 mladoženec – snaha
 mladi – mlada
 mladič – mlada
 ljubi – nevesta

fant – nevesta

Primeri: zet – snaha

zet – snaha
 zet – ta mlada
 zet – nevesta
 zet – kunjada
 zet – od sina žena
 ta mladi – ta mlada
 ta mladi – nevesta
 ta mladi – snaha
 hčerin mož – sinova žena
 od hčere mož – od sina žena
 od hčere mož – od sina ženska
 švigarson – švigartohter
 švigarson – ta mlada
 švoger – ta mlada
 pristopnik – nevesta
 pristop(lj)avec – nevesta
 s(i)nah – snaha
 rejec – nevesta
 da junge – da junge
 novič – novi

Hajdi in Leonida

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 1 från www.slovenienhistoria.se som utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen.

Sammanställt av Vesna Jakše

Redan på den hedniska tiden fanns det ett tempel på den idylliska ön i mitten av sjön Bled. På 700-talet byttes templet ut mot en liten träkyrka och på 900-talet ersattes det av en stenkyrka. Den andliga atmosfären upplevdes lika stort långt senare på 1800-talet då den störste slovenske poeten Francè Prešeren (se [del 5](#)) kallade Bleds omgivningar för "paradisets avbild".

Det är möjligt att karantanerna på grund av kännedomen om kristendomen i stort hade övergett sina hedniska gudar innan dopet kom, men att kristendomen höll sig utanför deras vardagliga liv och kultur på grund av dess klassiska latinska karaktärsdrag. Kristendomen slog istället igenom med kraft efter att S:t Modestus och hans munkar genomförde kristianiseringen under Köttlachkulturen. Den forna folkliga traditionen kristianiserades så att symboler som livsträdet linden ersatte det kristna akantusbladet och den svarta pantern, en symbol för Kristus uppståndelse, blev Karantanienens statssymbol. Kristianiseringen gick så snabbt att karantanerna måste ha varit väl förtrodda med den kristna tron redan innan.

År 800 e.Kr. kröntes påven Leon III Karl den store, den mäktige frankiske konungen, till "Kejsaren av Rom". Det heliga romerska riket, som grundades 962 och upplöstes av Napoleon Bonaparte 1806, var en konfederation av kristna stater samlade under en imperialistisk krona. I denna konfederation var Slovenien (Karantanien) jämbördig med de andra staterna. Moderna bayerska, österrikiska, jugoslaviska och andra historiker beskriver karantanernas kristianisering som en total förlust av självständigheten. Bayerska historiker degraderar Karantanien till ett "bayersk gränsområde". I forna Jugoslavien beskrev akademikerna under Belgrads direktiv, att Karantanien under den tiden kom under ett "tusenårigt tyskt ok". Den tidiga självständigheten och nationella identiteten hos karantaner (slovenier) störde tydligen de stornationella pangermanska, panslavistiska och storromerska ideologiernas teorier, och gör det än idag.

År 843 delades det frankiska riket i tre delar mellan Karl den stores söner med konsekvensen att det en gång frankiska kungadömet nu tillhörde den franska, italienska och tyska kronan. Den östra delen, det östfrankiska kungariket, som kallas Francia orientalis, och efter år 1000 blev känt som Tyskland får inte misstas för det moderna Tyskland.

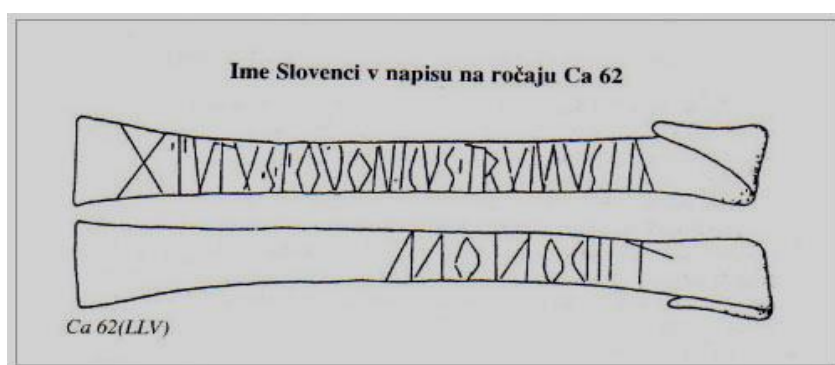

Francia Orientalis bestod av hertigdömen som bestod av fem ursprungliga folkslag eller nationer: bayrare, swaber, franker, saxer och karantaner (de sistnämnda är dagens österrikare och slovener). De första fyra nationerna förenades under de följande tusen åren till en, som kallades Tyskland. Den sistnämnda nationen, nu känd som Slovenien, består än idag. I konfederationen Francia Orientalis var Karantanien eller Slovenien (kallad Kärnten på tyska) **jämbördig** med de andra hertigdömena.

Det frankiska riket följdes av *Heliga romerska riket* som bestod fram till 1806 (se [del 2](#)). På bilden syns de 4 jämbördiga representanterna för 4 nationer inom Heliga Romerska riket - från boken *Evangelarium of Emperor Otto III: Sclauinia* (slovensk), *Germania* (tysk), *Gallia* (fransk) och *Roma* (romersk).

Slovenskan *Barbara av Celje* blev t.o.m. kejsarinna av Heliga romerska riket (se [del 3](#)).

fortsättning följer

20 let po Demosovi vladi

Tranzicija še ni povsem končana, meni Peterle. Foto: MMC RTV SLO

Na proslavi sta bila tudi premier in obrambna ministrica.

Pred 20 leti se je pričelo pisati prvo poglavje slovenskega "izhoda iz Egipta", je dejal slavnostni govornik Ivan Oman.

Jože Mencinger, Lojze Peterle in Janez Janša (v ozadju tudi Igor Bavčar) - člani prve slovenske demokratično izvoljene vlade.

Janez Janša je izrazil upanje, da bomo razdeljenost glede vprašanja meje vendarle premagali.

Na Pristavi je bilo slovesno. Zavedali smo se, da bo za osamosvojitvev potrebno tudi orožje, je povedal Tone Krkovič.

Vir: MMC.si

Izbor: A. Budja

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.:
Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o

Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO

KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70

Sončno poletje

//

En solig sommar

redakcija // redaktionen

Slovenska zveza na Švedskem

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

JESEN / HÖSTEN 2010

ISSN 2000-2173

Št./Nr 32 Letnik/Årgång 9

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o
G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 32 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

**Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: Piknik v Barnakälla; Viktor Semprimožnik; Jesenksi motiv, Nočne igre v Prlekiji; Fotografije na zadnji strani: Poletna idila v Hofterupu; Preša (L. Kramberger); Mlada slavljenska Karlin – Annie 15 let, Victor 18 let; Lenka in Poldi ter otroci na zabavici... Foto: A. Budja, Z. Bencek, C. Stopar in drugi.
Izbor / Urval: A. Budja**

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

<u>VSEBINA</u>	1	<u>INNEHÅLL</u>
UREDNIŠKA BESEDA	2	INLEDNINGSORD
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
<i>Simon Gregorčič, Köping</i>	<i>5</i>	
<i>France Prešeren, Göteborg</i>	<i>6</i>	
<i>Slovenski DOM, Göteborg</i>	<i>10</i>	
<i>Slovenija, Olofström</i>	<i>12</i>	
<i>Orfeum, Landskrona</i>	<i>17</i>	
<i>Planika, Malmö</i>	<i>22</i>	
Kultura	24	Kultur
Vaša pisma/Reportaže	29	Era brev/Reportage
Naša Cerkev	46	Vår Kyrka
Aktualno	56	Aktuellt
Slovensk historia	59	Slovenska zgodovina (švedsko)
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2010
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 november 2010, använd adressen ovan

Volitve na Švedskem

Val 2010

V nedeljo 19. septembra 2010 bodo volitve v parlament, občine in okraje

Kdo ima pravico glasovanja? Da bi pridobili pravico glasovanja v parlament morate biti švedski državljan, da ste napolnili 18 let in da ste bili al iste vpisani v evidenčne matične knjige Na Švedskem.

Da bi pridobili pravico glasovanja na občinskih volitvah, morate biti vpisani v občinsko ali okrajno matično evidenco ter biti stari najmanj 18 let. Če ste državljan ene držav izven EU morate biti vpisani v matično knjigo na Švedskem najmanj tri leta pred dnevom volitev. Podatki o vas, ki so zapisani v matični evidenci 30 dni pred volitvami, so odločilni, če in kje boste lahko volili.

Glasovnica Vsi, ki imajo pravico glasovati, dobijo najpozneje do 31. avgusta po pošti glasovnico. Če glasovnico izgubite, lahko dobite novo v vaši občini ali na vašem določenem volišču. Na volišču lahko dobite potrebno informacijo o volitvah.

Predčasno glasovanje od 1. septembra Da bi lahko glasovali predčasno, morate prinesiti s seboj glasovnico. Informacije o tem, kje lahko predčasno glasujete dobite na spletu www.val.se ali na občini.

Glasovanje preko zastopnika Če ste bolani, invalid ali ostareli, lahko glasujete preko zastopnika. Zastopnik je lahko družinski član ali nekdo, ki vas oskrbljuje z dnevno nego. Če vam pošto nosi deželni poštar, je lahko tudi on vaš zastopnik. Za glasovanje preko zastopnika vam je potreben poseben materijal, ki ga naročite na občini ali pri volitvenem organu. Če želite glasovati za posamezne kandidate, morate sami pridobiti potrebne glasovnice.

Glasovanje s tujine S tujine lahko glasujete po pošti, na švedski ambasadi ali konzulatu. Za glasovanje po pošti potrebujete materijal, ki ga naročite pri volitvenem organu.

Dodatne informacije o glasovanju

Volitveni organ: Tel: 020-825 825 (iz tujine: +46 8 635 69 00)

Web-sajt: www.val.se • E-pošta: valet@val.se

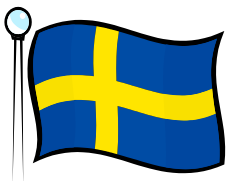
Občina: Podatki za kontakt so napisani na glasovnici

okrajna uprava: Podatki za kontakt so napisani na glasovnici

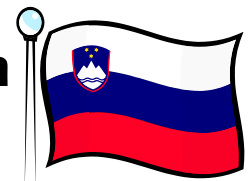
Citat Catharine Hepburn: "Življenje je zato, da se ga živi. Če se moraš sam preživljati, si za vruga vendar izmisli, kako boš to počel na zanimiv način. In tega ne dosežeš tako, da posedaš naokoli in razmišljaš o samem sebi."

Rojaki, pojdimo na volišča!

Uredništvo

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Jesen je pred nami in mrzleje bo. Za nami so deževni toda topli avgustovski dnevi, veselimo se še toplih sončnih žarkov v septembru in pojdemo na sprehode, če nam zdravje to dopušča.

Dopusti so že davno za nami, čeprav se tisti, ki so v pokojnini radi odpravljajo v Slovenijo takrat, oziroma

sedaj ko ni več tako toplo. Nekateri se udeležujejo vinske trgatve v domovini, tretji pa imajo tam svoje hiše ali stanovanja, pa so tam vse od spomladi pa do pozne jeseni. Vsak pač uživa tisto, kar si je pripravil, oziroma dela tisto kar si je želel vse do upokojitve. Takšno je pač življenje nas, ki imamo domovino ali zgrajen dom v dveh deželah. Edino kar še potrebujemo, ko gremo v pokojnino je dobro zdravje, da bi lahko uživali darove našega dela. Ste pa opazili, da zdravje med tistimi iz prve generacije zmeraj bolj peša, marsikaterega ni več med nami in to se pač pozna pri delu v slovenskih društvih.

No, življenje pač teče naprej. Aktivnosti v društvih so stekle že v avgustu, saj so v Olofströmu že organizirali avgustovski piknik in uspešno likovno razstavo skupno z sindikatom Metall, ABF in občino Olofström. Udeležili so se tudi slikarske kolonije v Sloveniji, obenem pa pripravljajo veliko slovensko slikarsko razstavo v septembru. Tudi ostala društva so že začela s svojim delom in vabijo člane v društvene prostore ali pa tja, ker bodo te aktivnosti potekale.

V oktobru in novembru bodo v Stockholm, Olofström in Göteborg prišle tri kulturne skupine, ki se bodo tam predstavili s koncerti ali s folklornim nastopom. S seboj bodo pripeljali tudi majhne ansamble in praznovali bomo vinske trgatve in martinovanje.

Kot opazite je kulturno sodelovanje s Slovenijo na zelo dobri ravni in lahko rečemo, da slovenske kulturne skupine kar tekmujejo, da bi pokazale svoje delo tudi tukaj pri nas na severu, na Švedskem. Slovenska zveza koordinira nastope teh skupin, tako da v istem času ne pridejo vsi na Švedsko. Teh nastopov bi lahko bilo še kaj več, toda nekatera društva so prešibka za organizacijo tako velikih prireditev, značilnost teh kulturnih skupin iz Slovenije pa je tudi, da si skoraj vsi želijo priti v Stockholm, Göteborg in nato v Olofström, kajti vsi si želijo ogledati "severne Benetke" oziroma kakšno veliko mesto na Švedskem. Tudi zamejski Slovenci v Italiji si spet želijo obiskati v naslednjih letih slovenska društva na Švedskem s svojimi pevskimi zbori.

Prav zaradi takšnih kulturnih gostovanj je potrebno v novembru, da društva pošljejo prošnje za projekte na Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Obenem moramo pridobiti čimveč članov, da obdržimo ekonomsko pomoč švedske države. Letos smo komaj presegli mejo tisoč članov, zato se moramo še bolj potruditi v naslednjem letu, da nam ne bi nezainteresiranost spodnesla lojtro do uspešnega dela in gostovanj iz Slovenije.

Na kraju vam želim:

Prijetne jesenske dni in dobrodošli pri aktivnostih v slovenska društva

Program dela Slovenske zveze 2010

- ✚ 4. – 18. septembra, Slovenska slikarska razstava v Olofströmu.
- ✚ 25 - 26. septembra, nastop pevskega zbora MPZ Primorje iz Ajdovščine v Stockholmu. (SD Stockholm).
- ✚ 23. oktobra, 2 koncerta pevskega zbora MPZ Lipa iz Šempasa v Jämshögu in Olofströmu. (KD Slovenija).
- ✚ 13. novembra, nastop folklorne skupine iz Nove Gorice v Göteborgu. (Slovenski dom)
- ✚ 20. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze.
- ✚ December: miklavževanje in silvestrovanje v slov. društvih.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si>

FOTO: Posnetki s piknika v Barnakälla: glasba, dobra hrana in pijača, pesem, ples in balinanje so zaznamovali

letošnje srečanje, dne 28. 8. 2010.

Ciril M. Stopar

Načrt dela v jesenskih dneh:

Oktober : Obvestilo Poleti smo načrtovali potovanje v Slovenijo, zaradi žalostnih dogodkov, ki so nas doleteli, je potovanje žal odpadlo

November: Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev, praznovanje očetovega dne (Farsdag) in martinovanje

December: V tradiciji imamo že, da skupaj okrasimo novoletno jelko, nato bo miklavž obiskal najmlajše, in to že popoldne (čas po dogovoru), v decembru bomo imeli še nekaj družabnih večerov in silvestrovanje.

Ob torkih ženski krožki od 16.00 ure naprej, vabljene vse k sodelovanju.

Ob sredah pa moški del, prav tako vabljeni vsi (krožki bodo po dogovoru)

V septembru in oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in osvežujoče trenutke v gozdovih, potem pa še doma ob čiščenju rezanju in pripravljanju za sušenje.

Dragi člani in članice društva Simon Gregorčič v Köpingu!

V drugem polletju letošnjega leta naj nam čas prinese dosti veselja, pogosta srečanja z mnogo upanja in družabnosti . Naj bo jesenčas veselja, pred sabo imamo praznovanja okroglih obletic, ki jih bomo obeležili, ter se ob srečanjih skupaj poveselili. V vlogi predsednika društva želim in upam da se dobivamo večkrat v čim večjem številu, naj bo čim več veselja pri vseh teh navedenih aktivnostih. Gojimo veliko željo , da se nam pridružijo tudi mlajši člani in članice društva , da so med nami v središču pri vseh dejavnosti, pomagajmo si in skušajmo jih pridobiti v središče naših dejavnosti, srečanj in druženja.

*Draga Marija, prišel je trenutek in čas, ko praznik - rojstni dan - dohitel je vas,
V mislih z vami smo mi, člani društva in prijatelji vsi,
Želimo vam veliko trdnega zdravja, upanja, veselja in sreče,
ter dosti lepega v življenju med vašimi najdražjimi.
Pred vami so leta bogatejša, kot si lahko predstavljate,
z radostjo jih sprejmite, in uživajte v vsakem letnem času,
izkoristite vsak trenutek, ki nastopi, ne sprašujte se, zakaj?
saj vendar življenje je lepo sedaj.
Kozarček vinca nalijte, trčite na zdravje s svojimi najdražjimi, ter ga do dna
izpijte,
»Koliko kapljic, tolko let, Bog vam daj na svet živeti.
Živijo, oj živijo še vrsto let!«*

To so želje vseh prijateljev in članov društva Simon Gregorčič iz Köpinga. Gospa Marija vse najboljše!

Vse najboljše tudi ostalim članom in prijateljem društva Simon Gregorčič za minule rojstne dneve, naj vam vsem služi zdravje, naj bo z vami veselje in mirno, lepo življenje!

V imenu članov in UO »Simon Gregorčič« želim dosti veselja in uspeha pri delu!

Predsednik društva

Alojz Macuh

Slovensko kulturno društvo France Prešeren
G Ö T E B O R G

IZLET IN PIKNIK

Ob dnevu državnosti je SKD France Prešeren priredil izlet s piknikom v naravi na Stora Dyrön v Sydhamnu. Udeležilo se ga je lepo število članov in prijateljev društva. Iz Göteborga do Rönängs brygge smo se pripeljali kolektivno z avtomobili, od tam naprej pa nas je popeljala ladja do otoka Dyrön.

O prihodu na otok nas je čakalo prijetno presenečenje, saj sta nas presenetljivo obdarili Danica Slabanja in Cvetka Bobek z listki za nagradno točkovanje katerega sta pripravili na južnem delu otoka. Vreme nam je bilo zelo naklonjeno, bilo je sončno in toplo, prav prijetno za takšen zanimiv izlet. Po eno in pol urnem pohodu po tem prekrasnem otoku smo končno prispeli na cilj, toda bili smo lačni in utrujeni. Janez in Danica Slabanja sta z veseljem poskrbela za jedačo in pijačo, prav tako tudi za kontrolo nagradnega točkovanja. Nagrado si je prisvojil Tomo Lajšič in dobil veliko brisačo v katero je zavil tudi svojo ženo. Društvo je počastilo vse člane s hrano in prevozom.

PLAN NASLEDNJIH PRIREDITEV

Naslednje srečanje planiramo po dopustu. Obvestilo bo sledilo našim članom po pošti. Rezervirajte si čas, ter se veselite z nami.

Članarino poravnajte na PlusGiro: 72 52 61-2, hvala.
S tem tudi pomagajte pri obstoju Slovenske zveze na Švedskem.

SREČANJA ŽENSK

Sporočamo Vam, da imamo ženska srečanja vsak zadnji petek v mesecu ob 19 uri. Vsebina srečanj: pogovori v slovenskem jeziku, diskusije različnih tem, vsekakor pa se nekaj veselja in smešnic. Prijavite se pri Eriki na tel. 031-29 24 84.

ČESTITKE SLAVLJENCEM OB OKROGLIH PRAZNIKI

Iskreno čestitamo našim slavljencom:

Ladotu Lomšku ob 50 letnici–predsednik SKD France Prešeren, je praznoval Abrahama v krogu svoje družine, prijateljev in znancev. Prav letos je tudi prevzel odgovorno vlogo blagajnika v Slovenski zvezi na Švedskem. Želimo mu veliko uspeha pri tem delu in pri vodenju našega društva.

Ivanki Melihen ob praznovanju 50 let.

Alojzu Strašku za njegov praznik, 60 let.

Valentinu Pertovtu za osebni praznik in napolnjenih 65 let.

ČESTITKE BODOČIM SLAVLJENCEM V tem letu bodo slavili tudi naslednji člani:

Matjaž Zorman, 50 let

Sonja Zorman, 50 let

Rune Jacobson, 70 let

Štefan Turšič, 70 let

Izlet na Stora Dynön v Sydhamnu; Pohod po naravnih poteh otoka; Zaključek piknika....

Vsem slavlencem iskreno čestitamo in jim želimo veliko zdravih, veselih in srečnih let, da bi se še dolgo veselili z nami in nam pomagali v slovenskem društvu. Lado je prav letos je tudi prevzel odgovorno vlogo blagajnika v Slovenski zvezi na Švedskem. Želimo mu veliko uspeha pri tem delu in pri vodenju našega društva. Čestitke tudi od UO Slovenske zveze na Švedskem!

Foto: Predsednik društva praznuje v družbi prijateljev...

Lado praznuje »abrahama«; Brez domače muzike to ni mogoče... .

Foto in tekst: Erika Jacobson

Že je čas za ponoven tisk našega »Slovenskega glasila« in treba je sestaviti kaj smo delali. No čas je kar nekam prehitro minil. Zadnje kar smo se zbrali v Astridsalen je bilo na Dan državnosti po slovenski maši. Opazili smo, da jih je veliko že odpotovalo na dopust v domovino. Poklonili smo se z minuto molka vsem, ki so darovali življenje za domovino Slovenijo. Pogovarjali smo se o dogodkih v Sloveniji med prijetnim klepetom ob kavi in pecivu, ki ga je poklonil Slovenski Dom. Zaželeli smo drug drugemu prijetne počitnice in srečno vožnjo, ter da se vsi vrnejo nazaj zdravi in z novimi močmi za delo.

Jesensko delo je pred nami, *martinovanje* z gosti s Slovenije 13. november v Gamlestadu Medborgarhuset. Poskrbeli bomo za dobro večerjo, bogat srečolov, dobro kapljico, kar pa pričakujemo od obiskovalcev, da pridejo z dobro voljo in udobnimi čevlji za ples. Socialna skupina je ponovno obiskala Jožeta Švagana na domu. Po zadnjem sporočilu od žene Sofie se Jože dobro počuti po operaciji in z upanjem se pripravlja na obisk rojstnega kraja drugi mesec.

V bolnišnici smo obiskali Marjana Peroviča, ki je tudi bil že parkrat operiran in upamo, da bo z malo trme res prišel na staro pot. *Želimo Vama okrevanja in dobre volje*, mislim da sta bila vesela obiska, saj danes je to velikega pomena, da se ne bodo bolniki počutili osamljeni in pozabljeni.

Poskusili bomo ponovno organizirati tečaj "Prve pomoči" saj se malo pozabi in pa tudi nove metode, ki so potrebne se naučiti. O tem Vas bomo pismeno ali ustmeno obvestili, saj se moramo prilagajati tem, ki bodo vodili tečaj.

Ko boste to brali, bodo dopusti že pri kraju, začetek šole in za družine nove obveznosti. Večkrat smo že poskusili, da bi se dobili za klepet enkrat ali dvakrat na mesec po večerih, da poklepetamo, se nasmejemo, popijemo kavo, a kaj ko je obisk tako maloštevilen, vedno isti ljudje, kadar pa gremo domov smo veseli in dobro razpoloženi in kar prehitro so minile ure. Pridite in se nam pridružite, saj drugič bo že lažje iti od doma. Nam, ki pripravljamo srečanja, bo to v veselje in zadovoljstvo.

Tudi nekaj jubilarcev imamo: September - Vitja Predan 55 let, Oktober - Stane Ratajc 70 let

*Vse najboljše za Vaš rojstni dan
Naj Vam bo življene posejano s cvetjem
Naj Vas povsod spremlja sreča in zdravje
Naj v Vašem srcu bije ljubezen in naj
se Vam izpolnijo vse želje.*

Da bi porabila še malo papirja in tudi vašega časa, bi vam rada opisala moje poletno delo. Konec aprila mi je sin Miran pripeljal svoja dva psička, rase Bordercolli Gismo in Jack Russel Nero v rejo, ker so v njihovem bloku renovirali vsa stanovanja. Saj so bili na vikendu že lani samo kratek čas, letos je bilo to tri mesece. Prvi večer je bil malo nemiren, težko je bilo najti primeren prostor za spanje. Novi vonji, novo okolje in nove sprehajalne poti.

Moram povedati, da sem res čutila odgovornost do teh bitij. Na sprehodih račke ob vodi niso bile varne, te so kaj hitro bile v vodi nedosegljive. Zgodnje jutranje ure so presenetile mene in psičke. Srne na paši, zajčki so se preganjali na igrišču, fazani in dve družini kanadskih gosk z 11 mladiči. Kako skrbno so jih starši navadili na pašo in nato nazaj v vodo. Na takih sprehodih srečaš ljudi, ki so prav tako zunaj z svojimi štirinožnimi prijatelji. Vroče sobote in

nedelje je Surte jezero privabil mnoge družine k vodi in sončenju. Uživali so celi dan, pekli na žaru, pozabili pa so s seboj odnesti plastične vrečke z ostalo hrano, steklenice in kar nekajkrat razbita stekla na sprehajalni poti, kar ni prijetno za pasjo tačko. Rada sta se tudi kopala in vsepovsod sta mi sledila. Malo sva jih s Karlijem tudi razvadila s kakšno dobroto. Zelo sva se navezala nanju in bilo je hudo, ko so jih odpeljali nazaj v Stockholm.

V Göteborgu so se spet zbrali otroci in mladina s celega sveta zaradi rokometna Partille cup in Gothia cup nogomet. Na žalost nič Slovencev, saj seveda nekaj stane. Stanovali so po različnih šolah in igrali na igriščih tudi izven Göteborga. Že zgodaj zjutraj sem srečala nekatere skupine, ki so se s tramvaji pripeljali v mesto in potem odšli na igrišče. Vsako leto je več skupin in večje zanimanje v svetu za to druženje. Seveda tudi takrat dolgoprstneži niso mogli pustiti kar ni njihovo pri miru, saj so okradli te otroke vse od potnih listov do denarja. Nič kaj dobra reklama za Göteborg, toda obisk v Lisebergu, disco na Hedenu, so morda pregnala črne oblake in so otroci vseeno odnesli s tega turnirja lepe spomine.

V avgustu bo tudi Kulturkalas za par dni z različnim programom, razstavami, poskušnja hrane iz različnih držav in vse kar spada zraven.

Po vsem tem dogajanju, so tudi dopusti pri kraju, turisti na poti domov in otroci za solške klopi. Ne bo dolgo pa bo že zima in sneg in leto pri koncu. Mi bomo starejši za eno leto in nič ne vemo kaj bo vnaprej.

Zunaj pada dež in ni bilo težko sestaviti nekaj za GLASILO, čeprav sem se malo bala kaj naj napišem.

Vsem, ki berete to glasilo pošiljamo lepe, tople in sončne pozdrave.

Za Upravni odbor Slovenski Dom - Marija Kolar

SLOVENSK VECKA, Ana Kokol iz Göteborga, Hajdi Novak iz Malmö-ja, Leopold Karlin iz Landskrone in nekateri drugi Slovenci od blizu in dalečna na promociji slovenskih vin v Malmöju, dne 14. avgusta 2010.
Foto: Dora Tuomainen

Poletje 2010

Na pragu je jesen, poletje se nagiba h koncu. Delo v okviru društva drema, vendar je večina članov čez poletje bila zelo mobilna, večina jih je obiskalo Slovenijo. Nekateri se še vedno nahajajo v stari domovini, tako društveno delo – glasba in petje, ki zahteva polno zasedbo, čaka.

V Sloveniji se pripravljajo na trgateg. Nekje so že začeli, drugje bodo naslednji teden in vse tja do oktobra se bo vrstilo to vinogradniško opravilo po Sloveniji. K jesenskim posebnostim spada tudi pečena koruza!

Nekaj naših članov je že upokojenih, tako niso vezani na čas, da se ob koncu počitnic vrnejo na Švedsko. Podobno kot vsak letni čas ima tudi vsako starostno obdobje človeka poseben čar. Ob nastopu v pokojninsko dobo se posamezniku razvežejo dolžnosti, ki so ga/jo vezale skozi

vso delovno dobo (40 in več let)! *Skönt*, bi rekli Švedi. In če imamo to srečo, da nam tudi zdravje služi, je to res zrela, žlahtna doba v našem življenju. Privoščimo si lahko kaj posebno lepega na jesen življenja, nekaj, kar smo si želeli že iz mladih dni. Naši mladi pa imajo še veliko delovnih let pred sabo, zato je tudi njihovo sodelovanje v društvu sporadično. Ko bo čas, se bodo tudi naši otroci in vnuki trudili in iskali svoje korenine, najsi bo to v okviru društev ali v domovini svojih staršev. Do tja pa je še dolga pot. Srečno na njej!

Pri Mali Nedelji so v enem letu zgradili kar dva hotela kot priključek BIOTERMAM v tem kraju. Na naslednjih straneh objavljamo najnovejšo »spominsko knjigo« v obliki fotografij, za spomin na poletne dni.

Bioterme
Mala Nedlja

Johana
Kostanjevec iz
Helsingborga je
napolnila 4 leta,
čestitali so ji veliki
in majhni, mladi in
stari!

Obisk pri babici in prababici v Prlekiji

Budjeve radi obišejo tudi znanci in prijatelji

Leonida pri stricu Lojzku Bohanec; Obisk družine Kembro so zamenjali obiski družin Solve,

Tuomainen, Amande Molin, Annie Karlin in Mateja Bencek, vnukov in pravnukov mamike, Angele Budja pri Mali Nedelji. Lenka je s preostalimi zaradi avtomobilske nesreče

ostala na Švedskem. Praznovali smo tudi rojstni dan Augustine z majhnim časovnim zamikom... .

Nato je sledilo slovo, spet je bilo treba reči zbogom in se vrniti na Švedsko. Ljudje z

dvema domovinama so neke vrste večni popotniki... . Srečno!

Letošnje poletje v Sloveniji je bilo tropično vroče, iskali smo senco in posegali po hladilnih napitkih.

Prvič nas je obiskal mali Patrick, Angelin pravnuk.... Pa tudi g. Rotvajn Ivan, rojak iz Göteborga, nas je prvič obiskal v Prlekiji.

Z Zvonkotom sva letos v avgustu obiskala tudi Maribor, mimo več kot 400 let stare vinske trte ne moreš iti brez občudovanja... .

Kosilo v nakupovalnem centru BTC v M. Soboti; Obisk pri ujni in ujcu v Kuršincih – Milici in Lojzku Bohanec; Lojzek v svojem elementu s flašo vina v roki, Zvonko kuha breskovo marmelado na žaru; Obiskala sta nas tudi draga prijatelja Lizika in Tine Menhard.... obisk sosedovih in Olge s Prekmurja ter srečanje na Karnevalu v Landskroni.... in spet je sledilo slovo od doma v Sloveniji, z nadaljevanjem obiskov pri prijateljih in sorodnikih

2
0
1
0

Pri Kovačecovih, pozneje pri Verdevovih in pri Stražarjevih v Domžalah;

Obisk bivše sosede Rezke in moža Franca Fekonja iz Avstralije; Piknik v Barnakälla; 14. rojstni dan - Charli Solve ter razglednica naše lepe Landskrone. *Foto in tekst A. Budja*

Piknik: junij 2010, Planika – Malmö

Planika ima več dobrih muzikantov, eden izmed njih je Andrej Pagon

Naši člani praznujejo

Angela Stanič,	Trelleborg	- 65 let,	09. oktober	2010.
Marjan Prašnik,	Malmö	- 70 let,	11. september	2010.
Ludvik Cimerman,	Malmö	- 70 let,	24. oktober	2010.
Jože Ujčič,	Malmö	- 75 let,	23. september	2010.

Predviden urnik prireditvev september - december 2010

Skupna večerja - petek, 24. september. Večerja z vinsko trgatvijo petek, 29 oktober. Praznik sv. Martina - petek, 19. november. Dedek Mraz in Lucija - sobota, 11. december. Silvester, petek 31 december.

Dolga in ostra zima, unesla se je šele proti koncu aprila, nam je pošteno zmešala načrte. Odpovedati smo morali kar nekaj srečanj. Pevski zbor Planika ima prvo vajo v sezoni 07. septembra. Dirigent Johannes Likar bo, vsaj upamo tako, zbor vodil tudi v bodoče. Glede pričetka ostalih aktivnosti (jezikovni tečaji, tečaj kuhanja, dop. pouk slov. jezika) bomo vse člane predvidoma obvestili v vabilu, ki ga bodo prejeli najkasneje do 15. septembra. Upamo, da bo odziv na naše prireditve dober kot vedno doslej, včasih smo se morali celo nekoliko stisniti, da smo dobili prostor.

JoF

SKD Planika - Malmö

Jesen je pred vrati, slovenska društva bodo po poletnem premoru ponovno oživela. Letos je pohitela Slovenija - Olofström, katere člani so že v soboto 28. avgusta pripravili, danes vsem dobro znan in uveljavljen, Piknik vseh generacij. Piknika se je vsako leto doslej udeležilo tudi precej članov Planike, kateri pa so letos izostali. Razlog so zapozneli dopusti, deloma pa tudi zdravstvene težave. Upamo, da je prireditev kljub temu uspela.

Piknik, nekoliko večjih razsežnosti, pa vsako leto v juniju pripravi tudi Planika. Letošnji, že 36. po vrsti, je bil 12. junija. Na Bulltofti smo tokrat našteali 62 gostov, ob lepšem vremenu - bilo je precej oblačno in vetrovno, bi nas bilo precej več. V prejšnji številki Slovenskega glasila ste lahko prebrali da smo bili zaskrbljeni zaradi priprave, ker je nenadoma zbolel mojster žara Franc Franseus, kateri je tokrat lahko pomagal le z nasveti. Danes lahko zapišemo da Franc že okreva, pri žaru pa sta ga dostojno nadomestila Vili Šoba in Andrej Pagon, oba muzikanta, pevca in veseljaka. Vili in Andrej bi nedvomno imela velike težave, če ne bi vsega nakupile in pripravile naše pridne članice upravnega odbora: Zlata Silič, Marjeta Pagon, Angela Stanič in Ivanka Franseus. Pohvalo si za izdatno pomoč zasluži tudi Jože Myndel.

Piknik, 2010; čez nekaj let bodo vodili Planiko

SLIKARSKA KOLONIJA V SLOVENIJI

Foto: Udeleženci kolonije Most na Soči; Dušanka in Silvana ob jezeru; Pri družini Plesec

Dušanka Kelečinji iz Olofströma in Silvana Stopar iz Kallinge sta se v juniju udeležili 10-dnevne slikarske kolonije v Mostu na Soči. Ostali udeleženci likovne kolonije so: Bogdana Žagar in Stephanie Jakovac iz Avstralije, Gary Bukovnik iz ZDA, Branko Lenart iz Avstrije, Jože

Arzenšek,

Martin Bizjak, Stanka Novković, Pia Bajlo-Suhy in Zoran Karmelić iz Hrvaške, Igor Cvejanović in Marjana Gregl- Bikar iz Srbije ter Vlatko Zimmer iz BiH. Vabljeni so bili tudi domači slikarji: Ivan Stojan Rutar, Sonja Povhe in Bogdan Soban iz občine Tolmin. Osem udeležencev je bivalo v Mostu na Soči, šest pa v Šmartnem. Med ustvarjanjem so obiskali več muzejev in naravnih lepot, kot so Korita pri Tolminu.

Letošnja tema slikarske kolonije je bila razglednica, tako so umetniki ustvarjali svoja dela na tej temi. Organizirani sta bili dve razstavi: prva v Mostu na Soči ob prireditvi: Noč na jezeru. Druga pa je bila v Šmartnem v Goriških Brdih.

Mentor in vodja kolonije je bila spet poznana kustosinja in pedagoginja Monika Ivančič Fajfar, ki se dobro odreže pri takih organizacijah s katerimi ima že velike izkušnje. Organizatorji slikarske razstave so: Združenje Slovenska izseljenska matica, Turistično društvo Most na Soči, občina Šmartno ter ostali.

O koloniji bi lahko veliko povedali, toda v koloniji je potrebno pridno delati in slikati.

Obenem pa se umetniki tudi spoznajo in pogovorijo med seboj ter izmenjajo svoje izkušnje na področju slikanja. Dušanka in Silvana sta bili izredno zadovoljni s kolonijo in upata, da se bosta lahko še kdaj udeležili takšnega srečanja, pohvalo pa tudi pošljata organizatorjem kolonije. Bilo jima je prelepo, zanimivo, delovno in zadovoljni sta z obiskom naravnih

lepot.

OBISK PRI ZAMEJSKIH SLOVENCIH V ITALIJI

V sredini junija so me zamejski Slovenci iz Krasa nad Trstom povabili na pogovor in kulturne dneve v Santa Croce- Križ, ker je bil prav takrat Kriški teden 2010. Imel sem čast in veliko veselje prisostvovati koncertu, ki so ga poimenovali: *Pesem pod zvezdami*. To pa zaradi tega, ker je bil koncert na prostem pri slovenski družini, na dvorišču, - Bibčev borjač.

Odpeljal sem se iz Izole mimo Kopra in Trsta 55 km daleč proti Zgoniku in se ustavil pri dvojezični tabli naselja Križ- Santa Croce.

Tam sta me pričakala Rado Milič, ki je tudi podžupan občine Zgonik in Miloš Milič. Po prisrčnem pozdravu smo se odpeljali k njihovim sorodnikom, kjer sem pustil avto, nato pa smo se sprehodili po naselju do mesta koncerta. Tam so že pripravili klopi in stole za občinstvo. Po obveznem pozdravljanju je domači pevski zbor MoPZ Vesna iz Križa in Zgonika opravil še zadnje pevske vaje. Njihov zborovodja je naš znanec iz pevske turneje na Švedskem, Rado Milič. Pol ure pred koncertom je prispel tudi gostujoči pevski zbor iz Slovenije, MoPZ Lopar iz Loparja nad Kopro, katerega vodi zborovodja Vladislav Korošec.

Pevski zbor VESNA iz Križa pri Trstu

Ko je začel koncert je bilo dvorišče, oziroma borjač napolnjen do zadnjega kotička. Mlada napovedovalka je napovedovala v obeh jezikih. Vsak pevski zbor je zapel po 10 lepih pesmi. Le pavzo so morali napraviti, ko se je oglasil vaški zvon z večernim zvonjenjem. Po koncertu, ki so ga poslušalci nagradili z dolgim ploskanjem in zadovoljnim vzklikanjem, ker je bil vsebinsko zelo bogat so nastopajoči vstopili v hišo, ki je tudi turistična kmetija. Tukaj je bila večerja, več slovenskih zamejskih vinogradnikov pa je podarilo vino, ki smo ga uživali pozno v noč. Jaz malo manj, ker sem imel še pot domov. Še nikdar v življenju nisem slišal toliko slovenskih pesmi kot ta večer in to noč, kajti kitara je kar romala iz ene roke v drugo, pevski zbori so se izmenjavali, po polnoči pa so se združili s pesmijo. Ne bi več kot toliko govoril, samo to da sem prišel v Izolo ob polpetih zjutraj, kajti čutil sem da smo si sorodni, jaz živim daleč na Švedskem, oni po so tudi izven matične domovine.

Na poti domov sem se ustavil na bencinski črpalki v Kopru, ker imam problem s spancem med vožnjo. Tam imajo tudi odprt bife in potreboval sem kavo, ker so se mi oči kar zapirale. Za menoj sta pripeljala tudi zborovodja Loparja, Vlado Korošec in njegova življenjska družica

Marjetka Popovski, ki je poznana pevka slovenskih narodnih pesmi, saj je nastopala tudi med drugimi v Avstraliji in v Švici. Ob kavi in dolgem pogovoru, smo že postavili temelj za njihov nastop na Švedskem v bodočnosti. Že se je danilo, ko smo se odpeljali, jaz sem šel spat ona dva pa skoraj naravnost na delo!

OBISKI V SLOVENIJI IN NA HRVAŠKEM

Povabljen sem bil tudi na slovensko-hrvaško mejo kjer je bil koncert kar šestih pevskih zborov. Kulturni program je bil dolg skoraj dve uri. V spominu mi je ostala slovenska pesem, Pleničke je prala. Koncert je bil na hrvaški strani v Zvonečah, ob tej priliki sem tudi obiskal sorodnike, ki stanujejo 10 km od slovenske meje. V tej hrvaški vasici, ki je na robu Istre in Čičarije so obenem pripravili preizkušnjo vina iz njihovega okoliša, ki nosi ime Jarbola. Ta vinska trta je pravzaprav sorodnik slovenske Rebule.

Ker sem imel na razpolago 10 dni, ko je bila žena v slikarski koloniji sem obiskal kar precej društev, organizacij ter predstavnike slovenske oblasti. Na kraju smo skupno s Silvano in Dušanko obiskali vas Sora pri Medvodah, kjer imamo bratsko društvo s katerim sodelujemo. Pri Pleščevih nas je pričakal in pogostil predsednik društva Francelj s celo družino in pogovorili smo se o kulturnih dejavnostih ter prihodnjih načrtih. No nekaj povabil nisem mogel izkoristiti, ker smo se zadnji dan v juniju odpeljali na Švedsko. En teden dopusta sem tudi hotel izkoristiti samo za sebe in ga preživeti skupno z ženo, čeprav mi je mobilni telefon neprestano zvonil in so me prepričevali, da moram prav njih obiskati. No saj življenje teče naprej in bodo morali počakati na naslednje leto.

SREČANJE IN PIKNIK V BARNAKÄLLA

Zadnjo soboto v avgustu imamo slovenski piknik na meji Skåne in Blekinge. Letos se je razen naših članov, ki so prišli iz cele južne Švedske, srečanja udeležili tudi predstavnika Orfeuma iz Landskrone ter slovenski duhovnik Zvone Podvinski iz Göteborga. Večino tedna je padal dež in ko so se ljudje prijavljali sem jim zatrjeval, da bo piknik uspel, čeprav bo deževno, saj imamo na razpolago ogromen

šotor, ki sprejme več kot sto ljudi. To ni navaden šotor za zabavo ampak poseben šotor narejen za postavitve v divjino, v neobljuden kraj. Lastnik tega kraja hoče vse svoje zgradbe prilagoditi naravi, da bi se udeleženci konference, poroke ali zabave najboljše počutili.

Pripravljalni odbor je bil na mestu piknika takoj po dvanajsti uri. Na prostem smo pripravili tudi mize in klopi, dva žara sta peklo meso, da se kar kadilo... Toda nam je vreme prekrizalo načrte in smo spet morali vse odnesti v šotor. Pekli pa smo pod majhno strešico in pod okriljem velikega sončnika, ki nam je poslužil namesto dežnika. Zaradi dežja niso prišli na srečanje najmlajši otroci, ki se pač radi igrajo na prostem. Namesto treh sta prišli le dve generacije. Toda vseeno smo bili veseli, saj je že v začetku piknika prišlo okoli trideset gostov, kar nas je spodbudilo. Dež je padal celo popoldne in je padlo okoli 20 mm dežja.

No v velikem šotoru pa smo imeli veselico z dobrotami iz žara na slovenski način. Gospod Zvone nam je prinesel paket laškega piva, Ivanka in Ema sta pripravili domače pecivo in hlebčke kruha. Naš muzikant Viktor Semprimožnik nas ni pustil na miru niti eno sekundo ter nam igral, nas razveselil in prepeval. Morali smo stopiti v krog in mu pomagali peti, ker naše

slovenske pesmi so zares lepe in te prav prevzamejo. Slovenci smo narod pevcev. Nobeden se ni več spomnil na dež. Ob šestih je končalo deževati in se je končno prikazalo sonce. Tisti najbolj zainteresirani smo začeli balinati, čeprav je bila mokra trava, toda kaj zato, saj piknika brez balinanja pa res ne sme biti. Povemo le to, da smo pri lastniku, ki pride k nam na pecivo že naročili, da spet pridemo naslednje leto, zadnjo soboto v avgustu.

FOTO: Ženske so pripravile meso za žar, ki so ga moški spekli. Kosilo v šotoru je bilo okusno!

SLOVENSKA SLIKARSKA RAZSTAVA ob prazniku sindikata Metall

V nedeljo 29. avgusta smo se dopoldne v Olofströmu udeležili slovenske maše, ki jo je držal g. Zvone, popoldne pa smo namesto kave in pogovora v društvenih prostorih imeli drugačne načrte. Likovna sekcija društva pripravlja prvo soboto v septembru veliko slovensko razstavo v kulturnem centru Längan, pri Holje parku v Olofströmu. Toda kar naenkrat smo dobili poziv in vabilo iz olofströmske občine, ABF-a in

sindikata Metall, da naj organiziramo predčasno slikarsko razstavo za njihove člane in se pridružimo njihovem dnevu, ki ga slavijo vsako leto zadnjo nedeljo v avgustu. Odzvali smo se takoj na ta poziv in pripravili razstavo, delali smo skoraj do polnoči. Spat smo šli šele ob poltreh zjutraj.

Program dneva naj bi se začel ob dveh in končal ob peti uri popoldne. Že ob eni uri popoldne je prostore slikarske razstave obiskal poznani švedski artist

Martin Stenmarck, ki je potem pel in igral v parku za udeležence veselice. Takoj nato so že prišli na razstavo že prvi obiskovalci. Holje park in veselico je ta dan obiskalo okoli 2000 ljudi, saj je bila izbira zelo pestra, županja sama je servirala obiskovalcem klobase, da so klobase dobile ime po njej "Olssonkorv." Županja se pač kliče Margareta Olsson.

Naša Likovna sekcija se lahko pohvali, da je razstavne prostore obiskalo 231 obiskovalcev, kar je izredno lepo število. Med drugimi obiskovalci je bil tudi cenjeni gost gospod Zvone Podvinski, ki je bil presenečen nad številom razstavnih del in je pohvalil ustvarjalce. Razstavljale so: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon in Tina Belec. Razstavnih slik pa je bilo 124! O tej razstavi bomo več pisali v naslednji številki, ker bo odprtje velike slovenske likovne razstave v soboto 4. septembra in bo odprta do sobote 18. septembra.

*FOTO:
Članice
likovne sekcije
na razstavi z
g. Zvonetom;
Skupni
posnetek na
likovni
razstavi;
Dvorana se je
začela polniti
z obiskovalci*

Društveno glasilo

V juniju smo izdali 66 številko glasilo na 24 straneh in v 190 izvodih. Tisti, ki si želijo naročiti to glasilo naj to sporočijo Cirilu, glasilo izdajamo petkrat letno in stane 140 kr, kar so stroški poštne.

KOLENDAR SREČANJ JESENI 2010

4. do 18. septembra, velika Slovenska likovna- slikarska razstava v hiši kulture- Längan pri Holje parku v Olofströmu. Razstava likovnih del v olju in akrilu. Razstavljajo: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon in Tina Belec. Značilno je da razstavljajo slovenski likovni umetniki treh generacij Slovencev na Švedskem.

4. septembra od 14.30 – 16.00 bo vernisaža in odprtje razstave. Nastopil bo tudi Viktor Semprimožnik s harmoniko.

23. oktober, koncert MPZ Lipa iz Šempasa ter slovenska likovna razstava.

Po koncertu bo vinska trgatev. Pripravljamo tudi še en koncert v cerkvi ali v domu kulture v sodelovanju z občino Olofström za švedsko občinstvo.

18. decembra, miklavževanje v društvenih prostorih v Olofströmu.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

Od avgusta – decembra, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori so odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, trikrat mesečno.

"Slovenci svoje državljanstvo poznamo le, ko gremo na nogometne tekme"

Ambasador slovenske besede doma in v svetu, kot so ga predstavili na današnjem sprejemu v Ljubljani, je v pogovoru spregovoril tudi o vprašanju fašizma in o tem, koliko je mladina o tem sploh poučena. Foto: Ana Jurc

Boris Pahor praznuje 97. rojstni dan

"Dokler imam toliko pameti, da jo lahko sam 'dirigiram', ne bom odnehal," je na kratkem opoldanskem praznovanju svojega 97.

rojstnega dne, ki so mu ga pripravili v knjigarni Konzorcij, pripomnil zadovoljni Boris Pahor.

Tržaški pisatelj je rojstni dan preživel v družbi knjig in založb, ki sta natanko pred enim letom izdali njegova izbrana dela. Na sprejemu, ki sta ga njemu v čast pripravili založbi Mladinska knjiga in Cankarjeva založba, je v dar dobil monografijo o slovenskem arhitektu in urbanistu Maksu Fabianiju. Knjiga ni bila izbrana naključno: ne samo da sta oba Primorca in zavedna Slovenca, prav po Fabianijevih načrtih je bil zgrajen Narodni dom v Trstu, katerega požig je pred 90 leti Pahor videl na lastne oči - izkušnja, ki jo danes navaja kot tisto soočenje s fašizmom, ki je v njem zasejal sovraštvo do zatiranja svobodne misli.

"Vesel sem, da danes tukaj vidim tudi precej mladih ljudi," je pripomnil Pahor. *"Ker kakšen smisel bi imelo govoriti ljudem, ki imajo življenje že za seboj?"* Sam se namreč rad odzove vsakemu vabilu na italijansko in slovensko šolo, naj spregovori o vprašanju fašizma. In čeprav pri mladini nikoli ne naleti na odpor, pa čuti, da o zgodovini niso dovolj poučeni: *"Ta mladina nima konkretno pravega pojma o tem, kar danes govorim o Narodnem domu, o fašizmu."*

Narodne zavesti ne gre enačiti z nacionalizmom!

Bodimo vsi za evropskega človeka, a ohranimo pri tem svoje obraze. S to mislijo takrat 22-letnega Srečka Kosovela Pahor povzame vse, kar bi rad predal generacijam, ki prihajajo. Narodno zavest danes pri mladini iz strahu, da se ne bi prevesila v nacionalizem, premalo gojimo, je prepričan. Da se je v nekaterih primerih nacionalna zavest spreminjala v nacionalizem, je od nekdanj veljalo, a to ne pomeni, da, denimo, Španci, Nemci ali Francozi ne skušajo obvarovati svoje identitete. "Kako boš ohranil neki jezik, če nimaš nekega prepričanja, zakaj ga boš ohranil?"

Dvajset let pozneje in še vedno ne izobešamo zastave

V sodobnem globaliziranem svetu se velik del mladine, predvsem tiste na levi, danes niti zaveda ne več, da je njihova domovina Slovenija. *"Če še po dvajsetih letih Slovenci ne čutijo potrebe ob državnem prazniku izobesiti zastavo, kje je potem narodova zavest?"* se sprašuje Pahor in nato duhovito nadaljuje: *"Mi še v svoji himni ne priznamo, da smo Slovenci. Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan - vse lepo in prav, narodi so nam lahko hvaležni, a kje je kakšna omemba našega? Poglejte samo Francoze: Allons enfants de la Patrie! Domovina takoj v prvem verzu. Vi pa slovensko državljanstvo priznate le, ko imate nogometne tekme."*

Druženje se je končalo s pisateljevim podpisovanjem knjig, med katerim je na vprašanje, ali ima ob tej častitljivi starosti še kakšno neizpolnjeno željo, odgovoril, da bi si želel dočakati izid knjige, ki bi nacistem obravnavala tako, kot je *Nekropola* tematizirala fašizem.

Ana Jurc

26. avgust 2010, Ljubljana - MMC RTV SLO

Razstave na Švedskem in v Sloveniji

Letošnje leto je bilo zelo uspešno za Jožeta Stražarja in Sumiko Kiyohara. Razstave v Švedski in v Sloveniji so bile izredna priložnost, da so si ljubitelji umetnosti ponovno, nekateri pa tudi prvič, lahko ogledali njuna razstavljenata dela. V Stockholmu sta Jože in Sumiko razstavljalata v cerkvi Gustav Vasa Kyrkan. Razstava je trajala vse poletje in je bila v sklopu poroke švedske princese Viktorije z izvoljencem Danijelom. Ob odprtju razstave so obiskovalci lahko prisluhnili lepemu in zelo kakovostnemu, posebej za to priložnost pripravljenemu koncertu.

Jože Stražar je na razstavi v Skulpturparken Marsvinsholmen, Skåne sodeloval z večjo skulpturo iz kombinacije železa in bronu. Razstavo, ki je trajala vse poletne mesece, si je ogledalo več kot deset tisoč obiskovalcev. Na razstavi Konstfrontation, Industri-Sten-Konst v Tingsrydu v pokrajini Blekinge je Jože Stražar pokazal svoje klesane in gladko polirane marmorne skulpture. Jože Stražar je v juniju in juliju letos razstavljal na vrtu galerije ZDSLUS (Zveza Društev Slovenskih Likovnih Umetnikov) v Ljubljani. Razstavo, instalacijo, ki je bila v sklopu Poletni Festival in Poletna muzejska noč, je kustos Barbara Sterle Vurnik občinstvu takole predstavila.

Danes odpiramo razstavo, ki je prva od letošnjih v ciklu razstav Štirje letni časi, ki se tradicionalno že leta odvija na vrtu DLUL. Hkrati se razstava vključuje nocoj, torej prav na dan otvoritve, tudi v vseslovenski projekt Muzejska noč, v kateri se bodo danes vrstili mnogi kulturni dogodki vse do poznih nočnih ur in to po vsej Sloveniji z namenom širjenja in promocije kulture v javnost, med ljudi. Jože Stražar je ustvarjalec, ki že od leta 1965 živi in dela v Stockholmu. Njegova tokratna razstava na vrtu DLUL je zato priložnost za vse, ki bi se od blizu radi spoznali z njegovim delom, zanj pa priložnost, da se predstavi slovenski publiki.

Zanimajo ga različna področja; od ustvarjanja skulptur v glini in bronu do medaljerstva. Svoje delo pa poskuša širiti tudi na področje prostorskih postavitvev. V okviru tega mu predstavlja še prav poseben izziv delo, ki se kakorkoli povezuje z naravo. Zato si je tudi za vrt zamislil postavitev, ki temelji na njegovih siceršnjih izhodiščih. Zanima ga iskanje preproste forme. Njegovi kipi zato težijo k oblikovni čistosti in minimalizmu. Pri tem pa avtor skuša vendarle ohranjati svojo nagnjenost h kombiniranju različnih materialov.

Postavitev na vrtu je poimenoval »Pro hominibus et terra«. Zamislil pa si jo je kot labirint iz trave, iz katerega rastejo tri vertikalne in sloke skulpture, ki so kombinacija železa, lesa in bronu. Gre pravzaprav za stebre z bronastimi figuricami, ki ponazarjajo vzkaljena semena, saj avtorja še posebej zanima svet rastlin. Da bi skulpturo naredil bolj »živo« in še bolj povezano z naravo pa je v labirint vključil tudi različna semena iz »dežel vzhajajoče ga sonca«, po katerih je sam potoval in od tam tudi prinesel vsa ta semena. Tako bodo naravna semena, shranjena sicer v plastičnih ovitkih, prepuščena naravnim procesom na vrtu. S tem skuša Stražar na vrtu, sredi Ljubljane preplesti raznolikosti našega sveta v enoten, homogen in univerzalen kiparski jezik. Postavitev je zasnovana z namenom, da jo gledalec obhodi in si jo ogleda z vseh strani, ter da se morda tudi »izgubi« v njenih mnogoterih obrazih in pomenih. Da se k njej morda tudi večkrat vrne.

BARBARA STERLE VURNIK Stockholm, 29.8.2010

Lep pozdrav od Jožeta in Sumiko Stražar Kiyohara

**Kulturno društvo
Slovenija, Olofström**

v sodelovanju z
ABF Olofström
prireja

Likovno razstavo
slovenskih umetnikov od 4. 09.-19. 09

**Umetniška razstava slik
v olju in akrylu v**

LÄNGAN

pri Holje parku v Olofströmu

**Vernisaža in odprtje likovne razstave
bo v soboto, dne 4. septembra 2010
ob 14.30 - 16.00 ure.**

Urnik odprtih dni razstave:

Sobote in nedelje: od 10 - 16.00 ure

Sreda: od 15-19.00 ure

**Pokrovitelj: Urad Vlade RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu**

Dobrodošli

VIKIS- Viktor Semprimožnik

Viktor Semprimožnik je letos izdal zgoščenko oziroma CD ploščo, ki nosi ime: **USPEŠNICE** - Samlingsalbum. Na zgoščenci je 24 melodij in pesmi Vikisovih uspešnic, avtor teksta in glasbe je Viktor. Če želite stopiti v kontakt z Viktorjem glede zgoščenske ali nastopa se oglasite na naslednji telefon: 0451 – 30625 ali 0708 - 130 625. V redakcijo nam je Viktor poslal naslednje sporočilo, ki je tudi napisano na notranjem ovitku zgoščenske:

Glasba – delo in veselje je moje življenje.

37 let, vodja in glavni motor ansambla je Savinjančan Viktor Semprimožnik- Vikis. Je prvi in edini slovenski ansambel, ki je posnel na Švedskem veliko ploščo. Izšla je 9. marca, leta 1978. Nosilna skladba je "Blisk v gorah" za katero sem sam napisal vse skladbe, tako glasbo- kot besedilo. Vse skladbe (c:a 300)sem napisal ob mislih na svoj dom, na svojo domovino. Gre za iskrena čustva, ki so v daljni tujini privrela kar sama na dan.

Viktor

SOMMAR... De flesta är på eller har haft välbehövlig semester, men sakteligen börjar en del att hitta tillbaka till gamla rutiner. Detta gäller även oss på Torso Twisted. Vi vill samtidigt förlänga sommaren med ett par bra erbjudanden till våra gäster. **Följande händer på Torso Twisted under augusti månad:**

SLOVENSK VECKA I samarbete med HUSET SATZ VINIMPORT, Vinska Klet Goriska Brda och ett flertal andra slovenska producenter,

arrangerar vi en tillställning då ni har möjlighet att innta god mat och vin från Slovenien.

Lördagen den 14:e augusti klockan 18:00... minglar vi på 54:e våningen uppe i Turning Torso med ett glas champagne och lite tilltugg. Klockan 19:00 bjuds det på en tre-rätters middag med slovenska specialiteter samt slovenska viner på restaurang Torso Twisted.
Pris: 495:-/pers

Söndag 15/8 – Torsdag 19/8 från klockan 17:00 Slovensk buffé med specialiteter från Slovenien samt vinprovning under sakkunnig ledning, av slovenska viner. **Pris: 298:-/pers. För bordsreservation vänligen ring på 040-12 68 50 eller maila till info@torsotwisted.se**

Några synpunkter efter »slovensk vecka«:

LEONIDA Kollade precis på fotografier mamma har skickat mig och då såg jag att du deltog i "slovenska veckan" på Turning Torso! Synd du inte sa något till mig för jag ville verkligen gå och hade ingen att gå med. 😞 Hur var det där? Var det något nytt eller kände du igen dig i den slovenska kulturen? Hoppas i alla fall att du hade trevligt.

HAJDI Nä, vad synd om Turning Torso!! Det lät kul när Gustika skickade ut infon (alltid kul när det

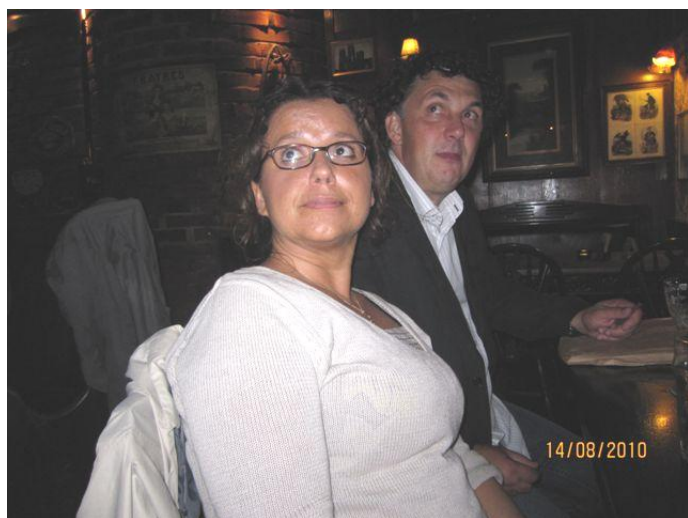
händer något "slovenskt" i Sverige). Försökte få med Magnus, men han vägrade, som han alltid gör när han inte får veta i förväg vad menyn är... Hade tyvärr inte en tanke på dig, eller tänkte undermedvetet att du går med Peter om du kan tänka dig att gå... Så jag "övertalade" Consolita (hon ville gärna gå, så det var inga större problem). Riktigt synd att vi inte pratade om det!! Var lite fundersam när jag såg alla dina kusiner där, men då tänkte jag ännu mer att du inte ville gå, annars hade du varit med dem... Annars, maten var god (!), men tyckte inte att det var såå särskilt slovenskt (prsut till förrätt, men med mozarella till, gott men inte som jag brukar äta den i Slovenien, till huvudrätt en långkokt fläskbit, gott, men inte heller det så slovenskt i mina ögon, till efterrätt två ostar varav den ena var fransk...). Alltså mycket gott, men inte såå slovenskt. Vinerna var däremot slovenska!! Mycket att smaka på, gott och kul!! Numera finns det alltså slovenska viner på systemet igen! De flesta ur beställningsortimentet och de flesta måste man

köpa in minst 6 av (så om ni är sugna att dela en låda, så hör av dig!!).

Foton är tagna av Dora Tuomainen

Vädret ute var uruselt, dock blev humöret, maten och de slovenska viner på Turning Torso jättegoda, så alla blev nöjda och belåtna! Ett tack till Jörgen Satz!
Dora, Hannu, Leopold, Kerstin, Lotta, Robert, Peter, Ivanka, Franc, Ana, Hajdi, Consolita,

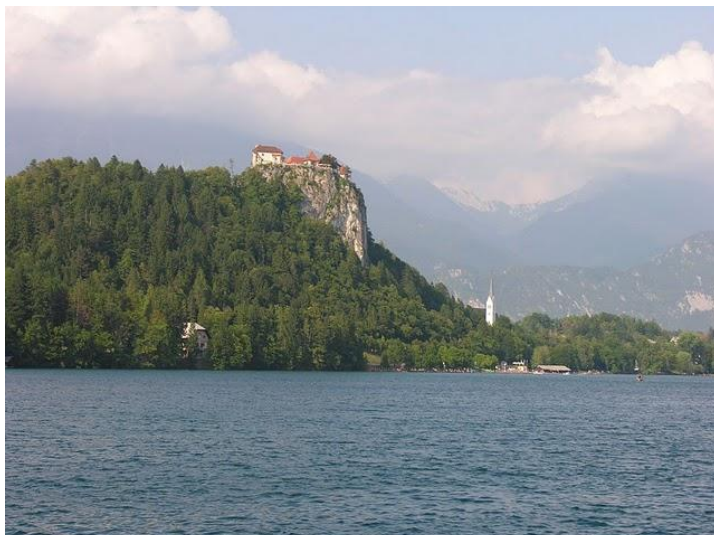

Utsikt från Turning Torso, Malmö

Vesna Jakše – Vtisi švedskega turista

Pogled iz ljubljanskega gradu; Blejski grad; Tobias in Micke; Pri Nataši in Lukasu; Tim in Ika na Taboru; Vintgar

Letos smo se družina, moj partner Micke, hčerka Ika in sin Tim, podali na pot v Slovenijo z mešanimi občutki, saj smo na Švedskem, pri njegovi vzrediteljici, pustili svojega novega družinskega člana, psa Kirroja. »Cel mesec brez njega...,« to se nam je zdelo skoraj nemogoče. No, pa je mesec vseeno hitro minil. Ika in Tim sta bila teden dni na Taboru mladih »Mojca« (www.drustvopm-mojca.si) v Dolenjskih Toplicah. Medtem sta prišla v Slovenijo na kratek trodnevni obisk naša švedska prijatelja Pär Svensson in Tobias Danielsson. Prvi je prevajalec knjig iz italijanščine, francoščine in angleščine, drugi pa knjižničar zaposlen v glasbenem arhivu v švedski prestolnici. V Sloveniji sta bila prvič, zato me je zelo zanimalo kakšen vtis bosta dobila.

Prvo noč sta prespala v Penzionu Pod Lipo v Ljubljani, kamor sta prišla z vnaprej naročenim prevozom iz letališča Jožeta Pučnika. Ko sta prispela je bilo že pozno, že polnoč in prek, a prijetna ljubljanska noč ju je vabila v pub v bližini penzionu, kjer se jima je zelo lepo prilegel kozarec piva Union. Naslednje dopoldne sva z Mickejem, po prijetni vožnji na končno dokončani avtocesti iz Novega mesta, našla fanta pri zajtrku pod lipami pred penzionom. Čeprav sredi prestolnice, tega v umirjenem prijetnem okolju ni bilo čutiti. Proti turističnemu središču mesta smo se, čeprav smo bili tako blizu, da bi lahko šli peš, odpravili z avtom, a Kongresni trg, kjer smo želeli najti parkirišče, je bil zaprt zaradi gradbenih del. Zaokrožili smo po bližnjih cestah, kjer nam je pot - za najina turista kot po naročilu - prečkal kar predsednik vlade, Borut Pahor. Parkirali smo na Kongresnem trgu nasproti parlamenta, ki je bil še vedno zaznamovan od dogodkov okrog študentske demonstracije maja letos. Oglede Ljubljane je bil na začetku torej malce politično obarvan. Uspeli smo priti do Prešernovega trga, malo naprej od trga pa še na novi Mesarski most, ter si ogledali stari del mesta. Seveda smo se podali tudi z vzpenjačem na Ljubljanski grad in si privoščili pogled na Ljubljano z grajskega stolpa.

Po ogledu Ljubljane smo šli na Bled, tam pa s pletno do otoka na jezeru. Gosta sta bila navdušena nad lepoto jezera in okolice. Malce skeptično sta nato pristala na sprehod ob soteski Vintgar blizu Bleda, ker nista pričakovala tako lepih brzic reke Radovne v soteski z lepo urejenimi potmi in mostovi.

Naslednji dan smo se zbudili v vikendu na vinski gori Ljuben na Dolenjskem od koder je čudovit pogled nad kotlino, kjer se skrivajo Dolenjske Toplice, ter nad Kočevskim Rogom, kjer so hribi pokriti s pragozdovi. Od tod smo se nato odpravili v bližnje Novo mesto, kjer so najina gosta navduševale arkade na Glavnem trgu, aktivnost mladih v mestu, ki se odraža med drugim v Založbi Gogi ter v Hostelu Situla, ambient in odlična kava v Kavarni, ter Tintorettova slika v Kapitliju. Radovednost sta izven Novega mesta zbujala tudi samostan Pleterje s Skansenom pri Šentjerneju ter Kostanjeviška galerija v Kostanjevici, kjer smo si žal lahko ogledali le lepote zunanje zgradbe, ker je bilo za ogled razstav znotraj galerije pred zaprtjem premalo časa.

Zadnji dan njunega obiska v Sloveniji sva Pära in Tobiasa pospremila proti obali. Na poti smo se ustavili v Postojni in si ogledali

Postojnsko jamo. Zopet sta bila priča temu, da slovenska pokrajina s presenečenji in z lepotami ne skopari. Ker sta oba resna glasbenika sta že poznala Tartinija in se že veselila, da bosta videla njegovo rojstno mesto, Piran. Tudi Piran je naredil boljši vtis od pričakovanega. Po skoku v slano morje se je prilegla kava na Tartinijevem trgu. Potem je bil že čas za naša gosta, da zapustita Slovenijo in se podata naprej proti Trstu in severni Italiji.

Pär mi je opisal svoje vtise nekako takole:

Ker nikoli prej nisem bil v Sloveniji, je bila država zame več ali manj nekaj novega. Nisem vedel kaj lahko pričakujem. Občutek, ki ga imam po tem obisku je, da ima Slovenija brez dvoma nekaj specifično svojega, z lastnim jezikom podkrepjenega, in da je hkrati prostor slovanskih, germanskih in rimsko-italijanskih srečanj skozi čas, katerih sledi tu neprestano srečujemo. Morda je ravno Slovenija tista zgodovinsko tako težko ulovljiva a v duhu prisotna »Srednja Evropa«? Tempo se v tej državi zdi mirnejši kot v sosednji Italiji, zvočna raven rahlo zadušena. Mentaliteta se zdi včasih malo švedska. V kavarnah in restavracijah je pristop sproščeno prijazen in četudi ne govorim slovensko sem se počutil vključenega. Narava je marsikje pravljico lepa, včasih dramatična, včasih prijazno objemajoča. Za tiste, ki jih zanima kulturna zgodovina, obstajajo tu in tam muzeji, cerkve, samostani ter gradovi in meščanski ljubitelj kave se lahko veseli temu, da so tržaške pražarnice za kavo kot doma v slovenskih »kavarnah«.

Vesna Jakše

Ett liv i läkarutbildningens tjänst

På 1970-talet höll Jaro Ankerst, professor i medicin vid Lunds

universitet, sin första föreläsning för en grupp läkarstuderande. Än i dag undervisar han på läkarutbildningen, som ansvarig för termin 6. Men inte så länge till. Den siste juni går Jaro Ankerst i pension.

- Det är med blandade känslor jag lämnar uppdraget som terminsansvarig. Det här har varit mitt liv under många år. Det går inte att bortse från något man intimt varit förknippad med så länge. Det är väldigt stimulerande att arbeta med motiverade ungdomar – de är vår framtid, säger han. Jaro Ankerst föddes i Slovenien 1941, kom till Sverige i början av 1960-talet, lockad av den cancerforskning som professor Georg Klein då bedrev i Stockholm.

– Georg Klein och Tumörbiologen i Stockholm var ett begrepp i hela världen på den tiden, berättar Jaro Ankerst. På hösten 1967 lämnade han Stockholm, samtidigt som dåvarande docent Hans Olov Sjögren, sedermera professor i tumörimmunologi vid Lunds universitet och fortfarande aktiv som professor emeritus, för att istället forska i Lund.

– Vi hade samma idéer om forskning och han har blivit min förebild som forskare och människa. Men när Hans Olov Sjögren ett par år senare flyttade till USA för att forska, stannade Jaro Ankerst kvar i Lund för att fortsätta med sin cancerforskning på Institutionen för medicinsk mikrobiologi under professor Rune Grubb.

”Jaro, vi ska flytta till Amerika!” minns jag att Hans Olov sa till mig. Men det kändes väl bra, så jag valde att stanna i Lund. Efter att ha disputerat 1971 forskade Jaro Ankerst några år på Institutionen för tumörimmunologi på Sölvegatan, innan han satsade på invärtesmedicin. I början av 1980-talet blev han

specialist, både i medicin och i allergologi. I dag arbetar Jaro Ankerst 66 procent med undervisning och forskning. Resten av tiden ägnas åt kliniken.

– Grundutbildningen tar mycket tid. Jag hinner inte med forskningen som jag gjorde förr. Nu får jag forska på kvällar och helger istället. Men jag gjorde en gång ett val och har aldrig ångrat det. Jag har trivts med att jobba med ungdomar, säger Jaro Ankerst som genom åren varit med om en läkarutbildning i förändring.

– Det genomfördes en stor förändring så sent som 2005, men nu är vi mitt uppe i en ny förändringsprocess inom grundutbildningen, tack vare Bologna-processen. Förändringar öppnar för nya möjligheter, men innebär också vissa risker. Jag tycker inte man hunnit finslipa den förändring som gjordes på utbildningen för tre år sedan.

– Den svenska grundutbildningen för läkare har haft ett gott rykte internationellt i många år, och svenska läkares kompetens är uppskattad utomlands. Det är viktigt att vi behåller den standard vi har i dag, säger Jaro Ankerst och uppmanar unga studenter att läsa medicin.

– Läkare är ett bra yrke som innebär många möjligheter, man utbildas ju både vetenskapligt och yrkesmässigt. Men de som söker in på grundutbildningen ska ha stor empati och ansvarskänsla. Det ställs krav på dem.

Den 30 juni blir Jaro Ankerst sista dag som ansvarig för termin 6 på läkarutbildningen. Därefter tar professor Claes-Göran Löfdahl vid.

– Men jag kommer att fortsätta att forska, åtminstone ett tag till. Sedan fortsätter jag som timanställd på kliniken. Jag har ju mina patienter att ta hand om, säger han.

Fotnot Bologna-processen är namnet på ett samarbete mellan 45 europeiska länder om utbildningen på högskolenivå. Samarbetet syftar till att främja rörlighet, anställningsbarhet och Europas konkurrenskraft som utbildningsområde. Målet är att 2010 ha skapat ett gemensamt europeiskt område för högre utbildning (EHEA), där akademiska examina och utbildningskvalitet blir jämförbara på ett tydligare sätt än tidigare.

Källa: Wikipedia

Rosvita Pesek: Brez Demosa ne bi bilo tako hitre osamosvojitve

Po besedah Peskove je osamosvojitvena enotnost Slovencev trajala manj kot mesec dni, od začetka do konca decembra 1990.

Foto: RTV SLO

Brez Demosa, ki je bil na oblasti v letih 1990-1992, osamosvojitve Slovenije - v tako kratkem času in s tako odločnimi rezi - ne bi bilo, je v pogovoru za MMC med drugim ocenila Peskova.

Ob dnevu državnosti smo na MMC-ju opravili intervju z **Rosvito Pesek**, novinarko TV Slovenija in doktorico zgodovinskih znanosti, ki je svojo znanstveno pot posvetila preučevanju slovenskega osamosvajanja od Jugoslavije. Do zdaj je izdala dve deli, v katerih je predstavila svoja spoznanja in ugotovitve glede slovenskega osamosvajanja: **Osamosvojitve Slovenije** (2007) in **Skupščinski koraki k samostojni državi** (2008).

Je bila slovenska osamosvojitve v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja rezultat nekakšnega samoumevnega zgodovinskega razvoja slovenskega naroda? Je šel zgodovinski razvoj slovenskega naroda - kot neka rdeč nit - neizogibno k osamosvojitvi? Ali gre torej za nekakšen evolutiven razvoj ali pa gre pri osamosvojitvi Slovenije od Jugoslavije v začetku devetdesetih za nekakšen prelom, revolucionaren prelom? Kaj menite vi? Verjetno je mešanica obojega. Eno je dejansko revolucionaren prelom, ko gre za padec komunizma v vzhodnoevropskih

Pred 20. leti je nastal
DEMOS....

državah. In v verigo teh padcev se je vključila tudi Slovenija, tudi Hrvaška nekoliko kasneje, nato pa še Bosna, Makedonija, Črna gora in nazadnje Srbija. Drugo pa je slovensko nacionalno vprašanje, ki je pač svoj zenit doseglo konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. K temu je veliko prispevala srbska agresivnost, v smislu memoranduma Srbske akademije znanosti in umetnosti iz leta 1986, v smislu srbske parole "en človek - en glas", kar bi bilo za Slovence v Jugoslaviji pogubno.

Brez Demosa slovenske osamosvojitve v tako kratkem času in s tako odločnimi rezi ne bi bilo, ugotavlja Peskova.

Foto: MMC RTV SLO

Največ pa je k temu prispevala neka elita, ki je nastajala konec osemdesetih let, ki se je začela povezovati ter tudi javno osmišljati in ubesedovati svoje zahteve. Tu gre seveda za nastajajočo slovensko opozicijo in voditelje novonastalih strank, ki so se znašli na tej prelomnici. In seveda gre tudi za popuščanje in rahljanje togosti v odnosu do Jugoslavije, ki ga je bila do takrat deležna Zveza komunistov Slovenije (ZKS) v razmerju do Zveze komunistov Jugoslavije (ZKJ). Tukaj ni nepomembno vprašanje odhoda slovenskih delegatov s 14. kongresa ZKJ-ja januarja 1990. Če

upoštevamo že znane stvari, da sta bili komunistična partija in Jugoslovanska armada dva najpomembnejša stebra integracije Jugoslavije - in tudi Tito do takrat, ko je še živel -, potem je bil z omenjenim odhodom s kongresa zvezne partije dejansko spodmaknjen en mejnik, ki je to večnacionalno skupnost držal skupaj in potem omogočil, da se je zgradba zrušila sama vase.

Kakšna je bila vloga Demosa pri osamosvajanju? Ali je bila njegova vloga ključna ali bi do osamosvojitve prišlo brez Demosa, a na drugačen način, oz. ali je Demos zgolj pospešil osamosvojitve oz. osamosvojitvene procese? Vloga Demosa je večplastna. Zagotovo se tukaj zgodovinarji med sabo razlikujemo. Sama bi skoraj pritrdila temu, da brez Demosa osamosvojitve ne bi bilo - v tako hitrem času in s tako odločnimi rezi. Za zgodovinarja je zelo nevhvaležno napovedovati, kaj bi se zgodilo, če bi se ... Recimo, če bi pri nas vlado po prvih demokratičnih volitvah spomladi 1990 sestavila dotakratna oblast. Če bi torej vlado sestavila Stranka demokratične prenove (SDP), kakor se je preimenoval ZKS, ki je bil sicer poleg Zveze socialistične mladine (ZSMS) oz. LDS-a posamičen zmagovalec volitev, in če se Demosove stranke pred volitvami ne bi povezale, če ne bi začutile, da samo združene lahko dobijo večino - vprašanje je, ali bi se rez zgodil tako hitro. Verjetno v letu in pol ne, če sodimo po tem, kako so se stranke novonastale opozicije, nekdanje t. i. družbenopolitične organizacije oz. DPO-ji (socialisti, mladinci in komunisti), pristopale do nacionalnega vprašanja, kakšne pomisleke so imele in kako zelo pomembna jim je bila počasna dogovorna pot brez ostrih rezov. V tem primeru verjetno v tako kratkem času osamosvojitve brez Demosove volje ne bi bilo.

Ali bi se kljub temu osamosvojili ali pa smo takrat, ob prelomu osemdesetih in devetdesetih let, Slovenci izkoristili "okno priložnosti", ki se je odprlo in ki bi se, če ga Slovenci takrat, prav v tistem času, ne bi izkoristili, zaprlo? Bila je priložnost, priložnost, kot jih je bilo že več v zgodovini, pa se silnice niso obrnile tako. Zato je, seveda, treba izpostaviti mednarodni kontekst in ključne osebnosti, ki so pri nas te silnice zaznale in jih usmerile v pravo smer.

V času osamosvajanja Slovenije in vojne za Slovenijo je bil obrambni minister Janez Janša, notranji pa Igor Bavčar.

Foto: RTV SLO

Poglobiva se v takratni mednarodni kontekst. Vemo, da je tujina Slovence svarila pred osamosvojitvijo, da ni bila zelo naklonjena osamosvajanju Slovenije, saj je želela ohraniti Jugoslavije. Zakaj? Tujina nam je bila absolutno nenaklonjena. In zato me je zdaj, ob še nekaj dneh nazaj aktualnih polemikah, povezanih z arbitražnim sporazumom, kar motil ta naš strah, ki ga je bilo zaznati, namreč kako bo reagirala tujina. Če bi se slovenska vodilna politična elita ob osamosvajanju tako bala tujine, v osamosvojitve na tak način ne bi šla. Kajti ni ga bilo tujega politika, ki bi si upal do 25. junija 1991 jasno in glasno podpreti osamosvojitvene težnje Slovenije in Hrvaške.

Naj spomnimo: samo teden dni pred razglasitvijo slovenske države je prišel v Beograd takratni ameriški državni sekretar **James Baker**, ki je prinesel sporočilo konference EU-ja in ZDA o evropski varnosti in sodelovanju, da ne bodo dopustili nobenih enostranskih dejanj. Bolj jasnega signala nam tujina ni mogla dati. Še 14 dni pred slovensko osamosvojitvijo je ameriški veleposlanik v Jugoslaviji **Warren Zimmermann** v ljubljanskih Križankah dejal: *"50 let vas ne bomo priznali."* Torej, nobenih znamenj ni bilo, da se bo Evropa, da se bo svet pozitivno odzval in priznal Slovenijo in Hrvaško, ko bosta razglasili svojo državnost. In vendar sta Slovenija in Hrvaška to naredili, vsej evropski in svetovni politiki navkljub. Bile so prijateljske navezave, bili so tihi diplomatski signali, ki jih je bil deležen predvsem takratni predsednik slovenske vlade **Lojze Peterle** od tedanjega nemškega

kanclerja **Helmuta Kohla** in papeža **Janeza Pavla II.**, katerega vpliva ne smemo zanemariti. On je posebej razumel slovenske stvari zaradi svoje izkušnje s poljskim komunizmom. Bilo je torej nekaj naklonjenih znamenj, ampak jasne, odločne podpore pa nismo bili deležni od nikogar.

Ko prihaja v slovenski družbi do političnih razdelitev ob posameznih vprašanjih, se velikokrat omenja, da ni več te osamosvojitvene enotnosti. Je bila ta osamosvojitvena enotnost dejansko zgodovinsko dejstvo ali je to zgolj mit oz. postaja že nekakšen mit? Osamosvojitvena enotnost je nekaj, na kar bomo lahko zelo ponosni, in dobiva že mitološke razsežnosti, tukaj se z vami strinjam. Ampak bi bilo, žal, treba opozoriti na njeno kratkotrajnost. Kolikor sem lahko preučila stvari, je ta osamosvojitvena enotnost trajala manj kot mesec dni. Če povemo, od kdaj do kdaj jo štejemo, jo štejemo od takrat, ko so vse stranke na pogovorih pri takratnem predsedniku predsedstva Slovenije **Milanu Kučanu, ki je bil koordinator osamosvojitvenih aktivnosti, dogovorile, da bo plebiscit o samostojnosti Slovenije 23. decembra 1990, da bo štela absolutna večina volivcev in da si bodo enotno prizadevale za uspeh plebiscita. Torej to veliko enotnost lahko štejemo pravzaprav od začetka decembra do konca decembra, ko je plebiscit dejansko uspel. Tisto so bili trije, štiri tedni sloge, ko so naši politiki z leve, z desne, rdeči in črni in drugih barv hodili skupaj po slovenskih trgih, mestih in vaseh in naznanjali in vabili ljudi na plebiscit ter jim obljubljali raj pod Triglavom, da tako rečem. Kasneje, ko so stekle priprave na osamosvojitve, in tudi pred tem, v obdobju od 10. novembra, ko je na srečanju poslanskega kluba Demosa v Poljčah prišla v javnost ideja o plebiscitu, do soglasja, ki je bilo doseženo mesec dni kasneje, o taki enotnosti ne moremo govoriti. Bila je kratkotrajna, bila pa je ključna, kajti plebiscit je bil enkratno dejanje naroda, kjer je dozorela elita spoznala, da sama ne bo mogla, da se mora uskladiti. Takrat res ni bilo časa za sektaštvo. Zato je bil tudi sprejet tistisporazum, ki so ga stranke, predvsem na pobudo **Spomenke Hribar** in **Franca Zagožna**, podpisale in se v njem zavezale, da si plebiscitnih izidov ne bodo lastile in da si bodo skupaj prizadevale za to, da Slovenija postane samostojna in neodvisna.**

Peskova med posameznike, pomembne za slovensko osamosvojitve, v prvi vrsti prišteva Jožeta Pučnika, takratnega predsednika koalicije Demosa. Foto: RTV SLO

Prej ste omenili osebnosti, ki so razumele silnice zgodovine. Katere so bile ključne osebnosti osamosvajanja? Velikokrat se govori o zaslugah. Ali je po vašem mnenju kdo, ki si lahko upravičeno lasti zasluge pri

osamosvajanju, oz. ali so posamezniki, ki jim lahko pripišemo te zasluge? To "zaslugarstvo" je ena čudna reč, ki jo zna politika zmeraj dobro unovčiti. Ampak kakor koli bomo gledali stvari, ne bomo mogli mimo, recimo, prvakov Demosovih strank. Mimo njih ne moreš. Verjetno pri osamosvojitvi ne moreš mimo **Tineta Hribarja**, absolutno in v prvi vrsti ne moremo mimo **Jožeta Pučnika**. Verjetno si zasluge pri uveljavljanju spoznanja o tem, da smo stopili na čoln in da ga je treba pripeljati do obale, ne da odreči niti Kučanu. Potem je tu Društvo slovenskih pisateljev, ki je sredi osemdesetih začelo upor proti t. i. šolskim jedrom, ki je začelo opozarjati na slovensko besedo. In če začnemo ta krog širiti, je tukaj še tista javnost, ki je stala na Roški leta 1988 v času sojenja četverici JBTZ, ki je ni bilo strah pokazati odpora proti uničevanju slovenske besede na vojaških sodiščih. In tista javnost, ki je potem pod dežniki stala na trgu pred slovensko skupščino in se borila za Janšo, Borštnarja in Tasiča, za človekove pravice, za nas vse, kakor se je glasil slogan. Pojem "zaslugarstva" je nekako zelo širok in bi se ga lahko pripisalo vsem 88,5 odstotka volilnih upravičencev, ki so na plebiscitu 23. decembra 1990 rekli "da". Vendarle pa smo imeli neko politično elito, ki je prepoznala priložnost in čas, v katerem se je dalo nekaj narediti.

Intervju MMC-ja z novinarko TV Slovenija in zgodovinariko; 25. junij 2010, Ljubljana - MMC RTV SLO

Aleš Žužek

Spomini iz Lurda!

Na predvečer 16. junija se nas je zbrala precejšnja skupina na letališču Säve v Göteborgu. Bili smo različnih narodnosti, Poljaki, Madžari, Italijani, Nemci, Hrvati, Švedci, Slovenci in celo iz Sri Lanke in Indonezije. Nekateri so se že poznali med seboj od prej, drugi ne. Kar nas je povezovalo skupaj je bilo to, da smo katoličani in skupni namen tega potovanja je bilo romanje v svetovno znano Lurško svetišče.

Lurška votlina

Luna nas je spremljala visoko nad oblaki, ko smo z letalom pristali na letališču Girona v Barceloni. Prijeten možakar nas je čakal z avtobusom, s katerim smo nadaljevali pot do Lurda. Ob sedmi uri zjutraj smo malo otrujeni prispeli na cilj – pred samostanom Centre Assomption v Lurdu. Levi del tega samostana je v obliki »Hostel-a«, kjer smo imeli celi penzion našega bivanja.

Ravnateljica katoliške šole v Göteborgu gos. Paddy je bila naš vodič tega potovanja. Obilo truda je vložila pri organizaciji tega romanja, kajti vsi obiski, maše in izleti so bili že vnaprej rezervirani za nas. Z nami je bil tudi duhovnik gos. Franz Schneider, ki je v toku tedna daroval maše v švedskem jeziku v različnih kapelah, bazilikah in pred votlino.

Lurd leži v srcu Pirenejev, gorske verige na jugozahodu Evrope. Lurško svetišče sestavljajo obsežne površine, ki jih prečka reka Gava. Na njih je veliko cerkva, bazilik, kapel,

sprejemnih centrov, dispanzer, muzej, knjigarna, dvorana za konference ter stavbe katere so namenjene postrežbi romarjev.

Podzemna bazilika sprejme 20 000 ljudi

Spodaj: Bazilika Rožnega venca

Po svetni strani je Lurško svetišče organizirano kot podjetje, ki z sodobnimi sredstvi upravlja dejavnosti v zvezi z obiskom več kot šest milijonov romarjev letno. Zaposljuje več kot štiristo plačanih delavcev, od katerih je 120 sezonskih ki so razporejeni v 60 službah (pastorala,

sprejem, administracije, varnost, tehnika itd. Komplotnega delovanja Lurškega svetišča ne bi mogli zagotoviti brez 110 000 prostovoljcev, rasporejenih v ustanovi Hospitale Notre – Dame de Lourdes, ki spremljajo romarje in bolnike, delujejo po raznih službah.

Banderole naše skupine - nosijo tri generacije, tretja je zaspala v nahrbtniku

152 let je od tega kar je mlada Bernardka, po naključju stala pred votlino Massa - vielle in kjer se ji je po njenih izjavah prikazovala Marija. Veliko je bilo napisanega od teh prikazovanj skozi stoletje. Ko danes kot romar stojiš pred votlino te prevzame posebni notranji mir, ko gledaš množico ljudi ki v počasnem toku in vsak pogreznjen v svoje misli mirno stopajo naprej v procesiji se dotikajo skale, se križajo, poljubljajo steno se umivajo z vodo in prižigajo sveče. Mašni obredi v različnih jezikih se odvijajo po celodnevem rasporedu.

V toku tedna smo z vodičko spremljali zgodovino mlade Bernardke, obiskali njen rojstni dom – mlin, nato jetnišnico trenutno stanovanje ko je oče ostal brez dela. Obiskali smo tudi cerkev, kjer se je krstila in hodila v šolo. Bili smo tudi v Bartresu, kjer je kot mlado dekle pasla ovce pri teti.

En cel dan smo preživeli med Pirenejskimi gorami. Po zajtrku smo dobili »culico z malico« in vzeli nahrbtnike in se odpeljali proti Gavarnie. Sonce, vesela družba in čudovita narava nas je spremljala prav do vznožja snega. Malica je kar dobro teknila in oči so se napasle gorskih lepot. Istočasno smo si pa vzeli za spomin rožico naše mladosti »materine solzice«.

Lurd je kraj prošenj, zahvale in tolažbe in prestolnica molitve. Tisti ki jih je ranilo življenje so v prepričanju, da so naleteli na vrelec upanja in miru. Kadar je človek v veliki telesni ali duševni

stiski, se pogosto zgodi, da v molitvi naredi »zaobljubo«. Mariji ali kakemu svetniku, če bo rešen hudega. » Votivne podobe« so majhne plošče katere so podarili romarji iz hvaležnosti za milost ki so jih bili deležni na Marijino priprošnjo. Teh je v Lurdu na tisoče in tisoče z imeni, te krasijo zidove bazilik.

*Procesija zvečer, v ospredju invalidi
Izlet v Pireneje*

Molitev tukaj je molitev rožnega venca. Vsako večer ob 21.00 se začne Marjanska procesija z lučkami v papirnatem svečniku, na katerem so besedila in molitve. Glavnina procesije so vozički z bolniki, nato ostali z banderami krajev odkod prihajajo. Molitev rožnega venca je v vseh jezikih, vmes pa odpevi Ave Marije. Ob koncu procesije na ploščadi pred Baziliko, škof podeli blagoslov.

Ko smo zopet pristali na švedskih tleh, smo bili kot ena velika družina in že v naprej imamo planirano srečanje, kjer bomo obujali spomine. Duhovno obogateni si želimo ponovnega potovanja. To so samo drobtinice vsega kar smo videli in doživeli.

Skupinska slika romarjev pred Hostel

Besedilo sestavila Marija Lajšič s pomočjo Marije Perovič, slikar Zeno Perovič, Göteborg

Föreläsningar av Karlo Pesjak

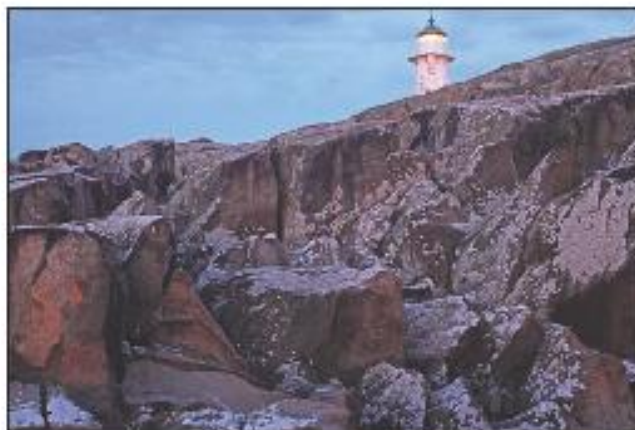
Karlo Pesjak bo imel predavanje v Landskroni 20. oktobra 2010 ob 19.00 uri v knjižnici (biblioteket). Organizator je Föreningen Norden. Naslov predavanja : På resande fot i Finland och i Sverige, Fotograf Karlo Pesjak bo pokazal slike iz cele Skandinavije, prav tako tudi iz svoje domovine Slovenije. Prijava do 13. oktobra.

Hallands Väderö

FÖRELÄSNING av Karlo Pesjak

Jag åkte till Hallands Väderö med PhotoNatura. Vi bodde här i en vecka i de gamla fyrvaktarbostäderna. Fyren tändes 1884 och den automatiserades 1965. Området kring fyren heter Bagganåsan som är en av många intressanta platser här på Väderön, andra är Tångakärret, Norre skog, Lilla och Stora Sandhamn, Stora Gröning, Oadammen, Söndre skog, Hälledammen, Ulagapskärret, Kappelhamn osv.

Det är mitten av maj, vitsipporna blommar överallt och här på ön är kronbladen stora som femkronor. Artrikedomen är stor på ön. Man kan finna omkring 600 växter och ca 250 fågelarter, varav ett 70 tal häckar här på ön. Växterna trivs på Väderön och just nu blommar t.ex. svalört, harsyra, skörbjuggsört, gullviva, ekornbär, styvmorsviol och rödblåra. Triften väntar fortfarande i knopp och bokskogen lyser skimrande grönt.

Tobisgrissla och skarv ser man redan på väg till Väderön men det finns mycket annat att se. Ejdrar och gråtrut dominerar med ca 2000 par, men har vi tur kan vi få in bland annat olika måsfåglar, strandskata, större strandpipare, småskrake, änder och gäss i kikaren. Även mindre fåglar som stenskvätta, rödstjart, bofink finns och näktergalen sjunger vackert i buskarna.

Man tror att folk bodde här redan under bondestenåldern. Väderön är 3,2 km lång och på det smalaste stället är den bara 650 i bredd. Arealen är 3,1 km². Det första huset i modern tid var en lotsstuga som uppfördes 1844 och är museum idag, nu finns 8 privata stugor. Men bonde livet lever kvar genom de olika betesdjuren på ön, tex betar får, gottlandsruss och shettlandspanny. Korna är hereforddjuren – utmärkta betesdjur eftersom de är lugna och förnöjsamma. De äter gärna buskar och sly och är goda miljövårdare.

Andra intressanta platser att se är Engelska kyrkogården, Kungseken och den Liggande linden. Hallands Väderö är omnämnd första gången runt 1230 i Snorre Sturlasons Heimskringla.

Följ med på en vandring i natursköna naturreservatet Hallands Väderö.

Skogens invånare

FÖRELÄSNING av Karlo Pesjak

"Älgen är skogens konung", brukar man säga. Jag säger, för att hylla alla kvinnor, "älgkon är skogens drottning"! Hugin och Munin satt på Odens axlar och såg och hörde allt. Orden är fornuisländska: "tanken och minnet". Unga korpar är bland de mest lekfulla av alla fågelarter. De glider nedför snödrivor enbart för nöjes skull. Rävnen har jagats genom drev- och grytjakt. Den täta långhåriga vinterpälsen används i pälsindustrin. Rävnen gräver en lya, som ofta har flera utgångar och gärna placeras i en sluttrung, under trädrötter och stenblock. Att få se lekande rävnungar på våren är en härlig upplevelse i naturen. "Surt sa rävnen" om rönnbären. "Listig som rävnen", är ett annat uttryck. Skatan är både järv och nyfiken. "Tjuvaktig som en skata" är ett välbekant uttryck. "Skatriksdag" är ett annat, det tros vara en form av gemensamt parningsspel. Kråkan är social och läroktig, och har en skarp syn, god hörsel och utvecklat luktsinne. Både skatan och kråkan är svåra boplundrare. "Prästens lilla kråka, skulle ut och åka" ..., är en sånglek och barnvisa, som används vid dans kring julgran och midsommarstång. Ormvråken är Sveriges vanligaste rovfågel och häckar i stora delar av den trädklädda delen av Sverige men saknas i fjällen. Duvhöken är en kraftig rovfågel, honan är betydligt större än hanen. Duvhöken har korta rundade vingar och lång stjärt. Den störtdyker blixtnabbt och manövrerar raskt mellan stammar och grenar.

Följ med till Höghult och Brännarebygden vid Kyrkhult, här besöker vi Barbro o Gunnar Bengtssons skog. I Ljungarum vid Store mosse träffar vi på många invånare som trivs i skogen. Halle o Hunneberg är kända för sina älgar och kungen jagar här årligen. Vi besöker också Tyingetrakten med Smedeboda, Skälsböke, L. Tockarp och Mattered.

FOTO: KARLO PESJAK - PHOTONATURA, NATURFOTOGRAFERNA

Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel. 0451-10442, mobil 070-5791839.

37. binkoštno romanje v Vadsteno

Srečanje rojakov v Vadstenu, Švedska

Foto © Matjaž Merljak

Rojaki s Švedske so se na soboto pred binkoštni (letos je bilo to 22. maja 2010) tradicionalno zbrali na romanju pri sveti Brigiti. Letos so imeli v gostih rojake iz Berlina z njihovim župnikom Izidorjem Pečovnikom Dorijem, ki je bil glavni maševalec. Po duhovnem delu je bil še zabavni z ans. Javor iz Slovenije.

Prišli so rojaki iz Malmoeja, Stockholma, Olofstroema, Goeteborga - torej z vseh delov Švedske. Sveto mašo je daroval župnik Dori in po njej so tradicionalno poromali k slovenski lipi, ki je ob cerkvi, v kateri je pokopana sveta Brigita Švedska.

Pesem Lipa zelenela je je nagovorila vse navzoče. Procesija se je zaključila z litanijami Matere božje. V cerkvi in kasneje v dvorani je zbrane nagovarjala oljna slika Darinke Berginc iz Helsingborga. Postavljena je bila tudi podoba blaženega škofa Antona Marina Slomška, ki jo je ob lanskem romanju blagoslovil mariborski nadškof metropolit Franc Kramberger. V procesiji so nosili tudi relikvije blaženega škofa.

"Utrjevali smo slovensko identiteto."

Srečanje rojakov v Vadsteni, Švedska

Gost romanja je bil župnik za Slovence v Berlinu, Izidor Pečovnik. Bil je prvič na Švedskem in v Vadsteni. "Razpoloženje je bilo odlično," je dejal in povedal, s čim je nagovoril zbrane: "Sporočilo je bilo binkoštno. Integracija in asimilacija ni problem kristjanov, ampak je to politični problem. V Cerkvi ni tujcev, vsi smo sestre in bratje." Pokazal je na različnost jezikov, kjer se vsi v vesoljni Cerkvi razumemo. Rojake je opogumljal, naj se ničesar ne bojijo, saj so binkošti rojstvo Cerkve.

Po duhovnem delu romanja so se najprej poveselili na samostanskem vrtu, nato pa še v dvorani. Tam je za dobro voljo igral ansambel Javor, ki je prišel iz Slovenije. Med rojaki je bilo opaziti mlade in stare, obisk pa je bil zaradi bolezni nekoliko manjši. Romanje je podprl Urad za Slovence po svetu, pripravili ga je Misijski pastoralni svet v sodelovanju s Slovensko zvezo na Švedskem.

37. vseslovensko romanje in srečanje Slovencev v Vadsteni na binkoštno soboto 22. maja letos je bilo ponovno slovensko obarvano tudi za Švede, ki so tisto soboto srečavali naše veselo razpoložene rojake, kateri so se od blizu in daleč pripeljali z avtobusi ter osebnimi avtomobili, da bi skupaj praznovali binkoštni dogodek in da bi se ponovno srečali drug z drugim, kakor vse od leta 1974 naprej.

Zahvala gre Vladnemu Uradu za Slovence po svetu, z ministrom dr. Boštjanom Žekšom, ki je bil ponovno glavni sponzor tega vseslovenskega srečanja. Tako smo lahko gostili glasbeno skupino Viharnik iz domovine, katere članica in člani so pričarali slovensko razpoloženje. Bilo je tako prijetno, da so navzoči romarji govorili: Vsakomur, ki ni prišel na to romanje in vseslovensko srečanje je lahko samo žal. Zahvala gre na tem mestu tudi Slovenski zvezi na Švedskem ter njenemu predsedniku Cirilu M. Stoparju, ki so delno sponzorirali prevoze avtobusov v Vadsteno, delno pa

tudi veliki projekt, ki ga ima Slovenska misija glede vseslovenskega srečanja v Vadsteni. Tako je Misijski pastoralni svet, skupaj s slovenskim duhovnikom Zvonetom tudi letos, ob nesebični

pomoči članic Misijskega pastoralnega sveta in njihovih pomočnikov zmožel organizirati in izvesti ta tako pomembni projekt za ohranjanje slovenstva in slovenske identitete tudi na Švedskem. Zato srčna zahvala vsem neutrudljivim in skrbnim mamam MPS za vso nesebično pomoč, da je gostoljubje tudi v Vadsteni slovensko obarvano. Prav tako gre zahvala Jožetu Zupančiču in po njem Slovenskemu Domu iz Göteborga, kakor tudi Ivanki Franseus ter njenim pomočnikom pri organizaciji prevoza iz Malmö in ostalih slovenskih skupnosti z

južne Švedske. Slovenski duhovnik je vesel vsakega romarja in se zahvaljuje tako vsem, ki ste uspeli letos od blizu in daleč priromati k Sv. Brigiti Švedski, kjer smo praznovali binkoštni dogodek. Od Malmöja do Stockholma, od Nybra do Göteborga so romarji povezali slovenske skupnosti, na kar je slovenski duhovnik zelo ponosen. Hvala vam vsem za zvestobo Vadsteni.

Za kulturni program v dvorani je poskrbela voditeljica Marija Kolar iz Göteborga, ki je kot že tolikokrat prej vodila program, da je bil tudi ta del dostojno opravljen. Marija, naj po tej poti pride v vaju dom s Karlijem en majhen cvetec zahvale.

Glasba in ples sta sestavni del našega romanja in vseslovenskega srečanja. Brez tega bi Vadstena na binkoštno soboto ne bi bila slovenska. Brez tega slovenskega vzdušja bi si sestre Sv. Brigite, ki nas romarje po sveti maši gostijo na dvorišču, težko zamislile Binkošti. Kajti Slovenci vselej prinesejo novega binkoštnega duha v

Vadsteno. In sestre tudi veliko vložijo svojih moči, da nas sprejmejo najprej v cerkvi in nato pri njih na vrtu. Veliko molijo za nas, da bi bilo vreme zares lepo in vselej smo vsi skupaj zares uslišani, saj je bilo letos vreme nekaj izrednega, prečudovitega. Vreme je bilo kot že dolgo ne tako lepo. In tej lepoti, temu veselemu razpoloženju so dajali svoj ton pri sestrah na vrtu, kakor potem v dvorani do poznih večernih ur članica in člani ansambla Viharnik, ki so za to priložnost prispeli med nas v Vadsteno. Že s svojo pozitivno držo, kakor s svojimi ubranimi glasovi in lepimi melodijami so pričarali slovensko vzdušje, ki je tako pomembno za naše duše, ki se napijejo tistega slovenskega vzdušja, katero jim pomaga potem še dolgo med letom,

čepprav smo si z mnogimi daleč narazen zaradi velikih razdalj, se s hvaležnostjo in z veseljem spominjati binkoštnega srečanja in njegove duhovne ter narodne sporočilnosti.

Ampak, najslašji bombonček tega srečanja pa je seveda tisto, kar se dogaja v cerkvi pri sestrah Sv. Brigite. Letos je zaznamoval praznično bogoslužje naš Dori Pečovnik, slovensko nemški župnik pri Sv. Elizabeti v Berlinu. Prvič je priromal med nas, a upamo da nas bo v bližnji prihodnosti še obiskal. Seveda pa je bil po članih ansambla Dori že večkrat med nami, sicer na drugačen način. Njegovo sporočilo je bilo binkoštno obarvano. Ob razmišljanju o integraciji in asimilaciji, to sta podobna politična in ne verska problema tako v Nemčiji, kakor na Švedskem, je želel povedati da v Cerkvi ni tujcev, ampak smo vsi bratje in sestre med seboj. Ob izkustvu mavrice v Göteborgu se je spomnil na lep binkoštni dogodek, ki je povezal Nemčijo in Švedsko. Pod tem obokom imamo skupnega junaka Slomška, saj imata oba njegove relikvije. Med procesijo je Slomškove relikvije nosil akolit Peter, ki je sodeloval pri sv. maši in je poročen s Slovenko Lucijo. Župnik Dori je spregovoril tudi o darovih, ki jih kristjani prejemo iz binkoštnega dogodka, to je različnost jezikov. Kako se torej v katoliški Cerkvi, ki širom sveta ne pozna meja, v njej dobro razumemo, ker govorimo jezik ljubezni. Župnik Dori je vse romarje, skupaj z duhovnikom Zvonetom podprl v tem kar so in kar delajo, kakor tudi v tem, da bodo še naprej korajžni in veseli in naj se ničesar ne bojijo, saj je binkoštni praznik dan, ko so apostoli premagali strah in so začeli javno oznanjati Jezusovo veselo oznanilo. Naj Binkošti odmevajo v srcih vseh romarjev, da bo v slovenskih skupnostih na Švedskem čutiti duhovno pomlad.

Da pa bi bila podoba slovenskega romanja v Vadsteno ohranjena spominu, je za to letošnje srečanje Darinka Berginc iz Helsingborga naredila veliko oljno sliko, ki predstavlja podobo romarja, ki se ustavi pri znamenju v naravi. V ozadju pa je vasica, podoba, ki jo slikarka Darinka nosi s sabo na Švedskem še iz svojih otroških let, podoba nekje iz soške doline. Darinka, naj vam dobri Bog bogato poplača vašo velikodušnost in idejo, da bodo naša romanja tudi na takšen način upodobljena na umetniški način.

Letošnji slovenski prvoobhajanci v Angeredu so: Martin Zupančič, Filipa Lomšek in Jonatan Geld. Slovenska skupnost vam čestita in se veseli tega presrečnega dogodka, ki naj vam pomaga, da boste Jezusa vredno prejeli v svoja srca in tako rasli v pripadnosti njemu, kakor tudi župnijski in slovenski skupnosti. Čestitke tudi staršem, ki so vas skrbno spremljali pri vaši pripravi na ta dogodek.

Slovesna poroka med princeso Viktorijo in Danijelom je velik dogodek za vso Švedsko, posebej za

kraljevo družino. S tem dogodkom smo na nek način povezani tudi rojaki preko zborovodkinje Jerice Gregorc Bukovec, ki je s študentskim zborom pred švedskim nacionalnim praznikom obiskala kraljevi par in so njima na čast

prepevali švedske pesmi. Naj bo skupna pot princese Viktorije in njenega moža princa Danijela blagoslovljena ter da bosta v ponos kraljevi družini, kakor tudi kraljevini Švedski. Jerici pa in njenemu možu Martinu ter sineku Matiju pa vse blagoslove, da bodo zares srečna družinica.

Lepo počitnikovanje in tudi s Švedske dobrodošli prvo nedeljo v mesecu avgustu, torej 1. 8. na Sv. Višarje, kjer bo ob 10.30 predavanje in ob 12.00 slovesno somaševanje, oziroma romarska sv.

maša. Dobrodošli! Jeseni pa spet povabljeni k zbiranju pri slovenskih sv. mašah širom južne Švedske.

- vaš Zvone

Prvi Slovenski evharistični kongres – izjemen dogodek v Cerkvi na Slovenskem

Če so prireditelji do nedelje, 13. junija, le ugibali, koliko vernikov in ljudi dobre volje se bo udeležilo prvega evharističnega kongresa v samostojni Sloveniji, je bilo že pred deveto uro zjutraj jasno, da bodo presežene tudi tiste najbolj optimistične napovedi. Verniki, ki so najprej napolnili celjski stadion Arena Petrol, ko je prostora zmanjkalo, pa še bližnjo rokometno dvorano in na koncu ploščad pred stadionom, so prišli k maši z beatifikacijo mučenca Alojzija Grozdeta, ki je bila osrednje dogajanje kongresa, z osmimi posebnimi vlaki, štiristodesetimi avtobusi, več sto osebnimi avtomobili, tisti od blizu in nekateri tudi od daleč pa peš. Dobre volje in molitvene drže ni zmotila niti pokvarjena lokomotiva enega izmed vlakov in nekaj posegov v motorno drobovje avtobusov.

Kljub nepričakovanemu velikemu številu vernikov – 32.000 jih je prišlo na kongres, je vse teklo zelo gladko. Od napovedi evharistične preнове in prvega slovenskega evharističnega kongresa, ki so ga slovenski škofje napovedali na začetku leta 2009, se je zvrstilo več sto molitvenih in evharističnih srečanj na ravni posameznih župnij, dekanij, škofij in gibanj. Z njimi so želeli škofje, duhovniki in verniki poživiti praznovanje nedeljske maše, češčenje Kristusa pod podobo kruha in utrditi vero v Ljubezen, ki odrešuje, kot so molili v posebni molitvi. Ko je postalo jasno, da bo evharistični kongres v zgodovino zapisan tudi kot dogodek, na katerem bo za blaženega razglašen mučenec Alojzij Grozde, je bilo veselje toliko večje.

Ob brezjanski Mariji Pomagaj, ki je nekaj dni pred kongresom tudi sama postala romarica, se je festival molitve nadaljeval po župnijah, ki jih je na poti v Celje obiskala. Na koncu je vso noč ob njej v cerkvi Svetega Duha v Celju tik

pred kongresom v molitvi, petju in razmišljanju prebedelo več kot 600 mladih, ki so na dogodek brez primere poromali peš. Razpoloženje so že v nedeljo zjutraj stopnjevali kolegi z Radia Ognjišče, ki so skupaj s slovenskimi glasbeniki in pričevalci pripravili uvodni program.

Eden najveličastnejših trenutkov prvega slovenskega evharističnega kongresa je bil prihod milostne podobe Marije Pomagaj z Brezij na stadion. Več kot sedemsto duhovnikov in več sto ministrantov jo je pospremlilo med tribune. Med pesmijo Marija, pomagaj nam sleherni čas se je orosilo marsikatero

oko. Po venčku sodobnih krščanskih duhovnih pesmi sta o tem, kako se je Kristus v evharistiji dotaknil njunih življenj in vse družine, govorila zakonca Anita in Rajko Šimonka. Z več aplavzi pa so navzoči verniki prekinili pričevanje Pedra Opeke, misijonarja, ki med najrevnejšimi Malgaši uresničuje Kristusov projekt nove zaveze, da bi bili vsi bratje med seboj. Evharistija nam daje moči, da stopimo k drugemu kot bratu. Na koncu uvodnega programa je več kot štiristo otrok in staršev iz sedemnajstih katoliških vrtcev, ki so imeli pred mašo poseben program v bližnjem don Boskovem centru, pripravilo koreografijo na pesem *Vstani in steci k Jezusu*.

Kruh za življenje Med pesmijo *Jezus, božji kruh si za življenje* v izvedbi 1.300-članskega združenega zbora iz petintridesetih župnijskih zborov pod vodstvom dirigenta prof. Aleša Makovca in spremljavi orkestra Slovenske policije, med mašo je na orgle igral prof. Tone Potočnik, so k oltarju na čelu papeževega odposlanca kardinala Tarcisia Bertoneja pristopili nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castelló, nadškofje in škofje iz sosednjih dežel in iz Srbije in Bosne in Hercegovine, domači nadškofje in škofje, grkokatoliški škof Kekič in predstavniki evangeličanske in pravoslavne Cerkve. Vse navzoče je na začetku maše pozdravil nadškof Anton Stres. Poseben pozdrav je namenil več tisoč vernikom, ki niso mogli priti na stadion. Z besedami: »Tukaj smo, da izpričamo to svojo vero, svoj krščanski ponos, svojo hvaležnost Bogu, da smemo biti Jezusovi učenci in člani Cerkve ter pri vsaki sveti maši gostje pri mizi, ki nam jo pripravlja sam Jezus Kristus,« je uvedel v praznovanje. Takoj po kesanju je novomeški

škof Andrej Glavan pristopil h kardinalu Bertoneju in prosil za razglasitev Alojzija Grozdeta za blaženega. Po prošnji je postulator Igor Luzar prebral kratek Grozdetov življenjepis. Zatem je množica na stadionu, v dvorani in na ploščadi vzvalovala. Kardinal Bertone je povzdignil mučenca Alojzija Grozdeta med blažene. Med bučnim aplavzom so odkrili Grozdetovo podobo na oltarju in pred razpelo prinesli njegove relikvije.

Kardinal Bertone je Grozdeta v nagovoru označil za mučenca za vero in vzornika mladine. Poudaril je, s kakšno globoko vero je pričeval bl. Alojzij Grozde, in pojasnil, da nam bo »pozorno branje zgodovine Cerkve na Slovenskem, zlasti nasilnih preganjanj, ki jih je utrpela v preteklem stoletju – pomislimo na čas komunizma, tuje okupacije in državljanske vojne –, razkrilo, da je bila Božjemu ljudstvu evharistija glavni vir opore, moči in tolažbe«. Evharistična skrivnost nam po besedah kardinala Bertoneja razodeva hrepenenje Boga, da bi človeku podelil resnično življenje. Slovenski evharistični kongres po

njegovih besedah »vsakega kristjana kliče k obnovljeni zvestobi pri udeležbi nedeljske evharistije«. Prošnje za vse potrebe so bile iskren izraz skrbi za bližnje in prošnja za moč pričevanja v vsakem trenutku. Darove na oltar so prinesli predstavniki vseh slovenskih škofij in na simboličen način pokazali, da je bila v Celju pri maši navzoča vsa Slovenija. Obhajilo, ki ga je delilo več sto mašnikov, je bil eden izmed vrhuncev evharističnega kongresa. Kristusa so

ponesli k vernikom na od sonca razbeljene tribune, k preizkušanim bratom na invalidskih vozičkih, ki so imeli poseben prostor na pokriti tribuni, za trenutek se je ustavila tudi dežurna zdravnica, prejela obhajilo, kratko pomolila in odhitela naprej, prejelo ga je tudi dekle, ki je še trenutek prej obležalo od napora in vročine, mamica s spečim otrokom v naročju, tudi tisti, ki so ostali pred vrati stadiona, gospa, ki je bila še pred pol ure v dvorani pri spovedi ... Kdo ne bi delil zahvale, ki jo je izrekel

novomeški škof Glavan na koncu maše, in goreče počastil Gospoda v Najsvetejšem. Celjski škof Stanko Lipovšek si še pred pol leta gotovo ni mogel predstavljati, da bo kot domači škof pred tolikšno množico vernikov v procesiji nosil sveto Rešnje telo, ki so ga počastili z litanijami Srca Jezusovega. Ganljiv prizor, kakor so ga pozneje opisovali mnogi. Verniki so vztrajali kljub soncu in vročini. Na koncu vrhunec s podelitvijo blagoslova z Najsvetejšim. Ko je zadonela še Marija skoz' življenje, pa je lahko vsak začutil, da prihaja pesem iz srca.

Franci Trstenjak, organizator, Radio Ognjišče Zame osebno se je kongres začel z romanjem milostne podobe Marije Pomagaj, tako da kongres ni bil skrčen samo na en dan. Obisk milostne podobe v devetih župnijah, kjer so (nad)škofje navduševali ljudi za življenje v moči svete evharistije, je bila najlepša uvertura, ki je pripeljala do nedeljskega jutra. Močan vtis je name naredilo tudi romanje mladih s Teharij k Svetemu Duhu, še posebej ko sem ob štirih zjutraj prišel tja in videl, kako je 300, 400 mladih molilo, klečalo, nekateri pa so ležali po tleh v cerkvi ali okoli nje in spali. To daje zaupanje, da Cerkev ni samo Cerkev starejših, ampak tudi mladih, kar ji daje posebno moč. Samo dogajanje na stadionu in množičen obisk pa sta pokazala, da evharistični kongres ni bil samo manifestacija, nekakšen koncert, temveč javna izpoved vere. Mnogi so ob tem dogodku poživili vero. Tudi na stadionu niso bili samo starejši, temveč je po moji oceni prevladovala generacija od 40. do 50. leta, bilo pa je tudi zelo veliko mladih številnejših družin. Novo znamenje, kako je Cerkev pestra, mozaična. Čudovito poročstvo za naprej! Že skozi celotno pripravo na kongres in tudi dogajanje v Celju pa se mi je izkristaliziralo še eno sporočilo: da smo zdaj duhovniki še bolj poklicani, da z vsemi talenti, ki jih imamo, naredimo maše bolj privlačne. Vemo, da obisk maše upada – morda tudi zaradi predolgih, slabo pripravljenih maš. Seveda je prvi razlog za prihod k maši Bog, mi duhovniki pa lahko vernim s svojim zavzetim delom omogočimo in olajšamo, da ga bodo pri sveti maši res doživeli.

Predstavnikov državnega političnega vrha ni bilo "Razumem, da je država nekaj drugega kot cerkev"
 Glede neudeležbe slovenskega državnega vrha na današnjem evharističnem kongresu je Stres poudaril: "Vesel bi bil, če bi naš politični vrh s svojo udeležbo tukaj pokazal, da smo katoličani normalen sestavni del te družbe. Verjamem, da se naši politiki udeležujejo različnih prireditev, ki jih ne organizira država. Razumem, da je

država nekaj drugega kot cerkev, ampak mi smo del civilne družbe, zelo pomemben del civilne družbe in popolnoma razumem, da se predstavniki države udeležujejo tudi prireditev, ki jih priredijo različne organizacije civilne družbe. Ljudje so veseli, če vidijo, da se kdo od voditeljev države zanima za njih tudi iz sočutja." Izpostavil je primer Nemčije, katere državni vrh se udeležuje cerkvenih slovesnostih. Upa, da se bodo tudi v Sloveniji stvari razvijale v to smer.

Karlo Smodiš

KDO JE BIL LOJZE GROZDE?

Prvi slovenski blaženi mučenec. Foto: MMC RTV SLO "Naj bo torej Alojzij Grozde naš zgled in priprošnjik ter naj nam izprosi milost, da bi bili tudi mi v bratskem občestvu Cerkve vedno zvesti Gospodu," je v pridigi med drugim povedal Bertone. Foto: MMC RTV SLO

Grozde, ki je z uradno razglasitvijo postal prvi slovenski blaženi mučenec, se je rodil leta 1923 pri Mokronogu. Januarja 1943 se je z vlakom vračal domov iz Ljubljane, med potjo pa ga je prijela partizanska straža. Za njim se je tako izgubila sled, pozneje pa so njegovo truplo v gozdu našli šolarji. Škofijski postopek za njegovo beatifikacijo se je začel leta 1992.

Po razglasitvi so na celjskem stadionu odkrili Grozdetovo podobo. Gre za delo akademskega slikarja Tomaža Perka, blaženega mučenca pa prikazuje v odrasli dobi, v njegovi dokaj značilni drži, zazrtega navzgor in s knjigo v roki. V procesiji so nato prinesli tudi relikvarij, v katerem je shranjen delček kosti novega blaženega, ki je bil vzet ob ekshumaciji posmrtnih ostankov leta 1999. Alojzij Grozde se je rodil in bil krščen 27. maja leta 1923 v Zgornjih Vodalah. Postulator ostopka za njegovo beatifikacijo, je bil mag. Igor Luzar. Med svojimi sovrstniki se je odlikoval kot marljiv dijak, predvsem pa je bil daleč naokoli poznan zaradi svojega doslednega in vzornega krščanskega življenja zakoreninjenega v evharistiji, katero je imenoval Sonce mojega življenja. Kot dejaven laik je s svojim zglednim načinom življenja, prežetim s Kristusovim duhom, pobožnostjo do Božje Matere Marije, vsakodnevno dokazoval kako je mogoče kot laik živeti ideal svetosti v vsakdanjem življenju. Za božič leta 1942 se je odpravil iz Ljubljane domov na Dolenjsko, da bi v krogu družine obhajal božične praznike. Preko Podtabora pri Strugah in Ambrusa je na novega leta dan, 1. januarja 1943 prispel v samostan v Stični, kjer je bil pri sveti maši in prejel obhajilo. Iz Stične je preko Trebnjega prispel na Mirno, kjer so ga pod krivo obtožbo umorili. Alojzij Grozde je tudi v najhujšem trpljenju, do konca ostal zvest temeljnim krščanskim idealom odpuščanju in ljubezni do bližnjega. V tej ljubezni do Kristusa in Cerkve je komaj dvajsetleten daroval svoje življenje. Truplo Alojzija Grozdeteta, ki so ga pozneje našli v gozdu, so pokopali na pokopališču v Šentrupertu. Že takoj po smrti so se mu ljudje v molitvi priporočali kot mučencu za vero. Njegov grob na pokopališču v Šentrupertu je postal kraj številnih romanj tako posameznikov kakor skupin. Alojzij Grozde je čudovit zgled krščanskega življenja in tako vzor za vsakega kristjana, še posebej za mladino. Njegova mučeniška smrt iz prezira do vere razodeva zvestobo krščanskim idealom, ki so jih ljudje na našem prostoru, pogumno izpovedovali tudi v najhujših trenutkih življenja slovenskega naroda.

Radio OGNJIŠČE, junij 2010

NEKROLOG

Drago Krsnik

Drago Krsnik se je rodil 16.12.1930 v Čakovcu na Hrvaškem. Leta 1953 je prišel v Slovenijo, kjer je v Mariboru spoznal Ano Vlahek, s katero si je ustvaril družino. Življenjske razmere so ga v 60. letih vodile na Švedsko, kamor sta mu sledili tudi žena Ana in hčerka Danica. V Landskroni si je družina ustvarila novo življenje in se v takratnem društvu Lipa povezala z mnogimi Slovenci. Vendar se jima je želja po vrnitvi v Slovenijo končno uresničila l. 1999, ko sta se vselila v svoj topel dom v Hotinji vasi blizu Maribora. Leta 2003 je Drago s svojo soprogo ponovno stopil pred oltar in po 50. letih zakonskega življenja sta obnovila poročno zaobljubo. Mirna leta zasluženega pokoja je v februarju l. 2010 nepričakovano prekinila bolezen. Leta je, žal, hitro napredovala in 28. avgusta 2010 je Drago Krsnik preminil. Spominjali se ga bomo kot mirnega, potrpežljivega, ljubečega in spoštovanega vrednega človeka, ki je s svojim humorjem znal popestriti vsako druženje.

Patricija Tomšič

Kraljevska poroka: Vsa evropska modra kri priča poroki — Šlo je za največjo poroko po Charlesu in Diani 19. junij 2010,

Stockholm -
MMC RTV
SLO

Bodoča švedska kraljica, princesa Victoria, in njen izbravec Daniel Westling sta se končno odpravila pred oltar, v Stockholmu pa je zbrana

vsa evropska dvorna smetana.

32-letna prvorojenka švedskega kralja Carla XVI. Gustava in njen bodoči mož na ta dan čakata že več let, saj sta se spoznala leta 2002, ko je bil Daniel inštruktor fitnesa. Ne njena družina ne švedska javnost s princesino izbiro nista bili zadovoljni, a sčasoma se je Daniel, ki je v tem času postal poslovnež, s svojo preprostostjo priljubil najprej Švedom, nato pa še bodočemu tastu.

Februarja lani je kraljeva palača oznanila zaroko, le nekaj tednov pozneje pa sporočila tudi datum

poroke - 19. junij 2010, dan, na katerega sta si leta 1979 večno zvestobo obljubila tudi Victorijina oče **Carl Gustav** in mati **Silvia**, pred njima pa sta se na isti dan leta 1850 poročila tudi kralj **Carl XV.** in **Louise** Nizozemska.

Poroka je stala (najmanj) 20 milijonov kron Švedska se na ta veliki dan pripravlja že vse leto, saj omenjena poroka velja za največji tovrstni dogodek po poroki princa Charlesa in princese Diane leta 1981. Za prenovo katedrale Storkyrkan je župnija namenila 12,4 milijona kron, celotna poroka (z vsemi slavnostnimi večerjami, sprejemi in banketi) pa je stala okoli 20 milijonov kron. Polovico bo plačala švedska vlada, drugo polovico pa kraljeva hiša. Tako ni nič nenavadnega, da so svojo navzočnost na obredu potrdili predstavniki vseh evropskih kraljevih hiš, svojo državo pa zastopajo tudi japonski princ, jordanski kralj idr. Večina povabljenih se je sicer udeležila tudi banketa in večerje dva dni pred poroko ter koncerta v dvorani, kjer vsako leto podelijo tudi Nobelove nagrade.

Družice (večinoma) modre krvi Hčerke in vnukinje številnih evropskih kraljevih hiš pa so povabili, da bi sodelovale na poroki. Družice bodo tako šestletna **Catharina-Amalia**, hči nizozemskega princa Willema-Alexandra in Maxime, **Ingrid Alexandra** (6), hči bodočega norveškega kraljevega para Mette-Marit in Haakona, pa 11-letna **Madeleine**, ki je vnukinja kraljeve sestre, princeze Margarethe, in Danielovi nečakinji (hčerki njegove sestre Anne) **Hedvig** (11) in **Vera Blom** (6).

Šolski spletni projekt: Kapela v Slovenskih Goricah - Göteborg

V šolskem letu 2009/10 je OŠ na Kapeli navezala stike z nekaterimi šolami po svetu, med drugim tudi sobotno šolo slovenskega dopolnilnega pouka v Göteborgu, ki ga vodi slovenski duhovnik Zvone Podvinski. Projekt je rezultiral v izdaji skupne knjižice, pravljičnice Christe Kempler, *Veliki izlet* (Den stora utflykten), ki je bila tiskana in je izšla ob koncu šolskega leta na Kapeli. Knjižico je v švedski jezik prevedla Katarina Zupančič in lektorirala Augustina Budja. Na pobudo Zvoneta Podvinskega se je A. Budja na Kapeli udeležila dotične proslave in v imenu učencev v Göteborgu prejela zajetno

število knjig za otroke na Švedskem. Ob tej priliki smo z novimi znanci obiskali še župnišče na Kapeli, kjer nam je g. Tonček ponudil *Magdalenine solze*, izvrstno kapelsko vino! Hvala organizatorjem, predvsem obema vodjema projekta, Živani Safran in Zvonetu Podvinskemu!

Augustina Budja

Mariborski "fantomski" grad le ni "fantomski"

Maribor je zrasel pod gradom Marburg. Mesto, ki je mestne pravice dobilo v 13. stoletju, je ime dobilo prav po tem gradu. Foto: Mladinska knjiga Arheološka odkritja 15. junij 2010 Maribor - MMC RTV SLO/STA

Na mariborskem griču, ki nosi ime Piramida, so končali prvo fazo arheoloških izkopavanj, ki so odkrila dobro ohranjene ostanke srednjeveškega gradu Marchpurg. Kot pravi zgodovina, je vse do leta 1784 na griču stal grad Marchpurg oziroma Marburg, kar pomeni Grad v

Marki. Prvič je bil grad omenjen leta 1164, zgradili pa so ga za obrambo pred Madžari, ki so tedaj vdirali v naše kraje. V 13. stoletju se je pod njim razvil srednjeveški Maribor, ki je po gradu dobil tudi ime, sama utrdba pa je zaradi izgube svojega geostrateškega položaja začela propadati.

Napis na spominski plošči v kapeli priča o tem, da je prvotno piramido leta 1821 uničila strela, grof Henrik Brandis pa je dal postaviti kapelo v spomin na lokacijo starega gradu. Grič

so pred imenom Piramida imenovali različno: od "mons castris" do "der Purgberg" v 13. in 14. stoletju. Še danes vidimo na Piramidi jame, luknje itd., ki so jih izkopali ljudje iz tistih časov.

Okoli leta 1560 so ga renesančno obnovili, vendar je večkrat pogorel, vse dokler ga niso v 18. stoletju porušili in ostanke uporabili drugod. Vse, kar je ostalo od gradu, je okop z nasipom, na vrhu katerega stoji klasicistična kapela iz leta 1821 s kamnitim Marijinim kipom.

Odkritje zgodovinskega pomena Odkritje arheoloških ostankov gradu je po besedah vodje izkopavanj **Mire Strmčnik Gulič**, glede na to, da je bil grad doslej omenjan le v pisnih virih, materialnih ostalin pa ni bilo, zgodovinskega pomena. Kot je povedala arheologinja, je bil to obodni grad kar velikih dimenzij, okrog 50 krat 50 metrov, ki so ga postavili konec 11. stoletja in je bil največja trdnjava na Slovenskem v tistem času. *"To je bila deželnoknežja utrdba, prava trdnjava,"* je dejala. Proti pričakovanjem so se dobro ohranile različne gradbene faze, najstarejše predstavlja obodni zid. Na Piramidi so med izkopavanji našli tudi prazgodovinske ostanke. *"Najgloblje, na treh metrih, smo odkrili sledi prazgodovinske poselitve, se pravi, da je bil človek tukaj že nekje okoli 1000 pred našim štetjem,"* je pojasnila Strmčnik Guličeva.

O gradu so doslej pričali le zgodovinski viri, materialnih dokazov o njegovem obstoju pa ni bilo.

Muzej na prostem Mariborski župan **Franc Kangler** si je zadal, da bo do leta 2012, ko bo Maribor Evropska prestolnica kulture (EPK), najdišče uredil v muzej na prostem in ga odprl za javnost. Dela na najdišču se bodo nadaljevala predvidoma v avgustu. Pod površjem naj bi se namreč skrivali še dve v celoti ohranjeni kletni etaži. *"Naredili bomo vse, da bi do leta 2012 odkrili vse, kar se še da odkriti,"* je dejal župan Kangler, ki si je danes v družbi novinarjev ogledal območje. *"Nekateri niso verjeli v to zgodbo. Nekateri so imeli pri sprejemanju proračuna velike pomisleke. A zdaj so se ti pomisleki izkazali za odvečne,"* je povedal Kangler.

Poleg najdišča bodo zgradili sprejemno pisarno in del območja pokrili. Po besedah svetovalca župana Emanuela Čerčka so na mestni občini lani s pogodbo zagotovili nekaj manj kot 40.000 evrov za začetek izkopavanj, v letošnjem proračunu pa je zagotovljenih še najmanj 105.000 evrov. Predviden obseg celotne investicije je 1,6 milijona evrov, projekt pa je pripravljen tudi za kandidacijo za evropska sredstva.

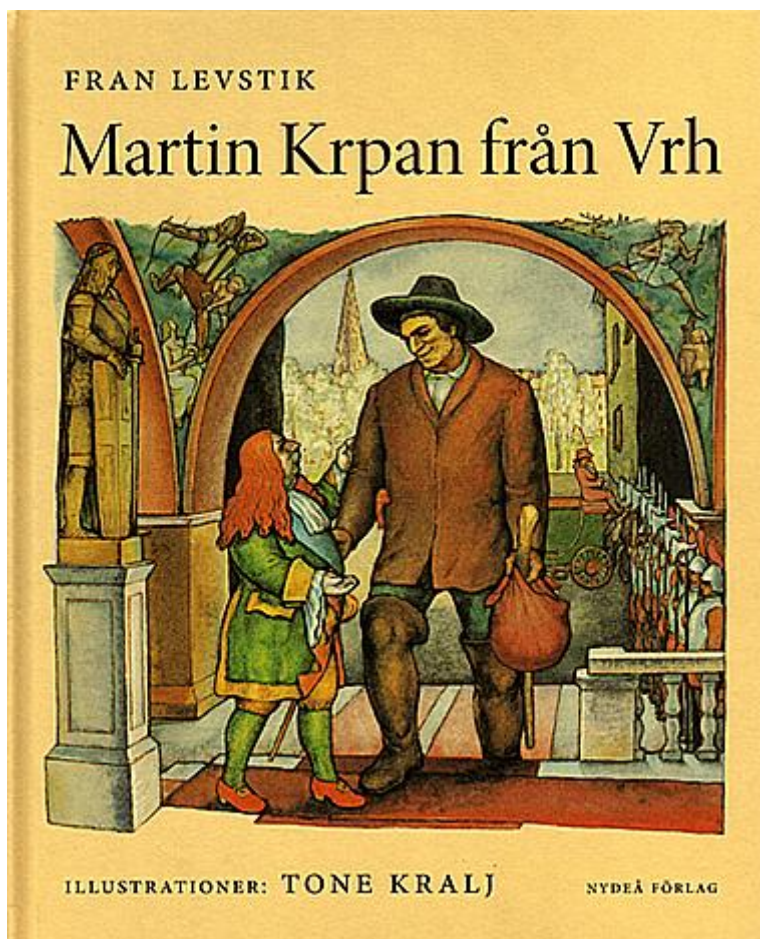
L. Š.

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Del 2 från www.slovenienhistoria.se utgår från berättelsen om Martin Krpan och handlar om förhållandet mellan folket och de styrande samt kampen mot turkarna. Sammanställt av Vesna Jakše

Martin Krpan

Berättelsen om Martin Krpan handlar om en storvuxen och stark man som fraktade engelskt salt från kusten, vilket var strängt förbjudet. När han en vinter fraktade salt på sitt sto mötte han kejsaren från Wien, som var på väg till Trieste. För att kejsarens vagn skulle komma förbi på vägen lyfte Martin Krpan undan sitt sto. Denna styrka imponerade på kejsaren som bestämde sig för att lägga mannen på minnet. Senare kom det sig att en jättelik jätte, Brdavs, föreställande turkarna, angrep Wien. Ingen rådde på honom och till slut mindes kejsaren den starke Martin Krpan som han en gång mötte på vägen. De lyckades till slut få honom till Wien. Inför mötet med Brdavs smidde Martin sitt eget vapen, då inget av

Svensk översättning: Torsten Sjöfors

kejsarens dög, och han högg ner kejsarinnans lind för att ha till sin påk, vilket hon inte kunde förlåta honom. Han använde sitt eget sto då ingen av kejsarnas hästar var tillräckligt seg.

Med sin styrka och sitt mod räddar Martin Krpan Wien, kejsaren och kejsardömet. I berättelsen är förhållandena i det kejsarliga palatset utmärkt beskrivna, liksom kejsaren, kejsarinnan, ministern Gregor och hovfolket. Trots att Martin Krpan räddat landet kunde ministern tänka sig att låsa in honom för den förbjudna handeln med det engelska saltet. Författaren Levstik snuddar här vid gamla statsmäns kortsiktighet gentemot den enkla människans viktiga handling. Martin Krpan är en mycket omtyckt folkhjälte och berättelsen hör till den slovenska berättarkonstens vagga.

Man kan säga att Martin Krpan, såsom kung Matjaž, förkroppsligar det slovenska folket som kämpar mot turkarna och på så sätt bidrar till att hindra dem att ta över Wien, men också i sin

personliga styrka, enkelhet och seghet och förankring i jorden i jämförelse med det konstlade härskarskiktet i palatset. Här ska jag berätta om hur slovenernas styrka utnyttjas i kamp, men också om hur det tyska sakta tränger sig på och tränger undan det slovenska språket framförallt i det område som idag är Österrike.

Aldrig hade slovenerna varit mer inblandade i europeiska ting som då de låg under direkt styre av **Arnulf av Kärnten** (ca. 845 - 899). Han var son till prins Karloman, som i sin tur var son till Ludvig den tyske, kung över östfrankiska riket och sonson till Karl den store. Dennes kungadöme var på sätt och vis en medeltida konfederation av hertigdömen med följande folk: bayrare, swaber, franker, saxer och karantaner (sloveners).

Hans mamma var den karantanska damen Liudvina (Liutswind) som Karloman levde med efter år 840 i ett kungligt palats i Blatograd (Moosburg) i Karantanien. Arnulf, som blev hertig av Kärnten, sedan kung och kejsare, var Karlomans ende son. Enligt *institutio Sclavenica* krävdes det att Karantaniens regent var av karantanskt blod antingen på fädernet eller på modernet - han var därför en laglig regent enligt karantansk lag.

Arnulf av Kärnten (896-899) och hans son

Ludvig IV barnet (900-911) var de sista karolingiska kungarna av östfrankiska riket.

Arnulf av Kärntens mynt samt hans kungliga sigill från 888 och kejsrerliga sigill från 896.

När kung Ludvig den tyske dog efterträddes han av sina tre söner. Karloman ärvde Bayern och Karantanien (med Pannonien), men denne gav Karantanien vidare till sin son Arnulf. Källor visar oss att Karantanien tillsammans med Pannonien kallades **regnum Carentano**, dvs. Karantanska konungariket, eftersom de regerades av en medlem ur den karolingiska ätten.

Under de följande åren visade sig hertig Arnulf av Kärnten vara en god och bestämd ledare. Omkring 880 uppkom en stor dispyt mellan Karantanien och Stormähriska riket. Den rastlöse mähriske regenten, prins Svatopluk, var mycket inflytelserik i Karantaniens östra region (Österrike). Dispyten växte sig så stark att Svatopluk kallade på ungersk hjälp, som dök upp utanför Wien för första gången år 881. 883 bröt ett regelrätt krig ut mellan Stormähriska riket och Karantanien. 885 blev det dock fred genom medling av Karl III den tjocke, Arnulfs farbror, kung över östfrankiska riket.

Hertig Arnulf, som alltid hade varit stolt över sin karolingiska härkomst, kände sig ständigt besvärad över sin farbrors (kung Karl III den tjockes) sätt att kompromissa med fienden till det karolingiska imperiet. Istället för att utmana dem till strid mutade han dem med guld, särskilt nordmännen. När församlingen av kejsrerliga prinsar hade sammankomst i Treves 887, dök hertig Arnulf

Regnum Carentano: Vzhodna Krajina är östra regionen (Österrike), Velika Moravska är Stormähriska riket.

upp där med en stor armé karantanska och andra slaviska soldater, i källor beskrivs de bokstavligt *cum manu valida Noricum et Sclavorum*. Han avsatte sin farbror och tvingade de närvarande prinsarna att välja honom till kung över östfrankiska riket.

Under året som följde, dvs. 888, gifte sig Arnulf, den nye kungen, med dottern till Ernst, en bayersk adelsman. Han besökte också sina karantanska slovenska landsmän under det året och firade jul med dem i slottet Krnski Grad. Det betydde också ett farväl till hans födelseland Karantanien. Markgreven Luitpold (Leopold), Arnulfs kusin på moderns sida, utnämndes till herrelöjtnant av Karantanien.

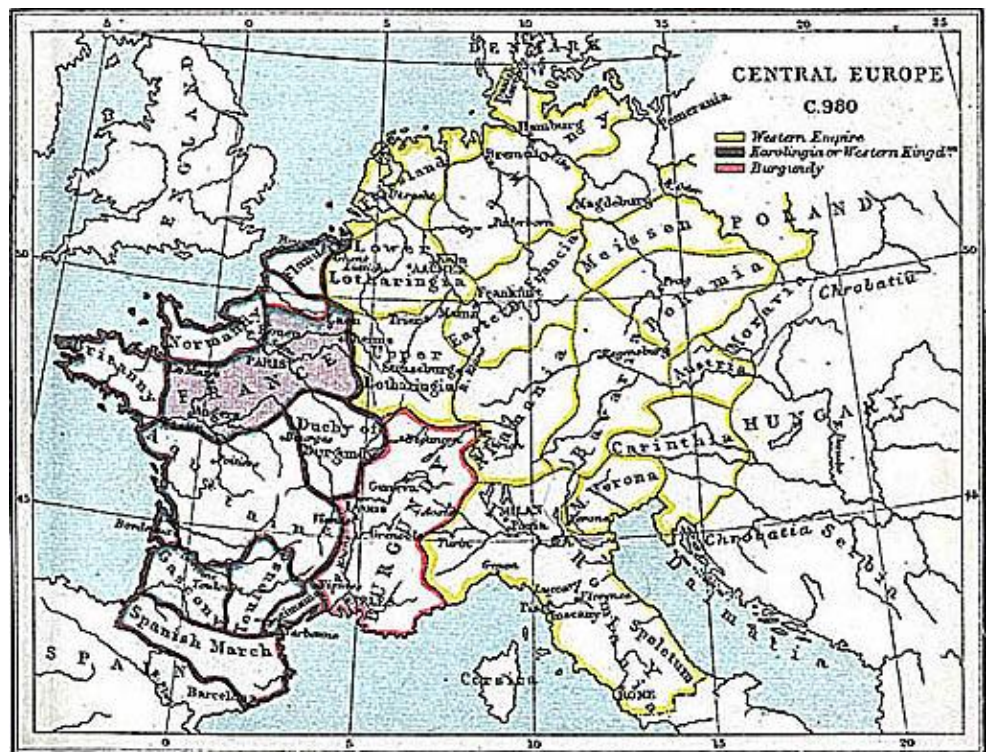
Karantanerna var mycket stolta över kung Arnulf, deras landsman, och de fortsatte att stötta honom när han behövde dem i sina fälttåg. Av alla strider han utkämpade var den vid floden Dyle i Belgien, då nordmännen besegrades 891, den mest kända.

Adeln från väst erbjöd också Arnulf kronan över västfrankiska riket. Han accepterade inte erbjudandet utan insisterade att kronan

skulle ges till Odo, greven av Paris. Denne visade då Arnulf sin vördnad som hans vasall och så gjorde även de andra karolingiska regenterna: Ramnulf av Aquitania, Rudolf av övre Burgund, Louis av Provence och Berengar, kung av Italien.

På detta sätt beredde Arnulf av Kärnten vägen för en ny europeisk gemenskap. Det var inte längre det frankiska rike, som det var under Karl den store, utan en konfederation av autonoma kungadömen och hertigdömen samlade under den kejsrerliga kronan.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D

254 55 Helsingborg

Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,

e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10

372 50 Kallinge

Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08 8572 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o

Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO

KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana,

Slovenija (+386) 01-300 02 70

Prijetno jesen

//

En behaglig höst

redakcija // redaktionen

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
l
a
d
e
t

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
l
a
s
i
l
o

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

ZIMA / VINTERN 2010

ISSN 2000-2173

Št./Nr 33 Letnik/Årgång 9

SLOVENSKO GLASILO / SLOVENSKA BLADET

Št. / Nr 33 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 560 izvodih

Foto: Stane Ratajc, Göteborg, 70 let; Koncert Me Pz Lipa, zborovodja Miran Rustja; Pevski zbor Planika, pevododja Johannes Likar, Malmö, nastop na martinovanju v Göteborgu; Zadnja stran: Društvo Slovenija, Olofstöm, skupna slika Längen; Pri Svetem Duhu nad Krškim, slovensko-švedski vzpon zaključil svojo pot; V društvu Simon Gregorčič, Köping, krasijo drevešček; Po koncertu v Hagakyrkan, Göteborg; Folklorna skupina Razor, Tolmin. Foto: Ciril M. Stopar, Marija Perovič, Zvone Podvinski, Marjana Ratajc, Alojz Macuh

Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA

UVODNA BESEDA	2
Slovenska zveza	3
Društva	4
Slovenija, Olofström	4
Planika, Malmö	10
Simon Gregorčič, Köping	12
Slovenski DOM, Göteborg	14
Orfeum, Landskrona	20

Naša cerkev	24
Intervju	32
Aktualno	41
Kultura	52
Šprt	58
Nekrolog	62
Slovensk historia	63
Naslovi	66

INNEHÅLL

INLEDNINGSORD
Slovenska riksförbundet
Föreningar
Vår kyrka
Intervju
Aktuellt
Kultur
Sport
Slovenska zgodovina (švedsko)
Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

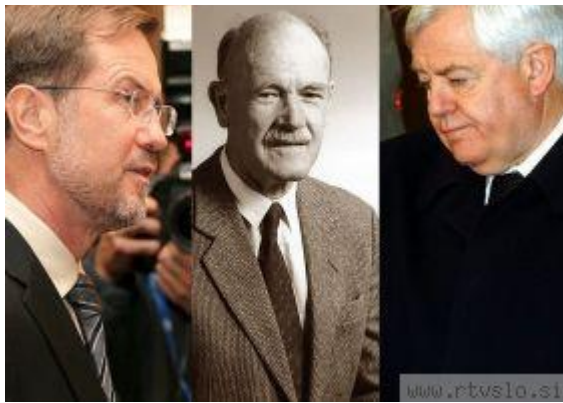
Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja 2011
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 februari 2011, använd
adressen ovan.

Od plebiscita o samostojnosti mineva 20 let

Ob bližajoči se obletnici osamosvojitve so tri staroste slovenske politike ocenili prehojeno pot. Foto: EPA

Vabljeni k branju intervjujev s Peterletom, Kučanom in Bučarjem na naslednjih straneh
5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Konec meseca bomo zaznamovali 20. obletnico plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, ki je odprl pot slovenski osamosvojitvi pol leta pozneje.

23. decembra 1990 se je za osamosvojitve izreklo 88,5 odstotka vseh volilnih upravičencev oziroma 95 odstotkov udeleženih volivcev. Volilna udeležba je bila 93,2-odstotna. Plebiscit je sledil demokratičnim spremembam, ki so se konec 80. let prejšnjega stoletja zgodile z vzponom slovenske civilne družbe, čeprav so demokratične procese najverjetneje pospešile tudi vse bolj zaostrene razmere znotraj jugoslovanske federacije. Že januarja leta 1990 so bile tako v Sloveniji razpisane prve večstrankarske volitve po drugi svetovni vojni. Aprila je na volitvah zmagala Demokratična opozicija Slovenije (Demos), ki je tudi oblikovala vlado in za premierja izbrala **Lojzeta Peterleta**. Za predsednika predsedstva je bil izvoljen **Milan Kučan**. Predsednik skupščine je postal **France Bučar**.

Vir: MMC.si

Izbor: A. Budja

Dragi rojaki!

Spet ste in v uredništvu precej Hvala, da si podpirate Slovenskega

bili

smo dobili dopisov za vzamete čas obstoj

vestni

kar objavo. in

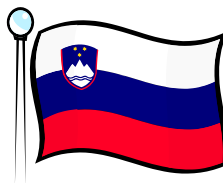
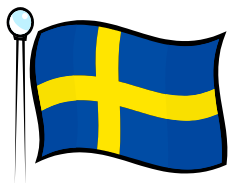
GLASILA! Še vedno smo v predprazničnem vrvežu, vendar počasi pojenjuje direndaj z voščilnicami, s peko slaščic in pripravo božičnih jedi, pri nas z uredništvom Slovenkega GLASILA, ki bo konec tedna končno odposlano na 550 naslovov na Švedskem, v Slovenijo in drugod po svetu. Še bom kdaj delala dolgo v noč. Vidim pa lučko na koncu teme; ko je delo končano, je občutek zadovoljstva neprecenljiv. To je naš najlepši čas. Ne vemo, kaj nas čaka jutri ali pozneje, zato uživajmo v polni meri vsak dan, ki nam vstaneš s postelje, potem ne veš, da si letnemu času in k našim letom, saj se giblje med 50 in 90 let starosti! Naše vrste generacije in jih zapolnjujejo.

Bralcem in prijateljem doma in po svetu v novem letu 2011 pa vse naj, naj, kar si lahko to tudi doseže. Le pogumno naprej!

želimo zdrave in mirne božične praznike, sami želite! Če človek nekaj res hoče, UREDNIKI SLOVENSKEGA GLASILA:

Ciril M. Stopar, Jožef Ficko, Gusti, Augustina Budja, Zvonko Bencek,

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Tukaj na severu Evrope imamo zanimivo, čeprav dostikrat prav muhasto vreme. V novembru je v Köpingu, Eskilstuni in Stockholmu že zapadel prvi sneg, na jugu v Malmöju, Landskroni, Helsingborgu in na vzhodu v Olofströmu, Kallinge ter na zahodu v Göteborgu, Halmstadu pa nas je jesen obdarila z dežjem in vetrom. Prav tako kot je vreme so tudi kulturne prireditve v slovenskih društvih, nekje so bolj izrazite in pomembne, drugje pa v manjšem obsegu. Vsaka najmanjša prireditev, veselica, predavanje, razstava, kulturni večer ali pa koncert je zelo pomemben za obstoj slovenstva. Vsako še najmanjše srečanje nam daje spodbudo, da obdržimo svoj jezik in slovensko kulturo, pa naj

bo srečanje v slovenskih društvih, srečanje po slovenski maši ali doma pri Slovencih. Zato vas spodbujam: »Srečujte se vsepovsod, prepevajte, pogovarjajte se in veselite se, kajti življenje je zelo kratko!«

Ko vas težka bolezen vzame v svoj objem bo skoraj prekasno....pa tudi ob boleznih moramo pozitivno misliti in imeti željo po življenju, verjeti moramo, da bo še vse dobro, saj nam znanci z obiskom ali po telefonu sporočajo: »Daj si korajžo, prijatelj moj!«

Kulturno življenje se je v jeseni kar razcvetelo na Švedskem. V septembru je Stockholm obiskal pevski zbor Primorje iz Ajdovščine, v oktobru sta v Olofströmu in Jämshögu bila organizirana dva koncerta MePZ Lipa iz Šempasa, v novembru sta v Göteborgu nastopali folklorni skupini Gartruž in Razor iz Nove Gorice. Kako lepo in pestro jesen imamo Slovenci na Švedskem, polno zanimivih kulturnih srečanj, čestitamo, bravo! Zato pošiljam naslednji poziv in vam ga polagam na srce: člani obiskujte slovenske prireditve, društva obiskujte sosednja društva, Slovenska zveza vas bo pri tem moralno in ekonomsko podpirala.

Na koncu vam želim, da bi vas zdravje bogato streglo, tistim pa ki imajo bolj revno zdravje pa sporočam: »Ne obupajte, kajti po zimi bo prišla pomlad in lepo vreme, naj vas spremlja moja želja za čimprejšnje izboljšanje in ozdravitev; mi mislimo na vas!«

*Vesele in blagoslovljene božične praznike,
Srečno in zdravja polno Novo leto 2011
Vam zeli vaš*

Program dela Slovenske zveze 2010 in 2011

- ✚ December: miklavževanje in silvestrovanje v slov. društvih.
- ✚ Marec 2011. občni zbor Slovenske zveze
- ✚ Praznovanja 20. obletnice Slovenske zveze in samostojne domovine Slovenije.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si> <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Spoštovani!

Drugo leto se veselimo 20. letnice samostojne Slovenije. Menimo, da nam je vsem do tega, da ta dogodek primerno obeležimo tudi na Švedskem. Slovenci imamo na Švedskem dolgo in uspešno tradicijo povezovanja med seboj in vsemi tukaj, ki so nas lepo sprejeli.

Mislimo, da nam drugo leto prinaša lepo priložnost, da predstavimo našo Slovenijo in se pohvalimo z napredkom, ki ga je naredila v teh letih na vseh področjih. Malo je držav, ki jim je uspelo v tako kratkem času utrditi svojo državnost, biti uspešna na mednarodnem političnem in finančnem področju. Slovenija je čvrsto zasidrana v Evropski uniji, NATO, denarna enota je evro. Še je odmeven njen uspeh, ko je leta 2008 kot dva milijonska država nadvse uspešno predsedovala pet sto milijonski Evropski uniji.

Imamo kaj pokazati in v veleposlaništvu bomo veseli vsake vaše ideje, pobude ter že morebiti načrtovanega dogodka za obeležitev obletnice. Z zadovoljstvom bomo sprejeli vse vaše predloge, komentarje itd. na naših spletnih naslovih, po telefonu, zelo pa bomo veseli tudi obiskov na veleposlaništvu.

Lep pozdrav, mag. Metoda Mikuž, začasna odpravnica poslov slovenskega veleposlaništva v
Stockholmu

Administrative Assistant / Secretary
Embassy of the Republic of Slovenia
Styrmansgatan 4, 1st fl, 114 45 Stockholm
+46 8 545 65 885

Ciril Marjan Stopar

DRUŠTVA

FÖRENINGAR

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

KONCERT SLOVENSkih PESMI V ŠVEDSKI CERKVI V OLOFSTRÖMU

V soboto 23. oktobra je v olofströmski protestantski cerkvi nastopil mešani pevski zbor Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici. Kulturni sekretar občine Olofström je vedno zelo zainteresiran, da

izkoristi priložnost, ko je v slovenskem društvu kakšna kulturna skupina in ji omogoči nastop pred švedskim občinstvom. Obenem pa tudi rad sam poslušam koncerte slovenskih izvajalcev. Tokrat nam je omogočil koncert v cerkvi in nas povezal z župnikom Andersom Blixtom, kateri je bil za navdušen nad nastopom. Slovensko društvo in pevski zbor je pred začetkom predstavila tajnica društva Sabina Kranjc, ki se je izredno odrezala in zamenjala predsednika pri tej nalogi.

Koncert je trajal okoli štirideset minut, na koncu so ga poslušalci nagradili z bučnim aplavzom. Nato je sledil intervju s pokrajinskim časopisom Sydöstran, v katerem so opisali slovensko društvo, pevski zbor in njihovega uspešnega zborovodjo Mirana Rustja, kateri je pohvalil Švedsko, njene ljudi, pokrajino in življenje na Švedskem.

OBISK S SLOVENIJE

MePZ (mešani pevski zbor) Lipa iz Šempasa z zborovodjem na čelu Miranom Rustja se je že od skoraj leto dni dogovarjal s predsednikom olofströmske Slovenije za kulturni nastop v Olofströmu. No, če že prideš na Švedsko moraš pač videti čim več. V Skavsto so že prileteli v sredo ponoči, tam jih je pričakal sorodnik in vodič Bojan Brecelj iz Stockholma. Za svoje dogodivščine na Švedskem so si najeli tudi avtobus s šoferjem. Četrtek so izrabili za ogled znamenitosti v Stockholmu, obiskali so tudi Veleposlaništvo RS, kjer jih je sprejela predstavnica ambasade ga. Metoda Mikuž.

V petek so si zgodaj zjutraj ogledali še Vasa muzej in se nato odpeljali proti Olofströmu. Organizatorji koncertu v Jämshögu smo med tem pripravili in olepšali dvorano ter postavili najeto ozvočenje za koncert in veselico. Pozno popoldne so se pripeljali v Olofström, skupno 37 ljudi. Takoj smo jih odpeljali na večerjo v zelo poznano restavracijo s katero že dolgo sodelujemo. Tam smo skupno zapeli slovensko himno, po večerji je Ciril opisal slovensko društvo, Olofström in pokrajino Blekinge, nato pa so gosti postavljali vprašanja o ekonomiji, pokojninah in zdravstvu. Po večerji pa smo jih odpeljali v 4 bungalove, katerih lastnik je naš član Miran Rampre. Še prej smo jim napolnili hladilnike s hrano, da ne bodo zjutraj lačni, ko se bodo prebudili. V soboto dopoldne so si ogledali mesto in se porazgubili po trgovinah. Po kosilu v omenjeni restavraciji pa smo jim razkazali društvene prostore, kjer smo se veselili in prepevali ob preizkušanju žlahtne kapljice. Nato je sledil koncert v švedski cerkvi. Po koncertu pa so se napotili v bungalove na kratek počitek in pripravo na nov koncert zvečer.

KONCERT ZA ČLANE V JÄMSHÖGS MEDBORGARHUS

Pripravljalni odbor je bil že uro pred koncertom v zgradbi in pripravljaj, da bo vse nemoteno teklo na koncertu in nato na veselici. Tudi Ansambel Karošec se je pripravljaj in se privajaj na novo ozvočenje v dvorani. Ob sedmih se je dvorana napolnila, čeprav smo pričakovali tudi goste iz sosednjih društev, toda so tokrat iz raznih razlogov izostali.

Koncert je vodil v Sloveniji zelo poznani zborovodja Miran Rustja. Koncert je bil zelo kvaliteten in uspešen, poslušalci so bili zelo zadovoljni. Po aplavzu, ki ni hotel pojenjati smo nastopajočim podelili darila in spominke na obisk na Švedskem, Podelili smo jim zahvalo za oba koncerta v Olofströmu. Njihovi predstavniki društva in občine pa so nam podelili priložnostna darila.

Po koncertu pa se je začela vinska trgatev, ki je trajala do polnih ponoči. Naplesali smo se ob izredno dobrem igranju ansambla, ki je tokrat na Švedsko prišel kot trio. Po veselici smo s kombijem vozili goste v njihove bungalove, ker je njihov avtobus moral biti med tem časom parkiran.

Zahvaljujemo se Slovenski izseljenski matici za posredovanje, Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za ekonomsko pomoč ter dirigentu, pevskeemu zboru MePZ Lipa, ansamblu Karošec iz Postojne. Posebno se zahvaljujemo tudi Janezu, Lucijanu, Rafaelu, Idi, ki so spremljali naše goste vsepovsod. Zahvala vsem v kuhinji in pri pripravljanju dvorane, brez vas ne bi bilo slovenskega društva v Olofströmu. V nedeljo so se gosti odpravili z avtobusom nazaj na letališče Skavsto, letalo jih je zvečer zadovoljne in utrujene popeljalo preko Italije nazaj v Šempeter in Vipavsko dolino.

Velika slovenska slikarska razstava

Kot smo že sporočili je naša likovna skupina pripravila veliko slovensko slikarsko razstavo v domu kulture Långan v Olofströmu od sobote 4. septembra pa do 18. septembra. Tisti ki lahko razstavljajo na tem prostoru morajo biti priznani umetniki in hvala bogu smo sedaj po 6 letih delovanja prestopili to stopnico. Na odprtje razstave je prišel tudi naš veliki mojster slovenske narodno zabavne glasbe Viktor Semprimožnik in pripravil pester kulturni program, zanalašč pripravljen za to priložnost.

Na sredini razstavnega prostora pa so stale za mizo polnih dobrot naše umetnice, oblečene v posebne maje z motivi njihovih slik. Razstavljenih je bilo 124 slik, razstavljale so tri generacije na kar smo zelo ponosni, najmlajša Tina pa je tisti dan slavila 12-ti rojstni dan. Razstavljale so Nada Žigon, Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar in Tina Belec. Kar precej se nas je zbralo, da proslavimo ta dogodek, zato smo bili zelo zadovoljni da so se naši člani odzvali pozivu in prišli na vernisažo razstave. Po razstavi smo odšli v društvene prostore in pogostili naše umetnice s torto, kavo, zakusko in dobrim vinom.

Razstava pa je bila odprta vse do sobote 18. septembra in zahvaljujemo se slikarkam, ki so bile cel čas v hiši kulture in sprejemale obiskovalce. Tudi naslednje leto bomo poizkušali pripraviti podobno razstavo, če nam bo uspelo in nas bo zdravje držalo.

NASLEDNJA PRIREDITEV V OLOFSTRÖMU

V soboto 18. decembra bo v društvenih prostorih, na Tegnergägen 2 v Olofströmu miklavževanje ob 18.00 uri. Miklavž bo prišel kot zmeraj in obdaril naše otroke, zato prijavite vaše otroke ali vnuke Idi Rampre: 0454 – 480 65. Zaradi udeležbe na miklavževanju in hrane pa se prijavite: Dušanki 0454-91073 ali Silvani 0457-77185. Med nas vabimo tudi naše cenjene muzikante: Viktorja in Libera.

Vabimo vas da se udeležite miklavževanja in praznovanja božičnih praznikov. Peli bomo in se dobro imeli. DOBRODOŠLI!

Vsem pa pošiljamo naslednjo čestitko:

**Vesele in zadovoljne božične praznike in
Zdravo ter srečno novo leto 2011**

**vam želi
UO KD SLOVENIJA iz Olofströma**

Ciril M. Stopar

Foto: Govor Cirila Stopara; Pridne roke v kuhinji; Koncert MePZ Lipa, Sempas; Občinski možje in predstavniki; Občinstvo spremlja koncert; Zborovodja Miran Rustja

Tekst in foto: Ciril M. Stopar

Koncert je bil odlično izpeljan, hvala!

Foto: Razstava v Olofströmu: Razkošna razstaviščna dvorana; Sekretar za kulturo Johnny Isaksson;

Otvoritev razstave; Razstavo je obiskalo veliko ljudi; Tina Belc praznuje 12 let

Umetnice – slikarke so vzele medse predsednika Cirila

Ansambel Karošec je igral na veselici

MePZ (mešani pevski zbor) Lipa iz Šempasa z zborovodjem Miranom Rustjo

Planika Malmö - novice

Če pravih, velikih novic primanjkuje, pa naredimo iz muhe slona - uspeh je zagotovljen: je rekel znan slovenski novinar. Misel ni zrasla na njegovem zelniku, pravi avtor je neznan. To sem zapisal zato, ker pravih novosti v Planiki enostavno ni. Vse gre po utrjih poteh.

Pevski zbor Planika je po poletnem premoru pričel vaditi v torek, 07. septembra. Zadovoljni smo, da ga bo tudi v bodoče vodil dolgoletni pevovodja in dirigent **Johannes Likar**, ki je zbor v kvalitativnem smislu pripeljal do nivoja, o katerem smo lahko nekoč le sanjali. Že res, da nam je nekaj manjših zdravstvenih težav preprečilo dolgo načrtovan nastop 23. 10. na Martinovanju v Olofströmu, nič pa nas ni moglo odvrniti od nastopa dva tedna kasneje v Göteborgu, kjer smo prav tako prepevali na Martinovanju. Tokrat v skoraj celotnem sestavu - manjkal je le en pevec, vendar zaradi družinskega slavlja.

Za Martinovo v Göteborgu

Drugače je vse po starem. V jesenski sezoni smo pripravili do trenutka, ko ta članek prebirate, tri dobro obiskane prireditve. 24. septembra prvo večerjo v sezoni, 29. oktobra Vinsko trgateg, 19. novembra pa smo, nekoliko pozno, praznovali dan svetega Martina. 11. decembra nas čakajo še Miklavž, Lucija in Božiček ali dedek Mraz z darili za naše najmlajše, od leta 2010 pa se bomo poslovili s Silvestrovanjem zadnjega dne v decembru.

JoF

DROBNE ZANIMIVOSTI

Slovenci in alkohol: Po zadnjih podatkih je v Sloveniji kar vsak peti moški alkoholist, kar pomeni 400.000 oseb. Ženske so občutno na boljšem: le vsaka petindvajseta, ali 80.000 jih nima občutka za pravo mero. Vir: dnevni tisk. To se odraža tudi v slovenskem sodnem sistemu, ki je napram alkoholiziranim povzročiteljem prometnih nenavadno prizanesljiv. Pa ne le to: vinjenost je včasih tudi olajševalna okoliščina. Op. JoF

Primer: v manjšem slovenskem kraju se je 10. aprila 2008 ob 20.30 pripetila prometna nesreča, v kateri je umrla 36 letna peška, njena takrat 11 letna hči pa je bila hudo poškodovana. Nesrečo je, izključno zaradi malomarnosti, povzročil vinjen 34 letnik, kateri je vozil neregistrirano vozilo, povrh tega pa je s prizorišča nezgode pobegnil, ne da bi poskušal pomagati ponesrečenim. Za vse opisano je dobil kazen leto in 8 mesecev zapora in enoletno prepoved vožnje vozil kategorije B. Prepoved bo pričela veljati ko bo prišel iz zapora, kjer trenutno prestaja prestaja 5 letno kazen, ker je z nožem v hrbet zabodel in hudo poškodoval DN. Vir: večer, 22.11.2010. O kakšni odškodnini seveda ni govora, v tem primeru je v Sloveniji potrebna zasebna pravda. Op. JoF

Kje in kako najugodneje menjamo krone za evre? Mnogo naših ljudi ostaja v Sloveniji tudi po več mesecev. Vsi, ki ste slovenski državljani imate tam transakcijski račun. Na vaši banki povprašajte za vašo IBAN – številko, rabite pa tudi bančno kodo, t.i. BIC ali SWIFT. S pomočjo le teh in računalnika lahko nato iz Švedske nakažete na svoj račun poljubno vsoto denarja. Če nimate lastnega tr. računa, pa lahko denar pošljete na račun kogar, ki mu zaupate. Zgoraj opisani postopek je zdaleč najcenejši. Tudi pri fizični menjavi je tečaj v Sloveniji praviloma ugodnejši.

Primer: avtor članka je na Švedskem stranka Swedbanke in priključen na Internetbanken kar pomeni, da nakazuje denar in plačuje račune preko računalnika. V notranjem prometu so vse transakcije brezplačne, vsaka pošiljka v tujino (EU + Norveška in Švica) pa stane ne glede na znesek, 10 Sek. Za nakazilo na Hrvaško si moja banka zaračuna 50 Sek. Druga možnost: Če sami nimate dostopa do interneta, lahko storitev za vas opravi tudi druga oseba. Tretja možnost: transakcijo – dokaj dražjo seveda, opravite tudi pri bančnem okencu. Razkorak pri fizicni prodaji, oz. nakupu valut na Švedskem je praviloma pri enem evru od 50 do 90 öre. Pri NKBM (Nova kreditna banka Maribor) v Sloveniji, je prve dni oktobra letos znašal ca 25 öre.

IBAN – International Bank Account Number je v EU poenoten sistem vseh bančnih računov. Vsi računi vsebujejo na začetku mednarodno okrajšavo države, v kateri se nahajajo. SI za Slovenijo, SE za Švedsko itd. kateri sledi 17-mestno število, kar skupaj tvori bančni račun.

BIC – Banc Identification Code pa je razpoznavna šifra vsake posamezne banke. Mariborska na primer, ima oznako KBMSI2X.

Mnogo sreče pri bančnih poslih! **JoF**

Dopis za Slovensko Glasilo!**December 2010**

Lepe pozdrave iz društva Simon Gregorčič s Köpinga. Čas je, da se spet malo napiše za naše glasilo, ki ga tako radi čitamo in vanj pogledamo.

Dopisi, ki prihajajo in so objavljeni v časopisu Slovensko Glasilo, so res vredni pogleda in branja, veliko je pomembnih odstavkov, kakor tudi veliko veselih in manj veselih dopisov o vsem mogočem. Res je da bolj radi čitamo vesele dopise kot pa žalostne, Življenje je pač grajeno na vesele manj vesele, razveseljive, pa tudi žalostne trenutke. Tudi z moje strani bo tokrat dopis, ki vsebuje nekoliko manj veselja. Namreč, se srečaš s prijateljem, znancem, pa ti povedo, kako je hudo ostati sam, ali pa ko te doleti bolezen ali pa kaj hujšega. Veliko je stvari, o katerih se žal, sedaj vedno več govori, bliža se obdobje, v katerem vse bolj občutimo, da naša moč upada, ni več prave volje za pogled v prihodnost in ne prave moči. Kaj narediti? Ja, to je res težko vprašanje! Ampak, vedno se najde kakšen odgovor, če pa z odgovorm nismo zadovoljni, se pač najde smisel ali pa končna odločitev, kako se da pomagati.

Glejte, v našem mestu Köping se to zelo pozna. Letošnje leto, ki ga bomo počasi zaključili, bo ostalo vsakomur tukaj in daleč naokoli nepozabno leto. Veliko se nam je spremenilo, prizadeli so nas namreč tragični dogodki, iz naše sredine so odšli ljudje, ki smo jih spoštovali, z njimi smo se v vsakdanjem življenju srečevali in jih imeli radi. Bili so nam dragi, v pomoč v vsakdanjem življenju kakor tudi v prostorih društva Simon Gregorčič. Z nekaj besedami bi rad povedal, kako se pozna, da jih ni več med nami, kakšna praznina je nastala v našem društvu, doma, skratka vsepovsod. Veselje, ki smo ga znali skupaj uživati, živi zdaj lahko le še v lepem spominu.

Vsi moramo zdaj poprijeti in trdo delati, si pomagati, da prebolimo te težke spremembe, ki so nas doletele, žal prezgodaj in nepripravljene. Težko si dopovem, da sva še včeraj bila skupaj, si rekla eno ali drugo, a danes drugi dan dobiš obvestilo, da te osebe ni več med nami! Življenje je pač ena sama borba; delaš, skrbiš, ustvarjaš, a na žalost vse vse to prehitro zapusiš, s sabo ne vzameš nič. Spomini nam povedo, da smo bili složni, vedno smo našli moč in gojili vrednote - skrb do vsakega člana in prijatelja. Želim si, da ta sloga ostane prisotna pri vseh, kajti le tako bomo lažje nosili, četudi ne pozabili na slabe in težke trenutke. Potrebno se je zbrati in se postaviti pokoncu po sledovih naših staršev, dopovedati si, da je življenje pač takšno. V upanju, da bomo zmogli živeti naprej in graditi svoje usode v pozitivni smeri kot doslej, kar je zelo pomembno za nas vse, ki živimo tako daleč od naše rodne domovine Slovenije.

Vabilo vsem otrokom in staršem: Dragi otroci in starši, vidite, zopet je leto naokoli, še malo pa bomo poskrbeli da okrasimo *novoletno jelko* za leto, ki je pred nami. Drevešček nam bo delal veselje v božičnih dneh v prostorih društva Simon Gregorčič.

Tradicija naj ostane živa. Torej, dragi otroci, vabljeni v soboto 11.12.2010 ob 15.00 uri v društvene prostore da tako skupaj okrasimo jelko in se malo družimo, kajti dan je namenjen našim najmlajšim. Vsekakor dobrodošli tudi vsi ostali. Priskrbljeno bo za najmlajše in tudi za starejše. Dobrodošli vsi skupaj!

Inbjudan!

Kära barn och ungdomar ni är hjärtligt välkomna till Slovenska lokaler för att klä julgran till kommande Jul som är framför oss. Dag: lördag 11.12. 2010 kl 15.00

Välkomna

hälsar Styrelse

Novoletno voščilo

*Snežinke, bele rahle in sanjave,
posrebite nam božično drevo
sporočite praznične pozdrave,
Tja daleč in vse naokoli,
Prijatelj, glej spet novo leto je prišlo.
Vsem skupaj želimo zadovoljne praznike
Ob nem pa bolj srečno leto, kot to je bilo,*

*Novo leto 2011 naj prinese zdravja, veselja obilo
Spoštovani člani ,prijatelji društva Simon Gregorčič ter vsi ostali,
Vsem vam je namenjeno tole voščilo.*

Spet leto dni je naokoli, zakaj in kam tak hitro je odšlo? Prav nič se ne da storiti proti toku časa, življenje je treba uživati in dobro sprejemati, dokler še imamo dovolj moči, da si lahko privoščimo, kar srce nam poželi. V novem prihajajočem letu 2011 želim sreče, zdravja, razumevanja, zadovoljstva, prijateljstva obilo, to so želje in moje voščilo.

Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu, naj vam voščila segajo globko v srce, naj novi čas prinese vse, kar je staro leto zamudilo, v novem letu pa se naj uresničijo želje vsem, in za vse kar si vsakdo zaželi.

Vsem članom želim prijetno praznovanje prihajajočih praznikov. Naj ob teh dnevih bo dosti prazničnega razpoloženja, druženja in smeha. Imejmo pa v mislih tudi vse bolnike in vse tiste ki trpijo in so v kakšnih stiskah. Tudi njim naj BOŽOČNO VOŠČILO prinaša upanje in tolažbo. S temi besedami bi se rad zahvalil najprej upravnemu odboru za ves trud in vsem članom društva za zaupanje in sodelovanje v okviru društva v Köpingu.

Na koncu vas vabimo na zaključek leta, na silvestrovanje, ki bo v prostorih društva Simon Gregorič 31. decembra. Poskrbljeno bo za vse, s sabo vzamite kanček smeha in dobro voljo, čas in podrobnosti po dogovoru. Vabljeni ter dobrodošli želi upravni odbor.

Predsednik društva Simon Gregorčič
Alojz Macuh

Slovenski DOM

Göteborg

Nastop v Haga cerkvi in nato zahvala nastopajočemu glasbeniku, Dalibor Miklavčič in Marija Kolar

Novice iz Göteborga

Pogled nazaj na pretekle mesece, ki so kar nekako hitro minili in vprašanje, kaj se je zgodilo doma in po svetu. Jesen pobarvana z vsemi barvami, listje na zemlji, gole veje čakajo na spomladansko prebujanje. Zima je pokazala kar zgodaj, kaj lahko pričakujemo, saj zgoden sneg je presenetil voznike, da so kar hitro odhiteli v delavnice in zamenjali gume za zimsko vožnjo. Vihar in poledenele ceste so dokaz moč narave. Sedim v kuhinji, gledam skozi okno in sem kar srečna, da sem na toplem in da sem zadovoljna z življenjem, proti tistim milijonom ljudi, ki so zaradi potresa na Haitiju in

vulkanu Merapiju morali zapustiti svoje domove, da ob poplaval v svetu kar ne mislim. Hvala Bogu da ne vemo kaj nas čaka!

No, dovolj težkih misli, saj bo skoraj božič in novo leto in gledati moramo naprej. Ste preživeli prijeten in lep dopust in štejete dneve že za drugo leto? Jesensko delo v društvih se je začelo. Ob zadnji maši smo izvedeli od gospoda Zvoneta, da bo Göteborg obiskal Dalibor Miklavčič. V Hagakyrkan 23. oktobra je na dokaj nenavadne instrumente pedalcembalo in pedalpiano izvajal dele skladateljev Schumann, Buxtehude in Bacha. Bilo nas je nekaj Slovencev in veliko Švedov, ki radi obiščejo sobotne koncerte v tej cerkvi. Pogovor po koncertu je bil prijeten, podarili smo mu krožnik Göteborga in emblem društva. Pred tem je imel koncert tudi v Oslu in Kopenhagenu.

V društvu smo se pripravili na Martinovanje 13. novembra, saj smo ob tej priložnosti dobili goste s Slovenije. 12. novembra so se pripeljali z avtobusom iz Berlina folklorni skupini Razor s Tolmina in Gartrož iz Nove Gorice. Pričakali smo jih v Astridsalen, kjer smo jim pripravili večerjo. Po dolgi vožnji in bolj slabem vremenu je enolončnica teknila. Pri kavi in pecivu je sproščenost zvalila na površje smeh in glasen klepet. Moram priznati, da še nikdar prej pri naših gostih nismo doživeli, da so mladi tako hitro prišli za harmonike, fantje so poiskali kar kuharice za ples. Bili so dobre volje in na hrptih majic je bilo napisano »boš šla plesat z menoj?« V dobri družbi hitro čas mine in treba se je tudi spočiti. Ana jih je prvo pospremila, da so iz avtobusa lahko videli z lučkami okrašeno mesto zabavni park Liseberg, ki je prižgal pet milijonov lučk in celo mesto je spremenilo podobo prav na ta dan.

V soboto zjutraj so si malo ogledali mesto in ob 14. uri som imeli nastop v nakupovalnem centru Nordstan. Tam sta se obe folklorni skupini predstavili švedski publiki, da so malo postali ob nakupih. Med tem časom smo mi pripravili dvorano Medborgarhuset v Gamlestadu za Martinovanje. Program smo začeli tako, da je predsednik Jože vse navzoče lepo pozdravil in odpeli smo obe himni. Prebrala sem malo o našem društvu in zakaj vztrajamo, da bi še naprej ohranili slovensko besedo in kulturo. Saj tretja generacija rabi pomoč, da bodo lahko ti nadaljevali. Katarina in g. Zvone sta z otroci slovenskega dopolnilnega pouka pripravila kratko zgodbo o živalih, nato so zapeli in po aplavzu sodeč v dvorani zelo uspeli. Sledila je čokoladna bombonjera in čestitka ob prazniku za god saj je bil eden od nastopajočih Martin.

Gostje iz mesta Malmö so se predstavili s pevci, ki so lepo odpeli tri znane pesmi. Tako nekako smo zaključili naš program in predali prostor in čas našim gostom s Slovenije. Plesi, petje, njihove noše, so dokazi, da je v ozadju veliko marljivega dela. Po večerji je sproščenost in dobra volja zvalila na plesišče. Dokaj mladi muzikanti bodo glasbo v Sloveniji nadaljevali in lahko so ponosni. Nekaj dobitkov na srečolovu bodo odnesli s seboj v Slovenijo. Čas je kar hitro minil, morala sem srečati prestavnika folklornih skupin za kratek pogovor. (Pozabila si napisati, da sta se – četudi bolj pozno - martinovanja pri vas udeležila tudi Zvonko in Gusti iz društva Orfeum, Landskrona! Prišla sva, da se z vami srečamo, slišimo in pozdravimo.)

Folkorna skupina Tolmin, predstavnik Boris Laharnar, deluje že 25 let in samo trije člani so od samega začetka. Plesalci odhajajo in prihajajo novi, malo skrbi, ker mladih ni veliko. Kadar mladi nadaljujejo v visoke šole, se odselijo od doma. Folklorna skupina Tolmin je tekmovala in bila izbrana za državno srečanje odraslih folklornih skupin v Beltincih že petkrat v zadnjih desetih letih. Vaje imajo dvakrat na teden, ob nastopih pa do trikrat. Gostovali so v Franciji, Italiji, Austriji, Madžarski, Nemčiji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini in pot jih je pripeljala tudi na Švedsko.

Folklorna skupina Razor prikazuje v svojih nastopih ljudske ples, pesmi in običaje Soške Doline. Glazbeno spremljavo sestavljajo diatonična harmonika, klarinet, violina in bajs s strunami iz ovčjih črev. Je 38 članov od starosti 16-78 let.

Predstavnica Marija Kapušin je odgovorna za folklorno skupino Gartrož iz Nove Gorice. Deluje 5 let in radi sodelujejo s skupino Razor, saj se iz njihovih izkušenj in folklornega znanja naučijo marsikaj. Večinoma nastopajo sami iz Goriške regije. Gostovali so že v Švici, Italiji, Srbiji, Nemčiji, Bosni in sedaj še na Švedskem. Kaj ste pričakovali od tega obiska, sem vprašala Marijo. Udobno potovanje v daljno Švedsko, dobro družbo, polno pričakovanja in novih vtisov, je odgovorila. Kaj pa vtisi, ki ste jih dobili? Odgovor Marije: Dobri ljudje, prijazni, zelo gostoljubni in, da so presenečeni, da tako lepo še govorimo slovensko in ohranjamo narečja. Ker so potovali tudi po drugih državah je problem povsod isti, da starejši ne morejo več, mladi pa niso zainteresirani. Pozna

ura je spravila goste k poslavljanju in počitku. Objemi, lepe želje in zahvale za obisk so bile prisrčne. Treba je bilo pospraviti dvorano in se posloviti. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila vsem, ki ste pomagali babicam pri prvi petkovi večerji in vsem v soboto, hvala za vso pomoč. Tudi Ani hvala za vodenje po mestu. Tisti najbolj pogumni so še odpravili goste v nedeljo zjutraj, saj ti so še zadnje zapeli kar na parkirnem prostoru in nato na dolgo pot.

To je bilo jesensko društveno največje delo, pomagali bomo tudi pri božičnem bazarju v Katoliški cerkvi 20. in 21. novembra, saj denar ki se takrat dobi ob prodaji, gre vedno v dobre namene.

Slavljenec Stanislav Ratajc je napolnil 70 let. Obdarili smo ga s cvetjem in z darilnim bonom in mu nazdravili z željo še za veliko srečnih in zdravih let!

Približujejo se prazniki, ki bi morali prinesiti v naše življenje miru in spoštovanja, pomoči vsem, ki to potrebujejo, ne pa stresa in v nakupovalnih centrih dirjanja za dobrinami, ki mogoče marsikomu niso v veselje in zadovoljstvo. Objem in lep nasmeh bo osrečil morda marsikoga. Telefonski klic znancu, prijatelju bo dal vedeti da ni pozabljen-a.

Praznujte Blagoslovljen Božič v krogu svojih domačih, prijateljev in z ljubeznijo drug do drugega. Leto 2011 naj vam prinese zdravja, zadovoljstva in skupne sreče ter novih moči za ustvarjalno delo.

Začudenje: Marjana Ratajc je bila letos prvič za Dan mrtvih v Šentjurju na pokopališču, kjer jo je

presenetilo razkošje cvetja in sveč na grobovih! Zdelo se ji je skoraj neverjetno, kakšne cvetlične aranžmaje ljudje umrlim svojcem prinesejo na ta dan. Verjetno ob navadnih dneh čez leto ni tako.

Za upravni odbor Slovenski Dom
Marija Kolar

Folkorna skupina Razor s Tolmina ter folklorna skupina Gartrož iz Nove Gorice na martinovanju v slovenskem društvu SLOVENSKI DOM v Göteborgu; november 2010

Mladi fantje, ki so igrali za ples, so navdušili številne plesalce

Treba se je bilo posloviti in odpotovati proti jugu, pred odhodom pa se je razvila iz grl slovenska pesem... .

Ne le plesalci, bili so tudi gledalci in poslušalci

Fotografije: Marija Perovič, Marjana Ratajc, Gusti in Zvonko iz Landskrone ter drugi

Marija Perovič z možem Zenonom in družbo ter Marija Kolar z rezervnim plesalcem na odru...

Priprave na trgatve v Asmundtorpu na Švedskem; Desno in spodaj: Užitek ob dobri vinski kapljici, Mala Nedelja

Jesenski utrip

Poročilo o dogajanjih med člani našega društva v Landskroni je nekoliko drugačno, kot so poročila iz ostalih društev. Vendar nekih posebnosti ni bilo. Poletje je že zdavnaj za nami, pred nami so božični prazniki, novo leto in novo upanje, da ga bomo zdravi dočakali in tudi preživeli. Vse več naših znancev, prijateljev in sorodnikov, skratka naših vrstnikov, se je že poslovilo in odšlo v večnost. Naše vrste se redčijo iz dneva v dan, iz meseca v mesec. Takšno je življenje, tu se ne da kaj dosti spremeniti. Življenje in delo v društvih zaradi teh izgub usiha, to je tisto, kar je najbolj boleče.

Pa kaj bi jamrali in vzdihovali! Z naglimi koraki prihaja božič, dnevi se bodo kmalu začeli daljšati in tudi naša razpoloženja bodo svetlejša. Upanje je pol uspeha. Z Zvonkotom sva bila novembra v Göteborgu na »martinovanju, ki ga je priredil SLOVENSKI DOM. Na žalost sva zamudila kulturni del programa, tako je pač nanese. Izvedela sva, da je bil program pester in zanimiv. Sva pa srečala

nekaj znanih obrazov, pozdravila sva se tudi z vodjo folklorne skupine iz Nove Gorice ter med drugim izročila pozdrave za družino Hvala v Ponikve.

Te dni mineva že tudi eno leto, od kar se je s tega sveta poslovil Justin Hvala. Bil je naš dolgoletni hišni prijatelj, pogrešamo ga. Zvonko še vedno skrbi za njegovo vdovo, Ingrid. Prej ji je pri vsem bil na uslugo Justin, po njegovi smrti pa je ostala sama. Otrok nista imela, saj sta se srečala po 40. letu starosti, ko je za ustvarjanje družine nekoliko pozno. Imela sta drug drugega. Ko pa v takšni zvezi eden za vedno odide, je samota še toliko težja tistemu, ki ostaja. Justina se radi spominjamo.

Dne 23. novembra je po usodni možganski krvavitvi za vedno s tega sveta odšel naš dragi Janez. Bil je dolgoletni častni član društva, saj je imel velike zasluge v prvih letih delovanja. Z očetom je bil tudi soorganizator pri ustanovitvi društva TRIGLAV (1968) ter prvi predsednik le-tega. To funkcijo je potem opravljal, dokler se z družino leta 1977 ni za stalno vrnil v Slovenijo. Pogreb pokojnika je bil dne 27. novembra na domačem pokopališču v Šentjurju. Z Zvonkotom sva se pogreba udeležila. Tu sva srečala Janezove domače ter nekaj starih znancev izpred veliko let, Marjeto Kragelj, Benko ter Mileno in Marjana Pukmajster. Nekoč so tudi oni živeli v Landskroni na Švedskem, vendar je Slovenija zvalila lepo število svojih otrok nazaj v svoje okrilje po letu 1977, poleg Janezove družine tudi njih.

Bili smo na trgatvi v Sloveniji, vsaj nekateri med nami. Naša mama Angela Budja je spet pri nas na Švedskem. Vsi smo je veseli, saj prinese v naše družine vedrino in dobro voljo. V Landskroni trenutno nimamo posebnih novic. V teh predprazničnih dneh so vse mlade družine precej zavzete s predbožičnimi pripravami. Otroci so angažirani pri tem in onem, starši pa z njimi vred, saj jih je potrebno peljati zdaj sem zdaj tja. Kmalu pa bodo napočile zimske počitnice, takrat bo življenje teklo nekoliko bolj umirjeno. Do takrat je še nekaj dni.

V Landskroni smo dobili novega farnega župnika. Po odhodu patra Romana Konkla je svojo službo nastopil pater JAN JAROSZ omi, 0418-204 16, mobil 0762 901714, e-posta: jarosz.omi@gmail.com

*Našim članom in prijateljem voščimo VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
ter SREČNO NOVO LETO 2011!*

*Vi önskar alla våra medlemmar och vänner GOD JUL
och ETT GOTT NYTT ÅR!!!*

A. Budja

Minevajo dnevi, eden za drugim drsijo skozi čas, nič jih ne ustavi. Sonce nas obseva enkrat močneje, pa zopet čisto rahlo v naši rasti od rojstva do zrelosti, kakor leto od prebujajoče pomladi do zrele jeseni. Toda kaj, ko pridejo trenutki, žalostni, črni. Takšni, ki bi jih radi zbrisali za vedno, vendar tu so, sejejo žalost, mokrijo s solzami obraz, skelijo oči. To so trenutki, ko v življenju izgublamo najdražje, svojo dragocenost, nenadomestljivost. Poslavljamo se, na ta mrzli zimski dan vlada tukaj tišina in žalost. Našega Janeza, sina, moža, očeta ter brata, prijatelja in znanca ni več tu, a vedno bo z nami.

Janez Budja, rojen 26 januarja 1938 v Kuršincih pri Ljutomeru, v skromni in duhovno bogati družini, rojen kot drugi otrok med tremi sestrami očetu Avgustu in mami Angeli.

Preživljanje otroštva malemu Janezu ni bilo lahko, saj je bila kmetija majhna in kljub temu da je oče poleg kmečkega dela igral še na cerkvene orgle življenje, ni bilo vedno lahko. Klub težkemu življenju pa v družini ni bilo malodušja, saj so pogosto zapeli in se poveselili. Tako se je družina v skrbi za kruhom večkrat selila in to po domovini in tujini. Nemirni duh, iskanje boljšega in človeka vrednega življenja je tudi Janeza vodilo skozi vse življenje. Tako je že kot kratkohlačnik zapustil domače ognjišče in šel s trebuchom za kruhom in to v Savinjsko dolino, kjer si je kot knap v rudniku Zabukovica začel služiti za samostojno življenje. Navajen vsega in navajen poprijeti za vsako delo, se hitro učiti, si je nato našel delo na občini v Žalcu.

V Savinjski dolini je kot mlad, lep kitarist spoznal Štefko, ki je prihajala v Šempeter na obisk k sorodnikom. Vnela se je ljubezen in leta 1964, 29. avgusta, sta se poročila in se naselila v Zadobrovi pri Štefkinih starših. V decembru istega leta se je mladi družini rodil sin Jani. Srečna družina, žena Štefka dela na SDK-ju, Janez opravlja svoje delo, toda zopet se oglasi nemirni duh v Janezu zato se odloči in 1965 odpotuje iskat srečo na Švedsko, kjer je že živela ena od njegovih treh sester.

Tam se sprva zaposli v podjetju Parajett, tiskalnici in nato kmalu v ladjedelnici Varvet. Kmalu za njim pride še žena Štefka. Poišče si zaposlitev in skupaj si najdeta dom, kjer se leta 1966 rodi hči Bernardka.

Tako življenje na tujem teče dalje, Janez opravlja različne poklice, se poskusi tudi samostojno, dokler se ne odločita in prevzameta kafeterijo (lahko bi rekli gostilno). To izpolni njun čut za druženje z ljudmi, za razgovore, petje. Janez kot odprt, družaben človek, vedno nasmejan in kot da bi bil brez skrbi, se razdaja ljudem in ljudje ga kot takega sprejmejo in ju imajo radi. Tako z atekom leta 1968 ustanovita prvo slovensko društvo na Švedskem, imenovano Triglav. Predsednik društva postane Janez in gostilna postane postopoma srce in zbirališče članov društva. Štefka skrbi za gostinjske usluge, dobro voljo, Janez pa za svoje delo ter za delovanje društva. Pred tem že so ustanovili pevski zbor in nastopajo po Švedski. To jima jemlje ogromno časa in energije, ker pa v druženju z ljudmi uživata, jima ni težko. Kmalu, leta 1970 se družina poveča za sina Andreja in skupaj živijo na Švedskem 13 let. Toda klic domovine, nemirni duh, nabava gradbenega stroja, nekaj prihrankov, jih leta 1977/78 pripelje nazaj v domovino. Ustalijo se v Zadobrovi, toda zelo kmalu si zgradita hišo v Šempetru, Janez koplje s strojem, Štefka dela v banki.

Navajena družabnega življenja prodata hišo in kupita v Šentjurju Kolodvorsko restavracijo. Vodi jo Štefka in z velikim veseljem kuha, streže in na splošno skrbi za dobro počutje gostov. Janez služi s strojem in tako dobro poskrbita za družino. Janez pa kot Janez ne zdrži brez ljudi in tako kupita še gostilno v Loki, katero z velikim smislom za vsako delo uredi sam in tam se najde in zaživi polno življenje med vaščani, ki jih ima rad, jim pomaga, oni pa ga tudi sprejmejo kot svojega. Gostilni doda še trgovino za potrebe kraja.

Otroci so odraščali in zapuščali rojstno gnezdo, se osamosvojili, osnovali svoje družine. Starši so to z velikim veseljem spremljali, saj sta videla, da so otroci pridni, ustvarjalni, si znajo priskrbeti zase in za družino, najbolj pa sta bila vesela vnukov in tega, da so se včasih oglasili na njihovem domu in se kaj pogovorili. Tako so minevali dnevi in leta v plodnem in zadovoljnim življenju.

Toda kot da mu usoda ni namenila polnega življenja ga je udarila v letu 1997, ko ga je zadela možganska kap. Človeka polnega ustvarjalnega zagona, organizatorja, pripravljenega pomagati, se pogovarjati, zapeti, zadene tako, da ga ohromi in mu vzame dar govora. Grozno, in tako se Janez nekaj časa sploh ne trudi več, obupan, toda njegova volja, vizija in pomoč domačih ga zopet postavit na noge in mu vrneti vsaj delno voljo do življenja. Tako mu ostanejo ideje, njegov vrt, drevje in z ženo Štefko se ustalita na domu v Šentjurju. Ker pa je bilo zdravje načeto že z prvo kapjo, je bilo ženo in svojce vedno strah, kaj še prinese usoda in po tem da se je začelo zadnje čase zdravje celo izboljševati, se je upanje povečalo. Toda to je bilo le okrevanje pred koncem. Ponovno ga je zadela kap in kljub trudu je v torek, 23. novembra Janez preminil.

Družina Budja: Andrej, Bernardka, Jani, Štefka, ki je tedaj praznovala 60 let, v ospredju Janez

V množici spominov bi našli še veliko lepega pa tudi bolečega. Spomini so večni, ohranjeni so v srcih njegovih dragih in med nami vsemi. Mehko naj padajo kot drobni cvetni lističi ob pihljanju vetra na njegov poslednji dom, naj občuti toplino zemlje, ki črna drsi skozi prste. Izrekam sožalje vsem žalujočim. V večni spomin pa verzi sestre Gustike:

Po trdnem snegu, v tistih davnih dneh,
 Ko otroci v šolo smo hodili;
 Premrlih nog, a z radostjo v očeh
 smo po domačih hribih se podili!
 Podobe vinskih gričev so spomin;
 Spremljajo me skozi moj vsakdan!
 Ljubim Prlekijo! In želim
 K zibelki otroško lepih sanj!

Ko nam pomlad je svoje vedro lice
 Pokazala v sončne dni,
 Ko so zapele v zelenečih krošnjah ptice,
 Srečni smo bili!
 Napolnili smo za vasjo igrišče.
 Kam ste šli, prijatelji?!
 Pri Mali Nedelji, kdor jo išče,
 Srečo najde, z njo živi.

BRANKO VERDEV; Žalni nagovor ob pogrebu Janeza Budje, v Šentjurju, dne 27. novembra 2010

Dogodki v zadnjih mesecih 2010 na Švedskem

Po krstu Vanesse Mariah Žižmond

Po krstu Leie Else Zorjan iz Göteborga

Krsti: V Värnamo živi družina Vladota in Zlate Žižmond, ki se je razveselila vnukinje **Vanessa Mariah Žižmond**, hčerke Helene in Joe-a. Krstno slavje je bilo v soboto 12. junija v Lidnäs kapell blizu župnije, kjer živijo. Lepo sodelovanje je obogatilo petje pevskega zbora, pri katerem pojeta Vlado in Zlata. Po krstnem slavju pa je v tamkajšnjih prostorih sledilo pravo slovensko hrvaško libanonska pogostitev. Vsi prisotni so se počutili kot ena družina, čeprav iz različnih narodnosti in jezikovnih območij.

Hvala staršema Heleni in Joe, kakor tudi botrci Ani za lepo pripravo in sodelovanje. Posebna zahvala gre stari mami Zlati in staremu atu Vladu za vso podporo ob pripravi na tako pomembni zakrament in dogodek krsta prve vnukinje. Naj krstna milost obrodi ob pomoči staršev, botrce in vseh dobrih ljudi bogate sadove lepega krščanskega življenja, da bo Vanessa Mariah v veselje Bogu, Kristusovi Cerkvi, kakor tudi njenim domačim.

Krst Matija Gregorca: V Mozirju je bila v nedeljo 11. julija nova maša domačina brata Tonija Brinjavca. Velik dogodek, ki je zaznamoval župnijo, kjer župnik Sandi Koren pastoralno razgibano deluje in se tako veseli sadu duhovne razgibanosti župnije. In v tako vzdušje se je zgodil še en dogodek v kapelici v Mozirskem gaju v popoldanskih urah. Slovesno sta prihajala tisto nedeljsko popoldne starša Martin in Jerica Gregorc v kapelico s svojimi sinom prvorojcem, ki je pri krstu dobil ime Matija. Starši Gregorc in Bukovec, skupaj z botrcema Natašo Kumer in Lucijo Gregorc so lepo sodelovali pri dogodku sv. krsta, ki so ga obogatili z lepo zapeto cerkveno pesmijo.

Po krstu slavja Matije Gregorca

Po lepem in doživetem krstnem slavlju je sledil ogled Mozirskega gaja in nato družinsko slavlje pri Bukovčevih v Ljubiji pri Mozirju, kjer sta družini Bukovec in Gregorc poglobljali medsebojno povezanost med hčerjo in sinom, ki sedaj živita in delata v Stockholmu, kjer raste v vedno večjega fanta tudi novokrščenec Matija, ki se skupaj s svojima staršema rad udeležuje slovenskih sv. maš v švedskem glavnem mestu. Obema družinama, Žižmondovi in Gregorčevi, slovenski dušni pastir vošči kar največ lepe krščanske ljubezni, s katero zalivajte krščansko vzgojo za vrednote, da bodo otroci zrasli v dobre ljudi, ki bodo v veselje in ponos vam, kakor tudi ljubemu Bogu in bodo dejavni člani župnijskih skupnosti.

Čestitke slavljenki Karolini Nilsson iz Jönköpinga, ki je v dneh pred veliko gospojnico slavila sedemdeseti rojstni dan prav na Triglavu, kamor je prispela pod vodstvom vodnika Marjana Brezočnika in ob podpori svojega moža Lasseja ter Marjanove žene Anice. Karolina in Lasse sta redna pohodnika švedsko slovenskih vzponov v slovenske gore. Letos je bila še posebej ponosna, saj so pohodniki osvajali Trdinov vrh in tako so doživljali lepoto Dolenjske, njeno gostoljubnost, njene značilnosti in podzemske skrivnosti, saj je v vzpon bil vključen tudi obisk Kostanjeviške jame, pa pleterski samostan, dolenski vinogradi in cviček, umivanje pri

Gospodični, da bi bili vedno mladi, pa Trdinov vrh in tam slovenska sv. maša v kapelici Sv. Ilija na hrvaški strani, kjer so bili pohodniki lepo sprejeti. Popoldan pa je bil kronan s splavarjenjem po Krki in seveda brez krsta tudi tokrat ni šlo. Boter Milan je čvrsto podpiral »novokrščenca« Zvoneta, da je prestal vse preizkušnje in na koncu dobil potrdilo o krstu.

Slavljenka Karolina Nilsson je za svoj rojstni dan osvojila Triglav

Ves pohod pa je bil okronan z obiskom vojaškega letališča v Cerkljah ob Krki, ki ga je organiziral vojaški kurat Aleksander Urek, ki je Karolinin župnik pri Sv. Duhu nad Krškim, kjer so pohodnikom pripravili lepo zaključno sv. mašo in veliko dolenjsko pogostitev. Bogpovrni vsem, ki so pripomogli, da je bilo še eno bogato srečanje in spoznavanje lepot Slovenije, ki bo pomagalo živeti rojakom v tujini še eno leto. Karolini ob tej priložnosti iskrene čestitke in zahvala ter še naprej s pesmijo skozi življenje.

Pokojna Pavla Trbovšek se je rodila 5. januarja 1930 v Ljubnem v Zgornji Savinjski dolini. Vse

do druge svetovne vojne je živela brezskrbno in lepo otroštvo. V letih 1940 do 1945 se je oče preselil v Nemčijo, kjer je poiskal delo, da je mogel skrbeti za družino. Ko se je vrnil domov v svobodo je začutil, da je prava svoboda še daleč. Toda vseeno se ni podal režimu. V železarni v Ravnah na Koroškem je dobil delo. Stanovanje, kjer je živela družina štirih otrok in starša, je bilo zelo skromno. V železarni je našla delo tudi mlada Pavla, ki je odraščala in je tam spoznala svojega fanta Ivana Trbovšek, s katerim sta se poročila in ustanovila novo družino. Njun zakon je bil obdarjen s štirimi otroci: najstarejša hčerka je Milka, druga je Marija, tretji je Mirko in najmlajši je Blaž. Leta 1962 se je družina Trbovšek odločila za pobeg čez mejo v Avstrijo, od koder so se po dveh letih življenja v lagerju koncem februarja 1964 podali na pot na Švedsko v Värnamo. Ker se je oče Ivan takoj zaposlil v tovarni gumija, kmalu za njim se je zaposlila tudi Pavla, otroci pa so hodili v šolo, se je ekonomska situacija obrnila v dobro. Kmalu sta starša kupila lastno hišo, ki je postala skupni dom družine Trbovšek. Otroci so zrasli, si ustanovili družine in tako je Pavla dobila vnuke pa tudi pravnuke, kar ji je bilo v veliko srečo in veselje in na kar je bila zelo ponosna.

Rada se je vračala v svojo rodno Koroško in se je veselila svoje hčerke, ki si je doma ustvarila novi dom. Zadnji del svojega življenja je Pavla preživela v Halmstadu, kjer je v Jožetu Godini našla zvestega in dobrega prijatelja. Od pokojne Pavle se je slovenska skupnost in njeni sorodniki poslovila 20. septembra s sv. mašo zadušnico v cerkvi Sv. Nikolaja v Halmstadu. Hvala Jožetu in Pavlinim domačim, ki so ji stali ob strani v času njene bolezni in ji tako pomagali lajšati križ. Hvala rojakom iz Halmstada, ki so se udeležili pogrebne sv. maše in slovesa od pokojne Pavle. Naj si Pavla spočije od svojega truda in naj v miru počiva in z drugimi čaka vstajenja od mrtvih.

Krst: Leia Elsa Zorjan, prvorojenka Tomasa Zorjan in Camille je 11. septembra 2010 v cerkvi Kristusa Kralja, ob navzočnosti krstnega botra Ante Bašiča in sorodnikov, postala Božji otrok. Krstno bogoslužje je vodil slovenski dušni pastir Zvone v švedskem jeziku, ker je bila večina švedsko govorečih. Vendar pa je na koncu krstnega slavlja bila zapeta tudi slovenska pesem Marija Pomagaj nam sleherni čas, glej k tebi ozira se vsak izmed nas... Tudi mala Klara, prvošolka, hčerka botra Anteja, je novokrščenki Lei ob koncu krsta občuteno zaigrala na violino. Ob programu, ki ga je pripravil slovenski duhovnik za vse navzoče, je bilo sodelovanje na krstu lepo in občuteno. Čeprav daleč, sta bila v duhu z vsemi navzočimi tudi babica Marta in dedek Karlo, ki

živita proti severu vzhodu Švedske, v Köpingu, kjer je ena izmed živih in delujočih slovenskih skupnosti in kjer se udeležujeta slovenske sv. maše četrto nedeljo v mesecu.

Čestitke staršema Camilli in Tomasu, kakor tudi botru Anteju za to lepo in pomembno dejanje. Storite vse, da bo to »mlado drevce« dajalo ob svojem času svoj sad. Pomagajte Lei spoznati vsebino vere v troedinega Boga, v Kristusovo Cerkev, uvajajte že mladega otroka v skrivnost molitve in storite vse, da boste, tako kot starši, ki so z majhnimi otroki prihajali k Jezusu, da jih blagoslovi, da boste tudi vi radi prihajali z otrokom tudi v cerkev, kjer boste vi in vaš otrok deležni Božjega blagoslova. Storite vse, da se boste vi in tudi vaš otrok nekoč tudi zveličal.

Pogreb: Pokojna **Marija Nachtigal iz Markaryda** se je rodila 5. junija 1925 v župniji Rob na Dolenjskem. Umrla je 19. julija. 2010 v Markarydu na Švedskem. Kasneje je bila pokopana v Helsingborgu v krogu svojih najožjih, v grobu svojega moža Jožeta, dveh hčera in enega sina. Marija je med drugo svetovno vojno morala bežati zaradi komunistične revolucije na Slovenskem skupaj z njihovim duhovnikom, ki mu je stregla v župnišču, kjer je gospodinjala, v Avstrijo. Tam sta se nekoliko pozneje z Jožetom Nachtigalom, s katerim sta se tudi poročila. Še pred 1960. letom sta se preselila na Švedsko v Helsingborg. Redno sta obiskovala slovensko sv. mašo v Helsingborgu in vrata svojega doma sta imela odprta vselej tudi slovenskemu duhovniku. Bila sta skromna in preprosta, a duhovno bogata. Slovenska beseda je imela v njenem življenju velik pomen. Bila sta ena prvih in najstarejših naročnikov Naše luči. Veselila sta se vsakoletne celovške Mohorjeve pratike in Marijanskega koledarja ter Mohorjevih knjig.

Draga sestra v Kristusu, pokojna Marija, naj vam bo dobri Bog bogat plačnik za vse dobro in plemenito služenje že v župnišču na Robu, od koder ste morali v begunstvo. Kot žena in mati ste opravili čudovito poslanstvo, služeč možu in otrokom, ki ste jih nekatere prezgodaj pokopali. Globoka vera in narodna zavest sta tista, ki sta vam pomagali, da ste ostali zvesti Bogu, Kristusovi Cekvi in domovini Sloveniji, čeprav ste zaradi razmer v času druge svetovne vojne morali daleč od doma. V miru počivajte in naj vaša duša gleda Njega, ki vas je ustvaril, po Jezusu odrešil in ki vas je v Svetem Duhu oživil za večno življenje. Bogplačaj!

Ga. Darja Slokar s slovenske ambasade med rojaki v Stockholmu

Slomškova nedelja v Stockholmu in gostovanje MePZ Primorje iz Ajdovščine na Švedskem: V soboto 25. septembra ob 17. uri, dan po prazniku obletnice smrti blaženega škofa A. M. Slomška, je bila v kripti stolne cerkve v Stockholmu slovesna sv. maša ob spremljavi MePZ Primorje pod vodstvom dirigentke Nadje Bratina. Lepo število slovenskih rojakov se je ob tej priložnosti zbralo k slovenskemu bogoslužju, ki je bilo obogateno z

lepim cerkvenim petjem, ki je božalo srca vseh navzočih. Tako je »Slomškova nedelja« bila še slovesnejša in še bolj doživeta in so njegove misli: »«Sveta vera bodi nam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike« še toliko globlje segle v srca sodelujočih. Po sv. maši je zbor sodeloval z nekaj pesmi tudi v stolni cerkvi, kamor so bili povabljeni na koncert. Še eno lepo poslanstvo slovenske pesmi v švedski prestolnici. Kar nekaj poslušalcev se je zbralo tudi pri večernem koncertu.

A slovenskega praznovanja ne bi bilo tudi ob dobri slovenski potoci, drugih dobrotah in ob slovenskem vinu, za kar so poskrbeli na Slovenski ambasadi. Gospa Darja Slokar, I. sekretarka na veleposlaništvu, je sama pomagala streči našim gostom in rojakom s slovenskim vinom. Katja Dolinar je bila glavna v kuhinji in tudi ostalih nekaj rojakinj je pomagalo, da je bilo vzdušje zares pravo slovensko. Z ambasade se je udeležil srečanja tudi sodelavec Ronny Colner, potomec slovenskih staršev z Bizeljskega.

Seveda pa je vse »niti« imel v rokah Martin Gregorc, ki je ob pomoči slovenske ambasade in slovenskega društva iz Stockholma izpeljal velik kulturni projekt. MePZ Primorje iz Ajdovščine je tako izpolnil še eno lepo poslanstvo v svoji več kot tridesetletni zgodivini petja narodnih in cerkvenih pesmi. Slovenska skupnost, ki se redno srečuje v soboto pred četrto nedeljo v mesecu v kriпти stolne cerkve, je ob 11. obletnici prištetja A. M. Slomška med blažene zares pristrčno in z duhovnim nabojem praznovala »Slomškovo nedeljo«. Res enkratni dogodek. Žal je le lahko vsem, ki se tega srečanja niso udeležili. Hvala vsem, ki ste tako ali drugače pomagali, da je bilo v cerkvi, kakor tudi v dvorani eno samo pristrčno praznovanje, kjer so bili vsi navzoči deležni slovenskega gostoljubja.

Lepe duhovne priprave v adventnem času, predvsem pa lepega družinskega praznovanja Božjega učlovečenja in z Materjo Božjo v novo leto, vseh potrebnih milosti ter zdravja na duši in telesu, voščim vsem rojakom na Švedskem, doma in po svetu,

Organizatorji in pomočniki srečanja v Stockholmu;

Slovenko-švedski vzpon na Trdinov vrh, 2010

Zvone Podvinski
Parkgatan 14
SE-41138 Göteborg
ŠVEDSKA

Telefaks: +46 31 7115421
Mobilni tfn: +46 708 278757
E-pošta: zvone@kristuskonungen.se; zvone.podvinski@rkc.si
Domača stran: <http://www.slovenskamisija.se>

Matija, jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen. Krst Matije Gregorca.

Vatikan s smernicami za boj proti pedofiliji med duhovniki

Kardinalski zbor o škandalih, verski svobodi in prestopih 19. november 2010 Vatikan
Kardinali z vsega sveta so se zbrali v Vatikanu, kjer skupaj s papežem prvič razpravljajo o pedofilskih škandalih duhovnikov. Pripravili bodo smernice za učinkovito delovanje proti pedofiliji. To je eno redkih srečanj kardinalskega zbora, zgodilo pa se je pred potrditvijo 24 novih kardinalov, ki bodo konec tedna prejeli škrlatno kapo in kardinalski prstan. Sodeluje okoli 150 kardinalov. Ker so spolne zlorabe otrok, ki so jih zagrešili katoliški duhovniki, pahnile Cerkev v eno najhujših kriz v zadnjih desetletjih, je papež Benedikt XVI. kardinale povabil, da se v petek udeležijo dneva molitve in razmišljanja.

Papež "poslušaj in sprejema žrtve" V sporočilu za javnost je Vatikan sporočil, da pripravljajo okrožnico škofom po svetu, ki bo vsebovala smernice za čim bolj usklajeno in učinkovito delovanje proti pedofiliji v duhovniških vrstah. Problematiko spolnih zlorab je kardinalom predstavil vodja kongregacije za nauk vere William Levada, ki je izpostavil primer papeža, "ki poslušaj in sprejema žrtve". Zavzel se je za sodelovanje s posvetnimi organi ter za več pozornosti pri izbiri in izobraževanju bodočih duhovnikov. Ob srečanju kardinalov so se v Rimu zbrale žrtve spolnih zlorab, ki Vatikanu očitajo, da ni storil dovolj za zaščito otrok pred zlorabami v prihodnosti. Protestniki zahtevajo, da Vatikan policiji in tožilstvu preda osebne kartoteke dokazanih, priznanih in obtoženih duhovnikov, ki so zagrešili spolne zlorabe.

Opozorilo Kitajski Kardinali govorijo tudi o verski svobodi in to dan po novih napetostih med Vatikanom in Pekingom. V četrtek je Vatikan opozoril kitajske oblasti, naj škofov, ki priznavajo papeža, ne silijo v udeležbo na posvetitvi škofa, ki je pripadnik od države podprte Cerkve, ki ne priznava papeža. Kitajski katoličani so namreč razdeljeni med Cerkev, ki priznava avtoriteto papeža, in "patriotsko združenje," ki ga podpirajo oblasti in imenuje svoje lastne škofo. *"Zdaj so težki časi za oznanjanje resnice Evangelija in velikih pridobitev krščanske kulture,"* je ob predstavitvi dopoldanskih tem srečanja dejal Benedikt XVI. V nasprotju s pričakovanji analitikov papež ni ponovil zaskrbljenosti nad ravnanjem s kristjani v Iraku in Pakistanu, temveč se je bolj posvetil verski svobodi v zahodnih državah.

Posvetnost grozi verski svobodi Na srečanju je govora tudi o postopku sprejemanja spreobrnjenih anglikancev v Katoliško cerkev, potem ko je Vatikan lani objavil nova pravila, ki to omogočajo. V skladu s temi pravili lahko anglikanci ob prestopu ohranijo svojo duhovno in liturgično tradicijo. Za prestop se odločajo predvsem nasprtoniki odločitve Anglikanske cerkve o posvetitvi škofinj. Ob robu srečanja s kardinali je papež Benedikt XVI. dejal, da vse večja posvetnost zahodne družbe grozi, da bo uničila versko svobodo in postala prava diktatura.

Vir: - MMC RTV SLO/STA/Reuters

G. V.

Vlada ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije pripravlja številne dejavnosti, v katere želi vključiti najširši mogoč krog državljanek in državljanov.

Vlada bo imenovala tudi častni odbor, katerega člani bodo poleg predstavnikov državnega vodstva tudi Kučan, Bučar in Peterle, pa tudi nekdanji predsedniki vlad **Andrej Bajuk**, **Anton Rop** in **Janez Janša**. Soglasja k imenovanju so do zdaj podali vsi predlagani člani častnega odbora razen Janše in Bajuka.

Peterle: Za to, kar imamo danes, se nisem boril

Pri nas nujno potrebujemo politično alternativo, meni Peterle. Foto: MMC RTV SLO

"Mislim, da je čas za spremembo ustave - tudi glede postavljanja vlade"

5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO

Tranzicija pri nas se nikoli ni končala, zaradi česar je bila tudi mogoča poznejša tajkunizacija, je prepričan Lojze Peterle. Predsednik prve slovenske demokratično izvoljene vlade je za STA spregovoril še o stanju današnjega političnega sistema, poti iz krize, pokojninski reformi in alternativah trenutni politični situaciji.

Kako po 20 letih gledate na takratno dogajanje? Se vam danes zadeve zdijo kaj drugačne kot takrat? Pojavljajo se podrobnosti, ki mi takrat niso bile znane, a to spomina na tiste čase na splošno ne spreminja. Demos je z idejo osamosvojitve razvil enkratni pozitiven politični naboj, v ključnih trenutkih je bil sposoben poiskati širše politično soglasje. Zelo pomembno je, da smo dosegli tako soglasje glede plebiscita. A občutje takrat in danes je neprimerljivo. Takrat smo videli luč na koncu tunela, danes mnogi te luči ne vidijo.

Se vam danes zdi, da bi kako stvar lahko naredili drugače? Bi se na primer privatizacijo dalo izpeljati drugače? Demos je glede lastninjenja doživel notranjo in zunanjo blokado. Koncept privatizacije, ki ga je sprejela Drnovškova vlada, je bil precej drugačen od tistega, ki ga je podpirala večina Demosa. Odnos do privatizacije je eden od vzrokov, da ostajamo ujetniki dogovorne ekonomije in tako na nek način ostajamo na Titovi cesti. Gotovo bi se dalo privatizacijo izpeljati drugače.

Vseeno smo takrat imeli bolj normalno politično strukturo, kot jo imamo danes. Premalo časa smo bili takrat na oblasti, da bi lahko postavili trdnejše temelje za nadaljevanje. Sedanja kriza ne odraža le globalnih vzrokov, ampak tudi notranje razloge, da slovensko gospodarstvo ne napreduje v konkurenčnosti, da nima razvojnega zagona ..., vse to je povezano z nedokončano tranzicijo.

Bi lahko takratne odločitve povezali tudi z današnjo tajkunizacijo? Formalne podlage za tajkunizacijo so bile izgrajene na podlagi Drnovškovega modela privatizacije. Menedžerska privatizacija je bila ves čas v zraku. Zgodila se je tako, da je močno zavrla gospodarstvo in še posebej poslabšala status bank. Pravila pravne države smo pri nas zamenjali za pravila požrešnosti. Nekateri so zase želeli preveč. Zdaj država plačuje za lakomnost posameznikov in se banke že tretjič sanirajo. Očitno ni bilo politične sile, ki bi tak razvoj zaustavila, pri tem ni kriva samo levica.

Se vam zdi, da so se pričakovanja izpred 20 let uresničila? Veliko je dosežkov. Osamosvojitve sama ostaja epohalen dosežek. Vprašanje je, ali smo to priložnost najbolje izkoristili. Z vso odgovornostjo rečem, da se za to, kar imamo danes, nisem boril. Prvič po osamosvojitvi me zares skrbi za to državo. Ne bi rad delal propagande za krščanske demokrate, vendar dokler so bili ti v

vlagi - do leta 1996, Slovenija ni poznala proračunskega primanjkljaja, tudi ceste so se gradile ceneje.

Danes imamo nezadržno zadolževanje. Zadolžujemo se za tekoče zadeve, skoraj za vsakdanji kruh. Že tretjino pokojninske blagajne pokrivamo iz državnega proračuna. Javna poraba je bila ob odhodu moje vlade pod 42 odstotki. Kje je danes? Koliko je bilo takrat birokracije, koliko je je danes? Je bilo v zadnjih dveh letih res treba zaposliti 1400 novih uradnikov?

Je mogoče potegniti vzporednico: nekoč povezava Ljubljana-Beograd, danes kot alternativa Ljubljana-Bruselj? EU je prostovoljna zveza demokratičnih nacionalnih držav, Beograd pa je bil center totalitarne države oz. diktature. V Bruslju je način dogovarjanja precej drugačen, kot je bil v Beogradu. Ukaz za napad na Slovenijo je prišel iz Beograda, ne iz Bruslja.

Tudi po 20 letih se še vedno niso zaključile diskusije o zaslugah za osamosvojitve. Se vam zdi spor okoli tega sploh pomemben, primeren? Ne potrebujemo diskusije o zaslugah, ampak jasen zgodovinski spomin. Če osamosvojitve ne vidimo osamosvojitve kot izraza kontinuitete nekdanje totalitarne ideologije, pač pa kot prelom z njo, imamo za to vso pravico. Danes poskuša vladajoča elita povezati osamosvojitve z OF in letom 1941. A to ne gre, na isti imenovalec lahko spravimo domoljubnost in odpor proti tuji sili, ne pa revolucionarne govornice partije, ki je monopolizirala OF in boj proti okupatorju, vse skupaj pa s tragičnimi posledicami zlorabila za prevzem oblasti.

Osamosvojitve je pomenila novo politično paradigmo. Vojna leta 1991 je Slovence poenotila. Po njej ni bilo krvavega dogajanja kot po drugi svetovni vojni. Če rečem, da nasprotujem relativizaciji osamosvojitve s postavljanjem le-te v ideološko politični okvir interesov nekdanje vodilne politične sile, potem to pomeni, da želim samo jasne kategorije, ne stare ali nove ideološke megle. To je zelo pomembno tudi za mlade, ki v naših šolah o osamosvojitvi ne dobijo primerne pouka o osamosvojitvi. Mimogrede, ključni razlog za nastanek nove veteranske organizacije je ravno poskus zamegljevanja zgodovinskega spomina na osamosvojitve.

Kako gledate na razvoj demokracije in političnega sistema pri nas? Je po vaši oceni že čas za bolj korenite spremembe ustave? Mislim, da je čas za spremembo ustave, tudi glede postavljanja vlade. Imamo tako ustavo, da če se ne zgodi nekaj zelo posebnega znotraj same koalicije, smo obsojeni na štiri leta take vlade. Še dve leti tega ... jaz res ne vem, kako bo izgledal finale: Imamo predsednika vlade, ki teka gor in dol po igrišču, hkrati bi streljal na tri gole, zadene pa ne nobenega. Vsi skupaj bomo morali premisliti, vsak volivec. Danes ljudje pravijo : "Vsi so isti." Niso vsi isti, a včasih je težko ločiti.

Če imaš pravo voljo, koncept in ljudi, lahko zadeve izpelješ tudi ob "pomanjkljivi" zakonodaji. Lahko imamo povsem drugačno ustavo, pa bomo imeli spet težave, če bodo ljudje ali koncepti vodili zadeve drugam. Naš ključni problem ni ustava, ampak politična paradigma. Politiko je treba postaviti na drugačna vrednostna izhodišča, vrniti jo je treba v službo interesom skupnosti. Mi sicer imamo danes formalno demokracijo, a se nam še ni zgodil preboj v smeri evropskega parlamentarizma. Politični razvoj v smeri generacijskih strank je po mojem neevropski in nas vodi v nevarnost medgeneracijskega spopada. Povejte mi, v EU še imajo stranke mladih ali upokojske stranke in kje je katera v vladi.

V času gospodarske krize je prišla bolj do izraza tudi kriza družbenih vrednot. Zaupanje v pravno državo je omajano. Kakšno se vam zdi stanje duha v slovenski družbi? Ugotavljam, da smo po dvajsetih letih bolj razdeljeni kot prej, in to kar naprej glede istih vprašanj. Z veliko skrbjo spremljam projekt ministrstva za šolstvo Stisni roko v pest; mene je kar zmrazilo, ko sem slišal to geslo. Se moramo res vračati k revolucionarnim geslom preteklega stoletja? Ne bi bilo bolje, če bi si rekli Podajmo si roke? Osamosvojitve nas je obogatila z edinstveno izkušnjo - stopiti skupaj. Proti komu bomo danes stiskali pest?!

Težko bomo dosegli kaj velikega skupaj, če te razdeljenosti ne bomo premagali. Zdi se mi, da se bolj bližamo letu 1941 kot letu 2011. Ko gledam, s čem si populist ali celo posamezna ministrstva pomagajo, se sprašujem, kam gremo. Leta 1991 smo bili v ključnih trenutkih sposobni enotnosti.

Takrat je bilo skupno dobro prva vrednota. Kasneje se je začela oblast izrazito privatizirati za interese manjših skupin ne nujno samo vladajoče opcije. Za to bomo še dolgo plačevali, to nas je pripeljalo do tega, da se danes ljudje ne počutijo v pravni državi. Ta občutek ni dober.

Danes imamo tendenco k nacionalni in socialni demagogiji. Zaenkrat ne vidim veliko možnosti za trezno in realistično, v skupno dobro usmerjeno politiko. Stranke taktizirajo s populističnimi gesli. Spomnim se izjave gospoda Erjavca z radijske predstavitve kandidatov za evropske volitve. Ko sem povedal, da ima moja mama le okoli 300 evrov pokojnine, mi je rekel: "Večkrat si bil v vladi, pa nisi poskrbel za penzijo svoje mame?!" Povsod v Evropi bi minister po taki izjavi nemudoma letel iz vlade! A smo v vladah zato, da bomo skrbeli za svoje sorodnike? Takrat je bil gospod še minister, pa se nihče ni obregnil ob to.

Ob vsaki razpravi o reformah je slišati nasprotovanja, ne samo iz političnih, ampak tudi na primer iz sindikalnih ali študentskih krogov. Kaj menite o tem? Ko je šlo za osamosvojitve, so bili Slovenci 'za'. Kar imamo danes, pa je en sam 'proti', nacionalna in socialna demagogija pa nimata nobene alternative. Oni vedo, tudi Karl Erjavec ve, da se tako ne da več živeti, da so reforme nujne. Tisti, ki danes vztraja na statusu quo, koplje jamo tej državi. Ko vidiš, da ne gre, moraš nekaj narediti. Vlado imamo zato, da izvaja reforme, ne da taktizira. Čim bolj bodo odlašali nujne reforme, tem večjo ceno bomo plačali vsi. Ta vlada je očitno pozabila, da je najboljša socialna politika podpora gospodarski rasti. Ta vlada skuša lajšati bolečine, ne odpravlja pa vzrokov za krizo.

Kaj bi po vašem bila rešitev za vse, s čemer se kot država in kot družba trenutno soočamo? Apatija, molk in pomanjkanje alternativ je nevarno. Artikulirati je treba politično alternativo z novo razvojno strategijo, utemeljeno na trajnih vrednotah in načelih. Naš problem je izrazito političen. Je seveda tudi kulturni, duhoven, o poštenju danes težko govorimo, o solidarnosti le deloma. Morali bomo priti do spoznanja, da s starimi koncepti ne moremo več naprej. Leta 2020 bomo v Sloveniji imeli dva upokojenca na enega delavca. Ko sem jaz začel delati, so bili štirje delavci na enega upokojenca. Ko govorim z mladimi, se želim pogovarjati ravno o tem, kaj jih čaka in kako bodo prevzeli odgovornost. Ta generacija bo delavno najbolj obremenjena generacija v naši zgodovini. Želim si, da bi mladi razumeli, kaj vodi v grški scenarij.

Pa so ljudje razumeli, da ni več možnosti za pogajanja, ampak da se bo treba sprijazniti z neprijetnimi ukrepi? Stranke so ljudi zapeljale z nestvarnimi obljubami. Problem je v tem, da se želijo pri nas nekateri pogajati o nečem, česar nimamo. Ne moremo deliti, če prej ne ustvarimo. Politika zadolževanja, ki ni usmerjena v ustvarjanje dodane vrednosti, je izredno nevarna. Brezplodne razprave o nerealnih zadevah bi morali usmeriti v pogovor o tem, kako spremeniti stanje duha in delovanja te države, da bomo vzpodbudili gospodarsko ustvarjalnost in povečali našo konkurenčnost.

Tudi sindikalna politika je nadaljevanje preteklosti. Socialni dialog je tu za to, da se iz ocene situacije potegne najboljšo odločitev. In tu naj pride do izraza spoštovanje ustave, ki pravi, da smo pravna in socialna država. Kadar imaš malo in je treba rezati, je treba biti pravičen s še močnejšim socialnim občutkom. Leta 1990 ali 1991 so ljudje vedeli, da bo treba tudi malo stisniti. Vedeli pa so tudi, da bodo iz tega nekaj dobili. In tudi so. Danes je občutek drugačen. Ne samo občutek - danes iz Slovenije odhajajo mladi, podjetniki in izobraženci. V Sloveniji je treba spremeniti stanje duha.

E. S.

Kučan: Zasluge za osamosvojitve gredo državljanom

"Prehojene poti ne smemo meriti po trenutnih aferah"

5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Zaslugarstvo je posebnost slovenske politike. A moje stališče je, da si zasluge za dejanje osamosvojitve lahko lastijo le državljanke in državljanji, meni Milan

Kučan. Kučan, zadnji predsednik predsedstva nekdanje Socialistične republike Slovenije in kasnejši predsednik neodvisne države je za STA spregovoril tudi o slovenskih dosežkih v teh dvajsetih letih, o aferah, ki pretresajo državo, vladnem spoprijemanju s krizo in o vlogi medijev.

Kakšna je bila vaša vloga v dogajanju pred in po plebiscitu? Govoril bom o vlogi predsedstva, ki je imelo pomembno vlogo v celotnem procesu osamosvajanja, tudi ko je delovalo v razširjeni sestavi s predsednikom vlade, parlamenta in z državotvornimi ministri. Ključno ob plebiscitu je bilo vprašanje kvoruma. Ni šlo samo za vprašanje legalnosti, ampak tudi legitimnosti zakona, ki je plebiscitu dajala dodano vrednost. Predsedstvo si je prizadevalo, da bi bili rezultati plebiscita prepričljivi ne le za naše državljane, ampak tudi za republike, s katerimi smo živeli takrat v skupni državi, predvsem pa tudi za mednarodno javnost.

Po dolgih pogovarjanjih, ki jih je vodilo predsedstvo, je bila sprejeta odločitev, ki je bila tudi uzakonjena. Za je moralo glasovati več kot polovica vseh volilnih upravičencev. Pomisleki zoper tako visok kvorum so temeljili v nezaupanju državljanom in nepoznavanju razporeditve, čeprav je bilo takrat že očitno prepoznavno. Bili so tudi pomisleki, ali je slovenski narod zrel za takšno zgodovinsko odločitev, ali pa bi raje odgovornost za to odločitev prevzela kar politična elita sama, ne da bi poprej ugotavljala, ali ima pri tem večinsko podporo državljanek in državljanov. Visok kvorum je bil kasneje, v polletnem obdobju do razglasitve samostojnosti, ključni argument v razgovorih z drugimi republikami o namenih Slovenije, pa tudi v razgovorih z drugimi državami v obdobju dogovarjanja o priznanju slovenske države.

Številni si lastijo zasluge za osamosvojitve, ali si jih tudi vi? Zaslugarstvo je neka posebnost slovenske politike. Moje stališče od takrat ostaja nespremenjeno. Zasluge za to veliko dejanje si lahko lastijo samo državljanke in državljani. Samo tako je bil uspeh mogoč. Takratne stranke so se zavedale svoje zgodovinske odgovornosti. Kljub velikim razlikam med njimi, medsebojnim očitkom in velikemu nezaupanju so pristale na dogovor, ki ga je oblikovala Spomenka Hribar, da vse stranke uspeh na plebiscitu smatrajo za svojo temeljno nalogo in da si nobena ne bo prisvajala zaslug za njegov uspeh, pa tudi ne bežala pred odgovornostjo v primeru neuspeha. Kmalu po plebiscitu pa je bilo te enotnosti konec in so stranke znova ravnale v skladu s svojo platformo, kakršno imajo še danes.

V tistem času ste bili zadnji predsednik predsedstva. Kakšna je bila takrat vaša vizija Slovenije? O viziji je najbrž pretirano govoriti, prej o pričakovanjih, pri čemer je treba upoštevati, da jih je teh 20 let nekoliko popačilo. Pričakoval sem, da se bo občutek skupne odgovornosti za izpeljavo zgodovinskega projekta, ki nam je Slovencem dal samostojno državo in omogočil, da sami nosimo odgovornost za svojo usodo v njej, ohranjal tudi kasneje. Pričakoval sem več sodelovanja in prevzemanja skupne odgovornosti za odločitve o tem, kako učinkovito umeščati slovensko državo v procese, ki so zaznamovali dogajanje v Evropi po padcu Berlinskega zidu.

Pa tudi v dogovarjanju o tem, kako urediti državo. Pričakoval sem, da bo ob temeljnih odločitvah, ki določajo prihodnost slovenskega naroda, mogoče doseči resen notranji dialog. Ali, kot se zdaj reče, partnerstvo. Navsezadnje tako sedanja kot prejšnje vlade kažejo zavedanje o nujnosti partnerstva. So pa velike razlike glede vsebine partnerstva in glede tega, kako do njega priti. Če ne nastaja skozi dialog, se spremeni v vsiljevanje pogleda enih pogledom in razumevanju drugih. Vsiljevanje pa seveda ne more pripeljati do kompromisa, ki je pogoj uspeha.

Je Slovenija glede na vaša pričakovanja dosegla veliko? Vsekakor mislim, da je dosegla veliko in da te prehojene poti ne bi smeli meriti skozi prizorišče političnih afer, ki zamejujejo slovenski javni prostor zdaj, pa tudi ne skozi zlom vrednot, ki jih je uveljavljala neoliberalna ali ultraliberalna gospodarska razvojna koncepcija. Ta je gradila na profitu kot temeljnem človeškem motivu in na konkurenčnosti, pozabljajoč, da v konkurenci eni postanejo poraženci, kar povzroča nezadovoljstvo. Ne le na socialnem, ampak tudi na drugih področjih. Motiv za politično delovanje države, posameznih skupin in posameznika vendarle ni prizadevanje le za čim višjo gospodarsko rast. Država mora upoštevati posledice gospodarske rasti tudi na etični ravni, pa na socialni, na ravni varovanja narave in seveda tudi na občečloveških odnosih.

Slovenija je še vedno mlada država, kako pa je razvita demokracija? So potrebne spremembe ustave, volilnega sistema? Mislim, da v normativnih postavitvah in v institucionalni zgradbi države niso potrebne kakšne velike spremembe. Velika sprememba pa je potrebna v spoštovanju tega, kar je zapisano v normativnih aktih, v spoštovanju institucij, njihove avtoritete, v spoštovanju dostojanstva državljanov. Državljeni si odnos do veljave prava večinoma oblikujejo po odnosu odgovornih za uveljavljanje pravne države, tistih, ki jo določajo v normativni ureditvi in v postopkih njenega uveljavljanja. Če ti ne spoštujejo zakonov in ustave, če ne spoštujejo avtoritete institucij, potem je seveda težko govoriti o pravni državi.

Zdaj se pogosto govori o dveh pravnih državah, da je ena za bogate, ki si lahko privoščijo drage odvetnike in korumpirajo sodnike, tožilce, organe pregona in tako naprej, in druga za tiste, ki pri uveljavljanju svojih pravic, ne le socialnih, tega ne morejo. Pravna država je ena, ali pa je ni. Govorjenje o dveh pravnih državah je marsikomu izgovor, zato da se izogne pravemu vprašanju. Torej vprašanju, zakaj so pri uveljavljanju pravne države težave.

Ste lahko natančnejši? Naj to ilustriram. Če eden od predsednikov vplivne politične stranke smeši sodišče in vabi novinarje: 'Pridite, naredil bom šov', potem ruši avtoriteto sodišča. Lahko, da se ne strinja z obtožnim predlogom, ampak njegovo nekvaliteto seveda dokaže s pravnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago, ob spoštovanju sodišča in tožilstva. Če se vsak postopek zoper sedanjega ali nekdanjega funkcionarja države razglasi za politični proces, od banalnih stvari, da je nekdo s službeno kartico plačeval majhne zasebne usluge, pa do tega, da je vmešan v koruptivno afero na ravni države, potem ni mogoče govoriti o p ravni državi. Če ne pristaneš na to, da smo vsi, ne glede na bivšo ali sedanjo funkcijo, podvrženi vsem instrumentom in postulatom, s katerimi država varuje sebe in državljane pred nepravnimi dejanji, je v resnici to zavračanje veljave prava in glavni problem pravne države.

Še več. Če ne spoštujete pravnosti, ki je temelj in pogoj demokracije, potem ne spoštujete ne demokracije in tudi ne države. Če npr. kažete nespoštljiv odnos do predsednika države, potem kažete nespoštljiv odnos do tiste velike večine državljanov, ki mu je na neposrednih volitvah zaupala opravljanje te funkcije. Če odklanjate razgovor s predsednikom države pri opravljanju njegovih dolžnosti, kažete skrajno nedržavotvoren odnos. To velja tudi za odnos do drugih ustanov države, pač po načelu, "država bo takšna, kot je po mojem okusu, ali pa je ne bo". Po moji sodbi se s spodkopavanjem avtoritete države ne bi smel igrati nihče, ki ima ambicijo, da velja za demokratičnega politika.

V času gospodarske krize se veliko govori tudi o krizi vrednot. V bistvu se govori o krizi vrednot v globalnih dimenzijah. Po moji sodbi so v krizi vrednote, ki jih je povsod v svetu poskušal vsiliti neoliberalizem. Očitno pa kriza ni dovolj globoka, da bi se resno zamislili nad vrednotami, ki jih je poskušala uveljaviti ta miselnost, ki je enodimenzionalno priznavala le profit, gospodarsko rast, konkurenčnost. Vprašanje je, kako se svet lahko osvobodi pritiska teh vrednot in odpre prostor utrjevanju vrednot, ki so večne, čeprav se spreminjajo v času in prostoru toliko, da so razumljive in da lahko opravljajo svojo funkcijo. Recimo zlato pravilo človeškega sobivanja in vse, kar iz njega izhaja.

To je tudi problem socialne države in socialnih razmer, ki v Sloveniji porajajo nezadovoljstvo in se postavlja vprašanje, ali je uresničen ideal, ki smo si ga postavljali ob plebiscitu z ustanavljanjem države. Zato je treba skrbno pogledati, kakšni so razlogi za tako velik razmah socialnega razlikovanja. Čeprav mislim, da je to razlikovanje še vedno dovolj sploščeno, če odmislite ekstrem na vrhu lestvice bogatenja. In še ta je problematičen predvsem zato, ker večinoma ni bil dosegljiv z lastnim delom ali lastno ustvarjalnostjo, pač pa je posledica pravnih nedorečenosti, bodisi v postopku privatizacije bodisi v postopku denacionalizacije. Za slednjo menim, da je ena od usodnih napak mlade slovenske države. Odločitev, da se denacionalizirano premoženje vrača v naravi, je mimo deklariranega postulata, da ne sme povzročati novih krivic, seveda povzročila veliko novih krivic.

Eden od izzivov, pred katerim stojita slovenska država in predvsem politična elita, je reafirmacija vsebine socialne države. Skušnjava bližnjic pri iskanju izhodov iz krize mimo upoštevanja praga socialne vzdržnosti, zna postati najdaljša pot med dvema točkama. Sam vidim tesno povezanost med pravnostjo in socialnostjo države. Eno ne sme in ne more iti na račun drugega.

Ali se vlada uspešno spopada s krizo in ustrezno odziva na socialne stiske ljudi? Vsekakor je bilo prav, da je vlada v prvem obdobju dajala poudarek predvsem blaženju socialnih posledic krize, ker pred njenim izbruhom ni bilo pripravljenosti pravočasno videti, da kriza bo in da bo imela v Sloveniji poleg splošnih tudi specifične pojavnosti. Drugo vprašanje pa je, ali je možno poiskati pravo pot reševanja teh kriznih razmer mimo tega, kar se dogaja v svetu.

Znotraj tega vidim prizadevanja in pogum nekaterih ministrov, ki kljub razmeram vendarle gledajo tudi dolgoročno. Zlasti mislim na pokojninsko reformo, ki ni samo reforma, izzvana z nujnostmi, ampak je reforma, ki gleda tudi naprej in gre mimo tega, kar se kaže skozi ravnanje DeSUS, da brani nek status quo. Dolgoročno gledano je status quo slab za upokoјence. Tudi sindikati branijo obstoječe stanje, ki je pa slabo. Če se ukvarjaš samo z vprašanjem, kako čim pravičneje razdeliti to, kar imaš, potem spregledaš, da je glavni motiv vendarle, kako imeti več. Torej kako vzpodbuditi gospodarstvo in kako mu olajšati, da se v krizi trdno postavi na lastne noge.

Morda poznate rešitev za tegobe sodobne slovenske družbe? Rešitev po mojem nima nihče. Je pa treba priti do dogovora o smeri reševanja teh težav. Če rečem drugače, o smeri razvoja slovenske družbe v prihodnosti, o njeni viziji. V preteklosti smo dosegli z dogovori velike stvari. S plebiscitom smo se odločili za državo, za Evropsko unijo, za Nato - v drugačnih pogojih od današnjih. To so bili veliki cilji. Zanje smo se dogovorili kot skupno nalogo in skupno odgovornost. Bili so tudi velik motivator vsega našega delovanja, tudi pri ljudeh, ne samo pri politikih.

Dogovora o smeri razvoja slovenske družbe v novih, globaliziranih razmerah, pa ni. To je velika pomanjkljivost. O tem ne teče resnejši dialog niti v politični strukturi niti v civilni družbi, tudi ne v javnosti. Tu je seveda tudi vprašanje vloge slovenskih medijev. Je dovolj, če usmerjajo družbeno pozornost samo na dogodke in afere, ki jih v veliki meri s svojim dimenzioniranjem ustvarijo tudi sami v boju za svoj kruh, ali pa velja obrniti razmislek tudi v procese, ki nam določajo prihodnost.

In kakšna naj bi bila po vašem mnenju vloga medijev? Če se sprejme stališče, da so mediji četrta veja oblasti in njen "pes čuvaj", potem njihova vloga gotovo ne more biti statična. Potem je njihova vloga tudi odpiranje prostora razmisleku o prihodnosti. Bodisi da so kritični do dejstva, ker tega razmisleka ni in da se politika ukvarja sama s seboj in z medsebojnim prestižem, bodisi da odpirajo vrata potrebi po takem razmisleku in k takšnemu razmisleku tudi sami prispevajo. Najpomembnejši oblikovalec javnega mnenja je nedvomno javni RTV sistem. Zato so zelo škodljive politične igre z njim in okoli njega. Razpisani referendum je povsem odveč. Je obramba vrat, skozi katere v RTV na veliko vstopa politika, in hkrati podpora neodpornosti novinarjev tega sistema na vplive politike. Z vidika razmislekov o smeri razvoja in boljše prihodnosti Slovenije pa se mi zdi neodvisno, profesionalno novinarstvo, še posebej v nacionalni RTV, eno ključnih vprašanj.

E. S.

Bučar: Množica referendumov pri nas je popolna histerija

Vključitev v EU je bila nujna, a tudi nekoliko več evroskepticizma ne bi škodilo, meni France Bučar. Foto: MMC RTV SLO

"Mnoge institucije pri nas ne delujejo v skladu z ustavo"

5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Večino stvari, v katere smo pred 20 leti polagali pričakovanja, smo dosegli. A vseeno pri nas še kar prevladuje miselnost, da je treba državi čim manj dati in od nje čim več dobiti, meni France Bučar.

Predsednik slovenske skupščine v času osamosvojitve in pisec slovenske ustave France Bučar je za STA med drugim spregovoril še o vlogi Slovenije v okviru EU-ja, o delu vlade in opozicije v času krize, o arbitraži in RTV-referendumu.

Kmalu bo minilo 20 let od plebiscita, na katerem smo se Slovenci odločili, da želimo svojo državo. Verjetno ste to povedali že večkrat, pa vseeno, kako se danes spominjate takratnih dogodkov? Danes ni toliko smiselno obujanje neke nostalgije ali sentimentalnosti, bolj je nujen razmislek, v kaj nas je plebiscit pripeljal, in v kolikšni meri so se uresničila naša takratna pričakovanja in upanja. To bi zahtevalo temeljito analizo z vseh mogočih vidikov.

Pa jo narediva. Bi lahko danes rekli, da se je tisto, kar ste takrat pričakovali in upali, uresničilo? Uresničilo se gotovo ni, ker se stvari že po naravi nikoli ne uresničujejo tako, kot so ljudje pričakovali in upali, da se bodo. Zato je bolj na mestu vprašanje, ali je tisto, kar smo pričakovali, doseženo. Pričakovali smo samostojno državo in smo jo dobili. Prav tako smo pričakovali več svobode in jo dobili. Tudi večino drugih stvari, za katere smo upali, da jih bomo dosegli, smo dejansko dosegli.

Je pa res, da se tega danes morda niti ne zavedamo dovolj. Normalno je namreč, da se stvari, ki jih dobiš in ob katerih normalno živiš, zdijo popolnoma normalne, kot dosežek pa se jemljejo stvari, ki so drugačne od pričakovanj. Kljub temu menim, da smo večino stvari, v katere smo pred 20 leti polagali svoja pričakovanja, dosegli.

Verjetno je tudi kakšna stvar, ki je nismo? Takrat smo predvsem pričakovali, da bodo ljudje svojo državo bolj sprejeli kot del svojega vrednostnega sistema in da se bodo do nje obnašali kot do nečesa, kar je njihovo. Vendar pa se to ni zgodilo povsem in se do države še vedno v veliki meri obnašamo kot do nečesa tujega. Mislimo si, da je sicer to, kar se nam je zgodilo, dobro, vendar to nismo mi, to je nekaj drugega.

Takšen odnos je treba sicer do neke mere razumeti, saj smo pred tem živeli v državah, v katerih smo bili vedno neke vrste tujek ali pa vsaj manjšina, zato smo do države razvili nek odbijajoč in obramben odnos. Tako je treba še vedno gledati, da državi čim manj daš in od nje čim več dobiš. To je normalen refleks podrejenosti, ki se je skozi stoletja nabiral v nas in se ga ne da spremeniti čez noč.

Kako pa vidite danes položaj Slovenije v evropskem in mogoče tudi svetovnem merilu. Se je odločitev za vstop v EU in Nato izkazala kot pravilna? Glede vstopa v EU ne more biti vprašanja, ali je bil pravilen ali ne, ker je bil nujen. Sem pa, povedano po pravici, zaskrbljen ob sedanjih težavah, ki jih ima EU, in grožnjah, ki ji pretijo. To so namreč grožnje, ki pretijo tudi nam. Slovenija je namreč kot država življenjsko odvisna od Evrope. Pri tem seveda ni rečeno, da smo nad vsem, kar se dogaja v Evropi, navdušeni in da vsemu ploskamo. Daleč od tega. Pa vendarle, Evropa je za Slovenijo zelo pomembna. Sam sicer pogosto pravim, da je treba v Sloveniji razviti več evroskepticizma. Ne zato, ker Evropo zavračamo, ampak zato, ker smo od nje odvisni. Ne sme nam namreč biti vseeno, kako se razvija, zato moramo biti do nje kritični, prav tako pa moramo poskušati vplivati na njo.

Kako v tej luči gledate na aktualne razprave o tem, ali pomagati drugim državam EU, ki so zašle v finančno krizo, recimo Grčiji, Irski ...? To vprašanje je povezano z razmišljanjem: sami smo v velikih težavah, zdaj pa bomo pomagali še drugim, ki mogoče celo še slabše gospodarijo kot mi. Razumljivo je, da je takšno razmišljanje pri ljudeh še vedno močno zakoreninjeno, vendar pa lahko v tem primeru težave drugih pomenijo tudi naše lastne težave. Reševanje evra je namreč tudi v n ašem interesu, saj stabilen evro pomeni tudi stabilnost našega finančnega sistema.

Pred kratkim sta minila dve leti dela sedanje vlade. Kako ocenjujete njeno delo? Za ocene o tem nisem kvalificiran, pa vendarle. V času, v katerem smo, bi imela vsaka vlada opraviti veliko dela. Vprašanje je, ali je ta vlada svoje delo dobro opravila. Sam sem prepričan, da ga v veliki meri ni, vendar pa je treba tudi podariti, da ga verjetno tudi nobena druga ne bi. Gre namreč za velike težave.

Kako pa ocenjujete delovanje drugih državnih institucij? Mnoge naše institucije ne delujejo v skladu z ustavo, kar še posebej velja za parlament. Problem je namreč v tem, da se najbolj pomembne odločitve ne sprejemajo v parlamentu, čeprav bi se formalno morale, pač pa zunaj njega. In dokler ne bomo dobili parlamenta, ki bo dejansko imel stvari v rokah, toliko časa ne bo bolje. Tako vlada v parlamentu nima partnerja, ki bi jo podpiral, ampak se mora namesto tega boriti proti njemu. Po eni strani je to normalno, vendar se pri nas te stvari velikokrat odvijajo povsem iracionalno.

Koliko pa je za to kriva sama vlada? Kriva je v toliko, da je premalo odločena in da skuša narediti preveč naenkrat. Reforme so res potrebne, vendar bi jih bilo treba peljati po nekem vrstnem redu.

Je pokojninska reforma po vašem mnenju potrebna? To, da je treba izvesti pokojninsko reformo, je popolnoma jasno, vprašanje pa je, ali je res reforma pokojnin tista, ki lahko vpliva na reševanje gospodarske krize, kar je sicer v tem trenutku prednostno. Vprašanje namreč je, ali ni morda trenutno bolj potrebno kaj drugega.

Kako pa vidite delovanje opozicije? Opozicija se po mojem mnenju ne obnaša tako, kot se za opozicijo spodobi. Vloga opozicije namreč ni, da za vsako ceno nagaja vladi, ampak da preprečuje napake, ki bi jih delala vlada, in da sodeluje pri nalogah, ki so v skupnem interesu. Ne pa, da je proti vladi samo zato, ker mora biti proti. To je znamenje popolne politične nezrelosti.

V zadnjem času je ponovno postalo aktualno vprašanje referendumov. Čaka nas referendum o RTVS, ki ga je zahtevala opozicija, na drugi strani koalicija predlaga referendum o referendumih, najverjetneje sledita še referendum o pokojninski reformi in zakonu o malem delu. Kako gledate na takšno množico referendumov? Tukaj sem lahko povsem jase. To je popolna histerija in ni več racionalno. Problem referendumov namreč ni v pravni ureditvi, pač pa v tem, da ni soglasja o najbolj osnovnih stvareh. Tu se opozicija in koalicija obnašata popolnoma nezrelo. Referendum o Hrvaški ni bil potreben, saj bi morala o tem vprašanju odločiti sama vlada. Če si izvoljen, moraš prevzeti svojo dolžnost, ne pa se ji izmakniti tako, da odločitev preneseš na ljudi. Na drugi strani imamo opozicijo, ki predlaga referendume zato, ker dvomi v reprezentativnost parlamenta. Če pa to zanikaš, zanikaš delovanje celotne države.

Kdaj je torej po vašem mnenju referendum upravičen in kdaj ne? Na referendumu se odloča takrat, ko gre za najbolj usodna vprašanja nacije. Plebiscit je bil denimo klasičen primer, ko je bilo treba iti na referendum.

Kaj pa pokojninska reforma? Je to vprašanje, zaradi katerega bi bilo treba iti na referendum? Pokojninska reforma ne more biti vprašanje za referendum, kajti če boste dali na referendum vprašanje, ali naj ukinemo davke ali ne, je že vnaprej jasno, kakšen bo izid.

Pred časom ste bili zelo kritični do arbitražnega sporazuma s Hrvaško. Ste do danes spremenili svoje mnenje? V ničemer ga nisem spremenil. Rad bi poudaril, da nikoli nisem bil proti sporazumu, ampak proti njegovi vsebini. V njej je bilo namreč vgrajeno nekaj, kar nam je v škodo. Takšna vsebina je po mojem velika katastrofa za Slovenijo.

Si upate napovedati izid arbitraže? To bi bilo ugibanje. Po mojem je za nas stvar končana, prav tako za Hrvate. Arbitraža tako sploh ni potrebna, ker nihče več ni več zainteresiran nanjo. Evropa je bila namreč zelo zainteresirana za ta sporazum le do takrat, dokler se je spor končal, zdaj pa je zanjo stvar končana.

Ampak meja še vedno ni določena. Res je, ampak interesa, da bi se stvari reševale naprej, v Evropi več ni. Status quo ji popolnoma zadostuje. Za njih je pomembno, da so se prenehali spori, kako se bo zdaj stvar rešila naprej, pa je za njih postranskega pomena. To je zanjo odkljuden dosežek.
E. S.

DUBBELARBETE. Musik och möbelrestaurering fyller Viktor Semprimozniks pensionärstillvaro

Testar fåtöjlerna med dragspelet

HÄSTVEDA. -Så länge jag har en vilja och ett intresse kan jag existera. Tappar jag lusten är det kört, säger Viktor Semprimoznik i Hästveda som dubbelarbetar trots att han är pensionär.

I tapetserarverkstaden i Hästveda restaurerar Viktor möbler sedan 36 år tillbaks enligt traditionella metoder. Viktor har inte mycket till övers för nyillverkade möbler.

-Det finns inget kvalitetstänkande längre. I en gammal fåtölj sitter man perfekt.

När en fåtölj är färdigrenoverad tar Viktor fram dragspelet och testar sittkomforten.

-Går den bra att spela i så är fåtöljen också bra, säger han.

Viktor har spelat dragspel sedan han var sju år och har turnerat runt i hela Europa med tyrolermusik från Alperna. Han har spelat mycket på Hasses lada i Båstad, Gröna Lund, vid oktoberfester och festivaler. Numera uppträder han med en inbyggd kvintett i ett midjesystem i dragspelet.

-Senaste skriket från Slovenien.

Efter att Viktor tagit sitt gesällbrev arbetade han i Tyskland. Efter några år hamnade Viktor i Sverige. Sina första år i Hästveda arbetade Viktor på Hilding Anders som tapetserare. I Stockholm tog Viktor sitt mästarebrev som tapetserare 1984.

Förra året var slovensk TV och filmade Viktor i hans verkstad. Det blev en timmes långt program som sändes i flera länder.

Helene Nordgren

helene.nordgren@lokaltidningen.se

Jure Piškur

Študiram švedski jezik – jag läser svenska

I oktober 2010 fyllde jag 50 år. Hur var mitt liv under alla dessa år, vad har jag sysslat med?

Jag föddes i en stad, Celje, som ligger i Slovenien och bodde 18 år hos mina föräldrar. Min mamma jobbade på ett dagis och min pappa var polis. Min storebror Damjan var 7 år äldre, men dog som 3-åring. Hans hjärta orkade inte, men under min barndom var han alltid en del av familjen, en del av våra ritualer. Det har tagit mig många år att fatta hur ont det gör när föräldrar förlorar ett barn.

Vad var bäst när jag var barn? Det var roligt att gå på dagis och senare börja i skolan och leka, skriva, räkna och prata med andra barn. Jag har en kompis kvar, som jag gick med på samma dagis. Vi träffas varje år och ofta pratar vi om hur vi lekte som barn. Det var också alltid kanon att fiska med min "italienska" morbror. Jag tänker på honom när jag själv fiskar, hur nöjd han var när jag fångade min första stora fisk. Mammans små kakor, med valnötter i, var också goda. Och när jag nu är i skogen och det är lugnt så kommer jag ihåg

min pappa, hur vi plockade svamp och tittade på vilda djur.

Jag var duktig i skolan, mycket bra i matematik och fysik men inte så bra på engelska och tyska. Jag gillade musik och spelade flöjta. Jag tränade judo och spelade mycket fotboll. Ibland var det inte lätt att diskutera med mina föräldrar, våra åsikter om nästan allt, politiken inräknad, livet, konst, osv., har alltid gått isär. Min första stora kärlek var Alenka. Hon är nu läkare och bor kvar i Celje. När jag var tonåring drömde jag mycket om att flytta från min stad och mitt land. Mina föräldrar tyckte inte om det och heller inte Alenka.

När jag var 18 år flyttade jag till universitetsstaden Ljubljana och pluggade biologi och kemi. Jag ville resa vidare, helst till Nordeuropa. Nu kan jag inte förklara varför jag ville norrut, men jag började lära mig svenska och läste mycket om Sverige och Norden. Jag gillade Bergmans filmer och Olof Palmes utrikespolitik. När jag var 20 år fick jag ett resestipendium och var så en hel sommar i Storuman (Lappland) och läste språk, litteratur, politik och konst.

Senare åkte jag till Australien, läste i Canberra från 1986 till 1988, och disputerade i genetik. Under 1988 flyttade jag till Köpenhamn och jobbade på Carlsberg och vid Univeristetet i 16 år. 2004 fick jag jobb som professor i Lund och flyttade till Sverige. Och det är följande som jag gör nu:

<http://www.youtube.com/user/LundUniversity#p/c/7439DE669A0B72B3/3/nhU468EUJPM>

<http://www.youtube.com/user/LundUniversity#p/c/7439DE669A0B72B3/5/7qtqxdzfPWY>

Jure Piskur, Professor, Lund University, Cell and Organism Biology
Sölvegatan 35, SE-22362 Lund, Sweden, phone: +46 46 2228373, phone (h): +46 46 2111982

Spoštovani Jure, k tvojemu "abrahamu" sprejmi čestitke uredništva Slovenskega GLASILA na Švedskem! Vse najboljše, obilo osebnega zadovoljstva ter uspehov pri delu!

Redakcija

AKTUALNO

AKTUELLT

Evropska unija

Van Rumpuy nakazal, da Turčija morda ne bo polnopravna članica

"Unija preblizu državljanom"

Van Rompuy je bil gost razprave, ki jo je pripravil bruseljski inštitut European Policy Center. Foto: EPA

"Če bo propadel evro, bo propadla Evropska unija"

Irška se nagibala k sprejetju pomoči

16. november 2010 Bruselj/Dublin - MMC RTV SLO/STA

Predsednik Evropskega sveta je opozoril, da se EU pri premagovanju dolžniške krize bori za preživetje, in pohvalil politični pogum evropskih voditeljev.

Herman Van Rompuy je posvaril, da si moramo skupaj prizadevati za preživetje območja evra, saj bo le v tem primeru preživela tudi Evropska unija. Prepričan je, da bo Unija krizo premagala, čeprav krize, ki se je začela z "grško krizo", še ni konec. *"Samo preberite današnje časnike,"* je dejal. Ti

poročajo o velikih fiskalnih težavah Irske in Portugalske. Prva je pod pritiskom, naj zaprosi za pomoč držav evroobmočja, druga pa sama pravi, da bo to morda morala storiti. Pred pol leta je Unija priskočila na pomoč Grčiji. Predsednik Evropskega sveta je pohvalil "*politični pogum*" voditeljev članic EU-ja, ki v teh težkih kriznih časih uveljavljajo boleče varčevalne ukrepe, čeprav se zavedajo tveganja, da morda ne bodo znova izvoljeni. Ob tem je opozoril na "*vzpon populizma*", proti kateremu se je po njegovih besedah treba boriti.

O [propadlih pogajanjih o proračunu EU-ja za prihodnje leto](#), prvih po uveljavitvi lizbonske pogodbe, je dejal, da mora biti Unija zelo previdna glede spreminjanja načina financiranja proračuna, ki se zdaj napaja v glavnem iz bruto nacionalnih prihodkov držav članic, kar izraža njihovo sposobnost plačevanja. Z uvedbo kakršnega koli evropskega davka bi se to po njegovih besedah spremenilo, rezultat te spremembe pa je lahko "*manj solidarnosti*". Glede pristopnih pogajanj s Turčijo je menil, da se bo šele na koncu pogajanj videlo, kakšen odnos bo EU vzpostavil s to državo. Tokrat je bilo prvič, da je visoki predstavnik institucije unije jasno nakazal možnost, da Turčija morda ne bo postala polnopravna članica unije. Doslej sta tako stališče jasno izražali predvsem Francija in Nemčija.

"EU nekaj konkretnega, kar je mogoče kritizirati" O vprašanju odnosa med institucijami in državljani EU-ja je nekdanji premier trenutno predsedujoče Uniji Belgije dejal, da je "*eden od problemov Evropske unije danes ta, da je preblizu državljanom*", in pojasnil, da je bila Unija prej abstraktna ideja, ki je odpirala prostor idealizaciji, zdaj pa je nekaj zelo konkretnega, kar je lahko kritizirati.

T. V.

Från stjärna till uträknad

Här är Mona Sahlins historia Mona Sahlin överlevde fler stormar än kanske någon annan svensk politiker. Hon lyckades ta sig ända till toppen. Men nu är hennes 37 år långa karriär av allt att döma över. Hon bestämde sig för att skaffa ett nytt jobb.

Läckte uppgifter om 1995 var hon den självskrivna kronprinsessan till partiledaren Ingvar Carlsson. Både i allmänhetens och majoritetens ögon. Men uppenbarligen inte hos alla. Någon läckte ut uppgifter om Sahlins ovårdade sätt att hantera statens kontokort åren 1990–1991. Hon hade spenderat 53 174 kronor för eget bruk. Bland annat på en osedvanligt seglivad Toblerone. Ur garderoben rotades snart obetalda dagisräkningar och p-böter fram. Stormen nådde orkanstyrka. Trots att förundersökningen mot henne lades ned, drog Sahlin tillbaka sin kandidatur som Ingvar Carlssons efterträdare. Och försvann från politiken. Hennes politiska stjärna såg ut att ha slocknat för gott.

Men det skulle visa sig att det bara var halvtid. "Gick med i Palme" - 1973 blev Mona Sahlin medlem i SSU. Det var Vietnamkriget och Olof Palme som tänt hennes politiska engagemang några år tidigare. – När jag blev aktiv i socialdemokratin var det Palme jag gick med i, har hon sagt.

Hon lärde i unga år känna sina närmast förtrogna, Margot Wallström och Anna Lindh. De stöttade varandra i den så kallade "Kräklklubben" – där de spydde galla över sånt de inte gillade. Alla siktade de mot toppen. Alla blev tänkbara partiledare. Och alla är de nu borta från den politiska makten i Sverige.

1982 valdes Mona Sahlin in i riksdagen Hon var 25 år gammal. Yngst. Och väntade sitt andra barn. Hon var då okänd i röda stugor och nötta Ikeasoffor. Men Sahlin jobbade sig sakta men säkert uppåt i partiet. Vägen verkade utstakad – hon var nämligen Ingvar Carlsson skyddsling. Lärde sig politikspråket tidigt. Hennes pappa Hans Andersson hade varit politiskt sakkunnig hos den blivande statsministern.

– Ingvar var en kompis till pappa, en som var hemma hos oss. De pulade med propositioner och motioner om bostadspolitik, har hon sagt.

Mona Sahlin lärde sig tidigt att hantera såväl det politiska som det mediala språket. Hon skapade rubriker med uttalanden som "det är häftigt att betala skatt". För att inte tala om när hon i en tv-debatt inför valet 1991 sa till gamle Centerledaren Olof Johansson:

– Försök inte gömma dig bakom mina korta kjolar.

Första kvinnliga partisekreteraren - 1990 nådde hon för första gången partiets absoluta toppskikt. Inte bara som arbetsmarknadsminister i Ingvar Carlssons regering, utan också som ledamot i det mäktiga verkställande utskottet, VU. Uppdrag av högre valör avlöste varandra. 1992 blev hon socialdemokraternas första kvinnliga partisekreterare. När partiet återtog makten 1994 gjorde Ingvar Carlsson henne till jämställdhetsminister och vice statsminister. Redan då sågs hon av många som nästa partiledare. Men efter "Tobleroneaffären" tog Sahlin time out på Mauritius med familjen. Hon försvann från den politiska hetluften men behöll sin plats i VU, blev egenföretagare och skrev samtidigt boken "Mona Sahlin – med mina ord".

Återkomst i regeringen Det visade sig att ett antal kapitel i hennes politiska memoarer fortfarande väntade på att bli skrivna. Tre år senare, 1998, gjorde hon comeback, i Göran Perssons regering. Sahlin blev biträdande näringsminister och ansvarade för integrationsfrågor. Men det skulle bli ett decennium i skuggan av den nye landsfadern. P-böter hos kronofogden. Sahlin höll låg profil. Men skapade nya skandalrubriker med jämna mellanrum. 1999 avslöjades att hon hade 98 obetalda parkeringsböter – 32 gick till kronofogden. 2002 gick en obetald tv-avgift till kronofogden. Och 2005 gjorde hon privata taxiresor på ett statligt kontokort. Men i jämförelse med orkanen kring Tobleroneaffären blåste episoderna förbi som lätta brisar. När Göran Persson drog sig tillbaka efter valet 2006 var Mona Sahlin knappast någon självklar kandidat att ta över. Fortfarande hade partiet ingen ny arvtagare efter Anna Lindh. Och när hon nämndes i diskussionen hade hon lärt sig sin läxa. Att ligga lågt.

Första kvinnliga partiledaren

Men våren 2007 stod det klart – hon skulle väljas av kongressen den 17 mars till den första kvinnliga partiledaren i socialdemokraternas då 118-åriga historia. Dagen då Mona Sahlin skulle bli partiledare inleddes på kyrkogården. Hon besökte Anna Lindhs grav vid Katarina kyrka i Stockholm.

– Det känns fortfarande som om det borde ha varit Annas dag i dag. På något sätt ville jag förlika mig med det och hälsa på henne, sa hon. Talet till kongressen blev känslösamt. Tårar

tillrade. Mona Sahlin lovade att förnya partiet. Bedriva tuff oppositionspolitik. Kravet från partiet var tydligt: hon skulle återta regeringsmakten. Och opinionssiffrorna såg bra ut. Kanske lite för bra.

Var rädda för att tappa Enligt källor i Sahlins närhet var medvinden i opinionsmätningarna en bidragande orsak till att förändringsarbetet gick trögt. Hon stötte helt enkelt på motstånd från tunga namn inom partiet som inte ville ta risken att tappa populariteten. S-märkte statsvetaren Stig-Björn Ljunggren är inne på en liknande linje:

– Hon kanske var för radikal för det här konservativa partiet.

Ville inte få MP emot sig Och när Sahlin till slut tog kommandot och inledde samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet rörde det upp starka känslor inom rörelsen. Enligt Ulf Bjereld, S-märkt statsvetare, var uppgörelsen med de rödgröna ett misstag: Sahlin litade inte på Miljöpartiet – och ville inte få dem emot sig.

Turen med att kicka vänsterpartiet för att sedan tvingas ta dem tillbaka sänkte henne ytterligare.

– Sahlin hade helt enkelt inte kraften att leda partiet genom det interna motståndet, menar statsvetaren Jesper Strömbäck.

Mona Sahlin Har varit enormt pressad. Men framför allt misslyckades hon med sitt främsta uppdrag: att återta makten från Reinfeldt och alliansen. Sahlin brukar säga att hon är bäst när det blåser.

Enligt en person som står henne nära har pressen på henne varit enorm de senaste veckorna. När Mona Sahlin gick till salongen i förrgår anade hon nog att det kunde bli hennes sista frisyrr som partiledare. Hon kastade in handduken med orden: – Beklagligt och sorgligt.

MONA SAHLIN - KARRIÄREN – ÅR FÖR ÅR

1982 Valdes in i riksdagen, 25 år gammal, yngst och gravid.

1990 Statsråd och chef för arbetsmarknadsdepartementet.

1992 Socialdemokraternas första kvinnliga partisekreterare.

1994 Vice statsminister och självklar efterträdare till Ingvar Carlsson.

1995 Avgick ur regeringen efter kontokortsskandalerna, men satt kvar i partiets verkställande utskott.

1996 Skrev boken "Mona Sahlin – med mina ord".

1998 Plockades av Göran Persson in i regeringen igen – som biträdande näringsminister, integrationsminister och samhällsbyggnadsminister.

2006 Blev efter valet vice ordförande i riksdagens socialutskott.

Januari 2007 Officiell partiledarkandidat.

Mars 2007 Partiordförande för Socialdemokraterna.

14 november 2010: Meddelar att hon avgår. Hon ställer inte upp till omval vid extrakongressen i vår.

(TT-Aftonbladet)

Oglasil se nam je Ludvik Kramberger iz Gornje Radgone

Grozd sem fotografiral pri mojem bratu v Negovi, grozdje z Marijo in Slavkom Lončaričem pa na Janževem Vrhu pri Radencih. To vam pošiljam, da doživite malo jesenskega pogleda, kakršnega verjetno na Švedskem ni ravno možno videti.

Ludvik Kramberger

Assange: Bomo preživeli? To je odvisno od vas

Nov zaporni nalog za ustanovitelja WikiLeaksa 3. december 2010 London - MMC RTV SLO

Najbolj iskani človek ta trenutek, Julian Assange, je načrtoval, da bo WikiLeaks takšen "vihar" po svetu sprožil že pred dvema letoma. "Še vedno pa nas čaka veliko dela," je posvaril.

39-letni Avstrelac je po začetnih tehničnih težavah zaradi preobremenjenosti strani odgovarjal na vprašanja bralcev britanskega časopisa Guardian. Tako je dejal, da je eden izmed ciljev njegove strani izkazati spoštovanje viru, ki je veliko tvegala zaradi svojih objav, saj novinarji brez njega ne bi

mogli storiti ničesar. "Če je za tem v resnici **Bradley Manning**, kot pravi Pentagon, potem mora postati junak, kot ga še ni bilo." Dejal je tudi, da je sam kot njegovi sodelavci po objavi ameriških diplomatskih depeš dobil nekaj groženj s smrtjo. "Te nevarnosti se zavedamo, zato smo sprejeli nekaj varnostnih ukrepov. Previdni smo, saj imamo opravka z velesilo," je dodal. Assange je zapisal, da v štiriletni zgodovini WikiLeaksa ni bilo nikakršnih verodostojnih obtožb celo s strani organizacij, kot je Pentagon, da bi bile njihove poteze za kogar koli nevarne ali da bi ga ogrozile, in to kljub številnim manipulacijam. "Glede tega tudi v prihodnje ne pričakujem sprememb."

Kritika avstralske premierke Povedal je tudi, da se spopadajo z velikimi tehničnimi težavami, zaradi česar spletna stran WikiLeaksa ne deluje. Izrazil pa je tudi nezadovoljstvo, ker kot imetnik avstralskega potnega lista ne more v Avstralijo, saj naj bi premierka **Julia Gillard** in državni tožilec **Robert McClelland** zagrozila, da bosta aktivno pomagala ZDA "pri napadih nanj in na njegove ljudi", vse to pa zgolj zato, da bi bili avstralski politiki lahko "povabljeni na najboljše zabave ameriškega veleposlaništva".

"Sem predvsem urednik" Na vprašanje, ali se ima za novinarja, je dejal, da se je pri 25. letih podpisal kot soavtor knjige, od takrat pa je sodeloval pri dokumentarnih filmih, časopisih, televizijskem in spletnem delu. "Kakor koli, razprava o tem, ali sem novinar, sploh ni pomembna, prav tako kot tudi ne dejstvo, da ljudje, ki začnejo pisati za našo stran, skrivnostno nehajo biti novinarji. Čeprav še vedno pišem in raziskujem, je moje glavno delo vloga urednika, ki organizira in usmerja druge novinarje." Na vprašanje, ali je pričakoval, da bo imel na svetovno dogajanje tako velik vpliv in ali se boji za svojo varnost, je dejal: "Vedno sem verjel, da bo WikiLeaks kot ideja odigral svetovno vlogo. To se je nakazalo že leta 2007, ko smo sprebrnili izid splošnih volitev v Keniji. Vseeno pa sem mislil, da bosta potrebni le dve leti in ne štiri, da bodo tudi drugi prepoznali našo pomembno vlogo, zato še vedno nekoliko zaostajamo za svojimi načrti. Čaka nas še veliko dela." Na vprašanje, kakšen je njegov komentar na izjavo svetovalca kanadskega premierja **Toma Flanagana**, ki je dejal, da bi Assangea morali ustreliti in da "ne bi bil nesrečen, če bi Assange izginil", se je ustanovitelj WikiLeaksa odzval: "Če so te izjave resnične, bi moral biti obtožen hujskanja k umoru."

Foto: Martial Trezzini

Nekaj plusov in nekaj minusov

Assange se je strinjal s skeptičnim bralcem, ali ne bi bilo bolje, da bi WikiLeaks ostal organizacija brez obraza, saj jo to, da so se novice in poročanje zožile izključno nanj, dela ranljivo, poleg tega pa vsa ta pozornost ni pravična do njegovih sodelavcev. "Sprva sem se trudil, da organizacija ne bi imela obraza, vendar pa se je nato pojavila radovednost, kdo stoji za

organizacijo, pojavljali so se celo nekateri posamezniki, ki so trdili, da nas predstavljajo. Konec koncev nekdo mora biti odgovoren pred javnostjo in samo vodstvo, ki je pripravljeno nastopiti pogumno, lahko pripravi naše vire do tveganja za javno dobro. Hkrati pa sem postal tudi strelovod. Zaradi tega me neupravičeno napadajo, po drugi strani pa dobivam tudi neupravičeno priznanje za vse zasluge. Tako se vse uravnoteži."

"Zgodovina bo zmagala" Assange je prepričan, da bodo dokumenti iz afere Cablegate, kot so jo poimenovali novinarji, preživeli kljub naporom vlad in nekaterih podjetij, da bi izginili. Dejal je: "Ta arhiv ima v šifrirani obliki, skupaj z obsežnim materialom iz ZDA in drugih držav, več kot 100.000 ljudi. Če se nam kaj zgodi, bodo najpomembnejši deli samodejno objavljeni. Poleg tega je arhiv Cablegate tudi v rokah več novinarskih organizacij. Zgodovina bo zmagala. Svet se bo dvignil na višjo raven. Bomo preživeli? To je odvisno od vas."

PS: Medtem so Assangeja v Angliji prijeli. Zdaj čaka svojo nadaljno usodo v priporu... .

V Cerkvjenjaku je pripravili tradicionalno Martinovanje

Martinovanja se je udeležilo -x- vinskih kraljic iz vse Slovenije

Še nikoli toliko vinskih kraljic ob Johanezovi trti v Cerkvjenjaku, sredi Slovenskih Goric

Občina Cerkvjenjak in Društvo vinogradnikov in ljubiteljev vin Cerkvjenjak, sta dan pred Martinovim, v nedeljo 14. novembra, pripravila veličastno Martinovanje, na katerega so privabili številne obiskovalce in goste. Martinovanje, ki je potekalo ob gasilskem domu v Cerkvjenjaku, je potekalo v prekrasnem sončnem, z jesenski čas, toplim vremenu, kar je dajalo Martinovanju poseben pečat. Obiskovalce, razen mešanja frizur, ni motil niti silen veter, ki je včasih dosegel moč, da bi lahko dvignil kakega »suhca«. Kakor večina prireditev, ki potekajo ob Johanezovi trti so tudi to s svojim nastopom popestrili člani Pihalnega orkestra MOL iz Lenarta. Kot prve je voditelj prireditve Peter Kirič, na prizorišče povabil Mešani pevski zbor Cerkvjenjak, ki je pod vodstvom pevovodje Marjana Krajnca zapel vinsko pesem »En hribček bom kupil, bom trsek sadil«. Po pozdravu voditelja prireditve županu Marjanu Žmavcu, vinski kraljici Poloni Divjak, gostujočih vinskih kraljic, predsedniku Društva vinogradnikov in ljubiteljev vin Cerkvjenjak Ivanu Janezu Pučku, vinogradnikom, vinogradnicam, obiskovalcem in obiskovalkam, je na oder povabil 9 letnega muzikanta, ki je na harmoniki zaigral pesem »Kam le čas beži«. V tem času je s svojim akrobatskim letom počastil prireditev akrobatski pilot Igor Zrinski iz LC Rakičan pri Murski soboti. In že je na oder povabil novega župana, tudi bodočega gospodarja Johanezove trte, Marjana Žmavca, ki svoj nagovor pričel z besedami:

»Dragi Cerkvjenjačani, cenjena vinska kraljica, spoštovani vinogradniki in ljubitelji vina, vinski vitezi ter gostje od blizu in daleč. Martinovo je velik praznik za vsakega vinogradnika in tudi ostale, ki samo okušamo te darove narave. V naši občini je martinovanje postalo že tradicionalna prireditev, že 8 po vrsti, ki jo bomo danes popestrili še s kronanjem druge vinske kraljice v Cerkvjenjaku. Dosedanji vinski kraljici Poloni Divjak, se njen mandat izteka in bo torej danes predala krono novi kraljici. Naj bo to še za nekaj trenutkov skrivnost. Je pa naša dosedanja vinska kraljica zelo vzorno in odgovorno opravljala to nalogo, saj je navezala stike s številnimi vinskimi kraljicami po Sloveniji in uspešno promovirala naše vino. Da je bilo njeno delo prepoznavno potrjujejo vinske kraljice, med njimi je bil tudi vinski kralj iz Dolenjske, ki so prišle to prireditev iz vseh vinorodnih območij Slovenije. Zato Polona hvala ti za res opravljeno pionirsko delo na tem področju pri nas, pa če se po šolsko izrazim opravila si ga z odlično oceno. S simbolično zahvalo pa te čaka malo presenečenje na naši občini prestižna nagrada, ki jo boš lahko izkoristila s svojim spremljevalcem.

Seveda pa že danes lahko opazite, da to ni samo zgolj praznik vinogradnikov pri nas, ampak tudi dejavnosti društev, ki se danes predstavljajo s svojimi dobrotami in izdelki. V prihodnje pa želimo, da to naše martinovanje preraste v turistični praznik, ki bo potekal z Martinovimi in drugimi predstavitevami skozi ves dan, kajti Srednje Slovenske Gorice v katerih živimo imajo vse možnosti za celovito predstavitev vin, kulinarike, izdelkov domače obrti, običajev in navad naših prednikov.«

Dalje je spregovoril o dobroti in pomenu s. Martina in martinovanja, ki ga praznujejo vinogradniki v Sloveniji in v drugih nekaterih vinorodnih deželah. Ob koncu kratkega nagovora, je zaželel Društvu Vinogradnikov in ljubiteljev vina uspešno delo, enako tudi novi vinski kraljici., ki bo nadaljevala uspešno delo prve vinske kraljice Cerkvenjaka.

Nagovoru župan je sledil nagovor vinske kraljice Polone Divjak, ki je ob tej priložnosti prisotnim vinskim kraljicam podelila priložnostna darila. Sledil je nagovor predsednik Društva vinogradnikov in ljubiteljev vina Cerkvenjak Ivana Janez Pučka, ki je posebej pozdravil vse obiskovalce, visokost vinske kraljice, župana, vinogradnike goste iz Vrtojbe na Primorskem, in druge. Kot je dejal, je vesel, da se na prireditvi zbralo tako lepo število obiskovalce, ki bodo sledili krstu mošta in kronanju nove vinske kraljice. Ob tej priliki se je posebej zahvalil bivšemu županu Jožetu Kranerju in vinski kraljici Poloni Divjak, ter jima izročil spominska darila. Posebej je pozdravil novega župana Marjana Žmavca, s katerim bo tesno sodeloval ob prireditvah, ki jih ob Johanezovi trti in sicer pripravlja vinogradniško društvo.

Sledila je predaja krone vinske kraljice, ki jo je dve leti nosila Polona Divjak, katero na glavo nadela novi vinski kraljici Tini Raj, ki jo bo prav tako nosila dve leti. Po slovesni zaobljubi, katero je vodil predsednik društva, sicer vitez Evropskega reda vitezov in somiljer I. in II. stopnje, Ivan Janez Pučko, je nanovo kronana kraljica Tina Rajh, predstavila svoje videnje opravljanja te zaupane ji funkcije. Kot je dejala, ji pri njenem delu vzor njena predhodnica Polona Divjak, ki ji že sedaj pomaga z njenimi izkušnjami, za kar ji je nadvse hvaležna.

Kot je dejal, se bo trudila, da bo svoje poslanstvo opravljala v dobro občine, vinogradnikov, predstavitvi Cerkvenjaških vin in turizma.

Zaključek te prijetne prireditve je pripadal s. Martinu, katerega je poosebljal vitez Evropskega viteškega reda Jože Grobler iz Maribora, ki je v ustaljenem ceremonialu spremenil mošt v vino. Skozi sito, ki je očistilo mošt in ga spremenilo v vino so prelili vinogradniki iz vinogradniškega društva. Temu je sledilo druženje ob vinski kapljici, za katero so poskrbeli vinogradniki iz področja Cerkvenjaka. S svojimi kmečkimi dobrotami so obiskovalce razveselile članice Društva kmečkih žena Cerkvenjak, za pečene kostanje, ki so plodovi jeseni, so poskrbeli člani TD Cerkvenjak, katere vodi Alojz Zorko. Ni treba posebej poudarjati, da se je veselje nadaljevalo ob kmečkih dobrotah, vinski kapljici in prijetni glasbi Mladih muzikantov.

Krono vinske kraljice je novi vinski kraljici Tini Raj izročila prva vinska kraljica Polona Divjak

Mošt je krstil sv. Martin – Jože Grobler, skozi sito pa so ga prelili vinogradniki iz področja Cerkvenjaka

Foto in tekst: Ludvik Kramberger

Odraščanje na Švedskem

Dva milijona ljudi na Švedskem je mlajših od 18 let. Večina od njih jemlje brezplačno šolanje, aktivno družbeno življenje, enostaven dostop do narave in interneta kot nekaj samoumevnega.

OTROCI NA ŠVEDSKEM:

Od devetih milijonov prebivalcev jih je na Švedskem skoraj dva milijona mlajših od 18 let. Švedski zakoni zagotavljajo dobro zaščito otrok in branijo njihove pravice. Različne organizacije jim nudijo podporo in skrbijo zanje. Švedska je bila prva država, ki je leta 1979 prepovedala pretepanje otrok in ga označila za kaznivo dejanje. Za nadzor pravic in interesov otrok je švedska vlada imenovala ombudsmana (varuha človekovih pravic) za otroke. Ta je dolžan upoštevati Konvencijo Združenih narodov za zaščito otrokovih pravic iz leta 1989 in jo uveljavljati v švedski družbi. Konvencijavsebuje pravila za zaščito otrok, ki so jih sprejele mnoge države. Švedska je ena prvih držav, ki jo je podpisala.

Pomoč in podpora Na Švedskem je mnogo organizacij, na katere se lahko mladi obrnejo za pomoč. Organizacija *Children's Rights in Society* jim nudi svetovanje po telefonu in po e-pošti, organizacija *Friends* pa se bori proti ustrahovanju, kakršno je pogosto v šoli pa tudi izven nje, na primer pri športu. Znana je tudi mednarodna organizacija *Save the Children Sweden*, ki brani otrokove pravice, in ima na Švedskem več kot 87.000 članov.

Družinsko življenje Največ otrok, in sicer 90%, živi na Začetku skupaj z materjo in očetom, ki imata povprečno enega do dva otroke. Vendar ni nič nenavadnega, če se starša ločita. Včasih se ponovno poročita ali pa zgolj živita skupaj z drugim partnerjem. V povprečju stanuje 72% otrok mlajših od 18 let skupaj s staršema, medtem ko jih ima 27% očima ali mačeho. Približno vsak četrti otrok na Švedskem ima svoje korenine v drugi deželi. Od otrok, ki so se rodili v tujini oz. imajo starše rojene v tujini, imajo številni vezi v Iraku ali državah bivše Jugoslavije. Približno 16.000 otrok, ki sedaj živijo na Švedskem, so posvojili iz drugih držav. Skoraj 60% otrok živi v enodružinskih hišah, 29% v stanovanjskih blokih in 13% v vrstnih hišah.

Zaposleni starši Delež otrok, ki imajo zaposleno mati, je 80% in 90% je takih, ki imajo zaposlenega očeta. Na Švedskem država finančno podpira starše, tako da lahko preživijo več časa doma z mladoletnimi otroki. Za vsakega otroka imajo pravico do 480 dni plačanega roditeljskega dopusta, ki ga morajo izkoristiti, preden otrok dopolni osem let. Za roditeljski dopust se odločajo večinoma matere, je pa tudi vse več očetov, ki se odločijo biti doma z otroki. Dandanes se od slednjih za roditeljski dopust odloči okrog 20%.

Devetletno šolanje Vsi otroci morajo hoditi v osnovno šolo, ki traja devet let, in je brezplačna. Otroci začnejo hoditi v šolo pri sedmih letih (šestletni imajo predšolski pouk) in jo končajo pri 15–16 letih. Zatem lahko nadaljujejo šolanje na gimnaziji. Šolsko leto je razdeljeno na dva semestra, jesenskega in spomladanskega. Trenutno dobivajo ocene v osmem in devetem razredu, kar pa bo v prihodnosti morda veljalo tudi za mlajše otroke. Otroci od šestega do dvanajstega leta imajo možnost jutranjega in popoldanskega varstva.

Hobiji in razvedrilo Švedski otroci so kot njihovi vrstniki drugod. Radi poslušajo glasbo in se družijo s prijatelji. Odrasli jih spodbujajo, da sledijo svojim interesom, kot so učenje glasbenega instrumenta, šport ali brskanje po internetu.

Internet in televizija Mladi Švedi brskajo po internetu enako pogosto kot gledajo televizijo. Približno vsak četrti otrok med 12. in 15. letom starosti gleda televizijo najmanj tri ure dnevno. Ravno toliko otrok porabi isto število ur za brskanje na internetu. Polovica vseh petletnih in vsak peti triletni otrok je že kdaj brskal po internetu. Otroci med 12. in 15. letom starosti najraje klepetajo preko interneta, medtem ko tiste, stare med 9 in 11 let, bolj zanimajo računalniške igre. Najbolj priljubljena igrice se imenuje *The Sims*. Najbolj priljubljene spletne klepetalnice so: www.facebook.se www.lunarstorm.se www.skunk.spray.se www.hamsterpaj.se

Glasba Glasba in petje sta popularna v prostem času. Kar 18% deklet in 22% fantov, starih 14 let, igra kak instrument, sodeluje v orkestru ali poje v zboru.

ZIMSKI ŠPORTI Konec februarja ali v začetku marca so enotedenske zimske počitnice. Mnogi se odpravijo v gore na severu Švedske, kjer tečejo na smučeh, smučajo ali deskajo na snegu. Številna zamrznjena jezera nudijo odlično priložnost za drsanje.

VELIKA NOČ V času velikonočnih praznikov, marca ali aprila, imajo otroci še en teden počitnic, ko uživajo v prvih spomladanskih dneh ali zadnjih snežnih radostih. Veliko noč navadno preživijo v krogu družine. Mnogi otroci se oblečejo v velikonočne "čarovnice", tako da si nadenejo dolga krila, predpasnike in rute. nato gredo k sosedom ter menjajo risbe za sladkarije. Velika noč je tudi čas barvanja in uživanja pirhov.

POLETNE POČITNICE Poletje se začne sredi junija in šole se zaprejo za osem tednov. Mnogi gredo v svoje letne hišice in nekateri otroci se udeležijo taborov. Vsi se kopajo – Švedska ima na tisoče jezer in morska obala je dolga 2700 kilometrov (ista razdalja kot od Ljubljane do Lizbone).

KRES Sonce stoji najvišje ob kresnem prazniku, kar je okrog 20. junija. Večina Švedov praznuje kresno noč. Mlajše oblečejo v listje in cvetje, otroci in odrasli pa plešejo okrog njih. Po tradiciji jedo za kosilo vložene slanike ali mesne kroglice in mlad krompir, za sladico pa pripravijo jagode. Ljudje ostanejo brez težav pokonci vso noč, saj sonce dejansko nikoli povsem ne zaide.

JESEN Sredi avgusta se v šolah začne jesenski semester in listje na drevju postane rdeče, zlatorumeno in oranžno. Več kot polovico Švedske prekrivajo gozdovi in v tem letnem času je priljubljeno nabiranje gob in gozdnih sadežev. Konec oktobra ali v začetku novembra imajo šole enotedenske počitnice.

LUCIJA Trinajstega decembra praznujejo Švedi Lucijo. Praznovanje Lucije je stara tradicija, ki razsvetli temno švedsko zimo. V vsaki šoli je Lucijina povorka. Deklica, ki upodablja Lucijo, je oblečena v belo in nosi na glavi krono s svečami. Ona vodi Lucijin zbor, ki poje božične pesmi. Kakor je v navadi, se takrat jedo žafranovi kolači (lussekatter) in ingverjevi piškotki

(pepparkakor).

BOŽIČ Šola se konča tik pred božičnim večerom (24. decembra) in se ponovno prične v začetku januarja po Svetih treh Kraljih (Gašper, Miha, Boltežar). To je družinski praznik. Večina domov ima božične lučke in drevo, okrašeno z bleščečimi figurami in kroglicami. Tradicionalne božične jedi vključujejo šunko, slanike in mesne kroglice (köttbullar). Novoletni večer Švedi praznujejo ob dobri hrani in ognjemetu.

Lucija: Amanda Molin, Landskrona

TO JE ŠVEDSKA

Prebivalstvo: 9,2 milijona – približno 0,1 odstotka svetovnega prebivalstva

Jeziki: švedščina, samščina, finščina, Meänkieli (finščina v področju Tornedalen), jidiš, romščina

Velikost: 450.000 km², skoraj tako velika kot Španija ali Francija, večja od Kalifornije

Dolžina: 1574 km, skoraj isto kot razdalja med Seattlom in Los Angelesom (1548 km) ali Ljubljano in Stockholmom (1495 km)

Gozdovi: 53% - **Gore:** 11% - **Jezera in reke:** 9%

Najvišja gora: Kebnekaise (2103 m nadmorske višine)

Največje jezero: Vänern (5585 km²)

Vera: 80% švedskih državljanov pripada švedski cerkvi, ki je evangeličansko-luteranska cerkev. Islam je druga največja vera na Švedskem

Najpomembnejše izvozno blago: elektronska in telekomunikacijska oprema, stroji, osebni avtomobili, papir, zdravila, železo in jeklo

Najpomembnejše uvozno blago: elektronska in telekomunikacijska oprema, stroji, živila, surova nafta, tekstil, obutev in osebni avtomobili

KRALJEVA DRUŽINA Švedska ima kraljevo družino, vendar kralj ne vodi države, temveč to počne vlada. Kralj Carl Gustaf XVI je poročen s kraljico Silvijo in imata skupaj tri otroke: prestolonaslednico princeso Viktorijo, princa Carla Philipa in princeso Madeleine.

PODNEBJE IN VREME Švedska ima osem podnebnih območij in štiri letne čase: pomlad, poletje, jesen in zimo. Temperature se razlikujejo od severa proti jugu. Topli Zalivski tok v Atlantskem oceanu vpliva na švedsko podnebje, ki je bolj milo, kot bi bilo pričakovati za državo tako daleč na severu. Povprečna temperatura v Stockholmu je poleti okrog 18°C in pozimi -1°C. Spomladi je na severu običajno še vedno veliko snega, medtem ko na jugu že cvetijo rože. Na daljnem severu je poleti cel dan svetlo, kar imenujemo polnočno sonce, medtem ko pozimi dnevne svetlobe skoraj ni.

KAJ BEREJO MLADI NA ŠVEDSKEM Pokojna Astrid Lindgren, „mati“ *Pike Nogavič ke, Emila, Karlssona na strehi* in mnogih drugih likov, je najbolj brana avtorica otroških knjig na Švedskem. Njene knjige so prevedene v več kot 90 jezikov in po mnogih je bil posnet film ali uprizorjena gledališka igra. Zgodbe *Pettson* in *Findus* avtorja Svena Nordqvista ter knjige *Sune*, ki sta jih napisala Anders Jacobssona in Sören Olsson, so prav tako zelo brane. Serijo *Lasse Maja* od Martina Widmarka so prevedli v 19 jezikov.

Šport Vse otroke spodbujajo, naj se ukvarjajo s športom in 68% otrok, starih med 13 in 15 let, je včlanjenih v kakšen športni klub. Nogomet je najbolj priljubljen šport tako med dekletki kot med fanti. Druga najbolj zanimiva športna aktivnost je za dekleta jahanje konjev, medtem ko imajo fantje raje floorball, nato plavanje in hokej na ledu.

Narava Švedska je glede na svojo velikost redko naseljena; povprečje je približno 22 ljudi na km² (EU povprečje je več kot 100 ljudi na km²). Pravica do javnega dostopa daje vsakomur pravico, da raziskuje podeželje, vendar pa mora biti spoštljiv do narave, živali, rastlin in drugih ljudi. Ne glede na vreme gredo otroci v šoli vsak dan ven, kajti svež zrak je pomemben, kakor je pomembno tudi varovanje narave. Mnogi klubi in društva organizirajo aktivnosti na prostem, kot je šola v naravi (*Skogsmulle*) in skavtizem.

Okolje Skrb za okolje je na Švedskem izrednega pomena in večina ljudi svoje odpadke ločuje. Vsako pomlad, ko se stopi sneg, organizira ustanova *Keep Sweden Tidy* za šolske otroke čistilno akcijo. Za večino vrnjenih pločevink, steklenic in plastenk trgovine plačujejo po nekaj centov. Voda na Švedskem je čista in pitna naravnost iz pipe. V njej lahko tudi zaplavate, med drugim tudi v osrčju prestolnice, Stockholmu.

Avtorske pravice: Objavil Švedski inštitut na www.sweden.se. Vsa vsebina je zaščiten po švedskem zakonu o avtorskih pravicah. Besedilo se sme kopirati, prenašati, prikazovati, objavljati ali oddajati v vsakem mediju za neposlovno rabo z navedbo vira www.sweden.se.

Če ne bi bilo Slovencev, Koroška ne bi bila del Avstrije"

MMC-jev intervju z dopisnikom RTV Slovenija Lojzetom Kosom 10. oktober 2010 Celovec - MMC
RTV SLO

Praznovanja 90. obletnice koroškega plebiscita so se v povorki udeležili tudi Slovenci z dvojezičnimi tablami. Slovenija pa naj bi imela po mnenju Lojzeta Kosa v rokavu še en adut - Valentina Inzka.

Dan po praznovanju obletnice plebiscita bo druga obletnica smrti koroškega deželnega glavarja Jörga Heiderja. Se je stanje od njegove smrti kaj spremenilo? Heiderja sta uničili dve veliki aferi banke Hypo Alpe-Adria bank in njegova zatajitev spolne usmerjenosti. Nikoli ne bo postal simbol, idol ali ikona, saj se je njegov sloves na teh aferah stopil. Na plebiscitnem vzdušju tako skorajda ni več omenjen. Prav tako pa nacionalistični naboj izgublja na moči iz več vzrokov. Na eni strani sta se močno sprli obe domovinski stranki, koroški heimatdinst in koroški brambovci. Predsednik koroškega heimatdinst **Josef Feldner** je postal član konsenzne skupine, ki si prizadeva za kompromis glede dvojezičnih tabel. Tega pa ne morejo prenesti brambovci, ki še vedno zastopajo ozko nacionalistično stališče. Drugi vzrok je ta, da se je tudi na manjšinski strani zgodil premik. Namesto trde roke prejšnjega predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev **Karla Smolleta**, se je pojavilo novo ime. To je **Valentin Inzko**, diplomat mednarodnega slovesa, ki je ubral novo in jasno pot. Ta temelji na določilih 7. člena avstrijske državne pogodbe in ustavnih določilih. V primerjavi z BiH-om, kjer je imel številne težave, se zdi Koroška kot mačji kašelj. Jasno se tudi vidi spoštovanje, ki ga ima koroški avstrijski vrh do Inzka.

Govor Valentina Inzka je bil precej odmeven. Zakaj? Inzkov glas se sliši. Mogoče se prejšnji glasovi niso toliko slišali. Njega berejo, poslušajo, ker je povedal toliko resnic. Njegov govor je na eni strani potrkal na slabo vest koroških politikov in cele Avstrije, na drugi strani pa je podal resnico tragike izginjanja slovenskega naroda in posledice ponemčevanja. Poleg tega je avstrijskim medijem in avstrijski javnosti pojasnil zgodovinska plebiscitna dejstva, da je bila takrat za Avstrijo več kot polovica glasov Slovenskih. Prav tako je dal jasne odgovore za prihodnost, kako naprej.

In kako naprej? Predvsem v smislu rešitve topografskega vprašanja, rešiti osnovne zahteve iz avstrijske državne pogodbe, pomagati slovenski glasbeni šoli, skratka enakopravno obravnavati manjšine. Hkrati pa tudi poskrbeti, da bo ta manjšina preživela. Jano je povedal, da če bo šlo tako naprej, manjšina v takih pogojih ne bo mogla preživeti. Kar je še posebej poudaril, so dobri sosedski odnosi vseh treh regij: Koroška, Furlanija - Julijska krajina in Slovenija bodo še vedno ostale tri države, vendar bo na tromeji nastala regija, ki ne bo postala meja. Ta regija bo skupna, močna, a samo, če bo rešila probleme manjšin.

Zdi se, kot da mladino na avstrijskem Koroškem praznovanje plebiscita in zgodovina ne zanimata preveč? Generacija včerajšnjikov počasi izumira. Sicer je še vedno prisoten aktiven politični naboj, ki je vsa ta desetletja iz tega črpal nove volilne glasove. A vladajoča stranka že vidi, da iz tega žaklja počasi ne bo več toliko glasov. Na ulicah sem delal anketo med mladimi in vidno je bilo, da jih ta konflikt ne zanima več. Bolj aktualna so druga vprašanja, kot je preživetje in zaposlitev. Mladina spoznava, da je treba znati več jezikov, kar je v popolnem nasprotju z enojezično enoumnostjo preteklih kampanj. Zdaj to ne vžge več. Če znaš slovenščino, to ne pomeni, da znaš jezik dveh milijonov ljudi, kot je razlagal Heider, ampak je to slovanski jezik in imaš tako osnovo za vse preostale slovanske jezike. Zato je tako visok, skoraj 42-odstotni vpis v ljudske šole, a od tega jih zna zares slovensko le tretjina. Vsi drugi se želijo naučiti slovenščine, odnos do jezika in do Slovenije, ki je enakopravna sosedka brez meja, se spreminja.

Kaj lahko pričakujemo od praznovanja 90. obletnice plebiscita? Danes bomo na koroških ulicah doživeli spet staro podobo plebiscita, ko bo **16.000** udeležencev po celovških ulicah marširalo v nošah. V povorki bodo prvič hodili tudi Slovenski predstavniki, ki bodo nosili dvojezične table. Med njimi bo tudi prvi slovenski župan Železne Kaple Franc Jožef Smrtnik. Ne gre le za optični premik, ampak za premik v glavah, kar je poudaril tudi Inzko. Da bodo ljudje doumeli, da je plebiscit nekaj preživelega, da je sicer zgodovinsko dejstvo, da bodo spoznali resnico in da bodo znali vrednotiti enakopraven položaj slovenske manjšine. Na splošno se mi zdi, da je vzdušje boljše.

Katja Štok

Me PZ Primorje, pevski zbor

Razdalja in večji stroški gostovanja so razlog, da na Švedskem ni toliko zborovskih gostovanj iz Slovenije, bi pa to bilo dobrodošlo. Konec septembra je v Stockholmu gostoval MePZ Primorje iz Ajdovščine. Eden od organizatorjev je Martin Gregorc, ki tudi sam prihaja iz Ajdovščine.

Pevci so zapeli pri slovenski sveti maši, ki jo je daroval slovenski duhovnik Zvone Podvinski, kjer so peli mašne pesmi, imeli pa so še dva nastopa: takoj po maši in dan kasneje v cerkvi na jugu mest - peli so ljudske in sakralne, domače in tuje skladbe.

Večinoma so bili Slovenci, nekaj je bilo naključnih gostov, pevci so bili zadovoljni, še posebej je bil živ kontakt med na Švedskem živečimi Slovenci in gosti. Gostovanje so organizirali slovenska ambasada, slovensko društvo v Stockholmu in slovenska katoliška misija na Švedskem.

OD GROBA DO GROBA

V soboto 13 novembra je bil v organizaciji društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva v Mednarodni knjižnici (Internationella biblioteket) v Stockholmu prikazan Slovenski film „Od groba do groba“. Film si je ogledalo okrog petnajst zainteresiranih, večinoma članov društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva. Po filmu je bila postrežena potica in Slovensko vino kar je bila tudi dobra priložnost za izmenjavo občutkov katerih je po ogledu filma res bilo veliko.

Film, katerega morda se lahko definira kot črno komedijo četudi so asociacije na teater absurda skozi cel film neizogibne, ima za centralno osebo Perota ki je, če citiramo enega lika iz filma, profesionalni pogrebni govorec. Perotovi pogrebni govori so po eni strani skoraj komični v svoji absurdnosti. Po drugi strani pa izvabijo prisotnim na pogrebu solze, ampak ne zaradi žalovanja za pokojnim. Četudi se film začne z veliko komičnih elementov, večinoma v situacijah v katerih po navadi to sploh ne bi lahko pričakovali, surrealistična narava filma se pojavi precej zgodaj in kulminira v zadnjem delu filma kateri je v popolnem nasprotju z navidezno enostavno družinsko- ljubezensko zgodbo kakšna je bila navidezno sugerirana na začetku filma.

Film „Od groba do groba“ je na obvestilu Mednarodne knjižnice bil opisan kot eden najboljših Slovenskih filmov in to je zagotovo res. Film je zanimiv ne samo zato ker je Slovenski, ampak takšen žanr ki je precej stran od „main streama“, z svojim surrealizmom film namreč močno spominja na stil Francoskega filma, je zelo poredko prisoten v navadnih DVD izdajah. Škoda je edino da v soboto ni bilo malo več gledalcev.

Lojze Hribar, Stockholm

Kajmak in Marmelada – en charmig drift med schabloner

Den 23 oktober visade Svensk-slovenska vänskapsföreningen den slovenska filmen Kajmak in Marmelada på Internationella biblioteket. Filmen gjordes 2003 och är regisserad av Branko Djuric som också spelar huvudrollen **Božo**, en bosnisk man som lever tillsammans med sin slovenska hustru **Špela**. **Špela** spelas av Tanja Ribic, som också är gift med Branko Djuric i verkligheten.

Božo är arbetslös och ägnar dagarna åt att sitta framför TVn och dricka öl medan högarna av disk växer och lägenheten blir allt stökigare. Hans arbetsamma slovenska hustru gör allt för att försörja dem båda och hålla kaoset i lägenheten under kontroll.

Till slut blir det för mycket och hon flyttar hemma till mamma och pappa, som gör allt de kan för att få henne intresserad av en präktig, arbetsam slovensk pojke istället. Božo vaknar emellertid till liv, inser vad han håller på att förlora och gör vad han kan för att skaffa ett arbete och vinna tillbaka sin hustru. Men hans sätt att försörja sig är inte helt lagligt och det hela hotar att ta en ände med förskräckelse.

Filmen spelar på de schabloner som finns förknippade såväl med lata bosnier som med arbetsamma slovenier. Det balanserar ibland på gränsen till vad en politiskt korrekt svensk klarar av när det gäller fördomar, men regissören klarar sig på att han ger både bosnier och slovenier samma släng av slevan. Filmen är absolut sevärd och innehåller antal scener som är fullständigt oslagbara. Se den om ni får chansen.....

Birgitta Bernvall Rönn

(- en svenska som nyligen haft förmånen att få bo ett par år i Ljubljana)

Bästa hälsningar Birgitta Bernvall Rönn, Budskap & Bokstäver, *Den lilla konsultbyrån med den breda kompetensen*

<http://www.budskapbokstaver.se>

Sofiebergsvägen 67

141 42 HUDDINGE, 0703-598959

Z Goričkega preko Odrancev v nebo

‘z Goričkega v Piran’, ampak ‘z Goričkega preko Odrancev v Nebo’ odmeva v vaši župniji že vse jubilejno Kozarjevo leto, dragi Odrančani. To je refren pesmi življenja vašega nekdanjega župnika, ki opeva, da je kot ‘premakljivi svečnik’ spotoma pohitel z veselo vestjo posvetit še v Trbovlje, Hrastnik, Brežice, Turnišče ter za štiri vojna leta na Madžarsko in končno, kot za zadnji petmesečni premislek pred ‘osvojitvijo’ Odrancev, še v Veliko Polano. ‘Z Goričkega preko Odrancev v Nebo’ je življenjski refren vašega velikega duhovnega dobrotnika mons. Lojzeta Kozarja st.,« je v nedeljo, 15. novembra, v cerkvi Sv. Trojice Odrančane in vernike, zbrane iz vse Slovenije, nagovoril nadškof Turnšek. Ob stoti obletnici rojstva so duhovniku, pisatelju in pesniku, uredniku, človeku neomajnega upanja Lojzetu Kozarju st. na trgu z njegovim imenom odkrili spomenik, ki ga je zasnoval kipar Marjan Drev. Tam Kozar kaže proti cerkvi Sv. Trojice in za njo na »božjo njivo«. A je bilo po molitveni uri pred mašo, po maši in po blagoslovitvi kipa mogoče slišati in začutiti, da lik nekdanjega župnika ne kaže le tja, ampak v Nebo, kot je to poudaril že nadškof.

»Duhovnik Lojze Kozar st. je bil stanoviten človek,« je nadškof izpostavil eno temeljnih lastnosti župnika Kozarja. »K tej isti stanovitnosti, ki edina zagotavlja polno življenje, nas sedaj še na nov način vabi tudi s svojim likom, ujetim v umetniško podobo kipa na trgu pred cerkvijo. Njegov v kip ujeti duh s pogledom, uprtim na sodobni cestni direndaj, ki je odsev splošnega ‘direndaja’ življenja brez trdnih vrednot, vpetega v brezpotnost vsak trenutek spremenljivih idej, potrošnega hlastanja in brezkompromisnega boja za dobičkom, vabi, s kar v plesni večnostni korak ujetu lahkotno držo, k Presveti Trojici, v katere ljubezni smo vsi doma. Ob pogledu na njegov kip kar slišimo njegove besede: *Vsa moja ljubezen Trojici velja, k njej naj pot tebe, popotnik, pelja!*«

Prav zaradi te ljubezni in stanovitnosti danes »na strnišču, ki so ga v Odrancih hoteli povzročiti

oblastniki, ne stoji samo veličastna cerkev v čast Presveti Trojici, ampak tudi živo in dejavno župnijsko občestvo«. Tudi nesreča in tragedija ob gradnji cerkve ga ni potrla. »Niso ga strli; obstal je in ostal. Dragi bratje in sestre, želim si, da bi vsi dobro dojemali to njegovo življenjsko 'lekcijo'. Svoje stanovitnosti pač ni vkopal v bogastvo, oblast in slavo, še manj v užitek, ampak jo vpel v neuničljivo upanje in gorečo ljubezen, izgorevajočo za zveličanje duš.«

Kozarja st. je škof dr. Peter Štumpf uvrstil v vrsto velikih mož Slovenske okrogline, ki nam še pomeni »vezalje« do Jožefa Klekla st., dr. Franca Ivanocyja, Jožeta Borovnjaka, Jožeta Košiča, Mikloša Küzmiča, Jurija Dobronaka. »Dedne časti vere, jezika in kulture so med Muro in Rabo ohranile Slovence in Madžare, Hrvate, Rome. Iz njih se je rojeval prekmurski poštenjak, ki ni znal zapreti dlani za dobroto, ki je znal skleniti roke za molitev, ki mu je žarelo srce za dom in Cerkev« je škof Štumpf pogledal v zgodovino in pozitivno ocenil odločitev nečaka Lojzeta Kozarja ml., da skupaj z domačimi verniki pripravi Kozarjevo leto. »Stali in obstali boste samo v Bogu. Brez Boga vas ni!« je ponovil Kozarjevo misel. »Kip mons. Lojzeta Kozarja nam je v spomin na enega velikih mož naše Slovenske okrogline in opomin, da ne zavržemo dednih časti, ki jih je on tako vneto gojil in nam od njih dajal bogate sadove.«

»Danes se Bogu zahvaljujemo za duhovnika mons. Lojzeta Kozarja. Ta sveta maša želi biti vrhunec naših zahval. Bogu se zahvaljujemo že vse leto, obenem pa se trudimo, da bi vsaj nekoliko hodili po stopinjah, ki nam jih je neizbrisno odtisnil prvi odranski župnik. To so stopinje dobrote, stopinje upanja, stopinje odpuščanja, stopinje svetosti,« je spodbudil domači župnik Lojze Kozar ml.

Lik odranskega župnika Lojzeta Kozarja st. navdihuje tudi sedanje rodove. Po besedah kiparja Marjana Dreva lahko človek iz bogate Kozarjeve življenjske zapuščine vedno znova odkrije spodbudo za poživitev odnosov do bližnjega in do Presežnega. Tja kaže tudi mladostna postava župnika Kozarja, ujeta v bron. Tja, kjer bomo v objemu Očeta vsi nekoč znova mladi, kot je prepričan sedanji župnik Kozar.

SSK Veliko naredijo za Slovenijo

V Pliberku se je v petek, 10. septembra 2010, sklenila dvodnevna druga konferenca slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije. Svetovni slovenski kongres (SSK) je privabil številne ugledne goste, ki so predstavili zgodovinsko in aktualno podobo glasbe pri nas.

SSK je konferenco pripravil v sodelovanju z Glasbeno matico Ljubljana, Društvom Hugo Wolf Slovenj Gradec ter Krščansko kulturno zvezo in Društvom KD Pliberk iz Avstrije. Častni pokrovitelj je bil akad. prof. dr. Boštjan Žekš, minister za Slovence po svetu. Začela se je v Elizabetinem domu v Slovenj Gradcu. Po uvodnih pozdravih je imel zelo zanimivo predavanje o naši glasbeni samopodobi akad. prof. Lojze Lebič. Nato so govorili o slovenski operi na tujem in slovenskih umetnikih v svetovnih opernih hišah, o slovenskih dirigentih na tujem in študiju dirigiranja v Sloveniji in v tujini, o slovenskih zborovskih piramidah, otroških pevskih zborih in glasbeno-scenskih projektih, predstavili pa so tudi slovenske zборе na tujem.

Konference se je udeležilo približno sto ljudi, med njimi ugledna domača in tuja imena: Matjaž Robavs, Jože Vidic, Sabina Cvilak, mag. Tomaž Faganel, Jože Leskovar, Olga Budja, Jerica Gregorc Bukovec, Martina Batič, Jože Humer, Helena Fojkar Zupančič in drugi. Nekateri so ostali oba dneva in poslušali pripravljena predavanja in okrogle mize. Konferenca je prinesla

tudi dva glasbena večera. Prvi je bil v cerkvi sv. Elizabete v Slovenj Gradcu, drugi pa v Kulturnem domu v Pliberku.

Predsednik SSK dr. Boris Pleskovič je ob sklepu dejal, da je bila konferenca posebno doživetje. Prišli so ugledni ljudje, ki so na svojem področju v Sloveniji in v svetovnem smislu na špici ter na drugi strani začetnike in amaterje. Tako so spoznali veliko glasbenikov, ki veliko naredijo za Slovenijo. Upa, da jim bo Slovenija to tudi vrnila. Kot je omenil dr. Pleskovič, bodo nekatere povabili kot goste pri Večerih izza Kongresa. O posebnih zaključkih niso govorili, bodo pa z voditelji sklopov pripravili predloge.

Ob koncu so predstavili tudi posebno izjavo, v kateri z obžalovanjem sprejemajo napovedi o spremembi zakona o medijih po katerih bi se obseg predvajanja slovenske glasbe vseh žanrov zelo zmanjšal. To bi bilo po njihovem zelo škodljivo za slovensko kulturo. Pridružujejo se intelektualcem, ki so že izrazili podoben protest in pozivajo vlado, naj znova premisli svojo namero in pusti določilo o obvezni količini slovenske glasbe nespremenjeno.

Vir: Splet 2010

Pisatelj Boris Pahor bo prejel tudi francosko odlikovanje

Türk tudi o pestrih stikih z drugimi literarnimi svetovi

15. november 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Pisatelj Boris Pahor se je spominjal, da so mu prav jeziki rešili življenje v nacističnih koncentracijskih taboriščih, saj je postal neke vrste tolmač, sanatorij v Franciji pa je opisal kot svojo "univerzo francoščine". Foto: MMC RTV SLO

Cikel slovensko-francoskih srečanj Knjiga kot priča zgodovine se je v Klubu Cankarjevega doma končal s srečanjem s tržaškim pisateljem Borisom Pahorjem ter nagovoroma predsednika države Danila Türka in veleposlanice Francije Nicole Michelangeli.

Na koncu srečanj *Knjiga in digitalizacija*, ki so potekala v okviru dogodka *Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010*, je predsednik **Danilo Türk** v pozdravnem nagovoru pozitivno ocenil slovensko knjižno kulturo in njene stike s tujimi literarnimi okolji: "*Slovenija je v svet knjig odprta. Po številu izdanih naslovov na prebivalca je prva v svetu in letno prevede petkrat toliko knjig, kot jih prevedejo v ZDA. Letos se je svetu predstavila kot odprta knjiga tudi na svetovni razstavi v Šanghaju, kar je bilo še posebej opaženo. Stiki z drugimi literarnimi svetovi so pestri in eni najzanimivejših so s Francijo.*"

Kulturne vezi že od časov Linharta Türk je dodal, da sta Slovenija in Francija z organizacijo teh srečanj znova stkali posebne kulturne vezi, ki državi zgodovinsko povezujejo vse od 18. stoletja, ko je **Anton Tomaž Linhart** pod vplivom francoske revolucije napisal komedijo *Ta veseli dan* ali *Matiček se ženi*.

Francoska veleposlanica **Nicole Michelangeli** je poudarila, da so s ciklom slovensko-francoskih srečanj želeli prispevati k Ljubljani - svetovni prestolnici knjige in odpirati vprašanja, kot so prihodnost knjige v času tehnološke revolucije in svoboda tiska ter svobode v širšem smislu. Zbrane je presenetila z novico, da bo francoski minister za kulturo **Frederic Mitterrand** pisatelju Borisu Pahorju podelil odlikovanje. Pahor je odlikovanje sprejel kot veliko čast, Franciji pa se je zahvalil tudi za organizacijo slovensko-francoskih srečanj, ki so po njegovih besedah "v Ljubljano prinesla Evropo".

Pahor: Vsi jeziki so enakopravni
Boris Pahor je povedal, da bi morala zgodovina biti učiteljica življenja, a velikokrat ni tako. Kot primer je navedel pričevanja iz prve svetovne vojne, ki niso preprečila ponovitve svetovne morije. Rekel je tudi, da bi se morali za knjige, ki pišejo tudi o tem, kar se je dogajalo hudega, zanimati predvsem mladi. Ker po njegovih besedah vsaka država "svojo zgodovino hvali, namesto da bi razkrila, kar je tudi sama počela slabega", tudi sam veliko nastopa pred mladimi, ki jim želi predstaviti resnico o fašizmu.

Pisatelj se je spominjal, da so mu prav jeziki rešili življenje v nacističnih koncentracijskih taboriščih, saj je postal neke vrste tolmač, sanatorij v Franciji pa je opisal kot svojo "univerzo francoščine". Pahor je tudi dejal, da je iz svojega besednjaka črtal tudi izraz "manjšinski jeziki", saj manjšinskih jezikov po njegovih besedah ni, ampak so vsi jeziki enakopravni.

B. Ti.

<http://www.sydostran.se/index.89791---1.html>

SYDÖSTRAN

MÅNDAGEN DEN 25 OKTOBER 2010
BLEKINGES NYHETASTE WEBBTIDNING

Sverigepremiär för känd slovensk kör

Foto: Emilia Nilsson

OLOFSTRÖM: Stämmingsfull musik bjöd i lördags den slovenska kören MePZ Lipa på i Olofströms kyrka.
– Det var roligt att uppträda här i Sverige, säger Miran Rustja, körens välkände dirigent.

Ett trettiotal personer hade sökt sig till kyrkan i lördags kväll för att njuta av den slovenska körsången.

Framträdande anordnades av den Slovenska Kulturföreningen i Olofström, som har gjort det till ett årligt evenemang att bjuda på slovensk kultur under oktober.

– Vi brukar alltid bjuda in gäster från Slovenien under vår Oktoberfest, och i år beslutade vi oss för att bjuda in MePZ Lipa. Miran Rustja är mycket välkänd i Slovenien, och det var riktigt kul att de ville komma, säger Sabina Kranjc från den Slovenska Kulturföreningen. Under konserten bjöd kören på ett tiotal låtar som möttes av rungande applåder från publiken. – Det är första gången vi är i Sverige, och vi tycker att det är mycket fint här. Lugnt och stabilt jämfört med Slovenien, säger Miran Rustja, som med sina uttrycksfulla gester ledde kören genom repertoaren.

I år är det 10 år sedan MePZ Lipa startades, men första gången de besöker ett Nordiskt land. Miran Rustja hoppas dock att det inte är sista gången.

– Jag hoppas och önskar att vi kommer att göra fler spelningar i Norden. Det finns ett så rikt kulturliv här, säger han.

Emilia

Publicerad 2010-10-25

Nilsson

Karlo Pesjak, naturfotograf

Naturfotografen Karlo Pesjak har visat bilder från det mesta av Norden samt från sitt hemland Slovenien. Objavljamo sporocilo o Karlovem predavanju v biblioteki v Landskroni. Organizator je bil föreningen Norden i Landskrona.

Predavanje je bilo 20. oktobra 2010 ob 19.00 uri v knjižnici (biblioteket). Organizator je nilo društvo **Föreningen Norden**.

Naslov predavanja : På resande fot i Finland och i Sverige, Fotograf Karlo Pesjak je predvajal posnetke iz cele Skandinavije, prav tako tudi iz svoje domovine Slovenije.

Lep pozdrav,
Karlo

Hvala Karlo in upamo, da je bilo predavnje lepo obiskano!

Stožice bodo osrednje prizorišče prvenstva, ob njih pa ima zagotovljeno mesto

samo še Celje z Zlatorogom. Za preostala mesta kandidirajo Koper, Jesenice, Novo mesto, Ptuj in Maribor. Foto: MMC RTV SLO/Toni Gruden

Münchenski odmevi: "Eurobasket ne prinaša izgube!" V igri za tekme skupinskega dela šest slovenskih krajev

Po pričakovani zmagi v Münchnu je slovensko delegacijo zajela kratkotrajna evforija, misli pa so se že usmerile proti prvim korakom k organizaciji EP-ja v košarki 2013.

Uvodne čestitke in misli ob določitvi Slovenije za prirediteljico evropskega prvenstva v košarki 2013 ste lahko prebrali že [TUKAJ](#), nato pa se je novinarska konferenca dotaknila temeljnih zadev za uspešno izvedbo: dvorane, (ne)dobiček, datumu prvenstva in oceni doseženega kompromisa med Fiba Europe in slovensko vlado glede višine kotizacije, ki je bila največja ovira na pridobitvi Eurobasketa 2013.

Odziva slovenskih reprezentantov:

Jaka Lakovič: To bo velika priložnost za slovensko košarko, da naredi korak naprej in osvoji medaljo, je pa vprašanje, kdo iz sedanje generacije bo takrat še igral.

Matjaž Smodiš: Super novica za Slovenijo, ki bo veliko pridobila zaradi same promocije košarke, pričakujem pa tudi pozitivne gospodarske učinke prvenstva. Verjamem, da bo obisk navijačev velik, iz tujine bo prišlo veliko Hrvatov, Srbov, Italijanov ... Zame je to prvenstvo kar malo daleč. Upam, da bom zdrav in se bom lahko odzval morebitnemu klicu selektorja.

Anže Blažič, predstavnik KZS-ja za stike z javnostmi: Tako vesele novinarske konference še ni bilo!

Darijan Košir, direktor vladnega urada za komuniciranje: Še na naših sejah vlade ni toliko novinarjev kot tukaj, čeprav ste morali prevoziti 500 km do Münchna. S predsednikom vlade Borutom Pahorjem sva govorila minuto pred novinarsko konferenco in navdušen je nad odločitvijo in nad soglasnostjo Izvršnega odbora FIBA Europe. Še danes je bilo v časopisu izrecno izpostavljeno, da je "tvegala svojo glavo" in EP podprl brez nadaljnega. To je dogodek, ki je odličen za Slovenijo in tudi UKOM bo kot nosilec znamke I feel Slovenia poskušal izkoristiti vse, kar FIBA Europe znotraj promocijskega paketa ponuja. Vlada je ta dogodek na koncu soglasno podprla.

Nar Zanolin, generalni sekretar Fibe Europe: Ganjen sem zaradi dejstva, da je toliko slovenskih novinarjev v Münchnu, kar le dokazuje, da je košarka šport številka 1 v Sloveniji. Bilo je težko, a smo skupaj dosegli rezultat, ki ga je potrdil Izvršni odbor FIBA Europe. To pomeni, da Sloveniji zaupamo. Evropsko prvenstvo v košarki je drugi največji dogodek v Evropi in komaj čakamo, da vidimo, kako dober dogodek bo. Dobre rezultate bo zagotovo imela tudi slovenska reprezentanca in menim, da lahko skupaj organiziramo najboljši EP v zgodovini!

Novinarska vprašanja in odgovori po uvodnem delu novinarske konference:

Kako je z dvoranami in prizorišči? *Roman Volčič, predsednik KZS-ja:* Za izvedbo prvenstva so potrebne štiri različne lokacije. Ker smo bili časovno omejeni, smo imenovali štiri kraje in na teh krajih

smo tudi gradili kandidaturo. Po dogovoru s Fibo Europe je na nas, da določimo kraje, kjer se bo igralo. To bo znano v dveh, največ treh mesecih. Drugi in finalni del se bo igral v dvorani Stožice.

Zgraditi je treba dve novi dvorani. *Volčič:* Verjamemo, da bodo na Ptuju in v Novem mestu zagotovili dvorani v dogovorjenem roku. Končna odločitev bo padla, ko bomo imeli vse ponudbe na mizi.

Kako pokriti morebiten minus pri organizaciji prvenstva? *Volčič:* Če bi mislili, da bi nastal minus, se tega ne bi lotili. Kdor pozna KZS, ve, da imamo že 10 let urejeno poslovanje in zagotavljamo, da bo tako tudi v prihodnjih letih.

Kaj je prva naloga organizacijskega odbora? *Volčič:* V nekaj mesecih bomo imeli organizacijsko strukturo končano in urejeno. Še predtem nas čaka prvi korak: najprej bomo določili prireditelje tekem.

Ali je že znan datum začetka prvenstva? *Volčič:* Čas turnirja je določen v pravilih Fibe Europe, prvenstvo bo potekalo od konca avgusta do sredine septembra.

Zanolin: Če smem dodati. Določeno je, da se prvenstvo konča tretji konec tedna v septembru, zdaj pa odštejte 19 tekmovalnih dni in dobite začetek prvenstva.

Kako, da se je izbor na koncu skrčil samo na Slovenijo? *Zanolin:* Imeli smo šest pobud za organizacijo prvenstva. Ko so kandidati dobili odkrite in poštene pogoje za turnir, se je začel osip. Nemčija in Velika Britanija sta izrazili zanimanje predvsem za EP 2015, nato pa sta se "umaknili" v korist Italije. Italija se je zaradi lastnih vzrokov in notranjih težav, v katere se ne bom spuščal, v zadnjem trenutku umaknila.

O (ne)dobičkonosnosti Eurobasketa: *Zanolin:* Eurobasket je drugo največje evropsko športno prvenstvo in ne prinaša izgube. To moram še enkrat ponoviti - ni izgube! Vlade zagotavljajo številne zadeve. Tukaj še zdaleč ne gre samo za denar. Vlade zagotavljajo predvsem podporo, zagotavljajo varnost in pretok ljudi in dobrin. Na začetku je kotizacija investicija, ki pa se na koncu zagotovo povrne. To je "win-win" položaj za vse.

Kakšna je bila vloga premierja Pahorja pri pogajanjih? *Zanolin:* To je bilo barantanje, sicer ne na turškem bazarju, temveč zelo zdrava pogajanja, ki so prinesla ugoden razplet za vse vpletene strani. Ne vem, kaj je bilo razkrito v Sloveniji in nočem povzročiti težav, ampak vseeno mislim, da je znano, kakšen je bil dogovor. 6,5 milijona evrov za Fibo Europe? Da, to je točno, to je bil glavni cilj za nas!

Kakšen je bil cilj slovenske vlade? *Igor Lukšič, minister za šport:* Trije milijoni so bili naš cilj. Toliko so plačali prireditelji zadnjih treh prvenstev oz. njihove vlade. Ob tem je bilo tudi vprašanje časti. Dobili smo možnost, da vlada predvsem garantira za sredstva. Podpora na vladi za prireditev prvenstva je bila že 24. avgusta. Po vseh teh pogajanjih in pogovorih smo ugotovili, da vlada nastopa predvsem garant. Ne bomo imeli velikih težav pri zagotavljanju dodatnih sredstev. Ne iz proračunskih, temveč iz sponzorskih sredstev.

5. december 2010 München - MMC RTV SLO

V spomin jeklenemu Juretu

Umrli eden najboljših slovenskih športnikov 24. september 2010 Jesenice - MMC RTV SLO
Izjemen športnik je bil Jure Robič: močan, nepopustljiv, trmast, a vedno skromen in pošten. Slovenci smo njegove vrline znali ceniti, njegove drame in zmage na RAAM-u so se nas dotaknile.

Nepregledni ovinek [na gozdni cesti nad Jesenicami je vzel življenje](#) svetovne legende ultramaratonskega športa.

"Zmagujem zato, ker se kljub neznosni bolečini in smrtni utrujenosti preprosto nočem ustaviti," je zapisal v svoji knjigi Samo človek sem. Premikal je meje mogočega, postavljaj nova merila, kaj zmore človeško telo, in bil zgled vsakemu vzdržljivostnemu športniku.

Poleg športnih dosežkov je Jure Robič prejel priznanje športnik leta za posebne dosežke, Slovenec leta za posebne dosežke ter priznanja za 'fair play' in strpnost v športu. Foto: MMC RTV SLO/David Črnelj

Imel je rekordnih pet zmag na dirki z enega na drugi konec ZDA. Po vseh naporih, neprespanih nočeh in nešteti kletvicah je v cilju vedno zatrjeval, da je bilo to zadnjič. Toda vedno se je vrnil, se v najtežjih trenutkih spomnil na svojega sina Nala in prestal vsako krizo. Tudi zdaj bi se vrnil, čeprav po peti zmagi nikomur ni bil ničesar dolžan. Pred kratkim je že koval načrte, kako se bo RAAM-a 2011 udeležil na ekipni dirki.

Jure Robič se je rodil 10. aprila 1965. Kolesarsko kariero je začel v klubu Lip Bled in jo nadaljeval v novomeški Krki in kranjski Savi ter bil med letoma 1988 in 1994 član državne reprezentance. Kariera cestnega kolesarja je bila zelo uspešna, ni pa bila vrhunška. Ko se je lotil ultramaratonskega kolesarstva, je bilo hitro jasno, da je rojen za to zvrst.

Več kot 100 zmag Poraza skoraj ni poznal. Na vsaki dirki je telo gnal do popolne izčrpanosti. Sposoben je bil voziti 36 ur brez minute počitka pri povprečni hitrosti 30 km/h. Poleg petih zmag na RAAM-u (zadnjič je to zloglasno dirko dobil letos junija) je dvakrat zapored dobil dirko Le Tour Direct (traso Toura je treba prevoziti v enem kosu) in trikrat zapored Dirko okoli Slovenije. Postavil je tudi svetovni rekord v cestni vožnji na 24 ur. V bogati športni karieri je dosegel več kot 100 zmag in več kot 150-krat stal na zmagovalnem odru.

Na kolesu uresničeval svoje sanje Vedno je želel največje izzive. Lahko bi dirkal po Evropi, kjer so nagrade dokaj visoke, toda pravi adrenalin je doživljal zlasti na RAAM-u, kjer pa ni nagrad. S tem je le še potrdil svojo veličino - ultramaratonskega kolesarstva se ni loteval zaradi denarja, ampak zato, da je uresničeval svoje sanje.

Vedno je bil prijazen sogovornik. Nikoli ne bomo pozabili, kako je tudi med treningom pri 160 pulza sprejel naš klic in opravil intervju. Zadnjič smo se slišali po zmagi na ultrakolesarski dirki okoli Švice Tortour 2010. Uspeh je posvetil bratu Sašu, nekoč odličnemu alpskemu smučarju, ki je umrl nekaj dni prej.

T. V., Tomaž Okorn

Izbor: A. Budja

Jure Piškur junior v skupini prvakov

Jurček je pravkar postal švedski prvak s svojo judo ekipo, fantje med 13-15 let, nekje na severu, 600 km od Lunda. Na fotografiji sedi Jurček v prvi vrsti, skrajno desno (sedeč po turško),

JudoSyd tog allt vid Riksmästerskapen

2010-11-17

JudoSyd vann dubbla guld i Riksmästerskapen för ungdomar under 17 år.

Riksmästerskapsgulden åter till Judosyd

Laget bestod av ungdomar från Skåne/Blekinge län i en lagtävling där man möter övriga län i Sverige.

Varje lag består av 14 ungdomar. Skåne /Blekinge deltog med både flicklag och pojklag och tävlingen gick i Lindesbergs nybyggda arena.

I år gjorde vår regions ungdomar en fantastisk prestation, med Guld för både Tjej och Killlaget efter övertygande insatser.

Pojkarna besegrade Göteborg i semifinalen med klara 5-1, i finalen väntade Stockholm, en betydligt tuffare uppgift.

Här visar ungdomarna en järnhård vilja och betvingar Stockholmslagarna med 5-2, Killarna presterar judo på hög nivå, och har avgjort finalen redan innan sista matchen.

Vi: Jure Piškur, Jurčkov oče ter SPLET

V spomin

Te dni je minilo 3 leta, od kar se je v najlepših letih življenja s tega sveta za vedno poslovil naš dragi sin Ferdinand, Erwin Urbančič. Spominjamo se ga z žalostjo v srcu, saj je njegov grob na Švedskem, daleč od rodne grude. Naj mu bo zemljica lahka in večni sodnik milostljiv!

Mama in oče, Milka in Ferdinand Urbančič

Černec Alojz,**zadnje slovo**

V jesenskih mesecih nas je za vedno zapustil dragi oče, mož in prijatelj, rojak Alojz Černec iz Landskrone. V uredništvo doslej nismo prejeli natančnih podatkov o datumu smrti ali pogreba, zato objavljamo le obvestilo o tem, da spoštovanega rojaka ni več med nami. Po nekaterih znanih podatkih je Alojz Černec umrl na Švedskem, a je po lastni želji pokopan v Mariboru, dne 4. novembra ob 14.30 na pobreškem pokopališču v bližini svoje matere.

Svojcem Alojza Černeca voščimo iskreno sožalje, pokojniku pa želimo, naj mu bo domača zemljica lahka!

Rojaki iz Landskrone

Från www.slovenienhistoria.se handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna

Sammanställt av Vesna Jakše från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net

Efter att Arnulf av Kärnten berett vägen för en ny europeisk gemenskap, som bestod av en konfederation av autonoma kungadömen och hertigdömen samlade under den kejsarliga kronan, var markgreven Guido av Spoleto den ende som inte visade Arnulf sin vördnad. Än värre så tillskansade hans sig all makt i Rom och 891 tvingade han påven Stefan V att kröna honom till kejsare. Den efterföljande påven kallade på Arnulfs hjälp, för att han tvingades upprepa kröningen av Guido och dennes son Lambert som koregenter.

894 kom Arnulf till norra Italien med sin armé, men kunde inte tåga vidare mot Rom för att Guido av Spoleto hade spärrat passen genom Appeninerna. I Pavia erhöll Arnulf sin vederbörliga vördnad som kung av Italien och lämnade sin oäkta son Ratold där som vice kung samt återvände hem över Alperna. Efter Guidos död 895 kom Arnulf till Rom och kröntes som kejsare den 22 februari 896. Snart därefter var han nödgad att återvända till sitt land på grund

av att han blev allt mer förlamad. Centraleuropa 919 – 1125

Han levde och var en aktiv regent i ytterligare tre år. Den 8 december 899 dog han och begravdes i klostret St Emmeram i Regensburg. Arnulf hade utpekat sin ende äkte son *Ludvig barnet* (893 - 911) till sin tronföljare, som kröntes år 900 i staden Forchheim. Men frånvaron av Arnulfs mäktiga hand märktes mycket snart, särskilt när ungrarna började vända detta tillfälle till sin fördel. De ockuperade Pannonien redan år 900 och etablerade sig där. Den unge kungen kunde inte hålla tillbaka dem.

Grunden för en ny gemenskap i Europa hade dock lagts och denna överlevde Arnulf. Under det följande århundradet, under [ottonerna](#), fick denna nyfödda europeiska gemenskap titeln "Heliga romerska riket". Termen "romersk" betydde att det andliga centret var i påvedömet i Rom. Denna gemenskap höll till 1806 då det kuvades av Napoleon.

Stora Karantanien (952 - 1180) var Österrikes och Sloveniens föregångare.

År 952 grundade Otto I den store, kung av östfrankiska riket (kejsare sedan 962) [Stora Karantanien](#). Det var ett storhertigdöme som baserades på den äldre slovenska statsformationen Karantanien (som nämnts i källor redan år 595). Alltså var i historisk politisk mening Stora Karantanien en slovensk medeltida stat, men mycket större än det förra hertigdömet, eftersom det också inkluderade delar av ickeslovenskt etniskt territorium.

Stora Karantanien sträckte sig från Böhmen över de östra Alperna till Verona (Italien). Dess primära uppgift var att försvara det östfrankiska riket (senare kallat Tyskland) från ungerska och bysantinska invasioner från öst och sydöst.

I det moderna Österrike definieras året 976 som början av Kärnten (Karantanien) och Österrike. Detta synsätt står i strid med den historiska verkligheten att Karantanien i sig var en mycket äldre statsformation. Det förtiger också att markgreven Leopold, som på den tiden var utnämnd i den östra regionen (Österrike), härstammade från Luitpoldingerfamiljen, som hade karantanskt ursprung och inte bayerskt.

Den karantanska armén hade en mycket stor betydelse, men även den har ignorerats av antislovenska ideologier. År 1056, till exempel, så hindrade armén hertig Keno att komma in i landet, när han anlände med sitt följe från Milano, för att det kungliga hovet hade utsett honom till den nye hertigen av Karantanien utan att erhålla samstämmighet från den karantanska församlingen.

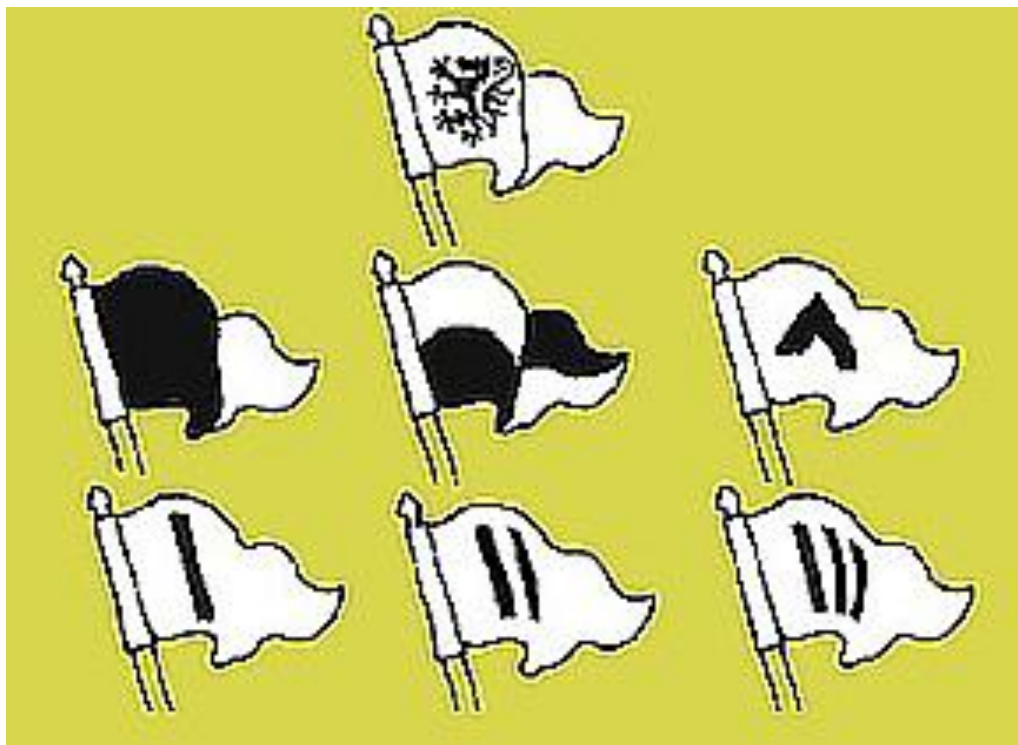
I de heraldiska figurerna från de karantanska familjernas vapenutrustning kan man fortfarande utläsa stridsordningen i den karantanska armén från den förheraldiska perioden (innan 1100-talet):

Det centrala kommandot i karantanska armén hänfördes till den karantanske hertigen och inkluderade Karantaniens centrala hertigdöme.

Trots det faktum att de perifera områdena var under höga befattningshavares kommando (markgrevar, grevar, slottsgrevar), som var rätt så autonoma och hade tillbörlig militär kompetens, fanns även fullt operativa perifera militära kommandon: *det östra, norra och västra kommandot*.

Det centrala kommandots symbol var den svarta pantern på ett vitt fält. Först bars det som en gjuten figur på en blek träplatta och förmodligen också som en banner. Det östra kommandot hade ett svart streck, det norra två svarta streck och det västra tre svarta streck. Carniola och Istrien hörde antingen till det centrala kommandot eller hade egna militära kommandon vilkas symboler vi inte vet något om.

På bilden till höger ser vi alltså följande symboler tillhörande den karantanska armén: Hertig, Markgreve, Greve, Slottsgreve samt symbolerna för det centrala och de perifera kommandona: pantern (centrala kommandot), ett streck (östra kommandot), två streck (norra kommandot), tre streck (västra kommandot).

Det behövs ytterligare studier för att fastställa de perifera kommandonas säten. Det västra sätet befann sig förmodligen först i Friuli. När detta gränsområde avancerade till ett hertigdöme, flyttades sätet till Lienz i övre Dravadalen. Grevarna av Goricas, med ursprung i Lienz, vapensköld hade tre streck bredvid lejonet (ursprungligen en panter). Under 1300-talet dyker de tre strecken fortfarande upp i Erasmus Logars (Luegers) vapensköld, som under en viss period var befälhavare i Lienz.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.:
Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o

Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO

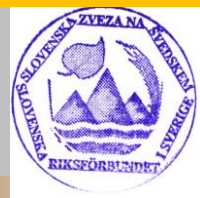
KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70

**Vesele božične praznike
in srečno novo leto 2011
God Jul och Gott Nytt År!!!**

Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska GLASILO

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

POMLAD/ VÅREN 2011

ISSN 2000-2173

Št./Nr 34 Letnik/Årgång 10

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovenska BLADET

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 34 Letnik / Årgång 10

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Svenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: Olofström: Na zdravje! Kristianstad: prvenstvo juda - Jure Piškur; Ljubljana, pogled z gradu. Fotografije na zadnji strani / Sista sida: Mala Nedelja 51; Piran. Foto: Ciril M.

Stopar, Piškur, Budja, Vesna Jakše. Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA

1

INNEHÅLL

Uredniška beseda

2

Inledningsord

Slovenska zveza

3

Slovenska riksförbundet

Društva

5

Föreningar

Slovenski DOM, Göteborg 5

Simon Gregorčič, Köping 9

Slovenija, Olofström 11

Planika, Malmö 17

Orfeum, Landskrona 19

Slovensko Švedsko društvo Helsingborg 23

Slovenci v Stockholmu 56

Svensk-Slovensk vänskapsförening, Stockholm 27

Kultura

29

Kultur

Naša Cerkev

39

Vår Kyrka

Pisma/Reportaže

40

Brev/Reportage

Aktualno

52

Aktuellt

Šport

58

Sport

Slovensk historia

59

Slovenska zgodovina

Naslovi

66

Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avgušтина Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

*Tehnični urednik/Teknisk redaktör: **Zvonimir Bencek***

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektroniska pošta: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja 2011

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 maj 2011, använd adressen ovan

Sanje

Ko po svetu sem hodila
Tuji jezik govorila
Tuje srečala ljudi
v tuje gledala oči

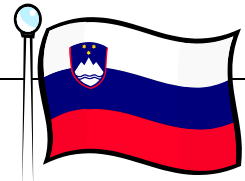
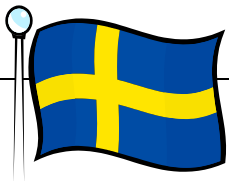
Tuje roko so mi dali
Tuje so se mi smejali
Tuji bil je njihov glas
Tuji bil je njih obraz

Ko pa pride temna noč
In zajame sanj me moč
Takrat spet sem jaz doma
v objemu cvetja Alpskega

Anica Štefanič

Avtorica pesmi, Anica Štefanič s Stockholma nam sporoča, da je to pesem in mnoge druge napisala za sprostitev njene slovenske duše. Zahvaljujemo se za poslano pesem in vabimo še več slovenskih duš, da se nam oglasijo in tudi sami pošljejo svoje literarne stvaritve za objavo v Slovenskem GLASILU.

Uredništvo

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

PREDSEDNIK IMA BESEDO...

V februarju, ko pišem te vrstice, je okoli nas snežna odeja in vabi mladino na smučanje in sankanje v zimskih počitnicah. Tisti pa ki smo starejši si želimo konec mrzlih dni in začetek lepih, sončnih pomladanskih dni, da bi se končno odpravili na sprehode. No pa so med nami tudi takšni, ki si mrzle ali pa lepe popoldneve ogledujejo le skozi okna, saj jim starost in bolezen ne dovoli sprehoda, dokler ne bo prava pomlad oziroma, ko bodo za silo ozdraveli.

Bolezen te ovije v svoj pajčolan in takrat pozabiš na ves svet, ne zanima te ne denar, ne bogastvo, želiš si samo malenkost zdravja.

To govorim iz svojih izkušenj, kajti tudi mene je minulo jesen in to zimo zagrabila tista bolezen, ki se je vsi tako bojimo. Ko sem prestal nekaj operacij agresivnega kožnega raka, sem dobil najlepše sporočilo, da se ta ni razširil, da bom hvala bogu še živel. To je pravzaprav prav tako, kot da si se še enkrat rodil, toda v zrelih letih.

No zaradi tega pa delo v Slovenski zvezi in društvih ni zaostalo, saj so vse povsod praznovali Vinske trgatve, martinovanja, Miklavža. Organizirane so bile tudi kulturne prireditve in koncerti kulturnih društev in zborov iz Slovenije. Gostujoče kulturne skupine so gostile Slovence v Stockholmu, Olofströmu in Göteborgu. Pa tudi pevski zbor iz Planike, Malmö je nastopil v Göteborgu. Torej če se ozremo nazaj je bilo minulo leto zelo uspešno in upamo, da bomo s tem delom tudi nadaljevali.

Od januarja do sredine marca so občni zbori v slovenskih društvih, takrat se pogovarjamo koga bomo klicali v goste. Morda kakšno kulturno skupino iz domovine, morda pevski zbor iz okolice Trsta ali zamejske Koroške, kajti takšna gostovanja moramo pripraviti najmanj eno leto v naprej. Prav zato pa pišemo

prošnje za projekte na Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki nam te projekte odobrijo, če so dobro in temeljito pripravljene in če smo se v minulih letih pri tem delu dobro odrezali.

Letos bomo čez vse leto praznovali 20 letnico obstoja slovenske države, kajti prav vsi ne moremo organizirati teh prireditev v juniju, naj bo to razporejeno čez vso jubilejno leto 2011, tako da se bomo med seboj obiskali in popestrili te kulturne prireditve in koncerte. Upamo tudi, da bo SD Simon Gregorčič letos organiziralo Slovensko kulturno srečanje v Köpingu, pravkar se o tem dogovarjajo. Slovenska zveza pa bo o temu in planu letošnjega dela sprejela sklepe na občnem zboru v aprilu meseca v Malmöju.

Vsi tisti, ki boste okoli 1. julija v domovini, pa ste vabljeni na skupno srečanje Slovencev »DOBRODOŠLI DOMA«, ki bo potekalo 1. julija 2011 v Ljubljani, o tem boste še obveščeni.

OBVESTILO O ČLANSTVU

Z vsakim dnevom zgubimo kakšnega rojaka ali rojakinjo, kajti visoka leta in bolezen ni prizanesla niti nam Slovincem na Švedskem. Društva izgubljajo z vsakim letom svoje članstvo, obenem pa tudi nekatere vodilne ljudi, katere bomo morali nadomestiti.

Zato prosimo prav vse, da nas podprete s plačilom članarine pri vašem lokalnem slovenskem društvu, pa tudi vaše znance nagovorite, da se vam pridružijo. S plačilom članarine boste dobivali zastonj *Slovensko glasilo*. Nam pa boste s svojim članstvom omogočili izdajanje glasila in obstoj Slovensko zveze na Švedskem, če bomo prekoračili mejo 1000 članov, kar nam je do sedaj vedno uspelo.

Dobrodošli med nas prijatelji, potrebujemo vas! Mi pa se bomo potrudili da uresničimo plan dela in obstoj slovenske besede na severu Evrope.

Na kraju vam iz srca želim veliko zdravja, sreče in veselih dni

Program dela Slovenske zveze

- 9. aprila, občni zbor Slov. zveze v SKD Planika, Malmö.
- marec- julij: jubilejne prireditve v slovenskih društvih.
- 11. junija, romanje v Vadsteno, (organizator SKM Göteborg).

<http://www.slovinci.si>

<http://www.slovenia.info/homecoming>

<http://www.dvajset.si/>

<http://www.uszs.gov.si/>

Ciril Marjan Stopar

Novice iz Göteborga Ob obilici snega, minus stopinje, svetlo le nekaj ur podnevi, da smo odšli v zimsko spanje in samo čakamo da nas prebudi pomlad in sonce. Sneg počasi topi in na dan pridejo smeti in živalski iztrebki, ki so jih lastniki pozabili pobrati za svojimi ljubljenci. Nobenih znakov pomladi le ptičke se včasih sliši, pojejo v zahvalo, če smo jih hranili pozimi.

Prostih dni ob praznikih je bilo bolj malo saj so bili ob koncu tedna in takrat smo tako prosti. V društvu se od zadnjih novic ni veliko zgodilo, zato upam, da bo drugače v naslednjih mesecih. Občni zbor bomo imeli v soboto 26. februarja o.č. 16. uri v Göteborgsrummet. Upam, da bo članov veliko, da so zainteresirani kaj delamo in, da bodo prišli z novimi predlogi kaj in kako si želijo, da delamo. Kulturni praznik bomo imeli kar po Občnem zboru. Navadno imamo kar po maši v Astridsalen naše programe ob pomembnih dogodkih.

Načrtujemo, da bi šli kam na izlet, poskušamo pripraviti in to urediti, avtobus mora biti naročen že vnaprej a da nebi izneverili vsaj tiste, ki želijo iti, je včasih avtobus napolnjen polovico in kasneje so graje, da nas je bilo tako malo in smo vseeno šli. Nikogar ne moremo prisiliti, da gre, vidimo da ljudje se kar držijo doma, kadar se pa potrudijo in smo skupaj, si pa znamo veliko povedati in poklepetati. Vem, da smo starejši in ni toliko energije več, a samo biti doma, tudi če je lepo in udobno ni dobro. **Zato pogum in pridite.**

V marcu mesecu bo dan starševstva in mamic, kratek program in cvetje za mamice.
V juniju mesecu Vadstena in Dan državnosti.

Socialna skupina je obiskala v bolnišnici in doma Karla Kolarja. Želimo mu skorajšnjega okrevanja in dobrega počutja.

Babice smo obiskale slavljenko Rožo Tomažič, ki je praznovala 65. rojstni dan. Prisrčen sprejem pri Vinku in Roži nas je dočakal ob obisku. Pogovor ob lepo obloženi mizi je potekal sproščeno in z smehom na ustnicah. Pogovor je potekal kako in zakaj smo prišli sem na Švedsko in kako hitro so minila ta leta. Rojeni v 40-ih letih počasi odhajajo v zasluženo pokojnino, kar pa je sedaj čas za tisto kar prej ni bilo časa. Vnukec Erik krajša urice prostega časa, veselje, njegove radovednosti in ljubezni. Tako sta Roža in Vinko ponosna nanj. Naj Vama pozlati vajino življenje in hvala za gostoljubnost in pomoč pri društvenem delu.

Tudi nekaj slavljencev imamo:

Januar	Roža Tomažič 65 let
Februar	Jože Zupančič 40 let
	Katarina Zupančič 40 let
April	Zvone Podvinski 55 let
	Milan Geld 45 let
Maj	Anders Dahlborg 50 let

Kod hodíte,
pojdite zmeraj do konca.
Spomladí do rožne cvetlice,
poletí do zrele pšenice.
Jesení do polne políce,
pozimí do snežne kraljice,
v knjígí do zadnje vrstice,
v življenju do nove resnice,
v sebi do rdečice čez eno in
drugo lice.
A če ne prideš ne prvič ne
drugič,
do krova in pravega kova
poskusi: vnovič in vnovič.

Čestitke z lepimi željami, zdravja, sreče in zadovoljstva, Vam želimo.

Ni veliko kaj pripisati, želimo si samo delati v miru, ker imamo do tega še veselje in nam je v interesu, da ohranimo naše običaje, slovensko govorico, pomagamo naslednji generaciji in, da ne pozabimo naših korenin. Vsi tisti, ki pa niste pripravljeni pomagati, nas ne ogovarjate in obrekujte, ker s tem ne delate nič dobrega. Mi smo bolj trmasti in bomo nadaljevali.

Želimo, da bi spoznali bleščeče dni, ki bodo razsvetlile vse tiste temačne, ki se znajdejo vmes.

Za Upravni odbor Slovenski Dom Marija Kolar

Pozdravljena, Gustika!

Posiljam tri slike, ko smo "babice" obiskale eno od babic, staro 65 let. Zraven je še njen vnuček z atijem. Izberi katere bodo za uporabo. Glede dopisa pa mislim, da že Marjanca in Marija delata na tem - ali pa je dopis že pri tebi? Oprosti, če ti kaj preveč pošljem, mislim da so lepe stvari, katere hočem deliti s prijatelji. (o babici v domu, mogoče pa je kaj za v GLASILO). Samo na žalost se dogajajo stvari, ko so ljudje prepuščeni sami sebi, na njih se svojci spomnijo, ko je že prepozno.

Lepo pričakovanje POMLADI in lepe pozdrave, Marija

Tri generacije

Babice v Göteborgu

Babice – Roža Tomažič slavi 65 let

Štiri generacije

Načrt dela v letu 2011

Januar: Družabni večeri ob sobotah

Februar: Valentinovo.(Alla hjärtas dag)

Marec: Dan Žena

April: Kres v naravi

Maj: Pečenje na žaru po sv. maši

Juni: Binkošti (romanje v Vadsteno)

Praznovanje Kresne noči (Midsommar)

Od meseca Julija in pa vse do konec septembra delo v društvu po dogovoru

Oktober: Praznovanje 40-sete obletnice društva Simon Gregorčič

November: Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev.

Praznovanje očetovega dne in Martinovanje

December: Miklavževanje družabni večeri in Silvestrovanje

Vabljeni tudi k aktivnosti ki jih imamo med tednom v prostorih društva. V Septembru in Oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in sveže trenutke v gozdovih. Ob četrkih imamo skupno druženje, ženski krožk in moški klepet od 16.00 ure naprej vabljene vse k sodelovanju.

Želim dosti veselja in uspeha pri delu!

Alojz Macuh

Novo leto v Köpingu

Večkrat smo že omenili, da ostaja minulo leto nepozabljeno, saj nam je zapustilo množico nepozabnih in težkih trenutkov, s temp a so med nas prišle spremembe. The sprememb nam v društvu ni bilo lahko sprejeti. Vedno so v naših mislih naši člani in prijatelji, s katerimi smo dolga leta delili slabe in dobre reči, se skupaj veselili in pomagali drug drugemu. Čas pa teče in nič ne reče. Trudimo se še naprej, da ostanemo povezani, v pomoč in podporo drug drugemu, da ohranimo to, kar imamo. V mislih imam vse tiste navade, ki smo jih navajeni, da se srečujemo v čim večjem številu v društvenih prostorih. Želimo si, da bi pridobili še mlajše rodove, da bi radi prihajali, med nas v središče življenja in srečanj nas tukaj v društvenih prostorih v Köpingu.

Prav prijetno in veselo nam je bilo ob prihodu novega leta, prešerno vzušje in razpoloženje, ki je trajalo vse do jutranjih ur, je težko opisati. Ko vidiš zadovoljstvo in veselje na obrazih, dobiš kar večjo moč in nov zagon ter upanje, da bomo ohranili naša druženja tudi v bodoče. Veselje, ki je trajalo pozno v noč, smo zaključili s kozarcem šampanjca in si zaželeli vse najlepše v novem letu, z velikim upanjem, da bi bilo lepše in boljše, predvsem pa, da bi nam vsem služilo zdravje.

Še enkrat želim vsem res uspešno, zadovoljno leto, ki je pred nami, naj prevladuje zdravje, sreča in zadovoljstvo med nami vsemi.

Predsednik društva Alojz Macuh

Miklavževanje v zasneženem Olofströmu

Praznovanje sv. Miklavža je bilo v Olofströmu šele 18. oktobra, to pa zaradi tega ker nekateri delajo tudi v sobotah in nedeljah, tako pripravimo družabno srečanje takrat, ko lahko večini ustrezemo.

Tiste dneve v decembru je padlo veliko snega v pokrajini Blekinge, tako da smo vedeli, da se člani iz oddaljenih krajev ne bodo mogli udeležiti tega praznika, ko obdarimo otroke in razveselimo odrasle.

Prav tako pa se je zgodilo, da nisem bil prisoten niti jaz, niti moja družina. V zadnjih 16 letih nismo še nikdar manjkali na nobeni društveni prireditvi in to se je zdaj prvič zgodilo. Vzrok pa je bil da sva se oba z ženo operirala, vsak od naju za svoje tegobe in probleme.

Zaradi tega pa ni bilo ničmanj veselo, pa tudi dobro je bilo organizirano. Dušanka je pripravila hrano, Ida pa je kupila darila za otroke, ostali odborniki pa so pripravili društvene prostore. Še posebej so se razveselili, da sta prišla Viktor in Greta, čeprav je bilo zunaj veliko snega in sta imela velike probleme z vožnjo nazaj domov. Pa ne zaradi tega, ker sta se napila ampak zato, ker so ponoči cestarji zelo slabo čistili stranske ceste, tako da so ju rešile samo dobre zimske gume na avtomobilu.

Čeprav so vsi zatrjevali da smo jim manjkali na družabni prireditvi pa so obenem povedali, da so se veselili do polnoči in čez, kajti Viktor je z veseljem raztezal svojo frajtonarico. Po večerji so prepevali, obujali stare čase in nazdravljali prihajajočemu letu.

Midva z ženo pa sva le zamišljala, kako je biti lepo med prijatelji in znanci, tolažila sva se, da se bova do naslednje veselice za silo pozdravila.

USPEŠNO LETO 2010

V minulem letu smo imeli precej zelo uspešnih prireditev, v oktobru smo tudi organizirali 2 koncerta mešanega pevskega zbora MePZ Lipa iz Šempasa. Zahvaljujemo se tudi Viktorju Semprimožniku, ki se je udeležil prav vsake prireditve s svojo frajtonarico, prav tako je pozlatil otvoritev slovenske slikarske razstave .

Z veliko slovensko slikarsko razstavo v hiši kulture v Långan pa so smo dokazali, da bo društvo še naprej živelo, kajti razstavo so pripravile naše likovne umetnice treh generacij in razstava je bila odprta cele tri tedne.

Izdali smo 4 številke glasila, božična številka ni izšla zaradi bolezni urednika, v maju 2011 pa bomo praznovali 15 obletnico izhajanja glasila.

V letu 2011 pripravljamo podobno slikarsko razstavo v septembru, v oktobru pa smo povabili na obisk veliki moški pevski zbor iz okolice Trsta. Zahvaljujemo se vsem, ki so nas podprli in obiskali na prireditvah, tudi sosednjim društvom in

švedskim organizacijam, ki nas podpirajo, oblastem v domovini in tukaj ter Slovenski zvezi na Švedskem.

Vesele novice

- 27. januarja 11, je praznovala Ida Rampre iz Olofströma 60 rojstni dan, Ida opravlja okoli 18 let delo blagajnika društva, obenem pa dela v tovarni Volvo kot voznica viličarja.
- 29. Januarja 11, je praznovala Ema Benčič iz Kallinge svoj 70 rojstni dan, Ema večkrat speče kruhove hlebčke za prireditve.

Žalostna novica

V Landskroni je v sredo 26. januarja 11, umrla večletna članica društva Magdalena (Majda) Ivič v 78 letu starosti. Zapustila je moža Štefana, kateremu izrekamo globoko sožalje.

Pogrebni fond KD Slovenija

Olofströmsko slovensko društvo ima že 10 let ustanovljen pogrebni fond, na katerega polagamo 10% članarine vsako leto. Po pravilniku izplačujemo družini pokojnega člana, za rože ali v fond za rakove bolezni od 200 - 500 kr, odvisno koliko let je bil pokojni član društva. V fondu imamo danes okoli 20.000 kr kapitala.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA 2011

12. marec: občni zbor in Dan žena

9. aprila, občni zbor SZ in 20. obletnica Slovenske zveze v Malmö.

v aprilu, bo imel Karlo Pesjak fotografsko razstavo v rojstnem kraju na Gorenjskem.

v maju: balinarski turnir v Olofströmu in 15. obletnica Društvenega glasila

11. junija, romanje v Vadsteno.

Konec junija, balinarsko srečanje v Olofströmu ob 20. obletnici slovenske države.

*27. julija – 7. avgusta, srečanje tabornikov v Kristianstadu: **World Scout Jamboree** na Rinkaby fältet, pride okoli 200 tabornikov iz Slovenije, iz celega sveta pa nekaj več kot 38.000 tabornikov.*

27. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni. slov. piknik.

september, Slovenska likovna razstava v Längan, v Olofströmu.

15. ali 29. oktobra, Vinska trgatev in koncert MPZ Vesna iz Sv. Križa pri Trstu v Olofströmu.

oktober, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu.

17. decembra, miklavževanje.

med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

od januarja – junija, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane.

Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno)

*Ciril M. Stopar
KD Slovenija, Olofström*

Pozdravljeni,
hvala za članek v Slovenskem Glasilu.
Predavanje v biblioteki v Landskroni
je zelo uspelo, bilo je okoli 45 udeležencev.

Na fotografiji je Sixten, naš prvi vnuk. Avtor
fotografije je moja žena, Inga.

Lep pozdrav,
Karlo Pesjak

Na naslednjih straneh objavljamo nekaj fotografij Cirila Stoparja.

Dobra družba v družbi pravega muzikanta

Janko in Dusanka sta pravi

Ida in Tina Belec, darila za sv. Miklavža

Dusanka in Janez sta plesala

Vecerja pri drugi mizi par za ples in ostalo

Na zdravje, prijatelji

Po večerji pa je govor stekel o izletih v Slovenijo

Viktor, Dusanka in Lucijan so praznovali in se veselili

Upravni odbor 2001 - 2009

Upravni odbor 2010 - 2011

Leva fotografija, z leve na desno: Jože Bergoč – član, **Ivanka Franseus** – predsednik **Jožef Ficko** – tajnik, **Marjeta Pagon** – podpredsednik **Jože Kenič** – blagajnik, so bili izbrani prvič na Občnem zboru januarja, 2001. Takrat so bili hudi časi, občina Malmö in država sta z radikalnim zmanjšanjem subvencij močno zamajali Planiko. Drastično zmanjšanje stroškov, najetje cenejšega lokala in trdo delo je bil recept za ozdravitev. Naj dodam še, da nam ne bi nikoli uspelo brez pomoči vsega članstva. Hvala vsem, ki ste nam stali ob strani in pomagali!

Desna fotografija: 2010, Upravni odbor se poveča za dva člana; **Zlata Silič** in **Angela Stanič** sta pridno pomagali že prej, zato je bila njuna izvolitev le še formalnost. Ustanovni član društva **Jože Bergoč** se je na Občnem zboru 2011 odpovedal članstvu v UO. Kolikor mi je znano, je v preteklosti opravljal vse društvene funkcije. Bil je tudi predsednik. Ima velike zasluge, da je Planika postala to, kar danes je. Hvala mu!

Letos praznuje okrogle obletnice cela vrsta naših članov. Prva je **IVANKA FRANSEUS**, ki je februarja postala upokojenka, **AMALIJA KRIŽ** in **GUERINO MEDICA**, pa bosta v aprilu skupaj dopolnila 140 let - vsak po 70 seveda. Vsi so vedno veseli in dobre volje, videti so čili in zdravi. Naj takšni ostanejo še mnogo let!
Iskrene čestitke!!

Letošnji važnejši dogodki. Ob vsakoletnih lokalnih prireditvah namenjenih našemu članstvu pripravljamo letos tudi nekaj za vse bralce Slovenskega glasila. Berite! **04. junij** – planikin tradicionalni piknik. **11. junij** – romanje v Vadsteno. Avtobus: za člane brezplačno, za nečlane 150 SEK. Vstopite lahko še v Landskroni, Helsingborgu in Jönköpingu. Prijave za vse naštetu na telefon 040 49 43 85, Ivanka Franseus. **15. oktober**: velika proslava 35. obletnice Pevskega zbora Planika. Muzikanti in pevci pridejo iz Slovenije. Vse bomo pravočasno obvestili.

JoF

PABERKI

Letos 20 let samostojne Slovenije; Le kdo se ne spominja napetih časov pred dvajsetimi leti, ko smo bili priča razpadu bivše skupne države in s tesnobo čakali na naslednjo potezo vse bolj zmedenih oblasti, ki so izgubljala tla pod nogami. Na slovenski politični sceni so se pojavile nove osebnosti, ki so v mnogočem zaznamovale današnjico prebivalcev nove države. Le komu ni ostala v spominu napoved kasnejšega predsednika Milana Kučana, ko je v nekem govoru dejal: »**Odslej bo vse drugače.**« Ni se zmotil – danes je vse drugače. Imamo samostojno državo, v neki meri sami odločamo kaj in kako. V neki meri zato, ker je Slovenija medtem postala polnopravni član nove velike povezave, Evropske Unije, katere pravila je treba v lastni zakonodaji upoštevati. Tista leta nam bodo morebiti ostala v spominu kot čas, ko so bili Slovenci prvič (in kot je videti zadnjič) zares enotni. Evforijo je zamenjala sedanost, ki se močno razlikuje od upanja in pričakovanj.

Kaj je narobe? Mnogim od nas, ki že desetletja živimo v državi z dolgoletno demokratično tradicijo, ne gre v račun na videz popolna razklanost slovenske politične elite, katere posamezni člani podrejajo skupno dobro osebnim interesom. Ne gredo nam v račun vsesplošna navzkrižna obtoževanja med politiki, ki se v mnogih primerih končajo šele po dolgoletnem pravdanju, na katerem, s trivialnimi primeri zasutih slovenskih sodišč. Osebnostno mi ne gredo v račun dolgoletni poskusi vodje v slovenskem prostoru sicer pomembne politične stranke, izničiti ugled in politično onemogočiti predsednika države samo zato, ker se ne ravna po njegovih navodilih. Pri tem ne izbira sredstev – na voljo so nam številni »dokazi« v obliki dokumentov, objavljenih v dnevnem časopisju. Gre celo tako daleč, da ga obtožuje sodelovanja z UDB-o in ga ima za lažnivca. Vse to seveda vpliva na razpoloženje državljanov, ki ne vedo, komu verjeti. Zgovoren dokaz za to je volilna udeležba, ki nezadržno upada. Dokaz je tudi med volivci razširjeno, zmotno prepričanje, da si vsi hočejo le »napolniti žepe.«

Kaj je dobro? Laž ima kratke noge, pravi star slovenski pregovor. Prej ali slej bodo, vse prej kot neumni, slovenski volivci ugotovili, kdo jim maže oči in odrešnike te vrste pometli na smetišče zgodovine. Dobro je tudi, da bodo razmere prisilile slovensko zakonodajno telo, natanko opredeliti pristojnosti in s tem tudi **odgovornosti** posameznikov in državnih organov. Danes se čuti vse preveč ljudi poklicanih odločati o vsem mogočem, kar ustvarja zmedo. Zaradi tega, pa tudi zaradi samovolje in slabe obveščeniosti posameznih uradnikov, se največkrat znajdejo v precepu nič hudega sluteči državljani, ki iščejo pravico na sodiščih in upravnih enotah. Že vedenje župana še tako zakotnega kraja ustvari vtis, da je vsemogočen in praviloma ne trpi ugovora. To seveda ne velja za vse, vendar jih je vse preveč, ki ne vedo do kam seže njihova oblast. Tudi tukaj bodo imeli volivci zadnjo besedo. Prišel bo namreč čas, ko ne bo več zadostovala še tako pretanjena zvijača. **JoF**

Landskrona: Tatjana Kragelj praznuje 2. rojstni dan, leto je 1976

Slovenci po svetu in druga vprašanja

Ko gre danes za Slovence na Švedskem in tudi marsikje drugje po svetu, lahko rečem, da smo se pridno vključevali in se tudi dobro vključili v nova okolja v tuji deželi, kamor nas je življenje popeljalo. Gradili in zgradili smo si domove, s prostovoljnimi deli in finančnimi prispevki vzdrževali društva, pomagali Cerkvi in prirejali zabave. Vmes smo učili otroke slovenščine, in šele pozneje smo ugotovili, da je tudi nam potrebno znanje jezika dežele, v kateri smo se naselili. V mojem primeru je to bila Švedska. Domovino Slovenijo smo otrokom prikazovali v svetli podobi in jim zasejali živo seme ljubezni do Slovenije. Za otroke smo se trudili poskrbeti, da bi se izšolali, sami si kaj podobnega nekoč nismo mogli privoščiti. V Sloveniji smo poleg finančnih naleteli na ideološke ovire. Na tujem smo delali v tujih podjetjih, v tujih ladjedelnicah, na tujih ladjah.

Da bi si lahko privoščili dopust v Sloveniji, smo prva leta delali tudi honorarno – na poljih, ob večerih smo čistili industrijske lokale in podobne reči. Spominjam se, da se je »dobro zaslužilo« s sezonskim okopavanjem sladkorne pese pri kmetih. Tako vsaj sem jaz okrepila svojo blagajno za dopust in pozneje kot samohranilka. Skratka, nobeno delo nam ni bilo odveč. Danes se Slovenci lahko ponosimo z našimi potomci, ki so uspešni podjetniki, znanstveniki, tudi politiki, predvsem pa pridni delavci, skratka – v veliki meri izobraženci. Nadvse koristni so za svoje okolje povsod, kjer živijo, lahko bi bili močan potencial tudi za Slovenijo.

Mi, stari Slovenci prve generacije, smo zdaj že povečini upokojeni, utrujeni, betežni in mnogi so tudi že odšli pred nami v večnost. V društva že dolgo več ne zahajamo kot nekoč. Ko gre za Landskrono, je tu še vedno čutiti vpliv ideoloških zdrah, ki so bile še za časa SFRJ zasejane s strani naše bivše, skupne domovine. Vendar občasno se še srečujemo med seboj, če ne tu, pa tam. Zdaj nas je začel preganjati strah, da nam zaradi zdravstvenih razlogov oblasti preprečijo vožnjo z avtomobilom. Kako se bomo potem lahko srečevali, kako potovali in se izognili izolaciji v udobnih domovih?! Mladino je vzela družba, pri nas švedska družba, za svojo. Sami smo mlade vzgajali v svetovljane. Zdaj so tudi v letih, ko je skrb za njihove družine in skrb za kariero na prvem mestu. Za slovensko društvo in starše ostaja malo časa. Mnogi ne govorijo dobro ali sploh ne slovensko, govorijo pa druge jezike. Podzavestno pa vendarle gojijo ljubezen do Slovenije, ki jim je bila nekoč položena v zibko. Všeč jim je slovenska kulinariki, radi imajo določene slovenske navade in jih ohranjajo. S pomočjo sodobne tehnologije in komunikacijskih možnosti so na zvezi s sorodniki in prijatelji po svetu, tudi v Sloveniji.

Mladi Slovenci po svetu ne najdejo svojega prostora v Sloveniji. Kako tudi, ko pa nas Slovence po svetu ali v sosednjih državah, miselnost Slovencev v Sloveniji neprestano meče v koš političnih zdrah v Sloveniji. Za tako neprijazno mnenje o slovenskih izseljencih ni kriva le politika, še večjo krivdo nosijo uredniki medijev, ki z dosti gneva in zavisti poročajo le negativne zadeve, ko gre za Slovence po svetu. Zavračajo ves naš potencial: le kaj se boste izseljenci vtikali v naše domače zadeve in nas učili, mi v Sloveniji smo vsevedni! Kadar se kje po svetu pri slovenskih izseljencih dogaja kaj pozitivnega, slovenski novinarji ne čutijo potrebe, da bi o tem poročali in trčili črnilo. Ko pa gre za katerega od povratnikov v Sloveniji, pa najsi bo to minister ali kovač, se mu mečejo polena pod noge in se mu očita, da ni »ta pravi Slovenec«. Najprej bi bilo torej potrebno, da se Slovenci v Sloveniji izobražujejo tudi o nas, Slovincih po svetu! Dokler se v glavah Slovencev doma ne premakne in odmakne predsodkov o slovenskih izseljencih, bodo naši potomci po svetu s svojo pridnostjo mogli koristiti le tujim državam. Tu ne gre v izgubo za Slovenijo le intelektualni potencial, temveč tudi ekonomski in moralni.

In kaj je Slovenija kot država storila za svoje izseljene Ambasadorje po svetu, kar Slovenci po svetu v veliki meri prav gotovo smo? Promoviramo našo lepo deželo tujim predstavništvom, prikazujemo našo domovino kot prijazno in prekrasno deželo z razgledanim ljudstvom in vabimo prijatelje in znance, da jo obišejo kot turisti. Prepričana sem, da je promoviranje Slovenije s strani slovenskih izseljencev v svojih novih deželah najuspešnejše sredstvo za prepoznavnost Slovenije v Svetu, najsi bo to na političnem ali turističnem polju. Slovenija sama se slabo trudi za lastno promocijo in to me čudi. Pozablja, da je poleg visoke komunikacijske tehnologije dobra tiskovina, brošura ali plakat še vedno ena najpomembnejših promocij, ki služi vsakomur, ne glede na izobrazbo in socialni status. Tudi revija za Slovence je pomembna, vendar to ni dovolj za tiste, ki slovenskega jezika dobro ne obvladajo. Ideja o nastanku revije, ki bi združila vse Slovenije – doma, v zamejstvu in po svetu, da bi jo mogli brati vsi Slovenci doma in po svetu je čudovita!

Slovenija pa je v preteklih letih, kljub vsem naporom, storila premalo, da bi ohranili stike z mladimi. Težko jih bo vrniti ali ohraniti. Za uspešno združevanje skupnega slovenskega prostora - od kulture do gospodarstva in znanosti – bi bilo potrebno, da bi se vsi akterji v Sloveniji združili in nastopili skupno, v eni strategiji in z realno vizijo; ne pa, da vsak deluje

zase. Skupaj z mnogimi Slovenci po svetu me tare bojazen, da je časa zelo malo, saj bo v naslednjih letih med Slovenci po svetu neizprosen zakon življenja in smrti odigral glavno vlogo. Mnogi pomembni akterji, ki so na tujem gojili slovenstvo, bodo za vedno odšli. Slovenskega dopolnilnega pouka v večini držav ni več. Zlata doba slovenstva v državah po svetu je mimo. Preostaja nam asimilacija v družbi, kjer so nas sprejeli. Sloveniji nismo dosti mar. Predvsem verska središča se sicer še trudijo ohranjati Slovencem slovensko zavest skozi verske obrede, šege in navade, vendar se tudi v tem pogledu naše število osipa. Tudi drugod po svetu ugotavljajo rojaki, da opravljajo zadnje čase slovenski izseljenski duhovniki več pogrebov kot krstov. Kje je torej Slovenija, ko govori o ohranjanju slovenskega jezika?

Slovensko zgodovino pišemo vsi Slovenci, ne le tisti, ki so ostali v Sloveniji, ampak tudi mi, Slovenci po svetu. Naše zgodbe niso nič manj zanimive in pestre kot zgodbe vas, Slovencev v Sloveniji, problem je v tem, da jih vi ne poznate! Slovenska politika in mediji so naše zgodbe izkrivili in jih še izkrivljajo, s pridihom omalovaževanja so videti nepomembne. Tudi za arhive slovenskih izseljencev je videti, da so nezanimivi za Slovenijo, čeprav jih bodo prihodnje generacije nekoč potrebovale in želele najti. Ne bi smelo biti škoda sredstev za ohranjanje arhiva, v katerem je ohranjen pomembni del slovenske izseljenske zgodovine. Prepričana sem, da bi bilo nekje v Sloveniji najprimernejše mesto, ki bi mu Slovenci po svetu lahko zaupali svoje zgodovinske zapise. Slovencev po svetu nas je kar okrog pol milijona, torej bi morala vprašanje ohranitve arhivov rešiti Slovenija na državnem nivoju. Upam, da se bo to kmalu uresničilo, kajti tudi sama sem odgovorna za zajeten arhiv slovenskega društva v Landskroni (Triglav, Lipa, Orfeum).

Da bi živeli bogatejše življenje, moramo velikokrat opustiti stare navade in prevzeti nove. Slovenci smo v svetovnem pogledu majhen narod, čeprav obstaja še veliko manjših. Od leta 2004 je Slovenija polnovredna članica EU in ima s tem vse pravice soodločanja ter uporabe slovenskega jezika. Mnogi narodi nimajo takšne sreče! Vendar me zelo moti diskriminiranje dialektov v Sloveniji. Slovenci žive v državi, kjer se posamezni dialekti vrednotijo kot nekaj spačenega, nenaravnega, skratka, diskriminacija slovenskih dialektov je povsem legitimna v Sloveniji! Edini dialekt, ki je sprejet kot sredstvo javnih komunikacij, predvsem na televiziji in radiu, je neke vrste ljubljanski, ki pa je tudi umetno prikrojen za potrebe govorcev. Menim, da so dialekti pravo bogastvo jezika, pričajo o častitljivi starosti jezika, ki se je prilagajal in razvijal skozi čas. Z uporabo samo knjižnega jezika v javni uporabi skrunimo bogastvo slovenščine.

Letos praznujemo 20 let od osamosvojitve Republike Slovenije. Človeški spomin je dokaj kratek, pozabljamo, kako je bilo v prejšnji državni tvorbi, v komunističnem režimu pod taktirko totalitarne vlade. Takrat ljudstvo ni smelo kazati svojih občutkov, se strinjati ali protestirati proti nepravilnostim. Danes je to mogoče, vendar, ali tudi zares uporabljamo svoje človekove pravice, ki nam jih je prinesla demokracija?! Včasih se zdi, da ne. Še vedno se obnašamo, kot ljudje z opranimi možgani, kine znajo misliti po svoje. Vendar, spremembe ne pridejo čez noč. Želim in upam, da se bodo pokazale v bližnji prihodnosti! Vsem slovenskim rojakom doma in po svetu iskrene čestitke ob 20-letnici SAMOSTOJNE SLOVENIJE!

Slika: Pred katoliško cerkvijo v Landskroni, junij 2007. Od leve: Gabrijela Krlin, sledi neznana gospa, slovenski duhovnik Zvone Podvinski, Alenka Čer nec, Magdalena Ivič (letos v jan. umrla), v ozadju Milena Čer nec, Terezija Dolničar, Justin Hvala (umrl decembra 2009) ter Štefan Ivič

Umrl: Dne 26. 1. 2011, je umrla gospa Magdalena (Majda) Ivič, rojena Bračič, iz Landskrone. Bila je dolgoletna prevajalka, tolmačka in članica slovenskega društva v Landskroni, zadnja leta pa društva v Olofströmu. Slovo od pokojnice je bilo 15. februarja. Na švedskem je zapustila moža Štefana in sestro Jožico Bračič, nečaka Mirkota ter njegovega sina Markusa. Vsem bližnjim izrekamo sožalje, Magdalena pa naj počiva v miru!

Dne 26. 2. je v Slovenski Bistrici umrla mati rojakinje Milene Čer nec iz Landskrone. Pokojnici želimo miren počitek v domači zemlji, svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

Pomlad prihaja, čeprav se še mraz in zima nista povsem poslovila. Vendar ju čas preganja, tako kot vse drugo. V aprilu polni naša mama 95 let. Želimo ji vse lepo v življenju in ji sporočamo, da jo imamo radi! Naša mama je še vedno polna idej. Tudi tokrat je sprožila edejo o tem, da bi priredili družabni večer ali fest, kar bomo v okviru društva najbrž res izvedli v velikonočnem času. Podrobnosti o tem še niso znane, zato o tem kaj več pozneje.

Čestitke tudi vsem ostalim rojakom, mladim in starim v Landskroni in okolici, članom na Švedskem in povratnikom v Sloveniji. Naj vam služi zdravje in medsebojno razumevanje! Obenem voščimo vesele VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Augustina Budja

Čestitke
naši rojakinji, umetnici-risarki,
Darinki Berginc v Helsingborgu, za
njen minuli 60. rojstni dan.

Svoj rojstni dan je proslavila v krogu domačih in prijateljev. Želimo ji zdravja in osebnega zadovoljstva v družini ter uspehov pri nadaljnjem umetniškem ustvarjanju.

To ji želimo vsi, ki jo imamo radi!

Foto: Olga Budja

Družina BERGINC, Helsingborg

Jani in Lucija na obisku v Stockholmu ter nova člana slovenske skupnosti, Avreljo in Milojka;

Jubilantka Dragica Toter s svojima sestrama

Foto: Zvone Podvinski

Lucija in Jani na obisku pri Gregorčevih v Stockholmu

Foto: Zvone Podvinski

ČESTITKA: *Gospod Zvone Podvinski, dragi naš slovenski izseljenski duhovnik na Švedskem! Za vaš 55. rojstni dan vam želimo še veliko lepega, zdravja in zadovoljstva, dobre volje pri opravljanju vašega plemenitega dela med Slovenci na Švedskem! To vam voščimo vsi, iz srca hvaležni za vašo potrpežljivost in dobro voljo, slovenski župljani na Švedskem! Hvala vam tudi za vaše sodelovanje pri Slovenskem Glasilu, marsikdaj rešite uredništvo pred raznimi zadregami. Predvsem bralci so vam hvaležni. Bog povrni!!!!*

Uredništvo SLOVENSKEGA GLASILA NA ŠVEDSKEM

STOCKHOLM, 2011-02-05

Till Slovenska riksförbundet och slovenska föreningar i Sverige, Slovenska katolska missionen och Slovenska Ambassaden i Sverige samt enskilda personer. I samband med 20-årsjubileet av Sloveniens självständighet och 20-årsjubileet av föreningens verksamhet kommer Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen att ge ut Tone Jakšes bok "Poti iz sanj" eller "En sloven

i Sverige" som den heter i svensk översättning. Arbetet med översättningen pågår och boken beräknas komma ut under sommaren 2011.

Vi kan varmt rekommendera boken i översättning till andra och tredje generationens slovener i Sverige som inte kan slovenska. Den är också en mycket lämplig present till vänner och bekanta. Boken är på 200 sidor och kommer att kosta 150 kronor. Sponsorer och de som beställt boken i förväg får naturligtvis rabatt och betalar endast 100 kronor. Priserna är angivna exklusive fraktavgift. Bifogat hittar ni en bilaga som berättar om bokens innehåll och om författaren.

För att planera hur många exemplar vi i SSVF ska trycka i egenskap av förläggare, vill vi gärna veta hur många exemplar av boken ni är intresserade av att beställa. Det finns också möjlighet att vara med och sponsra utgivningen. Namn på personer och organisationer som sponsrat bokens utgivning, kommer att få sina namn publicerade i boken på en särskild sponsorsida. Vi skulle vara mycket tacksamma om ni förmedlade denna information vidare Era medlemmar, vänner och bekanta. Beställningen kan skickas till SSVF eller till projektansvarig Lojze Hribar tel.08-712 11 62 och e-postadress:hribar.lojze@telia.com. Betalning respektive sponsring sätts in på Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen postgiro 6293883-2.

Med vänliga hälsningar Stanislava Gillgren, ordf.

Lojze Hribar, projektansvarig

EN SLOVEN I SVERIGE

- *Saga om verkligheten* Boken kom ut första gången på slovenska i Novo mesto 2003 under titeln "Poti iz sanj". **Författaren Tone Jakše berättar:**

Den här boken ger en kort, delvis självbiografisk bild av hur jag som inflyttad student i Sverige mötte en för mig fullständigt okänd nordisk kultur. Det hände under första halvan av 70-talet. Jag fick vara med både på midsommarfest i juni och på kräftskiva i augusti. I ett gammalt torp någonstans vid östersjökusten firade jag högtiderna tillsammans med mina

kollegor från biblioteket i Stockholmsförorten Tensta. Här fick jag stifta bekantskap med lokala traditioner, men också, ganska oväntat, med ett mystiskt slovenskt förflutet. Detta skildrar jag i boken i flera parallella berättelser. Det handlar bland annat om slovenska familjer som drabbades svårt i första världskriget för att sedan splittras helt under andra världskriget, då familjemedlemmar hamnade i tre olika arméer som stred mot varandra. När jag några år senare återvände till Slovenien fick jag som journalist träffa många äldre människor som bekräftade dessa autentiska historier.

Jag insåg att det i Sverige finns många anhöriga och vänner till slovenska invandrare som nog gärna skulle vilja ha den här boken i sin hylla. Det fick mig att börja fundera på att översätta den och ge ut den på svenska. Boken innehåller bland annat nostalgiska tillbakablickar på ett 70-talssverige som inte finns längre. Här finns också utflykter i de mystiska och tragiska öden som drabbat många slovenska familjer. För en svensk läsare kan det vara förvånande hur förra århundradets krig formade Slovenien. Krig är någonting som människor i Sverige har mycket svårt att föreställa sig. För att hjälpa läsaren på traven har jag därför lagt till några rader som introduktion.

Slovenier i Sverige

Det moderna Sverige blev efter andra världskriget ett andra hem för runt 6 000 slovenier. De flesta av dem kom i början av 60-talet. Barnen till dessa slovenska invandrare, de flesta födda i blandäktenskap, är flerspråkiga och har rötterna i flera kulturer. Men trots det kommer det även idag ut texter på slovenska i Sverige. En slovensk tidning ges ut i Landskrona av paraplyorganisationen för alla slovenska föreningar i Sverige - "Zveza slovenskih društev na Švedskem". I Stockholm grundades "Slovenska föreningen" 1972 och när Slovenien blev självständigt 1991 startades i samma stad "Svensk-slovenska vänskapsföreningen" med syfte att bredda och fördjupa den ömsesidiga förståelsen och samarbetet mellan länderna.

När Slovenien gick med i EU 2004 fick landet möjlighet att tillsammans med andra små länder behålla och utveckla sitt språk, sin kultur och sin ekonomi. Under första halvan av 2008, stod Slovenien för ordförandeskapet i EU. Året därefter var det Sveriges tur.

Författaren Tone Jakše berättar följande om sig själv:

Jag kom till Sverige första gången hösten 1966. Jag var student från pedagogiska akademien i Ljubljana, institutionen för slovenska språket och biblioteksvetenskap. Därför fick jag jobb på Stockholms Stadsbibliotek – först i Tensta och sedan i Kista. Jag var också redaktör för "Naš glas" och producent för de slovenskspråkiga sändningarna i P2.

Sommaren 1980 började jag arbeta som journalist för den lokala tidningen "Dolenjski list" i Novo mesto, Slovenien. Snart blev jag specialiserad på artiklar om äldre människor. Sedan jag blev sjukpensionär 1997, har jag publicerat fyra böcker med tidigare reportage under namnen "Ansikten från Dolenjska", "Våra rötter", "Från sådana rötter" och "Det var vår tid". Totalt handlar det om mer än 600 journalistiska texter med personporträtt och

berättelser om människor. Också i den här boken finns bitar av berättelser jag fick höra under mitt arbete. Den litterärt inspirerade början växlar snabbt till sakligt, journalistiskt språk som passar historien bättre. Boken är därför ingen självbiografi, och trots vissa litterära element, inte heller någon litterär roman. Och det är ingen historisk roman, trots vissa fragment ur den slovenska historien. Boken är snarast något mitt emellan som innehåller delar av allt detta. Alltså något man bör läsa och fundera över.

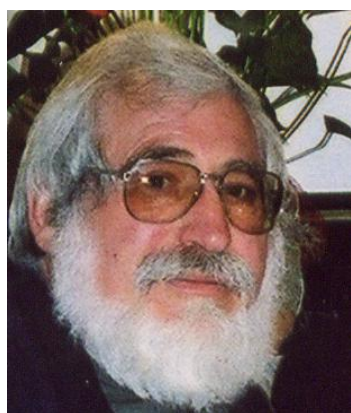
Tone Jakše

Översatt från slovenska och bearbetad av Birgitta Bernvall Rönn

KULTURA

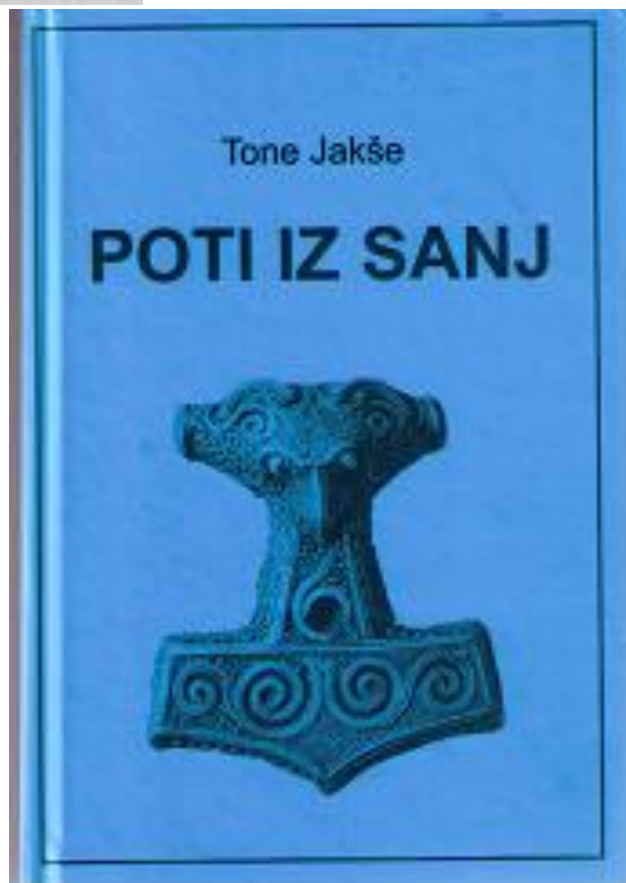
KULTUR

Knjige

EN SLOVEN I SVERIGE - Sagan om verkligheten

Letos poleti bo Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva v Stockholmu izdalo knjigo z naslovom En sloven i Sverige in podnaslovom Saga om verkligheten. To je prevod knjige "Poti iz sanj" avtorja Toneta Jakšeta, ki je v slovenščini izšla leta 2003. V njej pisec skozi avtobiografske prebliske iz svojega bivanja na Švedskem razgalja slovensko polpreteklo zgodovino. Marsikomu, ki se je srečal s Švedsko še v prejšnjem stoletju, se bodo zdeli opisi znani, in marsikateri naš švedski prijatelj bo skozi njo spoznal Slovenijo bolje in drugače, kot pa bi mu jo lahko predstavili mi. Zato se potrudite, da jo dobite! Za vas, za vaše najbližje in za vaše prijatelje. Kdaj, kje in po koliko jo boste lahko dobili, vas bomo še obvestili.

Pa poglejmo, kako se avtor spominja prvih

časov v Stockholmu: Jag minns de första gångerna jag åkte med tunnelbanan, hur jag alldeles nervös stod vid dörren och stirrade mot taket. Där fanns ett schema över alla tunnelbanelinjer och namnen på alla stationer. Med tiden hade jag lärt mig att knyta ihop förarens röst med namnen och kunde lugnt sitta ner. Senare kunde ja halvsovandes gissa mig till vart tåget befann sig, men jag öppnade alltid ögonen just i det ögonblicket då tåget rusade ut ur tunneln och körde genom järnkonstruktionerna under St.Eriksbron för att sedan slinka

in i hålet på andra sidan vattnet. Jag ville aldrig missa denna syn. Himmelen och vattnet förbi och det glittrade av ett guldblandat blått sken. Bara för ett ögonblick. Innan jag hunnit lista ut om skenet annonserade en ny gryning eller om det betydde farväl till gårdagen var det redan uppslukat av mörkret.

Denna linje ledde mot nordvästra Stockholm och var då ganska ny. Varje station på den här linjen skulle ha en alldeles egen prägel. Någonstans mot slutet av den här tunneln fanns en underjordisk station med namnet Tensta, var själ skapades av den nederländska konstnärinnan Helga Henschen. Den nordvästra delen av huvudstaden var på den tiden ganska rik på invandrare från hela världen, så när Helga fick reda på att jag arbetar på biblioteket alldeles i närheten av ingången till Tensta station kom hon och frågade om jag kunde ge henne ett förslag på en slovensk text. Hon ville att stationen skulle bära på en bred internationell anda. Jag skrev ner några dikter av Sloveniens störste poet France Prešeren, som jag tyckte var det mest lämpliga valet. Så när stationen väl öppnade för allmänheten kunde jag från perrongen läsa en stor skrift på slovenska:

Ett leve för nationer
som längtar efter fredens dag,
att krigen under solen
upphör och fred blir världens sak.

(Översatt av Avguština Budja, Landskrona)

Jag var väldigt stolt. Jag tyckte synd om alla de som dagligen gott förbi men inte förstår diktens mening. Jag kunde inte ens föreställa mig att just dessa ord senare skulle bli texten till den slovenska nationalsången

Det sägs att slovener är så få och att de är dömda att dö ut. Men när jag då, i andra halvan av sextiotalet, vandrade på gatorna i denna vackra svenska huvudstad, hände det flera gånger att jag hörde slovenska. Jag var där en vacker lördagsförmiddag och tittade i skyltfönstren och räknade ut hur mycket en viss vara som var utställd kostade i vår valuta, då jag blev medveten om orden, som kom från trängseln på trottoaren bakom ryggen, lät bekanta, jag kunde till och med känna igen dialekten.

”Va glör du på? Vi ska inte köpa något ännu!” sa en mansröst på slovenska, och en kvinnoröst svarade:

”Jag kan väl se vad som finns o hur mycket de vill ha för det!”

Jag vände mig snabbt om för att se varifrån rösterna kom, men det var redan försent. Folkmängden drog förbi och med den försvann även rösterna.

En annan gång gick jag uppför trappan till en bostadsförmedling som låg två trappor upp i en äldre byggnad mitt i stan vid en av de mest trafikerade gatorna i Stockholm. Jag släppte förbi två tjejer som tydligen hade väldigt bråttom, de måste redan ha varit nära utgången när den ena ropade andfådd:

”Vad bråttom du har! Den där gamla hålan går nog ingenstans!”

Jag stannade tvärt. Orden hon sa var ju slovenska! Jag vände mig om och sprang snabbt ner och ut på gatan, där jag förgäves försökte lista ut vilken väg de hade tagit...

Tone Jakše

AVTOBIOGRAFIJA DRUŽINSKE PODOBE

Avtor knjige: Augustina Budja

Foto: Jože Myndel, 2009

V svojem življenjepisu, oz. v knjigi z naslovom DRUŽINSKE PODOBE (2010/2011) katere izdajo je podprl Urad Vlade RS za Slovence po svetu, predstavlja avtorica Augustina Budja nekaj podob s svojega življenja. Na svojih poteh je naletela na številna razpotja v tej ali oni obliki. V svoji zgodbi posega avtorica po raznih spominih zdaj in prej, najsi bodo to

objave, fotografije in drugi zapisi ter jih povezuje v obširnejše knjižno delo na 316 straneh. Avtorica je svoje spomine utrdila s pomočjo konkretnih zgodovinskih zbivanj svojega časa in svojega okolja, to je iz zgodovinskih dogodkov v Sloveniji in pozneje na Švedskem. Predvsem želi prikazati dokaj objektivno podobo svojega časa, časa v kakršnem je živela in kot ga je videvala – čas kot spremljevalec in usmerjevalec njene knjige DRUŽINSKE PODOBE.

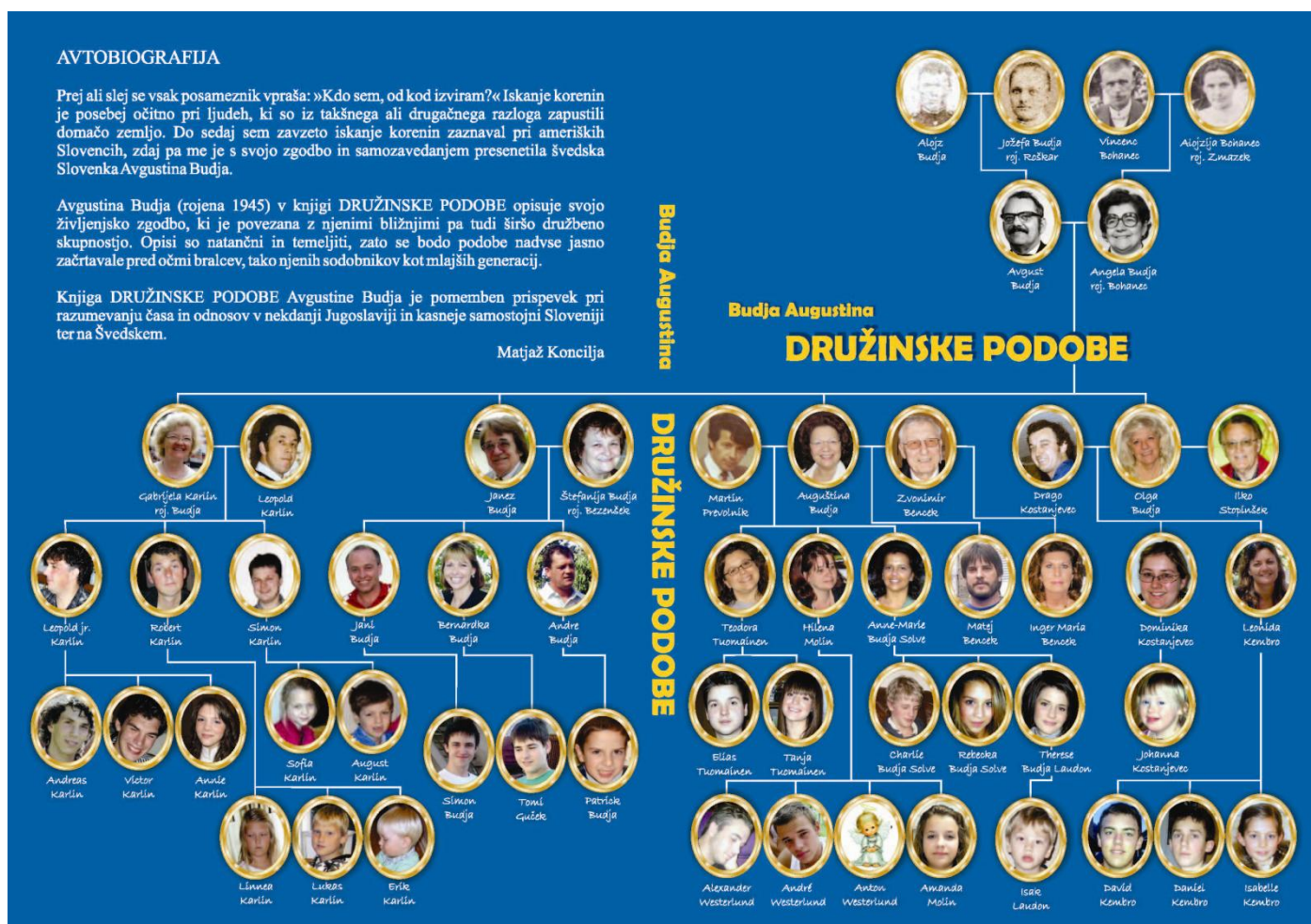

Foto: Boris Zmazek. Prikazuje ovojnico knjige Avtobiografija, DRUŽINSKE PODOBE

A. Budja je doslej izdala že več knjig, lahko bi rekli, da so namenjene predvsem Slovincem na Švedskem, vendar tudi ostalim slovensko govorečim bralcem, ki jih zanima življenje Slovencev na Švedskem. Pesmi in članke objavlja tudi v raznih monografijah, revijah, koledarjih in časopisih, med drugim v reviji on-line LOCUTIO. Na Švedskem od leta 2002 deluje kot glavna in odgovorna urednica slovenske trimesečne revije SLOVENSKO GLASILO, ki izhaja v ca 580 izvodih 4 x letno.

Konstitucioniranje identitete neke priseljenke v tuji deželi je nekaj, kar zaznamuje slehernega izseljenca (oziroma priseljenca): nekaj skupnih točk bi lahko našli pri vseh izseljencih/priseljencih – njihove narodne korenine se razlikujejo od večine prebivalcev njihovega okolja, poskušajo se prebiti skozi nešteto ovir v novem okolju, obenem pa ohraniti trdne vezi s svojo preteklostjo. To je dvojni napor, ki priseljenca najčešče krepi, marsikoga pa tudi stre. Predvsem pa se posameznik trudi, da ga v novem okolju vidijo kot nekoga, ki pomaga graditi skupne dobrine. Večkrat je postavljen pred dejstvo, da ga okolica želi opehariti za izvirno identiteto, ga potopiti in nasilo asimilirati, da bi bil sprejet v novem okolju. To seveda nikoli ni zdrav proces prilagajanja, nasilo ne gre. Razlike v jeziku, v izgledu, v kulturi in načinu življenja nas delajo "drugačne". Ustanavljanje lokalnih nacionanih društev in s tem vzpodbujanje h kulturnemu življenju, ki ga priseljenec prinese s seboj ter druženje s sebi enakimi, so nekateri pogoji za ohranjanje lastne identitete. Z življenjepisom najdemo način kontrastivno razmišljati o lastni življenski usodi prej in sedaj. Skozi proces pisanja morda uspemo priti do vzorca in razlag, čemu se nekatere stvari ponavljajo. Življenjepisi v vseh oblikah pa je tesno povezan z našimi spomini in ima ključno vlogo v naših zgodbah. Tudi avtorica knjige DRUŽINSKE PODOBE je zbrala in v svoji zgodbi objavila predvsem svoje spomine. S pomočjo sorodnika, Borisa Zmazka v svoji knjigi objavlja tudi genealoško deblo ali družinsko drevo njunih prednikov in njih potomcev.

Att skriva sin autobiografi är ett effektivt sätt att reflektera över sitt liv och att genom skrivprocessen finna ett livsmönster som har en tendens att upprepa sig. Autobiografen i alla former är intimt förknippad med minnet, så även Augustina Budjas FAMILJEGESTALTNING (DRUŽINSKE PODOBE). Minnets funktioner har en nyckelroll i berättandet.

Doslej je izdala naslednje knjige:

- (2002) - ŠVEDSKA SLOVNICA ZA SLOVENCE, ZA KONTRASTIVNI ŠTUDIJ ŠVEDSKEGA JEZIKA
- (2003/04) ŠVEDSKO-SLOVENSKI BESEDNI VODNIK ali SVENSK-SLOVENSK ORDGUIDE på resor och vid samtal med slovener
- (2005) SLOVENC NA ŠVEDSKEM okvirno zgodovinski pregled, monografija (slovenska)
- (2005) LETNI ČASI ali ÅRSTIDER, pesmi v švedskem in slovenskem jeziku, mešano
- (2006) SLOVENER I SVERIGE och integrationspolitiken / SLOVENC NA ŠVEDSKEM IN INTEGRACIJSKA POLITIKA (švedsko)
- (2006) SLOVENSKE JEDI / RECEPTBOKEN Slovenska maträtter, švedsko
- (2008) Zbornik SLOVENSKO GLASILO, I. in II. del, Zbirka revije Slovensko (Informativno) GLASILO, št. 1-22.

Augustina Budja

PREDSTAVITEV ŠVEDSKE KULTURNE DEDIŠČINE

Praznik svete Lucije v Knjižnici Domžale: Sveta Lucija, ki goduje 13. decembra, ko je po starem julijanskem koledarju najdaljša noč v letu, je posebej priljubljena med skandinavskimi narodi. Tudi na Švedskem, s katero so povezana dekleta, ki so 10. decembra 2010 v domžalski knjižnici številnim obiskovalcem prinesla delček izročila iz življenja te svetnice, ki pomeni tudi svetlobo in luč, približevanje svetlejšim dnevom, saj naj bi se po 13. decembru dnevi daljšali, kar je za Švedsko, kjer je precej več noči, kot pri nas, še posebej pomembno.

»Za marsikaterega prebivalca te skandinavske dežele je dan sv. Lucije skoraj tako priljubljen kot božično praznovanje,« mi je v pogovoru, v katerem je sodelovala tudi **Danni Stražar**, zaupala **Viktorija Šega**, članica zborčka, ki se je predstavil v domžalski knjižnici. Dekleta iz skupine ob tem prazniku skupaj nastopajo že četrto leto. Ob tem je še povedala, da je sicer sama rojena v Sloveniji, saj jo je njena mama želela roditi tukaj, sicer pa oče predstavlja drugo generacijo Slovencev na Švedskem, danes pa študira v Ljubljani ter študentom švedščine rada predstavlja svojo drugo domovino. O prazniku svete Lucije je še povedala, da ob prazniku, ki pravzaprav to ni, ga pa vsi praznujejo, prireditve pripravljajo tudi v šolah, vrtcih in drugih ustanovah, kjer med dekleti izberejo tudi Lucijo, za katero je najbolj značilno belo dolgo oblačilo, navadno rdeči pas ter krona, na kateri so goreče sveče.

Druga moja sogovornica Danni Stražar, katere rod izhaja iz družine znanih kulturnikov iz Škocjana, je na Švedskem preživela vrsto let kot otrok, pred leti pa je tudi študirala švedščino na Univerzi v Lundu, saj je na Švedskem živel in še živi del njene družine, pa tudi stric Jože, akademski kipar. »Njegova razstava pred štirimi leti v Narodnem muzeju v Ljubljani je bila pravzaprav kriva, da smo praznik sv. Lucije ob pomoči deklet spoznali tudi pri nas,« pove Danni, ki v Sloveniji dela kot prevajalka, veliko sodeluje z Založbo Miš z Gorjuše, Cankarjevo založbo in Prešernovo družbo, ponosna pa je tudi na številne druge prireditve, povezane s Švedsko, ki jih je pomagala organizirati ali pa je pri njih samo sodelovala. Organizatorji tedanje razstave so namreč želeli, da bi ob slovesnem odprtju pripravili kulturni dogodek iz švedske dediščine in tako je nastal prvi koncert sv. Lucije, ki počasi postaja tradicionalna oblika sodelovanja Slovenije in Švedske. H krepitvi stikov prispeva tudi Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva iz Stockholma, ki ga dekleta (nekatero od njih so članice tega društva) tokrat zastopajo pri tem praznovanju sv. Lucije.

Moja sogovornica Viktorija Šega je tudi povedala, da ji je Slovenija, ki jo sicer zelo dobro pozna že od majhnega, saj so vsako poletje s starši preživeli v Portorožu, od koder izhaja njena mama, s starši pa vsa leta govori tudi slovensko, zelo všeč, Švedsko pa – odkar se je preselila v Slovenijo – velikokrat obiše prav zaradi staršev, ki živita tam. »Slovenija se mi je vedno zdela čudovita, predvsem mi je všeč dejstvo, da je tako raznolika, moji najljubši kraji pa so Bohinj, Bovec, Bled, Portorož in Piran,« pove in doda, da so to tudi kraji, ki jih najraje fotografira in »predstavlja« na Švedskem.

Kot govorimo o koncertu, se dekleti razživita. Povesta, da bodo prepevale švedske narodne pesmi, pesmi o sv. Luciji, pa tudi kakšna božična bo vmes, sta obljubili in pripovedovali,

kako zelo zadovoljni so bili obiskovalci dosedanjih petih koncertov. »Nečesa tako lepega že dolgo nisem doživela,« je na enem od koncertov povedala poslušalka. Vsi, ki so dekletom že prisluhnili, pa vse leto težko čakajo, da pridejo na njihov praznični koncert.

In je bilo res tudi v domžalski knjižnici lepo, mistično, nenavadno in toplo. Dekleta, oblečena v bele obleke z rdečimi pasovi in s svečkami v rokah, glavna »Lucija« pa s krono na glavi, so nas spomnila na švedsko kulturno dediščino, iz katere so bile tudi pesmi, ki so jih prepevale, tudi božične so bile vmes, tako, da lahko koncert sv. Lucije v Knjižnici Domžale uvrstimo kar v program decembrskih prazničnih koncertov. Pevske so v večnamenski prostor Knjižnice Domžale prišle s svečkami v rokah in se predstavile s pesmimi, ki so bile zelo prijazno sprejete. Svetlobo in luč predvsem pa prelepe pesmi so obiskovalcem prinesle sestre Viktorija in Alexandra Šega, Danni Stražar, Suzana Macuh, Simona Jug Arih, Eva Škvor, Marija Blatnik in Barbara Fakin, zaploskali pa smo tudi Danni Stražar, ki je ob spremljavi glasbenika Matica Smolnikarja zapela tudi kot solistka.

Mlade pevke, večina rojena na Švedskem, druge rojene v Sloveniji in so na Švedskem preživele kar precej let svojih mladih življenj, danes pa so v Sloveniji, kjer so našle svoj dom ali pa pri nas le študirajo, so dokazale, da jezik niti slučajno ni prepreka in da so pesmi, zapete v katerem koli jeziku sveta, vedno lepe. Prijetno presenečenje in popestritev večera je ob začetku koncerta pomenila tudi fotografska razstava zimskih motivov iz Švedske, ki jo je pripravila Viktorija Šega, tudi ljubiteljska fotografinja. Dekleta pa niso pozabila še na eno od šeg, povezanih s sveto Lucijo. Obiskovalce je namreč knjižnica Domžale na njihov predlog pogostila s čajem in švedskimi ingverjevimi piškoti, ki so pomemben del praznovanja 13. decembra – praznika sv. Lucije.

Hvala za prijeten spomin na praznik sv. Lucije, dekleta, in srečno. Pa to ni prvo sodelovanje Švedske in Slovenije v naši občini. Uspešno sodelujeta Vrtec Domžale ter vrtec iz Stockholma, ki sta povezavo vzpostavili prav po zaslugi Danni Stražar, ki je članica društva Švedsko-slovenskega prijateljstva iz Stockholma.

*Članek iz občinskega časopisa Slamnik, avtorica Vera Vojska, objavljeno 19.12. 2010.
Slovensko-švedsko društvo je pogostilo Lucijo v Ljubljani, 13.12. 2010.*

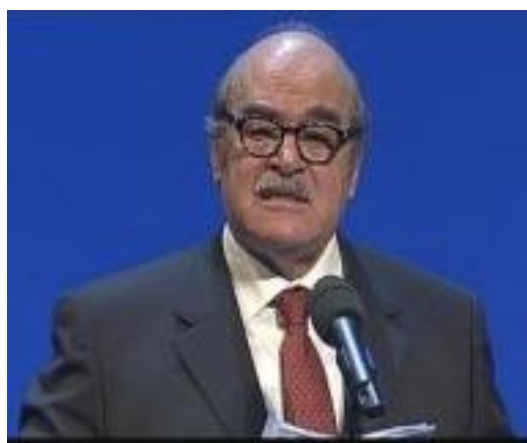
PREŠERNOVI NAGRAJENCI

Anton Nanut: Kdor čaka, dočaka; Miroslav Košuta: Lepo je dobiti nagrado Letošnja glavna Prešernova nagrajenca sta pesnik Miroslav Košuta in dirigent Anton Nanut. Prešernova nagrada Nanutu je utemeljena kot dodobra zaslužen poklon "poslancu slovenske poustvarjalnosti". V utemeljitvi nagrad so zapisali, da Prešernova nagrada potrjuje vrednost Košutovih verzov in opozarja na zasluge, ki jih ima pesnik pri

ohranitvi slovenske besede v tržaškem urbanem svetu. Prešernova nagrada Antonu Nanutu pa je utemeljena kot zaslužen poklon "poslancu slovenske poustvarjalnosti".

Košutova obramba jezika Miroslav Košuta se je rodil 11. marca 1936 v Križu pri Trstu. Maturiral je na tržaški višji gimnaziji s slovenskim učnim jezikom. Študij je nadaljeval na [Filozofski fakulteti v Ljubljani](#), kjer je študiral svetovno književnost in literarno teorijo in leta 1962 diplomiral. Po diplomi se je zaposlil kot [novinar](#) in [urednik](#) na ljubljanskem radiu. Po skorajda petnajstih letih bivanja v [Ljubljani](#) se je leta 1969 vrnil v Trst, kjer je bil najprej tri sezone dramaturg Slovenskega stalnega gledališča, nato do leta 1978 urednik mesečnika Dan. Vse do upokojitve je bil ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. Letošnja Prešernova nagrada pesniku Miroslavu Košuti potrjuje vrednost Košutovih verzov, hkrati pa

opozarja na zasluge, ki jih ustvarjalec ima pri ohranitvi slovenske besede v tržaškem urbanem svetu. Foto: RTV SLO

Verzno snovanje tržaškega pesnika **Miroslava Košute** se vključuje v splošno slovensko literarno dogajanje vse od leta 1963, ko je izšel njegov prvenec *Morje brez obale*. Napisal je mnogo pesniških zbirk tako za odrasle kot za otroke. Razmišljanje o bivanju človeka, občutje skrajne osamljenosti in iskanje življenjskega smisla so motivi, ki vključujejo Košutov pesniški opus znotraj modernizma. Ob opisanih literarnih težnjah so v njegovih verzih opazni še samosvoji postopki, zaznavni predvsem v nekaterih tematskih vozliščih, ki se vseskozi razvijajo in spreminjajo. Sunki upanja so vezani na mladostniška ljubezenska občutja, ki jih dopolnijo pomirjujoči prizori družinske intimne, trenutki neutolažljive žalosti ob izgubi družinskega člana in zrela ljubezenska dinamika dveh življenjskih sopotnikov.

Podobnemu razvoju sledi narodna motivika. Košutova jezikovna zavest je dozorela v povezavi z biografskimi elementi, saj je pesnik v zgodnjem otroštvu doživel utišanje materinščine. Prepoved je zahtevala zatajitev slovenščine, kar je v njem sprožilo uporno kljubovanje in oblikovalo potrebo po obrambi jezika. Kljub temu se pesnikova vera v nastavitve prednikov postopoma ruši; zaupanje v obstoj jezika pa krušijo strahovi pred izginotjem. Pogled na Trst postaja čedalje bolj obremenjen s puhtenjem slovenskega dela, potop v lastno notranjost pa vznemirja pesnika zaradi razcepitve narodnega jaza, je v utemeljitvi nagrade zapisala **Vilma Purič**.

Pesnik Miroslav Košuta je o prejetju Prešernove nagrade dober mesec pred 75. rojstnim dnevom za STA povedal: "*Zadovoljen sem, ker je to priznanje vsemu mojemu delu na področju kulture, slovenske poezije in v okviru zamejstva. Lepo je dobiti to nagrado. Posebej, če veš, da imaš za seboj izjemno trdo življenje, da si žrtvoval tudi družino svojemu kulturnemu poslanstvu in da si navsezadnje zaradi tega poslanstva tudi zapustil Ljubljano in se vrnil v Trst. V Ljubljani sem se počutil imenitno in sem ji zmeraj priznal, da je center slovenskega naroda v vseh dejavnostih.*"

7. februar 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

STIEG LARSSON

Kdo je bil avtor največje literarno-filmske uspešnice ta hip?

23. januar 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

Stieg Larsson nikoli ni dočal uspeha svoje t. i. "milenijske trilogije", ki ga je s takšno gotovostjo napovedoval. Se je pa zato, kot se to rado primeri tudi v najboljših družinah, vnel prepir okrog tega, kdo je njegov zakoniti dedič. Brat pokojnega švedskega pisatelja, ki je nenadoma (in še pred izidom romana *Dekle z zmajskim tatujem*) umrl leta 2004, prek medijev razčiščuje spor z bratovo dolgoletno partnerico, ki Larssonov klan obtožuje, da hoče postumno Stiegovo slavo ožeti do zadnje krone.

V pogovorni oddaji, ki jo je švedska televizija predvajala v petek, je **Joakim Larsson** razkril, da nameravata z očetom (ki je pisatelj zakoniti dedič) večji del dosedanjega dohodka milenijske trilogije, ki znaša okrog 250 milijonov švedskih kron (slabih 28 milijonov evrov), podariti v dobrodelne namene. "*Koliko bomo obdržali zase? O tem še nismo razmišljali,*" si je morda priprta vrata kljub vsemu pustil Joakim. Bistvo je v tem, da se do pravice za upravljanje pisateljeve literarne zapuščine počuti upravičena tudi **Eva Gabrielsson**, ki je bila njegova življenjska sopotnica več kot trideset let - a ker nista svoje zveze nikoli potrdila pred matičarjem (menda zato, da se ne bi izpostavljala neonacističnim skrajnežem, ki so Larssona imeli na muhi), je po Stiegovi smrti ostala brez pravic do njegove zapuščine. To je verjetno obžalovala šele pozneje, ko je "fenomen Larsson" zares izbruhnil. Do danes so po vsem svetu prodali že približno 50 milijonov izvodov njegovih treh kriminalnih romanov; poleg *Dekleta z zmajskim tatujem* sta to še *Dekle, ki se je igralo z ognjem* in *Dekle, ki je dregnilo v osje gnezdo*.

Napisanih je že 200 strani četrtega romana Gabrielssonova ima v rokavu kljub vsemu še en adut: četrti, nikoli izdani roman iz serije, do katerega pa nima avtorskih pravic. Pisateljevi družini ga noče izročiti, je pa potrdila, da ima na pokojnikovem računalniku shranjenih več kot 200 strani njegovega "rokopisa". Prepričana je, da ga je sama sposobna dokončati, saj sta s Stiegom po njenih besedah velikokrat pisala skupaj. Gabrielssonova sicer noče izdati zapleta nedokončanega trilerja, pove pa, da se v njem glavna (anti)junakinja, uporniška in samotarska hekerka **Lisbeth Salander**, "*počasi otrese svojih duhov in sovražnikov*". "*Tako ali tako že imajo goro denarja. Mislim, da nekje mora biti meja,*" je teden dni prej partnerjevo družino oplazila v isti oddaji. "*Koliko bodo še spraskali z dna soda?*" Sicer je

"vdova" tudi sama napisala knjigo *Millennium, Stieg in jaz*, v kateri popisuje svoje življenje s pisateljem; v švedske knjigarne je prišla pred nekaj dnevi. Oboževalce trilogije Millennium bo verjetno zanimalo predvsem poglavje, v katerem razkriva, kateri del sage o Lisbeth Salander, finančnem novinarju Mikaelu Blomkvistu in časopisu Millennium, ki ga vodi, temeljijo na resničnih dogodkih in osebah iz Larssonovega življenja.

Razprodaja dobrega imena? Junija lani, kmalu po ameriški premieri filma *Dekle z zmajskim tatujem*, je Gabrielssonova zavrnila 2,1 milijona evrov, kolikor ji je (poleg sedeža v odboru, ki upravlja s pisateljovo dediščino) ponudil klan Larssonovih. V svoji knjigi je piše, da "*noče biti del znamke in industrije Stiega Larssona ... nočem videti lončkov za kavo z napisom 'Millenium', rada bi videla, da se spoštuje 'pravega' Larssona.*" Joakim Larsson seveda kategorično zanika insinucijo, da poskuša družina služiti na pokojnikov račun. "*Nihče ne potiskuje majic in lončkov za kavo. Naši odvetniki so temu naredili konec. Dobili smo celo ponudbo za produkcijo tajvanske operete, pa smo jo zavrnil.*" Prihodki od prodaje romanov in filmskih adaptacij (švedsko filmsko trilogijo z letnico 2009 lahko v naših kinematografih ujamete prav v teh dneh, ameriško različico *Dekleta z zmajskim tatujem* pa režira **David Fincher** in na velika platna prihaja še letos) bodo namenili organizacijam, ki jih je podpiral Larsson, med drugim časopisu **Expo**, ki ga je ustanovil leta 1995.

Larsson je se namreč večji del svoje novinarske kariere - podobno kot njegov literarni junak, novinar in urednik Mikael Blomkvist - aktivno boril proti rasizmu, ekstremizmu in korupciji. zaradi svojih levičarskih nazorov sta si tako Larsson kot Expo nakopala cel kup nevarnih sovražnikov. Pisatelj je redno dobival grožnje s smrtjo, tiskarna revije pa je redno doživlja nočne obiske vandalov. Iz varnostnih razlogov se Larsson zato ni pustil fotografirati, v javnosti pa se z Gabrielssonovo nista pojavljala skupaj.

Zlobci so neonacisti Larsson, ki je od nekdaj požiral kriminalne romane, jih je leta 2001, brez kakega vidnega povoda začel tudi pisati. Pozneje je govoril, da se je pisanja lotil za zabavo bodisi za denar, češ da so knjige njegov "upokojitveni sklad". Leta 2003 je bilo *Dekle z zmajskim tatujem* - precej konvencionalna, čeprav napeta kriminalka, v kateri sta "zlobca" še posebej sadistična incestuozna izprijenca in neonacista, njuni zločini pa precej nazorno opisani - končano.

Programska kampanja proti nasilju nad ženskami Večina zločinov, ki smo jim priča v Larssonovih romanih, je spolne narave in uperjena proti ženskam (največkrat gre za motiv posilstva), skoraj v vsakem poglavju pa je skoraj programsko obravnavan tudi kaka feministična tema. Zanimivo, da je bil Larssonov naslov trilogije *Moški, ki sovražijo ženske* (*Män som hatar kvinnor*) - v švedščini ga je prvi del serije na avtorjevo vztrajanje tudi ohranil, v prevodih pa praviloma ne. Seveda ima ves ta feminizem tudi drugo plat: nekateri Larssona obtožujejo, da s svojo obsodbo nasilja nad ženskami bralcu postreže prav s tem: zelo nasilnimi prizori izživljanja nad nežnejšim spolom. Rokopis je pisatelj poslal založbi Piratförlag, ki izdaja predvsem kriminalke. Njegovega paketa niso niti odprli, saj si praviloma ne jemljejo časa za še neobjavljene avtorje. (Zgodovina jih bo, kot založbo, ki je zavrnila Beatle, verjetno pomilovala).

Usodnih je bilo sedem nadstropij stopnic Več sreče je imel Larsson z založbo Norstedts Förlag - ti so mu sicer ponudili pogodbo, a je šlo vnašanje popravkov neznansko počasi, ker

pisatelj v svojem natrpanem urniku za to preprosto ni našel časa. (Na vse bolj živčno e-poštosvoje urednice je lakonično odgovarjal, da "bo že".) Nekega dne, sedem mesecev po podpisu pogodbe, je prišel na uredništvo Expa in ugotovil, da je dvigalo pokvarjeno. Sedem nadstropij je premagal peš, nato pa ga je zadel infarkt in ga na mestu pokončal. Star je bil petdeset let.

Koliko peres je pisalo Milenium? Najbrž predvsem zato, ker pisatelj ni živel dovolj dolgo, da bi videl sadove svojega dela, je trilogija Millenium zelo plodno gojišče novih in novih škandalov. Pod vprašaj se namreč postavlja celo njeno avtorstvo. Larssonov sodelavec pri Expu **Kurdo Baksi** je v nedavni avtobiografiji kar naravnost izjavil, da pokojnik preprosto ni imel pisateljskega daru, tudi nek drug njegov kolega je že komentiral, da mu je pri knjigah verjetno zelo konkretno nekdo pomagal. Najbolj očitna "kandidatka" se zdi Gabrielssonova, ki pa na vprašanja o deležu svojega avtorstva odgovarja zelo nedosledno; včasih se iz enačbe popolnoma izvzame, drugič o avtorstvu knjig govori v dvojini.

Ana Jurc

BORIS PAHOR, LITERARNI TALENT IN PRIJATELJ FRANCIJE

Francija želi z odlikovanjem počastiti izjemni literarni talent Boris Pahorja, čigar dela so razširjena v francoskih literarnih in intelektualnih krogih.

Odlikovanje Francoske republike

25. januar 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

Večkrat nagrajeni pisatelj Boris Pahor bo danes prejel še eno odlikovanje - imenovan bo za komanderja reda umetnosti in leposlovja

Francoske republike. Čast bo tržaškemu literatu, ki s svojimi pronicljivimi in iskrenimi deli prodira do bralcev različnih držav, v svoji rezidenci podelila francoska veleposlanica v Sloveniji **Nicole Michelangeli**. S tem želi Francija počastiti izjemni literarni talent **Boris Pahorja**, čigar dela so zelo razširjena v francoskih literarnih in intelektualnih krogih. A odlikovanje je tudi poklon nevsakdanji osebnosti, prijatelju Francije, s katero je stalno v tesnem stiku, ter ognjevitemu zagovorniku evropske kulturne in jezikovne raznolikosti, so še zapisali na veleposlaništvu.

Jezik, ki je pisatelju večkrat rešil življenje Pisatelj se v svojem delu dotika tudi bolečih izkušenj, ki jih je doživel, ko je bil med drugo svetovno vojno izgnan v Francijo, kjer je v prijateljevanju s francoskim izgnancem izpopolnil svoje znanje francoščine, kar mu je, kot sam pogosto poudari, večkrat rešilo življenje. Boris Pahor velja za najbolj prevajanega slovenskega pisatelja v Franciji, tudi sicer pa imata v njegovem življenju Francija in francoščina posebno mesto. **Priznanje za priznanjem** To ni prvi poklon Francije priznanemu

pisatelju. Leta 2007 so mu podelili red viteza legije časti, sicer pa sta ga lani nagradili tudi domača pokrajina Trst za obravnavanje dramatičnih dogodkov 20. stoletja v literaturi in Avstrija s častnim križcem za znanost in umetnost za poduk o fašizmu v nemščini.

M. K. Foto: Ana Jurc

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

ZIMSKI POZDRAV IN VESTI S ŠVEDSKE

Martinovanje v Göteborgu: Slovenski Dom je lansko martinovanje praznoval na poseben način, saj so ob tej priložnosti prišli iz Nove Gorice in iz Tolmina dve folklorni skupini, ki sta še kako zaznamovali praznovanje. Na martinovo soboto sta folklorna skupina Gartrož iz Nove Gorice in folklorna skupina Razor iz Tolmina že v popoldanskih urah prikazali primorske plese množici ljudi v Nordstanu. Ljudje so bili tako navdušeni, da so na koncu še sami zaplesali s plesalci in plesalkami iz obeh skupin. Zvečer se je njihovo poslanstvo nadaljevalo v Gamlestadenu, kjer se je v dvorani zbralo zares veliko število rojakov od blizu in daleč, celo MPZ iz SD Planika iz Malmö, ki so zapeli par pesmi na tem slavlju ter se z ostalimi poveselili in praznovali Sv. Martina. Folklorni skupini pa sta še enkrat izvedli zelo dober program, ki je prikazal, kakšne značilne plese plešejo na Primorskem, tam v prelepi soški dolini, v deželi Simona Gregorčiča, goriškega slavčka. Rojakom Slovenskega Doma iz Göteborga gre zasluga za vso organizacijo, da je praznovanje še enkrat povezalo ostale rojake, predvsem z zahodnega pa tudi južnega dela Švedske.

Pogreb: Pokojni **Alojz Černec** se je rodil 14. junija 1932. V globoki žalosti je zapustil 10. oktobra 2010 na južnem Švedskem svojo ženo ter dva otroka. Življenjska pot ga je pripeljala na Švedsko, v Landskrono, sedaj pa se je za vedno vrnil domov v svoj Maribor, kjer so se od njega poslovili domači in številni prijatelji ter sodelavci na pobreškem pokopališču. Slovenski duhovnik se zahvaljuje pokojnemu in vsem njegovim za vso gostoljubje ter za vso pozornost. Dragi brat v Kristusu, počivajte v miru. Želimo vam, da bi tudi vi zagledali obličje usmiljenega nebeškega Očeta ter se pri njem veselili sreče večnega življenja.

Jubilanti: V Landskroni je Štefanija Berg že pred nekaj časa praznovala častitljivi življenjski jubilej in potrdila 70 letnico svojega življenja zvesta Slovenka, kristjana in pridna sodelavka v UO Slovenske zveze. Štefka, kakor jo kličejo, se rada udeležuje nedeljskega bogoslužja, ki ga rojaki v Landskroni obhajajo prvo nedeljo v mesecu. S svojim glasom vselej olepša tudi petje. Veliko časa in moči je darovala tudi delu v UO Slovenske zveze, za kar ji gre velika zahvala.

Isti življenjski jubilej je obhajal tudi Stanislav Ratajc iz Göteborga. Poln energije, vedno s košem dobre volje, vselej pripravljen pomagati v SKD Slovenski Dom, kakor tudi v Vadsteni, kjer že mnoga leta pomaga kelnariti. Sicer pa tudi z ženo Ančko rada prihajata v slovensko občestvo, ki se tretjo nedeljo v mesecu zbira pri sv. maši v materinem jeziku ter se veselita srečanja tudi s hčerko Marjano, kakor tudi s sinovo družino. S svojim glasom je

obogatil petje v pevskem zboru v Göteborgu, kakor tudi pri slovenskem bogoslužju. Rad je sodeloval tudi v folklorni skupini, ko je bilo kulturno udejstvovanje na višku v Göteborgu.

Draga Štefka in Stanislav, s svojimi darovi in talenti sta med drugim služila tudi ohranjanju slovenstva in slovenske kulture na Švedskem. Iskrena zahvala tudi s strani slovenskega dušnega pastirja. Draga jublanta, kakor tudi vsi neimenovani jublanti v letu 2010, naj vas vse dobri Bog živi na mnoga, blaga leta ter hvala za vso pomoč in podporo slovenskim duhovnikom vsa leta, kar obstaja Slovenska katoliška misija na Švedskem.

Pokojna Magdalena Ivič

Umrli: V Landskroni je v sredo 26. januarja 2011, umrla gospa Magdalena (Majda) Ivič v 78 letu starosti. Bila je dolgoletna prevajalka in članica slovenskega društva, zadnja leta članica slovenskega društva v Olofströmu. Od pokojnice so se poslovili 15. februarja. Na Švedskem je zapustila moža Štefana in sestro Jožico Bračič. Obema izrekamo naše sožalje.

Vaš Zvone

PISMA, REPORTAŽE

BREV, REPORTAGE

IZ HÄSLEHOLMA SE NAM OGLAŠA KARLO PESJAK

Lep pozdrav iz Hässleholma, zdaj je vse v pripravi za mojo razstavo in predavanje "Švedska pokrajina, ljudje, živali in rastline"! Vse to pa bo v Trziču, jaz sem namreč rojen v Kovorju, majhni vasici par kilometrov iz Trziča. Otvoritev razstave bo v Atriju pod pokroviteljstvom Tržiskega muzeja, 19 aprila. Predavanje pa bo v Tržiski knjižnici ob 19.00, na dan 20 aprila.

Glede Švedske pa imam pripravljeno novo predavanje - "VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND".

Mvh Karlo Pesjak.

Västerbottens fjällvärld –

SÖDRA LAPPLAND FÖRELÄSNING av Karlo Pesjak

Följ med på en åktur via fjällvägen till Västerbottens fjällvärld i södra Lappland. På vägen dit stannar vi på några platser som Hällingsåfallet, Gäddede, Blåsjön, Jetnemsälven och Stekenjokks nedlagda koppargruva. Vid Saxårs delta är det värt att stanna till, likaså vid Norgefarargården med sina gammaldags höhässjor. Vi fortsätter till Fatmomakke – samernas mötesplats sedan århundraden, färden går vidare via Saxnäs kyrka och Marsliden.

Vi stannar till vid Trappstegsforsen i Kultsjöån, och Marsfjällets naturreservat här fotograferar vi olika lavar, björnmossa, blåbär, kråkbär, hönsbär osv. Vid Dikanäs kyrka fotograferar vi sidensvansar. Vi passerar Kittelfjäll och slår läger vid Borkafjäll, där vi studerar smalnäbbad simsnäppa som gör virvar på vattnet och fångar olika larver på detta sätt. Vi fortsätter på Sagavägen till Gielas och passerar norska gränsen för att vid Hattfjälldal vända tillbaka mot Tärnaby här är utsikten över kyrkan och Ryfjället i bakgrunden magnifik. Stenmark och Strand fostrades på Slalom vägen. Stig Strand hälsar vi på i Hemavan, Trolltunet är anläggningen som han sköter om. Vi åker Blåvägen till riksgränsen, utsikten här är hänförande över Okstindarna – Nordnorges högsta fjäll med ett flertal glaciärer.

Via Juktån når vi Sorsele och vidare till den världsberömda potatisbacken i Ammamäs. Här finns bördiga ängsmarker och deltalandskap där Vindelälven och Tjulån flyter samman, här upplever vi också norsken. Vid Ammamäs passerar den berömda Kungsleden. På vår färd vidare övernattar vi i Nalovardos skogsreservat. Färden tillbaka från Västerbottens fjällvärld går via Vilhelmina.

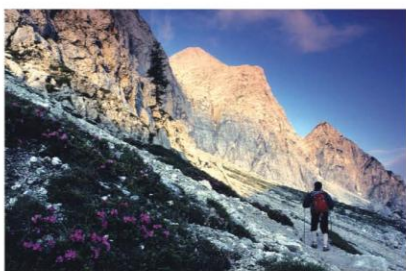
FOTO: KARLO PESJAK. PHOTONATURA, NATURFOTOGRAFERNA/IN

Karlo Pesjak, Å broddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel. 0451-10442, mobil 070-579 1839.

Föreläsningar om svenska landskap, länder från när och fjärran med fantastisk natur, blommor och djur

Jag på Gesundaberget. Dalarna.

På vandring i Slovenska alperna.

Morgonljus, Storedamm - Gustavsborg.

Fiskare utanför Mälarhusen, Skåne.

Dovhjordar, L. Tockarp.

”SVENSKA SMULTRONSTÄLLEN” – ett måste för varje förening – det vackra Sverige tolkade med dikter av Harry Martinsson, Nils Ferlin, Dan Andersson, Erik-Axel Karlfeldt, Einar Malm och Carl von Linné.

SVENSKA LANDSKAP:

”Dalarna – Mäktiga Stådjan, månljuset och stjärnhimmeln.”

”Öland – Natur och kultur.”

”Bohuslän – Gubbar, silla går té Ammen.”

”Kosteröarna, Hållö och Smögen – Bohuslän i ett musselskal.”

”Strövtåg i Gotländsk natur.”

”Gotska Sandön – natur och dess märkliga historia.”

”Dra åt Hälsingland – magiskt ljus över hälsingeskogen, sjöar och dalar.”

”Orsa Finnmark i Dalarna.”

”Medelpad.”

”Höga kusten – Ångermanland.”

”På höstvandring i Jämtlandsfjällen.”

”Tranorna vid Hornborgasjön.”

”Magle våtmark – med rikt fågelliv, insekter och härliga blommor.”

”Lapponia – Lapplands världsarv.”

”Hanö – ö till salu; en vandring på Hanö, Listerlandet i Blekinge.”

”Härliga Härjedalen.”

”Hallands Väderö.”

”Skogens invånare.” Från rovfåglar till klövvilt.

”Västerbottens fjällvärld – Södra Lappland.”

NORDEN:

”På resande fot i Finland och Sverige.”

”Upptäck det trevliga Åland.”

”Bornholm – en dejlig ö.”

”Island – glaciärernas, vulkanernas, hetvattenkällornas och sagornas land.”

”Färöarna och dess människor.”

ÖVRIGA LÄNDER:

”Slovenien i mitt hjärta.”

”Slovenier utan gränser i Österrike och Italien.”

”Kranjska Gora – slovenska alperna.”

”Sydamerika.”

”Galapagosöarna.”

”Påskön – Te Pito o te Henua” (världens navel).

”Santorini – ett måste bland grekiska öar.”

”Sao Miguel – Azorerna.”

”Vilket äventyr? – Fuerteventura.”

”Svarta Havet och det bulgariska inlandet.”

Föreläsning av Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel.0451-10442, mobil 070-5791839

Kostnad: 2.000 + reseersättning. Jag har F-skatt.

PRAZNIK SV. LUCIJE: LUCIJA PRIHAJA Z LUČJO

Kamnik (13.12.2010) – Danes goduje sv. Lucija, ki jo zlasti skandinavski narodi zelo častijo. Tako je v petek zvečer v domžalski knjižnici v organizaciji predstavnic Švedsko – slovenskega društva iz Stockholma in kamniškim kitaristom Maticem Smolnikarjem potekal »Lucijin sprevod« s petjem. Lucija je pravadna podoba, ki se pojavlja v vlogi nosilke svetlobe sredi temne švedske teme. Praznovanje Lucije je uvod v božični čas in nakazuje, da se približujemo daljšim dnevom in krajšim nočem. Po starejših koledarjih je bila ta noč najdaljša v letu.

Praznovanje sv. Lucije 13. decembra je - poleg švedskega praznika »midsommar« v juniju – eno izmed osrednjih praznovanj v švedski kulturi in je nedvomno povezano z nekdanjimi življenjskimi pogoji v skandinavski kmečki družbi, s temo in lučjo, mrazom in toploto. Ime Lucija izhaja iz latinske besede lux, ki pomeni svetlobo,

luč, drugače pa je to dan, ko častijo sv. Lucijo, mučenico in

svetnico, rojeno leta 283 in umrlo leta 304. Njeno relikvijo hranijo v cerkvi San Geremia v Italiji.

Poznamo dva načina praznovanja sv. Lucije: eno temelji na praznovanju kot ga poznajo na Švedskem, nekoliko drugače pa ta dan praznujejo v Italiji. Po švedskem ustnem izročilu je bila noč pred Lucijo nevarna noč, ko naj bi bile na delu nadnaravne sile, verjeli pa so celo, da v tej noči spregovorijo celo živali. Prav zato naj bi bilo bolje tisto noč ostati zbujen. Po starejših koledarjih je bila ta noč najdaljša v letu. Lucija je pradavna podoba, ki se pojavlja v vlogi nosilke svetlobe sredi temne švedske temne. Praznovanje Lucije je uvod v božični čas in nakazuje, da se približujemo daljšim dnevom in krajšim nočem. Tradicionalni Lucijin sprevod sestavljajo: dekleta, ki predstavljajo sv. Lucijo, družice in zvezdni palčki.

Že v srednjem veku so dekleta s svečami na glavi spremljala dekleta, ki so jo pomagala nositi hrano hlapcem. Zvezdni palček je bil fant s kmetije, ki je spremljal Lucijin sprevod v temno noč, imel pa je enako vlogo kot družice in je pomagal nositi hrano. Da ima dekleta v sprevodu, ki predstavlja sv. Lucijo, na glavi krono s svečami, izhaja iz tega, da so dekleta v davnih časih nosila hrano hlapcem, ker pa so imele roke polne hrane, so si sveče namestile na glavo.

Še vedno je živ običaj, da Lucijin sprevod zgodaj zjutraj prebudi ljudi s svojim petjem, ki ob prihodu sprevod prinese piškote in lussekatter (žafranove kolačke). Od leta 1880 naprej je prešlo v navado, da postrežejo s kavo in žafranovi kolački (lussekatter), ali pa mlekom in lussekatter. Velikokrat ob popoldanskih ali večernih predstavah postrežejo tudi z začinjenim kuhanim vinom. Sveto Lucijo praznujejo na Švedskem, Finskem, Norveškem, Italiji (Siciliji) in v ZDA, kjer živijo generacije švedskih izseljencev. Vir: Informativni portal Kamničar.si

Začetek leta je že krepko za nami in januar se je obrnil v drugo polovico, jaz pa zamujam s pisanjem. Pravkar končani obisk Čila je vse obrnil na glavo. Tako eksotične in lepe dežele že dolgo nisem/nismo doživeli. Posebej puščava Atakama s svojimi gejzirji bo ostala še dolgo v spominu. Imel sem tudi predavanja na kampusu v Santiagu, tam kjer je nekoč predaval Victor Jara in kjer so ga leta 1973 aretirali z njegovimi študenti. Nabito s čustvi: obujenimi starimi in novimi. Pravzaprav vse leto 2010 je bilo polno čustev in simboličnih prelomov. Ni

kaj, med drugim sem dopolnil pol stoletja in nadgradil svoje državljanstvo in prvič po dolgih letih preživel v Sloveniji kar lep kos leta.

Judita in Jurček

Januar je bil zopet bel in leden in mrzel. Moj dolgoletni sodelavec Anders se je na hitro poročil v Malmö-ju in pozneje pomladi nadgradil svoj "ja" z dansko-iransko svatbo v Lundu. Moja prva poroka na Švedskem. Januarja smo zaprosili za

državljanstvo in presenetljivo že po dveh tednih dobili pozitiven odgovor. Krona tega dogodka je bila potem jeseni, ko sva z Judito prvič v deželi bivanja lahko volila na demokratičnih volitvah v državni zbor. Kako dolgo mora včasih človek čakati na čisto osnovne pravice. Najina mlada leta je zaznamovala ne-demokracija, tri leta v Avstraliji in šestnajst let na Danskem pa ni zadostovalo, da bi nas vzeli medse in nam dovolili voliti.

Februarja smo smučali v švedskem Åre-ju. Na srečo smo prenočevali v dobro izoliranem stanovanju, saj so ponoči temperature padale pod minus trideset. Je bilo hecno sedeti v savni z oknom in gledati, kako se zunaj iskri sneg in zmrzujejo mimoidoči. Ugotovil sem, da pri minus dvajset ne morem več zadovoljivo ogreti telesa tudi po desetih kilometrih teka na smučeh. Pa ušesa in nos so mi skoraj zmrznili. Tiste dni se je zaradi mraza in preobilice snega tudi sesul javni promet na Švedskem in skoraj je zmanjkovalo elektrike za ogrevanje. Celo preteklo leto je bilo tudi

najhladnejše v zadnjih desetletjih, kar ravno nekam ne potrjuje splošnega prepričanja o segrevanju Zemlje. A na koncu koncev smo le majhen del tega planeta: pri nas so čudovita zmrznjena jezera drugod pa jokajoči ledeniki. Pomladi, ki tokrat ni zamujala, se mi je vtisnil v spomin obisk vinske kleti našega Grand Hotela. Vsak dan kolesarim mimo, a nisem vedel, da imamo v Lundu tudi zaklade taksne sorte. Sreča, da je račun za bordojca iz šestdesetih let poravnal gostitelj.

Pomladi sem tudi dosti učil in pripravili smo dva krajša filma o mojem delu, ki sta sedaj dostopna na Youtube: <http://www.youtube.com/lunduniversity#p/c/5/7qtqxdzfpWY> in <http://www.youtube.com/lunduniversity#p/c/7439DE669A0B72B3/3/nhU468EUIPM>.

Razveselila me je tudi novica, da sem dobil velik EU projekt o pomenu biodiverzitete kvasovk pri razvoju novih prehrabnih izdelkov. V naslednjih letih bom vodil konzorcij Cornucopia, ki združuje enajst partnerjev in bo skušal razvozljati kateri geni pri kvasovkah so odgovorni za aromo pri vinu in pivu, in kateri geni podarijo nekaterim kvasovkam probiotične lastnosti. Že pomladi smo se pripravljali za Juditino praznovanje petdesetletnice

na Gorenjskem, združeno z okroglima obletnicama moje mame in tete Olge. Eni smo pridno brskali po starih fotografijah in pripravili slikovne predstavitve, nečakinja Lina je spisala prisrčen govor, Dino potem muziciral in Lili povezovala in zabavala sedemdeset gostov, večinoma žlahtnikov. Zopet sem pomešal imena in obraze, a se bo to najbrž še stopnjevalo. Njihovo številko raste, moje zmogljivosti upadajo. Sem pa po desetletjih premora navezal stike z mojo sestrično Sašo. Z obiskom praznovanja pri Brniku pa nas je po dolgomesečnih prigovarjanjih in prošnjah le počastil tudi Jan.

Že na začetku junija sva z Jurčkom odšla v Piran, on k svojemu razredu na Osnovni šoli Cirila Kosmača, jaz pa na Morsko biološko postajo. V Piranu sem preteklo leto preživel v treh porcijah skoraj tri mesece, raziskoval morske bakterije, predaval naokoli: v Rovinju, Zagrebu in Ljubljani, in pisal z vipavskimi vinarji raziskovalni projekt o vinskih kvasovkah. Tudi nočnega življenja ob skoraj pretoplem morju ni manjkalo: z mojimi študentkami Immo, Silvijo G, Silvijo P, Tinkaro in Tanjo, ali pa prijatelji, ki so me obiskali na Obali. Sredi julija se je temperatura morja dvignila na rekordnih 30 C. Hmmmm, pretoplo zame in vrnitev na sever se je prav prilegla. Glavnino počitnic smo preživeli, sširje odrasli in pet otrok, na strehi Evrope v Tromsö-ju, na Nordkappu in okoli Alte. Otroci so noreli ob polnočnem soncu in se podili za severnimi jeleni. Meni pa se je najbolj vtisnilo v spomin lovljenje rib. Posebej, kako so se ujetih trsk veselili Anže, Žiga, Jurček, Jakob in Pija-Lucija. Še Juditi je ta ribolov šel pod kožo in je ribarila tudi v spanju. Najedli smo se trsk, kita, kozic in ogromnih rakovic. Nogomet z otroci mi je do konca razrahljal kolenske vezi in potem sem kar par mesev šepal in se v mislih zopet pripravljaj na operacijo. Judo sem moral delno zamenjati z gimnastiko. Konec avgusta je okoli Lunda prinesel rekordno letino gob. V pol dneva smo nabrali preko dvajset kilogramov jurčkov in jih potem zamrzovali, sušili in okisavali.

Zgodaj jeseni sem imel sem dve vabljeni predavanji na konferencah v Bangkoku, in na EMBL-u v Heildelbergu. Prišla je še Lidija. Slonela sva na starem mostu čez reko Neckar, obujala spomine, tarnala nad položajem znanstvenikov in načrtovala življenje po upokojitvi. Tale prelomnica, ko dopolniš pol stoletja, hočeš nočeš spravi v tek zelo čudna in morda preuranjena premišlevanja. Moje uradno praznovanje Abrahama je bilo petnajstega oktobra v Lundu z mednarodno konferenco o primerjalni genomiki in evoluciji kvasovk. Kar nekaj zvenceh imen je prišlo in devetdeset gostov. Moja skupina je uprizorila majhen skeč in mi podarila celo vrsto uporabnih rekvizitov, med njimi sprehajalno palico, očala za branje in Viagra. Potem je sledilo nekaj manjših praznovanj, tudi v Celju in Piranu. Po četrto stoletja sem obiskal Zagreb: nekoč tako dober Institut R. Boškoviča je le še senca stare slave, moja daljna zlahta pa še vedno prebiva na Sestinah. Oktober je tudi čas oznanjanja novih Nobelovih nagrajencev, in tokrat sta posebej močan vtis name napravili nagradi za medicino in mir. Sadove odkritja in razvoja in vitro fertilizacije žanjemo tudi sami, saj je Jurček otrok iz epruvete. Podelitev nagrade kitajskemu disidentu in borcu za človekove pravice Liu Xiaobo-ju pa ne bi morala priti v boljše roke, pa čeprav je povzročila v njegovi domovini pravi politični orkan in burne reakcije kitajskih oligarhov. Od oktobra se je uradno tudi začela moja delna zaposlitev na Novogoriški Univerzi, kjer skušamo razviti prvovrstne raziskovalne projekte, ki bi podpirale vipavske/slovenske vinarje. To je moja prva prava služba v Sloveniji. Novembra je Jurček s svojo lundsko ekipo postal švedski prvak v judu. Zelo napreduje njegova angleščina in igranje klasične kitare. Pred novim letom so odprli tunel pod Malmö-jem in ta je sedaj še bolj približal Lund in København. Del decembra sem zopet preživel na Obali in navkljub običajnemu predprazničnemu kaosu mi je uspelo prileteti pravočasno domov, pomagati postaviti novoletno jelko in spraviti pod njo darila.

Zopet sem bral zanemarljivo malo leposlovja. A sem bil bolj priden pri filmih. Jane Campion je z Bright Star potrdila, da je ena najboljših ženskih režiserk. Malo pa me je razočarala Sofia Coppola s Somewhere. Užival sem tudi pri retrospektivi filmov Michael Haneke-ja. Prva razstava oljnih slik Boba Dylan-a je bila skoraj farsa, a v Ljubljani je bila prijetna razstava fotografij Lee Miller. Zopet so delovale magično prazgodovinske slike na kamnih v Alti pri Nordkappu in čudovita zbirka islamske umetnosti v Københavnu (Davids Samling). Na dražbi mi je uspelo izslediti grafiki Salvador Dali-ja in našega, Carla Larsson-a.

Švedsko gospodarstvo se je umirilo in zabeležena je bila rekordna rast, ki naj bi se nadaljevala še vsaj dve leti. Brezposelnost pada. In po težkem letu 2008 si počasi lahko oddahnemo. Po jesenskih volitvah nadaljuje z vladanjem brez posebnih pretresov stara politična garnitura, skoraj dolgočasno, a učinkovito. Po drugi strani pa je gospodarska in politična kriza krepko oplazila Slovenijo. Spremlja jo cela vrsta korupcijskih zadev. Bo kmalu sploh mogoče še verjeti kateri od sedanjih etabliranih političnih opcij? In za grdo ravnanje s tujimi delavci, posebej gradbeniki, bo težko dobiti odpustke. Zato pa ob tej politični utrujenosti razveseljuje izbor piranskega župana Petra Bossmana. Njegova izvolitev je postala mednarodna pop-novica. Od blizu sem ga videl med njegovim nagovorom ob otvoritvi piranskih jaslic. Na Danskem, ki je zdrsela v recesijo, žal ne prenehajo ksenofobni krči. Morda je vendarle ze čas za spremembo vodilne garniture tudi v tej deželi? Te dni se spreminja in prebuja tudi Magreb.

Srečno 2011!

JP

Deset korantovih božjih zapovedi

Korant je doma na Ptujskem polju in zanj veljajo stroga pravila

"Peter je predan tradiciji. Kot eden izmed redkih korantov ne sname kape z glave, ko se začnejo pohodi po vaseh in ko koranti odganjajo zimo in vse slabo ter prinašajo pomlad in optimizem," je o Petru Zmazku zapisal fotograf Dušan Jež. Peter te dni skoraj ne sname maske in ko opazujete njegovo poskakovanje ter

norenje, si ne morete predstavljati, da se njo skriva nasmejani sedemdesetletnik.

Vzdržljiv, vztrajen, skrivnosten

Peter Zmazek iz Gorišnice je danes eden starejših korantov, ki kot navdušen rekreativni tekač vsako leto znova dokazuje, kakšen mora biti korant. Vzdržljiv, vztrajen in predvsem, se mora podrežati starim nenapisanim pravilom korantov, ki prehajajo iz rodu v rod in so žal, kot pravi Peter, danes vse bolj ohlapna oziroma mnogim niso več mar. Peter je korantijo prvič oblekel kot osemletni otrok, pred 62 leti. Med znanci je znan kot maratonski tekač, zato tudi zmore vse napore korantovega poskakovanja in tekanja. Šestdeseto obletnico svoje korantije je pred dvema letoma obeležil na poseben način, delno v želji, da mladim pokaže in dokaže, kaj in koliko zmore pravi korant, ki se je kalil v številnih zimah. V skednju v Stojncih, natančno tistemu, v katerem je prvič oblekel opravo, si je nadel korantijo, ki tehta 38 kilogramov, potem pa tekel skozi devet vasi občine Markovec: Stojnce, Bukovce, Novo vas, Markovce, Zabovce, Borovce, Strelce, Prvence in Sobotince. "Vseh 21km in 200 metrov sem tekel pod masko, skozi katero je dihanje omejeno. Nisem hotel oskruniti lika koranta in dokazal sem, da smo koranti vzdržljivi," je pripovedoval. Ob tem je poudaril, da mora biti korant zakrit, med vrsticami pa lahko slišite njegovo mnenje, da so koranti etnološki liki, kurenti pa ena izmed pustnih mask.

"Naj se ve, kaj je korant in kaj kurent. Jaz nimam nič proti kurentom, ampak vsak pravi korant ve, da mora imeti ves čas kapo na glavi. Če nekdo skače s kapo na ramenih in kaže obraz, potem je to kurent. Korant je pojava in je popoln le s kapo na glavi, vse drugo pa je zame navadno razkazovanje," ne more iz svoje kože. Ob tem ponovi izziv vsem korantom iz občine Markovec, da naj povrnejo staro tradicijo in naj na mali fašenk, na pustni ponedeljek, ponovno obišejo vse vasi v njihovi občini ter se držijo korantovih deset božjih zapovedi. "Saj se je treba sem in tja nadihati, se spočiti, ampak korantovih pravil se je treba držati," nam je razložil in naštel deset božjih zapovedi.

Deset korantovih zapovedi

Kot prvo korant ne sme sneti kape nikjer razen v zaprtih prostorih. Ježevko mora nositi ves čas v levi roki, da lahko z desnico pozdravlja. Ne sme mirovati in tudi če stoji, se morajo

slišati njegovi zvonci. Nikakor ne sme sesti, kajti po ustnem izročilu to prinaša nesrečo. Robčkov si ne sme pripenjati sam, prav tako jih ne sme pripenjati na ježevko, ampak mu lahko robčke pripenjajo dekleta le na verigo med zvonci, s tem, da mora imeti kapo ves čas na glavi. V zaprtem prostoru se mora pomikati s hrbtom naprej, kape si ne sme takoj sneti, ampak mora nekaj časa umirjeno pozvanjati in vzbujati radovednost, kdo je. Potem naj se začne rokovati z vsemi in šele nato si lahko sname kapo... "Tako so nas učili največji koranti, pravi Peter Zmazek, ki letos praznuje 70 let.

Kurente lahko te dni vidite marsikje po Sloveniji, pravo korante pa le v občini Markovci in na Ptujju, ko pridejo iz svojih vasi na karneval. Prave korante lahko te dni vidite tudi v Ljubljani na fotografski razstavi v galeriji Foto Šiška (ob križišču Celovške in Drenikove ceste). Avtor razstave, Ljubljančan Dušan Jež, že sedem let skozi objektiv fotoaparata in s pomočjo Petra Zmazka spoznava življenje pravih korantov, tokratno razstavo pa je namenil njegovi sedemdesetletnici. Del razstave si je bilo mogoče ogledati že lani v času karnevala na Ptujju, tokratna razstava pa je, kot pravi Jež, namenjena pravemu korantu, tistemu, ki se na koncu razkrije in preseneti obiskovalca. Ki ni mladenič, ki je pozabil na leta, ni poskočnež, ki se nikoli ne utruje. Je mož, ki je pozabil na leta. Tudi zato, ker je - korant.

24.02.2009 Tekst: Tomaž Bukovec

Nedeljski.Dnevnik.si

SREČANJE S SMUČARSKIMA ZVEZDAMA URŠKO HROVAT IN INGEMARJEM STENMARKOM!

Hammarbybacken, Stockholm; 22. februar, 2011

Ko sta bila Urška Hrovat iz Slovenije in Ingemar Stenmark iz Švedske še aktivna in seveda vrhunska smučarja, sem vedno navijal zanju in jima želel velikih uspehov na njihnih tekmovanjih. Nisem bil obseden s tem, da bi ju kdaj moral osebno spoznati, ko pa sem danes dobil priložnost, da poklepetam z njima, mi je bilo pri srcu še toliko lepše.

Ingemarja Stenmarka sem prvič srečal pred petnajstimi leti na večerji v Kraljevi palači, kjer sva si izmenjala nekaj besed. Spoznal sem, da je veliko bolj sproščen in prijeten gospod, kot je videti na televizijskih zaslonih. Urško Horvat pa sem prvič srečal danes v Stockholmu, ko sta z Ingemarjem Stenmarkom v Hammarbybackenu prikazovala svoje smučarske veščine.

Oba sta z elegantnimi smučarskimi zavoji dajala poguma drugim smučarjem, ki so se pozneje veselo spuščali po kratki, vendar zelo zahtevni strmini.

V okrepčevalnici ob smučišču sem užival ob okusni kavici, nakar sem zaslišal lepo slovensko besedo, se obrnil k neki prijazni gospe in jo vprašal: »Ali ste vi Slovenka,

ker tako lepo govorite slovenščino?« Odgovorila je: »Ja, jaz sem Urška.« Jaz pa: »Kaj, ste vi Urška Hrovat? Zaradi vas in Ingemarja sem prišel sem na smučišče.«

Slišal sem namreč radijski intervju s Stenmarkom, da bosta tukaj z Urško smučala. Atelje imam v bližini smučišča, zato sem odšel tja, da ju vidim, morda tudi samo od daleč. Srečanje in pogovor ter slikanje z Urško Hrovat je bilo prijetno in nepričakovano. Tudi Ingemar Stenmark je prismočal po strmini in se ustavil tik pred menoj, tako da sva se imela priložnost toplo pozdraviti.

Še nekaj časa sem obstal ob smučišču in užival med opazovanjem smučarjev, ki so virtuožno vijugali po strmini. Začutil sem močno željo, da bi se tudi sam s smučmi spustil po

strmini, vendar sem odšel v atelje in nadaljeval z delom.

Urški sem zaželel lepe trenutke v Stockholmu in ji naročil, naj lepo pozdravi Slovenijo.

Jože Stražar Kiyohara

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

Spoštovani! Pred časom je bilo na spletni strani Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, pa tudi na naši spletni strani www.zdruzenje-sim.si, objavljeno, da bo letošnje **Srečanje vseh Slovencev** organiziral Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Prireditev pa bo organizirana **v počastitev 20. obletnice ustanovitve Slovenske države. Ker bo Slovenska izseljenska matica** na prireditvi sodelovala kot **soorganizator**, vas po današnjem sestanku na Uradu, obveščamo tudi s točnejšimi informacijami:

Prireditev bo **1. Julija 2011 s pričetkom ob 17. uri popoldne. Odvijala se bo na Dvornem in Pogačarjevem trgu, zvečer pa tudi na Prešernovem trgu v Ljubljani.** Vzdolž Ljubljanice, na levem bregu, bodo **na voljo stojnice za društva**, ki se bodo želele predstaviti z aktivnostmi v okviru društva. Npr.: časopisom, ročnimi ali slikarskimi izdelki članov društva, nosilci zvoka vašega pevskega zbora itd. **Število stojnic bo omejeno, zato** prosimo da razmislite o možnosti predstavitve in na naš naslov, ali Urad, sporočite če ste zainteresirani. V kolikor imate kakšna vprašanja vam bomo poskušali na njih odgovoriti.

Lep pozdrav,

Vesna Vukšinič Zmaić, uni.dipl. nov. Cankarjeva 1/II, 1000 Ljubljana, p. p. 1548,

Tel: +386 (0)1 24 10 284 vesna.vuksinic@zdruzenje-sim.si www.zdruzenje-sim.si

VPRAŠALNIK

Vprašanja za pomoč pri razmišljanju in pisanju člankov.

- **Kdaj ste prišli na Švedsko?**
- **Kaj ste delali, s čim ste se ukvarjali?**
- **Morebitno delo v društvu, (v katerem?)**
- **Zbirka fotografij iz društev in privatnih (slike skeniramo in vrnemo)**
- **Predstavitev slovenskih samostojnih podjetnikov**
- **Podatki o šolstvu (dopolnilni pouk)**
- **Povratniki - Kako smo doživljali samostojnost Slovenije?**
- **Kako smo na Švedskem doživljali osamosvojitve in vojno v Sloveniji?**
- **Letos mineva 20 let od samostojnosti republike Slovenije, kakšni občutki vas pri tem prevzemajo?**
- **Literarni prispevki (pesmi, zgodbe, reportaže, debate, drugo)**
- **Občutki in doživetja ob vstopu Slovenije v Evropsko Skupnost (EU) 2004**
- **Kronološki zapisi društva**
- **Kronologija Slovenskih srečanj v Vadsteni in drugo**

Dopise pošljite na naslov uredništva ali po e-pošti: budja@bredband.net do maja 2011, lahko pa tudi prej.

Za uredništvo Slovenskega GLASILA
Augustina Budja

VELIKA NOČ IN VELIKONOČNI SIMBOLI

Velikonočni zvonovi: V veliki večini evropskih držav, cerkveni zvonovi v katoliških cerkvah prenehajo z zvonjenjem na Veliki četrtek (pred Veliko nočjo). Temu se je včasih reklo, da gredo »zvonovi v Rim« in hkrati pa je to dan za barvanje jajc (pirhov). Zvonovi ne zvonijo do Velike Sobotne v znak spomina na Jezusovo trpljenje in smrt. V soboto zjutraj začnejo zvonovi zvoniti in s tem oznanjujejo Jezusovo »vstajenje«. **Križ:** Simbol krščanstva. Jezus je bil razpet in je umrl na križu. Tretji dan je vstal od mrtvih. **Velikonočni post:** Veliki petek najstrožji postni dan in marsikje so postili še na veliko soboto. Danes večina katoličanov na Veliki petek zgolj ne je mesa (mesni post). V času 40-dnevnega posta se marsikateri katoličan v tem času odreče kakšni svoji razvadi (kajenju, sladkarijam, uživanju alkohola). Čeprav je to bolj manj znano so vse nedelje po pepelnični sredi do Velike Noči, dnevi ko se ni potrebno postiti. **Velikonočna nedelja:** je dan praznične zbranosti, ko ljudje ostajajo doma v družinskem krogu - na npr. velikonočnem zajtrku. **Velikonočni ponedeljek:** je dela prost dan. Na tej povezavi, si lahko ogledate vse dela proste dneve, v vseh državah sveta.

Tipične dobrote velikonočnega zajtrka: pobarvana jajca (pirhi, pisanice,...), prekajeno meso, sol, hren, redkvice, mlada čebula, žolca, potica, sladek in odišavljen kruh. Katoličani na Veliko soboto ali zgodaj zjutraj (na Velikonočno nedeljo) prinašajo del zgoraj omenjenih velikonočnih jedi v cerkve na posvetitev. Jedi so skrbno ovite in prekrite s svečanim prtom (pripravljenim posebej za to priložnost). Posvečene jedi se nikoli ne zavržejo. Prav zato se na posvetitev nese samo delček zgoraj omenjenih jedi. **Velikonočne jedi in simbolika:** Jajce (pirh, pisanica) simbolizira kaplje Kristusove krvi, hren predstavlja žeblje s katerimi je bil Jezus pribit na Križ, šunka Kristusovo telo, potica pa je simbol trnjeve Kristusove krone.

Velikonočno cvetje: Lilije spominjajo kristjane na Jezusovo novo življenje, njegovo »vstajenje«. Hkrati je tudi simbol čistosti Marijinega devištva. Narcisa in tulipan ter ostalo cvetje so simboli Velike noči. Njihovo pomladno cvetenje je simbol Jezusovega »vstajenja od mrtvih«. **Butare:** »Značilno za cvetno nedeljo so v šope ali butare povezano pomladansko zelenje (npr. ljubljanske butarice, na štajerskem presmec, na Krasu in Goriškem vejnik...), kar je splošno razširjeno tako pri nas kot drugje v Evropi. Na butare po raznih slovenskih krajih navešajo tudi pomaranče, limone, jabolka, razne trakove in podobno. Butare so imele nekoč na deželi tudi statusni pomen. Večjo in lepše okrašeno, ko jo je kakšna družina imela, več je veljala. Podobno so se z butarami postavljali tudi vaški fantje. Ljubljanske cvetne butarice so mlajšega izvora in predstavljajo predvsem sobni okras ter so posebnost in slovijo tudi na tujem. V njih je le malo živega rastlinja, največkrat šop brinja, vejica pušpana ali ciprese ali v novejšem času bršljan, glavno pa so pobarvani, umetno zaviti in naokrog prepleteni oblanci; barve so različne, še največ je belo-modro-rdečih, pogosto pa še rumena barva, roza, pa tudi druge. Butare prodajajo v Ljubljani na cvetnem trgu za stolnico in na živilskem trgu izdelovalci iz okolice Ljubljane«. (D.J. Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 138)

Mačice: Mačice, posebej v Angliji in Rusiji, imajo za Veliko noč svoj pomen, ljudje se z vejicami mačic dotikajo ramen drugih ljudi in jim na ta način želijo srečo. **Jagnje:** Jagnje je simbol človeka. Jezus, namreč, predstavlja dobrega pastirja, ki varuje svoje ovce (ljudi). Jagnjeta prihajajo na svet prav tako spomladi. Izraelci so uporabljali jagnjetovo kri za rešitev prvorojencev v starem Egiptu. **Zajci:** Zajci nas spominjajo na pomlad in novo življenje. Zajci so tudi bili priljubljene živali boginje Eastre. **Jajca:** Jajca so simbol pomladi in Velike noči. Oznanjujejo novo življenje, oz. rodovitnost. **Piščanci:** Piščanci se valijo iz jajc in so tako kot jajca simbol pomladi in Velike noči. **Svečke:** Svečka pomeni svetlobo, saj se na Jezusa gleda kot na večno svetlobo, ki kristjanom kaže pot, od smrti do življenja. **Veje palm in oljk:** predstavljajo simbole miru. **Kruh:** Kos nekvašenega kruha se je v znak spomina na Jezusovo žrtev. **Vino:** Rdeče vino se pije v znak spomina na Jezusovo kri, ki naj bi bila prelita za vse ljudi.

SLOVENIEN

Slovenska: *Slovenija*, formellt **Republiken Slovenien** (*Republika Slovenija*), är en republik i södra

Europa men som även räknas till Centraleuropa. Landet gränsar till Italien, Österrike, Ungern och Kroatien. Landets huvudstad är Ljubljana. Slovenien är medlem i Europeiska unionen och i militäralliansen NATO sedan 2004.

Slovenien var en del av Romerska riket fram till Västoms sönderfall. Det slaviska – slovenska hertigdömet Karantanien, den första proto-slovenska och den första stabila slaviska staten, grundades på 600-talet. År 745 förlorade Karantanien sin självständighet till förmån för Frankerriket och många slaver konverterade då till kristendomen. Runt år 1000 skrevs de freisingiska skrifterna, som var de första slovenska och även de första slaviska skrifterna med det latinska alfabetet. Under medeltiden var dagens Slovenien delat främst mellan Venedig och Bayern. På 1300-talet kom det mesta av Slovenien att hamna under det habsburgska Österrike. 14- och 1500-talen karaktäriseras av bondeuppror. Slovenien förblev i det habsburgska väldet ända fram till första världskriget slut och Österrike-Ungerns kollaps år 1918 då slovenerna ingick i serbers, kroaters och sloveners kungadöme, som efter 1926 kom att bli känt som Jugoslavien.

Efter andra världskriget återbildades Jugoslavien, efter en tid av italiensk och tysk ockupation, som en socialistisk förbundsrepublik den 29 november 1945. Under Titos ledarskap bestod Jugoslaviens inre sammanhållning, men efter Titos död 1980 ökade splittringen mellan delstaterna. Slovenien genomförde under 1980-talet steg mot ökad demokrati och yttrandefrihet och blev det första land som bröt sig ur och förklarade sig självständigt från Jugoslavien, den 25 juni 1991. Efter att ha klarat sig lindrigt undan de jugoslaviska krigen kunde Slovenien snabbt närma sig EU ekonomiskt och politiskt. Landet gick med i NATO den 29 mars 2004 och blev medlem av den europeiska unionen den 1 maj samma år.

Slovenien är en parlamentarisk republik. Statschef är presidenten, som väljs i allmänna val vart femte år. Den verkställande makten innehas av premiärministern och ministerrådet (regeringen), vilka väljs av parlamentet. Slovenien har ett tvåkammarsparlament som består av Nationalförsamlingen (*Državni zbor*) och Nationalrådet (*Državni svet*). Nationalförsamlingen har 90 ledamöter som väljs i allmänna direkta val i en kombination av majoritetsval och proportionella val.

Två platser är reserverade för den ungerska och den italienska minoriteten. Nationalrådet har 40 indirekt valda ledamöter som representerar samhällsgrupper, ekonomiska grupper, yrkesgrupper och lokala intressegrupper. De väljs vart femte år av en elektorsförsamling. Nationalrådet har begränsad makt och är mestadels ett rådgivande organ. Administrativt är Slovenien indelat i 119 kommuner, varav 11 större städer.

Geografi Slovenien har en omväxlande natur med både alplandskap och kort medelhavskust mot Adriatiska havet. Landets högsta punkt är berget Triglav på 2 864 meter över havet, landets medelhöjd över havet är 557 meter. Nationalparken Triglav är den enda nationalparken i Slovenien. Den täcker en yta på 880 kvadratkilometer och är en av de äldsta och största nationalparkerna i Europa. Ungefär halva landets yta (10 124 km²) är täckt av skog, vilket gör Slovenien till Europas tredje skogstätaste land efter Finland och Sverige. Rester av de uråldriga skogarna kan fortfarande hittas, den största finns i Kočevjeområdet. 5593 km² av landet täcks av gräsmarker, och 2471 km² täcks av fält och gårdar.

Demografi Sloveniens består av de etniska grupperna sloverer (89%), kroater, serber, bosniaker och andra gamla jugoslaviska etniciteter (10%), samt etniska ungerska och italienska minoriteter (0,5%). Den förväntade medellivslängden låg 2000 på 71,8 år för män och 79,5 år för kvinnor. Den största religionen i Slovenien är katolicismen. Slovenien har en befolkningstäthet på 95 invånare per kvadratkilometer, vilket är lågt för Europa. Ungefär 50% av befolkningen bor i städer, och resten på landsbygden. Officiellt språk är slovenska, som är ett språk i den sydslaviska språkfamiljen. Ungerska och italienska är också officiella språk i de språkblandade regionerna nära ungerska och italienska gränsen.

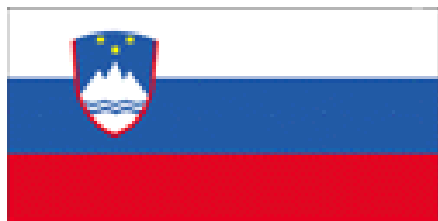
Ekonomi Ljubljana, Sloveniens ekonomiska och administrativa huvudstad

Slovenien är idag ett högutvecklat land som åtnjuter välstånd och stabilitet, BNP per capita är betydligt högre än andra övergångsekonomier i Central- och Östeuropa. Landet drar nytta av en välutbildad och produktiv arbetskraft, samt effektiva politiska och ekonomiska institutioner. En stor del av ekonomin är fortfarande i statliga händer och utländska direktinvesteringar i Slovenien är en av de lägsta i EU per capita. Skatter är relativt höga, arbetsmarknaden ses av affärsintressen som oflexibel, och industrin förlorar terräng till Kina, Indien och annorstädes.

Arbetslösheten är relativt låg, men ökade till 5,5 % 2009. Under 2000-talet skedde privatiseringar i bank-, tele- och kommunikationssektorerna. Restriktioner för utländska investeringar håller på att nedmonteras, och utländska direktinvesteringar väntas öka. Slovenien kan anses som en av mest ekonomiskt framskridna av EU:s nya medlemsstater. Slovenien övergav 1 januari 2007 tolarn som valuta till förmån för euron.

Turism Med över en tredjedel av sin yta (total yta 20.273 km²) skyddat som naturområde är Slovenien ett europeiskt land som har mycket natur erbjuda. Landets relativa litenhet och dess läge mellan Karavankerna och Julijanska alperna i norr, pannoniska slätten i mitten, karstlandskap i väster och medelhavsklimat i söder, erbjuder unika möjligheter till olika klimatzoner och fauna. Förutom en rikt varierad natur kännetecknas Slovenien av ett aktivt och diversifierat kulturliv, historiska lämningar, flertalet lokala gastronomiska specialiteter och ett stort utbud av olika fritidsaktiviteter. Det finns bl.a. ett femtontal moderna spa-anläggningar som erbjuder allt från rekreativt bad, hälso- och fitnesscenter till konvalescens och rehabilitering. De mest besökta

sevärdheterna (utvalda av slovenska Statistikbyrån) var under sista kvartalet 2008 (senast tillgängliga data) Postojna-grottan, Ljubljanas zoo och Bled's slottmuseum. De flesta turisterna kom från Italien, Österrike, Tyskland, Kroatien, Nederländerna, Storbritannien, Ryssland och Ungern.

Tack vare mångfalden och lättillgängligheten samt bevarandet av traditioner är Slovenien särskilt spännande för de som tycker om natur som berg och sjöar, ett landskap som står med gammal välbevarad arkitektur, skidbackar, bergsturer eller adrenalinhöjande sportevenemang. Mineral och termalkällor skänker avslappning, vederkvickelse och vitalisering vid någon av

Sloveniens 15 hälsocenter. Sloveniens städer och byar uppvisar många exempel på landets romerska och medeltida arv och bjuder på en blandning av gammal arkitektur, mysiga kaféer, förstklassrestauranger och ett sprudlande nattliv.

Slovenien i korthet

Yta	20,256 km ²
Högsta punkt	Triglaw 2864 m
Befolkning	2 miljoner
Huvudstad	Ljubljana
Språk	Slovenska. De flesta människor kan engelska, tyska och/eller italienska. Italienska och ungerska räknas som officiella språk i västra och östra Slovenien.
Religion	romersk-katolsk (82%)
Klimat	alp, kontinentalt, medelhavs
Medeltemperatur	januari -2* juli +21*
Tidszon	centraleuropeisk tid GMT +1
Politiskt system	flerparti, parlamentarisk demokrati
Valuta	Euro (EUR)

land men passet är den enda svenska godkända legitimationen utomlands och ska därför tas med. Visa behövs ej. Vid vistelse i landet längre än tre månader kontakta Sloveniens ambassad i Stockholm på Styrmansgatan 4.

Helger i Slovenien

1-2 januari	Nyår
8 februari	Preserendagen – Slovensk kulturdag
27 april	Revolutionsdagen mot ockupationen
1-2 maj	Majdagshelg, pingst
25 juni	Nationaldagen
15 augusti	Övertagandedagen
31 oktober	Reformationsdagen
1 november	Allahelgonsdag
25 december	Juldagen
26 december	Självständighetsdagen

Pass,visa: Det är i sig inte nödvändigt med pass för personer från annat EU-

Viktiga telefonnummer

Polis	113
Brandkår	112
Akuthjälp	112

AMZS Automobile Association of Slovenia 1987

Källa: IT Slovenien

"ZGODOVINA JE VEDNO ZNOVA POKAZALA, DA SE OBLASTI NE MORE VZDRŽEVATI S PRISILO"

20 let od razpustitve Varšavskega pakta

28. februar 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

"Nato verjetno še nekaj časa ne bo prenehal obstajati, saj si vedno znova izmislil nov "raison d'être" (razlog za obstoj)," je prepričan Rok Zupančič.

V petek je minilo 20 let od dogovora o razpustitvi Varšavskega pakta, vojaške zveze držav vzhodnega bloka, ki so se organizirale kot odziv na ustanovitev Nata. 25. februarja 1991 so nekdanje socialistične države po spremembah v Vzhodni Evropi sklenile, da Varšavski pakt v sodobnem svetu ni več potreben. Je njegovo zapuščino danes še mogoče občutiti in kako se je v teh 20 letih spremenila vloga Nata? O tem in o drugih vprašanih smo se pogovarjali z **Rokom Zupančičem**, mladim raziskovalcem s katedre za obramboslovje na Fakulteti za družbene vede.

Kaj je po vašem mnenju največja zapuščina Varšavskega pakta, ki je nastal leta 1955 kot odgovor na nastanek Nata, 25. februarja 1991 pa so države članice sklenile dogovor o razpustitvi te zveze?

Kakšne velike dejanske zapuščine, razen enormnih zalog danes zarjavelega orožja, ne vidim. Okrog l. 1980 je Varšavski pakt razpolagal z 19.000 tanki, kar je skoraj trikrat več kot Nato (ki pa je resda imel tehnološko naprednejše tanke). Že t. i. "vstrječnij udar", ko bi se Nato in Varšavski pakt torej prvič udarila, bi lahko oba bloka potegnili v spiralo kataklizmičnega razvoja dogodkov. Brezumno zapravljanje za vojsko v Varšavskem paktu oz. biti pripravljen "na stražo mira in socializma", kot je nekoč zapisal Brežnjev, je nujno pomenilo zapostavljanje drugih plati družbenega razvoja. Pod naslov zapuščine bi morda lahko uvrstili tudi razvoj zavesti v državah vzhodnega bloka, da si v taki "aliansi strahu", ki je dvakrat tako ostro nastopila zoper svoje članice, ne želijo živeti. Intervenciji na Madžarskem in Češkem sta pomembno spodkopali legitimnost Varšavskega pakta, s tem pa seveda Sovjetske zveze in vsega, kar je s sabo prinašala. Ne bi želel vleči prevelikih vzporednic s trenutnim vrenjem v arabskem svetu, vendar zgodovina je vedno znova pokazala, da se oblasti na dolgi rok ne more vzdrževati s prisilo.

Varšavski pakt in Severnoatlantsko zavezništvo sta 20 let vzdrževala dvopolnost med Vzhodom in Zahodom, po koncu hladne vojne pa je Varšavski pakt razpadel, ohranil pa se je Nato. Kako komentirate to, da je večina držav članic Varšavskega pakta danes članic Nata? Države članice Varšavskega pakta so se po koncu hladne vojne znašle v geopolitičnem vakuumu, ki ga je Nato spretno izkoristil in zapolnil. Želja po čim hitrejši pridružitvi Natu je v marsikateri državi Varšavskega

pakta izvirala iz dejstva, da je v njih veljalo prepričanje, da je Varšavski pakt enako kot Sovjetska zveza, kar je bilo do neke mere seveda res. In če so bili v državah vzhodnega bloka o čem prepričani - govorim za večino prebivalstva -, je to, da v takih političnih tvorbah, ki vladajo brez privolitve vladanih, pač ne želijo več živeti. Nato (oz. ZDA kot glavni protagonist) je bil po padcu železne zavese za vzhodne države enostavno privlačen. Če temu dodamo še razne strokovnjake in "strokovnjake", ki so benevolentno prihajali v države vzhodnega bloka svetovati in "svetovati" in se pomagali "odločiti", poleg tega pa so bile politične elite vzhodnega bloka očarane nad Natom (oz. ZDA), verjetno ni težko razumeti, zakaj so bili na Vzhodu tako navdušeni nad Severnoatlantskim zavezništvom. Natov propagandni aparat si je danes nadel privlačno ime javna diplomacija (public diplomacy) ali z drugimi besedami, kako prepričati omahljivce, da - če smo malce cinični - njihovi interesi zgolj po naključju sovpadajo z interesi Nata. Da pa tole ne bi izzvenelo preveč zarotniško: dodati velja, da so bila prva leta po hladni vojni, ko so se vzhodne države odločile, da se želijo priključiti Natu, čas velikih negotovosti; oboroženi spopadi so divjali po Balkanu, Kavkazu oz. neposredni sosesčini in v takem okolju je verjetno racionalna odločitev, da želiš biti član vojaško najmočnejše družine, če že tudi ima precej pomanjkljivosti in če že tudi jo dejansko vodijo ZDA ...

Ali je mogoče delitev, kot je obstajala takrat, opaziti tudi v sodobnem svetu? Ali danes poznamo več tovrstnih zavezništev, ki vplivajo na odnose v svetu?

Današnji svet je verjetno še bolj razdeljen, saj ni več le dveh velikih centrov moči, ampak nastajajo vedno novi. Države, ki so bile še pred desetletjem na periferiji svetovne politike, postajajo upoštevanja vredni subjekti mednarodnih odnosov. Poglejmo samo Brazilijo: velik del prebivalstva se je v zadnjem desetletju izvil iz primeža revščine (še vedno pa kaka četrтина prebivalstva živi pod mejo revščine), danes pa država že gradi podmornice na jedrski pogon in se "meša" v zadeve globalnega pomena, npr. v reševanje iranskega jedrskega vprašanja. O tako ambiciozni vlogi v Brasilii pred desetletjem ne bi upali niti razmišljati. Turčija je podoben primer. Danes je svet prekrit z mrežo različnih zavezništev in aranžmajev, ki v nekaterih točkah prekrivajo, drugod ne. Ne živimo več v času, ko je sovražnik mojega sovražnika nujno moj prijatelj. Z eno državo, ki npr. grobo krati človekove pravice, stopamo v španovijo in podpisujemo energetske sporazume, po drugi strani pa smo s skupino drugih držav podprli deklaracijo, ki našo energetske partnerko graja zaradi zatiranja manjšin.

Kako vi vidite vlogo Nata v sodobnem svetu? Bi potrebovali nov Varšavski pakt, da bi uravnotežili prevlado Zahoda v mednarodnih odnosih?

Nato ni neka neobvladljiva stvar iz veselja, ki bi imela svojo voljo, inercijo. Njegovo delovanje določajo države članice, vsaka s svojimi interesi, pri čemer pa se ne gre slepiti, da so vse države enake. Na papirju morda že, so pa nekatere članice "bolj enake" od drugih. Z vsakim velikim dogodkom, ki vpliva na naše dožemanje ogroženosti, pa se relativna moč vojaške zveze krepi. Poglejmo npr. revolucije v arabskem svetu, še posebej v Libiji - ali ni povsem legitimno razmišljati o tem, kako zaščititi ljudstvo pred nerazsodnimi dejanji "vodje revolucije"? Varnostni svet ZN-a je uvedel sankcije proti Libiji. Pa kaj? Te delujejo v najboljšem primeru dolgoročno, ta trenutek pa bi potrebovali kredibilnega akterja, ki lahko ustavi Gadafijev bes. Dejstvo je, da tako Nato kot tudi EU de facto še nista razvila hitro odzivnih sil, ki bi omogočale hitre intervencije. Že vrsto let se to pripravlja, pa resnega premika ni. Zakaj je tako, je seveda drugo vprašanje ...

Nato verjetno še nekaj časa ne bo prenehal obstajati, saj si vedno znova izmisli nov "raison d'être" (razlog za obstoj). To je lepo razvidno tudi iz nedavno sprejetega Strateškega koncepta zavezništva, ki je za verjetno kako desetletje vnaprej določil svoje naloge. No, po novem so smisel njegova obstoja tudi energetska varnost, varnost pred spletnimi napadi in še kaj, milo rečeno, nenavadnega za zavezništvo, ki je v bistvu še vedno vojaško. To pa so seveda tista področja, na katera smo danes še kako občutljivi. ZDA si prizadevajo okrepiti atlanticizem, torej poudarjanje skupne pripadnosti in identitete Severne Amerike in Evrope, in to verjetno predvsem zato, ker se na oni strani Atlantika zavedajo, da njihova relativna moč upada in da je le močan čezatlantski orkester lahko kredibilen tekmelec hitro razvijajočim se državam. Varšavski pakt je stvar preteklosti, novo uravnoteževanje mednarodnih odnosov pa poteka že vrsto let brez Varšavskega pakta, v okviru regionalnih mednarodnih organizacij oz. drugih "aranžmajev", npr. Organizacije dogovora o kolektivni varnosti (katerega srce je Ruska federacija), Šanghajska organizacija za sodelovanje, ASEAN itd.

Rusija in Nato se v zadnjih letih vse bolj zblížujeta. Bomo kdaj dočakali ta dan, da bo Rusija postala članica Severnoatlantskega zavezništva?
Nerad napovedujem, zgodovina nas je že tolikokrat presenetila, a vendar: Ruska federacija in Nato se zblížujeta iz zelo preračunljivih razlogov, tj. sodelovanje na področjih, kjer imata skupne koristi. Če bo Ruska federacija pridobivala relativno moč v mednarodnih odnosih na najpomembnejših področjih (politično, gospodarsko, vojaško, navsezadnje pa tudi v smislu mehke moči, torej, da postane akter, ki "osvaja srca in duše", kot je bila nekdanja Amerika) verjetno ne bo čutila nikakršne potrebe, da bi se priključila Natu. Po drugi strani pa imamo nekatere ugledne politologe (npr. Charles Kupchan), ki menijo, da bi se Nato moral bolj potruditi, da pridobi Moskvo na svojo stran. Zdaj je za kaj takega verjetno že prepozno, Ruska federacija je v vzponu, kuje zavezništva na tistih področjih, ki jih ima za strateško pomembna, in z državami, od katerih ima koristi. Če si

drzmem uporabiti nekoliko bolj grob slovar, bi lahko rekel, da je Nato Rusko federacijo že zdavnaj zakockal, ko jo je obravnaval v duhu odnosa učitelj - prvošolček. Zdaj je prvošolček tistemu, ki se je oklical za učitelja, kljub nekaterim pubertetniškim mozoljem zrasel že do ramen. Zgodovina je pač slaba učiteljica; kot se je izkazalo po Napoleonovih vojnah in po 2. svetovni vojni, je za doseg trajnejšega miru potrebno svoje nasprotnike vključiti v svoje aranžmaje, ne pa jih poniž(ev)ati, kot se je to zgodilo z Nemčijo po 1. svetovni vojni.

Ob tradicionalnih napetostih med Zahodom in Vzhodom, ki jih predstavljajo ZDA in Rusija, smo dobili še tretjo velesilo, Kitajsko. Kam bodo vodili odnosi med temi tremi državami in ali lahko v prihodnosti dočakamo celo zavezništvo med Rusijo in ZDA?

Kitajska in Ruska federacija po mojem mnenju še nista velesili, in to verjetno še nekaj časa ne bosta postali. Sta pa vsekakor veliki sili. Da postaneš velesila, je potrebno še kaj več, in sicer, da si zgled, ki ga drugi posnemajo, kot so to bile ZDA. Danes zgledov, ki bi predstavljali posnemanja vredno ureditev, skoraj ni več (morda kaka severnoevropska država). Vsaka malo bolj samozavestna država skuša najti svoj model razvoja. Tudi ZDA so z Abu Grajbi, Guantanamo in drugimi fiaski - da spodbujanja surovega neoliberalnega kapitalizma po vsem svetu, katerega poraz smo videli v Egiptu in Tuniziji, sploh ne omenjam - zakockale velik del ugleda. Po drugi strani pa kitajski in ruski bogataši svoje otroke še naprej pošiljajo na Harvard in druge ameriške univerze, medtem ko v Pekingu in Moskvi študirajo le kakšni "eksoti", ki se učijo jezika. Svet v prihodnjih desetletjih bo verjetno sestavljen iz nekaj velikih regij, ki jih bodo v resnici vodile posamezne države (ali pa celo več držav), okoli njih pa se bodo potem razvrščale manjše države. A te bodo v mednarodne odnose vstopale ne le preko t. i. regionalnih voditeljic, ampak tudi povsem samostojno. Vsaj za nekaj časa je "romantičnih zgodb", ki so se napajale v spopadu ideologij, verjetno konec.

Brina Tomovič

Slovinci na Švedskem

Kako boste proslavili 20-letnico
samostojnosti REPUBLIKE
SLOVENIJE? Pišite nam!

uredništvo Slovenskega
GLASILA na Švedskem

NA TININIH PRSIH SE ZDAJ BLEŠČI TUDI ZLATO!

17. februar 2011 Garmisch-Partenkirchen - MMC RTV SLO Smučarka Tina Maze je v Garmisch-Partenkirchnu dosanjala svoje zlate sanje, saj je postala svetovna prvakinja v veleslalomu, potem ko je za 9 stotink sekunde premagala Italijanko Federico Brignone. 27-letna Korošica je pot do zlata stlakovala že v 1. vožnji, ko si je s štartno številko ena privozila 34 stotink sekunde prednosti pred Brignonejevo, medtem ko je bila na 3. mestu Avstrijka Elisabeth Görgl (+0,71).

Mazejevi se je na "Prešercu" pridružil tudi Zavec "Zlata Tina, Zlata Tina," je odmevalo na Prešernovem trgu, ko se je na odru pojavila slovenska junakinja s svetovnega prvenstva Tina Maze. Družbo ji je delal tudi Dejan Zavec, Slovenec leta 2010.

Slovenska šampionka, ki je ljubitelje belih strmin navdušila že s srebrom v superkombinaciji, je 41. svetovno prvenstvo v alpskem smučanju končala z dvema medaljama, dvema 5. mestoma in 11. mestom. Slovensko himno je odpela Alenka Godec, sprejem v središču Ljubljane pa so s koncertom popestrili tudi člani priljubljene glasbene skupine Siddharta in svetovni boksarski prvak v velterski kategoriji po verziji IBF Zavec, ki je v petek v Stožicah ubranil naslov proti Paulu Delgadu.

Hvaležna je navijačem, ki jo spremljajo "Pravijo, da Slovenci ne znate držati skupaj. Mislim, da danes to ne drži. Vsi skupaj navijate za Tino, zato je tudi tako hitra in o tem sem stoodstotno prepričan. Čestitam Slovincem in Ljubljani," je dejal trener Andrea Massi, Mazejeva pa je nato še dodala: "Lahko bi rekla, da je bila v moji mladosti Mateja Svet moj glavni vzornik. Navijala sem za njo in za Vreni Schneider. Mateja je moja velika vzornica, imam tudi še nekaj njenih idej v glavi, ko smučam. Je izjemna oseba, zelo inteligentna in mislim, da je bila pravi vzornik." Tino na vsaki tekmi spodbujajo tudi zvesti navijači iz Črne na Koroškem, zato je nekaj besed namenila tudi njim. "Moji navijači so tudi danes tu, bravo! So krasni, vedno ko so z mano, smučam hitreje. Čim večkrat pridite, da se bomo veselili skupaj! Z nami so bili vedno, imamo tudi novo himno. Zelo sem jim hvaležna, da navijajo zame."

Naj bo smučina jasna in hitra "Vsi vemo, da je Tina najboljša veleslalomistka sveta, vsi vemo, da je morda celo najboljša na svetu. Današnji večer bi izkoristil predvsem za eno zadevo. Mislim, da vrhunski rezultat raste iz talenta, zelo trdega dela in vrhunskega tima, raste pa tudi iz ljudi. Hvala Črni in vsej Sloveniji, da podpirate smučanje, kajti samo na tej osnovi lahko zraste 'zlata Tina'," je povedal predsednik OKS-ja Janez Kocijančič. Spregovoril je tudi minister za šolstvo in šport dr. Igor Lukšič: "Slovenija je športna nacija, Slovenija je smučarska nacija - in na vrhu je Tina Maze. Tina, hvala, ker daješ upanje. Vesel sem bil, da si premagala tisto težko krizo, ki je iz srebrne Tine naredila zlato Tino. Hvala ti." V dar je dobila ček 8.170 evrov. Nato je na oder stopil še ljubljanski župan Zoran Jankovič in sklenil: "Ta Prešernov trg je postal zlat, predvsem po zaslugi Tine. Iskrene čestitke, naj pride čim večkrat sem - mi bomo naredili oder, prišli bomo v velikem številu in vse njene medalje proslavili. Srečno, Tina, veliko zdravja, veliko zlata okoli vratu in naj ti bo smučina jasna, hitra in čim prej do cilja na prvo mesto!"

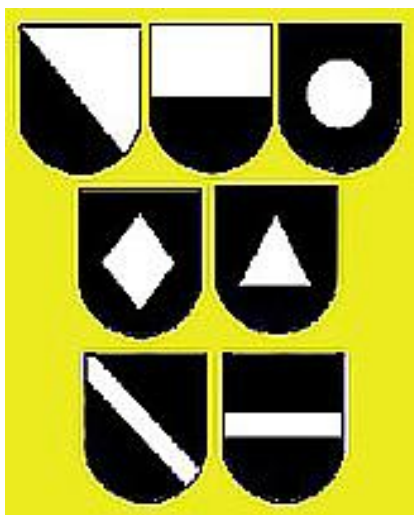
T. G., M. L., foto: Sandi Fišer

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 2 från www.slovenienhistoria.se, som handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna.

Sammanställt av Vesna Jakše bl.a. från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net

På bilden till vänster syns symbolerna för de sociala rankningarna i det karantanska samhället: dvornik (hovman), močnik (representant för auktoritet), boljec (adelsman), svobodin (adlig fri man), černič (militär man), kosez (fritt stadsbud), vitez (ofri adel). På många karantanska familjers vapensköldar syns deras forna rankning och sociala klasstillhörighet. Det karantanska samhället var uppenbarligen en kombination av det forna slovenska och den efterföljande feodala sociala ordningen. Förmodligen fanns det också flera domstolar redan i det forna Karantanien och därefter i Stora Karantanien.

Bönderna var först fria och senare mest ofria. De hade ingen symbol (vapensköld), men många områden i bysamhällena hade sin egen vapensköld, som visades på träpålar eller banners.

Bilden föreställer ett bröllop i nedre Štajerska (troligen Veržej) i slutet av 1800-talet. På bilden ses samhällets flagga med en fisksymbol.

1077 avancerade det friuliska gränsområdet under Aquileas/Oglejs patriark till ett furstendöme. Sedan dess kallades det helt enkelt *Patriarkatet*, eftersom patriarken administrerade både den kyrkliga och temporala (politiska och ekonomiska) makten. Den feodala strukturen i Patriarkatet var mycket lik Karantanien där många adliga familjer hade sitt ursprung. I den friuliska adelns vapensköldar finns det likadana symboler som i Karantanien.

I gränsområdet Verona hade fursten rollen som kunglig representant (missus dominicus), men det ämbetet upplöstes år 1151. 1156 avancerade Österrike till ett furstendöme och följdes av Steiermark/Štajerska 1180. **Stora Karantanien existerade inte längre och följdes av det s.k. Inre Österrike**, som associerades med nästan alla de karantanska (slovenska) historiska provinserna.

Den politiska och sociala strukturen i Stora Karantanien var en symbios av den gamla karantanska lagen - *institutio Sclavenica* och den feodala ordningen. Till idag har [institutio Sclavenica](#) inte tagits i beaktande av historiker, förutom Josip Mal (se [del 7](#)).

1286 utnämndes Mainhard II av Gorica-Tyrolen, greve av Tyrolen, till furste av Koroška (Kärnten). Detta historiska furstendöme hade varit den centrala provinsen i det forna storfurstendömet Karantanien och bevarade därför sina politiska traditioner. Därför utfördes Mainhards kröning med den urgamla slovenska riten: "Han kröntes på furstestenen, dömde sedan i rättstvister och utnämnde sina närmaste män från furstetronen", som fortfarande står på Svatnefältet norr om Celovec (Klagenfurt) i Koroška (Kärnten).

I Meran, huvudstaden i Mainhards grevskap Tyrolen, fanns ett myntverk som producerade silvermynt sedan cirka 1270. Eftersom Meran ligger vid floden Etsch (Adige) kallade den tysktalande befolkningen myntet Etschkreuzer.

Det blev mycket användbart i handeln och det spreds snabbt till norra Italien ända till Trieste och Dalmatien. Men i detta område kallades det **Carantan** (eller Carantano), eftersom Mainhard II, som ägde myntningsrätten, var furste över Karantanien/Koroška (Kärnten).

I de österrikiska provinserna användes det fram till 1892, när det samtidigt som florinen byttes ut mot kronan.

Carantan, ca 1270 - ca 1892
Med dubbelkors, den tyroliska örnen och inskriptionen
MEINARDVS COMES TIROLI.

När Heliga romerska riket blev utan en riktig ledare, då hela tre ledarfamiljer dog ut, rådde det oordning och fattigdom i dess regioner. Därför valde de tyska hertigarna 1271 Rudolph av Habsburg, en lägre adelsman från Schweiz, som sin ledare. Fem år senare, 1278, erkände även de slovenska regionerna hans överhöghet med en fredsplan, som den 27 december 1282 officiellt bekräftades av **de karantanska regionernas (Štajerska, Koroška, Kranjska och Istras)** "parlament" under dess möte. Från och med då var det just de slovenska regionerna som med sitt karantanska rättssystem utgjorde grundstenen i det senare stora Habsburgska imperiet, som blev kvar ända till 1:a världskrigets slut (se [del 6](#)). Den karantanska installationen av furstarna bevarades under långa århundraden, ända till Maria Teresia (se [del 3](#)), som accepterades av de övriga europeiska ledarna som kvinnlig ledare just på grund av det karantanska rättssystemet, som tillät även kvinnan makten.

Habsburgväldet kontrollerade territoriet nästan kontinuerligt från 1335 till 1918 och det skedde många turkiska räder där från 1400-1600-talet. Från omkring 900 e.Kr. till 1900-talet talade Kranjskas (Kraains) ledande samhällsklass tyska. Trots det har det slovenska språket överlevt till idag.

Slovenskan fick ändå en framträdande kulturell roll och bevarades då adeln även talade slovenska. Fragment och budskap som kom till mellan åren 1000-1500 vittnar om en bred användning, men en kanske lite osystematisk odling av kultiverad slovenska i det kyrkliga

och sekulära livet. Klagenfurt-, Sticna-, Venetianslovenska- (Cedadski) och Castelmonte manuskripten (Starogorski rokopis) kom till under 1300- eller 1400-talen (se del 4).

Rudolph IV, grundaren av Habsburgfamiljen och furste av Österrike (ex-Karantanien), dog 1365 och efterträddes av sina bröder, som snart efter hans död delade de österrikiska eller karantanska provinserna mellan sig och de blev grundare av två linjer i Habsburgsdynastin: Den äldre Albert III fick Österrike vid Donau med Wien, medan den yngre brodern Leopold III fick Inre Österrike, dvs. de karantanska provinserna i begränsad mening (Kärnten, Steiermark, Krain och Istrien) liksom Tyrolen. När hertig Leopold III dog 1386 efterträddes han av sina fyra söner: i Inre Österrike av William († 1406), Leopold IV († 1411) och Ernst († 1424) samt i Tyrolen av Fredrik IV († 1439). Mellan bröderna uppstod bråk tills till slut Ernst tog över ledarskapet i Inre Österrike år 1411; han fick smeknamnet "järnet" för sin kroppsvigörs skull. 1412 gifte han sig med den polska prinsessan Zimburgis († 1429). Hon var brorsdotter till den polske kungen och dotter till Ziemovit IV, greven av Masovia, och hon födde tre söner: Fredrik V, Albert VI, och Ernst II.

Jämfört med sina bröder var **greve Ernst Järnet** mycket mer medveten om de politiska och historiska traditionerna vad gällde hans (karantanska) provinser. Han hade sin residens i Graz, huvudstaden i Steiermark (Štajerska). År 1414 reste han med sitt följe till Kärnten (Koroška) och lät sig krönas i enlighet med den slovenska karantanska riten på furstestenen som "Windischer herre" (herre över slovenerna). Därefter satt han på furstetronen och dömde i rättstvister och förlänade mark. Styrkt av sin nya rang, tog han till sig titeln ärkehertig i enlighet med *Privilegium maius*, som egentligen var ett falskt dokument.

Det förhöll sig nämligen som så att några århundraden tidigare, 1156, garanterade kejsaren Fredrik I Barbarossa den österrikiske markgreven Leopold III av Babenberg genom dokumenten *Privilegium minus* speciella privilegier som skulle gå i arv även på modernet, eftersom Babenbergfamiljen var ättlingar till den karantanska Liutpoldingfamiljen och kvinnans jämlikhet låg i linje med institutio Sclavenica. Rudolph IV skapade ett dokument år 1359 i samma stil men **falskt** (som det visade sig långt senare) som kallades *Privilegium maius*, som skulle gälla Habsburgfamiljen - han skulle då bära titeln "ärkehertig" och rangen "ärkejägmästare" i riket. **Detta falska dokument garanterade Habsburgfamiljen makten genom arvsrätt**, dock inte på modernet, då Habsburgarna inte var av karantanskt ursprung.

Det var den allra sista gången den urgamla ceremonin med kröningen av fursten av Karantanien på furstestenen utfördes i sin helhet. Från och med då erhöll de nyvalda furstarna folkets vördnad endast på furstestolen, dock alltid bara på slovenska.

fortsättning följer

Demonstracije za samostojnost SLOVENIJE, 1991

Arbetet/Söndag 7 juli 1991

SKÅNE RUNT

● Flera hundra människor demonstrerade i går i Landskrona till förmån för Sloveniens och Kroatiens frihetssträvanden. Demonstrationen var den tredje på en vecka som hölls gemmensamt av kroater och slovenier.
Foto: BERTIL R PERSSON

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D

254 55 Helsingborg

Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,

e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10

372 50 Kallinge

Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08 8572 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o

Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO

KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana,

Slovenija (+386) 01-300 02 70

Cvetočo pomlad // En blommig vår
redakcija // redaktionen

Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska BLADET

Poletje/ Sommaren 2011

ISSN 2000-2173

Št./Nr 35 Letnik/Årgång 10

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 35 Letnik / Årgång 10

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Svenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: *Pevski zbor Planika nastopa na proslavi 20-letnice samostojnosti RS;*

Piknik v Eskilstuni; Nekateri udeleženci OZ Slovenske zveze; Fotografije na zadnji strani / Sista sida:

Praznovanje 95. rojstnega dne mame Angle Budja v Landskroni; Minister RS za Slovence po svetu, dr.

Boštjan Žekš in Ciril M. Stopar; Sommarflicka – Tanja Tuomainen (studenten); David, Judita in Jure jr. V

Linköpingu; Slovenska skupnost v Göteborgu. Foto različni avtorji, Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	1	INNEHÅLL
Uredniška beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Svenska riksförbundet
Društva	11	Föreningar
<i>Planika, Malmö 13</i>		
<i>Orfeum, Landskrona 15</i>		
<i>Simon Gregorčič, Köping 21</i>		
<i>Slovenija, Olofström 24</i>		
<i>Slovenski DOM, Göteborg 30</i>		
<i>France Prešeren 34</i>		
<i>Slovenija, Eskilstuna 37</i>		
<i>Svensk-Slovensk vänskapsförening, Stockholm 39</i>		
Vaša pisma	41	Era brev
Reportaže	43	Reportage
Aktualno	48	Aktuellt
Kultura	53	Kultur
Naša Cerkev	55	Vår Kyrka
Slovensk historia	63	Svenska zgodovina
Naslovi	66	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

*Tehnični urednik/Teknisk redaktör: **Zvonimir Bencek***

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

E-post: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2011

Skicka era bidrag till Svenska BLADET senast den 15 augusti 2011, använd adressen ovan

**Mineva 20 let od samostojnosti Republike SLOVENIJE;
ČESTITAMO domovini za 20. rojstni dan!!!!**

Leto 2011 v znamenju obletnic slovenske osamosvojitve

Leto 2011 bo pri nas minilo v znamenju praznovanja 20. obletnice **osamosvojitve Slovenije**. Pred dvajsetimi leti je v Sloveniji potekala glavna osamosvojitvenih prizadevanj. 20. februarja 1991 je slovenski parlament sprejel resolucijo, v kateri je parlamentom drugih republik predlagal sporazumno razdružitev SFRJ-ja. Ta bi pomenila nastanek dveh ali več neodvisnih in suverenih držav. Marca je zvezno predsedstvo predlog o sporazumni razdružitvi zavrnilo. 8. marca je bil v slovenskem parlamentu sprejet ustavni zakon, ki je določal, da za državljane Slovenije služenje vojaškega roka v JLA ni več obvezno. 4. maja slovenska skupščina sprejme več osamosvojitvenih zakonov, med drugim zakon o državljanstvu in Narodni banki Slovenije. Štiri dni pozneje je bil sprejet ustavni zakon o ljudski obrambi, ki za obrambo Slovenije predvideva uporabo vseh razpoložljivih vojaških zmogljivosti. 24. maj 1991 velja za dan, ko je padla prva žrtev pri osamosvajanju Slovenije. 2. junija prvi vojaki prisežejo slovenski državi, dva dni pozneje pa skupščina sprejme zadnji sveženj osamosvojitvenih zakonov.

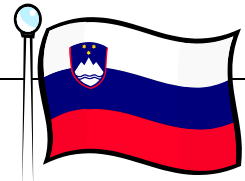
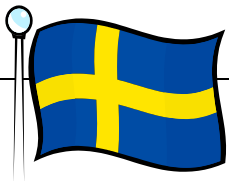
24. junija slovenska skupščina določi slovensko zastavo in grb. 25. 6. sta sprejeti Deklaracija o neodvisnosti in Temeljna ustavna listina samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, s katerima Slovenija prevzame pristojnosti na svojem ozemlju. 26. junija je na slovesnosti na Trgu revolucije v Ljubljani razglašena samostojnost Republike Slovenije in dan pozneje se začne desetdnevna vojna. 27. junij je zapisan tudi kot dan policije, saj sta se leta 1991 na mejnem prehodu Holmec spopadla slovenska policija in JLA. Oktobra bo 20 let svojega delovanja praznovala tudi slovenska carina, 26. oktobra pa bomo počastili še obletnico odhoda zadnjega vojaka JLA iz Slovenije.

2011 Novice - Politika

SLOVENC NA ŠVEDSKEM

Tudi na Švedskem Slovenci praznujemo 20. obletnico **SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI** ter ustanovitev **SLOVENSKE ZVEZE**. S samostojnostjo Republike Slovenije ali z ustanovitvijo Slovenske zveze na Švedskem se številni Slovenci leta 1991 niso strinjali, saj je nekaterim osamosvojitve pomenila ogroženost njihovega takratnega položaja (priviligiranih). Takrat je na Švedskem izhajal še mesečnik *Naš glas*, ki pa je prenehal izhajati 2001. Letos teče že deseto leto izhajanja **SLOVENSKEGA GLASILA**, ki se je sprva imenovalo *Informativno glasilo*. V roki držimo tudi že 35. številko te kulturne revije za Slovence na Švedskem, ki predvsem koordinira dejavnosti slovenskih društev in jih s tem tudi arhivira. V prihodnjih mesecih bo Slovensko **GLASILO** izšlo tudi v obliki zbornika (št. 23-35, leto 2008-2011). Naročila za **ZBORNIK** sprejema uredništvo. Veliko tega smo že povedali, a še več je neizpovedanega, zato upamo, da bo **SLOVENSKO GLASILO** našlo potrebno podporo tudi v prihodnje!

Uredništvo

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Imeli smo neverjetno lepo pomlad, polno sonca in prekrasnih dni. Upam da ste tople in sončne dneve izkoristili za dolge sprehode in opazovali spremembe v naravi, cvetenje rož in sadnih dreves ter veselo prepevanje ptic.

Letos bo minilo 20 let odkar imamo pravno slovensko državo. V februarju je bilo tudi 20 let od tega odkar je bila ustanovljena Slovenska zveza na Švedskem. To so lepe obletnice, katerih se res iz srca veselimo. Prav tako pa smo bili zelo počaščeni, veseli in presrečni da nas je v aprilu obiskal »naš minister«, minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš. Pogovori z ministrom so bili zelo konstruktivni in pomembni, saj smo ministru povedali kako delujejo slovenska društva s pomočjo koordinacije Zveze. Vsako društvo pokriva svoj del Švedske, kjer so naseljeni Slovenci in njihovi potomci. Prav vsa društva se zelo trudijo, da obdržijo slovenski jezik in običaje ter to kulturno dejavnost usidrajo pri članih in jo prenesejo na bodoče generacije.

Pred 20 leti smo bili ponosni, da smo lahko ustanovili Slovensko zvezo. Po desetih letih delovanja Zveze smo že začeli ugibati koliko let bomo lahko zdržali, kajti nekatera društva so začela hirati in ustavljati svoje aktivnosti, zaradi ostarelosti in drugih vzrokov. Toda začela so se ustanavljati tudi nova društva, ki so bila polna zaleta in veselja do dela ter si pridobila veliko novega članstva. Naenkrat smo opazili, da sama beseda: »slovensko društvo«, ne privlači več tako ljudi. Morali smo začeti konkurirati švedskim društvom in tista društva, ki so ustanovila nove kulturne sekcije, organizirala zanimive krožke, srečanja, kulturne prireditve, izlete in podobne dejavnosti so uspela. *Kajti ljudje pridejo le tja, kjer se kaj dogaja!* Naše in vaše ideje spremenijo člani upravnih odborov v projekte, katere posredujejo Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Če dobimo odobren projekt potem tudi dobimo denar, da uresničimo te ideje in ponudimo članstvu koncerte, prireditve ter srečanja. Tudi Slovenska zveza v juniju in decembru pošlje društvom dober del ekonomske pogače za aktivnosti v slovenskih društvih. Ta denar bomo pošiljali vse dokler bomo imeli 1000 članov, če pa te številke ne bomo dosegli bo ta vir dohodkov začel usihati, zato pa prosimo še zadnje zamudnike da plačajo članarino pri svojem društvu.

Torej, veselimo se 20- obletnice slovenske države in Slovenske zveze. Na Švedskem bomo praznovali te obletnice med vsem letom, praznovati smo začeli že 9. aprila na kulturni prireditvi Zveze v Malmöju, osrednja proslava pa bo 1. oktobra na Slovenskem kulturnem srečanju v Köpingu. Tisti, ki bi radi posebno svečano praznovali te obletnice v domovini pa vabimo na skupno srečanje Slovencev »DOBRODOŠLI DOMA«, ki bo potekalo 1. julija 2011 v Ljubljani.

Za zgoraj navedene obletnice vam čestitam ter želim veliko zdravja, sreče in sončnih dni v krogu vaših družin in prijateljev.

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze

- + 11. junija, romanje v Vadsteno, (organizator SKM Göteborg).
- + 1. julija, »Dobrodošli doma« v Ljubljani
- + junija- avgusta pikniki v slovenskih društvih.
- + 27. avgusta, srečanje vseh generacij v Barnakälla pri Bromölli.
- + 17-25. september, slovenska slikarska razstava v Olofströmu.
- + 1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu. Organizator SKD Simon Gregorčič in Slovenska zveza.
- + oktober- november, koncerti, vinske trgatve in martinovanja.

<http://www.slovenci.si>

<http://www.slovenia.info/homecoming>

<http://www.dvajset.si/>

<http://www.uszs.gov.si/>

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE

Dne 9. aprila je bil sklican redni letni občni zbor Slovenske zveze, ki se je odvijal v prostorih SKD PLANIKA v mestu Malmö na jugu Švedske. Sestanka so se udeležili številni predstavniki slovenskih društev na Švedskem. Posebni gostje so bili še minister Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence po svetu, dr. Boštjan Žekš s spremstvom Anje Lorenzetti in Primoža Ilešiča iz Ljubljane ter predstavnica slovenskega Veleposlaništva v Stockholmu, ga. Metoda Mikuž Bračkovič. Občni zbor SZ je potekel po že utrjenih tirnicah, ugotovili smo, da se nekateri sestanka iz tega ali onega razloga niso mogli udeležiti. Predsednik M. Ciril Stopar je tudi letos poskrbel za skrbno urejen zbornik k občnemu zboru, kjer je prisotnim prikazal delo SZ v minulem letu ter pomembnejše smernice za nadaljne delo. Sedeči upravni odbor je tako brez težave dobil razrešnico ter brez posebnih sprememb bil ponovno izvoljen, s predsednikom Stoparjem na čelu.

Minister za Slovence po svetu, dr. Boštjan Žekš je pozdravil vse prisotne s približno temi besedami: »Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi«, je v duhu rimskega pregovora v svojem nagovoru izpostavil minister za Slovence v zamejstvu

in po svetu dr. Boštjan Žekš. In dodal, »da se Slovenci premalo zavedamo sprememb in se ne spreminjamo radi, čeprav so spremembe v tem času nujne«. V Sloveniji se dogajajo spremembe, včasih se zdijo razmere kritične, vendar vse ni tako hudo, kot je videti na prvi pogled. Minister meni tudi, da smo Slovenci doma in po svetu skozi čas zmagovali s knjigo v roki, ne pa s cesarji in vojskami. Biti Slovenec je nekaj, kar moraš čutiti v srcu, vsakdo, ki to čuti je Slovenec. Glede uporabe slovenščine v društvih je manj pomembno vstrajati, da naj se strogo govori le v slovenskem jeziku, saj je povsem naravno, da se druga in tretja generacija velikokrat lažje sporazumevata v jeziku dežele gostiteljice, v našem primeru – Švedske. Napak bi bilo nekemu kratiti pravico do govora zaradi težav pri jezikovnem izražanju. Etnična pripadnost ni na jeziku ampak je v srcu posameznika, je še dodal.

Ob koncu občnega zbora, po volitvah in točki razno, je bil odmerjen čas za krajši kulturni program v čast 20. obletnice SAMOSTOJNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE (1991-2011). Mešani pevski zbor SKD PLANIKA je z ubranimi glasovi in pod taktirko Johanesa Likarja zapel nekaj ljudskih pesmi, nato so zapele še sestre BUDJA nekaj pesmi s svojega repertuarja. Na koncu je poprijel Viktor Semprimožnik za svojo priljubljeno harmoniko, tako se je večer prijetno zaključil v kulturno glasbenem duhu. Hvala organizatorjem, nastopajočim ter rojakom v društvu PLANIKA za okusno pripravljeno hrano in prijazen sprejem! Vsem v UO najtoplejša zahvala za delo minulega leta ter čestitke za ponovno izvolitev na čelo Slovenske zveze!

A. Budja

Obisk ministra RS dr. Boštjana Žekša na občnem zboru SZ

Občni zbor Slovenske zveze na Švedskem je bil 9. aprila v Malmöju, istočasno pa smo praznovali 20-letnico ustanovitve Zveze. Višek obletnice je bil ta, da nas je obiskal z delegacijo minister za Slovence v zamejstvu in po svetu prof. dr.

Boštjan Žekš. V delegaciji so bili tudi: vodja kabineta ministra Anja Lorenzetti, sekretar na Uradu Vlade RS mag. Primož Ilešič ter vodja veleposlaništva RS v Stockholmu mag. Metoda Mikuž. Z obiskom ministra smo se čutili zelo počaščeni, zato samo tudi poskušali pokazati, da je Slovenska zveza na Švedskem dobro organizirana in da slovenska društva dobro delujejo, čeprav tudi nas tare problem z vse starejšim članstvom.

Razgovori so bili zelo dobri in so obsegali več delovnih področij. Ministra je zanimalo tudi, če dobimo kakšno ekonomsko pomoč od švedske države. Letos je Državni zavod za mladino odobril Slovenski zvezi okoli 270.000 kr in to namensko za aktivnosti v slovenskih društvih ter za administracijo in sestanke ter konference Zveze. Brez tega denarja ne bi mogli delovati. Poseben pogoj pa je ta, da imamo najmanj 1000 članov (v letu 2010 smo imeli 1040 članov), ter da mora ekonomijo in vse račune Zveze pregledati auktorizirani in od države priznani revizor, ki ga moramo plačati. Te pogoje smo tudi izpolnili. Prav tako smo od Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dobili odobrene projekte v vrednosti 86.730 kr. Tudi za te projekte so strogi pogoji in so namenski ter mora zveza na Urad poslati poročilo s kopijo vseh računov.

Za občni zbor smo pripravili tudi brošuro, Zbornik Slovenske zveze 2011 na 38 straneh, ki je obsegal obširno poročilo in ekonomske podatke za minulo leto ter plan, ekonomijo in načrte Slov. zveze za letos in naslednji dve leti. V brošuri so bile tudi slike o delu in aktivnosti v društvih. Avtor brošure je Ciril M. Stopar. Na občnem zboru smo med drugimi sklenili, da bo letos Slovensko kulturno srečanje v Köpingu, organizator bo SKD Simon Gregorčič skupno s Slovensko zvezo. Gospod Zvone Podvinski iz SKM v Göteborgu je povabil člane na slovensko romanje v Vadsteno. Zveza bo finančno podprla organizacijo in potne stroške društev v Vadsteno.

Na občnem zboru smo izvolili nov oziroma potrdili stari upravni odbor. Predsednik je Ciril M. Stopar, podpredsednika sta Ivanka Franseus in Alojz Macuh, tajnica Marjana Ratajc, blagajnik Ladislav Lomšek, odgovoren za mladinske dejavnosti je Martin Gregorc, gl. urednica Slovenskega glasila je Avgušтина Budja, odbornik je Jožef Ficko, odgovorna za box in dvigovanje pošte je Štefanija Berg. Ana Kokol pa je zaradi študija in osebnih razlogov odpovedala svojo kandidaturo v odboru. Izvolili smo tudi 4 revizorje. Mnenje volilne komisije je bilo, da ni potrebno zamenjavati orodja ki dobro deluje. Upajmo da imajo prav in bomo dobro držali krmilo Zveze. Zaslužnim odbornikom smo podarili rože in si z gosti izmenjali priložnostna darila.

Minister nam je poudaril, da moramo med nas tudi dobiti mlade, pa čeprav bomo za to morali uporabiti tudi švedski jezik, tako bi se zavarovali, da obdržimo članstvo nad 1000 članov, obenem pa bi bila tako zajamčena prihodnost Slovenske Zveze. Na občnem zboru je opazil da zelo dobro delamo, saj je bilo prisotnih kar 9 društev, ki so podala tudi svoja delovna poročila, tako da se je dobro seznanil z našim delom, da se trudimo, da obdržimo slovenski jezik in kulturo. Ministru

Žekšu in članom delegacije pa se zahvaljujemo za nas pomemben obisk in vsaj upamo, da smo se dobro odrezali.

Po občnem zboru je bil pester kulturni program, kjer so nastopali: pevski zbor SKD Planike iz Malmöja, Trio sester Budja iz Orfeuma v Landskroni, Viktor Semprimožnik s harmoniko in petjem iz KD Slovenija v Olofströmu. Nastopajočim, odbornikom in gostom smo podelili priznanja za njihovo delo in za podporo Slovenski zvezi.

20 LET SLOVENSKE ZVEZE

Slovenska zveza je bila ustanovljena 23. februarja 1991 na ljudski visoki šoli Ädelfors v Holsbybrunn, v pokrajini Jönköping. Na občnem zboru je bilo prisotnih 9 društev: iz Stockholma, Göteborga, Malmöja, Olofströma, Landskrone, Halmstada, Köpinga, Eskilstune in Helsingborga. Za predsednika je bil izbran Branko Jenko iz Halmstada, za tajnico Avgušтина Budja in za blagajničarko Štefanija Berg, obe iz Landskrone. Stroški ustanovne skupščine oziroma občnega zbora so bili takrat 17584 kr (povzeto iz ekonomskega poročila blagajničarke Štefanije Berg). Takoj po ustanovitvi Zveze je njeno vodstvo o tem obvestilo švedske in slovenske oblasti. Pri švedskih oblasteh so zaprosili tudi za priznanje in registracijo Zveze. Zaposili so tudi za finančno pomoč (Invandrarverket), toda prošnja je bila brez obrazložitve zavrnjena. Pri slovenskih oblasteh pa je bila novica o ustanovitvi Zveze zelo pozitivno sprejeta, saj je to bila ena prvih Slovenskih zvez izven slovenskih meja. Ožje vodstvo Zveze se je 13. aprila srečalo v Halmstadu, kjer so si zadali glavne smernice dela. V maju mesecu je na povabilo Zveze na Švedsko prišel minister za Slovence po svetu in narodnosti dr. Janez Dular. S njim je prišel tudi dramski igralec Aleksej Pregarc. Skupno sta obiskala društva v Malmöju, Halmstadu, Göteborgu in Stockholmu, udeležila sta se tudi Slovenskega romanja v Vadsteni.

Ob vojnem napadu jugoslovanske armade na Slovenijo je Zveza moralno in finančno pomagala domovini Sloveniji. Na švedsko vlado so pošiljali številne telegrame in protestna pisma in tako poskušali vplivati na švedske oblasti, da bi ti čimprej posredovali in priznali samostojnost Slovenije. Prav zaradi teh razmer je bila razširjena seja Slovenske Zveze v Landskroni. Po vseh večjih mestih Švedske, kjer so živeli Slovenci so bile obširne demonstracije z zahtevo, da švedska vlada prizna samostojnost Republike Slovenije.

Ob koncu leta 1991 je predstavnik Slovenske zveze obiskal Slovensko izseljensko matico in ministra Dularja, kateremu je tudi predal denarni ček, to je bil denar, ki so ga slovenska društva zbrala med svojimi člani za pomoč novi samostojni Sloveniji. 9. marca 1992 se je predsedništvo Slovenske zveze udeležilo informativnega sestanka švedskih priseljeniških oblasti (Invandrarverket), kjer so dobili informacijo, kašne pogoje mora Slovenska zveza izpolnjevati, da dobi ekonomsko pomoč švedskih oblasti. Prvi statut Slovenske zveze je bil sprejet na

občnem zboru Zveze 14. marca 1992 v Göteborgu. V letu 1992 je Zveza imela 1347 članov. Na občnem zboru 25.02. 1995 je imela Zveza registriranih 1035 članov. Občni zbor Zveze v letu 1994, 1995 in 1996 je bil v Landskroni. Prvo denarno pomoč švedskega zavoda za priseljence je Slovenska Zveza dobila leta 1995 in jo dobiva še danes.

Slovenska Zveza je imela do sedaj le dva predsednika. Branko Jenko je bil predsednik Zveze od februarja 1992- februarja 1998. Ciril M. Stopar je predsednik Zveze od marca 1998 in je to še danes, junija 2011.

To so izpiski o začetnih korakih Slovenske zveze, delo ni bilo lahko in odborniki so se zelo trudili, da so postavili Slovensko zvezo na Švedskem na trde noge in dosegli priznanje in finančno pomoč švedskih oblasti.

Kallinge, 25. maj 2011

Iz arhivov povzel in zapisal Ciril Marjan Stopar

Na naslednjih straneh objavljamo nekaj fotografij iz občnega zbora Slovenske Zveze 1991 in 2011 s pripisi.

Letošnji udeleženci občnega zbora SLOVENSKE ZVEZE. Fotografije sta prispevali Silvana Stopar in Augustina Budja

Občni zbor Slovenske zveze 2011 je potekal v prostorih SKD PLANIKA, Malmö

2
0
1
1

Nastop mešanega pevskega zbora PLANIKA pod vodstvom Johanesa Likarja na proslavi 20-letnice SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI (1991-2011) v prostorih SKD PLANIKA

**V našem društvu radi zapojemo,
kaj malega popijemo in kaj dobrega pojemo...**

Občni zbor SZ in proslava 20.obletnice slovenske samostojnosti v Planiki - Foto: A. Budja

SKD Planika - Malmö

Ko pride pomlad je vse mnogo laže, nekako lahkotneje, čeprav ima tudi zima svoj čar. Zadnja sicer ni bila tako dolga kot predlanska, je pa bila ostrejša, z mnogo snega, ki je precej oviral delo v društvu. Kakor že, do prvih dni aprila se je toliko unesla, da smo lahko v Planiki pripravili vse potrebno za Občni zbor Slovenske zveze. Da se je le tega udeležila tudi delegacija Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu - vodil jo je minister Boštjan Žekš - ste lahko prebrali na drugem mestu. V zvezi s tem želim le opomniti, da so takšni osebni stiki za Planiko zelo pomembni, saj se lahko vsakdo na mestu prepriča, da poskušamo delati kolikor je mogoče, za dobrobit društva in naše skupnosti.

Kaj nas čaka do konca prvega polletja?

Prireditvev leta je seveda Planikin tradicionalni, za člane vedno »zastonjkasti« piknik v naravi, kateri je namenjen vsem, ki plačujejo letno članarino in ostajajo člani društva.

Na planikinem pikniku: Vilibald Šoba je harmonikar, ki mu v Malmö ni para, pa tudi žar mu ni tuj.

Franc Franseus (za njim) prvi mojster za peko, bo letos le nadziral delo. Malo je namreč zbolel, vendar že okreva. Pomagala bosta tudi Andrej Pagon, in Ludvik Cimerman, ki bo jedem pričaral nekaj dolenjskega. Kaj bo to še ni znano, vemo pa, da je dober kuhar.

Polletje bomo 11. junija zaokrožili z romanjem - izletom v Vadsteno. Na pot se bomo podali z avtobusom ob 06. uri zjutraj in pobrali potnike še v Landskroni in Helsingborgu.

Planika bo zaprta od sobote, 05. junija, pa vse do četrta, 25. avgusta. Dobrodošli ponovno v petek, 26. avgusta.

Da bodo slovenski volilci v nedeljo 05. junija na referendumu (folkomröstning) glasovali o kar treh, več ali manj pomembnih zadevah: zakon o arhivskem gradivu, zakon za preprečevanje dela na črno in o pokojninski reformi. Slednja je seveda nujno potrebna, zmeda med volilci pa je zaradi slabe obveščenosti popolna. Izdatki za pokojnine že danes krepko prekašajo dotoke sredstev, katera plačujejo vsi zaposleni. Primanjkljaj krije državni proračun, kar utegne Slovenijo pripeljati v položaj kjer so ta čas Irska, Grčija, Španija in Portugalska.

Kako je nastala pokojninska reforma na Švedskem? Vlada je povabila predstavnike sindikatov, delodajalcev, upokojencev in vseh ostalih prizatedih na pogajanja, katera so s prekinitvami trajala več let. Ko so se po mučnih debatah vsi zedinili, so reformo uvedli. Rezultat je vsem dobro znan. Volk je sit, koza je ostala cela, pokojnine so se radikalno zmanjšale, pogoji za upokojitev so zaostreni. Švedska je z lahkoto prebrodila zadnjo krizo in se trenutno ponaša z gospodarsko rastjo, ki v Evropi nima primere. Banke so sicer zaradi napačnih investicij v baltskih državah izgubile precej denarja, kar pa so že nadoknadile z zvišanimi nadomestili svojih uslug – uganite, kdo jih plačuje, in izdatno injekcijo Švedske državne banke, katero financira neizčrpen zlati rudnik – davkoplačevalci.

Da smo tudi člani Planike leto za letom starejši kar pa ne pomeni, da smo za staro šaro. V poletnih mesecih praznujejo: Junij; **Ciril Kralj, 75** let, čil in zdrav, da mu ni para. **Julija 1941** se je blizu Postojne pod takratno Italijo pod imenom Giuseppe rodil današnji **70-letnik Jože Bergoč**. Malo ga daje protin, drugače pa je čisto v redu. Avgusta praznujeta; 60 let **Majda Medica, 70** pa njen svak **Franc Franseus**. Majda je videti zdrava kot dren, Franca pa pestijo manjša vnetja, vendar nič resnega. Vsem iskrene čestitke, mnoga srečna in zdrava leta!

Da bo v Sloveniji s prvim julijem letos pričel veljati zakon, ko bodo morali dediči upokojencev, prejemnikov varstvenega dodatka (vårdnadsbidrag) le tega vrniti v državno blagajno. Zapuščina (dödsbo) se bo zmanjšala za odgovarjajoči znesek. Za vse upokojence brez, ali pa z majhnim premoženjem veljajo posebna pravila, vendar dediči ne bodo obremenjeni. Snovalci zakona sicer pojasnjujejo, da je ukrep čisto na

mestu; da varstveni dodatek ne obremenjuje pokojninskega sklada, marveč se izplačuje iz državnega proračuna. Kako mislijo državljani mi ni znano, oblast pa računa da se bodo z zakonom, kot po navadi, mirno sprijaznili.

23. maj, 2011 JoF

Piše: Matjaž Merljak

Objavljeno 20. 05. 2011, ob 07:50

Olga Budja na konferenci slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije
Foto © Matjaž Merljak

"S svojimi glasbenimi nastopi po južni Švedski so kmalu vzpodbudili tudi druge slovenske zelenice, da so se po nekaj letih začele organizirati v slovenska društva."

Olga Budja o slovenskem zborovskem petju na Švedskem

V času migracijskega vala v 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja je Švedsko potrebovala delavce. Prišlo več tisoč Slovencev, da bi se zaposlili na začasnem delu v industriji v nekaterih večjih krajih. Predvsem so bile ladjedelnice in konfekcijska industrija lačne naših delavcev. Četudi so se Slovenci dobro znašli in se integrirali na Švedskem, je pri večini ostalo kanček domotožja po domovini, kar se je med drugim izražalo v pesmi in glasbi.

Po prihodu na Švedsko so se vsi člani Budjeve družine naselili v Landskroni. Kulturo petja so prinesli s seboj, saj je bilo njih otroštvo prepleteno s kulturnimi dejavnostmi skozi očetovo delo. Tudi Cerkev jim

je veliko pomenila. Tako so se radi zbirali, najprej ob očetovem harmoniju, ki ga je od župnika v Landskroni dobil zastonj. Nato je brat Janez nekje staknil star piano, in tako se je oče kmalu specializiral tudi na tem instrumentu. Nekoč v mladosti je igral tudi v tamburaškem orkestru pri Mali Nedelji. Z mamo Angelo sta se spoznala pri petju, oba sta pela v cerkvenem pevskem zboru pri Mali Nedelji. Oče Avgust Budja in njegov sin Janez sta ustanovila prvi kulturni klub med slovenskimi izseljenci v Zahodni Evropi. To se je zgodilo leta 1968, predvsem na pobudo prvega slovenskega izseljenskega duhovnika na Švedskem, zdaj že pokojnega Jožeta Flisa, in msgr. Kunstlja iz Anglije.

Brat Janez je društvo Triglav 1. decembra 1968 registriral pri Slovenski izseljenciški matici SIM ter pri Kulturni organizaciji mesta Landskrona. Izkazalo se je, da je društvo TRIGLAV bilo prvo društvo, ustanovljeno v Zahodni Evropi, ki je delovalo na podlagi petja, kar je ostala rdeča nit skozi vsa leta delovanja. SIM je društvu priskrbela tudi nekaj notnega gradiva. nekaj so ga prinesli s seboj. Preko društva TRIGLAV so Slovenci v Landskroni kmalu prišli v stik s švedskim kulturnim življenjem. Pomagali so pri ustanovitvah novih društev.

S svojimi glasbenimi nastopi po južni Švedski so kmalu vzpodbudili tudi druge

slovenske zelenice, da so se po nekaj letih začele organizirati v slovenska društva. Nekatera društva so občasno gojila glasbo, petje in folkloro, med drugimi društva v Landskroni, Stockholmu, Göteborgu, Malmö, Köpingu in Halmstadu. Društvo Planika v Malmöju goji zborovsko slovensko pesem še danes.

Sestre Budja, Lastovke Slovensko kulturo društvo Triglav je gojilo pevsko dejavnost in leta 1970 so pripravili svoj prvi koncert. Povabili so tudi SIM, vendar predstavnikom izbor vseh predvajanih pesmi ni bil pogodu, ker so izvajali nekaj pesmi z nabožno vsebino. To je povzročilo, da so pri SIM obstoj društva namensko spregledali v svojih občilih naslednjih nekaj let, obenem pa 1973 vzpodbudili ustanovitev ideološko »protiutežnega« društva SLOVENIJA v Landskroni.

Na ta način se je društvo TRIGLAV razklalo na dva (če hočete - politično obarvana) pola, česar posledice so pri Slovencih v tem kraju vidne še danes tudi pri mlajši generaciji (občutili so napetost in zato niso bili zainteresirani). Več o tem lahko najdemo dokumentiranega v knjigi Temna stran meseca s podnaslovom Zgodovina totalitarizma v Sloveniji od 1945 do 1990, zbornik člankov in dokumentov, ki jih je uredil pisatelj Drago Jančar.

Skušali smo se strniti v eno vrsto. Po neuspeli združitvi obeh društev TRIGLAV in SLOVENIJA v tretjeimensko društvo LIPA leta 1977. To je bilo veliko in dejavno društev: mešani, moški, otroški, mladinski zbor, ansambel Lastovke V sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja je oče Avgust Budja predal taktirko hčerki Olgi Budja, ki pevski zbor v nekoliko različnih sestavi vodi vse do danes.

Po nastanku društva Lipa se je ideološki in interesni razkol med rojaki v Landskroni večal, zato je 1999 ustanovljeno družinsko pevsko društvo ORFEUM, ki še danes deluje. Društvo LIPA pa je prenehalo delovati 2008.

Z nastankom društva ORFEUM je istoimenskemu družinskemu pevskemu zboru in tercetu sester Budja uspelo neovirano izpeljati svoj glasbeni program. Društvo ima okoli 40 članov – skupaj z otroki in vnuki.

V dolgih desetletjih se je nabralo toliko lepih pesmi, da so jih od leta 1998 posneli in ovekovečili na šestih glasbenih fonogramih. Veliko skladb so sestre Budja napisale same, Olga melodije, Augustina pa besedila, Gabrijela je pomagala pri vokalni izvedbi. Izvajajo pa tudi slovenske

ljudske in umetne pesmi skladateljev Ipavca, Vodopivca in drugih ter švedske pesmi Taubeja, Lundella in drugih. Na nekaterih zgoščenkah so sodelovali tudi člani pevskega zbora Orfeum, z več solisti druge generacije.

*Posnetki so iz občnega zbora Slovenske zveze
po nastopu sester Budja
Foto: Martin Gregorc in Silvana Stopar*

Videokaseto so sestre Budja v režiji Matjaža Koncilje 2000/01 izdale v sodelovanju z občinama Landskrona in Ribnica. Ribnica zato, ker v domači občini Ljutomer takrat ni bilo razumevanja za njih kulturno poslanstvo, za katerega pa je tedaj imelo posluh vodstvo občine Ribnica na Dolenjskem, s tedanjim županom Jožetom Tankom na čelu. V Landskroni pa so na podlagi njihovih nastopov in VHS posnetkov z naslovom Glasbeni mostovi postale sestre Budja dobitnice kulturne štipendije mesta Landskrona za leto 2000. Na to so seveda še posebej ponosne.

Na Švedskem živi okoli štirideset Budjevih sorodnikov; tu živi njihova mati, vdova Angela Budja, tri sestre s skupno devet otrok, 20 vnukov in že tudi enega pravnuka. K tej številki prištejemo lahko le še vseh enajst partnerjev, vsi razen dveh Slovencev in enega Finca so Švedi. Švedska je tako postala usoda Budjevih. Četrta generacija ne govori slovensko, poje pa. Zakoni so namreč mešani. Upajo, da bodo naslednje generacije še čutile slovensko pripadnost. Slovenci se lahko ponašajo z ohranjanjem slovenstva preko pevske tradicije in preko tega slovenske identitete.

Olga Budja je zborovsko dejavnost na Švedskem predstavila na 2. konferenci slovenskih glasbenikov iz sveta in domovine, ki je v organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa SSK potekala septembra 2010 v Slovenj Gradcu

in Pliberku. Zgornje besedilo je nastalo na podlagi zvočnega zapisa in zapisa v zborniku, ki ga je izdal SSK.

Proslavili smo 20 let SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI, 20 let ustanovitve Slovenske zveze na Švedskem ter 10 let izhajanja Slovenskega GLASILA

Poletje je pred vrati. Počitnice kličejo, kakor tudi dopusti vse tiste, ki so še v delovnem razmerju. Mnogi Slovenci na Švedskem so že upokojeni in smejo prosto razpolagati s svojim časom. To seveda ne velja za drugo in naslednje generacije, ki imajo še kar nekaj let do upokojitve. Vendar, tudi to bo prišlo, vse prehitro. Še vedno velja pregovor: ne čakaj na jutri s tem, kar lahko storiš danes! Najboljši čas je zdaj, nikoli ne vemo, kaj nam prinaša jutri. Poletne in jesenske dogodke bomo opisali v

naslednji številki Slovenskega GLASILA, zato

se nam z vašimi zgodbami oglasite v uredništvo! V našem društvu nas bo večina preživela dobršen del počitnic v Sloveniji.

FOTO: Sestre Budja med nastopom v SKD PLANIKA, Malmö; Slavje v Landskroni za 95. roj. dan naše mamike, Angele Budja, VELIKA NOČ 2011. Foto: razni avtorji

Vsem bralcem GLASILA in vsem, ki praznujete svoje obletnice, želimo sončno poletje in lepo praznovanje. Jeseni pa nasvidenje! A.Budja

OEFEUM: Amanda Molin; efter konfirmation i svenska kyrka. Matej fyller 30 den 23 juni, grattis!

Fotografije: razni avtorji, izbor A. Budja

Praznovanja v Sloveniji in na Švedskem

Foto: Olga, Gusti in Zvonko

Delo društva v prvem polletju je naslednje:

- 1) *Najprej sledi romanje v Vadsteno za Binkošti*
- 2) *Praznovanje poletnega časa (Midsommar)*

Vadstena je središče in kraj, kjer se dogajajo najlepša srečanja vseh Slovencev, znancev in prijateljev, ki živimo daleč v stran od svoje domovine Slovenije. Tudi letos se bomo zbirali Slovenci in prijatelji, ter se podali na romanje v Vadsteno za Binkoštni praznik. Zaželjeno je kot navadno čim več ljudi, organiziran bo prevoz, majhen avtobus, tako dragi člani v Köpingu in iz oklice, vljudno vabljeni, poskrbimo in skupaj potujmo za praznik v Vadsteno.

Letošnje srečanje bo namreč malo bolj pomembo, saj mu sledi jubilejno praznovanje. Prepričan sem, da je vedno lepo in veselo za vse nas, ki se udeležujemo teh srečanj. Vreme, ki nam je bilo vedno naklonjeno, je samo dokaz, da se poveča občutek na nepozabno doživetje ob binkoštnem srečanju v Vadsteni, zato vsekakor poskrbimo in se udeležimo tudi letošnjega srečanja.

V svoji vlogi člana v upravnem odboru društva «Simon Gregorčič» si vedno želim, da še ostanemo naprej zvesti romarji tega tradicionalnega srečanja, kajti s skupnimi močmi lahko dosežemo veliko. Še vedno pa gojimo veliko željo, da skušajmo pridobiti čim več mlajših članov v središče našega srečanja, s skupnim druženjem in s skupnimi idejami lahko dosežemo več veselja v dobro nas vse v društvu, tukaj v Köpingu.

Dragi člani v Köpingu! Vsem, ki praznujete rojstne dneve, vsem vam, ki imate obletnice, želimo obilo zdravja veselja, upanja in hrepenenja ter lepe poletne dni, pa vendar res ni važno, kjerkoli si... .

Dragi slavljenici

*Naj rojstni dan privleče mnogo smeha, sonca, sreče,
Takšn, ki ti je ne izbriše nigdar več iz tvoje hiše.
Z njo povezane naj bodo vse zadeve,
V zvezi z vašim zdravjem, veseljem ,
in družino, ter s prostim časom in toplino,
naj sreč,a zdravje in zadovoljstvo vsak dan vam cvete,
dragi slavljenici- takšne so naše želje.*

***Dragi slavljenici, vse na boljše vam za praznične dni,
Vam v imenu vseh
predsednik društva Alojz zaželi!***

Vse kakor želim vsem srečno pot, ki se podamo na pot, naj bo za domovino ali kam drugam, vse kakor vozite previdno, in imejte se lepo v poletnem času,

Vsem želimo tudi lepe, veselega razpoloženja polne poletne dni, tudi vam, ki nameravate ostati doma med švedskimi prijatelji.

Ob koncu imamo tudi kratko obvestilo, skratka - predčasno vabilo vsem Slovencem na Švedskem: »Simon Gregorčič« bo jeseni slavil obletnico obstoja društva. Naberite si veliko moči za jesenske dni, kajti že v mesecu oktobru se naša 40. obletnica slavi. Vse podrobnosti glede praznovanja sledijo v naslednji številki Slovenskega Glasila.

Predsednik društva - Alojz Macuh

bisk slavljenca Brata Antona in dveh sester Štefke in Zinke iz Slovenije.

Bilo je res pravo veselje in razpoloženje na višku, ko smo bili skupaj v mesecu aprilu. Takrat je moj brat Anton slavil svoj okrogli jubilej, kot darilo in razvedrilo je dobil tudi potovanje na Švedsko. Skupaj smo preživeli pet nepozabnih dni, ki se ne dajo opisati z besedami. Bilo nam je lepo, veselo in nepozabno.

Še enkrat hvala vsem za razumevanje, ker se nisem udeležil na občnem zboru SZ. Toneju, Štefki Zinki in tudi vsem ostalim prav prisrčna hvala za lepe trenutke, ki smo jih skupaj preživeli.
Alojz Macuh

PRAZNIK DAN ŽENA

V sredini meseca marca smo pripravili družabno srečanje in proslavili praznik žena. Ob tej priliki smo žene obdarili tudi s šopki nageljnov, kar jih je zelo razveselilo. Na srečanju si takoj opazil kdo ta dan praznuje kajti imele so glavno besedo in moški smo morali tokrat odstopiti za en korak, čeprav smo tudi mi prepevali in se "previdno" veselili. Na harmoniki nas je zabaval Viktor Semprimožnik in nas z norčijami spravljal v smeh. Ta dan so dame izbirale, zato je bilo razumljivo, da so se plesalci kar izmenjavali po plesišču. Tisti starejši in bolj utrujeni so se ob desetih zvečer po dobri večerji zadovoljni odpravili domov, ostali ki so se počutili bolj "mlajši" pa so ostali kar do polnoči, čeprav smo se malo bali kaj bodo rekli ostali stanovalci v hiši ob veselih zvokih Viktorjeve harmonike. No pa se je vse dobro izteklo, saj do sedaj nismo imeli s tem še nobenega problema. Tudi tokrat so se naše kuharice dobro potrudile, čeprav so tudi moški previdno pomagali pomivati....

OBČNI ZBOR

V marcu smo tudi imeli obvezni občni zbor društva. Tokrat smo le potrdili upravi odbor, ker je bil lansko leto izvoljen na dve leti. Zaslužnim smo tudi podelili rože. Čeprav smo pravili, da bomo vse to na hitro odpravili, ker je bilo vse dobro pripravljeno, pa smo porabili skoraj celo uro in se pogovarjali o načrtih društva v naslednjih letih. Prisotni člani so izrazili željo, da bi napravili več izletov, kajti leta tečejo in zmeraj bolj smo ostareli pa bi radi še izkoristili priliko ko še zmoremo potovati. Problem je le da nas je veliko, ki jih tlači bolezen ali se zaradi visoke starosti ne morejo udeležiti izleta, drugi pa še delajo in v delavnikih ne morejo dobiti prosto.

Toda se bomo potrudili, da bomo ustregli in pripravili srednjo pot in ugodili tudi tistim, ki imajo v sebi potovalno žilico in jih še dobro drži zdravje. To leto bodo imeli priliko, da se udeležijo romanja v Vadsteno in Slovenskega kulturnega srečanja v Köpingu.

BALINARSKO SREČANJE

21. maja je bilo v Olofströmu balinarsko srečanje, ki se ga je udeležilo okoli 20 balinarjev. Pred društvenimi prostori imamo 2 igrišča, ki smo jih uporabili. Odigrali smo tri zanimive tekme v lepem sončnem vremenu in se veselili, da smo se spet srečali. Prišlo je tudi veliko gledalcev, ki so gledali balinanje in nas spodbujali. Nekateri med nami pa zaradi raznih problemov niso mogli igrati, zato pa so sedeli na klopeh ob mizi, ki je bila polna raznega peciva, kave in tudi nekaj pijače je bilo na mizi, saj v Olofströmu ne vidiš skoraj nikdar policije. Tisti dan je bil v Olofströmu v bližini društvenih prostorov tudi velik sejem, tako da so nam nekatere ženske pobrisale tja, da bi potrošile kakšno krono in si napasle radovedne oči. Toda ko samo se po treh urah igranja odpravili v društvene prostore nas je pričakovala dobra večerja, ker so se obiskovalke semnja že vrnile in nam pripravile topel obrok hrane. Tokrat nas je na harmoniko igral Libero Markežič iz Kallinge in z veseljem smo mu zaploskali. V maju je veliko naših članov na dopustu, zato so nam tudi manjkali najboljši pevci, zato smo utrujeni od igranja tokrat bolj malo peli.

SLIKARSKE RAZSTAVE

Nada Žigon je imela 2 razstavi v Bromölli.

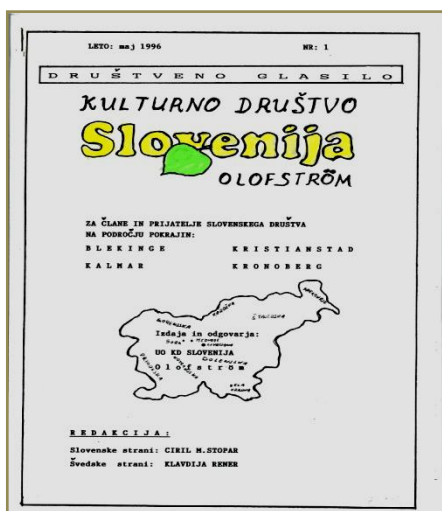
Duškanka Kelečinji je imela samostojno slikarsko razstavo v aprilu in maju v Folkets husu v Olofströmu. O tem je bil objavljen tudi članek v pokrajinskem časopisu BLT.

Silvana Stopar je imela slikarsko razstavo v februarju- marcu v Cafe Rådhuset v Ronneby. V maju pa ima slikarsko razstavo v kulturni hiši, Mor Oliviagården v Ronneby.

FOTOGRAFSKA RAZSTAVA V SLOVENIJI

Naš član Karlo Pesjak, je imel fotografsko razstavo od 19. aprila – 18. maja v Galeriji Atrij v Trziču. 20. aprila pa je imel potopisno predavanje s temo o Švedski v Knjižnici Toneta Pretnarja v Trziču. Predavanje je bilo tako zanimivo, da je bil prostor do vrha napolnjen, da so še na stopnišču stali in s zanimanjem poslušali.

15 LET IZHAJANJA DRUŠTVENEGA GLASILA

V maju leta 1996 smo v Olofströmu na mojo pobudo ustanovili Društveno glasilo. Do sedaj je izšlo 68 števil. Kot pobudnik sem moral nositi tudi odgovornost gl. urednika glasila. Med leti so mi občasno pomagali: Klavdija Renner, Andreas Holmersson, prispevke je pošiljal tudi Štefan Zrinski. Naloga gl. urednika je bila težka, trnata, polna problemov in bolezni, toda duhovno bogata. Hvala bogu, danes slavimo 15 let izhajanja glasila. Glasilo je dobilo novo podobo in kvalitetne tiskane strani šele ko nas je finančno podprl Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu!

NOVO IME OLOFSTRÖMSKEGA GLASILA

V aprilu smo pri švedskih oblasteh registrirali novo ime našega glasila: **SLOVENSKI GLAS/SLOVENSK RÖST** in pridobili novo registrsko številko:ISSN 2000-9453.

Po 15-tih letih izhajanja Društvenega glasila, smo čutili potrebo po zamenjavi imena, saj je to glasilo res slovenski glas olofströmskega društva, ki ima članstvo v 7 pokrajinah in 24 občinah. Če ne bi izdajali to glasilo bi morda izgubili skoraj polovico članstva, ker je zelo veliko ostarelih in bolnih članov, ki se ne morejo udeležiti društvenih prireditev in aktivnosti, pa tudi oddaljenost do društvenih prostorov je precejšnja. Nekateri imajo od 100-500 km do Olofströma in društvenih prostorov. Tudi v naprej bomo Slovenski glas izdajali na 24 straneh s podobno vsebino kot do sedaj. Želimo si, da bo naš Slovenski glas še dolgo izhajal. Še na mnoga leta!

PLAN DRUŠTVENEGA DELA 2011

11. junija, romanje v Vadsteno.

Konec junija, balinarsko srečanje v Olofströmu ob 20. obletnici slovenske države

11. – 18. junija, se bo Zinka Karlsson iz Rottne, udeležila Slikarske kolonije v Mostu na Soči in Goriških Brdih pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice.

27. julija – 7. avgusta, srečanje tabornikov v Kristianstadu: **World Scout Jamboree** na Rinkaby fältet, pride okoli 200 tabornikov iz Slovenije, iz celega sveta pa nekaj več kot 38.000 tabornikov.

27. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni slov. piknik.

17.- 25. septembra, Slovenska likovna razstava v Längan, v Olofströmu.

oktober, Vinska trgate in koncert MPZ Vesna iz Sv. Križa pri Trstu.

1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu.

17. decembra, miklavževanje.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

Od junija – decembra, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane.

Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno)

Ciril M. Stopar
KD Slovenija, Olofström

Balinarji pri igri; Silvana in Dušana na slikarski razstavi; Nekateri so posedali; Drugi so peli in plesali ob igranju Libera Markežiča; NASLEDNJA STRAN: Kosilo po balinanju; Ciril razdeli nageljne; Viktor raztegne harmoniko; Skupni posnetek slavljenk;

2
0
1
1

Tudi moški so se veselili; Bila je prava veselica; Nada Žigon, razstava v Bromölli; Ciril predstavlja 15 let izhajanja Olfströmskega slovenskega glasila; Minister Boštjan Žekš v pogovoru s Cirilom Stoparjem, predsedujočim na obnem zboru SZ 2011. FOTO in TEKST Ciril M. Stopar

Po dolgi in mrzli zimi smo dobili težko pričakovane tople dneve s soncem in prebudila so se čustva, da smo polni energije in da je vse lažje opraviti. Prvi zvončki, trobentice in telohi so najavili, da je pomlad in vsaka priložnost, da smo v naravi ali pa to opazujemo z balkona, kako se naše okolje spreminja.

V društvu smo začeli s kulturnim dnevom po slovenski maši v Astridsalen. Karolina in Lasse sta pokazala diapozitive z lanskega pohajanja po naši lepi domovini. Koliko lepega se da videti in kar nekam nevoščljivo smo gledali toliko dobre volje, smeha in napora med udeleženci, ki so premagovali ovire. Karolina si je za svoj 70. rojstni dan postavila cilj, da bo prišla na Triglav in to ji je uspelo. Vsa srečna je pomahala z Aljaževega doma in morda pomislila, da vsi tisti, ki še omahujete, poskusite. Čestitke za rojstni dan in za vzpon na Triglav, Karolina!

Občni zbor smo imeli 26. februarja. Dva člana sta na zapustila, zato Jožici in Feliksu hvala za vso delo in pomoč. Enoglasno smo tudi potrdili Jožeta Zupančiča za predsednika z obljubo, da bomo pomagali in ga nadomestili, kadar bo sam zaposlen s treningom nogometa, saj sinova Simon in Martin oba igrata in rabita pomoč. Sami smo mnenja, v kolikor zaradi drugih dolžnosti odidejo iz društva, je kasneje zelo težko spet začeti znova. Ostali bomo v nekoliko zmanjšanem odboru in nadaljevali delo.

Dan staršev in mamic smo prav tako po maši proslavljali. Otroci, ki se učijo dopolnilno slovenščino so pripravili recital, le več korajže, da bo bolj glasno in da bodo vsi v dvorani slišali. Saj so bili pridni, je bilo slišati od poslušalcev. Prebrali smo par kratkih zgodbic in pogostili in podelili nageljne vsem navzočim. Prost klepet se je nadaljeval, saj nekateri se srečajo bolj poredko.

Prijave so tudi za vandranje v Vadsteno 11. junija saj dobimo goste iz Berlina, Švice in iz Slovenije. Naši Birmanci bodo prejeli sveti zakrament. V petek zvečer bo večerja za goste iz Švice, birmance in njihove straše. Druženja in srečanja so pomembna, saj vidimo, kadar smo skupaj, da si imamo veliko povedati.

Naši slavljenici:

Maj	Anders Dahlborg	50 let
Julij	Mattias Mikl	70 let
August	Zenon Perovič	65 let

Včasih ti uspe v življenju spoznati posebnega prijatelja.

Nekoga, ki ti spremeni življenje že s tem, da je postal del tvojega življenja.

Nekoga, ki te zna nasmejati do solz,

nekoga, ki ti zna zbuditi občutek,

da obstaja še vedno dobrota na tem svetu.

Nekoga, ki ti zna pokazati,

da obstajajo vedno nova vrata,

ko se stara zaprejo in samo čakajo da jih odpreš.

Čestitke za Vaš praznik z željo, da Vam je zdravje, sreča in ljubezen naklonjena!

Pripravljamo tudi rastavo za Dan državnosti po slovenski sv. maši 19. junija z rastavo o dogodkih v zvezi z aktivnostmi pri boju za svobodno Slovenijo. Tudi prva doma narejeno slovensko zastavo, (ki jo je zašila Ana Ratajč) je bila zraven pri demonstracijah vsako soboto na Gustav Adolfs trgu. Načrtujemo kratek program in pripovedovanje s temo o dogodkih, ki so bili takrat aktualni.

Letos mineva 20 let, odkar je Slovenija somostojna država, prav gotovo pa ni to, o čem smo takrat sanjali. Država je postala raj za tajkune in za ljudi, ki so si na račun drugih nagrajali denar in bogastvo, a delavci brez službe, s slabimi pokojninami in reveži, ki hodijo na Rdeči Križ po hrano in tisto najnujnejšo za preživetje! Prav gotovo o tem nismo razmišljali, vlada gleda zraven brez ukrepanja, ni čudno da nimajo ljudje več zaupanja v zakone in politiko. Bo Slovenija naslednja država, ki bo prosila za posojilo pri bankah

EU??? Potrebno je nekaj ukrepati, da ne bodo vse žrtve za svobodno Slovenijo zastonj.

Že je začetek maja, čas kar nekam prehitro beži in spet na dopust v domovino. Vsem, ki boste potovali v Slovenijo, srečno vožnjo in prijeten dopust. Vsi tisti, ki boste ostali tukaj, pa prijetno poletje v družbi prijateljev.

Za Upravno odbor Slovenski Dom, Marija Kolar

Mami Katarina in Andreja med svojimi

Prva generacija v veselem razpoloženju

Očetje so zapeli materam

Otroci in mladina so nastopali

Starši in stari starši med poslušalci

Vse najboljše, drage mame, in hvala vam!

Slovenska Kulturföreningen France Prešeren – Göteborg

France Prešeren Göteborg

Kot je že v navadi, smo se kot vsako leto bolj pozno zbudili iz zimskega spanja. Včasih je težko najti čas za srečanja. V letošnjem letu smo imeli malo kasneje Občni zbor. Zadnja leta nam potekajo občni zbori zelo hitro in brez kakršnihkoli problemov. Poročila so kratka in jedernata, upravni odbor – nespremenjen, nadzorni odbor – nespremenjen. Plan za tekoče leto: piknik posvečen Dnevu državnosti in mogoče še kakšno srečanje.

Toda v letošnjem letu se je pa zgodilo nekaj posebnega. V upravni odbor smo dobili novo članico: Bojana ji je ime in se bo ukvarjala samo s kulturo. Ona nam je tudi pomagala priskrbeti prostore, ki jih bomo v bodoče uporabljali za različna srečanja.

V letošnjem letu smo se včlanili v

društvo "Pärla", kjer imajo naši člani dostop do različnih aktivnosti, ki se lahko organizirajo v režiji "Pärle" ali pa v lastni režiji. S tem sodelovanjem smo že imeli prve sadove našega dela. V soboto 14. maja je bila organizirana likovna razstava umetnikov krožka, med katerimi so bili prisotni nekateri naši člani.

Na ta način imamo v bodoče priložnost in časa še naprej razvijati naše

aktivnosti tudi na drugih področjih, kot so na primer šah, pevski zbori itd.....

Na občnem zboru so se nam tudi predstavili trije mladi fantje, ki so nam predstavili njihov plan v bodoče. In kakor izgleda, bo Göteborg dobil še eno slovensko društvo in to nogometno. Fantje, naj vam bo s srečo!!!!

V letu 2010 smo prvič pripravili srečanje za naše člane na otokih, kar je bil zelo

uspešen projekt in dober odziv kljub temu, da smo morali srečanje prestaviti zaradi slabega vremena na naslednji dan. Poskušali bomo srečanje ponoviti tudi v letošnjem letu, kar se pa tiče vremena, bomo morali malo bolj poslušati vremenske napovedi.

In kot vedno smo zaključili naš občni zbor z Erikinim golažom. Ob dobri hrani in kozarčku sladkega vinca smo poklepetali in eno zapeli v pozni večer.

Prsti so trdi, besede okorne. Se vidi, da so dolga leta nazaj, kar sem nazadnje držal za pero in kaj napisal. Pravijo, da vaja dela mojstra- upam da je res.

SKDFrance Prešeren, Göteborg, Lado Lomsek

Še nekaj novic iz društva FRANCÉ PREŠEREN

SKD France Prešeren se je vključil v frivilligcentralen PärLAN in s tem pridobil prostore za srečanje in možnosti aktivitet na različnih področjih. Ena izmed njih je risanje, ki se ga je udeležilo nekaj članov SKD F.P. Razstava slik je bila 14 – 15 maja v omenjenih prostorih. Na sliki so risarji in njihova dela delno razvidna. Upamo, da se bo še več članov in nečlanov prijavilo in se nam pridružilo, saj je tečaj brezplačen, le material in barve so v lastni režiji. Od polovice junija do avgusta so dopusti in z risanjem začnemo zopet ob torkih v septembru. Prijave sprejema Erika na tel. 031 29 24 84.

Vesele in plesov želne plesalce lahko tudi zadovoljimo z Zumbo. Plesi so ob sredah.

Za možgansko masažo pa je soba za šah na razpolago vsem zainteresiranim.

Petja in druženje nam tudi ne primankuje, saj lahko zapojete z nami vsako sredo zvečer in preiskusite svoje skrite sposobnosti. Vsak četrtek so izleti v različne kraje, obiski

muzejev i.t.d. ne glede na vreme. To je le nekaj aktivnosti, ki ste jih lahko vsi deležni, ki čitate Glasilo in še mnogo več če pokličete Bojano, ki je zaposlena v Pärli na mob. 0704 56 00 89 ali Carolo Lindblom, tel. 031 21 18 86.

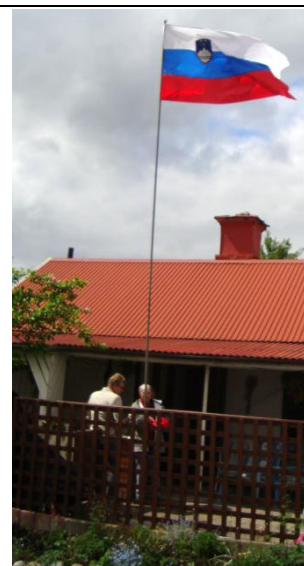
V spomin: Žalostna novica preminulega devetinšesdeset letnega Vincenca Zdolška nas je prizadela. Bil je dolgoletni član SKD F.P. Aktiven pri različnih delih, kakor tudi do zadnjega pevec pri moškem zboru. Na žalost pa je prerana hitra smrt tudi ugasnila luč veselja in družabnosti. Vincenc je bil poznan daleč na okrog kot veseljak, a odšel je brez slovesa od svojih prijateljev in znancev, samo v krogu svoje družine, v večnost. Naj počiva v miru.

Jubilanti: Vsem slavlencem v tem letu pa iskrene čestitke:

Oton Turnšek	85	Marijana Sundin	60
Breda Arsenič-Jus	70	Nevenka Peters	55
Marija-Ana Bavdaž	70	Stanko Andlovič	55

V upanju, da se čim večkrat vidimo na prireditvah SKD F.P. vas tudi obveščamo, da imamo ženska srečanja še vedno vsaki zadnji petek v mesecu. Prijavite se Eriki.

Erika Jacobson

Spomladanski piknik na dvorišču pri predsedniku Rudiju

V soboto, 28. maja smo pripravili naš tradicionalni piknik in balinarsko tekmovanje. Zbrani smo bili prva, druga in tretja generacija aktivnih članov društva, vreme nam ni bilo prav naklonjeno, tako da smo se morali umakniti pod streho, ali vseeno je bilo zelo lepo razpoloženje. Zastava je pa lepo v zraku vihrala. Balinanja nismo mogli izvesti zaradi dežja, bomo probali na jesenskem pikniku.

Približujejo se počitnice in dopusti, vsem želimo mnogo lepih in veselih poletnih dni. Tistim pa ki boste potovali, Vam želimo srečno pot .

Rudolf Ursic

Bild 461: Druga in tretja generacija: Katarina s hčerko Erico in mozem Torbjörn

Bild 232: Planinke iz Primorskega Stola

Bild 435: Milan in Oskar pri grilu.

Bild 453: Ankica in Milan pri grilu

"EN SLOVEN I SVERIGE"

I N B J U D A N

Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen i Sverige bjuder Dig/Er till presentation av översättningen av boken "En sloven i Sverige" av författaren Tone Jakše fredagen den 17 juni kl 17:30 i Stockholms stadsbibliotek, Internationella avd. Odengatan 59, 3 tr. Stockholm.

Vi kommer att lämna även kort introduktion om svenska slavisten Alfred Jensen som för ett hundra år sedan översatte slavisk litteratur till svenska bland annat balader av slovenske författaren Anton Aškerc.

Organisationer och enskilda personer som har sponsrat boken eller förbeställt kan hämta beställda exemplar. Närvarande gäster kan köpa boken för presentationspris kr 100.-Övriga betalar för boken vid bokförläggare SSVF för kr 150.-exkl.frakt. Efter presentationen av boken och introduktionen bjuder författaren på smakprov av slovenskt vin och slovenska delikatesser. Kvällen avslutas med diskussion.

Foto:

Tone Jakše bland vänner, alla finns inte kvar... ..2:a fh

Hjärtligt välkomna!

Mer information om föreningen hittar ni: www.svenskslovenska.se

E-mail: info@svenskslovenska.se

Järnridån

Foto: Ett VAKTTORN Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen in Sverige har arrangerat föreläsningen om "Järnridån"lördagen den 21 maj 2011. Doktoranden Anna McWilliams höll ett föredrag om sin forskning av den forna järnridån på Internationella Biblioteket i Stockholm. Föredraget koncentrerade sig särskilt på de fältstudier i Slovenien och Tjeckien som Anna utfört mellan 2008-2010 som visar hur komplext termen"järnridå" är och hur

olika människor ställer sig till detta uttryck i olika delar av Europa. Genom bilder och kartor förklarades hur gränserna mellan Italien-Slovenien och Österrike och Tjeckien ser ut idag och vilka lämningar från tidigare mer militariserade gränser lever kvar i landskapet än idag. På slutet blev livlig diskussion där många i publiken delade med sig om sina minnen och erfarenheter av gränsen mellan forna Jugoslavien och Italien.

Anna berättade att alla som hon träffade och talade i Slovenien var vänliga och hjälpsamma. Äldre personer minns namnet ”järnridån” men har inte insett att mellan Italien och Slovenien fanns den eftersom efter 1954 var gränserna öppna. Befolkningen inom 10 km på var sin sida av gränsen kunde resa på andra sidan, handla, arbeta och bruka på sina åkrar mm. I Tjeckien däremot vill man inte tala om järnridån, de skäms på något sätt trots att mellan Tjeckien och Österrike och särskilt mellan Öst- och

Västtyskland existerade i verkliga bemärkelse fram till Berlinmurens fall år 1989.

Deorina razveselila

Dekliški pevski zbor "Deorina" s Kočevja, ki je gostoval v Stockholmu, je s svojimi lepimi glasovi in ritmiko razveselil navzoče goste.

V sklopu praznovanja 20 obletnice samostojnosti Slovenije in 20 obletnice delovanja Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva je dekliški pevski zbor "Deorina" iz

Kočevja pod vodstvom dirigentke Sabine Devjak in glasbeno spremljavo Matevža Novaka in Janeza Gostiša nastopil pri otvoritvi razstave najdbišča iz reke Ljubljanice v sredo 25.maja v Vojaškem muzeju v Stockholmu. Pred slovesnim govorom in otvoritvijo razstave ministrce za kulturo Republike Slovenije ga Širca se je pevski zbor predstavil s slovensko državno himno. Med ogledom razstave pa so deklice v privlačnih oblačilih, odličnimi glasovi ter moderno ritmiko razvedrile povabljene švedske in goste iz raznih držav kakor tudi slovenske rojake. Navzoči gostje so s ploskanjem dajali priznanje in zahvalo za odlično interpretacijo slovenskih, švedskih in mednarodnih skladateljev.

Razstavo sta pripravila Narodni muzej v Ljubljani in Vojaški muzej v Stockholmu. Dekliški pevski zbor "Deorina" pa je gostoval na povabilo Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Stockholmu.

V petek zvečer 27.maja pa se je "Deorina" predstavila s koncertom v Mestni knjižnici v Stockholmu. V akustični dvorani "Rotundi" so slovenske deklice dobro uro zabavale in navduševale goste koncerta in slučajne mimoidoče izposojevalce knjig. Posebno zahvalo si je pevski zbor prislužil z interpretacijo ABBA melodij. V prostem času v četrtek in petek pa si je pevski zbor ob pomoči vodičev, naših rojakov ogledal lepote in znamenitosti Stockholma. Društvo Švedsko-Slovenskega prijateljstva in dekliški pevski zbor "Deorina" iz Kočevja upata, da to ni bilo zadnje gostovanje in je želja z obeh strani, da bi ponovno prišlo do sličnih srečanj in nastopov in tako vsak na svojin način prispeva za boljše poznavanje kultur obeh dežel..

Lojze Hribar

Ne)?Dokončana zgodba

Pustiti domače okolje in si iskati boljšo bodočnost v tujini, ima različne vzroke in ozadja. Nekateri so si iskali boljši standart, nekaterim pa ni bilo izbire. Prav vsak ima svojo zgodbo. Zgodba nekaterih je pa tako boleča, da so jo prikrivali pred vsem in si šele na stara leta upajo, da vsaj sami pred sabo priznajo kakšen in kaj je bil vzrok emigracije. Če mu je bilo življenje v tujini naklonjeno, se s časoma marsikatera rana poceli in spomin na otroštvo pridobi lepšo barvo, saj ni lepšega in plemenitejšega dejanja, kot pa da pozabiš in odpustiš.

Da otroci mnogokrat krivijo sebe za nesrečno otroštvo, je znano. Novo je pa to, da poskušaš pomagati staršem z že prvo zasluženno krono, kar je bilo v mojem primeru. Vse, samo, da bi me starši imeli radi! Z bančnim posojilom, ki naj bi bil za nakup 3 - sobnega stanovanja v velenestu 1969, je šel denar očetu za napeljavo vodovoda v nekem hribovitem kraju v Sloveniji. Saj so morali po vsako kapljo vode hoditi 350 metrov po strminah. Očetova hvaležnost mi je dobro dela, saj je to bilo nekaj čisto novega zame. Še več! vsakokrat mi je oče obljubil, da kaj vse mi bo dal zapisati, dom in parcele itd. Mislim, da nihče iz moje generacije ne zahteva od lastnega očeta kakršnihkoli papirjev in potrdil, kaj in koliko si prispeval. Da se staršem MORA pomagati, nam je vpisano že v krvi!

Da si poskušaš kupiti ljubezen od očeta, pa se je v mojem slučaju izkazalo za hudo, hudo napačno. Kajti oče se je znova poročil in brez da bi koga od nas petih zakonskih otrok obvestil, dal vse prepisati na svojo ženo. Od nas petih otrok pa nobeden ni dobil niti nujnega deleža, ki je sicer vpisan v slovenski zakonodaji. Oče je umrl leta 1994, njegova druga žena nekaj let kasneje in od takrat se pravdamo za tisto najstarejšo osnovno človekovo pravico o dedovanju zakonskih in celo nezakonskih otrok. Skoraj 15-letni postopki pri sodiščih so se izkazali, da nam otrokom ne pripada nič. In ne samo to! Zadolženi smo plačati sodne stroške, ker smo izgubili pravdo. Niti pri okrajnem sodišču v Celju in v Ljubljani mi niso mogli odgovoriti na katera vrata naj še potrkam za svojo pravico. Niti pismo Alešu Zalarju, ki naj bi bil minister za pravosodje, ni učinkovalo. Torej je bilo vse moje finančno vlaganje v domovini popolnoma odveč. Ugotovim lahko le to, da je moja izguba dosti večja kot en milijon kron, preračunana v današnjo vrednost. Neka čisto tuja oseba v Sloveniji se mi pa lahko široko smeji in uživa plod mojih žuljev in zapravljenega zdravja. Življenje je res čudno, kaj ne?

Darinka Ringström (za Glasilo) Poslano 11.3.2011

Kan någon hjälpa oss med att hitta en lägenhet?!

Hej! Vi (min pojkvän och jag) planerar att flytta från Slovenien till Sverige i sommar. Vi har blivit erbjudna varsitt arbete redan (fasta anställningar) och kommer att pendla åt vardera håll (han till Stockholm C, jag till Köping) och jag har tittat lite vart det skulle vara lämpligt för oss att bo. Jag kom fram till att Bålsta/Brotrakten, norra Sthlm skulle vara perfekt! (tidsmässigt ngstanns i mitten och dessutom kör pendeltågen dit för han kommer att jobba mkt sena kvällar (kock). Hur går vi till väga för att enklast få tag i en lägenhet? Känner du ngn som hyr ut i trakterna kring Bålsta, Bro, i Jakobsberg, Kungsängen, Sundbyberg? Vi planerar att börja jobba i början på augusti. Jag är tacksam för all hjälp jag kan få.. :o)

Hälsningar

Suzana Macuh

suzana.macuh@gmail.com

Påskresan till Vimmerby

Juditas systerson David läser nu i Sverige. Han har besökt oss i Lund ett par gånger men i april var det vår tur att besöka honom i Linköping. På vägen dit ville vi också gärna se Astrid Lindgrens hem.

Vimmerby ligger i Småland, kanske 30 mil från Lund, men bara 9 mil från Linköping. Man säger att folket där pratar en dialekt som liknar östgötska. Vimmerby är en gammal stad och det finns en del historiska hus kvar. Vi beundrade våren i Vimmerby och trädgårdarna var så tjustiga, men staden var lite livlös och nästan tråkig, kanske reste alla till sina sommarstugor. Astrid Lindgrens museum var dock annorlunda. Vi lärde oss mycket på 1 timme om författarinans liv: hur hon levde som barn i Vimmerby och hur hårt livet var när hon fick sitt första barn. På 20-talet var det inte lätt att vara ogift mamma. Om Astrids senare liv var det intressant att höra hur aktiv hon var i svensk samhällsdebatt. Efter så många år kan man igen och igen skratta när man läser sagan om Pomperipossa och svensk 70-talets skattepolitik. Men vi har ju faktisk samma politik kvar på Lunds universitet. Och nu diskuterar man igen, precis som Astrid gjorde för 40 år sedan, om kärnkraft och djurskyddsfrågor.

I trädgården stod lemondträdet kvar. Så kom jag ihåg allt om Pippi. I museets butik försökte jag hitta Pippis tabletter, som hon tog för att förbli ung. Men det fanns inga kvar till mig.

...sobota dopoldne: smo spali dolgo in intenzivno ...včeraj zvečer smo se vrnili z obiska pri Davidu v Linköpingu

...v sredo smo se opoldne dobili v Vimmerby-ju, kjer je rojstna hiša Astrid Lindgrenpred tem je Ms. Gartner v dušku naredila 300 kmin redno pritiskala na plin do 140 km/hpri Astrid smo potem obiskali drevo na katerem rastejo steklenice limonade ...in se poučili o njenem življenju...kako je v sedemdesetih "zrušila" vlado pa se borila za pravice piščancev in prašičev....

v Linköpingu se je pomlad prevesila v zgodnje poletje ...namerili so skoraj 20 Cbukev je pokazala liste ...tudi breze so obarvane svetlo zeleno..razprli so se cvetovi magnolij...v bližnjem parku pa so švedske dvajsetletnice razkazovale svoja oprsjamesto je prijetno ...fina Katedralapolno zgodovinecvetoči parki...Ms. Gartner je svojo utrujenost utopila v vinu ...in nam okoli polnoči naredila nekaj nepozabnih scenposebej, ko je zbirala posteljo za nočni počitek ...naslednji dan jo je seveda mučil maček

....vrhunec pa je bil obisk letalskega muzejaDavid in Jurček sta uživala vsaj tri ure ...pilotirala in sestreljevala sovražne avione...mene je najbolj pritegnila sestrelitev švedskega vohunskega letala l. 1952...pred par leti so iz morja potegnili razbitine in rekonstruirali sestrelitev, ki je bila potem eden od vrhuncev hladne vojne v Evropi....vsako preteklo desetletje je potem imelo rekonstruirano stanovanje s tipičnim pohištvom in vročimi političnimi novicamiv sedemdesetih letih ugrabitev letala s strani hrvaških ekstremistov ... osemdeseta leta z nasedlimi podmornicami in padcem berlinskega zidu....itd. ...Ms. Gartner je zadremala v sobi iz šestdesetih let

pozno popoldne smo obiskali Davidovo Univerzo in srečali par njegovih kolegov ...čisto nov kampus ..in zanimivo: na Velikonočni četrtek je bilo naokrog kar nekaj študentov

..potem smo videli tudi Davidovo stanovanje ...kitajska cimra pa se ni pokazala ...so pa prišle na obisk Velikonočne šeme (påskeskärningar /op.ur./)

...večer je bil precej kratek ...ob španskih tapas.....in skoraj brez alkoholautrujene glave so pospale pred polnočjo ...

...v petek smo odšli v Vadsteno, kjer je Sveta Birgita, švedska svetnica, ustanovila samostangledali, kako so komunicirali samostanski bratje in samostanske sestrebili par minut pri mašivideli grob sina kralja Gustava Vase...in pohajkovali po lepo ohranjenem srednjeveškem mestu niti ene greha vredne nune nisem videl ...tako se nisem spreobrn timer ...

.....topel dan ...joj, skoraj pretopel (v Lundu naj bi namerili 22 C) ...po 400 km smo pred sončnim zahodom dosegli Lund ...Ms. Gartner je zopet dirkala kot za stavo ...stokilometrski odsek avtoceste ob jezeru Vättern je čudovit ...avtocesta gre tik nad vodozraven pa sramežljivo obarvane breze ...zame ena najlepših avtocestin celo redko doživetje, ko uživam v vožnji z avtom ...

čaka me sobotno kupovanjepa obljubil sem, da bom pomagal pri pomivanju okenjutri pa dobimo več kot ducat gostov, ki bodo pomagali barvati velikonočna jajca ...in pojesti pečeno jagnjetino ...
pomladni pozdrav, jp

Profesor molekularne genetike na Univerzi v Novi Gorici in na Univerzi v Lundu o vinskih kvasovkah

Profesor molekularne genetike na Univerzi v Novi Gorici in na Univerzi v Lundu (Švedska), prof. dr. Jure Piškur, je nedavno v ugledni znanstveni reviji *Nature Communications* skupaj s svojimi sodelavci iz skupine za molekularno genetiko kvasovk Univerze v Lundu in sodelavci iz Milana, objavil znanstveni prispevek o vinskih kvasovkah in njihovi evoluciji.

Pomislite kdaj ob kozarcu vina ali piva zakaj in kako so se kvasovke »naučile« narediti tako vrhunska živila?

Kvasovke so enocelične glive in doslej je bilo opisanih več kot 1.500 različnih vrst. Med njimi so pomembni industrijski organizmi, patogeni in laboratorijski modelni organizmi, ki nam pomagajo razumeti, kako deluje evkariontska celica. Ena najbolj znanih sposobnosti pekavske kvasovke *Saccharomyces cerevisiae* je fermentacija sladkorja do spojin z dvema ogljikoma, zlasti etanola, ne da bi ga pri tem popolnoma oksidirala do ogljikovega dioksida. Ta fermentacijska sposobnost je

bistvenega pomena za proizvodnjo vina, piva in še mnogih drugih alkoholnih pijač. Zakaj kvasovke *Saccharomyces* počnejo to in kakšne so bile gonilne sile med evolucijo tega fenomena?

Skupina znanstvenikov iz Univerze v Lundu že več let poskuša rekonstruirati evolucijsko zgodovino alkoholnih fermentacij. V njihovem zadnjem znanstvenem delu, ki je objavljeno v reviji *Nature Communications*, so primerjali dve vinski kvasovki, *S. cerevisiae* in *Dekkera bruxellensis*, ki v naravi pogosto zasedata podobno nišo, recimo v vinskih kletah in sodih. Ti dve preučevani kvasovki nista med seboj ozko sorodni, njuni liniji sta se namreč ločili pred več kot 200 milijoni let, približno takrat, ko so se ribe odcepile od

ostalih vretenčarjev. Sta pa bili obe kvasovki pred približno 100 - 150 milijoni let izpostavljeni zelo podobnim okoljskim dejavnikom in sicer pojavu modernih sadežev, ki vsebujejo večje količine sladkorjev, ter tekmovanju z drugimi »sladkosnedimi« mikrobi. Obe liniji sta neodvisno in vzporedno razvili sposobnost, da kopičita alkohol, a hkrati sta tolerantni na visoke koncentracije alkohola. Kvasovki uporabljata ti dve sposobnosti kot orožje za nadvlado nad drugimi mikrobi, ki so zelo občutljivi na alkohol. Presenetljivo, obe kvasovki sta razvili in uporabljata enako molekularno orodje za regulacijo vzorca izražanja na stotine genov, ki sodelujejo pri razgradnji sladkorja in tvorbi alkohola.

Novopridobljeni rezultati bodo pomagali rekonstruirati izvorno okolje in evolucijske trende, ki so se dogajali znotraj mikrobne združbe v daljni preteklosti. Poleg tega lahko uporabimo pridobljeno znanje za razvoj novih sevov kvasovk, ki bodo koristne za fermentacijo vina in piva ter za proizvodnjo biogoriv.

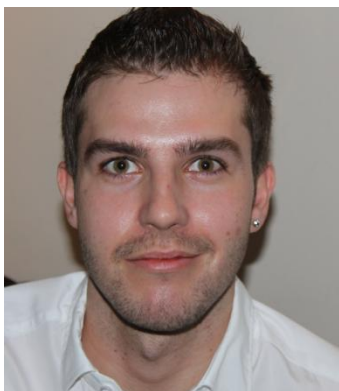
Celotna vsebina raziskave je dosegljiva na:

<http://www.nature.com/ncomms/journal/v2/n5/full/ncomms1305.html>

Po e-pošti se mi je oglasila odgovorna urednica SLOVENSKEGA GLASILA. Ker redakcija Slovenskega glasila Slovenske zveze na Švedskem nima poklicnega "novinarja", sem bil naprošen, če bi lahko naredil intervju s tremi fanti iz Göteborga. Kaj, kako in zakaj tudi sam nisem vedel točno. Obljuba dela dolg – tako, da sem jih poklical in smo se zmenili za srečanje.

Fantov skoraj nisem prepoznal, kajti nazadnje ko sem jih videl, so še hodili v osnovno šolo, sedaj so pa že odrasle osebe s polno elana in idej za bodoče življenje. Po krajšem klepetu ob skodelici kave sem s presenečenjem začel ugotavljati, da slovenstvo na Švedskem ne pada v zaton, ampak se počasi spet prebuja v mladih srcih.

In kaj je bil vzrok našega srečanja? Nogomet!!!! Oj!?. Jaz in nogomet res nisva najboljša prijatelja, toda se bom potrudil da bom znal pravilno napisati. In kdo so ti mladi Slovenci, ki radi igrajo nogomet?

Urban Rozman
076-266 67 43

Mario Kocjanov
076-889 82 38

Matej Rozman
070-958 94 72

Urban in Mario sta skupaj igrala nogomet eno leto v Domžalah v II. zvezni ligi. Matej je igral v različnih moštvih juniorjev tukaj v Göteborgu. Njihov interes je, da ustanovijo slovensko nogometno društvo malega nogometa (4+1) in se vključijo v prvenstvo malega nogometa v Švedski, ki traja od septembra do februarja meseca. Igra se 1x na teden. V Göteborgu igrata dve skupini po osem ekip. Najboljše štiri ekipe iz vsake skupine gredo naprej igrat na play off (izpadanje). Zmagovalec gre naprej igrat v Stocholm, kjer se igra proti zmagovalnim ekipam s cele Švedske.....Zmagovalec gre nato naprej na Evropsko prvenstvo in predstavlja Švedsko. (ps. Jaz in nogomet sva različna pojma, zato se opravičujem, če sem napisal kaj narobe ali se izrazil na napačen način.) Fantje potrebujejo malo reklame in možnosti, da se jih sliši med mladimi Slovenci in Slovenkami. Dobrodošli so vsi: igralci in navijalci, kajti sedaj imamo tudi mi možnost, da imamo svoj slovenski nogometni klub v Švedski, ki se bo imenoval "Slovenija". Možnosti so velike, za nadaljno razvijanje športa, zato predragi bralec – bralka dobrodošli v klub! Bodi zraven od samega začetka! Pomagaj s tvojo prisotnostjo, s tvojim glasom, da se sliši Slovenija tudi na Švedskem. Lokale za trening so si že našli. Tu lahko tudi organizirajo igranje nogometa za vse člane.

Dobrodošli smo tudi mi, "tazrela mladina", kajti malo gibanja smo tudi mi potrebni, da nam splahnijo malo trebuščki. Kajti tisti, ki že dalj časa delajo aktivno v društvih, vedo, da je potrebno veliko truda, dela in volje za aktivno delovanje. Lahko jim zaželimo veliko sreče,

nam Slovencem pa malo ponosa in patriotizma in jim priskočimo v pomoč. Fantje, srečno in veliko uspeha! Slovenec-Slovenka, dobrodošli v Göteborgu. Jaz pa lahko zaključim s staro Šifrerjevo pesmijo:

"Za prijatelje si je treba čas uzet, se poveselit in kdaj znat potrpet. Nagnimo vrč s slastjo, kot prej nikol še, saj za prijatelje je dobro le najboljše je.....!"

Lado Lomšek

Tulipani iz Amsterdama

Po več letih želja, za ogled tulipanov smo se odpravili na pot 12. aprila. Močan dež nas ni spravil v slabo voljo, saj v avtobusu smo se seznanili še z ostalimi potniki. Pot po južni Švedski, z trajektom čez vodo, po triurni vožnji po Danski na trajekt za Nemčijo. Kar smo prvo opazili, da je bilo tako zeleno, listje na drevesih in cvetoče narcise in lilije. Prenočili smo v hotelu v mestu Ahreburg. Po zajtrku naprej, ustavili smo se v majhnem mestu za kratek počitek in ogled trgovin, saj smo že bili v Holandiji, brez, da smo prešli carino. Namestitev v Hotelu NH v Utreht. Skupna večerja in počivat, kajti naslednji dan zgodaj v Bloemenveiling kjer vsak dan na licitaciji prodajo milijon rož, ki se takoj po prodaji že odpeljujejo do kupca. To je 1,6 km ogromna dvorana in dve veliki sobi z računalniki, da lahko preko njih sodelujejo na licitaciji. To je danes že omogočeno delati od doma. Kar hitro so odpeljali rože na vse konce sveta. To je vsak dan. V Amsterdamu smo se z zaprto ladjo peljali po kanalih, kjer smo skozi stekleno streho si ogledovali hiše, ki so ozke in visoke. Na zunanji strani imajo obešen škripec da lahko po vrvi dvignejo pohištvo in ga skozi okno dajo v hišo, ker je preosko po stopnicah. Vsak je gradil kolikor je imel denarja. Kanalov v Amsterdamu je ca 100-160 in dolžina vseh je ca 100 km. Nekaj prostih ur smo izkoristili za ogled mesta in trgovin. Kupili nekaj spominkov in vožnja domov v hotel. Naslednji dan v mesto Lisse, kjer smo si ogledali tovarno porcelana za njih znan belomoder Delforslin ki je vse narisano ročno. Imajo 16 delavcev, večina dekleta. Lahko smo si ogledali te izdelke v trgovini in tudi kupili. Zraven priložijo certifikat, da je ta izdelek originalen in ne ponaredek.

Vožnja do parka Keukenhof je bilo šele začetek pisanega cvetja. Njive z tulipani vseh barv, hiacinte in pa seveda sam park z 28 hektarji, gozda, okrasnih grmov in cvetnih aražmajev. Vodni potočki in klopi za počitek saj je bilo veliko naenkrat. V samem parku je paviljon z cvetjem, ki je bolj za zaprte prostore, begonije v vseh barvah, amarilisi, lilje. Prava paša za oči. Tudi restavracije, prodajalne spominkov in seveda cvetja. Ljudi z vseh koncev sveta. Na parkirnem prostoru je stal avtobus Ljubljanske registracije in šoferja sta povedala, da Kompas vsakih 14 dni sprejme turiste iz Kitajske, jih vozi po Evropi, odpelje nazaj v Paris in vzame druge. V parku smo srečali tudi par iz Škofje Loke in prijetno smo poklepetali. Le kje še ne srečaš Slovence. Z Marijo sva izven parka po kratkem sprehodu prišle do prodajalcev čebulic tulipanov, lilij in seveda holandske coklje napolnjene z čebulicami. Malo za vsakega doma. Nazaj v hotel z lepimi spomini na te čudovite tulipane. Prva čebulica je prišla iz Turčije 1576 leta. Po letih so si samo bogataši lahko kupili čebulico tulipana, ki v današnjem vrednosti krone stala nekaj tisočakov. Bogataši so založili vso svoje bogastvo v te drage čebulice in nekateri so ostali brez vsega, ker so špekulirali. Švicar Carolus Clusius, je bil možki kateri je prvo čebulico prinesel v Holandijo in to leta 1590. Zadnja leta je Holandija enih največjih prodajalcev čebulic in cvetja. Danes se to dela vse strojno in, ko odcvetijo jim odrežejo glavice, pustijo, da se posušijo in nato odrežejo do čebulice. V jeseni se čebulice vzamejo iz zemlje in so za prodajo. Vse te njive cvetja in park si je za ogledat le mesec april in maj, zato je takrat največ turistov.

Naslednji dan smo se odpravili v Harlem na ogled (blomstervagnar) vozovi, kateri imajo vsako leto različne teme, Sound of Music, Alice i Underlandet, ABBA, vse je okrašeno z različnim cvetjem od vrtnic, lilij, tulipanov, narcis in različnega zelenja. Povorka ca 400 m na traktorjih, tovornjakih se premika po mestu, da si to vsak lahko ogleda, ca 40 km dolga vožnja. Ta cvetlični vlak je samo na ogled dva dni zato so potovanja tako urejena, da en avtobus to vidi na koncu potovanja, drug pa na začetku. Imeli smo vse te dni čudovito sončno in toplo vreme. Na poti smo si tudi ogledali kmetijo kjer izdelujejo sir iz kravjega, kozjega in ovčjega mleka. Poskušnja sira in tudi trgovina. Zraven pa delavnica holandskih cokljev. Kot je povedal Jani je sedaj vse strojno in par cokljev vzame 15 minut da je gotov prej pa 1 mesec

Ja, tehnika, tudi tukaj trgovina seveda coklji vseh velikosti in barv. Tudi švedske coklje so prodajali. Holandija je država kolesarjev in bili smo presenečeni nad parkirno hišo koles in zunaj na stojalih parkiranih par tisoč koles. Praktično in urejeno.

Seveda smo morali poiskati tudi njihovo nacionaljed »palačinke« velike kot krožnik, z nadevom mesa, slanine, sadja, marmelade kar je pač kdo izbral. Dobro in sitosno. Prespali smo v Bremenu, zaradi zakasnele skupne večerje si samega mesta nismo ogledali, kot samo vožnja z avtobusom.

To je bil izlet z prijatelji, kateri smo bli zelo zadovoljni z šestimi dnevi potovanja, ki se morda ni začelo preveč lepo, je se pa končalo z soncem in obljubo, da bomo šli drugič kam drugam. Potovanje z avtobusno

agencijo Resemakarn je prijetno, ker vedo kaj je vredno videt, guide vse lepo pove o znamenitostih, ki so vredne ogleda, cena je primerna, ker je skupinska in še novih znancev srečaš.

Še dolgo mi bodo ostali spomini na polja cvetja, to se neda opisati, mora se doživeti. Zato vam obljubim, da Vam ne bo žal, če se boste odločil i za ta ogled. Hvala Zenom, Mariji in Kariju za prijeten minidopust.

Slike Marija Perovič, text Marija Kolar

Osamosvojitve Slovenije

Spomladi 1987 je skupina slovenskih izobražencev v 57. številki Nove revije objavila svoje prispevke za slovenski narodni program. Suverenost so razumeli kot pogoje za to, da iz naroda nastane nacija, torej narod s svojo lastno državo. Rešitev slovenskega narodnega vprašanja so videli v samostojni slovenski državi, povezani v jugoslovansko konfederacijo. O odcepitvi Slovenije in ustanovitvi lastne države so še dvomili zaradi načelne pravice zvezne države do obstoja. SFRJ in zveza komunistov sta omejevali suverenost naroda, zato so bile nujne demokratične spremembe v državi in družbi. Odgovor oblasti na te pobude je bil odklonilen, toda tudi vedno več komunistov je zagovarjalo spremembe v slovenski družbi, zato so bile neizbežne. Skrajno odklonilen odziv Beograda in ostalih republik pa je samo še okrepil narodno enotnost Slovencev.

Ob oživljanju razprav o položaju Slovencev in krepitvi centralizma v nekdanji skupni državi se je zelo okrepila politična vloga JLA (Jugoslovanska ljudska armada), ki se je začela vmešavati v politično dogajanje. Vojni svet je marca 1988 ocenil, da v Sloveniji poteka protirevolucija s pristankom in celo s sodelovanjem oblasti. Kritični članki v tedniku Mladina o JLA so jo pripeljali do zahteve po aretaciji treh novinarjev in podčastnika JLA (afera JBTZ). Vojaško sodišče v Ljubljani jih je obsodilo na zaporne kazni v srbskem jeziku, zato je proces pri Slovencih zbudil hud odpor, saj je pomenil poskus poniževanja Slovencev.

Zaradi premalo odločnega zavzemanja za suverenost in je 1989 Zvezo komunistov Slovenije zapustilo veliko članov, kar je prisililo takratno oblast v Sloveniji, da je novembra 1989 uzakonila večstrankarski sistem. S splošno podporo Slovencev je prepovedala tudi »vsejugoslovanski miting« v Ljubljani, ki so ga pripravljali privrženci velikosrbske politike. Srbija in Erna gora sta zato uvedli gospodarske sankcije na Slovenijo.

Konec 1989 so se opozicijske stranke združile v Demokratično opozicijo Slovenije (Demos), da bi na demokratičnih volitvah lažje premagale stranke, ki so predstavljale kontinuiteto s prejšnjim sistemom. Demos je tako zmagal na večstrankarskih volitvah 1990. To je omogočilo, da je julija skupščina Republike Slovenije sprejela Deklaracijo o suverenosti Republike Slovenije in določila enoletni rok za sprejem nove ustave. Beograd in nekatere republike so Slovenije skušali prisiliti naj te ukrepe prekliče. Tako je Vojaški svet JLA maja 1990 ukazal poveljnikom slovenske teritorialne obrambe, naj vso opremo in orožje prenesejo v skladišča JLA. Več kot tri četrtine slovenskih občanov je orožje izročilo. Slovenija se je tako čutila ogroženo od JLA, zato se je začela s soglasjem slovenskega vodstva, ilegalno oblikovati in urediti t.i. Manevrska struktura narodne zaščite.

Te dogodki so samo še spodbudili nezadovoljstvo Slovencev do Jugoslavije, kar je pripeljalo do odločitve za plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Plebiscit je bil izveden 23.12. 1990, od 93,2% volilnih upravičencev jih je 95% glasovalo za samostojnost. Po zakonu o plebiscitu je morala biti ta odločitev uresničena v šestih mesecih.

Slovenija je 25.6. 1991 sprejela Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in Deklaracijo o neodvisnosti ter s tem razglasila in formalno uvedla državno samostojnost. Neodvisnost Republike Slovenije je bila naslednji dan slovesno razglašena na ljudskem zborovanju na Trgu republike v Ljubljani. Veselje Slovencev doma, v zamejstvu in po

svetu, nad razglasitvijo neodvisnosti, kar je bilo tisoletno prizadevanje naših prednikov, pa je prekinila vest, da so enote JLA zapustile kasarne, da bi preprečile našo neodvisnost. Kot toliko njihovim predhodnikom, ki so si želeli pokoriti Slovence, jim to ni uspelo.

Žal se v Sloveniji Dan državnosti, ki ga praznujemo 25.6. vse preveč razume, kot še en dela prost dan, da nerazumljive sramote, da veliko Slovencev sploh ne ve kdaj se je Slovenija osamosvojila, niti ne omenjamo. Slovenci bi morali razumeti ta dan, kot združenje naporov Slovencev skozi stoletja in združenje Slovencev v sedanosti za en sam cilj – svobodno odločanje o lastni usodi. Vsi ti napor in žrtvovanje Slovencev skozi vso svojo dolgo zgodovino so se simbolično uresničili v eni sami točki - v dvigu slovenske zastave pred slovenskim narodom in celim svetom, s čimer smo pred vsemi dokazali, da si upamo, kar so nam hoteli vsi preprečiti in da imamo zaradi tega pravico do prihodnosti.

Vir: Wikipedia

Brez odločnosti v vojni osamosvojitve najbrž ne bi uspela

Okrogla miza Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve

18. maj 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve je organiziralo javno tribuno z naslovom Sprejemanje osamosvojitvenih aktov, na kateri so sodelovali pravniki **Anton Tomažič, Tone Jerovšek, Miro Cerar** in **Rajko Pirnat**. **Tomažič: Niti slučajno si niso vsi želeli osamosvojitve.** Tomažič, nekdanji predsednik zakonodajno-pravne komisije v Skupščini Republike Slovenije, je pojasnil, da si osamosvojitve niti slučajno niso želeli vsi. Kot pravi, so nekateri potihoma želeli otežiti osamosvojitve in se zato igrali z različnimi interpretacijami, npr. **Ciril Ribičič**.

Povedal je, da je v času osamosvajanja Slovenija sprejela deklaracijo o suverenosti, zoper katero se je SFRJ odzval z ustavno obtožbo in zahtevo po razveljavitvi. Izpostavil je, da se je Slovenija takrat sklicevala na pravico do samoodločbe in celo na naravno pravo, vendar je bila deklaracija kljub temu razglašena za protiustavno, toda *"tega mi nismo več resno jemali"*. Zatrnil je še, da je **France Bučar** Demosu na izrazito nedemokratičen način preprečil uveljavitev večinskega volilnega sistema, kar naj bi pred kratkim tudi priznal z obrazložitvijo, da bi lahko v večinskem sistemu Demos premočno zmagal

na volitvah in bi bila Slovenija tako preveč podobna Hrvaški.

Cerar: Stoletja smo hrepeneli in čakali na osamosvojitve. Miro Cerar je dejal, da je bila osamosvojitve resnično nekaj fenomenalnega in da smo si jo zaslužili s tem, da smo preživeli skozi stoletja ter hrepeneli in čakali na ta trenutek. Ob tem opozarja, da smo se danes oddaljili od tega vzdušja, da smo v nečem enotni. Poudaril je, da smo Slovenci s kulturnim prebojem povzdignili sebe v narod, hkrati pa smo tudi na pravnem in političnem področju po njegovem mnenju *"zadeve peljali neverjetno korektno"*. Na duhovni ravni smo, kot pravi, z osamosvojitvijo uresničili *"težnjo po svobodi duha"*.

Nekateri za osamosvojitve, nekateri odločno proti. Izpostavil je tudi pomembnost tega, da smo Slovenci vsak korak v osamosvojitvi naredili po pravni poti, kar nam je olajšalo mednarodno priznanje. Prepričan je tudi, da nam bo spomin na osamosvojitve še prišel prav in nam bo v oporo v težkih trenutkih.

"Takrat je bila absolutno dilema: nekateri za, nekateri medlo za, nekateri medlo proti,

nekateri pa odločno proti osamosvojitvi. To je bilo dejstvo in tudi relativno normalno pričakovanje za tisti čas, saj konec koncev ni lahko in enostavno čez noč spremeniti miselnosti, ko si desetletja verjel v neko skupno državo. To je do neke mere razumljivo," je še povedal.

Pirnat: Brez odločnosti v vojni nam najbrž ne bi uspelo. Pirnat, minister za pravosodje v prvi slovenski vladi, je dejal, da smo ob osamosvojitvi gradili tudi demokratično ureditev. "Takoj in vzporedno z osamosvojitvenimi akti smo sprejemali akte, ki so pomenili bistveno spremembo družbene ureditve ter pravnega sistema," je pojasnil. Dodal je, da je bilo naše ravnanje v času osamosvajanja pravno, vendar po njegovem mnenju najbrž ne bi uspelo, če ne bi imeli velike odločnosti v vojni in če ne bi bile tudi ugodne druge okoliščine. Potegnil je tudi vzporednico z današnjim časom in dejal, da stranke niso slabe, vendar morajo v njih delovati ljudje, ki ne mislijo, da bodo tako služili nekim parcialnim ali zasebnim interesom.

"Nekaterim se ne more zgoditi nič, drugim pa vse". Jerovšek, prav tako nekdanji predsednik zakonodajno-pravne komisije v Skupščini RS, je dejal, da se nove pravne norme danes razlagajo na podlagi stare miselnosti in da je pri nekaterih strukturah tako močna, da si po svoje razlagajo določene norme. Meni tudi, da se v tej državi nekaterim ne more zgoditi nič, drugim pa vse, od obtožb do sodnih procesov, kar je po njegovem mnenju skrb vzbujajoče.

Aleksander Kolednik

Povojni politični zaporniki na Slovenskem

Te dni mineva 106 let od rojstva našega ateka, zdaj že pokojnega Avgusta Budje. V letih 1947/48 je bil brez dokazov obtožen protidržavnega delovanja, ker se je (bojda)

pogovarjal o takratnem političnem stanju v državi s sodelavci na oddelku splošne bolnice v Mariboru, kjer je bil zaposlen kot bolničar. V očetov spomin objavljam naslednji članek o krivicah, ki jih je nad nedolžnimi zagrešila takratna oblast, povzet iz zapisov tujih avtorjev. A. Budja

Povojna komunistična oblast je bila na zunaj sicer videti pravna in celo demokratična, vendar je v bistvu delovala tako, da si je manjšina zagotovila neomejeno oblast nad večino. Partija se je v imenu ljudstva postavila nad ljudstvo in si tako ustvarila pogoje za oblastništvo in nasilje.

Po mnenju partije je bilo takrat v naši domovini ogromno nepopoljšljivih protidržavnih elementov oziroma sovražnikov socialistične ureditve. To je narekovalo, da je takratna oblast ustanovila kazenske zavode in jih začela polniti z zanjo neprimernimi in nevarnimi ljudmi. Skrb za množično zapiranje ljudi je prevzela Ozna (Oddelek za zaščito naroda), aretacije pa so opravljali člani Knoja (Korpus narodne obrambe Jugoslavije), JA in narodna milica.

Zapiranje je potekalo po hitrem postopku. Brez sodbe ali drugačne obrazložitve so osumljence preoblekli v zaporniško obleko, ostrigli na golo in jih potisnili v zapore ali delovna taborišča. Najhujši zasliševalci so bili iz vrst Ozne, večina sodnikov pa ni imela nikakršnega znanja o sodni zakonodaji. Tako so ljudi obsojali (tudi na smrt) čevljarji, trgovski pomočniki, uslužbenci, oficirji...

Zapornike so kaznovali na različne načine, jih poniževali, preganjali in topli, prebujali sredi noči in jih gnali telovadit, polivali z mrzlo vodo, jih prisilili držati roke v zrak do onemoglosti, stati na prstih nog in se dotikati zidu s prsti rok. Med hujšimi mučenji je »pranje glave« (večkratna potunkanja glave v vodo), med najhujšimi pa inzulinška injekcija (odvzem sladkorja iz krvi in vračanje sladkorja v žilo), po kateri je mučeni redno padel v nezavest.

Zdravstvena oskrba zapornikov je bila

zelo pomanjkljiva. Zdravstveno stanje zlasti političnih obsojencev ni nikogar zanimalo. Težje bolnike so odpeljali neznano kam. Zelo hitro so izginuli tudi umrli.

Zaporniki so prejeli le toliko hrane, da so ostali pri življenju. Zjutraj so bili običajno postreženi s črno kavo (projo) in koščkom koruznega kruha, za kosilo je bila prekuhana voda z zeljem, repo ali krompirjem (za priboljšek je bil ričet), za večerjo pa prežganka ali ostanki od kosila. Še posebej je bilo hudo zaradi rednega pomanjkanja vode.

Kljub strogi zastraženosti so zaporniki stalno mislili na pobeg in jih tudi organizirali. Ker je bil skoraj v vsaki skupini za pobeg agent Udbe, je bilo le malo pobegov uspešnih.

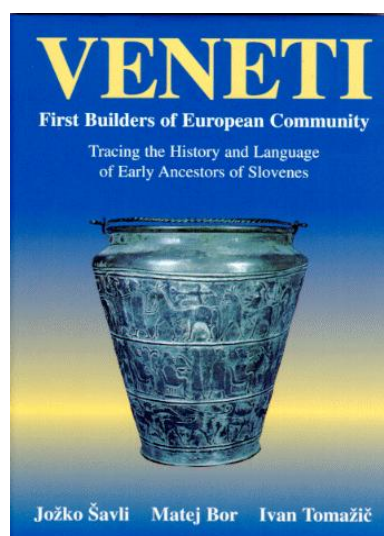
Življenjske razmere v nekaterih zaporih in delovnih taboriščih so bile tako slabe, da so obupavali in klonili tudi mlajši in zdravi zaporniki. V delovnih taboriščih so bili nameščeni v lesenih barakah, v katerih se je trlo od 100 do 150 zapornikov. Spali so v nadstropnih posteljah, večinoma po dva na enem ležišču. Nič boljše ni bilo v zaporih. V

samicah in bunkerjih so običajno ležali kar na golem betonu ali zemlji. V vseh zaporih in taboriščih je bilo okrog 80 odstotkov političnih zapornikov in 20 odstotkov kriminalcev, ki so marsikje nadomeščali paznike.

Samo v letu 1945 je bilo na celotnem področju Slovenije zaprtih 2918 oseb, narodna milica pa je v času delovanja sodišč narodne časti aretirala nad 5000 oseb. Nekaj let pozneje je bilo zaprtih mnogo več. V ljubljanski jetnišnici, ki je imela kapaciteto za 400 kaznjencev, se je gnetlo kar 1198 oseb. Partijski upravni aparat se je moral tri leta po vojni ukvarjati tudi z vojnimi ujetniki. Januarja 1947 je bilo na ozemlju Slovenije 17 vojaških taborišč in ena bolnica. V teh ustanovah je bilo skupaj 14.479 vojnih ujetnikov.

Najbolj množično zapiranje ljudi je bilo v času od 1945 do 1956. Šele ko je bil Tito od strani Američanov resno opozorjen, naj preneha z množičnim zapiranjem ljudi, se je komunistični nasilni stroj začel počasi ustavljati, dokončno pa se je zaustavil šele leta 1990, po prvih demokratičnih volitvah.

In memoriam: Jožef Šavli

Sporočamo tragično novico, da je v petek 11. sušča, v 68-tem letu starosti, preminil neutrudni raziskovalec izvora Venetov, velikan slovenstva, dr. Jožko Šavli. V spominu ga bodo ohranili med drugim tudi njegovi številni zapisi, preko katerih je tudi najzaslužnejši za ponovno prebuditev raziskav o izvoru teh praprebivalcev. Brez njega projekta Veneti.info ne bi bilo. V pripravi je konferenca s sejo njemu v spomin, ki bo potekala junija v Kobaridu. Iskreno sožalje svojcem in vsem bližnjim sodelavcem izreka uredništvo Veneti.info. Pri Caranthi smo izgubili velikega in vztrajnega sodelavca ki ni pokleknil pod bremenom z katerim so ga obteževali nasprotniki Slovenske zgodovine. Jožko! Ohranili te bomo v lepem spominu! Carantha

Poleg Mateja Bora in Ivana Tomažiča, je v našem narodu zanetil iskrico, ki je prerasla v požar očiščenja, katerega posledica je rodila slovensko osamosvojitve. Slovenskemu narodu in svetu, je s svojim neutrudnim in nesebičnim delom zapustil veliko bogastvo, ki so ga mnogi teptali in uničevali. Žal ga premnogi še vedno in ti isti, brez prekinitve držijo vse vzvode oblasti v svojih rokah. Srce, ki je bilo za slovenski narod, za

resnico, svetlobo in pravico, je od laži, izdajstva, teme in preprek utrujeno odpovedalo. Naj počiva tisočkrat zaslužen počitek v grenki slovenski zemlji.

Avtor: Robert 13. sušec 2011

Spomenik vsem žrtvam vojn bo na Kongresnem trgu

- **Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt"**

Spomenik, namenjen vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanim žrtvam na območju Slovenije, bo prihodnje leto stal v Ljubljani. Krasili ga bodo verzi Otona Župančiča. Spomenik, ki ga v glavnem mestu predvideva novela zakona o vojnih grobiščih, bodo predvidoma postavili prihodnje leto, so pojasnili na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, ki je odgovorno za postavitev spomenika. Čas postavitve pa je kljub temu še vedno pogojen s predhodnim končanjem vseh za to potrebnih postopkov. Na ministrstvu napovedujejo, da bodo celotni stroški projekta, ki zajemajo izvedbo javnega natečaja za izbor oblikovne oziroma idejne rešitve ter javnega naročila za postavitev spomenika, znašali 500.000 evrov. Finančne konstrukcije sicer še nimajo v celoti zaprte, bodo pa potreben obseg sredstev skušali zagotoviti v proračunih za leti 2011 in 2012. Javni natečaj bodo po njihovih napovedih izvedli še letos.

Župančičeva "ena domovina"

Spremembe zakona o vojnih grobiščih iz leta 2009 med drugim določajo, da se v glavnem mestu postavi spomenik vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanim žrtev na območju Slovenije. Na spomeniku bo po določbah zakona kot posvetilni napis verz **Otona Župančiča**: *"Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt."*

Al. Ma.

16. april 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

petek, 20. maj 2011

Plavanje po Velikem kanjonu v ZDA

Martin Strel, plavalni pustolovec in rekorder na daljave se pripravlja na nov drzen projekt.

Med 4. in 6. junijem, 2011 bo preplaval bo del znamenitega Grand Canyon-ja v zvezni državi Arizona ter posnel popularen Tv šov, ki se bo predvajal širom po svetu. Reka Kolorado je biser sedmih zahodnih Ameriških držav in Martin želi s svojim plavanjem opozoriti na pomembnost ohranjanja te čiste reke v regiji. Reka skupaj s številnimi jezeri predstavlja velik vir pitne vode. Martinovo plavanje po mrzli in nevarni reki bo spremljala TV ekipa znane ameriške mreže in to plavanje kasneje predvajala širom po svetu v znani TV seriji o Superjunakih tega planeta. Več o projektu se nahaja na spletni strani <http://www.grandcanyonswim.com/>. Stran je samo v angleškem jeziku.

Vir posredovala: Leonida Kembro

KNJIGA: Družinske podobe

Piše: Matjaž Merljak - Objavljeno 13. 05. 2011, ob 08:12

Avgušтина Budja
Foto © Zvonko Bencek

»Vsaka zgodba ima svoj začetek in konec, ko je zgodbe konec pa se začne odvijati nova zgodba.«

Družinske podobe je knjiga o življenju članov slovenske družine, ki je svoje otroštvo preživela v Sloveniji, na Štajerskih gričih in zelenih tratih, odraslo življenje pa preživlja na zahodni

obali Švedske v Landskroni, ki je manjše obalno mesto ob ožini Baltiškega morja med Dansko in Švedsko. Po štiri in pol desetletjih bivanja na Švedskem je svoj davek terjalo spreminjanje etnične identitete v dvojno identiteto.

Avgušтина Budja je Slovenka prve generacije, na Švedsko prišla na obisk k sorodnikom leta 1964, za njo so postopoma prišli še ostali člani ožje družine – oba starša – Avgust in Angela, brat Janez in sestri Gabrijela in Olga. Gre t orej za prikaz življenja slovenske družine Budja pred in po končani drugi svetovni vojni v Sloveniji in po letu 1964 na Švedskem.

V svoje Družinske podobe avtorica vplete kratko analizo povojne slovenske in švedske politike (migracije, asimilacije, integracije, multikulturalizma). Vsebina knjige je nastala predvsem na osnovi lastnih izkušenj, gledanj in zaključkov iz vsakdanjih doživetij tu in tam. Podatki so zbrani iz zasebnega, društvenega in verskega arhiva ter izbrane strokovne in znanstvene literature o migracijski problematiki.

Subjektivna dejstva so v knjigi dopolnjena z avtobiografskimi izpovedmi avtorice, v nekaj že objavljenih intervjujih, ki na osebni in zato svojstveni način osvetljujejo ozadja nastajanja in spreminjanja razdvojene etnične identitete.

Avtobiografija Avgušține Budja je izšla konec aprila na 316 straneh, od tega je v njej približno 100 strani barvnih in črno belih fotografij, ki zrcalijo podobe življenja Slovenke na Švedskem. Radio OGNJIŠČE

Odmev na prebrano knjigo Družinske podobe:

Knjigo sem prebral. Madonca. Zdaj vidim kako dolgočasno življenje je naše, pa tudi bolj enostavno. Si ne predstavljam, takole iti v neznano, v negotovo. A prav o tem razmišljam, ko gledam razlike med vašo, našo in generacijo naših otrok. Manj imaš, bolj si pripravljen na tveganje, bolj reskiraš, ker nimaš nič za izgubiti. Zato ni čudno, da so se generacije bolj selile za kruhom. V naših časih je bilo tega manj. Če gledam naše otroke, ti pa niti od doma ne gredo več. Vse imajo, če bi šli drugam, bi ne imeli tega. Ne vem, ne znam si razlagati današnjih otrok, ki so do 30. doma. No, vsi tudi niso taki, a se mi zdi, da je vedno več taksnih. Ja res, razburljivo, pestro življenje, padci in vzponi. Na koncu bi rekel, da se je lepo vse izteklo. Boris Zmazek

Za vasjo

Tam v hiši za vasjo
Mati kruh nam pečejo
Tam ob hiši za vasjo vrtnice se vzpenjajo
Na polici okenski pelargonija cveti

Tam v skednju za vasjo
Lastovke se vračajo
Na livadi za vasjo čebele med nabirajo
Ribe mirno plavajo v potoku za vasjo
Mati vsak dan čakajo
Otroke svoje za vasjo

Pa je spet pomlad prišla
Riba je zaplavala
Čebela že sedi
Na rdeči vrtnici
Lastovka je priletela
V novo gnezdo se je vsedla

Otroci so domov prišli
Hiša prazna tam stoji.

Anica Stefanic

KARLO PESJAK

Höstprogram:

Hej Augustina,

skickar här meddelandet att Medborgarskolan i Lund organiserar fyra föreläsningar till höst med mig!

http://www.trziski-muzej.si/index.php?option=com_content&view=article&id=9&Itemid=40

"VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND" 20 oktober kl 19.00 i Ystad och 9 november kl 19.00 i Lund

"SKOGENS INVÅNARE" 23 oktober kl 19.00 i Osby, samt 24 november kl 19.00 i Kristianstad.

Här kommer också direkt länk till Youtube med mitt bildspel om "Sverige - Svedska.

<http://www.youtube.com/watch?v=xL0Y3WaD1Vc>

Andra bokade visningar av olika föreningar är:

15/8 SPF Svalöv kl 14.00 "SLOVENIEN I MITT HJÄRTA"

12/9 Östra Karups församling i Båstad kl 14.00, ej bestämd tema

04/10 Vuxenskolan i Tyringe kl 19.00 Biblioteket - "VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND"

17/11 SPF Boken i Valje kl 14.00 "VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND"

27/11 Logen Norre Port Halmstad kl 11.00, ej bestämd tema.

Många hälsningar från Karlo Pesjak.

Razstava in predavanje o "Švedski" v Trziču je zelo uspelo! Na otvoritvi sta govorila župan in kurator muzeja. Na predavanju je bilo čez 80 ljudi, zadnji pa so se drenjali na stopnicah, vsi so rekli, da sem končal prehitro in bi še gledali "Švedsko"! Spodaj objavljamo nekaj neobdelanih fotografij z otvoritve, z večernega doživetja ob razstavi Karla Pesjaka.

Karlo in Inga

Minister Žekš obiskal Švedsko/MME

V soboto, 9. aprila, je minister za Slovence po svetu dr. Boštjan Žekš s sekretarjem mag. Primožem Ilešičem in vodjo ministrovega kabineta Anjo Lorenzetti ob 20. obletnici samostojne Slovenije in Slovenske zveze na Švedskem obiskal rojake v mestu Malmö. Tam je bil redni občni zbor Zveze slovenskih društev. Oglasil se nam je rektor Slovenske katoliške misije (SKM) na Švedskem, Zvone Podvinski.

Zbrali so se predstavniki vseh slovenskih društev od zahoda do vzhoda. Minister se je udeležil letnega občnega zbora, kjer je poslušal, s kakšnimi prijetnimi zadevami se srečujejo ljudje, ki vodijo slovenska društva, s čim se ukvarjajo rojaki na Švedske in prisluhnil, s kakšnimi težavami se Slovenci rešujejo, da bi ohranili slovenstvo in mlade vključili k ohranjanju slovenstva. Minister je pozdravil in nagovoril navzoče in povabil, naj se zavedajo, kako pomembno je, da slovenstvo ni na jeziku, ampak v srcu. Obenem je povabil, da naj se zavedajo, kako pomembno je ohraniti spomin na preteklo življenje in dogajanje, zato je pomembno, da bi se arhivi urejali in digitalizirali. Slovenija si lahko pomaga, se dobro razvija in v vseh teh težavah bo potrebno pravilno se srečati s preteklostjo in jo dogovoriti. Slovenija sama ne bo rešila svetovne krize, lahko pa rešuje življenja. V Sloveniji je videti vse narobe, a ni vse slabo: smo na poti demokracije, nikjer pa ni raja na zemlji. Zanimivo, je povedal, da smo 400 let pred državnostjo imeli sveto pismo v domačem jeziku, to nam je lahko v ponos.

Kot je še povedal rektor Zvone Podvinski, se je občni zbor se je zaključil s kulturnim programom, kjer je moški pevski zbor Planika iz Malmoja (pripravljajo se na 35-letnico neprekinjenega delovanja) zapel tri pesmi, venček narodnih je dodal trio sester Budja, Viktor Semprimožnik pa je zaigral na harmoniko ... SD Planika je poskrbelo za večerjo. Gostje so se odpravili na Dansko. Zvone Podvinski pa je ministra Žekša povabil, da se drugo leto ob zlatem jubileju SKM udeleži binkoštnega srečanja v Vadsteni.

OGNJSICE 16. 4. 2011

Dogodki na Švedskem

Družina Lomšek po sv. maši

V Göteborgu so praznovali dan starševstva: Med 19. in 25. marcem Cerkev na Slovenskem praznuje teden družine. Temu praznovanju se pridružujejo že kar nekaj let tudi rojaki iz Göteborga tretjo nedeljo v mesecu marcu, kar je bilo letos dan po prazniku sv. Jožefa.

V cerkvi Kristusa Kralja je bila ob 16. uri sv. maša. Po njej so se rojaki in rojakinje zbrali kar v lepem številu tudi v župnijski dvorani, kjer je Slovenski Dom organiziral proslavo v čast staršem, materam in očetom. Marija Kolarjeva je vodila krajši program, kjer sta skupaj s Katarino Zupančičevo prebirali lepe pesmi, ki so bile posvečene materam, otroci so deklamirali Prešernovo pesem O, Vrba, srečna draga vas domača, Jože Zupančič, naš harmonikar pa je pomagal, da se je zapela slovenska narodna pesem in da je bilo azpoloženje navzočih še bolj veselo in slovensko. Fantje so potem z nageljni obdarili mamice, dekleta pa so nageljne podarila očetom. Tako so se

zahvalili vsem staršem za lepo poslanstvo slovenske besede in kulture, s katero je obarvana slovenska vernost na Švedskem. Hvala Slovenskemu Domu za pogostitev ob tej priložnosti in vsem nastopajočim ter

sodelujočim, ki so poskrbeli za lepo praznovanje očetovskega in materinskega dneva tudi v Göteborgu na Švedskem.

Zadnje slovo od Majde Ivič iz Landskrone: Majda Ivič, rojena Bračič, je zagledala luč sveta v Celju 16. junija 1932. In ta lučka življenja je ugasnila 26. januarja 2011 v Helsingborgu. Njen mož Štefan je po krščanski navadi poskrbel, da jo je pred odhodom s tega sveta obiskal duhovnik Wojtek Šeliga, ki med drugim delom duhovno oskrbuje bolnike v tej župniji in ki ji je podelil poslednje zakramente.

Majda je v Celju obiskovala Mestno šolo. Kasneje se je izučila za tkalko in je bila zaposlena v Metki v Celju vse do 1960. leta, ko je meseca septembra pobegnila v Avstrijo. Tam sta se s Štefanom Ivičem poročila in od tam sta prišla na Švedsko meseca marca leta 1961. Najprej ju je pot pripeljala v Västerås, kjer sta do 1963. leta delala v Asei. Takrat sta imela dopust in avtomobil in sta tako prišla do Landskrone, kjer sta našla delo in stanovanje. Delala sta v Thulinverk, kjer je bila Majda zaposlena vse do pokoja. Leta 1965 je začela tudi s tolmačenjem ljudem, ki so se preselili iz republik nekdanje Jugoslavije v Landskrone. Tolmačenje je opravljala vse do leta 2010.

Z Majdo in Štefanom so se rojaki srečevali pri slovenskih sv. mašah v Landskroni. V Vadsteni sta kar nekaj let poskrbela za kranjske klobase. Leta 1995, čeprav nekoliko že bolna, sta se pridružila slovenskim romanjem v Lurd. Aktivna sta bila tudi v slovenskem društvu v Landskroni in še bi lahko naštevali. 23. marca 2010 pa je poteklo 50 let, kar sta s Štefanom prišla na Švedsko.

Slovo od pokojne Majde Ivič je bilo 15. februarja 2011 v Landskroni s sv. mašo zadušnico, ki sta jo vodila p. Roman iz Landskrone in župnik Jerzy iz Helsingborga. Slovenski duhovnik pa je isti dan maševal za pokojno Majdo v Göteborgu. Prvo nedeljo v mesecu marcu pa so se slovenski rojaki pri sv. maši spomnili tudi pokojne rojakinje, ki so jo vključili v molitve. Majda in Štefan sta bila tako poročena 50 let, saj sta se »vzela« 16. decembra 1960. leta v Treiskirchenu v Avstriji. Pokojni Majdi Ivič želijo rojaki z južne Švedske, skupaj z dušnim pastirjem Zvonetom, naj počiva v miru, Štefanu pa, da v Bogu najde moč in tolažbo ob

izgubi drage mu žene in življenjske spremljevalke.

Branje PASIJONA v Göteborgu, 17. april 2011

Velikonočni prazniki na Švedskem: V Veliki teden Gospodovega trpljenja, smrti in vstajenja sta slovenski skupnosti iz Jönköpinga in Göteborga vstopili na Cvetno nedeljo. V prvi župniji Sv. Frančiška je zelo malo vmesnega časa, zato je bilo bogoslužje nekoliko hitreje opravljeno, saj je takoj sledila sv. maša v švedskem jeziku. Kljub temu se je prva, druga in tretja generacija zbrala k sv. maši, kar je bilo prijetno presenečenje. Seveda pa je bilo zato bolj čutiti sproščenost in cvetnonedeljsko razpoloženje v župniji Kristusa Kralja. Rojaki so se zbrali na dvorišču, kjer je bil blagoslov zelenja. Od tam je po evangeliju o Jezusovem slovesnem vhodu v Jeruzalem zadonela slovenska pesem Hvali svet Odrešenika. V cerkvi je bila spominska fotografija Felixa Zankarja, ki je umrl 28. marca 2011 v San Salvador de Jujuy, ki leži v Andih. Tako so se rojaki iz Göteborga poslovili od svojega prijatelja in znanca ter sodelavca, saj je Felix kar nekaj časa preživel na Švedskem.

Blagoslovitev velikonočnih jedi, Göteborg 2011

Velikonočni dogodek pa so praznovali z blagoslovom jedi, ki ga je na veliko soboto opravil v Göteborgu hrvaški duhovnik Ilija Janjić. Slovenski duhovnik pa je bil v istem času zbran z rojaki iz Stockholma, ki so po blagoslovu jedi obhajali velikonočno vigilijo v kripti stolne cerkve. Po sv. maši so se zbrali k velikonočnemu

žegnu v dvorani, kjer je bilo prijetno velikonočno vzdušje. Naslednji dan sta bili velikonočni sv. maši še dopoldne v Eskilstuni, kjer se je zbrala slovenska skupnost in po sv. maši je sledilo srečanje v družini Štihovih. Po prijetnem obedovanju je sledila pot v Köping, kjer je vselej slovensko prijetno. Lepo velikonočno bogoslužje se je nadaljevalo v društvenih prostorih, kjer so vsi skupaj zaužili blagoslovljena velikonočna jedila. Potem se je slovenski duhovnik podal na dolgo pot proti domu. Kajti velikonočni ponedeljek je vselej povezan s slovensko skupnostjo v Göteborgu. Tudi tam se je zbralo lepo število rojakov, ki so skupaj praznovali po slovensko velikonočni dogodek. Potem pa je Misijski pastoralni svet pripravil »velikonočno večerjo«, saj so skrbne mame pripravile domači kruh in velikonočna jedila ter slovensko potico in pirhe, da je bilo zares kot doma. Hvala Katarini, Mariji, Sigrid in ostalim, ki so pomagale, da je bilo počutje prijetno domače in velikonočno razpoloženo.

V Göteborgu so praznovali Dan starševstva, marec 2011

20 obletnica samostojne slovenske države: Tudi rojaki s Švedske lepo povabljeni, da se udeležijo pomembnega praznovanja v Ljubljani, ki bo 1. Julija. Okoli 17. ure zvečer bi se zbrali na Tromostovju, oziroma pred Prešernovim spomenikom. Tam boste dobili navodila, kje bo stojnica za Slovensko skupnost iz Švedske. Skupaj z ID Slovenija v svetu in s Slovensko katoliško misijo na Švedskem boste imeli stojnico, kjer bo mogoče videti marsikaj zanimivega iz tistih časov, ko ste leta 1991 demonstrirali za samostojno državo Slovenijo. Seveda se bodo takrat v Ljubljani predstavili rojaki z vseh kontinentov, ki so pripomogli k temu, da je danes Slovenija samostojna in neodvisna, prepoznavna v svetu kot demokratična država. Potrebne informacije dobite pri vašem duhovniku Zvonetu. Pokličite na telefon 0046 (0)708278757. Rojaki, ki ste takrat doma, zelo dobrodošli v Ljubljani.

18. švedsko slovenski vzpon v slovenske hribe: Letos se bodo rojaki s Švedske, skupaj z rojaki iz domovine ponovno zbrali v Blatnem pri bratu Zdenkotu in svakinji Eriki, od koder se bodo potem podali v različne družine k počitku. Zbrali se bodo proti večeru v petek 22. julija in na god Sv. Brigite Švedske, se bodo podali v posavsko hribovje. Čakajo jih srečanje z Lisco, Bohorjem, Sv. gorami in še kakšno presenečenje bo na vrsti. Na god Sv. Jakoba pa bodo pohod končali z zahvalno sv. mašo. Potrebne prijave povejte na telefonsko številko do konca 25. junija na telefon +46 (0) 708278757, od začetka meseca julija pa na slovenski telefon +386 (0) 31811520 ali na bratov telefon +386 (0) 74956386. Dobrodošli!

Zadnje slovo od rojaka in prijatelja Felixa Zankarja: Felix se je rodil v Vodichah, ki ležijo med Ljubljano in Kranjem, v decembru leta 1924. Po končani osnovni šoli se je izučil za mizarja. Kmalu po priključitvi Gorenjske k Tretjemu rajhu leta 1941, je bil komaj 18 leten Felix mobiliziran v Wermacht. Kot nemški vojak je služil v od Nemcev okupirani Franciji. Med drugim je služil tudi pri obrambi utrjenega mesta La Rochele ob francoski atlantski obali. Po zavezniški invaziji Italije je bil premeščen v to deželo, na znamenito Gotsko linijo, s katero so Nemci poizkušali zaustaviti prodiranje Američanov in Angležev proti severu. Žrtve v bojih, posebno v Apeninih med Firencami in Bolonjo so bile ogromne. Felix je pripovedoval, kako je mnogo njegovih sovojakov padlo, tik preden se je njegova skupina vojakov predala Američanom. Kot vojni ujetnik je preživel kar nekaj let v Italiji. Kljub vsem težavam in križem je bil Bogu hvaležen, da je preživel vojno morijo. Prijatelju Jožetu Benigarju je pripovedoval, da se je za milostno rešitev šel zahvalit Materi Božji v Loreto.

Felix Zankar med svojimi prijatelji na Švedskem; Spodaj: Felix z družino

Ker je po vojni v domovini Sloveniji zavladal komunizem, se ni upal vrniti domov. Edina dežela, ki je bila tedaj odprta bivšim nemškim vojakom, je bila Argentina. Tako je Felix proti koncu 40-tih let prejšnjega stoletja priplul v Buenos Aires. Kot mizar ter je tam kmalu dobil delo v državnem podjetju, kjer je čez čas postal delovodja. Delal je po več argentinskih mestih pri vzdrževanju državnih objektov. Pripovedoval je, da se je za časa Peronove vlade imel zelo lepo, vendar pa ga je v tem času zelo mučilo domotožje. V mislih je bil često na obisku na svoji lepi Gorenjski, pri svoji mami, saj jo je moral zapustiti še kot otrok. Domotožje mu je pomagalo pri odločitvi, da je je v začetku 60-tih let prejšnjega stoletja odločil obiskati domovino. Na jugoslovanski Ambasadi v Buenos Airesu so mu zagotovili, da se nima česa bati, da bi obiskal domovino.

Kljub obljubi pa so ga ob prihodu domov takoj aretirali in zaprli na gradu Brestanica (nekdanji Rajhenburg). Tam je doživel razna ponižanja, tako da se je po izpustitvi iz zapora že po kratkem obisku pri mami in sorodnikih, ilegalno napotil čez Karavanke na Koroško. V Avstriji je dobil azil. Po kratkem času bivanja v begunskem zbirališču, je prispel na Švedsko.

Tu se je zaposlil v SKF. Še pred odhodom v domovino, se je Felix poročil z Argentinko iz mesta San Salvador de Jujuy, ki leži v Andih, na severozahodu Argentine. Žena je prišla na obisk na Švedsko, vendar se ji verjetno ni tukaj dopadlo, zato se je vrnila v svojo domovino. V drugi polovici 60-tih let je Felix dobil delo na ladji Gripsholm. Tam je delalo kar precej slovenskih rojakov, ki so se imeli zelo lepo in so tako imeli priložnost videti velik del sveta. Za Felixa je bilo to idealno delo. Na ladji je bil zaposlen kot dežurni gasilec. Še boljše pa je bilo zanj to, ker je tako imel veliko priložnosti obiskati svojo ženo, ko se je ladja nahajala v južnoameriških pristaniščih.

NUNCIJ msgr. Emil Tscherring pred krizmeno sv.mašo, Göteborg, 21. 04. 2011

V tem času sta z ženo dobila dva otroka, sina Gustava in hčerko Gracielo. Po dolgoletnem delu na švedskih ladjah in zasluženi upokojitvi, se je Felix za stalno naselil v Argentini. V času svojega zasluženega pokoja je nekajkrat obiskal svoje prijatelje na Švedskem. Felixa so njegovi prijatelji doživljali kot plemenitega in dobrega moža, kar je tudi v resnici bil. Večji del življenja je bil

razpet med svoje tri velike ljubezni: rojstno domovino, družino v Argentini in pa Švedsko, v kateri je, kot je večkrat rekel, preživel najlepše dni svojega življenja. Naj mu Mati Božja, katero je srčno ljubil, pri njenem Sinu Jezusu Kristusu, v katerega je srčno zaupal, izprosi milost večnega življenja in večne sreče. Dobri Bog pa naj mu podeli večni pokoj. Naj počiva v miru in naj si spočije od svojega truda. Felixu v zahvalo in spomin, njegovi prijatelji na Švedskem.

vaš Zvone

VADSTENA 2011

Binkošti v Vadsteni in sveta birma:

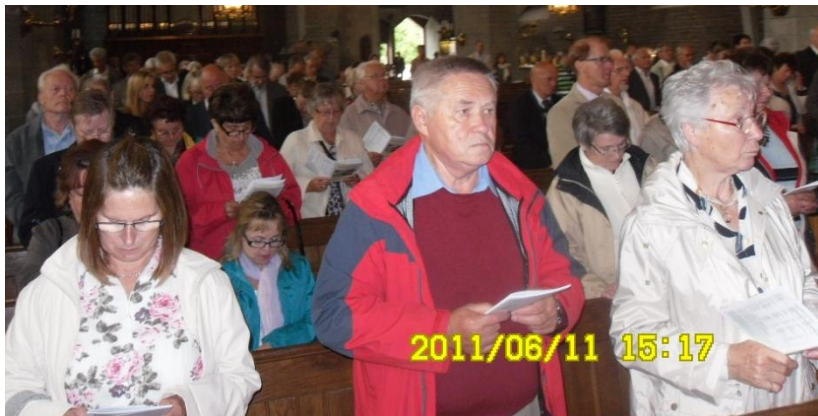
Letošnje praznovanje binkoštnega dogodka je bilo še posebej slovesno, saj smo ponovno imeli med sabo birmance. Zato nas je ob tej priložnosti obiskal upokojeni ljubljanski nadškof, msgr. Alojz Uran, ki je mlade fante in dekleta potrdil v veri. Obiskali so nas tudi rojaki s Švice, skupaj z njihovim dušnim pastirjem Davidom Taljatom, ki je v Vadsteni tudi somaševal. S svojo mladostno igrivostjo pa so slovenske rojake na Švedskem in vse goste v Vadsteni nagovorili z igrico tudi mladi šolarji iz Berlina. Tako so pokazali, kaj so se med drugim naučili pri dopolnilnem pouku slovenskega jezika. Kulturni program in slovensko rajanje je bilo v isti dvorani, kjer se zbiramo že dolga leta, torej za obzidjem, kjer je pred cerkvijo Sv. Brigite Švedske posajena tudi slovenska lipa.

Za veselo razpoloženje pa je z izvrstno glasbo in pesmijo poskrbel glasbeni Trio Goveja župca. Tako smo tudi ta binkoštni dogodek praznovali na poseben način, kot nekakšen uvod v zlati jubilej naše misije, ki bo zaznamovan za binkošti leta 2012. Leta 1962 je prišel med nas za deset let Jože Flis, ki je uradni ustanovitelj Slovenske katoliške misije na Švedskem. Hvala vsem, ki ste do sedaj z mnogimi žrtvami in z veliko ljubeznijo vsa ta leta podpirali slovenske dušne pastirje vse od nastanka misije do danes. Vsaka zahvala pa je seveda prošnja, da se delo in poslanstvo Slovenske katoliške misije nadaljuje tako dolgo, dokler bodo duhovne potrebe med rojaki na Švedskem. Sv. Mašo je vodil upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran, in je bila po namenu vseh vas romarjev. Za jedačo in pijačo so tudi tokrat poskrbele članice Misijskega pastoralnega sveta in njihovi pomočniki, ki se jim ob tej

priložnosti zahvaljujemo. Hvala tudi za darovnice dobitkov na srečolovu, izkupiček je šel za gradnjo Slomškovih objektov. Po sv. maši je bilo pred cerkvijo kratko fotografiranje in nato je sledila tradicionalna procesija do Slovenske lipe in od tam v cerkev Sv. Brigite, kjer so bile pete litanije s slovesnimi odpevi, blagoslov in zaključna pesem Marija, skoz življenje. Petje je vodila rojakinja Jerica Gregorc s Stockholma. Hvala vsem, ki ste prišli od blizu in daleč ter polepšali ta binško praznik!

Hvala vsem, ki ste pripomogli k lepemu praznovanju. Osebnostno se zahvaljujem društvu Planika iz Malmö-ja za organiziranje avtobusa, ki nas je z juga Švedske popeljel v Vadsteno. Pridružujem se besedam Marjete Pagon: upajmo, da ni bilo zadnjič! FOTO IN TEKST: Gusti Budja

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 2 från www.slovenienhistoria.se, som handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna.

Sammanställt av Vesna Jakše bl.a. från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net samt från www.hervardi.com (slaget vid Nikopolis)

Under ärkehertig Ernst Järnet njöt provinserna av Inre Österrike eller Karantanien av en period av fred. Han levde i fred med grevarna av Celje (Cilli) i nedre Štajerska (Steiermark), som senare blev Habsburgfamiljens rivaler. På gränsen hotade dock redan faran för turkiska invasioner, därför lät han befästa Ljubljana.

1424 dog ärkehertig Ernst Järnet och begravdes i klostret Reun nära Graz. Hans efterträdare var hans tre minderåriga söner Fredrik V (*1415), Albert VI (*1418), and Ernst II (* 1420), som blev skyddslingar hos brodern Fredrik IV av Tyrolen. Ernst II dog redan 1432. När bröderna Fredrik V och Albert VI blev myndiga kom de överens om en uppdelning där Fredrik V blev härskare över Inre Österrike (Karantanien), medan Albert VI fick mindre egendomar. Ganska snart därefter kände sig Albert VI förfördelad och började hata sin bror och grevarna av Celje blev hans allierade.

1440 kröntes fursten Fredrik V i Aachen till kung Fredrik IV. Två år senare, 1442, började han besöka sina nedärvda provinser och kom 1443 till Koroška (Kärnten), huvudprovinsen i Karantanien. Där frågade han den lokala makten, om de kunde låta honom hoppa över den urgamla kröningsriten i bondkläder på furstestenen, eftersom han redan var kung. De gick med på det och han gav dem sitt kungliga ord (sin ed) på att provinsens privilegier skulle respekteras. Sedan svor de honom sin lojalitet. 1444 bekräftade han sin ed med ett kungligt fribrev.

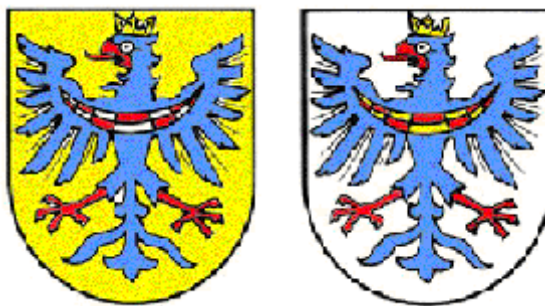

Efter kröningen bröt åter en strid ut med grevarna av Celje, men det tog slut redan nästa år när kungen erkände grevarna av Celje som statsprinsar och skrev ett **arvskontrakt** med dem, som innebar att **den av ätterna som först dog ut skulle ärva den andra.**

1452 kröntes Fredrik IV i Rom till kejsare och gick till historien som kejsare Fredrik III. Under det följande året stadfäste han åter det falska (som det senare visade sig) dokumentet Privilegium maius, som gav titeln "ärkehertig" till alla prinsar av huset Habsburg.

När den siste greven av Celje dog **ärvde Fredrik III genom arvskontraktet deras omfattande egendomar (ett ödesdigert vägskäl i historien där slovenerna miste chansen till slovenskt styre över alla sina områden)**, men han hade fortfarande en dispyt med sin bror Albert VI. När Albert VI med stöd av österrikiska soldater och

soldater från Wien belägrade Fredrik III i hans Burg i Wien uppstod en mycket seriös situation. Som tur var kom trupper från provinserna i Inre Österrike till kejsarens hjälp. Bland dem visade särskilt krainarna, dvs. slovenerna från Krain (Kranjska) mycket tapperhet och mod. De hade alltid visat sig pålitliga även i det förflutna och fick därför guldfärg på sin banner istället för den vita.

Kranjskas (Kraains) vapen med guld- och vit bakgrund.

Först när Albert VI dog 1463 upphörde stridigheterna i familjen Habsburg. Sedan dess ledde kejsar Fredrik III, son till Ernst järnet, ärkehertig av Inre Österrike - Karantanien, sina nedärvda provinser i en europeisk, eller rättare sagt, världslig stormakt.

Pegam och Lambergar på en bikupefront.

En av de äldsta sekulära berättelserna, som också besjöngs i folksånger, är duellen mellan *Pegam och Lambergar*, den ökände jätten i Wien och den slovenske hjälten. Gašper Lambergar från slottet Kamen hade visst vunnit i hela åttiofem turneringar innan dess.

Valvasor skriver i sin bok som omnämns i [del 3](#) om slottet Kamen, att dessa två män finns på en bild målad på slottets vägg där de kämpar mot varandra. Pegam var en tjeckisk jätte som alla var rädda för och inte vågade säga emot tills Lambergar slogs med honom på liv och död och högg huvudet av Pegam i duellen.

Ett ödesdigert slag, som öppnade vägen för det Osmanska riket långt in i Europa, var **slaget vid Nikopolis (1396)**. Detta slag fick inte sådan uppmärksamhet i historieböckerna under Jugoslaviens tid som [slaget i Kosovo](#) (1389), som har kultförklarats av serberna, fast det egentligen var det förstnämnda som var det verkligt avgörande för det fortsatta förloppet. Nikopolis i Bulgarien är tvärtom tämligen okänt för slovenerna, trots att de har historiska band till slaget där. Nikopolis ligger vid Donaus vänstra strand på gränsen mellan Bulgarien och Rumänien (Vlaško). Under slaget i Kosovo besegrades endast serberna av turkarna, som lade Serbien och en stor del av Bulgarien under sig. Sju år senare, den 25 september 1396, förlorade däremot de samlade kristna styrkorna under ledning av Sigismund av Ungern (senare kejsare över Heliga romerska riket) mot de turkiska

erövrarna i Nikopolis. Rollen som serberna hade vid detta slag vill de av förklarliga skäl inte ståta med - ett möjligt skäl till att det tystades ner...

Sigismund av Ungern hade samlat en stor europeisk armé med omkring 10 000 fransmän under befäl av dåtidens förnämsta franska adel, som i dagens Tyskland möttes upp av tyska riddare och de tillsammans drog vidare mot Wien, där förutom österrikare även slovenier från Kärnten, Krain och Steiermark anslöt sig. Slovenerna leddes med stort ståt av greve Herman II Celjski (av Cilli). De tågade alla till Budim (dagens Budapest) där ungrarna anslöt sig samt riddarna Ivanov från Polen och tjeckiska trupper. Till alla dessa anslöt sig också 1000 hästburna välutrustade engelsmän under ledning av hertigen av Lancaster. Från väst kom sedan armén med kroater, bosnier och ungerska (Pannonien-) slovenier tågande. Till sist anslöt sig även rumänerna under hertig Mirca och transylvanerna under hertig Sedmograški.

Rekonstruktion av Herman II:s kranium gjord av konstnären Rudi Španzel.

Tillsammans var de mellan 60 000 och 100 000 kristna soldater som med övriga blev en armé på 120 000 man. I slutet av augusti begav sig Sigismunds armé utmed Donau mot söder. Under deras marsch mot det belägrade Istanbul, där de på vägen tog över städerna Vidin och Rahov med riktning mot Nikopolis, ansöt sig till dem även den serbiske knez Štefan Lazarević med ca 5000 man. Allt tydde på att slaget skulle avgöra många länders och nationers öde i Pannonien, på Balkan och i Centraleuropa. De 200 000 turkarna leddes av sultan Bajazid, också kallad "Jildrim", eller Blixten, som var en briljant och erfaren strateg. Han stod mittemot en brokig samling riddare och adelsmän från många europeiska länder, som leddes av kung Sigismund, vars ledning inte alla helt och hållet hade accepterat.

Detta faktum visade sig vara avgörande för slagets utgång. De europeiska samlade "korstågsmännen" var övertygade om att de skulle slå sönder turkarna och jaga dem till Istanbul och sedan ut ur Europa. De sade sig vara beredda att följa efter dem till Jerusalem, om det så skulle behövas. När striden började var den om möjligt säkert ännu grymmare, blodigare och råare än vad vi brukar se på film från medeltida strider. Före striden uppkom den första allvarligare oenigheten då kung Sigismund ville slå framåt mot turkarna med sina ungrare, slovenerna och rumänerna, då de sistnämnda redan hade haft tillfälle att lära känna de turkiska soldaternas krigsföring. Mot detta opponerade sig framförallt fransmännen, som ville kämpa till sig den största äran i striden.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

rudolf.ursic@qlocalnet.net**IVAN CANKAR**

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

fbjenkomalab@msn.com**SD SIMON GREGORČIČ**

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

aa.macuh@gmail.com**KD SLOVENIJA**

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

c.m.stopar@telia.com**SLOVENSKI DOM**

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Jože Zupančič, 031-98 19 37

marianne.ratajc@byggnads.se**SLOVENSKA AMBASADA**

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,

e-pošta: vst@gov.siurad.slovinci@gov.si**SKD FRANCE PREŠEREN**

Box 5271

402 25 Göteborg

Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

lomsek@spray.se**Slovensko društvo PLANIKA**

V:a Hindbyvägen 1

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

ivankafranseus@hotmail.com**SLOV. DRUŠTVO STHLM**

BOX 832, 101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08 8572 59

zavrel@bredband.net; martingregorc@yahoo.com**PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM** c/o Bencek-

Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

orfeum@bredband.net**SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO**

Darko Berginc; Kadettg 30 D

254 55 Helsingborg

Blagajnik: 042-156 188

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10

372 50 Kallinge

Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031711 54 21

Zvone.podvinski@rkc.si

Vročé in sončno poletje // En varm och solig sommar

Slovenska zveza na Švedskem

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Jesen/Hösten 2011

ISSN 2000-2173

Št./Nr 36 Letnik/Årgång 10

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 36 Letnik / Årgång 10

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: Proslavljanje 20-letnice samostojnosti RS, Olofström; Vadstena 2011; Barnakälla 2011; Fotografije na zadnji strani / Sista sida: Počitnice pri Mali Nedelji; Karlo Pesjak z vnukom; Sommarflickor Felicia Franseus och Yasmine Akel, Malmö; Vadstena 2011. Foto: različni avtorji,

Izbor/Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	1	INNEHÅLL
Uredniška beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
<i>Slov. društvo Stockholm</i>	<i>5</i>	
<i>Slovenski DOM, Göteborg</i>	<i>5</i>	
<i>Slovenija, Olofström</i>	<i>7</i>	
<i>Simon Gregorčič, Köping</i>	<i>12</i>	
<i>Planika, Malmö</i>	<i>14</i>	
<i>Orfeum, Landskrona</i>	<i>17</i>	
Kultura	21	Kultur
Pisma/Reportaže	30	Brev/Reportage
Naša Cerkev	44	Vår Kyrka
Aktualno	48	Aktuellt
Slovensk historia	55	Slovenska zgodovina
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

E-post: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2011
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 november 2011,
använd adressen ovan

Avgust / September

Poletje je na vrhuncu. Sonce žge kot se za avgust spodobi. Iščemo senco in vklapljamo klimo, da bi premagali vročino. Tako vsaj je v Sloveniji, kjer se nahajam že od sredine julija. S Švedske dobivam poročila, da je padlo ogromno dežja in da se temperature vrtijo okrog 20 stopinj. Smo čudni, kajne? Ko ni sonca, ga vsi hočemo in obratno. Še dobro, da se pri vsaki hiši ne da "šraufati" vremena gor in dol. Potem bi bil šele cirkus.

Bliža se čas trgatve v Sloveniji... tako daleč je v avgustu grozdje zrelo pri Mali Nedelji Foto: Augustina Budja

Kaj pa svetovna kriza? Kriza... hm, kriza je tako vedno. Počasi se bomo kar navadili nanjo. Vedno bodo slabi ljudje na tem svetu. Vedno bodo skrbeli samo za svoje debele riti in kradli, kar je še za ukrasti revnim in vedno bodo delali probleme ter se obnašali izkoriščevalsko. Tako kot na Švedskem je takšnih in podobnih tipov tudi v Sloveniji veliko. V krizi pa postanejo nesposobneži, ki iz kupa zlata ustvarijo kup dreka. Na žalost pa s tem pokopljejo tudi podjetje in delavce. Pa se za vsako rit enkrat najde palica. Zato pa iz tega barabinskega sveta še bolj zasijejo v svet izjeme, ki so na srečo številne in ljudem vračajo upanje v lepši svet.

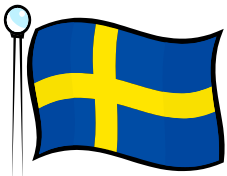
*Pogrnjena miza za rakov supé - kräftsupé,
kjer bi užival tudi August Strindberg*
Foto: Thomas Karlsson

V uredništvu mesece pred izidom vsake številke revije zbiramo razne dopise, podatke in predvsem smo veseli vaših fotografij, ki pa jih je nato treba izbrati in postaviti v našem tromesečniku na pravo mesto. Na ta način nastane nekakšen kolaž, ki je šele potem zanimiv tudi za naše bralce. Koliko sto fotografij je potrebno pregledati, izbrati, kombinirati, preložiti, veliko lepih slik pa ostaja v mapah, mojih in v mapah rednih dopisnikov ali priložnostnih resenerjev! Tako je pač, nekje se je potrebno opredeliti in izbrati, da bi bil material dovolj pregleden. Gledamo s svojimi očmi - moje oko sicer vidi stvari drugače kot tvoje, vendar uredniki ustvarjamo v upanju, da izberemo tisto tapravo, slike in besedila, ki so nato za bralce SLOVENSKEGA GLASILA primerna in zanimiva.

Spoštovani bralci SLOVENSKEGA GLASILA - srečno na vaših poteh!

AB

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Vsi si želimo zdravja in lepih sončnih dni, toda to poletje ni bilo tako lepo kot smo si to želeli. Saj so res sončni žarki večkrat pokukali skozi oblake, toda v juliju in avgustu nas je dež kar naprej zalival.

Brata STOPAR: Ciril in Jože

Zato pa je bilo lepo vreme v juniju, ko se nas je precej udeležilo romarskega srečanja v Vadsteni, saj nas je obiskal tudi slovenski nadškof Alojzij Uran. Po sv. maši in procesiji pa je bilo neverjetno lepo v dvorani, kjer smo prisostvovali kulturnemu nastopu otrok iz Berlina. Zares so se potrudili, govorili so v slovenskem jeziku; upam da bo marsikoga to spodbudilo za nekaj podobnega na Švedskem. Ker je prišel iz Slovenije tudi dober trio muzikantov smo imeli priliko tudi plesati. Še enkrat poudarjam, da so vsa srečanja Slovencev na Švedskem pomembna za obstoj slovenstva na Švedskem, pa naj si to bo na društvenem nivoju, pokrajinskem nivoju, romanju v Vadsteno ali na Slovenskem kulturnem srečanju. Samo če bomo skupaj držali in si pomagali, bomo obdržali slovensko jezik in kulturo ter vero vase. Le tako bomo obstali in dokazovali, da živijo Slovenci na severu Evrope, toda le do takrat, dokler se bomo srečevali.

Slovenska zveza je ob 20 obletnici samostojnosti Slovenije poslala čestitko predsedniku RS, predsedniku državnega zbora RS, predsedniku vlade RS in Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Posebno se nam je za to zahvalil dr. Pavel Gantar, predsednik parlamenta RS.

No pa nismo samo pošiljali čestitke, prav tako smo v slovenskih društvih svečano praznovali ta dogodek, kar se lahko vidi v poročilih iz društev. Kot smo se dogovorili na občnem, zboru bo celo leto 2011 v znamenju praznovanja samostojnosti naše domovine Slovenije.

Konec julija in začetek avgusta pa nas je bilo Slovencev na Švedskem kar za 265 oseb več kot običajno. V Kristianstadu je bilo svetovno srečanje tabornikov, Jamboree 2011, med njimi je bilo tudi nekaj sto Slovencev, mladine in odraslih.

Konec avgusta pa so bili še zadnji pikniki, eden izmed zadnjih je bil v Barnakälla, ta je bil letos res jubilejni, saj se že desetič srečujemo na istem mestu. Čeprav sem bil organizator tega srečanja, pa na žalost nisem mogel biti prisoten zaradi kirurškega posega, ki je bil že tretji to poletje. Bolezen oziroma zdravje nam reže pot usode našega življenja.

V septembru bo v Olofströmu štirinajst dnevna slovenska slikarska in foto razstava. Letos bo 5 umetnikov razstavljalo svoja dela.

V soboto 1. oktobra pa vabimo vsa društva in ostale, da se res udeležijo 22. Slovenskega kulturnega srečanja v Köpingu. Na pot se boste odpravili z avtomobili,

kombiji in avtobusi. Zveza pa bo povrnila del stroškov društvom. Pridite, Lojze in člani društva Simon Gregorčič vas nestrpno pričakujejo, da vas pogostijo in....

Torej se vidimo v Köpingu! Do takrat pa SREČNO.

Program dela Slovenske zveze

- ✚ 17-25. september, slovenska slikarska in foto razstava v hiši kulture Längan v Olofströmu.
- ✚ 1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu. Organizator SKD Simon Gregorčič in Slovenska zveza.
- ✚ Oktober- november, koncerti, vinske trgatve in martinovanja.
- ✚ 19. novembra, sestanek UO Slovenske zveze.
- ✚ December: miklavževanja in praznovanje božiča in silvestrovanja.

<http://www.slovenija-danes.slovenci.si/>

<http://www.uszs.gov.si/>

VABILO

na otvoritev slovenske slikarske in fotografske razstave.

Vernisaža- otvoritev bo v soboto 17. septembra ob 14.30 – 16.00 ure v
kulturnem centru

LÄNGAN

Museivägen 3

pri Holje parku, v bližini muzeja in nogometnega stadiona na cesti 121 pri vhodu v Olofström (300 m naprej od Turistbyrå in Stig Ericsson bil).

Razstavljalce bodo naše umetnice iz likovne sekcije:

Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon,

Zinka Karlsson ter priznani fotograf **Karlo Pesjak**

Razstava bo odprta tudi:

18. septembra od 10-16.00 ure

24. in 25. septembra od 10- 16.00 ure

Vabimo vas, da se v čimvečjem številu udeležite slovenske slikarske razstave

Ob 14.30 uri. Razstavljena dela bodo tudi naprodaj.

Po končani vernisaži vas vabimo v društvene prostore na majhno zakusko- kruh, klobaso, kavo ter slovensko vino.

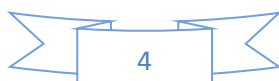
Organizator razstave je KD Slovenija iz Olofströma, sponzorji so:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

ABF Olofström, Blekinge

ter kulturni odbor občine Olofström

Ciril M. Stopar

Pismo Slovenskega društva v Stockholmu

Solna 11-08-21

Leto je bilo 2007: Recitacija Ane Zupančič. Vir: Domači arhiv

Delo v našem društvu poteka v glavnem po starem tiru. Na občnem zboru v marcu smo izbrali, oziroma potrdili odbor, ki je po sestavi isti kot lansko leto. Za predsednika je bil izvoljen spodaj podpisani, za podpredsednika Martin Gragorc, tajnik in blagajnik je še vedno Tone Kisovec. Druga dva člana odbora sta pa Andrej Šepic in Vika Lindblad.

Aktivnosti, ki smo jih izvedli do sedaj, so bile sodelovanje pri razstavi antičnih predmetov v stokholmskem Armee' museum ter izlet v grad Skokloster. Prvo nedeljo v septembru pa organiziramo obisk in mogoče tudi soudeležbo na letnem letalskem mitingu v Vallentuni.

Pavel Zavrel

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Foto: Arhiv društva SLOVENSKI DOM, 2006

Prvega pol leta je že mimo, toplota in sonce naredita svoje, da se sprostimo, lenarimo ali se odpravimo na kakšen izlet. Delo v društvu smo zaključili s praznovanjem 20-letnice samostojne Slovenije. Po sv. maši smo se zbrali v Övre salen, kjer smo se s kratkim programom in razstavo spomnili demonstracij v Stockholmu in vsako soboto na Brunnsparken v Göteborgu, da bi Slovenija bila država zase in sama gospodarila z denarjem in svojo politiko. Na razstavi so bili

izrezki s časopisov in slike, ki so pokazale požrtvovalnost Slovencev v podpori za samostojno državo. Sedaj smo država zase že 20 let in rezultati niso ravno takšni, kot smo želeli in pričakovali. Vendar obstaja upanje na boljše.

Karlo Pesjak, znan slovenski fotograf, ki je imel več razstav doma in na Švedskem, je pokazal diapozitive naše druge domovine. Kako lepa je Švedska od severa do juga, lepa narava, prijazni ljudje in lepa jezera za oddih in užitek! Na koncu je Slovenski Dom pogostil vse navzoče z narezkom, pijačo, kavo in pecivom. Klepet, smeh in pogovori so končali naše praznovanje, zaželeli smo si prijeten dopust v Sloveniji ali tukaj in zadovoljni šli domov. Jeseni se bomo udeležili obletnice v Köpingu in Malmö. Dragi člani, če ste zainteresirani za kakšen izlet, javite to Upravnemu odboru in bomo poskusili urediti.

Nekaj slavlencev je med nami:

September	Ivan Horvat 70 let Toni Sajovic 60 let Vinko Tomažič 70 let Mikael Allerdahl 70 let
Oktober	Leopold Leskovar 70 let
November	Marijo Perovič 70 let

Želimo Vam miren sen,
sanje o travnikih,
posutimi s cvetjem,
o mirnih oceanih s srebrnimi odleski,
o otokih, ki jih sami izmišljate,
o lahkotnem pogovoru s prijatelji,
o poteh, ki vodijo k ponovnim srečanjem,
o potolaženi žalosti,
o novem upanju!

Vse najboljše za Vaše rojstne dneve. Naj Vam bo življenje posejano s cvetjem, naj Vas povsod spremljata sreča in zdravje, naj v Vaših srcih bije ljubezen in naj se Vam izpolnijo vse želje.
Čestitke in Nazdravje!

Ne vem, kaj naj dodam še za konec svojega dopisa. Včasih ni tiste prave volje za delo v društvu ali doma, nekako vse črno se kaže, toda so tudi lepi trenutki, preživeti ob dobrih prijateljih in znancih, ki odpihnejo črn oblak in sonce sprt posije in vse je drugače, svetlo, pride nova moč, ki premaga vse. Kako smo lahko srečni, da smo zdravi, da lahko uredimo sebe in morda pomagamo nekemu v stiski. Bodimo hvaležni za tisto malo in ne hrepenimo po tistem velikem. Pa brez zamere in lepo se imejte do prihodnjic.

Za Upravni Odbor Marija Kolar

V SPOMIN!

V sredo, 13. Julija 2011, smo se v kapeli na Fridhem pokopališču poslovili od **Jožeta Švagana**, ki je dopolnil samo 69 let. Jože je kot 18-letni mladenič prišel na Švedsko in se zaposlil kot šofer autobusa in taxija. V Göteborgu na Hisingenu, kjer

je stanoval, je bil aktiven v stanovanjski skupnosti in v slovenskih društvih France Prešeren in Slovenski Dom. Bil je nasmejan človek, pozitiven in vedno pripravljen pomagati, tudi potem, ko je bolezen že zaznamovala njegovo življenje. Socialna skupina ga je obiskovala na domu in tudi takrat je pokazal potrpljenje in upanje, da bo odšel spet v svoj rojstni kraj, Slovensko Bistrico, kjer sta si z ženo Sofio ustvarila lep vikend in v katerem so mnogi prijatelji in znanci bili deležni njune gostoljubnosti. Slovenija mu je veliko pomenila in veliko mesecev vsako leto je preživel v hiški na hribu, od koder je bil lep razgled čez dolino in vinogradi. Toda zahrbna bolezen je vse to skrajšala, žena Sofia, hčerka Anna in vnuka Karl in Franc so bili tisti, ki so mu zadnje mesece še lajšali življenje. Ni želel obiskov doma in v bolnici, samo pogovor po telefonu je bil zanj dovolj, zato nam bo ostal v spominu kot nasmejan in pogumen Jože. Ker je ob njegovi smrti bil že čas dopustov, se nas je kar veliko zbralo ob slovesu, kar je tudi dokaz, da je bil zelo priljubljen. Ženi Sofiji, hčerki Anni in Christianu, ter vnukoma Karlu in Francu naše sožalje. Hvala ti Jože za vse dobro, za tvoje delo in pogum, ostal nam boš v lepem spominu.

Marija Kolar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

SVEČANO PRAZNOVANJE SAMOSTOJNOSTI RS

V soboto 25. junija prvič praznovali 20 obletnico samostojnosti Slovenije. Zakaj prvič? To pa zato, ker smo vsako leto v juniju na dopustu v Sloveniji, letos pa nas je precej ostalo na Švedskem. Nekaterim je dopust

začel šele v drugi polovici julija, ostali pa so ostali doma iz zdravstvenih razlogov. Na praznovanje samostojnosti Slovenije se je prijavila lepa skupina aktivnih članov, zato smo še bolj

svečano praznovali v društvenih prostorih. Za dobro voljo nam je spet igral Viktor Sempri-
možnik, ostali pa so pripravili lep in smešen program, saj smo se smejali, da smo se od sme-
ha kar zvijali.

Upajmo, da nas bo tudi naslednje leto precej ostalo na Švedskem, da se bomo spet veselili
skupaj in praznovali ter se spominjali naše domovine, svobodne in samostojne Slovenije.

IZLET IN ROMANJE V VADSTENO

Potovanje v Vadsteno

Pogovor v dvorani

Najprej jih je bilo
prijavljenih štiri-
najst, nato pa se
številka zmanjšala
na osem članov,
kar je bilo perfek-
tno da smo vzeli v
najem kombi in
nas je naš šofer
Rafael Rampre
varno odpeljal
proti Vadstenu.
Ker so v našem
društvu velike
razdalje naju je

naša hčerka Helena zgodaj zjutraj odpeljala iz Blekinge v Småland, kjer smo počakali na pri-

jatelje in kombi, ki se je tja pripeljal iz Olofströma. Z ženo sva bila vesela, da se spet lahko udeleživa romanja v Vadsteno, kajti skoraj vsako leto mora delati za binško praznike. Prvo pavzo smo imeli zgoraj Jönköpinga, kjer smo se tudi priložnostno slikali, saj ne greš na

božjo pot vsak dan .

Po prihodu v Vadsteno smo srečali veliko znancev in prijateljev s katerimi smo takoj stopili v pogovor. Udeležili smo sv. maše in sv. birme, kjer so se birmali otroci iz Göteborga. Veseli smo bili ker smo srečali tudi slovenskega nadškofa Alojza Urana, ki je bil zmeraj zelo priljubljen v Sloveniji in po svetu. Iz samostanske cerkve, kjer smo se spet sli-

kali, smo v procesiji romali v cerkev sv. Brigite. Še prej pa smo se zbrali okoli slovenske lipe, ki je bila zasajena pred 20 leti.

Trio Govejažupca, v ozadju MarijaKolar

Ciril M. Stopar na samostanskem dvorišču

Nato pa smo se odpeljali v dvorano, kjer smo plačali zelo majhno vstopnino ter si privoščili dobro večerjo.

Najbolj zanimivo je bilo, ko so nastopali otroci iz Berlina z igro o »poti v Vadsteno.« Poslušati otroke govoriti v slovenskem jeziku je največje zadovoljstvo, kar ga lahko doživimo. Po svečanih govorih in zahvalah pa nas je zabaval trio iz Slovenije, ki je imel s seboj tudi zanimiva darila, ki so jih prodajali. Čeprav je bila dvorana nabito polna, pa ni tako lahko prodati tako veliko število loterij, ki so bile na razpolago, pa tudi dobitkov je bilo zelo veliko; Lojze iz Köpinga se je zelo potrudil pri prodaji srečk. Prav tako pa je potrebno pohvaliti vse strežno osebje in zahvala gre vsem, ki so se potrudili, da smo se tako dobro počutili.

Toda ne pozabite, naslednje leto, ko bo 50- obletnica Slov. katoliške misije moramo podvojiti naš obisk v Vadsteni!

SABINA KRANJC- nagrajena oseba leta v Jämshögu

Sabina Kranjc, 35 let društva Slovenija, Olofström

Izven Olofströma malokdo pozna Sabino Kranjc, ki je tajnica olofströmskega društva že skoraj desetletje. Sabina je v tistih zrelih letih, ko je že praznovala 40- obletnico in ima moža Brankota ter sinova Aleksandra, ki se uči vojaškega poklica in 12 –letnega Mikaela. Tega zadnjega se spominjamo iz slovenske šole v Olofstömu. Torej Mike je v tistih letih, ko najbolj potrebuje pomoč svojih staršev.

Sabina dela v zdravstvu, toda minulo leto je Sabina končala tudi šolo za pedagoga v prostem času mladine itd. Zaradi svojega izrednega študija ni imela Sabina časa na pretek, da bi pomagala pri društvenih prireditvah, toda kadar smo je izredno potrebovali je prišla na pomoč. V naselju Jämshög, ki je oddaljen le 5 km od Olofstöma se nima mladina kje srečevati. Zato je prišla na idejo, da bi pripravili prostore za srečevanje mladine, ki še hodi v osnovno šolo. Pri tem ji je skočila na pomoč organizacija IOGT, v katero je vključena njihova mladinska dejavnost JUNIS.

Da ne bi zgodbo naredili predolgo, se zdaj vsak petek zvečer srečuje mladina v teh prostorih in imajo razne aktivnosti pod vodstvom Sabine Kranjc. IOGT se bori proti alkoholu in mamilom, Sabina pa poudarja, da je potrebno mladino učiti principov solidarnosti, demokracije, varstva okolja in jih obvestiti o škodljivih posledicah mamil in alkohola.

Zaradi gorečega dela za mladino ji je krajevna skupnost naselja Jämshög na festivalskem dnevu Jämshöga podelila častno in denarno nagrado, kot oseba leta 2011 v Jämshögu. Sabina, tudi UO KD Slovenija se pridružuje čestitkam.

KROŽEK LIKOVNE SEKCIJE

Likovna sekcija je začela s krožkom zelo zgodaj, že 30. julija, saj se pripravljajo na razstavo v septembru.

SLOVO - ŽALOSTNA NOVICA

V 77 letu starosti je 29. julija v Jämshögu pri Olofströmu po dolgi bolezni umrla **MARIJA (Mimica) NOVAK**. Pokojne Mimice se spominjamo, ker je večkrat pomagala slovenskemu društvu pri pripravi hrane, za kar smo ji izredno hvaležni.

Pogreb je bil v cerkvi v Jämshögu 18. avgusta.

Možu Jankotu, hčerki Ester, vnukoma Alexandru in Eriku ter ostalim sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA 2011

17.- 25. septembra, Slovenska likovna in foto razstava v Längan, v Olofströmu.

1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu.

15. oktober, Koncert MPZ Vesna iz Sv. Križa pri Trstu.

17. decembra, miklavževanje.

30. Oktobra: slov. maša v Olofströmu ob 11.00 uri, v Nybru ob 16.30 uri.

Likovna sekcija:

Od julija – decembra, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane.

Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno)

Ciril M. Stopar, KD Slovenija, Olofström

VABILO

*Že stari slovenski pregovor govori:
"Bodi vesel tudi ti,
pozabi na delo in skrbi,
ter zapoj in pleši tudi ti!"*

Slovensko društvo Simon Gregorčič v Köpingu je organizator letošnjega slovenskega srečanja vseh društev na Švedskem. Hkrati bomo tudi praznovali 40. obletnico delovanja društva »Simon Gregorčič« Srečanje bo 1. oktobra s pričetkom ob 17. uri v dvorani Volvogården v Köpingu.

Storili bomo vse, kar se da, da bo vsak udeleženec srečanja srečen in vesel, ter zadovoljen domov odšel! Za dobro voljo in veselje bodo poskrbeli ansambel **Glas** in Folklorna skupina »Juri Vodovnik« Skomarje iz Slovenije.

Za hrano in pijačo je poskrbljeno, prav tako prenočitev (vendar po naročilu)
Dobimo se v čim večjem številu!
Dobrodošli! Upravni odbor

Slovenska föreningen i välkomnar alla vänner och bekanta till en slovensk träff, som kommer att äga rum den **1. Oktober 2011 kl. 17.00** i **Volvogården**, Köping. (Glasgatan 17, 731 30 Köping). Mat och dryck är ordnat, även övernattningsmöjligheter (OBS! reservera i god tid)
Ansambel **Glas** (Röst) och folkdansgruppen Jurij Vodovnik Skomarje från Slovenien står för underhållningen.

Za dodatne informacije/för mer information kontakta:

Alojz Macuh, tel: 0221-185 44 / 073 600 30 92
Franjo Breznik, tel: 0221-194 02 / 073-669 33 34
Alojz Meglič, tel: 0221-107 34 / 070-094 50 05

Välkomna! Styrelsen

Dragi člani društva »Simon Gregorčič« v Köpingu,

Vse najboljše vsem, ki ste praznovali svoje rojstne dni, okrogle obletnice v poletnem času!

Naj vam čestitke sežejo globoko v srce, želimo vam predvsem dosti zdravja, veselja ter veliko lepega in miru v življenju.

Je mnogo stvari, ki si jih želiš

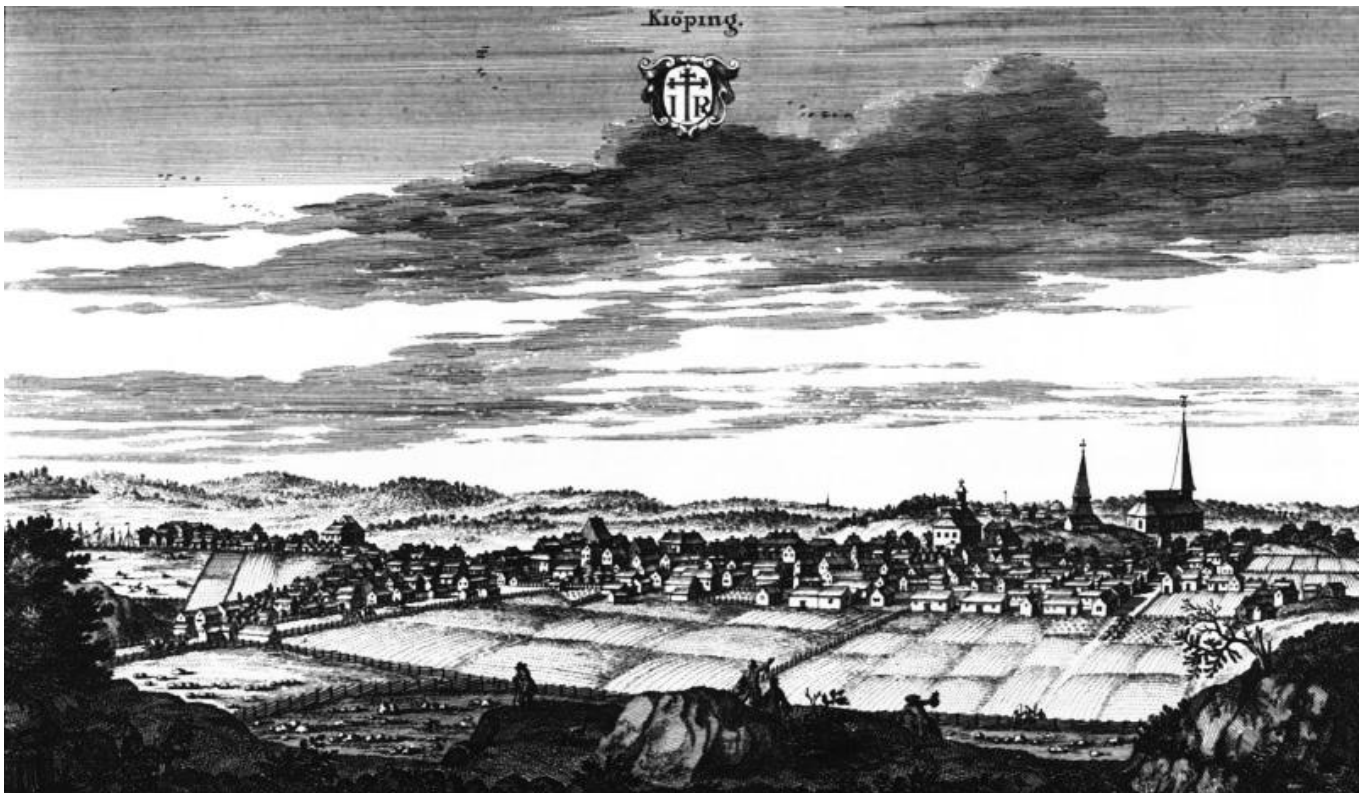
in je mnogo stvari, ki si jih zapomniš, so skromne besede, ki pomenijo veliko in so prijateljstva, ki obstajajo.

Samo enkrat v letu praznujemo svoj rojstni dan.

Naj bo vaša pot posuta z rožami sreče in naj bo na vašem licu vedno nasmeh.

Vse najboljše!

Za UO društva, Alojz Macuh

Köping okrog leta 1700

Planika Malmö – august 2011

Pisati o Planiki v mesecu avgustu je dokaj brezupno početje. Društvo je od sredine junija zaprto, člani so na dopustih. Vsi, ki smo ostali tukaj lahko le skozi okno ali izpod strehe opazujemo igro narave in smo v skrbeh za pridelek na naših vrtičkih. Ko posije sonce se odpravimo na plano, vendar le z dežnikom pod pazduho. Nikoli namreč ne vemo kdaj pride naslednji naliv. Istočasno pa vzhodnemu delu države, od mesta Kalmar navzgor, zaradi izjemne suše pretijo požari v naravi. Sicer pa: v petek, 26. avgusta bomo ponovno odprli društvene prostore, pripravili pa smo tudi preliminarni program prireditev do konca leta. Pa poglejmo; prva skupna večerja bo v petek, 30. septembra. V soboto, 01. novembra bo Slovensko srečanje v Köpingu, v soboto 15. oktobra pa Vinska trgatev v Olofströmu, kjer bo nastopil tudi pevski zbor Planika. V petek, 11. oktobra bo v Planiki Martinovanje z večerjo, soboto 10. decembra pa smo namenili našim najmlajšim, ki bodo proslavili Lucijo, kot vsako leto, pa jih bo obiskal tudi Božiček – Dedek Mraz. Leto bomo v Planiki zaokrožili s Silvestrovanjem v soboto, 31. decembra. Vsi člani bodo dobili vabila.

Felicia Franseus, 13 år

blev så här vacker när hon konfirmerades i våras. Hon går fortfarande i skolan och så förblir det i några år till. Det är inte så lätt – det är så mycket annat som lockar. Som sin kusin Yasmine – på bilden nedan – vill hon vara läkare och arbeta i tredje världen. Å andra sidan: är man 13, hinner man ändra sig många gånger.

Yasmine Akel, 19 år

i full mundering med mössa och affisch tog studenten i somras. Nu väntar flera års studier på universitetet i Lund. Biomedicin är krävande ämne men väntas inte bli någon större match. Hon ger sig nämligen inte i första taget...

Ali ste vedeli...

...da poteče v torek, 16. avgusta ob 24.00 prijavni rok za osebe, ki se čutijo sposobne postati razsodniki pri določanju meje med Hrvaško in Slovenijo. Pa nikar ne mislite, da to lahko postane kdorkoli. Navedeni so številni pogoji glede starosti, izobrazbe, delovnega staža, kandidat, neposredno bo izbran samo eden, pa naj bi bil tudi patriot... Arbitražna skupina bo sicer štela pet razsodnikov, za tri - vključno s predsednikom, se morata državi sporazumeti, ali pa jih bosta **skupaj** izbrali s seznama, ki ga bo sestavila Evropska komisija. Ker je glede na izkušnje iz preteklosti, skupni sporazum dokaj neverjeten, bodo na koncu obveljala imena, ki jih bo izbral predsednik Meddržavnega sodišča v Haagu, katero je zadnja instanca pri izbiri. Zdaleč najpomembnejša je za Slovenijo meja v Piranskem zalivu in izhod na odprto morje. Če sporazum med državama ne bo dosežen, bo meja **določena** po mednarodnih pomorskih pravilih. V tem primeru Slovenija ne bo dobila neposrednega izhoda v mednarodne vode. Pogajanja bodo stekla, ko bo Hrvaška postala član EU, kar bo predvidoma 01. januar, 2012. Saj se spominjate, da je bil sporazum za arbitražo med Hrvaško in Slovenijo podpisan 04. novembra 2009 v Stockholmu?

Latinski izraz arbiter pomeni raz-sodnik, torej sodnik, kateri se pri odločanju ne opira na kakšen zakonik, marveč odloča kot sodnik na nogometni tekmi, torej, po zdravi pameti in po načelih pravičnosti. Na ta načela se na bodočih pogajanjih glede meje v Piranskem zalivu, sklicuje Slovenija.

...da je temnopolti zdravnik Peter Bossman (1955) razlog, da so majhni Piran in slovenske lokalne volitve v lanskem letu omenjale prav vse najpomembnejše agencije ter tiskani in zvočni mediji. Bossman je kandidiral in postal prvi nebeli župan Pirana. Peter se je rodil v afriški Ghani, vendar je zadnjih šest razredov osnovne šole dokončal v Angliji. Želel je postati zdravnik, vendar tam ni dobil štipendije, kar pa mu je uspelo v takratni Jugoslaviji. Na Medicinski fakulteti v Ljubljani je opravil sprejemne izpite in se zadnje leto študija poročil s sošolko Karmen Lakovič. Kot zdravnik je dobil prvo zaposlitev v Zdravstvenem domu Vič, kasneje je delal v turistični ambulanti v Luciji. Danes ima zasebno prakso v Kopru z 2600 opredeljenimi pacienti.

...da je tržaški pisatelj Boris Pahor, vsem znan borec za pravice slovenske manjšine v Italiji, po volitvah za Primorske novice podal naslednjo izjavo. Citat: »Slovenci imajo premalo zavesti. To se vidi v Piranu, kjer imajo temnopoltega župana. To za Slovenijo ni dobro.« Nato je 02. 11. dogodek komentiral še v Delu. Citat: »Moj bog, kje je tu narodna zavest? Nič nimam proti temu, da je temnopolt, a če so že izvolili Neslovenca, bi morali kvečjemu izvoliti člana italijanske skupnosti, ki tam živi.« Kljub tem izjavam se Pahor v slovenskih medijih omenja kot kandidat za Nobelovo nagrado. Čakamo, kako se bo na to odzvala Švedska akademija, ki nagrado podeljuje...

...da se je na lanskih lokalnih volitvah za županske stolčke potegovalo skupno 770 kandidatov, od tega cca 11,5 odstotka žensk. Volivci so med 208 župani izbrali le 10 žensk, kar je manj od 5 odstotkov. V Sloveniji predlagajo politične stranke poleg županskih tudi kandidate za občinske svetnike ali svetovalce, ki podajajo županu predloge in pri odločitvah z glasovanjem neposredno sodelujejo. Tudi pri teh je delež žensk izjemno nizek. Pa ne le nizek: 9 od 208 slovenskih občin ne premore niti ene samcate svetnice. Videti je, da še niso slišali za pozitivno diskriminacijo...

... da je 01. 07. 2011 stopila v veljavo nova prometna zakonodaja. Zaradi prostora se bomo omejili le na navedbo denarnih kazni za posamezne prekrške. Tako jih (v evrih) navaja ljubljansko Delo. Onesnaževanje okolja, odmetavanje ogorkov – smeti iz vozila **100**, raba telefona **40** kolesarji **120** vozniki, onemogočanje varnega prečkanja pešcev na označenih prehodih **120** kolesarji **300 in 5** kazenskih točk vozniki, vožnja pri rumeni če bi voznik lahko varno zaustavil vozilo **200**, vožnja skozi rdečo – neprevidno pri rumeni luči **300 + 5** točk, brez luči podnevi **40**, brez luči ponoči ali pri zmanjšani vidljivosti **120**, neuporaba varnostnega pasu **120**, neprava stran vožnje **40** kolesarji – **500 + 5 točk** vozniki. **Naša pripomba:** Delo omenja samo voznike, ne pa voznikov različnih kategorij - torej domnevamo, da vse napisano velja tudi za voznike traktorjev, delovnih strojev in

raznih »mašin« ne le na cestah, marveč tudi na njivah, travnikih in v gozdovih. Tudi **sopotniki** niso posebej omenjeni: oni, sopotniki namreč, bodo veselo kadili in odmetavali svoje (pa tudi voznikove) čike in smeti nekaznovano tudi po 1. juliju 2011...

Vir IT 15. 08. 2011 JoF

13-letna Felicia Franseus, hči Rikarda, pri prejemanju zakramenta Sv.birme, v Kat. cerkvi v mestu Malmö. Botra je Maja Vučko iz Gor.Bistrice, Slovenija

19-åriga Yasmine Akel, Milena Akels dotter, tog studenten i somras

Foto: Ivanka Franseus

Naša ljuba Slovenija, vse najboljše!

Jože Pučnik in Lojze Peterle v času osamosvajanja Slovenije

Foto © Arhiv NS

Jelko Kacin, minister za komuniciranje

Konec osemdesetih in začetek devetdesetih so bila za slovenski narod prelomna leta. Tok zgodovinskih dogodkov bi bil lahko popolnoma drugačen, če bi se stvari odvijale kako drugače. Slovensko vlado so v najbolj usodnih trenutkih vodili politični amaterji, ki pa so iz vsega potegnili najboljše, kar se je takrat dalo potegniti. Dosegli so tisto, o čemer so naši predniki zgolj sanjali – samostojno in neodvisno Slovenijo. Slovenci po svetu smo z osamosvojitvijo naše matične domovine končno zaidobili svojo lastno nacionalno identiteto, ki je bila sicer močno ogrožena s strani SFRJ. Tuje oblasti nam naše slovenske pripadnosti niso priznavale, enostavnejše jim je bilo Slovence tlačiti v isti koš z ostalimi državljani republik v okviru SFRJ. Šele po priznanju leta 1992 so se stvari začele spreminjati na bolje.

Z osamosvojitvijo so bili postavljeni temelji za gospodarski razvoj Slovenije in njeno uveljavitev v mednarodni skupnosti. Postali smo člani Evropske unije, zaenkrat edini med nekdanjimi jugoslovanskimi republikami. To je seveda močno pozitivno vplivalo tudi na slovensko zavest druge in tretje generacije slovenskih izseljencev po svetu. Smo tudi člani NATA, sprejeli smo evro. Kot prva država iz nekdanjega socialističnega bloka smo predsedovali Evropski uniji. Zgodovina kaže, da smo pri velikih projektih vedno uspešni in med prvimi, se pa težko najdemo pri vsakdanjih vprašanjih, ki zadevajo razvoj države. Trenutna moralna in politična kriza v Sloveniji

je morda enkratna priložnost, da se slovenski duh enotnosti iz časov nastajanja naše države okrepi.

Slovensko-švedska stojnica v Ljubljani

Slovenci na Švedskem smo v okviru društev

ali kako drugače proslavili 20 let samostojnosti Slovenije. Naše društvo v Landskroni se je z nastopom sester Budja udeležilo proslave v društvu Planika v mestu Malmö. O tem smo poročali že v prejšnji številki SG. Z razstavljenimi knjigami in CD:ji smo sodelovali tudi na Vseslovenskem

srečanju v Ljubljani, kjer sta nas zastopala g. Zvone Podvinski in Danni Stražar. Stražarjeva je predstavila tudi lastne prevode knjig v slovenski jezik raznih švedskih pisateljev. Večina aktivnih članov društva je letos v počitnicah tudi obiskalo Slovenijo, nekateri pa bodo to storili jeseni. Na naslednjih straneh objavljamo nekaj skupinskih posnetkov s počitnic. Naši ljubljeni Sloveniji pa ob 20-letnici samostojnosti voščimo – vse najboljše!

Počitnice v Sloveniji/Sommarlov 2011

2011

S knjigo nazaj na sever Evrope

Ko sem se letos sredi junija odpravljaj na pot proti Švedski, sem imel podobne občutke, kot jih je moral svoj čas imeti Primož Trubar. Seveda je primerjava močno pretirana, saj je bilo dejanje očeta slovenske knjižne besede pred slabimi petsto leti za Slovence neizmero bolj pomembno. A nekaj sva le imela skupnega: tudi moje vozilo je bilo polno knjig in namenjene so bile na drugi konec Evrope.

Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva (s kratico SSVF), ki ima sedež v Stocholmu, je namreč založilo prevod moje knjige, ki nosi v slovenščini naslov *Poti iz sanj*, v švedskem prevodu pa sem jo poimenoval *En sloven i Sverige*. Knjiga je bila natisnjena v Sloveniji, torej je bilo treba celotno naklado spraviti do naročnika. A ker sta mi pomagali žena Mirjam in hčerka Tina, pot ni bila prenaporna in imel sem dovolj priložnosti, da sem, tokrat kot sopotnik, opazoval kraje, mimo katerih sem tolikokrat, kot večina drugih Slovencev s Švedske, drvel z eno samo željo: čimprej ugledati domače kraje.

Tik pred zdajci: Alja Öfors, Lojze Hribar in njegova hčerka Marina se še posvetujejo, kako novo knjigo predstaviti.

Ko sem se tokrat vračal na Švedsko, nekdanjo drugo domovino, sem imel podoben občutek. Seveda se je marsikaj spremenilo. Široka avtocesta nas je varno pripeljala od južne obale do prestolnice. A kje so tisti skrivnostni gozdiči, jezera, kanali, tiste sanjske meglice, s katerimi si svoj čas prišel v stik na tej poti? Tak je tudi pričetek moje knjige, ki, tako vidim zdaj, že pripada svetu, ki izginja, ki ga mladi ne poznajo več. In zato je toliko bolj pomembno, da o njem obstajajo pisana pričevanja!

O tem je tekla beseda tudi na predstavitvi knjige v Stockholmski mestni knjižnici. Uvodno besedo ji je namenila predsednica društva Stanislava Gyllgren. Z mano kot avtorjem knjige pa se je pogovarjala rojakinja Alja Öfors, ki je k sodelovanju pritegnila tudi znanega stockholmskega Slovenca Lojzeta Hribarja, živo pričo težkih časov, ki so usodno in za tako dolgo razdvojili slovenski narod (tudi o tem teče beseda v moji knjigi iz katere je nekaj odlomkov ta večer prebrala Lojzetova hčerka Marina). Prof. Ilija Sijarić je zbranim predstavil Alfreda Jensena, švedskega slavista in Lojzetovega pratasta, ki je prvi prevedel nekaj slovenskega leposlovja v švedščino.

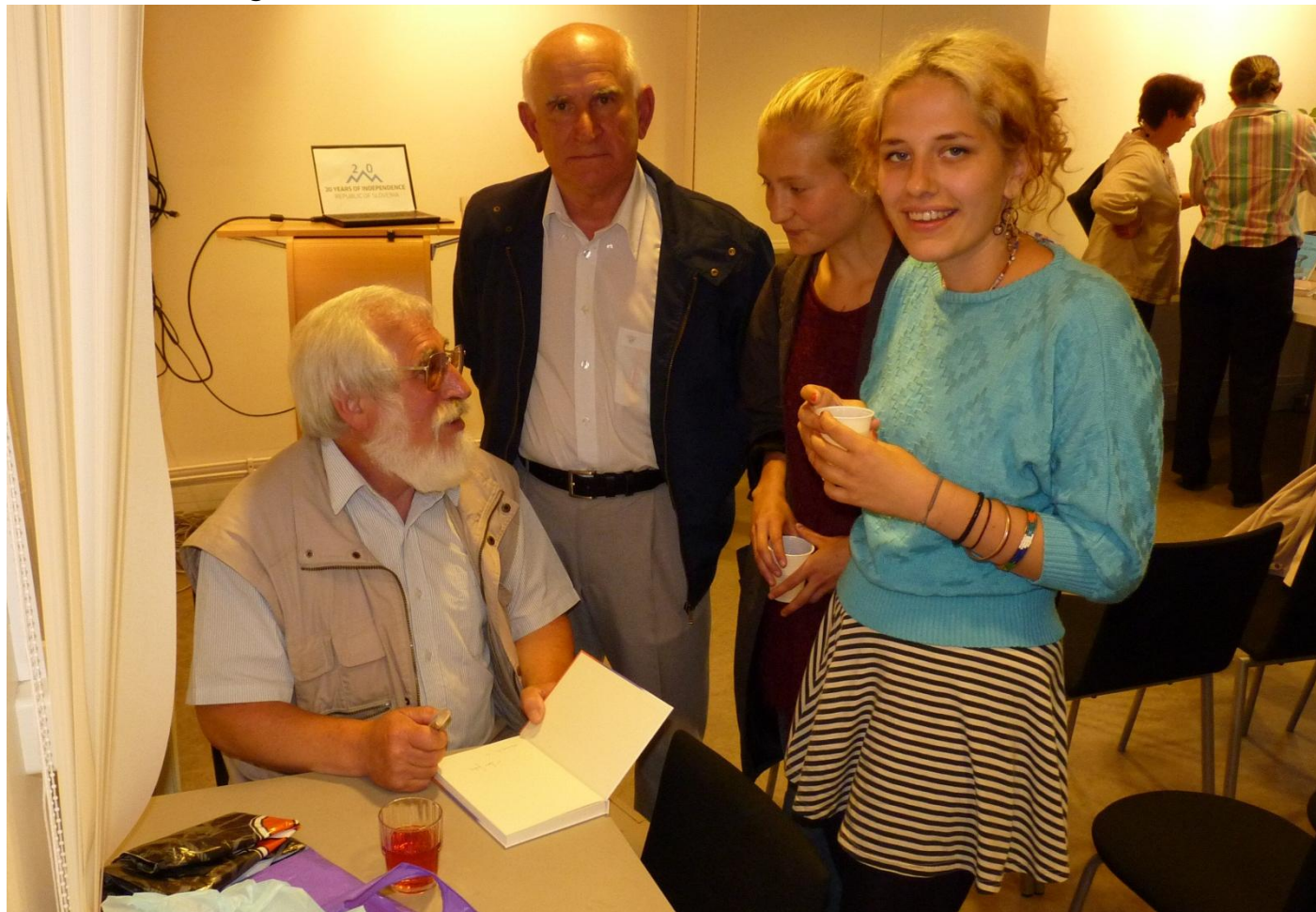

Presenetljivo veliko ljudi se je zbralo na predstavitvi. V ospredju predsednica SSVF Stanislava Gyllgren.

Tudi mlade Švede zanima slovenska preteklost

Med gosti prireditve, ki je bila v švedskem jeziku, sem opazil več znanih slovenskih in švedskih obrazov iz časov, ko sem še živel na Švedskem. Prišlo je tudi nekaj mojih bivših sodelavk iz knjižnice. Tudi Inga, čila devetdesetletnica iz tiste letne hišice, kjer naj bi potekalo glavno dogajanje v knjigi. Bilo pa je tudi več neznanih švedskih obrazov, med njimi tudi mladih, kar je posebej zanimivo. V knjigi nastopa Švedska in njeno glavno mesto, kakršna sta bila v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, to pa je za njih že zgodovina, ki jo lahko srečajo le v takih in podobnih zapisih. Človeka veseli, da se mladi zanimajo tudi za to, kaj se je včasih dogajalo v njihovem okolju, kakšni so bili odnosi med domačim prebivalstvom in prišleki nekoč, in da tudi tako spoznavajo preteklost drugih okolij. Za ilustracijo, kako hitro se stvari spreminjajo, naj povem, da smo stanovali v Kisti, v severnem predmestju Stockholma. To je bilo zgrajeno v drugi polovici sedemdesetih let prejšnjega stoletja in je takrat še veljalo za elitno stockholmsko predmestje. Ker sem delal v tamkajšnji knjižnici, sem ga dobro poznal. Danes je Kista geto, ki se v ničemer ne razlikuje od

severnoafriških predmestij. Ko sem sedel v podzemni železnici in začuden opazoval to spremembo, sem se zavedel, da tem ljudem nekaj manjka. Da manjka iskrica v očeh! Da je tam le skrb in žalost! Morda domotožje? Morda otroci sonca ne sodijo na sever? Se strah in negotovost iz oči staršev seli v oči otrok? Morda bi morale razvite države pomoč nerazvitim izkazati kako drugače?

Tudi švedska mladina je pokazala zanimanje za bližnjo preteklost o kateri govori knjiga.

Predstavitve knjige, ki je bila 17. junija, in je bila ena od pomembnejših dogodkov v okviru proslavljanja dvajsetletnice obstoja SSVF, je torej dobro uspela. Naj omenim, da so k uspešnosti pripomogli tudi knjižničarji z mednarodnega oddelka Stockholmske mestne knjižnice, ki so pripravili tudi razstavo mojih knjig, ki jih imajo na svojih policah. Niso pa s posebnim napisom pozabili opozoriti, da je predstavitev namenjena tudi obeležitvi dvajsetletnice samostojne Slovenije. In res smo bili ob tej priložnosti povabljeni na sprejem na Slovensko veleposlaništvo na Švedskem, kjer nam je posebno pozornost izkazala odpravnica poslov gospa Metoda Mikuž. Udeležili so se ga predvsem Slovenci iz Stockholma in okolice, med katerimi je bilo veliko mojih starih znancev in prijateljev. Zares jih je bilo po dolgih letih spet lepo videti. Na veleposlaništvu sta bila naprodaj tudi moj roman *Poti iz sanj* v originalu in v švedskem prevodu. Platnice originala so v modri barvi, s simbolno podobo staronordijskega boga Thora. Švedski prevod se loči po tem, da so platnice v rahlem odtenku barv slovenske zastave, preko katerih je natisnjena fotografija Prešernovih verzov iz Zdravlice, zapisanih na steni postaje podzemne železnice v Tensti, severnem predmestju Stockholma. Knjig ima SSVF še nekaj na zalogi, en izvod pa stane 150 kron.

Ob povratku pa še izmenjava knjig

Ko se je predpraznični kresni promet nekoliko umiril in so se prebivalci Švedske že veselili na svojih prazničnih destinacijah (o takem praznovanju v bližini Baltika pišem tudi v svoji knjigi), smo usmerili zdaj že precej lažje vozilo spet proti jugu. Samo še nekaj paketov knjig naj bi pustili za predplačnike pri Avguštini Budja v Lanskröni. A sem bil že prej opozorjen, da bo pri Avguštini slavje, kajti njen sin Matej je praznoval trideseti rojstni dan. Zato sem za to priložnost prihranil steklenico odličnega belokranjskega penečega roseja, s katerim naj bi nazdravila zbrana družba.

Ob dvajsetletnici slovenske samostojnost nas je na slovenskem veleposlaništvu slovesno sprejela odpravnica poslov gospa Metoda Mikuž. Stoji desno, poleg Lojzeta Hribarja. Na fotografiji je še moja žena Mirjam in hčerka Tina, med njima sem pa jaz.

Že kmalu po prihodu pa sem zaznal, da se veter spet obrača v književno smer. Avguština, velika borka za ohranitev slovenske besede na severu Evrope, je ravno izdala bogato avtobiografijo z naslovom *Družinske podobe*. Kako ji to ob zahtevnem uredniškem delu Slovenskega glasila uspeva, je težko razumljivo, a ko sedaj doma spokojno brskam po njenem pestrem, deloma celo žgečkljivem življenju, je razlaga bliže: po vsakem udarcu usode se mora človek hitro pobrati, poraza ne sme priznati in vseskozi mora ostati ponosen. Predvsem na svoje korenine.

Kako to vem? Saj sva vendar pred odhodom izmenjala svoji knjigi! In upam le, da je tudi ona iz moje razbrala kakšen nauk.

Z Avguštino Budja sva takole izmenjala svoji knjigi. Pa še nekaj imava skupnega: urejanje glasil za Slovence na Švedskem. V sedemdesetih letih sem jaz urejal Naš glas, zdaj pa ona Slovensko glasilo.

Tone Jakše

Pa še nekaj misli:

Pozdravljena, Gusti! Hvala za prijazen sprejem, ki bo ostal mojim in meni še dolgo v spominu. Tukaj ti pošiljam prispevek za Glasilo, eno krajšo reportažo z mojega letošnjega obiska na Švedskem, in upam, da boš zanjo našla primerno mesto. Tudi fotografije k tej reportažici s kratkimi podpisi, kdo je na njih, ti bom poslal, in sicer drugo za drugo, kakor bi želel tudi, da so v časopisu objavljene. Oprosti mi, a drugače ne gre - z računalnikom si postajava čedalje bolj tuja, namesto da bi bilo obratno. Pa lep pozdrav vsej prijetni družbi, ki smo jo imeli ob kresu priložnost srečati pri tebi!

Lp Tone

Dragi Tone! Vašega obiska sva bila z Zvonkotom zelo vesela, saj je preteklo veliko voda, od kar se nismo srečali. Ko si se pred mnogimi leti vračal v Slovenijo, si za seboj pustil praznino, zelo smo te pogrešali, predvsem tvojo zagnanost za slovensko stvar! Bil si in si še vedno toplo zapisan v spominih na naše slovenske začetke na Švedskem. Dovolj tudi, da pokomentiram tvojo knjigo En sloven i Sverige; vsebina le-te se me je močno dotaknila, saj opisuješ usodo nekega rojaka, ki ti jo je položil naravnost v roke, da jo objaviš. Krasno delo! Hvala. AB

Po branju knjige Družinske podobe avtorice A. Budja se oglašja Vesna Jakše:

Prav uživam ob branju tvoje knjige. Opis tvojega otroštva in življenja na vasi, ki je toliko drugačno od današnjega življenja, je prava zakladnica. Ob prebiranju čutim nostalgijo po babičini kmetiji, kjer sem sodelovala pri različnih opravilih (košnji, trganju in ličkanju koruze, pobiranju krompirja itd.) - škoda da otroci tega danes ne doživljajo. Čeprav težje in bolj delovno obstaja vtis, da je bilo življenje bolj "polno". Zanimivo je tudi brati, kako je potekalo zasledovanje ljudi, ko se je vzpostavil komunistični režim, ter o tvojem prihodu na Švedsko.

V marsičem se prepoznam, v pustolovski vožnji v Slovenijo sama z otroki, v problemu z relacijami (tudi z zamenjavo ključavnic)... občudujem pa vašo družinsko navezanost, da si pomagata v vsakdanjih in življenjskih rečeh in da vas veže tudi ustvarjalnost in kulturni duh in se tudi v tem podpirate. Navdušujejo me tvoja doživetja ob samostojnosti Slovenije. Tudi jaz sem bila dva tedna v Sloveniji in odpotovala domov

z avtobusom ravno na dan razglašanja samostojnosti. Bili smo v Nemčiji, ko sem po radiu v nemščini razločila, da je v Sloveniji nemirno. V avtobusu je bilo polno ljudi iz drugih republik in nihče ni črnil besedice o dogajanju - kot da nič ni bilo... tako da se nisem imela takrat s kom o tem pogovarjati. Doma, takrat sama v stanovanju v Eskilstuni, sem sledila dogajanju na televiziji in v svoji nemoči naivno pisala pisma najpomembnejšim predsednikom sveta ;-).

Bila si tudi sredi dogajanja na Švedskem okrog slovenskih reči, tako iz izobraževalnega, priseljenskega kot državniškega vidika in srečala veliko ljudi med njimi tudi znanih oseb. Res popolno življenje z vsem bliščem in tegobami vred. Saj je del vsega tudi težava z zdravjem in pa tudi razna spletkarjenja, ki si jih doživela. Izredno zanimivo, res.

Vesna

Slovenski zgodovinski atlas: eden naših največjih založniških in znanstvenih projektov vseh časov

23. avgust 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

243 zemljevidov, 49 skic in tlorisov ter še nekaj razpredelnic in grafičnih prikazov je bilo potrebnih za slikovno ponazoritev slovenske zgodovine. To prinaša prvi slovenski zgodovinski atlas.

Slovenski zgodovinski atlas je kot pionirsko delo slovenskega zgodovinopisja in historične kartografije, ki na svojevrsten način dopolnjuje in nadgrajuje zbirko Slovenska kronika, naša ključna nacionalna izdaja in eden izmed slovenskih državotvornih temeljev, ki nas zgodovinsko, kulturno in identitetno potrjuje v

samozavesti.

Foto: Založba Nova revija

Projekt izdaje zgodovinskega atlasa, ki zajame zgodovino slovenskega ozemlja od prazgodovine pa do 21. stoletja, je po pomenu mogoče primerjati s projektom izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Od antike pa do danes Atlas je razdeljen v štiri kronološke razdelke - antiko, srednji vek, novi vek ter 19. in 20. stoletje -, v njem pa je zajeta vsa zgodovina od prazgodovinskih kultur, o katerih pričajo številna in pogosto premalo znana arheološka nahajališča, do osamosvojitve in neodvisne države.

Avtorji **Boris Golec, France M. Dolinar, Miha Kosi, Aleš Gabrič** in **Tomaž Nabergoj** so atlas kronološko razdelili v osem poglavij, ki predstavljajo temeljno delitev slovenskega naroda na slovenskem etničnem ozemlju: prazgodovina, rimska doba, zgodnji srednji vek, visoki in pozni srednji vek, od začetka novega veka do pomladi narodov 1848, od Zedinjene Slovenije do razpada Avstro-Ogrske, obdobje Jugoslavije in obdobje Republike Slovenije. Poglavja uvajajo krajša pregledna besedila, besedila pa pojasnjujejo tudi posamične zemljevide. Za izdelavo le-teh je poskrbela **Mateja Rihtaršič**.

Redna cena za naročilo **Slovenski zgodovinski atlas** je 109,00 EUR, Založba Nova Revija, tel: 01 24 44 560, fax: 01 24 44 586, e-pošta: prodaja@nova-revija.si
Za naročnike tednika DRUŽINA je cena 98,10 EUR, e-naslov narocila@druzina.si

SILVANA STOPAR: Utställning för ABF:s målarelever

- Torsdag, 7 april 2011

ABF:s "målarelever" i Ronneby börjar bli vana utställare. Nyligen hade man visning på Rådhuset, den 7:e maj väntar vernissage på Mor Oliviagården.

- Fantastiskt roligt att få vara med, säger en av deltagarna, Silvana Stopar, som gärna målar djur och naturmotiv.

- Jag har målat sedan år 2000. Gått ett 10-tal cirklar, både på eftermiddagen och på

kvällscirkeln. Jag har till och med gått en kurs i mitt hemland Slovenien, berättar hon.

Det är främst målningar och akryl som Silvana ställer ut. Hon är en av ett 10-tal "elever" inom ABF som medverkar på utställningarna. Ledaren Bob Matson har varit cirkelledare inom ABF i bild i 20-talet år, just nu har han tre cirklar igång i länet. För Bob är träffarna viktiga, både socialt och konstnärligt.

- Jag har ett ensamt arbete, så för egen del är det trevligt att träffa folk. Folkbildning ligger mig varmt om hjärtat och tycker en konstnär så långt det är möjligt borde delge andra i samhället sina kunskaper, säger Bob Matson. Amatörer och yrkesverksamma är två grenar på samma träd, menar Bob, som för övrigt också är ordförande i Karlshamns Konstförening.

Text och foto: Bosse Johansson

Minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, akademika dr. Boštjana Žekša pri slovenski skupnosti na Švedskem in Danskem.

Minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, akademik **dr. Boštjan Žekš**, se je v soboto, 9. aprila 2011, udeležil občnega zbora **Slovenske zveze na Švedskem** v Malmöju. Slovenska zveza, ki ji že dolga leta predseduje gospod Čiril Stopar, združuje enajst slovenskih društev na Švedskem in ima skupaj več kot 1100 članov. Člani upravnega odbora Slovenske zveze se srečajo dvakrat na leto – v marcu oz. aprilu na občnem zboru in v novembru na jesenski konferenci. Vsako leto g. Stopar pripravi **Zbornik Zveze** v 40-ih izvodih, kjer je opisano delo Zveze v preteklem letu s fotografijami, ekonomskim poročilom in planom dela za naslednje leto ter smernice Zveze za naslednja tri leta. Vsako drugo leto eno izmed društev skupno s Slovensko zvezo organizira Slovensko kulturno srečanje za vsa društva na Švedskem.

Zveza izdaja **Informativno glasilo Slovenske zveze na Švedskem** (550 izvodov). Glavna in odgovorna urednica je ga. Avgušтина Budja. Občni zbor je potekal v prostorih Slovenskega kulturnega društva Planika v kraju Malmö.

Minister dr. Žekš se je udeležencem zahvalil za njihovo prizadevanje k ohranitvi slovenstva na Švedskem in poudaril pomen slovenskih društev za ohranjanje slovenske identitete na tujem. Občnega zbora se je udeležila tudi mag. Metoda Mikuž, začasna odpravnica poslov na Veleposlaništvu RS na Švedskem.

Naslednji dan, se je minister Žekš v **Kopenhagnu srečal z znanstveniki slovenskega rodu, ki živijo na Danskem**. V pogovorih so se vsi strinjali, da je pomembno sodelovanje in ohranjanje stikov med Slovenci na tujem in doma. Srečanje je potekalo v organizaciji veleposlanika RS na Danskem, gospoda Bogdana Benka.

ÖSTERLEN

FÖRELÄSNING AV KARLO PESJAK

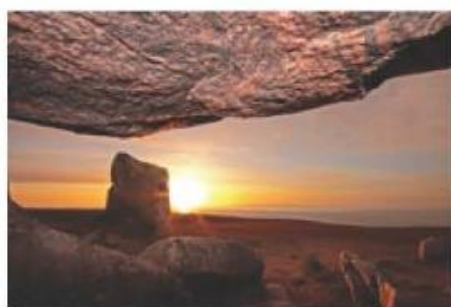

Österlen – en underbar plats på jorden – här möter Havängsdösen, Ales stenar, Prästens badkar och Stenshuvud Östersjöhavet!

Här finns 42 kyrkor, de flesta härstammar från 1100-talet. Jag tittar på flera kyrkor bl.a. Ravlunda, Vitaby, S. Melby, St. Olof, Rörum, Onslunda, Ö. Vemmerlov, Stiby, Valleberga och många fler! Glimmingehus, Bollerups borg, Övraby kvarn och dansande gudinna i Järrestad, är några platser jag besöker.

Förutom Simrishamn finns sju fiskelägen: Vitemölla, Kivik, Vik, Baskemölla, Brantevik, Skillinge och Kåseberga. Kungagraven i Kivik, Sandhammaren, Brösarpsbackar och Hallamölla är några platser man måste se. Alla de böljande fälten med raps, havre och vete, kossorna och hästarna som går på bete. Blommande ängar och äppelodlingar, strandpaddor och vattensalamandrar är andra intressanta ting här på Österlen!

Första gången Österlen / Österleden nämns i skrift är 1847 i boken "Folklivet i Skytts härad"! Men ordet "Österlen" har använts sedan "urminnes tider", bland de enkla befolkningen av bönder och fiskare! Österlen är landet öster om den väg, som närmar sig havet i skogarna norr om Brösarp – riksväg 19 som går till Ystad.

Följ med på en resa kors och tvärs på Österlen, vandra längs stränderna, köp stekt sill och potatismos i Kåseberga och vandra upp till Ales stenar, begrunda utsikten över havet och skeppet, det är livet!

"Havängsdösens konung"

Från min steniga grav,
tittar jag ut över Östersjön.
Böljande vågor slår emot sandstranden.
Det är här jag upplever soluppgång varje dag.
Här är min plats och här kan jag vila lugnt!

FOTO: KARLO PESJAK -PHOTONATURA, NATURFOTOGRAFERNAN

Karlo Pesjak, Åbrodsgården 29, 281 33 Hässlholm. Tel. 0451-104 42, mobil 070-579 18 39.

megle nad mesti, nobene neznosne vročine, nobene nevzdržne umazanije in tudi ne revščine pri ljudeh, tako kot je to na kitajskem in delno tudi v Ameriki. Človek se zaveda vseh teh lepot, naravnih in dela človeških rok, šele ko se vrne s tujine. Pred pekočim soncem lahko poiščemo zavetje, pred zimo se lahko zavarujemo s kurjavo. Slovenija prednjači v lepoti narave celo pred

Potovanje na Kitajsko

Resa till bla Shanghai, Beijing (Peking) och Chengdu, tillsammans med vänner

11-08-01—11-08-16

Shanghai; Jin Mao tornet med sina 421m; TV-torn med 468m;

Hela gänget på utsiktstornet i Shanghai; Peking (Beijing);

Prvega avgusta 2011 smo se Sun, Geir, Ronny, Rosita, Ilko in jaz po večmesečnih pripravah (urejanje vizuma ipd) odpravili z avijonom na Kitajsko. Najprej smo pristali v Moskvi, od koder smo potem poleteli proti Shanghaiu. Zdaj, po vrnitvi z dvotedenskega potovanja po Kitajski lahko znova samo ugotavljam, da ni lepšega kraja na svetu, kot ga imamo mi na severo-vzhodu Slovenije pri Mali Nedelji ter na jugo-zahodu Švedske v Helsingborgu in Landskroni! Pred leti sem bila tudi v ZDA; vendar ugotavljam, da cel svet ne premore takšne nature in miline, ki jih zrcalijo naša polja, drevoredi, sadovnjaki, gorice s trto, gore in hribovje, zrak in sonce. Lahko samo uživamo v lepotah naših krajev v Evropi. Nobene večne

Švedsko, bi rekla. Le opaziti je potrebno. Zvezde in obok neba, razgledi s hribovitih predelov naše Slovenije, vse to pogrešam celo na Švedskem!

V
tem

pogledu pa je na Kitajskem neprimerljivo slabše! Uбоgi narod, ki pa se sami sploh tega ne zavedajo, ne vedo, kako živimo mi na zahodu. Kitajci so neverjetno izoliran in obenem zatiran narod, zatirana pa je tudi njihova narava! Neznosna vročina, okrog 40 stopinj, sonca nikoli ne vidiš skozi tisto meglo, ki visi nad mesti, da o vlažnosti v tej vročini ne govorim. Znoj

se zliva s človeka iz dneva v dan, iz noči v noč. Po zimi kurjave nimajo, tako se oblačijo v obleke - ena povrh druge. Čudim se, kako so preživeli v časih, ko ni bilo hladilnih naprav. Zdaj, ko sem dobila nekakšno odstojanje s potovanja po Kitajski, vse bolj ko čas teče od vrnitve, se mi zdi Kitajci pravi reveži, tudi zato, ker so zatirani, nesvobodni, da se Bogu usmili! Tudi, če se tega ne zavedajo, je življenje tam utesnjeno, družba nedemokratična. Tudi internet ni povsem prost, tako ne vedo kako in kaj. Recimo Facebook sploh ne obstaja na njihovih računalnikih. Samo kakšno tehniko za gradnjo visokih hiš imajo, to je pa skoraj neverjetno fantastično.

5 aug 2011 Hangzhou, Kina: Olga, Mattias och Ronny; Gänget vid västra sjön; Guiden på båten vi åkte en runda med på sjön; Olga och Sun på båten; Ilko och Sun plockar teblad; En ny köpinggata i Peking; Silkeskukonger; Silkesmaskar; Chongqing, Kina: Efter köprunda åkte vi till hotellet sådär; Tebuskar; ...; Den kinesiska muren vid Bialdaling; Ilko och Olga går uppåt med raska steg...;

Pa kitajska večmilijonska mesta, nebotičniki z več deset nadstropji, ki kot kakšna ogromna strašila molijo v zrak in se njih silhete

nazirajo v večni megli! Nikoli za Evropejca ni zaznati prijetnega vonja

vrst. Pa da o

tujce ne govorim. Moraš biti res zaljubljen in nekakšen vagabond, da bi se odločil živeti tam. Težko bi se bilo navaditi na vse, kar je drugačno, med drugim hrana, slabe sanitarne razmere, pomanjkanje čista za čistočo, itd. Krompirja najbrž sploh ne poznajo v takšnem smislu, kot smo ga navajeni mi. Moram reči, da je bil ta obisk prepoln neverjetnih doživetij. Težko bi si človek zamislil, da obstaja tudi takšna dežela in takšni ljudje na tej zemeljski obli. Tudi zgodovina Kitajcev je, milo rečeno, zelo specifična in dramatična, Kitajci jo dokaj dobro poznajo in sega nazaj več kot 5 000 let pred našim štetjem.

Gänget framför en större lamopa; Framför Temple of Heaven; Olga, Ilko och Ronny trotsar förbudet och promenerar på kejsarens stig...; Den kinesiska muren vid Bialdaling; Ilko och Olga går uppåt med raska steg...; Ilko och Olga vid tebordet i Peking; Gänget framför FÄGELBOET; Gänget framför fågelägget, operahuset i Peking; Inköp av solfjädrar, Chengdu; På väg till Den förbjudna staden; Gänget njuter av den utsökta pekinganka; Ett BUDDHA-staty i rent guld;

Nisem še uspela

svojih posnetkov, zato objavljam nekaj fotografij najinega novega prijatelja Geira, ki naju je z Ilkotom spremljal na potovanju po Kitajski. Z Ilkotom se še vedno kurirava po povratku na Švedsko. Jaz sem močno prehlajena, Ilko ima želodčne težave, sprememba v prehrani in v klimi je bila za naju prehuda!. Preveč je pihalo v avtomobilih in vsepvsod v notranjosti prostorov, ko pa prideš ven na prosto, je vroče kot v peči. Takoj postaneš od znoja ves moker, tuširanje ne pomaga. Vreme na Švedskem je seveda čisto nekaj drugega, vendar je zadovoljivo, čeprav je največ oblačno in deževno. Se vsaj lažje živi in diha.

arhivirati

Zraven nekaterih manjših neprijetnosti smo doživeli ogromno lepega: Presenetljivih zanimivosti je bilo toliko, da jih je v kratkih besedah nemogoče opisati. Izredna vjudnost ljudi, Kitajski zid, zgodovinske palače, trgi, olimpijski objekti in številni kraji – majhni in veliki - je le majhen izbor ogleda vrednega. Morda pa se, dragi bralec, tudi ti kdaj odločiš in obiščeš Kitajsko.. .

Olga Budja (Po Olginem pričevanju in posnetkih Geira objavila AB)

NA OBISKU V LANDSKRONI

Jože Kragelj

Že nekaj let nazaj me je sin Angelo moledoval, zdaj star 41 let, da bi želel svoji družini, ženi Tatjani, sinu Aleksandru in hčerki Teji, pokazati svoj rojstni kraj Landskrono. S Švedske smo odpotovali v Slovenijo, ko je bil star 6 let in je medtem seveda mesto, kjer se je rodil, izginilo iz njegovega spomina.

Hči Tanja pa bo videla svoj rojstni kraj ob neki drugi priliki.

Torej smo letos, 22. julija, z najetim kombijem končno odšli na pot. Kajpak poleg družinice tudi midva z ženo Radico. Skozi Avstrijo, Nemčijo na Rostock in nato v danski Gedser preko mosta Őresund, ki je za nas predstavljal posebno doživetje, saj smo doma veliko brali o njem, ter

končno po približno 1500km prevožene poti prispeli v Landskrono, Månstigen 4, na dom k Mileni Černeck, ki nam je dogovorno ves čas obiska prijazno nudila svoje gostoljubje. In poleg nje njena krasna hči Alenka, mag. znanosti, pa vendar skromno slovensko dekle, ter njen brat Matjaž. Sam sem nekoč več kot deset let živel v Landskroni, pa zdaj mesta po 34.ih letih

odsotnosti skoraj nisem prepoznal. Zelo se je spremenilo, dogradilo, še svoje nekdanje »sommarstuge« (poletne hišice) nisem našel

sam. Morala mi jo je pokazati Milena. Še vedno pa stoji ženski oddelek bolnice, pred katerim se je fotografiral sin v spomin in vednost, kje je pred dobrimi 41. leti privekal na svet.

Vedrino našega druženja z nekaterimi Slovenci v Landskroni in predvsem z Mileno in njenimi sosedi, je nekako zakrilo ne preveč lepo vreme z vetrom in dežjem. Slabo vreme nas je spremljalo vso pot tja in nazaj, pa tudi v času našega obiska

nam ni prizanašalo. No, en popolnoma sončen dan pa smo le uspeli dobiti, preživeli smo ga na otoku VEN. Sicer pa je takrat slabo vreme prevladovalo tudi v Sloveniji.

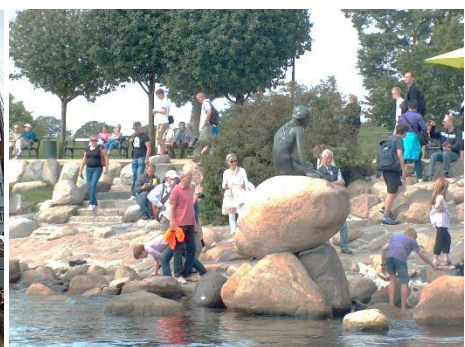

Moj namen ni, da bi v tem članku predstavljal nekakšen potopis, sem dokaj nepomembna oseba z družino, vendar videti Malmö, Lund, Kopenhagen, Helsingör in Helsingborg, otok Ven in park Sofiero ter še mnogo lepega v tej lepi pokrajini Skåne ni od muh. Ponovno so se zbudili globoki občutki ob obisku Landskrone, ki mi je bila res ljuba, dokler sem bival v njen, toda občutek "slovenskosti" v meni je bil pač močnejši in sem bil eden od redkih Slovencev, ki se je vrnil v domovino. V teh 34. letih odsotnosti iz Landskrone sem doživel mnoge reči in se seveda postaral, hvalabogu, zdrav. Dogodkov tega obdobja 34 let je za zajetno knjigo, mislim pa, da sem doživel najpomembnejše leta 1991 pri obvarovanju naše skupne domovine Slovenije pred zasedbo JLA, kjer sem kot častnik aktivno sodeloval in sem torej veteran vojne za Slovenijo, na kar sem še posebej ponosen! V tistem usodnem letu slovenske osamosvojitve je bilo toliko domoljublja v Sloveniji kot še nikoli poprej, pa tudi zdaj ga primanjkuje. Švede bi dal za vzgled, tako sem govoril svoji družini, saj skoraj na vsakem pročelju hiše, tudi kmečki in na počitniških hišicah, plapolata švedska ali vsaj pokrajinska skånska zastava. Naša gostiteljica Milena pa je ob našem obisku pred svojo hišo zataknila kar slovensko. Tudi sam sem v mestu Malmö ob tej priliki kupil švedsko zastavo in jo bom odslej izobesil na hišo poleg naše slovenske ob vsakem švedskem prazniku. In seveda tudi, če naju bo z Radico v Laški vasi nad Štorami obiskal kakšen slovenski Šved ali Švedinja.

Še vedno budno spremljam skozi naše dnevno časopise in slovensko-švedsko GLASILO – Slovenska BLADET, ki mi ga prijazno pošilja urednica Gustika, utrip življenja na Švedskem. Naši politiki, ki krojijo usodo Slovenije, pravijo, da jim je v marsičem za vzgled kot socialna država Švedska, oziroma skandinavski model. Vzlic skeptičnosti, ki jo zdaj izkazuje slovensko ljudstvo in so jo povzročili nekateri neodgovorni politiki, ki jim je cilj razdvajanje namesto združevanje, k čemur seveda pomaga neugodna gospodarska situacija, je mogoče v Sloveniji čisto dostojno

živeti. Tudi vsa pravila v Švedski, čeprav seveda prispevajo k urejenosti države, mi niso všeč. Kanček balkanske, tudi slovenske neurejenosti tu in tam ne škodi. Ne moreš vsega predpisati!

Obisk v Landskroni smo razširili na številne okoliške kraje in znamenitosti. Hvala še enkrat za vašo gostoljubnost, spoštovani rojaki na Švedskem!

No, počasi bo treba končati. Obisk na Švedskem, konkretno v Landskroni, je popolnoma uspel. Svoj čas sem imel tam mnogo

prijateljev, večina jih še biva tam. Toda, ker sem sramežljiv tip človeka in nisem bil povabljen, se pač nisem mogel povabiti na obisk k njim sam. Lojze Hribar s Stockholma je bil v istem času v Sloveniji na dopustu, prav tako Gustika v Mali Nedelji. Na svoj dom nas je povabila njena sestra Jelka Karlin. Toda, po Gustikinem naročilu smo obiskali njenega čudovitega, razgledanega moža Zvonka in sina Mateja. Njuno hišo na Hantverkargatanu obiše veliko Slovencev. Zvonko nam je povedal in razkazal marsikaj. Vse dni je bil tudi v stiku z nami. Ko pride oktobra v Slovenijo po ženo in taščo, se bo oglasil pri nas, saj bo takrat pravi čas za pečen kostanj in sladek mošt.

V mozaiku mojih spominov je zdaj dodan še en lep spomin na obisk v Landskroni. Pozdravljeni vsi stari znanci in prijatelji, ko vas bo dosegel ta članek preko SLOVENSKEGA GLASILA. Vse vas vabim, da me obiščete na mojem domu v Sloveniji. Štefan Ivič, ki se je preselil v Rogatec in sem se snidel z njim ob selitvi, mi je to že obljubil. Vse ostale, ki sem vas poznal in vi mene, pa prisrčno pozdravljam. Iz vsega čutečega slovenskega srca pa se v imenu družine in v svojem imenu zahvaljujem za gostoljubnost ob obisku in za vodenje po Landskroni in okolici Mileni, Alenki, Matjažu Černecu ter Zvonku Benceku.

veliko zdravja in osebne sreče vam želim!

Jože Kragelj

Najin čas ...

Veronika in Peter Godec

Avgust 2010 ... vroč poletni dan. Kolesariva, najin cilj je mesto pod Kamniškimi planinami. Nazaj grede steče pogovor o organizaciji poroke. Treba bi bilo rezervirati prostor. December 2010 ... Tako, zdaj pa še uradno. Poročila se bova 7. maja. Opaziva veselje, srečo ob tej novici, prihajajo prvi sms-i, besede spodbude in pomoči. Božični prazniki so pred vrati.

Januar 2011 ... Organizacija je v polnem teku. Moja obleka, Petrova obleka, na občino rezervirat datum, v Dob k domačemu župniku. Razmišlja o poročnem potovanju. Kako lepo bi si bilo po poroki za teden dni vzeti malo oddiha. Pade odločitev: Na Švedsko bova šla. Oba prvič z letalom.

Februar, marec, april 2011 ... Priprave so v polnem teku. Ureja vse potrebno in nabirava kilometrino. Pestro je in lepo. Mimo je že moj rojstni dan, pa velikonočni prazniki in po njej predporočni piknik ali **fantliščina** (fantovščina & dekliščina), kot so dogodek šaljivo poimenovali najini prijatelji, s katerimi smo se poveselili. Še nekaj dni

in prišel bo najin poročni dan. Zadnji dnevi so napeti, še to in ono je treba narediti, ne pozabi na tisto, kdaj bova vadila ples? Časa zmanjkuje, napetost pa popušča. V petek zvečer sva vesela in dobre volje. Stvari so pripravljene. Čisto mirna sva. Posloviva se: »Jutri se vidiva, ko te pridem iskat.« Čez slabo uro se v mraku oglasi harmonika. Fantje prihajajo postavljat mlaje.

Naslednji dan je čudovit. Sonce sveti z vso močjo, v ozadju se bleščijo Kamniške Alpe. Na dvorišču se zopet oglasi harmonika, ženin je prišel po nevesto ... Začenja se.

Popoldan z roko v roki peš stopava proti domači cerkvi na hribu na novo življenjsko pot. Življenjsko pot, polno dogodivščin, takšnih in drugačnih. Z nama so svatje. Sonce že pošteno greje.

Obljuba – že velikokrat slišana, a še nikoli izrečena iz najinih ust. Postala sva mož in žena.

Sodelovanje najinih prijateljev in res lepo petje našega zbora in skupine, še dodatno polepša poročno mašo.

Po prihodu iz cerkve naju posujejo s cvetjem. Veselje, smeh, voščila, tople besede, objemi, fotografiranje. Srečna sva.

Zdaj pa brž, gremo na ohcet, resda že malo zamujamo, vendar brez tega pač ne gre.

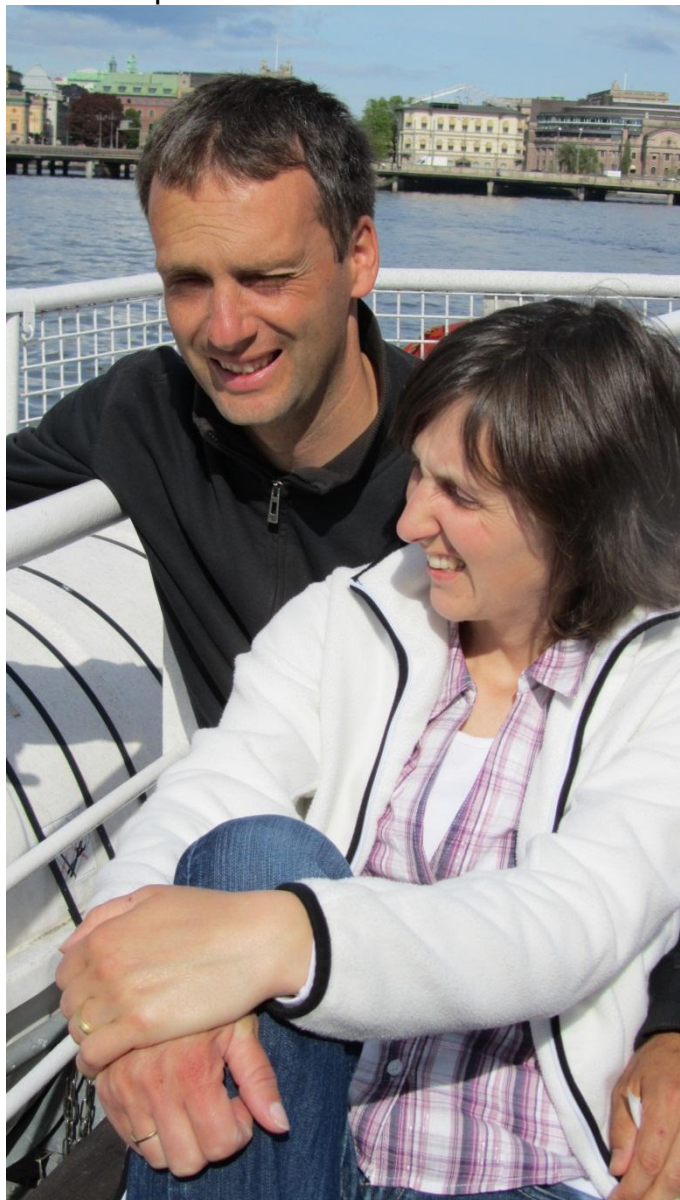
Prvi ples, razna presenečenja (najprej ukradejo šopek potem še nevesto ☺), igre, ob

polnoči torta. Ansambel odlično skrbi za živahno vzdušje. Noč se začne prevešati v zgodnje nedeljsko jutro. Svatom počasi zmanjkuje moči in se začno poslavljeni. Veselje ob stisku rok naju greje še dolgo. Ob vožnji proti domu tudi naju že malo premaguje utrujenost.

NAJIN POROČNI DAN: Zbudiva se v sončno nedeljsko jutro.

Gremo, akcija! Jutri zgodaj zjutraj odrineva na pot proti letališču v Benetkah, od koder odletiva na Švedsko. Polniva kovčka in se veseliva novih dogodivščin. Odpreva eno darilo, kot nama je bilo naročeno in čaka naju prvo presenečenje: Karte za ladjo križarko, s katero se bova peljala iz Stockholma do Helsinkov! Kar težko dojemava. V ponedeljek zjutraj si na letališču po opravljeni birokraciji zares oddahneva. Spijeva kavico in uživava. Na letalu vznemirjenje zopet narašča, oba se prvič peljeva z njim. Po pristanku na letališču v Skavsti naju že čaka stric Jože, ki naju odpelje v naše stanovanje v Södertälje. Med vožnjo Peter navdušeno opazuje pokrajino in arhitekturo, saj je na Švedskem prvič. Presenečen je nad malimi lepimi hišami ob cesti in sploh nad samo naravo. Tudi meni je zanimivo, saj sem na Švedskem šele

tretjič, nazadnje pred štirimi leti. V Södertälju si privoščimo kosilo nad prodajalno, kjer je včasih delala moja mami, Marinka Stražar, še malo poklepetamo, nato pa kmalu že 'raztovarjava' svojo prtljago v očetovem stanovanju v Södertälju. Še vedno se malo nejeverno, predvsem pa navdušeno spogledujeva. Hej, kje sva midva!

Ponedeljkov večer zaključiva z dolgim sprehodom po Södertälju. Naslednji dan zjutraj hitiva na vlak, ki naju odpelje proti Stockholmu. Prvi razgled po mestu spet pričara navdušenje: Kako lepo mesto! Popoldan si ogledava muzej na prostem Skansen in uživava v lepem, sončnem vremenu. Zvečer, ob vožnji z vlakom iz Stockholma proti Södertälju že napol spiva. Le par ur spanja v zadnjih petih dneh pač naredi svoje. Bova pa zjutraj malo potegnila, saj sva na poročnem potovanju in se nama nikamor ne mudi.

Veronika in Peter Godec: S POROČNEGA POTOVANJA NA ŠVEDSKEM, na ladji proti Ekeröju

V sredo naju čaka presenečenje. Po prihodu v pristanišče ob štirih popoldan samo gledava. Ladja-križarka, s katero naj bi se peljala v Helsinke je ogromna! 12-nadstropna je in ko stopiva v njeno notranjost, opaziva razkošje, kakršnega zares nisva pričakovala. Pa še prekrasno sobo z razgledom na morje imava! Samo smejiva se drug drugemu, vsa navdušena. Pohitiva na palubo in ko izplujemo iz pristanišča, se navdušenje samo večja. Otočki ob katerih se vozimo in na njih lične hišice, so krasni. Hitiva fotografirat, saj bodo to spomini, ki jih bo zanimivo obujati še čez mnogo let! Zvečer si privoščiva odlično solato in opazujeva ljudi, ki se sprehajajo po ladji. Po sredini ladje je avenija, na njej pa polno trgovinic, drogerij, menza z odličnimi solatami, pa spodaj malce bolj prestižna restavracija. V drugem delu je igralnica (naju je tudi premamila-zapravila sva točno 1 € oziroma ga je avtomat pojedel ☺), pa bar z odrom v spodnjem delu,

kjer je bila polurna predstava v stilu muzikala z Broadwaya. Skratka – zares zanimivo. Pozno ponoči utrujena padeva v posteljo. Zjutraj ob devetih smo v Helsinkih.

Sprehajava se po mestu, si privoščiva kavico in sladoled, ter se nastavlja soncu. Prijetno toplo je. Zasnova mesta Helsinki se nama zdi podobna Ljubljani, le da je seveda vse precej večje. Pred odhodom nazaj na ladjo, še posediva na klopi v centru mesta in skušava začutiti utrip mesta, no pa utrujena sva tudi že in res paše posedeti na soncu. ☺

Vožnja nazaj proti Stockholmu je spet zanimiva, le zvečer jo malo hitreje 'pobriševa' spat. Petek zjutraj naju v pristanišču v Stockholmu že čakata stric Jože in sestra Danni. Tokrat sva si ogledala Stockholm še z druge strani. Danni naju pelje po kotičkih mesta, ki si jih v začetku tedna še nisva ogledala, vmes pa se srečamo še s švedsko kulinariko in si na hitro

potešimo lakoto. Zvečer nas stric Jože povabi na odlično večerjo.

Soboto še izkoristimo za potope po starem delu mesta, se grejemo na soncu in ujamemo neki švedski par mladoporočencev, ki pride iz cerkve. Najine misli poletijo teden dni nazaj ...

Popoldan se z ladjico zapeljemo do otoka Ekerö in si ogledamo park pred kraljevo palačo Drottningholm, ki je zares lep.

V nedeljo dopoldne sva v Södertälju pri švedski maši. Potem pakiranje kovčkov, dobro kosilo, s katerim naju preseneti Danni, še kavica in že se peljemo proti letališču. Ko spet sediva na letalu, naju obhajajo mešani občutki. Po eni strani je prisotne nekoliko otožnosti, ker je najino poročno potovanje in sploh vse dogajanje okrog najine poroke tako hitro minilo, po drugi strani pa sva zelo vesela: Vračava se domov, v našo čudovito deželo pod Alpami in začinja skupno življenje v najinem malem gnezdecu. Čakajo naju domači in prijatelji, pa morje in gore, da se povzpneva na njihove vrhove, pa še kaj ... Načrtov je veliko.

Hvaležna sva za to lepo potovanje, hvaležna mojim staršem in sestri Danni za vso pomoč in napotke, ter stricu Jožetu, ki naju je po Švedski vozil z avtom, razkazal Stockholm in kuhal odlična kosila in večerje ☺.

Najin čas poroke in poročnega potovanja je bil zelo lep in z najlepšimi spomini se ga bova spominjala čez mnogo let.

Veronika Godec (Stražar) in Peter Godec

WORLD SCOUT JAMBORRE V KRISTIANSTADU

Svetovno srečanje tabornikov na Švedskem

Velika odprava slovenskih skavtov se je udeležila 22. svetovnega skavtskega **jamboree srečanja**. To je pravzaprav največji svetovni skavtski dogodek pod okriljem Svetovne organizacije skavtskega gibanja. Iz Slovenije je na pot krenilo več avtobusov z 265 udeleženci. Med njimi je bilo 180 skavtov, 20 skavtskih vodnikov, 12 članov vodstva odprave in 53 članov prostovoljnega mednarodnega osebja, ki so pomagali organizatorju srečanja v Rinkaby pri Kristianstadu. Vodja slovenske odprave je bil Jure Habjanič- Jež.

Delegacija skavtov v Olofströmu; Skavti na otvoritvi; Vodstvo skavtov Slovenije; Slovenski skavti; Skavti v Kristianstadu Skavtski tabor Rinkaby;

Iz Ljubljane so krenili na pot 19. julija. Po ogledu znamenitosti Berlina so tam

tudi prenočili, seveda v skavtskem taboru, S trajektom so se prepeljali na Dansko ter tudi obiskali København, Na Švedsko so prišli 23. julija, najprej so obiskali Lund, nato pokrajino Blekinge in prestolnico provincije Karlskrono. Zatem so pot nadaljevali tudi na otok Öland, ki jih je tudi zelo zanimal. Njihova pot jih je nato vodila proti Stockholmu. Povabljeni so bili na skavtski otok Väsarsö, kjer so jih sprejeli švedski skavti.. Na otoku so preživeli 2 dni, lokalni taborniki so pripravili skavtski program. Na tem otoku bili tudi skavti iz Brazilije in Švice, zato je bila to ena predpriprava na veliko doživetje v Kristianstadu. 26. julija, zadnji dan njihove predpote so prispeli v švedsko prestolnico, si ogledali staro mestno jedro, kraljevo palačo, muzej na prostem, Skansen, itd.

Nato pa so se odpeljali nazaj na jug v Rinkaby pri Kristianstadu, kjer so preživeli 11 nepozabnih dni v družbi tabornikov s celega sveta. Skavti so se v Rinkaby družili od 27. julija – 7. avgusta. Lokalni časopisi, radio in televizija so o temu neprestano poročali. Skupno je bilo v ogromnem taboru 40061 skavtov iz 146 držav. Starost skavtov jed bila od 14 – 18 let. Stroški vsakega slovenskega skavta so bili kar 1200€. Večino tega so si morali skavti plačati sami, toda imeli so podporo in sponzorstvo raznih organizacij in družb. Postavljenih je

bilo več kot 10.000 šotorov, ki so skupaj zavzeli kar 43.500 kvadratnih metrov. Imeli so kar 31 različnih restavracij, 1300 toalet, banko, lekarno in 3 zdravstvene centre, kjer ni manjkal niti rentgen. Razgledni stolp je bil visok 39,88 m, na višini 16 m pa je bila ploščad, na katero je šlo lahko 40 ljudi. Imeli so 1300 stranišč, kjer so porabili 2,7 milijona toaletnega papirja. Jedilnica za osebje je bila 4 krat večja kot glavna železniška postaja v Stockholmu in je bila največja menza na Švedskem. V Slovenijo so se vrnili vsi zadovoljni in veseli 8. avgusta zvečer.

V juniju 2010 je KD Slovenija gostila delegacijo- vodstvo slovenskih skavtov v Olofströmu, obenem smo se pogovarjali katere zanimive izletniške točke bi obiskali.

Naloge tabornikov so bile naslednje:

- **Spodbujati prijateljstvo, strpnost in mir.**
- **Spoznati druge kulture, običaje, ljudi in dežele.**
- **Dostojno predstavljati Slovenijo in organizacijo.**
- **Širiti znanje in izkušnje udeležencev.**
- **Razvijati in širiti mednarodne povezave na vseh ravneh. Zagotoviti zadovoljstvo vseh udeležencev odprave.**
- **Zagotoviti varno, nepozabno dogodivščino.**

Ciril Marjan Stopar

Portret: DANNI STRAŽAR

Moje ime je Danni Stražar, rojena sicer na Švedskem, vendar sem od 6. leta naprej živela v Škocjanu, od koder prihaja moj oče. Z glasbo sem odraščala od malih nog, saj je mama v prvih letih mojega življenja igrala klavirsko harmoniko v ansamblu, ki so ga imeli v slovenskem klubu v Stockholmu. V osnovni šoli sem začela obiskovati glasbeno šolo pri predmetu kitara in tudi dokončala 6. letnikov. Petje je bilo v naši ožji in širši družini vedno prisotno, zato sem se po končani srednji šoli kmalu znašla pri narodno-zabavnem ansamblu (konec koncev je bila Avsenikova glasba tista, ki sem jo največ poslušala v otroških letih) in pozneje pela v različnih ansamblih, eno leto celo v Nemčiji, kar je bila zanimiva izkušnja. Ko sem se odločila, da v ansamblih ne bom več pela, sem začutila, da želim svoj glas bolje oblikovati in ga nadgraditi. V glasbeni šoli sem pri prof. Mateji Stražar naredila štiri letnike solo petja in zatem še nekaj časa obiskovala ure petja. Zadnja leta sem bolj aktivna kot prevajalka iz švedščine, to moje področje dela in mojo ljubezen do jezika pa sem po svoje vključila tudi v glasbo, saj velikokrat nastopim ob spremljavi kitare s slovenskimi ljudskimi pesmimi in starejšimi slovenskimi popevkami, pa tudi s kakšno zanimivo švedsko.

VIR: IT

Mala, prijazna Slovenija

Lahko bi bilo kjerkoli v južni Evropi, ampak to je tipična vasica v Sloveniji – v državi, ki povzema vse najboljše kar lahko nudi Evropa.

15. julij 2011 ob 14:01

MIRNO

Vse neprestano spominja na nekaj drugega in ni ti popolnoma jasno kje – ali v katerem stoletju – se nahajaš. Mala prijazna Slovenija stalno nudi presenečenja. Tu so morje, alpe, jezera, gurmanska hrana in vinogradi – ter velik mir. Obstajajo znatno enostavnejše poti do Slovenije, a mi si izberemo najbolj pustolovski način, z avtom preko visokega (1.611 m) gorskega prelaza Wurzenpass, ki povezuje Slovenijo z Avstrijo. Prastara pot za popotnike in begunce, ki se jo ne priporoča osebam s strahom pred višino ali ki jim je rado med vožnjo slabo. Po 49-ih (ja, šteli smo) vratolomnih ovinkih in malo premnogih nepričakovanih srečanjih z radovednimi alpskimi kravami in kozami, smo se vrtoglavi in omotični pripeljali v Kranjsko Goro, staro smučišče poznano še iz bleščečih dni Ingemarja Stenmarka. To, da nam je ime kraja poznano, pa nam ne pomaga razumeti kje smo - občutek ki se nam bo med obiskom večkrat povrnil. To so stara pristna alpska področja, tako kot na avstrijski strani, le hiš je manj, kmetije nenadoma preprostejše in brez alpskega kiča in kopice sena so manjše in ostrejšje. Promet je tudi redek in vse je zelo mirno. Občutek imamo, da nismo prečkali le državno mejo, ampak tudi neke vrste časovno mejo, kot bi šli več desetletij nazaj v čas v staro predvojno Evropo brez predponami vzhod in zahod.

Mogoče bi lahko krivdo za zmedenost valili na pot z avtom, ampak ko smo šli v banko zamenjati denar, smo se pošteno osramotili. Ko smo vprašali po tekočem tečaju, nas je bančni uslužbenec utrujeno pogledal in sporočil, da ima država valuto euro že več let. Rdečica nam je grela lica in to zablodo pomanjkljive priprave na pot seveda ne bi razkrili v tem članku, če ne bi bil tako tipičen primer splošnega neznanja o Sloveniji – članici EU-ja od leta 2004. Sramoto operemo z dobro kavo, ki stane le euro, in se počasi odpravimo proti Kobaridu, ki se nahaja v slikoviti dolini Soče.

Beseda *počasi* dobro ustreza tej nestresni državi, ki jo hitro preimenujemo v Slow-enija. Kobarid je prijetno majhno mesto s slavnim vojnim muzejem. V teh lepih krajih, kjer reka Soča mirno teče, so se namreč bile krvave bitke. Hotel Hvala je preprost in mogoče preveč vzhodnoevropski, ampak restavracija ima visoke ambicije in lokalno peneče vino je odlično.

Okrog Kobarida je celih pet gurmanskih restavracij, od katerih najboljša je Hiša Franko, nastanjena sredi kmečkega podeželja. Tu doživimo pravi gastronomski šok, ker je kuhinja svetovnega razreda in je tudi moderno, zeleno in z lokalno pridelanimi surovinami. Postrvi so iz reke in siri so z gora. Stara klišeja, da je vredno daljše poti, se zdi pri oceni neumna. Sem pridejo ljudje z vsega sveta, da uživajo preprosto, nepokvarjeno gurmansko hrano. Siti in več kot zadovoljni zapustimo – seveda zelo počasi – bujno dolino Soče z vsemi čudovitimi sadnimi drevji in starimi lepimi kmetijami in gremo naprej skozi kraško pokrajino, ki je zeleno hribovita in polna veličastnih vinskih gradov in lepih vasi. Pomirjujoča kulturna pokrajina kot narejena za sproščujoč avtomobilski ali kolesarski dopust.

Z nič manjšo radovednostjo se peljemo počasi proti Sredozemskemu morju, kjer se je Slovenija pri odcepitvi od bivše Jugoslavije uspela oprijeti približno 20 kilometrov (**napačno; prav je od ca 43 - 46,6 km – op. Vesna**) kratki obali. Na taki razdalji od Trieste, da bi lahko tja pomahali, ležita mesteca Portorož in Piran. Portorož, nekoč ekskluziven "resort" za bogate, je danes dokaj kičast cenejši kraj za kopanje. Edini ostanek blišča z dobrih starih časov se najde v lepo ohranjenem petzvezdnem hotelu Kempinski Palace, s svojo mogočno restavracijo, ki so je obiskali tako stari habsburžani kot Sophia Loren in ljubitelj luksuza, Tito. Majhno pristaniščno mesto, Piran, je čisto druga zgodba. Močno spominja na Benetke, ampak se je izognilo turističnim hordam in je mirno in dostojanstveno. Dokaj neradi se obrnemo stran od morja in odpotujemo proti Ljubljani. Na 150 km kratki poti uspe pokrajina na tipično slovenski način večkrat zamenjati karakter. To kar je pravkar bila sredozemska pokrajina izgleda zdaj kot Sörmland (**švedska pokrajina; tipično zeleno gozdnata – op. Vesna**).

Visoko situirana Ljubljana, čudovita mešanica Praga, Dunaja, Berlina in Amsterdama – hkrati staro elegantno evropsko vlemesto in mlado, supertrendno študentsko mesto, je vredno lastne reportaže – kot lastno potovanje. Med elegantnimi baročnimi hišami, na klasičnih trgih in vzdolž kanalov se bohoti redko videna intenzivna gostinska živahnost znešteto kavarnami, restavracijami in gostilnami. Vzdušje je kulturno, ampak sproščeno, nevzvišeno in prijazno. Občutek je kot bi stara od vojne ranjena Evropa tu opravila presaditev srca in dobila novo, mlado in zdravo. Pred samo 20 leti je ozemlje pripadalo Jugoslaviji, ampak če odštejemo zapor za politične zapornike (danes spremenjeno v trendni hotel!) v anarhistični mestni četrti Metelkovi, na naši poti zelo redko doživimo občutke povezane z vzhodno Evropo. Sledi iz časa vzhodnega bloka so večinoma zbrisane, mogoče zato ker je Slovenija kulturno vedno spadala bolj k zahodni/srednji Evropi. Pot do najstarejšega mesta v državi, staro rimsko zdravilišče Ptuj (poskusite izgovoriti), gre mimo ravne kmetijske pokrajine, kjer se predvsem goji hmelj za odlično domače pivo ter koruza. Pot od izvora do proizvoda ja običajno ravna in kratka. Hmelj na polju postane pivo v steklenici v vaški gostilni. Ptuj se izkaže kot malo skrivnostno in povsem zastarelo mesto, mogoče mesto ki se nam najbolj dopade. Tudi tu vlada posebni mir, ki je ena izmed prednosti te države.

Čutimo kot bi v samo petih dneh prepotovali celo Evropo – in Slovenija še naprej preseneča. adnji dan namreč preživimo v Jeruzalemu, pravljичno lepi vinski regiji, kjer so križarji na poti domov iz takratnih "svetih" vojn zgradili majhen molitveni stolp, dandanes cerkev vredna ogleda. Je pa tu že dolgo vino, ne religija, v središču pozornosti. Vzdolž vijugastih poti se lahko obišče vinogradnike ter stanuje in je na nekaterih od mnogih "turističnih kmetij" (primerljivimi z italijanskimi agriturismos). Kozarec grozdnega žganja neposredno iz destilacijske naprave pri vinogradniku Milanu Hlebec v Kogu je za nas odličen način, da zaključimo in prebavimo to rekordno hitro "evropsko turnejo", ki bi napravilo Julesa Verna samega ljubosumnega. Evelyn Pesikan, SvD

V slovenščino poskusila prevesti (raje prevajam v drugo smer): Vesna Jakše

Duhovnik, ki povezuje

26.6.2011

Slovenci so se že 38. leto zapored na binkoštno soboto zbrali v Vadsteni na Švedskem, kjer so počastili sveto Brigito Švedsko, zavetnico Evrope.

Vadstena 2011

Zdaj že tretji ali celo četrti rod Slovencev obiskuje Vadsteno. Letos je prišlo približno dvesto Slovencev in njihovih potomcev. Poleg predstavnikov slovenskega veleposlaništva v Stockholmu je prišla celo ekipa Televizije Slovenija. Posebna priložnost je bilo seveda praznovanje dvajsete obletnice samostojne Slovenije. Mašo v sodobni cerkvi sester svete Brigite je daroval nadškof Alojz Uran, ki je podelil zakrament svete birme petim mladim Slovincem na Švedskem.

»Samo tukaj v Vadsteni se lahko vsi srečamo,« je rekel Ciril M. Stopar, predsednik Slovenske zveze na Švedskem. Zveza je imela leta 2010 tisoč štirideset članov. Številka se v dvajsetih letih obstoja ni veliko spreminjala, razen prvo leto, ko je bilo članov tisoč tristo. »Številni med nami so že umrli. Zdaj imamo tretji oziroma četrti rod,« je še povedal Ciril. Slovenski izseljenski duhovnik Zvone Podvinski, sicer iz mariborske škofije, je v Göteborgu kot vezivo, ki vse združuje. Od leta 1994 organizira vsa romanja v Vadsteno.

»Zvone Podvinski je nadvse dejaven. Redno obiskuje vsa občestva na Švedskem,« je dejal Ciril M. Stopar.

Letošnje binkoštno praznovanje se je kot ponavadi začelo s srečanjem na vrtu gostišča pri sestrah svete Brigite Švedske, kjer je večina Slovencev tudi prenočila. Po maši v cerkvi sester svete Brigite so Slovenci v procesiji odšli do slovenske lipe, ki so jo leta 1998 posadili pred staro cerkvijo Klosterkyrkan. Po kratkem obredu v cerkvi, kjer so počastili tudi relikvije sv. Brigite, so večer preživali ob tradicionalnih slovenskih jedeh in glasbi.

Besedilo in foto **Ann-Sofie Öman**, prevod: **K. L**

Ob oltarju nabirajo moči za svoje poslanstvo

Zvone Podvinski je slovenski duhovnik na Švedskem, sam sebe imenuje tudi 'švedski vagabund'. Prihaja iz župnije Pišece, ima sedem bratov, vsi so še živi. Ob koncu osnovne šole je vstopil v semenišče pri frančiškanih v Ljubljani, po maturi je služil vojaški rok, leta 1976 je vstopil v ljubljansko bogoslovje, leta 1982 je bil posvečen na Svetih Gorah. Kaplan je bil v Slovenski Bistrici in pri Svetem Martinu v Trbovljah, nato župnik pri Svetem Lovrencu na Pohorju. Nato je odšel na Švedsko. Zakaj? Leta 1984 sta z Jožetom Šoemnom škofa Franca Krambergerja prosila, da bi šla v misijone. Škof je rekel, da gre lahko eden, oba pa ne. Jože je šel v misijone, Zvone pa je kasneje nasledil župnika Jožeta Drolca na Švedskem. Že 18. leto 'vandra' med Goeteborgom in Stockholmom. Na področju, velikem kot pet Slovenij, je dvanajst večjih ali manjših slovenskih skupnosti, kjer se rojaki zbirajo. Enkrat na mesec ima v vsaki skupnosti sveto mašo. Med letoma 1960 in 1970 je na Švedsko prišlo 7 tisoč Slovencev, danes naj bi bilo od teh še 5 tisoč, vseh Slovencev pa naj bi bilo med 9 in 11 tisoč. Zvone Podvinski skuša obiskovati rojake, jih zbirati okrog oltarja, da ob prepevanju slovenskih cerkvenih pesmi, poslušanju božje besede v maternem jeziku, obhajanju svete evharistije nabirajo novih moči za svoje poslanstvo v tujini.

»Tujina je mačeha«, pravi Zvone Podvinski, vendar so slovenski ljudje našli svoje mesto v švedski družbi. Dejavní so bili tudi pred 20-imi leti. S pomočjo župnika Jožeta Drolca so si prizadevali v več mestih, tako pred državnostjo kot potem, da so Švedski povedali, da imamo pravico do lastne domovine in države. Z dušnopastirskim delom je začel g. Jože Flis leta 1962, ki je ustanovil slovensko misijo na Švedskem, potem se je vrnil v Pariz. Za njim je prišel p. Janez Sodja, ki je obiskoval rojake, jih zbiral in je leta 1974 začel z vseslovenskim romanjem in srečanjem pri sveti Brigiti v Vadsteni, ki je duhovno srce Skandinavije. Tam se zbirajo še danes. Slovenska beseda na Švedskem še odmeva. S pomočjo Zavoda za šolstvo imajo zadnjih nekaj let dopolnilni pouk slovenskega jezika. Od začetka je bil ob sobotah, zdaj pa med tednom. Tudi verouk imajo, letos ga je obiskovalo pet birmancev.

Vesel sem, da smem biti med rojaki na Švedskem, da nas Kristus med seboj povezuje in da tudi še živi slovenska beseda. Nekaj rojakov je naročenih na Družino, Ognjišče, Našo luč, Marijanski koledar ... Tudi preko Radia Ognjišče so povezani s Slovenijo, še dodaja 'švedski vagabund' in o povezanosti prve, druge in tretje generacije pravi: Včasih so bila zelo živa slovenska društva s pevskimi zbori, folklornimi skupinami ... Danes tega žal ni več. Na drugi strani pa imajo Hrvatje več narodnega ponosa. Tega bi morali imeti tudi mi. Zato Zvone Podvinski skuša kot duhovnik in tudi kot kulturni delavec storiti korake naprej. Na 56. Grajskem večeru, ki je 23. marca 2011 potekal na Rakovniku v Ljubljani z naslovom Slovenski duhovnik med našimi rojaki na tujem in ga je pripravil Jože Zadavec, se je za sodelovanje še zahvalil Slovenskem domu v Göteborgu in Slovenski zvezi na Švedskem.

Kilometri in ure do rojakov Slovenski duhovniki med rojaki na tujem so pravi ambasadorji slovenskega naroda. Ponekod so skupnosti zelo razpršene in morajo premagati več kilometrov, da jih obišejo. Pred bližnjo Krištofovo nedeljo se tudi oni zahvaljujejo za prevožene kilometre oz. za porabljen čas. Na 56. Grajskem večeru, ki je 23. marca 2011 potekal na Rakovniku v Ljubljani z naslovom Slovenski duhovnik med našimi rojaki na tujem in ga je pripravil Jože Zadavec, so mons. Janez Pucelj, mons. Joško Pirc, Jože Kamin in Zvone Podvinski povedali tudi, koliko kilometrov na leto naredijo za obisk rojakov. Mons. Janez Pucelj je v šali sprva rekel, da včasih nič, sicer pa je v tridesetih letih naredil dva milijona in pol kilometrov. Deluje namreč kot izseljenski duhovnik v nemškem Muenchnu, obiskuje pa tudi skupnost v belgijskem Bruslju.

Jože Kamin, ki deluje v Freyning-Merlebachu, obiskuje tudi druge skupnosti v Franciji. Od vzhoda do zahoda je tisoč kilometrov, od severa do juga prav tako tisoč. Ko gre v 450 kilometrov oddaljeni Mericourt na sever, gre od doma v soboto zjutraj, potuje preko Luksemburga in Belgije. Ob 17h ima mašo, ob 18h se srečanje nadaljuje, zvečer pa gre še 220 km do Pariza, kjer ima mašo naslednji dan. Zvečer se mora vrniti še v Merlebach. Na leto naredi 80 tisoč kilometrov in doda: „Avtomobil postane tudi

pisarna. Je utrudljivo, a tudi osrečujoče, ko so ljudje veseli našega obiska. Mons. Joško Pirc je povedal, da v Rimu ne merijo kilometrov, ampak bolj čas, ki ga preživiš v avtomobilu, da nekam prideš: za deset kilometrov lahko porabi tudi eno uro časa. Za obisk enega rojaka lahko porabiš tudi pol dneva. Zvone Podvinski, izseljenski duhovnik na Švedskem, pravi, da je promet na Švedskem tekoč. Na leto preživi v avtomobilu mesec dni, prevozi dobrih 50 tisoč kilometrov, nekaj pa še z vlakom ali letalom. Na 56. Grajskem večeru je z recitacijami nastopil igralec Tone Kuntner, zapeli pa so Fantje od fare iz Sodražice pri Ribnici.

info.slovenci@ognjisce.si Matjaz Merljak

18. Tabor Slovencev po svetu

Zvone Podvinski in dr. Janez Gril

Piše: Matjaž Merljak, iz oddaje Slovincem po svetu

Izseljensko društvo Slovenija v svetu (ID SVS) je v nedeljo, 3. julija 2011, v Šmarjeških Toplicah pripravilo 18. Tabor Slovencev po svetu. Sveto mašo je na prostem daroval dr. Janez Gril, na okrogli mizi sta o sodobnih mednarodnih selitvah spregovorila Lucija Lapuh in dr. Jernej Zupančič, v kulturnem programu pa so nastopili maturantje iz Argentine, Rast 40 in fantovska vokalna zasedba iz Clevelanda, Mi smo mi. Z dr. Grilom je somaševal slovenski izseljenski duhovnik na Švedskem, Zvone Podvinski, s petjem in branjem prošenj pa so sodelovali maturantje iz Argentine. V pridigi se je dr. Gril naslonil na nedeljsko božjo besedo, v kateri smo med drugim slišali: „Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi in jaz vam bom dal počitek«. Spomnil je na to, da so Slovenci po svetu veliko prispevali za osamosvojitve in mednarodno priznanje Slovenije in dejal, da so izseljenci kljub velikemu trpljenju ostali zvesti hoji za Kristusom. Omenil je še, da ima pet let stara novomeška škofija tri blažene, poleg Alojzija Grozdeta tudi redovnici Kristino Bojanc, ki je doma iz župnije, kjer je potekal tabor in Antonijo Fabjan, ki bosta razglašeni 24. septembra letos.

Program se je nadaljeval v konferenčni dvorani. Uvodni pozdrav je imel predsednik ID SVS dr. Branko Zorn, zbrane je pozdravil tudi Miro Petek, predsednik parlamentarne komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Dr. Jernej Zupančič na 18. Taboru Slovencev po svetu Lucija Lapuh je predstavila raziskovanje sodobnega izseljevanja iz Slovenije. Kot smo slišali, se je po letu 1992 izselilo 42.000 mladih. Razlogi so različni: delo, boljša plača, izkušnje, študij, partner, družina ... Ti sodobni migranti ne čutijo potrebe po povezovanju, informacije in družbo iščejo drugje. Ugotavlja še, da ni aktivne državne politike, ki bi omogočila povratništvo. Dr. Zupančič je poudaril, da je diaspora velika priložnost, ki se je moramo zavedati in uporabiti bogate izkušnje, ki jih ima. Tudi v učbenike bi morali po njegovih besedah vključiti vsebine o sodobnih tokovih izseljevanja.

Andrej Bajuk je v 68. letu starosti 16. 8. nenadoma umrl

Na Žalah v Ljubljani so v nedeljo, 21. avgusta popoldne z vojaškimi častmi pokopali nekdanjega predsednika vlade in stranke NSi ter finančnega ministra Andreja Bajuka.

Andrej Bajuk ni bil in nikoli ne bo tujec. Bil je eden izmed najodličnejših sinov Slovenije, je na žalni seji sveta NSi-ja poudaril Lojze Peterle.

*"Krivično je bilo, da so ga v njegovi domoljubni vnemi za demokratični napredek Slovenije nekateri, tako kot **Jožeta Pučnika, Jožeta Bernika** in še koga proglašali za tujca,"* je izpostavil Peterle in dodal, da je Bajuk bil Slovenec, Evropejec, svetovljan in velik domoljub, demokrat ter ugleden finančni strokovnjak, ki je živel in delal za Slovenijo in Slovence, *"zato zasluži trajen, hvaležen in spoštljiv spomin."* Poleg svojcev so se pogreba udeležili tudi nekateri

najvidnejši predstavniki državnega vrha, med njimi predsednik republike **Danilo Türk**, premier **Borut Pahor**, predsednik državnega zbora **Pavel Gantar** in vodja SDS-a **Janez Janša**. Pred žalnim sprevedom je nekaj besed v spomin na Bajuka spregovoril premier Pahor. Dejal je, da je v sodobni Sloveniji Andrej Bajuk opravljal pomembne politične dolžnosti in dodal, da bi svoj vpliv in moč lahko koristil za izravnavo osebnih krivic, a je namesto tega svoje dostojanstvo zastavil za vzpostavitev javnih koristi. Član izvršnega odbora NSi-ja **Alojz Sok** pa je dejal, da je celotna Slovenija priznala, da se je za vedno poslovil izreden človek. Mašo je vodil ljubljanski nadškof in metropolit **Anton Stres**, ki je med drugim opozoril, da je Bajuk kljub vsem menjavam svojega prebivališča ostajal zvest svojim koreninam.

Podpredsednik DZ-ja **France Cukjati** je na žalni seji DZ-ja spomnil, da je bil Bajuk odličen finančnik in dober človek, ki je svoji domovini dal veliko. Predsednik SDS-a **Janez Janša** pa je na žalni seji predstavnikov vlad dejal, da bo v spominu tistih, ki so imeli priložnost in čast delati z njim, ostal kot pošten, srčen in ognjevit zagovornik vsega, kar narekuje zdrava človeška pamet. Od srede so bile na vladi, v DZ-ju in na stranki NSi, ki jo je Bajuk ustanovil, odprte tudi žalne knjige, v katere so se lahko do pogreba vpisali vsi, ki so to želeli. Med drugim sta se vpisala predsednik vlade **Borut Pahor** in predsednik republike **Danilo Türk**.

T. K. B., A. Č.

PS Sožalju in obžalovanju ob nagli smrti dr. Andreja Bajuka se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega GLASILA na Švedskem. Enako izrekamo sožalje svojcem pokojnega Jožeta Prešerna ter naše sožalje svojcem in prijateljem ob izgubi novinarka Jasne Kuhar Carlén. AB

Jasna se je poslovila

Po desetletnem boju z rakom se je sedemnajstega avgusta od nas poslovila Jasna Carlén Kuhar. Večina izmed nas se jo bo spominjalo kot mnogoletno urednico slovenskih oddaj na SR (Švedski radio) in kot sodelavko v ostalih uredništvih tega medija. V domovini pa so jo poznali kot novinarko, ki je poročala iz severnoevropskih dežel. Še pred nekaj tedni je rojake seznanjala o tragičnih

dogodkih na Norveškem. Čeprav se ji je ton glasu v zadnjih mesecih močno spremenil, za nekatere je postal neprepoznaven, je do kraja ostala zvesta svojim poslušalcem in poklicu.

Jasna se je rodila v Ljubljani. Večji del mladih let pa je preživela v tujini, kjer je spremljala starše na službenih položajih. Ta čas jo je obogatil s spoznavanjem novih kultur in jezikov. Mnogo dogodkov, pa čeprav še tako malih, za mnoge neznatnih, se je globoko zakoreninilo v njeno dušo. Velikokrat jih je, v družbi ali pa najbrž tudi kadar je bila sama, podoživljala. Pot jo je popeljala v Indijo in v mnoge, za nas, eksotične dežele. Bilo je veliko stvari, predvsem etnologija, ki so jo zanimale. Ravno z istomislečimi zanesenci je imela najtrdnejše stike.

Mnogo se je spremenilo v zadnjih letih. Slovenska oddaja na SR je pred dvanajstimi leti utihnila, vezi med društvi se rahljajo in tudi spontanih srečanj je vse manj. Z izgubo rojakinje Jasne se bodo te jezi še poglobile. Spominjamo se verzov Katejana Koviča, ki je v svojih Prednikih spesnil:

...Hitro gorijo stenji in leta.
Zunaj je severni veter in led.
Kje je temno srce očeta,
ki nas je prvi rodil na svet...

Vse je minljivo, tudi sopotovanje z Jasno. Verjamemo, da se jo bomo, v družbi ali pa vsak zase, še mnogo let spominjali z najlepšimi utrinki.

Stockholmski rojaki

Foto: Peter Wider

Jasna Carlén Kuhar s prijateljico Mihaelo Hojnik, ki je odšla v večnost še pred njo...

Jožetu Prešernu v slovo

(13. 4. 1939 Novo mesto – 29. 1. 2011 Ljubljana)

Po težki bolezni je, v soboto 29. januarja, v Ljubljani, preminil dolgoletni glavni urednik Rodne grude Jože Prešeren. Rojen v Novem mestu, v družini štirih otrok, je kmalu začutil vso tegobo tistega časa, saj mu je oče padel kot borec NOB. Kljub temu, je končal študij slavistike na Univerzi v Ljubljani in postal profesor slovenskega in srbohrvaškega jezika. Kulturni utrip Novega mesta tistega časa in Dolenjske nasploh, je v njem pustil pečat za vse življenje. Kmalu po končanem študiju se je za stalno naselil v Ljubljani. V letih 1961 – 1963 je sodeloval v študentskem časopisu Tribuna, kjer je bil urednik mednarodne in kulturne rubrike.

Leta 1965 se je zaposlil na Slovenski izseljenski matici kot novinar, in tu ostal do upokojitve leta 2000. V začetku svojega ustvarjanja je pisal pesmi, kmalu pa se je usmeril na področje izseljenstva. Na Matici je nadaljeval dela svojih predhodnikov Toneta Seliškarja, Toneta Brejca in Zime Vrščaj ter Rodno grudo postavil na zavidljivo raven osrednje slovenske specializirane revije za Slovence po svetu, ki je v najboljših časih dosegala naklado 8000 izvodov. Ko se je konec osemdesetih vedelo, da se število slovenskih rojakov, ki govore in

berejo slovenski jezik manjša, je bil med pobudnikov za revijo Slovenija Quaterly magazine v Angleščini, katere je bil kasneje tudi glavni urednik. Ta revija je bila prva tovrstna revija na slovenskem publicističnem trgu in prav gotovo najkakovostnejša do sedaj. Prav tako je pustil močan pečat pri urednikovanju Slovenskega izseljenskega koledarja, ki ga je urejal od leta 1982 do 2000. Ta koledar je še danes nenadomestljiv pripomoček, za kakršnokoli strokovno delo o Slovencih po svetu. Poleg urednikovanja je bil v tesni povezavi s slovenskimi izseljenci, ki so se odločili pisati in izdati svoje spomine ali druga knjižna dela; Marjan Peršič, Pavla Gruden, Ivan Lapuh, Lojze Košorok, Jože Žohar, so samo nekateri iz Avstralije, Pavle Šimac iz Bolivije in Lev Detela iz Avstrije....

S svojim bogatim znanjem o izseljenstvu je bil tudi stalni sodelavec Enciklopedije Slovenija in sodelavec redakcije Radia Ljubljana – oddaja za Slovence po svetu. V vsem svojem delovanju je bil objektiven. Nikoli ni bil član nobenih političnih organizacij ali strank, zato ga je bolelo nerazumevanje tistih, ki so njega in izseljence na sploh, želeli politično ovrednotiti glede na takratno dogajanje v Sloveniji, čeprav so sami živeli daleč od tukajšnjega dogajanja. Zelo dobro je vedel, kako težko je revijo graditi in zadržati bralce, saj je veliko, ne samo službenega tudi zasebnega časa, posvetil izseljencem. Bil je prijatelj mnogim Slovincem po svetu, ki so mu v trenutkih stiske lahko zaupali težave. Bil je dober poslušalec. To je vrlina, ki je danes primanjkuje ljudem. Jože se je vedno trudil, da bi tistim, ki so prišli k njemu po nasvet, pomagal po svojih najboljših močeh. Sodelavci so ga poznali kot izredno delavnega in skromnega človeka, ki za svoje delo ni želel priznanj. Zanj so bili pomembni rezultati in zadovoljstvo njegovih bralcev. Napisal je nepregledno število člankov, bil je soustvarjalec izseljenske literature, za sabo je pustil neprecenljivo intelektualno bogastvo. Jože Prešeren živi v delu, ki ga je ustvarjal za časa svojega življenja

Med Slovenci po svetu je preživel veliko delovnih vikendov, zato ga je prizadela odločitev financerja, da Rodno grudo oz. revijo Slovenija. svet, poveri »najugodnejšemu« ponudniku - kot da bi izbirali dobavitelja najcenejšega blaga, v lokalnem marketu. Za sodelovanje pri novem založniku se ni odločil, saj je imel visoka merila za kakovostno izseljensko publicistiko. V upokojenskih dnevih je sodeloval z revijo SINFO in še naprej pomagal tistim izseljencem, ki so se odločili, da bodo izdali avtorska dela. Med drugim je napisal knjigo o Vladimirju Urbancu iz Kanade, nedolgo tega sodeloval pri izbiri del 1. veje rastoče knjige, žal pa ni imel več moči za lektoriranje knjige Berta Pribca »Tam daleč pod južnim križem«, izdane pred kratkim. Čeprav se je dolgo boril z zahrbtno boleznijo, je bila ta na koncu premočna. Ženi Zinki in hčerkama Poloni in Katarini, je bil dober mož in oče, Slovincem po svetu pa je bil prijatelj in vez s Slovenijo. Prav gotovo ga bodo močno pogrešali. Jože hvala za vse, kar si storil za Slovence po svetu!

Uredništvo

SPOMINI NA ČAS OSAMOSVOJITVE RS

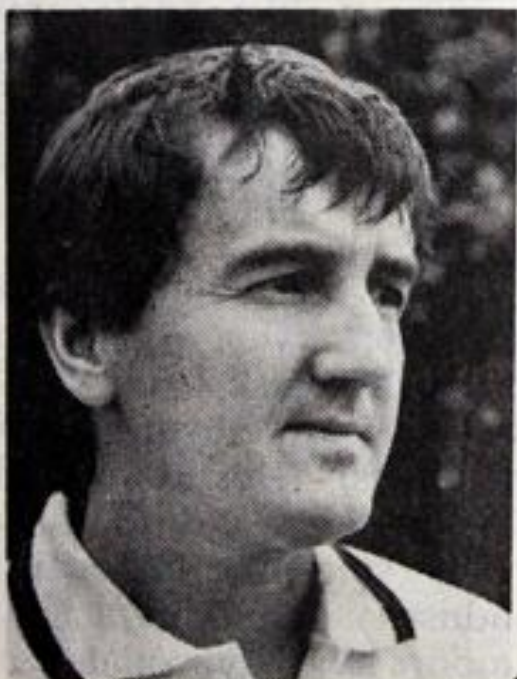
V uredništvo smo prejeli nekaj prispevkov, ki pripovedujejo o doživljanjih med osamosvojitveno vojno republike Slovenije leta 1991. Sledijo objave.

Karlo Pesjak och hans dotter demonstrerar, juli 1991

Slovenerna är besvikna

Slovenier som är bosatta i Sverige är idag mycket besvikna över den kalla responsen från omvärlden, sedan republiken förklarat sin självständighet. Fräsaren och frilansfotografen Karlo Pesjak riktar direkt kritik mot den svenska regeringen för sitt bristande stöd.

Karlo Pesjak är mycket kritiskt mot den svenska regeringen. (Foto: Gugge Nilsson)

På lördagen deltog han i en demonstration vid regeringskansliet i Stockholm. Karlo försöker liksom många andra slovenier att få det svenska folket att förstå hur allvarligt läget är i hans hemland.

– Jag har pratat med folk där hemma, berättar han. Och jag vet att de lever på hoppet om stöd från utlandet.

Karlo har bott i Sverige i 21 år. Men kvar i Slovenien har han sina föräldrar och syskon samt andra släktingar. Fast i landet är också en syster som bor i Sverige, men som åkt hem på ett kort besök.

I morgon var det meningen att Karlo också skulle åkt till Slovenien. Den resan är nu inställd.

Sidan 3

En protest mot militären

LANDSKRONA: På lördagen samlades flera hundra slovenier och kroater från södra Sverige i Landskrona för att i en gemensam manifestation protestera mot läget i Jugoslavien.

— Vi kräver ett fritt Slovenien och ett fritt Kroatien, manade det cirka 600 man starka demonstrationslaget.

Vid eftermiddagen samlades slovenier och kroater i Wrangelska parken för att tåga genom staden.

— Uppslutningen är mycket stor, säger Vladimir Turnjak ordförande i Kroatiska föreningen. Det kommer hit bussar fulla med slovenier och kroater från södra Sverige.

Hand de inhjupade talarna fanns riksdagsman Jan-Erik Wikström från folketpartiet.

— Sloveniens och Kroatiens beslut att utöka sin självständighet bygger på en demokratisk process och ett faldigt mandat. Sverige har all anledning att protestera mot denna ett konstitutionella försök att med våld kräva nationaltors styrsen efter frihet, liksom de har.

Sloveniska föreningens ordförande Augustina Budja skilte egentligen också varit med men befinner sig i Jugoslavien.

Motstyrelse

— Andersarna är många. Utrikes är fram i alla här, berättar hennes nyss.

Flera av deltagarna i demonstrationen påpekade samman-

— Fritt Slovenien, fritt Kroatien! Gårdagens demonstrationståg bestod av flera hundras slovenier och kroater som rest till Landskrona från södra Sverige för att protestera. — Vi vänder oss mot kommuniststyret i Serbien, inte mot folket, sa flera av deltagarna. Foto: ANDERS HILDING

V Landskroni so Slovenci angažirali tudi lokalne politike... .

Slovinci so demonstrirali v večjih krajih po vsej Švedski

"Nacionalna zavest je obramba pred samopašno civilizacijo"

8. julij 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

"Nacionalna zavest je na tem, da zamre, pri mladini že zamira. V Sloveniji zaradi preteklosti, zaradi profesorjev in učiteljev, ki so bili vzgojeni v prejšnjem režimu in nimajo vzgojenega nacionalnega čuta" je prepričan Boris Pahor.

Tržaški pisatelj **Boris Pahor** je na predstavitvi knjige **Boštjana M. Turka** *Razdalje do sveta* predstavil svoje videnje slovenske nacionalne zavesti, ki je po njegovem mnenju skoraj ni več. Po njegovem mnenju je bistvo pomanjkanja slovenske narodne zavesti to, da smo "izšli iz dobe anacionalnosti." "Ves ta pretekli čas je bil čas internacionalizma, bratstva in enotnosti. Ta anacionalizem je imel smrtni udarec v dobi upora kulture in deloma sodelovanja partije. Potem pa je prišlo do samostojne Slovenije. Nekateri bi rekli, da smo po čudežu prišli do svoje države v dobo, kjer imamo namesto nacionalne zavesti globalizacijo," je poudaril.

Ob vprašanju pomanjkanja nacionalne zavesti je citiral **Franza Kafko**, ki je zapisal: "*Nacionalna zavest je obramba pred samopašno civilizacijo,*" Pahor pa pravi: "*Imamo dobo in civilizacijo tehnike, racionalizacije in denarja. Med prejšnjo in sedanjo dobo pa smo ostali brez slovenske identitete.*" Krivdo za zamiranje nacionalne zavesti vidi predvsem pri profesorjih in učiteljih, za katere pravi, da so bili "vzgojeni v prejšnjem režimu in nimajo vzgojenega nacionalnega čuta", in ta vidik je predstavil tudi ministru za šolstvo **Igorju Lukšiču**. Po njegovem mnenju bi mladina lahko imela drugačno nacionalno zavest, če bi bil šolski sistem tako naravnan.

Meni, da je treba najti konkreten in inteligenten način, kako se spopasti z reševanjem tega vprašanja. Po njegovih izkušnjah "*gre mladina namesto v nacionalno zavest v globalizacijo in tu se postavlja vprašanje smiselnosti nacionalne zavesti.*" je zatrdil in dodal, da so Turkove pripombe v knjigi "na mestu." Ob koncu je povedal, da se je ob tej problematiki treba odločiti, "*ali ostajamo ali izginjamo.*"

Razdalje do sveta

Boštjan M. Turk je ob predstavitvi knjige povedal, da gre za zbornik njegovih člankov, ki jih je smiselno uredil z namenom, da opozori, da "*smo Slovenci še daleč od tega, kar bi morali v dvajsetih letih postati, daleč od razdalje do sveta.*" Meni, da se je slovenska narodna zavest izguba tudi pri globalizaciji, kar se po njegovem mnenju kaže tudi pri drugih evropskih državah. **Vasko Simoniti**, zgodovinar in nekdanji minister za kulturo, je povedal, da je avtor *Razdalje do sveta* "*sodobni opazovalec, pri čemer njegov subjektivni pogled največkrat pove tisto, kar sami vidimo in čutimo.*"

Nekdanji veleposlanik **Janez Šumrada** meni, da je Turkova knjiga "*pomembno dejanje v razpiranju javnega prostora, dialoga, svobodne razprave in razmišljanja o vseh družbenih vprašanjih.*" Po njegovem mnenju je Slovenija v zadnji fazi postkomunizma, ki se izteka. Meni, da je v tem obdobju ključno, da bi imeli več kritičnih javnih medijev in javne kritike na dogajanje, in v Turku vidi pisca, ki zapiše kritične besede, "*ki so nasprotje lažnemu jeziku prikrivanja in manipulacij.*"

Gašper Petovar

ROJAKI IN OSAMOSVAJANJE: Stanko Ratajc, Švedska

Tudi rojaki na Švedskem so bili dejavni v zvezi z osamosvojitvijo in mednarodnim priznanjem Slovenije. Naš sogovornik je bil Stanko Ratajc iz Goeteborga. Kot je dejal za oddajo Slovincem po svetu in domovini, je dogajanje v domovini spremljal z zaskrbljenostjo.

Potem, ko so izvedeli za vojaški napad JLA na Slovenijo, so organizirali

demonstracije pred kraljevim dvorcem v Stockholmu. Med vožnjo so na avtobusu pripravljali transparente, iz stare jugoslovanske zastave naredili novo, slovensko zastavo. Protest je trajal nekaj ur. Najbolj zanimivo je, da je bil voznik avtobusa Bosanski Srb. Po protestu v Stockholmu so protestirali tudi v Goeteborgu. Vsako soboto, kar enaindvajsetkrat so protestirali v neposredni bližini jugoslovanskega konzulata. Pri tem so se oblekli v narodne noše, zbranim so govorili tudi različni govorniki. Prišlo je tudi do ostrih besednih spopadov.

Demonstracije so Slovenci izvajali skupaj s Hrvati. Vse imajo tudi dokumentirano na video kasetah in na fotografijah.

Radio OGNJIŠČE, objavljeno 6. 6. 2011

Konstitucija SLOVENSKE ZVEZE, Ädelfors, 24. febr. 1991

Pred 20. leti smo ustanovili Slovensko zvezo, Švedska

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 2 från www.slovenienhistoria.se, som handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna.

Sammanställt av Vesna Jakše bl.a. från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net samt från www.hervardi.com (slaget vid Nikopolis)

Till slut gav Sigismund, som ledde den europeiska kristna armén vid **slaget vid Nikopolis** mot turkarna, efter för de framfusiga fransmännen, som ville anfalla turkarna först. De slog till med all kraft mot turkarnas första krigslinje och gick ordagrant över dem, sedan slog de mot andra linjen med turkiskt kavalleri och klarade även av dessa mycket bra, men de förbisåg att de bara slog mot dem som fanns rakt framför dem. Medan även huvuddelen av de kristna styrkorna hade börjat strida och hade mycket att stå i med de i mantal överlägsna fienderna, blev fransmännen omringade från alla håll av turkarna. Kung Sigismund såg detta och för att skapa en öppning för dem bestämde han sig för att använda reservtrupperna och gick själv i spetsen för deras anfall. Detta anfall var mäktigt och det tycktes först som om turkarna hade besegrats. Sultan Bajazid var tvungen att själv gå in i striden, för att hindra att paniken bröt ut bland turkarna. Samtidigt gav han order till den serbiske knez Štefan Lazarevic och hans soldater att anfalla Sigismunds här. Serberna var 5000 man starka med 1500 hästburna välrustade soldater, som dittills inte hade dragits in i striden. Deras ledare Lazarevic rasade med all kraft mot Sigismunds kämpar.

Dessa lyckades skydda kungen ett tag, men blev av med den ungerska konungaflaggan som kom i serbisk-turkiska händer - detta sänkte moralen i de kristna härarna, för de trodde att kung Sigismund hade fallit. I denna stund lämnade rumänerna de kristna styrkorna och klev över på turkarnas sida. Den kristna hären drabbades av panik. Kroaterna, fransmännen och ungrarna drog sig tillbaka så snabbt de kunde i en fullkomlig oordning och flydde mot Donau. Det var bara Herman II av Celje och hans slovenier som behöll fattningen. Herman såg genast att slaget var förlorat. Han såg också att de

europeiska allierade inte var intresserade av kung Sigismunds öde, utan räddade sitt eget skinn var och en så gott de kunde. Han samlade sina soldater runt sig och ställde sig i spetsen. Han var medveten om att det krävdes ett beslutsamt och snabbt agerande. De slovenska trupperna tog ett för dem utmärkande språng framåt in i striden, slog sönder turkarnas led och grep tag i den nästan tillfångatagne kung Sigismund av Ungern, mitt framför näsan på turkarna, som på så sätt kunde räddas från en säker död. Greve Herman II

av Celje förde Sigismund i skydd av de slovenska soldaterna till floden Donau. Där gick den ungerske kungen ombord på en båt, som han åkte med till Svarta havet, sedan över Egeiska havet och Adriatiska havet och gick i land i Dubrovnik först i december. Kung Sigismund glömde aldrig greve Herman II av Celjes och de slovenska kämparnas avgörande insats för att rädda honom ur turkarnas grepp. Av tacksamhet gav han greve Herman titeln som banus Sclavoniae eller Slovenijeh, dvs. över Pannonienslovenerna (se [del 4](#)), 1430 fick denne till och med ta över förvaltningen av Ungern. Sigismund gifte sig med Hermans dotter, Barbara av Celje (se [del 3](#)), som på så sätt blev ungersk drottning och 1430 även kejsarinna av Heliga romerska riket. Den 30 november 1436 upphöjde kejsaren Sigismund Herman II:s söner grevarna Fredrik II och Urh II av Celje till statsfurstar av Heliga romerska riket, vilket senare skapade krig med Habsburgarna (se [ovan](#)), som ogillade detta.

När den siste medlemmen av familjen Celjski (von Cilli) mördades i Belgrad 1456 fortsatte de "tyska" Habsburgarnas överhöghet över det slovenska folket. En historisk chans för de slovenska områdena att åter ledas av slovenska furstar gick om intet.

Åter till slaget i Nikopolje så föll där omkring 12.000 kristna soldater, ungefär lika många togs till fånga och många drucknade i Donau. Omkring 30.000 turkar hade fallit och sultan Bajazid högg huvudet av flera tusen kristna fångar i raseri på grund av sina stora förluster. Resten lät han tjänstgöra i sin armé och en del, framförallt de förmögna lät han köpas ut. Sedan följde turkarna de flyende härarna och härjade i en del av Ungern och Slovenijeh ända till Steiermark. Under det följande århundrandet lade turkarna sakta under sig Bosnien, Dalmatien och det riktiga Kroatien (utan Slavonien). I hela 300 år efter denna strid kunde inte väst samla tillräckligt mycket kraft eller samarbete för att opponera sig mot erövrarna. Det kortaste strået drog de ungerska (Pannonien-) slovenerna (se [del 4](#)).

De turkiska räderna på slovenskt område skedde från 1300-1500-talet, när armén från Osmanska riket flera gånger trängde in och plundrade i de habsburgska provinserna. Dagens Slovenien var då uppdelat i Kranjska, Štajerska, Koroška, Goriška och staden Trst (Trieste).

Första gången turkarna slog till på dagens slovenska område var redan 1396. Sedan pågick räderna i ungefär 200 år. När turkarna hade tagit över Bysans och även Bosnien, återkom deras räder över Kroatien in i dagens Slovenien varje år. Allra mest led folk i Kočevsko, i karstlandskapet (Kras) och Bela krajina (Vita regionen) vid gränsen till Kroatien, som blev nästan totalförstört och avfolkat.

De första räderna i Slovenien var rövarräder. Turkarna brände ner byar, högg ihjäl människor, fångade in unga pojkar och lärde upp dem till "janičarji" (sv. janitsjarer) - resten av folket, dem som var tillräckligt starka, tog de med sig som slavar. De stal också boskap, jordbruksprodukter och pengar och återvände med sitt byte till dåtidens Osmanska rike. Till rädernas utgångspunkt hörde även Bosnien, som hade erövrats av turkarna.

Janičarji blev tragiskt nog de farligaste soldaterna i den osmanska hären. Det var tillfångatagna kristna pojkar som hade uppfostrats till turkar och blev anfallstrupperna i den turkiska armén.

Försvaret av de slovenska områdena var otillräckligt. Slott och borgar var en trygg tillflyktsort bara för adeln och deras folk, medan bönderna fick klara sig själva. På grund av de täta turkiska räderna började bönderna bygga läger. De var oftast kyrkor på branta kullar runt vilka bönderna byggde murar. Folket organiserade vaktposter på kullarna, som varnade för turkarnas räder. När turkarna närmade sig signalerade man om faran med brinnande bål på kullarna. På så sätt varnades folk så att de kunde dra sig undan till ett

tryggt ställe i tid. Medan männen stred vid muren, bad åldringarna, kvinnorna och barnen i kyrkan. De trodde på korset, som skulle rädda dem från den turkiska halvmånen.

För att begränsa turkarnas rövarräder, befallde regenten att vissa orter skulle befastas och gav dem stadsrättigheter (Črnomelj, Krško, Višnja gora, ...).

Kyrkan i Hrastovlje med mur runt om.

Varje region (Kranjska, Štajerska och Koroška) hade en regionsarmé, som inte var en regelbunden armé utan den samlades vid

behov. Armén såg ut ungefär som så att varje godsägare var tvungen att sända dit ett antal man, antalet berodde på markegendomens storlek. Men de samlades för långsamt, därför kom den turkiska armén undan. År 1475 bestämdes det att regionerna skulle hyra in en regelbunden armé, som varje invånare skulle bidra till för en vinar i veckan. Från början var de inhyrda soldaterna främlingar, men de byttes ut mot mer pålitliga inhemska, som inte rövade hos den civila befolkningen. Nya borgar byggdes och de gamla rustades upp. I början på 1500-talet började de tre inreösterrikiska regionerna investera pengar i och placera ut militär i Kroatien. Ett försvarssystem utvecklades som hette *Vojna krajina* (Krigsregionen). En stor del av den slovenska bondebefolkningen tjänstgjorde i Vojna krajina i den regelbundna armén och många adelsmän satte sig som befäl mot turkarna. De skyddade västeuropa mot turkarnas invasion.

Enligt J. V. Valvasor (se [del 3](#)) tjänade också en oerhört stor mängd uthyrda soldater från Kranjska inte bara i den habsburgska armén utan också i den venetianska och i spanska härar.

Vapnen som regionsarmén hade var eldvapen, som nästan alla soldater hade, och kalla vapen: svärd, dolkar, stridspåkar, hillebarder och spjut.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49
rudolf.ursic@qlocalnet.net

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15
fbjenkomalab@msn.com

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44
aa.macuh@gmail.com

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85
c.m.stopar@telia.com

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37
marianne.ratajc@byggnads.se

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si
urad.slovenci@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD
lomsek@spray.se

Slovensko društvo PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85
ivankafranseus@hotmail.com

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832, 101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08 8572 59
zavrel@bredband.net; martingregorc@jahoo.com

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26
orfeum@bredband.net

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettgatan 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21
zvone.podvinski@rc.si

Tisk / Tryck: JASK AB, Landskrona, 0418-44 83 00

Prijetno jesen / En trevlig höst

Slovenska zveza na Švedskem

Slov.društvo Simon Gregorčič 40 let

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Zima/ Vintern

2011

ISSN 2000-2173

Št./Nr 37 Letnik/Årgång 10

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o
G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 37 Letnik / Årgång 10

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Svenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: Slovensko društvo Simon Gregorčič obhaja 40 let; Fotografije na zadnji strani / Sista sida: Miklavževanje v Göteborgu; Pri Kragljevih v Laški vasi - kostanji; Slov. skupnost v Landskroni; Srečanje s prijatelji; Slov. skupnost v Helsingborgu. Foto različni avtorji, Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	1	INNEHÅLL
Uredniška beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Svenska riksförbundet
Društva	6	Föreningar
<i>Simon Gregorčič, Köping</i>	<i>6</i>	
<i>Planika, Malmö</i>	<i>9</i>	
<i>Slovenija, Olofström</i>	<i>11</i>	
<i>Slovenski DOM, Göteborg</i>	<i>18</i>	
<i>Orfeum, Landskrona</i>	<i>21</i>	
Kultura	24	Kultur
Naša Cerkev	34	Vår Kyrka
Reportaže	44	Reportage
Vaša pisma	55	Era brev
20 let slovenske samostojnosti	58	20 år av självständighet
Naslovi	66	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

E-post: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februar 2012

Skicka era bidrag till Svenska BLADET senast den 15 februari 2012, använd adressen ovan

Izredne VOLITVE v Sloveniji 2011

Po delnih neuradnih izidih je zmagala Lista Zorana Jankovića. Sledita SDS in SD. Parlamentarni prag bi prestopili še Lista Gregorja Viranta, DeSUS, SLS in NSi. Po 1.104.423 prešteti glasovnicah (99,94 odstotka) je Lista Zorana Jankovića dobila 28,53 odstotka, SDS 26,26 odstotka in SD 10,48 odstotka. Parlamentarni prag bi prestopili še Lista Gregorja Viranta 8,42 odstotka, DeSUS 6,97 odstotka, SLS 6,90 odstotka in NSi 4,80 odstotka. Pozitivna Slovenija bi tako dobila 28 poslanskih sedežev, SDS 26, SD deset, Lista Virant osem, DeSUS in SLS po šest, NSi pa štiri.

Zanimivo bo spremljati tudi nadaljevanje, potek dela v slovenskem parlamentu.

Pismo Miklavžu.....

Živjo starina, glej spet je zima in bliža se čas, ko novi obraz si bo leto nadelo. Spet pišem ti jaz, saj me poznaš... Zdravja nam dej, pa ljubezni, topline, kjerkoli je vojna, naj, prosim te, mine. Odreši preprirov nas in hudobije, odvadi pohlepa in grde favšije. Naj končno že pamet sreča veljake in tiste bedake, ki delajo zdrahe. Napolni vse duše ljudi le z milino, vsa srca zdobroto, oči pa z vedrino. Naredi, da bomo lepo vsi živeli, iskreno drug drugemu dobro želeli. Spremeni ta svet na lepše, na boljše, ljudje naj skrbijo za živali in okolje. Naj vsakdo zave se vrednote življenja, naj nas prevevajo dobra hotenja. Da bo človečnost vrlina človeka, odslej pa za vedno, od veka do veka....

Saj vem, zdaj v zadregi popravljaš si brado in spet mi prinesel boš le čokolado....

Adi Smolar

**Vsem bralcem slovenskega GLASILA želimo
VESEL Božič in srečno novo leto 2012!**

Uredništvo

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Pred nami so božični prazniki in novo leto. Takrat zaželimo eden drugemu veliko zdravja, sreče, miru in lepega doživetja. Marsikateri starejši Slovenec sedi doma v hiši ali v stanovanju in pričakuje, da mu bo kdo telefoniral in spregovoril prijazno in spodbudno besedo. Tisti ki imamo na Švedskem svoje starše ali taščo in tasta vemo, kako komaj čakajo da jih pokličemo, še bolj veseli pa so če jih obiščemo in se z njimi pogovorimo. Kajti prijazna beseda, in če je ta slovenska, je tukaj na Švedskem veliko vredna.

Torej, če poznate kakšno starejšo osebo ali znanca, s katerim se že dolgo časa niste videli, le pokličite jih zdaj ob božičnih praznikih, veseli bodo vašega klica. Marsikateri je na svojem domu osamljen ali pa ga je bolezen priklenila na posteljo, oziroma, ti bodo veseli, če se jih boste spomnili. Za njih ne postoji internet in elektronska sporočila, kaj šele moderni telefoni in podobne modernitete, te ostarele osebe si želijo le prijazne in tople besede. V bolezni človek vidi samo en dan naprej, kdaj bo šel k zdravniku. Zakaj vam to pravim? Zato ker sem zadnje leto sam veliko tega občutil na svoji koži, in zato ker vem, da teh življenjskih izzivov ni konec. Zato tudi, ker me je poklicalo in obiskalo veliko znancev, to veliko pomeni! Pa še tole! Tudi starši so zelo popularni, dokler so zmožni čuvati otroke ali pripraviti nedeljsko kosilo, toda ko obnemorejo, takrat jih nekateri otroci zanemarijo, ker imajo druge "nujne" opravke in opravila. Zato vas prosim, da se ob božiču spomnite vseh teh ljudi, boste videli, da jih boste osrečili z vašim klicem. Povem tudi, da sem zmeraj v mislih s tistimi, ki ste izgubili svoje najbližje, zato sem tudi napisal gornje besede in upam da bodo uslišane.

Če pa se ozremo nazaj na delo društev in Zveze na zadnje tri mesece, lahko vidimo, da je bilo veliko prireditev, koncertov, srečanj in veselic. V avgustu so bili zadnji pikniki, v septembru uspešne umetniške razstave, v oktobru je bilo v Köpingu Slovensko kulturno srečanje, v Olofströmu so bili organizirani koncerti Slovencev iz okolice Trsta, tudi v Stockholmu se je nekaj podobnega dogajalo. V novembru pa je bilo v nekaterih društvih martinovanje. V decembru pa bomo imeli še miklavževanje in silvestrovanje. Tudi slovenski duhovnik g. Zvone Podvinski se veliko trudi za obstoj slovenstva na Švedskem, zato ga moramo podpirati pri organizaciji romanja v Vadsteno.

Torej moramo priznati, da je bilo letos kulturno življenje na Švedskem zelo uspešno, vse to je bilo pač namenjeno praznovanju 20- obletnice samostojnosti Slovenije.

Konec novembra bo imel UO Slovenske zveze letošnji zadnji sestanek, na katerem bomo pregledali delo in ekonomijo Zveze za leto 2011, dogovorili se bomo kaj moramo še narediti in planirati občni zbor, ki bo enkrat v aprilu naslednje leto, ker bomo takrat tudi praznovali 35- obletnico pevskega zbora v Malmöju.

Prav tako se zahvaljujem vsem za prostovoljno delo v slovenskih društvih in Zvezi, vaša je zasluga da smo tudi letos presegli tisto magično mejo 1000 članov, kar nam omogoča nadaljnje delo Zveze. Zahvaliti se moramo tudi Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, njihova pomoč nam omogoča tudi tiskanje tega glasila, kar je veliko vredno za obstoj slovenske besede na Švedskem.

ŽALOSTNA NOVICA

**V 70 letu starosti je 1. oktobra 2011
v Malmöju umrl naš prijatelj in
dolgoletni revizor Slovenske zveze
pok. FRANC FRANSEUS**

**Ta novica nas je vse izredno
čustveno prizadela in pretresla,
zato smo v mislih s pokojnikovo
družino.**

**Ženi Ivanki, hčerki, sinu, vnukom
ter ostalim sorodnikom izrekamo
globoko sožalje.**

**Za UO SLOVENSKE ZVEZE
NA ŠVEDSKEM**

Ciril M. Stopar

Program dela Slovenske zveze 2011- 2012

✚ December: miklavževanja, praznovanje božiča in silvestrovanja.

✚ 31. marec, 40. obletnica Slovenskega društva v Stockholmu

✚ 21. aprila, občni zbor Slovenske zveze

✚ 21. aprila, 35- obletnica pevskega zbora Planika v Malmöju

<http://www.slovenija-danes.slovinci.si/>

<http://www.uszs.gov.si/>

Članom Slovenske zveze in vsem sodelavcem po vsem svetu želim:

**Vesele in blagoslovljene božične
praznike**

**Srečno ter zdravo novo leto 2012
vam želi vaš**

Ciril Marjan Stopar

Slovinci na Švedskem!

20 let SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI. Slovinci na Švedskem, uveljavite svojo slovensko etnično pripadnost, pojdite na Davčno upravo, na najbližji švedski Skattemyndigheten, ter zahtevajte, da vas vpišejo kot Slovence. Dokazilo za vašo narodnost je vaš rojstni list, kje in kdaj ste rojeni. Tudi v primeru, če vas na Davčnem uradu poskušajo zavrniti, vztrajajte, to je vaša državljska dolžnost in pravica, ne glede na vaše sedanjo državljanstvo. Etnična pripadnost in državljanstvo sta dve ločeni zadevi, državljanstev imamo lahko več hkrati, etnično pripadnost pa le eno. Torej, Slovinci, pojdimo na Davčno upravo in uredimo vprašanje svoje nacionalne - etnične pripadnosti.

Uredništvo Slovenskega GLASILA

Sestanek SLOVENSKE ZVEZE, Malmö 26.nov.2011

Foto: Silvana Stopar, Augustina Budja

SIMON GREGORČIČ

Obletnica društva

Köping 1.10.2011

Dragi prijatelji, znanci ter dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu! Skratka, vsi skupaj lepo pozdravljeni ter dobrodošli h branju poročila o Slovenskem srečanju, ki je bilo v Köpingu dne 1. oktobra leta 2011. Še enkrat si želim izreči ČESTITKE vsem zbranim, prav tako vsem tistim, ki niste bili prisotni na proslavitvi 40. obletnice društva Simon Gregorčič in Slovenskega srečanja s pokroviteljstvom SZ: sprejmite čestitke ob tako visoko doseženem jubileju! Želim še vrsto

let veselja, upanja ter uspeha v prihodnosti v tukajšnjem društvu Simon Gregorčič, prav tako želim še mnogo Slovenskih srečanj med nami rojaki tukaj na Švedskem.

Želel bi tudi omeniti, kako zelo smo pogrešali rojake, ki jih iz tega ali onega vzroka ni več med nami. Lepo bi bilo, če bi bili ta dan z nami še tisti člani društva, ki so ga ustanovili pred 40. leti. Naj omenim nekaj od teh članov, to so rajni gospodje Ivan Detiček, Albert Zupin, Jože Meglič in zagotovo še kdo. Žal, so razne hude bolezni prerano iztrgale te ljudi iz središča družinskega in tudi družabnega življenja, ki smo ga navajeni tukaj v Köpingu. Z veseljem pa v imenu vseh članov društva najlepše pozdravim gospoda **Franjota**

Breznika, kajti Franjo je bil med prvimi ustanovitelji društva in je pridno delaven in aktiven tudi danes. Gospod Franjo, tako kot sem že omenil na proslavi: sprejmite najlepše čestitke, tudi sedaj preko časopisa, ki ga imamo tukaj na Švedskem, naše »Slovensko Glasilo.«

Na kratko bi želel opisati moje občutke, kako je vse včasih bilo lepo, takrat je bila večja potreba in želja po slovenskih srečanjih, kar danes, žal ne velja v enaki meri, predvsem ko gre za drugo in tretjo generacijo, ki se je močno integrirala v švedsko društvo. Vemo, da število članov društva upada. Žal, čas je tisti, ki

prinese svoje, skratka - čas se spreminja in nam ne dopušča vsega, kar si želimo. Društva danes dobivajo čisto drugačno obliko dejavnosti, kot pa je to bilo pred leti. Dosti dela in skrbi se je vložilo v društvo, vedno z željo, da nekoč to prevzamejo naši mlajši rodovi, ter vodijo naprej po poteh ohranjanja slovenske besede in kulture. Dragi rojaki, dragi zbrani, o življenju društva bi lahko govoril še dolgo, pa se ne bi spuščal preveč globoko, predvsem zaradi časovne stiske. Želim si pa, da še naprej vztrajamo, da obdržimo vsaj nekaj slovenske besede, ter da ne pozabimo na naše korenine, od koder prihajamo, da se še trudimo naprej pri ohranjanju kulture in slovenskih navad tukaj na Švedskem.

Na kraju je potrebno izreči še besedico *HVALA!* Res, iskrena hvala vsem, ki ste si vzeli čas, in nas obiskali v tako velikem številu. S tako številnim obiskom ste nam dokazali, da naš trud ni bil zaman in da nas cenite in imate radi. Osebnostno sem bil zelo vesel in počaščen, kakor tudi vsi ostali člani našega društva za uspešno prireditev v Köpingu. Preko Slovenskega Glasila se želim zahvaliti vsem društvom in posameznikom za izrečene čestitke, za šopke in darila ob našem praznovanju 40. obletnice društva. Upam, da bo praznovanje ostalo v lepem spominu vsakomur, ki je bil prisoten na Slovenskem srečanju ta večer. Res je bilo s pripravami veliko dela in skrbi, vendar pa - roko na srce, bilo nam je lepo, ko smo videli vesele in zadovoljne obraze obiskovalcev v dvorani, kar je najlepše plačilo. Res tudi, da morda ni bilo dovolj časa, da bi spregovorili z vsemi posamezniki kakšno besedo, prosim pa, da nam tega ne vzamete za hudo, bomo poskušali popraviti ob drugi priložnosti. V lastnem imenu in v imenu vseh sodelujočih se še enkrat toplo zahvaljujem z besedo *HVALA!*

Novoletno voščilo

*Toplini vsa vrata naj božič in novoletno odpre,
Naj srečno obdobje za vas ze začne,
Kje ste snežinke, rahle in sanjave,
Da posrebrite slavnostno in božično drevo*

*In sporočite praznične pozdrave,
Tja daleč in vse naokoli,
Prijatelj, glej novo leto je prišlo.
A leto prihodnje naj zdravja vam da,
Je želja nas vsakega.*

Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu, naj vam voščila sežejo srce, naj novi čas prinese vse, kar je staro leto zamudilo, naj bo srečno globko v
novem prihajajočem letu 2012! Zaželimo si sreče, zdravja, razumevanja, zadovoljstva in prijateljstva uspešno v
veliko, članom in prijateljem želimo prijetno praznovanje bližnjih božičnih praznikov. V mislih imamo pa tudi vse bolnike in vse tiste ki trpijo, ali pa so v kakšnih hudih stiskah. Naj božično voščilo tudi njim prinaša upanje, in tolažbo, obilo sreče in prijetnih doživetij. Tako kot vsako leto, se tudi letos želim najlepše zahvaliti upravnemu odboru za potrpljenje z menoj, za dobro opravljeno delo, posebno še v mesecu oktobru, kajti imeli smo dovolj dela in skrbi ob praznovanju 40. obletnice društva. Skrb in delo, ki smo ga vložili v naše društvo, nam je poplačano s prijetnimi spomini na doživeto slavlje. Vsem prisotnim članom društva, prav tako vsem prijateljem, ki so bili zbrani na praznovanju in Slovenskem srečanju v letu 2011,

hvala. Prav tako hvala vsem ostalim članom za ves trud in pomoč pri vseh delovnih organizacijah v društvu. Želimo in upamo, da si še v bodoče pomagamo z najboljšimi močmi drug drugemu, kolikor se to da.

*Piše
predsednik
društva
»Simon
Gregorčič«
Alojz Macuh;
Foto: Zvone
Podvinski*

Planika – Malmö, november 2011

Vse je približno tako kot po navadi. Pripravljamo se na jubilej, 35. obletnico Pevskega zbora Planika, kateri bo sicer aprila 2012 star 36 let, vendar proslave zaradi obilice drugih prireditvev minule jeseni nismo mogli izpeljati. V mislih imam predvsem Slovensko srečanje v Köpingu, katerega se zaradi drugih obveznosti in bolezni, žal nismo mogli udeležiti. Položaj se je izboljšal do 15. oktobra, ko se je večja skupina odpravila v Olofström, kjer so tega dne gostovali pevci PZ Vesna iz Križa pri Trstu. Na lepi prireditvi je nastopil tudi naš zbor Planika. To leto nam tako preostaneta le še Dedek Mraz – sobota, 10.dec. in Silvestrovanje, oboje v društvenih prostorih.

Levi del - prvi in drugi tenorji PZ Planika, kot smo jih bili vajeni doslej...

Od 01. oktobra 2011, je vse drugače. Tega dne je, star komaj 70 let, umrl **Franc Franseus**, ustanovni član SKD Planika - na fotografiji tretji z leve. Prvi sestanki pred ustanovitvijo leta 1973, so med drugim potekali tudi v njegovi družinski hiši. V društvu je vršil vsa odgovorna dela, velike so njegove zasluge pri obnovi društvenih prostorov v letih 2008 in 2009. Na pogrebni slovesnosti se je eden izmed govornikov od njega poslovil z besedami:

In memoriam – Franc Franseus

»Dolgost življenja našega je kratka je nekoč zapisal Prešeren. Morda ni tako kratka, je pa silno nepredvidljiva. Dokaz je na dlani. Mož, od katerega se danes poslavljamo, je še pred mesecem z nami veselo prepeval in bil poln načrtov. Pri našem zboru je deloval polnih 35 let. Zavedal se je svojih sposobnosti, zavedal se je tudi svojih omejitev. V njem ni bilo niti kanca domišljavosti ali napuha. To so vrline, s katerimi si je pridobil naklonjenost vseh, ki smo ga poznali. Če dodamo še, da je bil mojster svojega poklica, pripravljen pomagati vsakomur ki je pomoč potreboval, dobimo podobo zelo simpatičnega in priljubljenega človeka. Poleg vsega tega, je bil tudi navdušen in dober pevec. Njegov tenor nam bo morda uspelo nadomestiti, težje, ali celo nemogoče, ga bo nadomestiti kot prijatelja. Slava njegovemu pomenu!«

Jof

Malo kar tako, malo pa zares

V Sloveniji so po odstopu več ministrov in pričakovanem razpadu Pahorjeve vlade, razpisane izredne volitve. Kdo bo zmagovalec je nemogoče napovedati. Pred časom bi rekli kar SDS in Janez Janša. To ni več tako gotovo, nastajajo nove konstelacije in liste, sklepajo se nova prijateljstva. Nenavadno mnogo Slovencev se čuti poklicanih voditi Slovenijo. Eden izmed njih je tudi ljubljanski župan Zoran Jankovič, kateri je dolgo zavračal vse špekulacije v zvezi s kandidaturo, vendar je obrnil ploščo, ko je opazil, da uživa precejšnjo podporo državljanov. Od glasovanj utrujeni slovenski volivci bodo rekli svoje 04. decembra 2011.

Vsi, ki uporabljate Google ste gotovo opazili, da je s tem programom mogoče tudi prevajati. Ne le posameznih besed, marveč tudi cela besedila. Kako se Googlu posreči slednje, se lahko prepričate iz naslednjega. Originalno besedilo slov. časopis:

Doma je imel malo orožarno. Novomeški kriminalisti so v sodelovanju s policisti Policijske postaje Črnomelj opravili hišno preiskavo pri 35-letnem moškem iz okolice Črnomlja. Našli so avtomatsko puško, pištolo, pet nabojnikov, 145 nabojev in 88 pirotehničnih izdelkov. Orožje in strelivo, za kateri moški nima ustreznih dovoljenj, so zasegli. Po zaključenem postopku bodo zoper 35-letnika ustrezno ukrepali.

Googlov prevod se glasi: **Hem hade liten arsenal. Novo Mesto kriminella, i samarbete med polisen genomförde polisen hus i Crnomelj undersökning av 35-årig man i närheten av Crnomelj . De fann en automatiskt gevär, pistol, fem nabojnikov , 145 patroner och 88 fyrverkerier. Vapen och ammunition där kvinnor har de relevanta licenser har beslagtogs. Efter genomförandet av rättegången mot den 35-åriga handla därefter.**

Dokaj originalno. Če moški nima ustreznega dovoljenja, ga mora po Googlu zagotovo imeti ženska.

Jurij Vodovnik, pohorski igralec, pesnik in pripovednik

Vodovnik se je rodil leta 1791 v pohorski vasi Skomarje, kjer je 67 let kasneje leta 1858, tudi umrl. Bil je sodobnik Prešerna, vendar ga v svojih zapiskih nikjer ne omenja. Zdi se, da drug za drugega nista nikoli slišala. Nič čudnega: Prešeren je študiral na Dunaju in kasneje deloval v Ljubljani, Vodovnik je bil čisti samouk in ni nikoli prišel dalje kot do Celja, vendar so njegove pesmi in pripovedi nekaj čisto posebnega. Sežejo globoko v dušo, človek ob prebiranju podoživlja ljudi in kraje, ki jih opisuje. Poznal pa je Antona Martina Slomška, kasnejšega škofa, kateri je takrat služboval v bližnjem kraju. Le ta je včasih Vodovniku kaj popravil, predvsem pa ga je učil krščanskih kreposti, kar se v njegovih delih tudi opazi. Nikjer ni mogoče zaslediti kakšne kletvice ali opolzlosti, kar je za pisce njegovega kova prava redkost. V naslednjih izdajah Slovenskega Glasila se bomo z njim bolje seznanili. Prebrali boste lahko več njegovih pesmi in pripovedi. Njegova življenjska zgodba je zanimiva. Vsi tisti ki ne poznajo Pohorja, pa se bodo ob branju počutili kot doma.

OBILO DOGODKOV IN KULTURNIH PRIREDITEV V OLOFSTRÖMU

Zadnje četrtletje se je v Olofströmu in okolici dogajalo veliko stvari, ki so nosile obeležje slovenske besede in pesmi, slovenske razstave in koncertov, vse to je bilo posvečeno 20. obletnici samostojnosti Slovenije. Priznati moramo, da je kulturno in družabno življenje društva zaživelo v drugačni luči po letu 1991, saj smo takrat vsi Slovenci na področju olofströmskega društva združili svoje moči. Od takrat je minilo 20 let, bolj ali manj uspešnih toda kulturna dejavnost društva se je povečala v neverjetnem obsegu. Čeprav nas je bolezen večkrat priklenila na posteljo in se je precej naših članov preselilo na drugi svet smo v olofströmski občini poznani kot mogočno društvo, ki svojo dejavnost, slovenske pevske zборе in folklorne skupine skoraj vsako leto predstavi tudi švedskemu občinstvu.

Da ne bi ta uvod bil predolg, je naša največja želja ta, da bi tako ostalo tudi v bodoče, zato ker zaupamo v pomoč naših članov in v sposobnost odbora za organizacijo kulturnih prireditev.

PIKNIK IN SREČANJE V BARNAKÄLLA

Piknik in srečanje vseh generacij je bilo tako kot vedno zadnjo soboto v avgustu, na prehodu iz poznega poletja v jesen. Čeprav me zaradi zadnje operacije kožnega raka ni bilo zraven pa je bil piknik uspešno izveden. Upravni odbor je dobro opravil svoje delo. Meso na ražnju, krompir, kava in pecivo, dobra družba ter sladko in zapeljivo vino, kot je rekla Štefka; vse to je spravilo ljudi v dobro voljo, da se nobenemu ni mudilo domov.

Ja lahko povemo, da brez naših muzikantov ne bi bilo tako, kajti Viktor in Libero rada raztegneta frajtonarici. Vsak na svoj način, toda v veselje vseh navzočih. V poslušalcih Viktor vedno prebudi veselje po slovenskem petju, njegovo veselje zmeraj preide na vse prisotne. Bog daj našim muzikantom še veliko zdravja, mi pa bomo prepevali in se z njimi veselili.

Prav tako smo bili tudi veseli obiska iz Landskrone in Malmöja. Hvala vam, ker nas obiščete, da skupaj obujamo stare spomine in si skupaj želimo lepe bodočnosti.

SLOVENSKA SLIKARSKO- FOTOGRAFSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA

V kulturni hiši Längan v Olofströmu je od 17 – 25. septembra potekala umetniška razstava 5 slovenskih umetnikov, članov KD Slovenija iz Olofströma. Tri umetnice: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar in Zinka Karlsson- Gselman so iz druge generacije Slovencev na Švedskem. Nada Žigon in znani fotograf Karlo Pesjak pa sta iz prve generacije.

Predstavili so 70 del, od tega je bilo 8 fotografij iz severa- Laplanda. Slikarska dela so bila narejena v olju in v akrilu. Motivi so bili: predstavitev narave v Sloveniji in na Švedskem, predstavitev stvari v vsakdanjem življenju prav tako pa je bilo tudi 10 zelo abstraktnih slik. Nada Žigon je predstavila tudi zanimive umetniške izdelke iz stekla. Umetnice druge generacije združuje tudi to, da so se že udeležile likovne kolonije v Mostu na Soči, ki jo vsako leto organizira Slovenska izseljenska matica.

Že prve dni si je razstavo ogledalo več kot 200 švedskih obiskovalcev, obisk je bil velik vse do konca razstave. O tem dogodku so tudi pisali švedski lokalni časopisi, uspeh te razstave pa je še bolj pomemben, ker je bila posvečena 20 obletnici osamosvojitve Slovenije. V Olofströmu že od leta 2005 uspešno deluje likovna sekcija, Dušanka in Silvana pa že več kot desetletje obiskujeta večerno likovno šolo vsaka v svoji občini, zato tudi uspešno sodelujeta v našem krožku.

Po uspešni otvoritvi je bila v društvenih prostorih primerna zakuska za člane in umetnike. Upamo, da bomo naslednje leto nadaljevali tradicijo slovenskih razstav v Olofströmu.

KONCERTI MOPZ VESNA IZ KRIŽA PRI TRSTU

V juniju 2010 sem bil gost na koncertu moškega pevskega zbora Vesna pri Trstu in očaralo me je njihovo petje, prav tako pa tudi njihovo pevsko druženje po koncertu. No beseda je dala besedo in v sredini oktobra smo jih kar tri dni gostili v Olofströmu. Pripeljali so se z letalom iz Benetk v Skavsta pri Nyköpingu, kjer so si sposodili 4 šestsedežna vozila, s katerimi so se odpeljali proti glavnemu mestu Švedske. V četrtek so si ogledali "severne Benetke", njihov vodič je bil Martin Gregorc, ki jim je razkazal večje znamenitosti Stockholma.

V petek dopoldne so se odpeljali proti Olofströmu. Vesel sem bil da sem spet srečal znance iz zamejskega Krasa: dirigenta Radota Miliča, mojega šoferja športnega BMV-a Miloša Miliča in predsednika pevskega zbora Vesna Nika Sirka. Takoj po nastanitvi v bungalovih našega člana Mirana smo se zbrali na skupni večerji v društvenih prostorih in se pogovarjali ter prepevali pozno v noč. Takoj smo našli skupno besedo, posebej pa so bili zadovoljni z večerjo in žlahtnim vinom s katerim smo jih gostili. V soboto dopoldne so si ogledali centralne dele Olofströma.

PRVI KONCERT V MESTNI KNJIŽNICI

S kulturnim sekretarjem olofströmske občine smo se dogovorili da bomo priredili koncert tudi za švedske poslušalce. Točno ob dvanajstih se je precej ljudi zbralo v mestni knjižnici, kjer nas je pričakala občinska šefinja za kulturo. Po mojem govoru in predstavitvi društva in gostujočega pevskega zbora se je začel koncert, ki je trajal okoli 45 minut. Zbor je vodil zborovodja Rado Milič. Peli so v slovenskem jeziku, čeprav je v oglasih v lokalnih časopisih pisalo da bo nastopal pevski zbor iz Italije. Poslušalci so jih nagradili z gromkim aplavzom, na željo občinstva pa so zapeli še slovensko himno oziroma celo Zdravljico. Od olofströmske občine so dobili posebna darila, na katerih je bilo obeležje Nobelovega nagrajenca iz Olofströma Harryja Martinssona.

VEČERNI KONCERT V FOLKETS HUSU

Po kosilu so gostje obiskali trgovine, nekateri so izrazili željo da si ogledajo jezero, za druge znamenitosti ni bilo dosti časa, saj je že ob sedmih začel naslednji koncert v veliki dvorani Folkets husa v Olofströmu. Ob pol sedmih se je dvorana že začela polniti. Po govoru in dobrodošlici predsednika društva je začel koncert. V prvem delu so zapeli 9 pesmi. Ker smo mislili začeti novo tradicijo oktobrskega koncerta v Olofströmu smo iz Malmöja povabili tudi pevski zbor Planika. Pred začetkom koncerta smo z minuto molka počastili našega prijatelja in dosedanjega pevca iz Planike pok. Franca Franseusa, ki ga ni med nami že od 1.

oktobra. Nikdar ne bomo pozabili njegove prijateljske pomoči in njegove prijazne besede, kar smo tudi povedali. Z minuto molka smo se poklonili njegovemu spominu.

Pevski zbor Planike se je predstavil z venčkom lepih slovenskih pesmi. V zahvalo smo jim podelili pismena priznanja.

V drugem delu koncerta gostov iz Trsta so nam prikazali del njihovih pesmi iz Krasa, staro italijansko pesem o vlaku ter nekaj dalmatinskih pesmi. Koncert so izvedli zelo uspešno in kvalitetno, za kar so jih naši poslušalci nagradili z dolgim aplavzom. Na koncu so morali zapeti še eno slovensko pesem na željo navdušenega občinstva.

Nagradili smo jih z diplomami in darili, ročnimi deli švedskih ročnih del. V imenu društva Vesna pa so našemu društvu podarili težko umetnino iz kamna, ki je predstavljal relief Krasa od Zgonika do Križa, ki je ob Jadranskem morju.

Nato pa je začela veselica na kateri so igrali naši gosti: harmonika, klavir, trobenta in 2 kitari je bilo zadosti, da smo lahko veselo zaplesali. Ko pa je na oder še stopil Viktor Semprimožnik s svojo harmoniko in zaigral z gosti, takrat ni hotelo biti konec rajanja in radosti. Pripravljalni odbor za koncerte se je dobro odrezal, prav tako pa je bila dobra večerja, ki so jo servirale naše pridne članice. Ne smemo pozabiti niti dobrega peciva in ostalih dobrot.

Kasneje smo umetnikom, ki so razstavljali na septembrski umetniški razstavi podelili priložnostna priznanja.

OBISK GOSTOV IZ TRSTA V KALLINGE

V nedeljo dopoldne so se pripeljali pevci iz Križa pri Trstu v Kallinge, kjer sta jih srčno sprejela Ciril in Silvana Stopar. Po ogledu vrta, hiše in garaže, kjer je bil parkiran težki Honda motor, ki jih je precej zanimal. Povedal sem jim, da sem ga letos zaradi bolezni le redko uporabljal, ker ima skoraj 300 kg. Toda upamo da se bova naslednje leto spet popeljala s Silvano z motorjem v Olofström ali v Växjö.

Nato smo stopili v hišo, kjer smo jih pogostili s slivovko, viskijem, pecivom in kavico. Po pogovoru smo se skupno slikali pred garažo skupno s slovensko zastavo in našim pirenejskim psom Jannikom.

Odpeljali so se proti Karlskroni in Kalmarju, kjer so si ogledali še en zanimiv muzej. Pred odhodom smo si obljubljali da se naslednje leto srečamo pri njih v Križu (Santa Croce) in v Zgoniku, (Sgonico). »Če bog da!«

ŽALOSTNA NOVICA

V 88 letu starosti je 28. oktobra v Vislandi umrla Katarina (Katica) Knez. Leta 2006 se je Katica po smrti moža Ferdinanda preselila iz okolice Näsuma v Vislando.

Pokojne Katice se spominjamo na ta način, ker je pri njih prenočeval slovenski duhovnik, ki je prihajal v Olofström. Po sv. maši pa ga je zmeraj povabila na kosilo. Prav tako ni odrekla pomoči slovenskemu društvu pri pripravi hrane, ko je to bilo potrebno pred okroli 30 let nazaj. Katica je prišla na Švedsko iz Slovenije 3. marca 1964. Rojena je bila v G. Bristova, dekliški priimek je imela Požar.

Od pok. Katice smo se poslovili pri pogrebni maši v katoliški cerkvi v Bromölli 9. novembra. Bilo nas je okoli dvajset, ki smo jo pospremili na zadnjo pot. Društvo je iz pogrebne fonda kupilo venec z rožami in tako počastilo pokojno Katico. Ker pok. Katica ni imela sorodnikov na Švedskem, je družina Benčina iz Vislande poskrbela za pogreb in vse ostalo. Po pogrebu smo se v posebni sobi hotela v Bromölli spominjali pokojnice.

Fotografije KONCERTI V OLOFSTRÖMU: 1. Ciril se zahvaljuje zborovodji Radotu Milicu za odlicen koncert

2. Koncert MoPZ Vesna za svedsko občinstvo
3. Koncert v Folkets hus v Olofströmu
4. MoPZ Vesna pri

- Cirilu in Silvani
5. Muzikanti so nas vabili na ples
6. Pevski zbor po večerji v prostorih Slovenije
7. Poslušalci koncerta v olofströmski knjižnici

8. Slovenska muzika je odmevala v društvenih prostorih
9. Predstavil se je tudi pevski zbor Planike iz

Malmöja
10.
Poslušalci v dvorani

Razstava v Längan: 1. Začetek razstave

2. Umetniki na razstavi v Olofströmu

3. Organizator in udeleženci razstave pred hišo kulture

Piknik v Barnakälla: 1. Ali ne bi zapeli tisto lepo...

2. Barnakälla, Libero je raztegnil harmoniko

3. Ida, Dušanka in Silvana pod slovensko zastavo

4. Kdaj bom jaz dobil kosilo

5. Ko Viktor zaigra, vsak zapleše

6. Nekateri so hoteli balinati po travi

7. Zvonko skupaj z organizatorji piknika

KÖPING: Obisk članov

društva »Slovenija«,

Olofström: 1. Viktor

Semprimožnik je raztegnil svoj meh v avtobusu

1. Clani Slovenije iz Olofströma na poti v Köping
2. Prvi gosti v dvorani Foklorna skupina v gorenjskih
3. Gosti v dvorani
4. Nastop Viktorja Semprimoznika
5. Nastop Jozeta Zupancica
6. Lojze s hčerko
7. ga. Metoda Mikuz iz veleposlanstva RS v Stockholmu pozdravlja prisotne
8. g. Zvone Podvinski in Alojz Macuh
9. Folklorna skupina Jurij Vodovnik, Skomarje
10. Ciril Stopar in Lojze Macuh
11. Nekateri plesjo, drugi pa poslušajo
12. Ansambel Glas

Foto:

M.
Ciril
Stopar

PLAN DRUŠTVENEGA DELA 2011-12

10. decembra, miklavževanje.

29. Januarja 2012: slovenska maša ob 11 uri v Olofströmu

10. marca: Dan žena in občni zbor v društvenih prostorih v Olofströmu.

Od januarja – junija, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 14–18.00 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno)

Ciril M. Stopar

KD Slovenija, Olofström

Blekinge Läns Tidning

Kulturförening ställer ut i Längan

OLOFSTRÖM

För andra året i rad arrangerar kulturföreningen Slovenija en utställning i Längan i Olofström.

– Vi hoppas att det här ska bli en tradition, säger föreningens ordförande Ciril M. Stopar.

I dag är det vernissage för utställningen, som ska visas under två helger.

De som ställer ut är Dusanka Kelecini, Olofström, Silvana Stopar, Kallinge, Karlo Pesjak, Hässelholm, Nada Zigon, Näsum, och Zinka Karlsson, Rottne.

Föreningen är med sina 260 medlemmar den största slovenska föreningen i Sverige.

70 verk i olika former

I Olofström har de en lokal där de fem konstnärerna brukar träffas så ofta de kan.

Det brukar bli två, tre gånger i månaden, säger Dusanka Kelecini.

På utställningen visas ett 70-tal verk. Det är främst målningar i olja

och akryl, men också fotografier.

För de sistnämnda svarar Karlo Pesjak, medlem av Naturfotograferna, men också en flitig föredragsställare runt om i Sverige, bland annat i Olofströms kommun.

Vill skapa tradition

Första gången de ställde ut tillsammans var på IF Metalldagen förra året.

Genom årets utställning hoppas de ha skapat en tradition.

– Vi kommer gärna tillbaka om det finns möjlighet, säger Dusanka Kelecini. Vi har redan funderat på att i så fall ha ett tema av något slag.

Kulturföreningen arrangerar en mängd olika aktiviteter varje år.

Den 16 oktober får man i Olofström besök av en kör från Trieste med 26 medlemmar.

– De kommer att framträda på dagen i Polkets Hus entré och sedan ska vi ha en fest på kvällen, säger Ciril M. Stopar. Samma dag framträder också en kör från Malmö.

Carina Lodge

Foto: CARINA LODGE

STÄLLER UT. Dusanka Kelecini, Nada Zigon, Karlo Pesjak och Silvana Stopar har i dag vernissage på sin utställning i Längan. På bilden saknas Zinka Karlsson.

TINBJUDAN
KOMMET FOTOUTSTÄLLNING
Längan, Holje Park Olofström
5 konstnärer:
Olja och akryl
samt naturfotografier
Vernissage lö 17/9
14.30-16.00
Öppet 18/9, 24/9, 25/9 10-16
År:
Kulturföreningen Slovenija,
ABF Blekinge, Rep. Slovenija

LÖRDAG

17 SEPTEMBER 2011

NR 218 VECKA 37 PRIS: 15 KR

KALENDERN

Utställning: 17/9, Vernissage - konst och foto kl. 14.30-16.00. Konstnärernas utställning: olja och akryl, samt naturfotografier. Övriga öppettider: sö 18/9 och löar 24/9, 25/9 kl 10-16. Plats: Holje Park.

Kar ne morem verjeti, da smo že v novembru, zunaj megla, rahlo prši in dokaj visoke temperature za ta čas. Seveda je prijetno, če še kak dan posije sonce. Na vrtovih smo pospravili zelenjavo in solato, rože v lončkih tudi, le čebulice begonij še čakajo v lončkih, da se rože posušijo in čebulice hranijo preko zime za naslednje leto. Včasih uspe, če jih hranimo bolj na hladno v žagovino, velikokrat so pa suhe.

Jesensko delo društva je bilo nekako na spanju, veliko od članov in odbora so si privoščili dolg dopust in so uživali ob lepem toplem vremenu v Sloveniji. Postali smo nekaki zapečniki, da smo kar najraje doma na toplem in pozabimo na okolje kot, da se nič ne dogaja. Vsakič prosimo za želje, kaj naj naredimo za člane in na žalost nobenih želja in obljub. Če se snidemo po maši v lepo prenovljeni Astidsalen znamo poklepetati tudi zapeti, takrat je zabavno. Ponovno priti na kakšno srečanje z prosto vsebino, pa ni časa. *Kaj boste delali doma, čas in leta grejo in dokler smo zdravi moramo izkoristiti, da najdemo za srečanje s prijatelji, morda sprehod ali podobno.*

1. oktobra smo se z avtobusom odpeljali v Köping, kjer je tamkajšnje društvo proslavljalo 40 let delovanja in 20. srečanje Slovencev Slovenske zveze. V avtobusu smo imeli nekaj več tretje generacije in Simon je pokazal, da mu je pri srcu atejeva harmonika, saj nam je pokazal kaj se je naučil. Le tako naprej, saj imaš dobrega in nadarjenega učitelja. Seveda smo se ustavili za kavo tam kjer je bilo napisano »godis«. Mladi so kar hitro napolnili vrečke z raznimi dobrotami, saj je bila sobota. No, tudi mi odrasli smo izbirali in se posladkali saj smo imeli na voljo 600 različnih sort. Pogovor, klepet in Jože je na harmoniki izvabil melodije in smo radi zapeli. V Köpingu so nas lepo sprejeli, predsednik Lojze nas je objel in stisnil roko in dobrodošlica z aperitivom se je prilegel. V dvorani lepo okrašeni z zastavami, s cvetjem. Kulturni program je bil kratek in jedrnat, prav tako pozdravi in plesi folklorne skupine Jurij Vodovnik iz Skomarje. Naše društvo je zastopal v programu Jože, ki je zaigral nekaj Slakovih melodij. Dobra večerja in domača kapljica, glasba ansambla »Glas« sta napolnila plesišče in vsi so lahko prišli na svoj račun. Taka srečanja so prijetna, saj srečamo stare znance in prijatelje s cele Švedske in pozdravi in objemi so dokaz, da so taka srečanja res potrebna, saj nekaj znancev smo pogrešali. Pri loteriji tokrat Göteborg ni imel veliko sreče, pa kaj zato, saj smo zadovoljni odšli iz Köpinga proti domu. Hvala vam, člani društva Simon Gregorčič za ta lep jubilej in še veliko dobre volje in ljubezni do slovenske besede, ki jo ohranjate in prenašate na naslednjo generacijo. Šofer Vasko nas je kot vedno varno odpeljal domov, saj kar hitro je v avtobusu utihnila govorica in smo malo zadremali. Za člane je bil avtobus zastonj, nečlani pa so plačali. Zato se sprašujem, zakaj ne plačate članarine, dobite domov »Naše Glasilo« in na društvenih izletih in veselicah imate popust.

Za naslednjo leto, konec septembra bi radi pripravili izlet v Švico. Povabilo je prišlo od gostov, ki so bili pri nas za Binkošti in so bili z nami v Vadsteni. Po vsej verjetnosti pridejo spet drugo leto. Ker moramo vedeti, koliko je zainteresiranih, da bi šli, se prijavite, več nas bo nižja bo cena. Morda bo tako kot so gostje naredili, z vlakom do Kopenhagna in nato s kombiji v Göteborg. Ker je cena avtobusa kar visoka, bi morda tudi mi z vlakom, z letalom in si sposodimo avtobus za prevoz po Švici. Prav gotovo, bi nam oni pomagali z nasveti za prenočišče in hrano, samo moramo izvedeti koliko je zainteresiranih. Pokličite koga od

članov v Upravnem Odboru, še boljše pa, če pridete na Občni zbor (pošta pride) in se pogovorimo.

V spomin Lojzetu Slaku! 29. septembra se je po kratki bolezni poslovil kralj harmonike Lojze Slak. Pred 17 leti je bil na obisku z svojim ansamblom na Švedskem. Spomladi v Malmö, ker je društvo praznovalo obletnico. Sama moram priznati, da so to bili moji najljubši muzikanti in dobro se spomnim leta 1964, ko so zmagali na tekmovanju za najboljšo skladbo. Takrat je bil trio Lojzeta Slaka in Fantje iz Praprotna. Kasneje so skupaj igrali in prepevali in gostili vse države, kjer se nahajajo Slovenci. Njihova glasba in vsebina njihovih melodij je res nekaj posebnega. Takrat sem izkoristila priliko in posnetki z Lojzetom in še s celim ansamblom, so mi v drag in cenjen spomin. Lojzetove skladbe bodo ostale nepozabne in vsem naslednjim generacijam v spodbudo.

Še nekaj jubilaritov je ostalo za zadnje mesece leta:

November Marijo Perovič 70 let

December Ivanka Čok

65 let

Jože Benigar 65 let

Ivan Cesar 70 let

Ivan Mlinarič 70 let

So praznični dnevi in
trenutki polne sreče in

miline,
ko radostne oči zapremo
in si tiho zaželimo,
da nikoli ne mine.
Uživajte jih v polni meri,
saj bodo prehitro spet za
vami.

Tudi vino je bilo ljudem
ustvarjeno v veselje.

Radost srca in veselost je vino,
če se ob pravem času zmerno pije.

*Naše čestitke in lepe želje ob
vaših jubilejih; NAZDRAVJE!*

Marija Kolar

Miklavževanje v Göteborgu: Sv. Miklavž je obiskal in obdaril otroke v Göteborgu v petek 2. decembra zvečer, ko so starši že bili prosti dela. Tudi stari starši so spremljali nekatere malčke, ki so se razveselili obdaritve sv. Miklavža. Po obdaritvi pa so se vsi skupaj zadržali ob kavi in pecivu ter v prijetnem pogovoru, kakor tudi otroci, ki so se veselo igrali. Hvala Sv. Miklavžu, ki je obiskal slovenske otroke v Göteborgu. Hvala tudi dobrim in skrbnim mamam Katarini in Sigrid, ki sta poskrbeli za prijetno vzdušje po srečanju otrok s Sv. Miklavžem. Hvala, dragi starši za vso pomoč in podporo, da se je tudi

v majhni
skupnosti
slovenskih
otrok
zgodil Sv.
Miklavž.
Pa ne samo
on, saj so
ga na poti
spremljali
celo angeli,

ki so mu pomagali deliti darove, ki jih je pripravil za pridne otroke. Foto: Miklavževanje; družine Lomšek, Tomažič in Ratajc

vaš Zvone Podvinski

Na dopustu

1.Sv. Višarje; 2.3.Kopališče BIOTERME Mala Nedelja

Veselo razpoloženje na avtobusu na poti v Köping, dne 1. oktobra 2011

Prispevek poslala:
Marija Perovič
Göteborg

Jesenski dogodki

Obiskali smo svečani dogodek – trgatav pri sv. Ani v Halozah; »Šivalni krožek« v Landskroni in v Helsingborgu; Obisk v Hamburgu; Praznovanje roj. dne v Landskroni;

Tudi letošnja jesen je bila pestra, mnogi smo potovali v Slovenijo ali kam drugam, mnogi pa tudi ostali na Švedskem. Fotografije so odlični zapis dogodkov, zato jih pri nas pridno uporabljamo, da se lepih trenutkov potem lažje spominjamo.

V zvezi z rezultatom letošnjih volitev še nekaj lastnih razmišljanj:

Slovenija in delitev na leve - desne poteka izključno glede na odnos do vloge komunizma v obdobju od 2. svetovne vojne do danes. Tistim, ki sami sebe deklarirajo za leve, je uspelo - skozi medije, šolstvo, gospodarstvo in druge podsisteme, ki jih še vedno obvladujejo - v glave ljudi vcepiti model, da so desni vsi tisti, ki obsojajo bivši komunistični sistem kot nedemokratičen. Prefinjeno jim je uspelo v glavah ljudi narediti enačaj med desno = nazadnjaško in desno = domobranstvo, kar pa je demagogija prve vrste in največja ideološka prevara v novodobni Sloveniji. Če odmislimo ločnico levo - desno v zvezi z zgoraj napisanim, ugotovimo, da deklarirani levičarji v Sloveniji sploh niso levičarji, ampak ultra desni liberalci, ker predsedniki večine levih strank po nobenih socioloških ali politoloških standardih ne morejo biti levičarji. Vsi ti dediči bivšega nedemokratičnega sistema imajo

samo eno skupno točko: ščitijo svoje privilegije, ki jim jih obvladovanje družbenih podsistemov prinaša. Poenotenje pod krinko leve opcije jim zagotavlja neizmerno moč, ki jo tako in drugače ves čas demonstrirajo v družbi. Upati je, da Slovenci, nagnjeni k naivnosti ne bodo še naprej videvali v levici dobrih, v desnici pa slabih... .

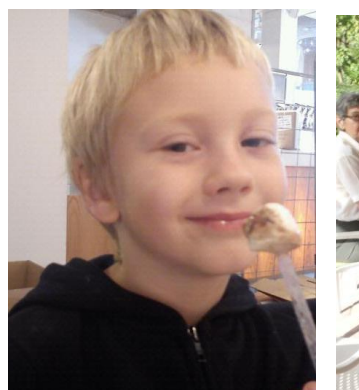
Bodočemu predsedniku slovenske vlade, pa naj bo to levo ali desno usmerjeni mandatar, voščimo obilo uspehov pri vodenju države!

Sept. Prvi kostanji v Kuršincih

Okt. Gabrijela Karlin praznuje svoj rojstni dan

Takole smo v sliki in podobi predstavili naše dogodke in srečanja v jesenskih mesecih v Sloveniji, pa tudi na Švedskem. Bili smo na obiskih, imeli smo priložnostne obiske in tako so meseci potekli. Že smo tudi pred božičnimi in novoletnimi prazniki. Vsem članom in prijateljem, rojakom doma in po svetu – želimo vesel BOŽIČ in srečno NOVO LETO 2012. Naj vas zdravje služi!

Alla våra medlemmar och vänner önskar vi EN RIKTIG GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR! Må hälsan och välgång följa er på vägen.

Dopisujte v slovensko GLASILO! Augustina Budja

Otvoritev slovenskega Kulturnega tedna v Stockholmu in razstave del slovenskih umetnikov v prostorih »Kulturfyren« dne 22. oktobra 2011

V prostorih »Kulturfyren« v Stockholmu je v soboto, 22. oktobra 2011, potekala otvoritev slovenskega Kulturnega tedna ter razstave del priznanih slovenskih slikarjev in grafikov ter, v okviru mednarodnega sodelovanja Slovenije, tudi izbranih japonskih umetnikov.

1. Pozdravni nagovor predsednice Društva gospe Gillgren
2. Nagovor vodje veleposlaništva mag. Mikuž
3. Strokovno vodstvo po razstavi
4. Petje slovenske pesmi – Danni Stražar in Martin Gregorc

Kulturni teden, pripravljen s strani stockholmskega Društva švedsko-slovenskega prijateljstva ob praznovanju 20. obletnice samostojnosti Republike Slovenije, poteka od 22. do 30. oktobra 2011 ter poleg navedene razstave obsega tudi projekcije slovenskih filmov, aktivnosti za otroke, predavanja in predstavitve ter koncert zborovskega petja.

Program Kulturnega tedna, predstavitev sodelujočih umetnikov in druge informacije so dostopne na spletni strani [Društva švedsko-slovenskega prijateljstva](#) (v švedskem in angleškem jeziku).

Goste otvoritve Kulturnega tedna ter razstave sta nagovorili predsednica Društva švedsko-slovenskega prijateljstva iz Stockholma gospa Stanislava Gillgren ter vodja Veleposlaništva Republike Slovenije v Stockholmu mag. Metoda Mikuž. Zbranim se je Slovenija poleg nudenja

okusne slovenske hrane in pijače predstavila tudi s slovensko glasbo, ko sta nekaj pesmi zapela in zaigrala Martin Gregorc in Danni Stražar. Vir: D.S. Facebook 24. 10.2011

Reformacija: O jezikovni dediščini in odnosu do sočloveka

Praznujemo dan reformacije, 31. oktober 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

Z "moji lubi Slovenci," je Primož Trubar, začetnik slovenske knjižne besede, v svojih delih nagovarjal "svoje ljudi" in jih tako prvič združil pod pojmom Slovenec.

Slovenstvo, slovenski knjižni jezik in prve knjige, tiskane v slovenskem jeziku, so nedeljivo povezane z reformacijo, verskim, kulturnim in političnim gibanjem, katerega cilj je bila prenova Cerkev. Za začetnika velja nemški duhovnik Martin Luter, ki naj bi 31. oktobra 1517 na vrata cerkve v Wittenbergu v Nemčiji obesil 95 tez o prenovi Cerkve in tako opozoril na krizo v njej. S tem se je začelo reformno gibanje, ki je privedlo do notranje preureditve Katoliške cerkve in do nastanka novih Cerkva. Ali je Luter svoje teze res nabil ali dal nabiti na vrata cerkve ali ne, si zgodovinarji niso edini. Znana pa je vsebina tez, ki govorijo predvsem o odpustkih in z njimi povezanih zlorabah, Luter pa je zapisal tudi nekaj očitkov, uperjenih proti ravnanju (takratnega)papeža. Teze so bile napisane v latinščini in naj bi bile namenjene predvsem razpravi v akademskih (cerkvenih) krogih, saj, kot je za MMC pred leti pojasnila zgodovinarica Lilijana Žnidaršič Golec, Luter na začetku ni nameraval opozarjati na krizo Cerkve kot take. Vendar pa so teze naletele na širok odmev, bile kmalu prevedene v nemščino in se s pomočjo tiska hitro razširile.

Največji je Trubar ...

V Sloveniji velja za glavno osebo reformacije Primož Trubar, človek, ki je "odgovoren" za prvo tiskano knjigo v slovenskem jeziku. Trubar je leta 1550 izdal Katekizem, prvo knjigo v slovenskem jeziku in sploh prvo slovensko tiskano knjigo. Ker se je zavedal, da je treba Slovence tudi "naučiti brati", je Katekizmu dodal še Abecednik. Trubar se je pri pisanju v slovenščini oprl na govore osrednjega slovenskega prostora, kar kaže, da je poznal razlike v govorici v različnih delih ozemlja, kjer so takrat živeli Slovenci. Bil je plodovit avtor, saj je napisal več kot 25 del, kar predstavlja polovico vseh knjig, ki so jih napisali slovenski protestantski pisci.

... ob boku z Dalmatinom in Bohoričem

Pomembna in včasih neupravičeno zapostavljena pisca iz obdobja reformacije sta tudi Jurij Dalmatin in Adam Bohorič. Dalmatinov prevod Biblije (natisnjen leta 1584 v Wittenbergu) je po mnenju številnih strokovnjakov morda najpomembnejše delo slovenskega protestantizma, med reformacijo pa je nastala tudi prva slovenska slovnica Zimske urice (Arcticae horulae) Adama Bohoriča s slovenskim črkopisom, bohoričico.

"Zavezani k delovanju v poštenem odnosu do Stvarnika in soljudi"

Medtem ko je praznik reformacije za večino Slovencev predvsem dan premisleka o slovenski jezikovni dediščini in dediščini protestantizma ter njegovih vrednot, med katerimi so v ospredju strpnost in solidarnost, je za okoli 18 tisoč vernikov slovenske Evangeličanske cerkve to tudi dan, ko se "slavijo"dejanja Trubarja, Lutra in drugih reformatorjev, ter dan, kot so zapisali na spletni strani, "ki nam iz preteklosti marsikaj sporoča v sedanost in trka na našo osebno vest ter odgovornost." Škof Geza Erniša pa je za MMC med drugim dejal, da "praznik z vso svojo vsebino vabi k poštenosti, pridnosti in delavnosti, kar je ne nazadnje pomemben segment protestantske etike, ki nas zavezuje k temu, da ljudje svoje delo opravljamo svoje delo v resnično poštenem odnosu do Stvarnika, do transcendence in do soljudi."

Evangeličanska cerkev augsburške veroizpovedi na Slovenskem deluje v 13 cerkvenih občinah, njeni začetki pa segajo v 16. stoletje. V dobi protireformacije je bila zatirana in se je ohranila le na vzhodu, ki je bil pod madžarsko upravo. Tam sta obstali dve cerkveni občini: Šurd in Nemešča. Evangeličanske cerkvene občine so v današnjem Prekmurju znova začele nastajati po tolerančnem ediktu, zdajšnja organizacija pa je velja od statuta iz 1977. leta. Cerkev v javnosti zastopata škof (trenutno je to Geza Erniša) in inšpektor (trenutno je to Aleksander Kerčmar).

Tako verni kot neverni smo hvaležni protestantom

Slovenija je dan reformacije slovesno zaznamovala že v petek, z državno proslavo v Krškem. Slavnostni govornik Boštjan Žekš, ki opravlja posle ministra za kulturo, je ob tem dejal, da smo reformatorjem za njihova dejanja hvaležni vsi, tako verni kot neverni. "Reformatorji v času svojega življenja niso mogli slutiti veličine svojih dejanj, za katera smo jim danes hvaležni vsi, tako verni kot neverni, saj je tudi v tem primeru pomembno le, kaj človek naredi, ne, zakaj to naredi, in ne, kaj ob tem govori," je dejal Žekš.

Aleksandra K. Kovač, Foto: BoBo

UMRL JE TONE PAVČEK

V 84. letu starosti je v četrtek v Ljubljani po daljši bolezni umrl Tone Pavček. Pavček je bil slovenski pesnik, esejist in prevajalec. Rodil se je 29. septembra 1928 v Šentjuriju pri Mirni Peči. Tam je živel do svojega 16. leta, nato pa je odšel v Ljubljano, kjer je končal klasično gimnazijo. Po maturi se je vpisal na pravno fakulteto in diplomiral leta 1954, a pravne službe ni nikoli opravljal.

Pavček je bil zelo priljubljen med mlajšimi bralci, ki ga ne bodo pozabili zaradi 'Jurija Murija v Afriki'. (Foto: Tone Pavček, Arhiv občine Mirna Peč)

Pavček je bil zelo dejaven človek. Bil je novinar in urednik, ravnatelj Mladinskega gledališča v Ljubljani ter tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev. Bil je tudi

ambasador Unicefa in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Kot novinar je sodeloval pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici. Bil je tudi novinar in urednik na RTV Slovenija. Od 1972 do upokojitve leta 1990 je bil odgovorni urednik Cankarjeve založbe. Pavček se je vidno uveljavil tudi kot družbeni in politični delavec, še posebej v času osamosvajanja Slovenije. Od leta 1986 do 1990 je bil tudi poslanec slovenske skupščine. Na množičnem zborovanju na ljubljanskem Kongresnem trgu je leta 1989 prebral Majniško deklaracijo. Pavček je za svoje delo prejel številne nagrade, med njimi je pred dvema letoma prejel tudi zlati red za zasluge republike Slovenije. Za njegove življenjske dosežke ga je leta 2007 Mestna občina Ljubljana imenovala za častnega meščana, bil pa je tudi častni meščan Novega mesta in Mirne Peči.

Pavček se je ves čas posvečal literarnemu ustvarjanju, tako za otroke kot odrasle, neizbrisen pečat je pustil tudi kot prevajalec ruske literature, h kateri se je s pomočjo citatov kot živahen retorik vedno znova zelo rad vrnil. Neizbrisen pečat je pustil tudi kot prevajalec srbske in hrvaške lirike. Napisal je še številne zbirke za otroke, med njimi so 'Besede za sladkosnede', 'Sonce in sončice', 'Deček gre za soncem' in 'Po morju plava kit'. Med njegovimi slikanicami najdemo še 'Živalski ringaraja', pisal pa je tudi pesniške zbirke za odrasle. Med njimi najdemo tudi 'Ujeti ocean', 'Iskanje sveta', 'Goličava', 'Temna zarja', 'Darovi', 'Same pesmi o ljubezni' in 'Samo tu lahko živim'. Skupaj s Kajetanom Kovičem, Janezom Menartom in Cirilom Zlobcem je izdal 'Pesmi štirih', ki so v času predanosti kolektivizmu pomenile pomemben premik, vrnitev v intimizem. Zbirka 'Pesmi štirih' med slovenskimi ljubitelji poezije še vedno zavzema prav posebno mesto, kar velja tudi za številne Pavčkove poznejše zbirke.

Pavčkova lirika je vitalistična, pesnik je bil do narave idiličen in harmoničen. Vrh pesniškega ustvarjanja je dosegel z reflektivno poezijo, v kateri se sprašuje o smrti in življenju z vidika posameznika ter skupnosti. Pavčkova poezija se izmika neposrednemu impresionizmu, goji pa napol lirično napol reflektivno pesem, v kateri je razmišljal o usodi človeka, njegovi ujetosti v spreminjanje in minevanje. Posebej je treba omeniti Pavčkovo esejistično pisanje, zlasti v treh delih objavljeno knjigo 'Čas duše, čas telesa' (1994, 1997, 2004). V njej je občutljivo spregovoril o svojih dolenjskih rodovnih koreninah, o zorenju ter odraščanju dečka in mladostnika, o šolanju v šoli in v življenju. Ta avtobiografska izhodišča je nadgradil s pogledi v širše dimenzije bivanja, kjer se izmenjavajo svetlobe in sence, ekstaze čutnosti in duhovnosti, hvala življenja in hlad minljivosti. Za svoje pesniško in prevajalsko delo je prejel vrsto nagrad in priznanj, med njimi več Levstikovih. Podelili so mu tudi Sovretovo nagrado, večernico in Veronikino nagrado. Leta 1984 je prejel nagrado za življenjsko delo. Pavčka je vedno določal vitalizem, njegove besede so bile vedno polne pozitivne naravnosti, kar pa še ni pomenilo, da ni bil kritičen do družbe, v kateri je živel. Pavček običajno v svojih nastopih nikoli ni pozabil omeniti vina, ki ga je tudi prideloval, in solin, ki jih je občudoval. Tako soline kot vino so pogosto vpeti v kakšnega od njegovih verzov.

"Človek živi to svoje življenje in se trudi, da kdaj doreče misel, stavek, svoj kredo, svojo besedo. Včasih mu uspe, včasih ne," je v enem od svojih številnih intervjujev povedal Pavček.

30 let od smrti Edvarda Kocbeka

Pretanjeni pričevalec 20. stoletja

Edvard Kocbek se je leta 1904 rodil v Svetem Juriju ob Ščavnici. Od leta 1952 dalje, ko je oblast izid njegovega dela *Strah in pogum* izrabila za obračun ter se je bil prisiljen umakniti iz političnega in javnega življenja, so njegovo zasebno življenje strogo nadzorovali. S poudarjanjem osebne svobodne volje pri odločanju, kritične naravnosti do vseh ideoloških strani in do družbenega ter političnega delovanja, so ga izločili vsi. Foto: rtv

Mineva 30 let od smrti profesorja, politika, pisatelja in prevajalca Edvarda Kocbeka, ki je presegel ideološke delitve in pokazal, kaj pomeni biti avtonomen intelektualec. In ravno zato ostaja aktualen še danes, kot je povedal zgodovinar **Peter Vodopivec** ob letošnjem izidu Kocbekove biografije **Andreja Inkreta** In stoletje bo zardelo. S svojimi temeljnimi sporočili in veličino "*ostaja mogočno drevo, ki na nas še vedno meče senco,*" je Kocbeka opisal pesnik in dramatik Ivo Svetina na aprilskem

mednarodnem simpoziju.

Demonstrativno zapustil študij bogoslovja Že v gimnazijskih letih je Kocbek objavil članek o prenovitvenem gibanju mladih katoličanov. Študij bogoslovja je demonstrativno zapustil in leta 1930 diplomiral iz romanistike. Kmalu zatem je odpotoval Francijo, kjer se je seznanil s personalistično filozofijo in se povezal z revijo levo usmerjenih katoliških intelektualcev *Esprit*. Pozneje je bil idejni vodja s personalizmom navdahnjene revije *Dejanje*. V Lyonu je leta 1931 začel pisati dnevnik, ki ga je s krajšimi prekinitvami pisal skoraj do smrti 3. novembra 1981. Nekaj zapisov je bilo objavljenih tudi v času njegovega življenja in pozneje pri Cankarjevi založbi, vendar je po Inkretovih besedah materiala za 20 knjig, ki "*zaradi indolentnosti najrazličnejših oblastnih struktur*" stoji v trezorjih Narodne in univerzitetne knjižnice.

Lirična celovitost sveta Kocbekov pesniški prvenec je zbirka samosvoje lirične govorice *Zemlja* (1934). *Zemlja* Kocbeku predstavlja metaforo za celovitost sveta in človekovo popolno pristnost v njem, ki pa se v poznejših zbirkah spričo pesnikove usode rahlja, je na simpoziju leta 2004 ob 100- obletnici Kocbekovega rojstva povedal urednik in literarni zgodovinar **Franci Just**.

V le sebi zvestem delovanju ga izloči še komunistična tovarišija V članku *Premišljevanje o Španiji* (1937) je ugotavljal, da so se v španski državljanski vojni vodilni katoliški krogi postavili v službo fašizma in s tem sprožil številne napade v katoliškem tisku. Leta 1941 se je kot predstavnik krščanskih socialistov pridružil odporniškemu gibanju in postal član izvršnega odbora OF. Leta 1943 podpisal dolomitsko izjavo, ki je ukinila koalicijski značaj OF in vodilno vlogo dodelila Komunistični partiji. Pozneje so ga partijski tovariši izigrali. Po nastopu na jubilejnem kongresu OF leta 1951 v Ljubljani, v katerem je poudaril, "*da nima nihče v posesti dokončnih formul za družbeno in življenjsko odrešenje*", je bila, kot piše Inkret, postavljena zahteva, "*da je treba Kocbeka pripraviti v položaj, da bo moral kapitulirati*".

Leta 2005, ob stoletnici Kocbekovega rojstva, so v ljubljanskem parku Tivoli odkrili spomenik Edvarda Kocbeka, delo kiparja Boštjana Drinovca. Foto: BoBo

Prisilna izključitev iz javnega življenja Sledila je zbirka novel *Strah in pogum*, ki je prinesla Kocbekovo prisilno upokožitev in izključitev iz političnega in javnega življenja, njegovo zasebno pa je bilo pod drobnogledom več kot 50 agentov Službe državne varnosti. Začel je prevajati iz nemščine in francoščine. Leta 1975 je v intervjuju z **Borisom Pahorjem** spregovoril o povojnih pobojih domobrancev v Kočevskem rogu.

Umetnost naj trga človeka iz dogmatizma in prebujajo v svobodo Za pesniško

zbirko *Groza* je leta 1963 prejel Prešernovo nagrado. Ob tem je za revijo *Naši razgledi* dejal: "*Družba je postala nezaupljiva, skoraj sovražna do kulture, do njenega stvariteljskega in kritičnega značaja. (...) Opravilo umetnikov je torej v tem, da z nemirom in vprašanji trgamo človeka iz udobja, dogmatizma, omejenosti in sovraštva (...)*". "*Zavračam nevtralnost, vzornost ali koristnost in zgolj igrivo omamo. Trudim se za stik s človekom, rad bi mu govoril z razumljivo govorico, ki pretresa, vznemirja, prebujajo in naravnava v svobodo,*" je dejal Kocbek leta 1965 na predavanju v tržaškem Kulturnem domu.

Drago Jančar, dobitnik evropske književne nagrade ACEL

Drago Jančar, dobitnik evropske književne nagrade ACEL

Jančar, prejemnik velike Prešernove nagrade leta 1993, velja za enega najbolj prevajanih slovenskih avtorjev. Je eden najbolj prevajanih in v tujini uveljavljenih slovenskih literatov

November 2011 Strasbourg - MMC RTV SLO/STA Foto: BoBo

Osrednja evropska zveza za književnost ACEL (Association Capitale Europeenne des Litteratures) je razglasila prejemnike literarnih nagrad mesta Strasbourg za leto 2011. Evropsko književno nagrado je za svoj literarni opus prejel Drago Jančar.

Pisatelj, dramatik, esejist in urednik Drago Jančar je prejemnik številnih literarnih nagrad, med njimi kar treh kresnikov (tudi letošnjega, za roman *To noč sem jo videl*). Velja za enega najbolj prevajanih slovenskih avtorjev. Poleg romanov podpisuje tudi novele, drame in eseje. Evropsko književno nagrado mu bodo izročili marca prihodnje leto na enem izmed evropskih literarnih srečanj v Strasbourg.

Jančar šele sedmi lavreat Kot prvemu so evropsko književno nagrado mesta Strasbourg leta 2005 podelili španskemu pesniku Antoniu Gamonedu. Nagrado so do zdaj pred Jančarjem prejeli še finski pesnik Bo Carpelan (2006), poljski pisatelj in pesnik Tadeusz Rożewicz (2007), nemški dramatik in pisatelj Tankred Dorst (2008), grška pesnica Kiki Dimoula (2009) ter pesnik, dramaturg in cineast Tony Harrison iz Velike Britanije (2010). V soboto so poleg dobitnika evropske književne nagrade naznanili tudi dobitnika evropske nagrade za frankofonsko literaturo Jean Arp in nagrade Nathan Katz.

A. J.

Slovenika - najcelovitejše spričevalo slovenske identitete

7.961 gesel, 1.118 fotografij, 2.000 oseb - november 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA Foto: BoBo

Dve knjigi, v katerih naj bi bilo zbrano vse, kar je v Sloveniji vredno spomina in na kar smo Slovenci lahko ponosni. Izšla je slovenska nacionalna enciklopedija Slovenika.

Knjigi, ki sta izšli pri Mladinski knjigi, sta po besedah predsednika uprave založbe **Petra Tomšiča** najcelovitejše spričevalo slovenske identitete. Osnova za delo je bila po besedah glavnega urednika Slovenike **Martina Ivaniča** prva Enciklopedija Slovenije, vendar so veliko gesel napisali na novo, precej pa so jih tudi opustili. Obseg je namreč močno skrčen, z nekoč 16 na dve knjigi, razlog pa je tudi vsebinski. V zadnjih letih "smo bili namreč deležni številnih novih pogledov in spoznanj tako v znanosti, razvoju kot tudi na področju zgodovine". "Tako novost ni le v novih geslih, pač pa tudi v njihovi konceptiji, selekciji in prezentaciji," je poudaril. Nova nacionalna enciklopedija tako vsebuje 7.961 gesel, 1.118 fotografij, 991 portretov, 207 preglednic in 68 zemljevidov.

2.000 imen, vrednih zapisa v slovensko enciklopedijo 'Občutljivo poglavje' je bila izbira osebnosti, na koncu so se v uredniškem izboru, ki ga je poleg Ivaniča sestavljalo še deset urednikov leksikografov, odločili za izbor 2.000 osebnim imen. Izbor obsega le izjemne posameznike, ki so bili bodisi ustanovitelji nečesa pomembnega, poskrbeli za velik preboj na nekem področju, pustili za seboj obsežen opus, prejeli najvišje nacionalno priznanje ali pa bili prepoznavni v tujini, je povedal Ivanič. Pri delu so sodelovali z več kot 100 priznanimi slovenskimi strokovnjaki z vseh področij in s številnimi referenčnimi ustanovami. Strokovnemu uredniškemu odboru je predsedoval akademik Matjaž Kmecl, ki meni, da je bil skrajni čas za novo nacionalno enciklopedijo, ker je bila prejšnja že močno zastarela, saj so jo začeli pisati "še globoko v jugoslovanskem sistemu". Tudi to delo izhaja ob 20-letnici samostojnosti in zato so izvoda Slovenike izročili prvemu predsedniku republike **Milanu Kučanu** in **Francetu Bučarju** kot eni vodilnih osebnosti slovenske osamosvojitve.

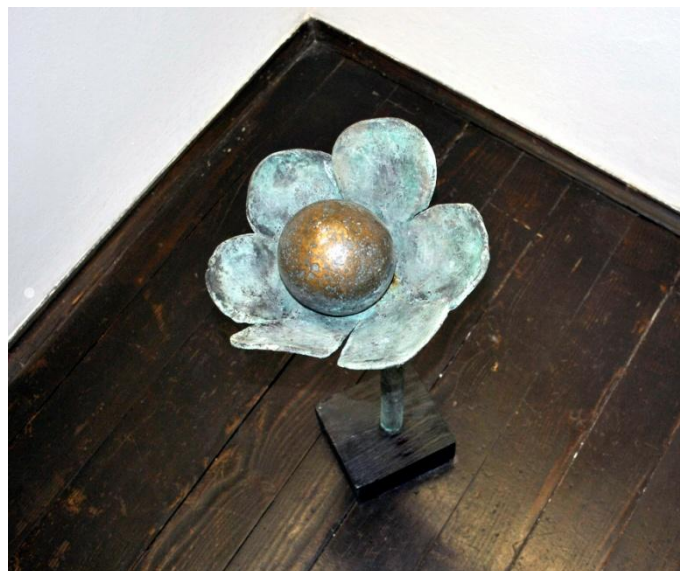
M. K.

OGLAŠA SE NAM JOŽE STRAŽAR

Lepo pozdravljena gospa Gustika! Pošiljam članek o predstavitvi in nekaj fotografij iz izredno zanimive razstave. Upam, da so fotografije dovolj kvalitetne, da se dajo objaviti? Ob tej priložnosti pošiljam tudi novico da smo v sklopu 20-letnice samostojne Slovenije proslavili v Stockholmu z mednarodno razstavo dvanajstih slovenskih in osem japonskih likovnih umetnikov. Razstavo so omogočili "Slovenska Izseljenska Matica in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu". Razstava Jožeta Stražarja v galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči, ki je bila podaljšana za nekaj več kot teden dni. Razstava je bila zelo zanimiva in privlačna za obiskovalce.

1. *Preizkusi svoja krila*
2. *Prohominibus et terra*

3. *Oranžna mavrica*
4. *Prohominibus et terra*

Fotografije pripravil Jože Straža Kiyohara

Umetnosna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajn o Jožetu Stražarju je ob razstavi zapisala:

JOŽE STRAŽAR Dela slikarja in kiparja Jožeta Stražarja, razstavljeni v galeriji Rika Debenjaka v Kanalu na Soči od 8. do 28. oktobra, razkrivajo njegovo kreativno univerzalnost in raznolikost, njegova globoka in kompleksna razmišljanja, podprta z izjemno kulturološko širino in z osebno svojstvenostjo. Jože Stražar je neutrudni ustvarjalec; raziskuje, analizira in z izvirnimi rešitvami vselej znova obogati svojo likovno produkcijo. Kreativno se sprehaja med slikarstvom in kiparstvom, med realističnimi videnji in osebnimi, intimističnimi likovnimi ovrednotenji. Svoje misli usmerja k novim tematskim sklopom in problemskim izhodiščem, s svežimi spoznanji pa se

ponovno vrača k že obravnavanemu. Pri njegovem likovnem delu ga nikoli ne ovirajo stilni okviri. Sledi le svoji resnici, svojim idejam, hotenjem, svojim vizualizacijskim pristopom in željam po izraznosti, po sporočilnosti. Je individualist, zvest le svoji viziji. Figura in krajina sta njegovi najpogostejši tematski iztočnici, pa čeprav jih kot take ne dojamemo, saj namesto jasnih refleksij na stvarnost in na figurativna izhodišča čutimo le asociativna in simbolna sporočila, izhajajoča iz izbranih motivov. Na področju kiparstva se v Stražarjevo ustvarjalno misel pogosto naseli figura, človeški ali živalski lik. Skozi kreativni proces pa doživlja radikalno preoblikovanje, s katerim avtor išče bistveno, izrazno najmočnejše. Z različnimi stilnimi pristopi izčiščuje formo. Pri tem se celo poslužuje principa geometrijske stilizacije. Izogiba se vseh področnosti. Tako, v sicer pestrem repertoarju njegovih del, ostaja dominantno mesto čisti obliki, s tem pa tudi čisti likovni izkušnji. Čeprav Jože Stražar Kiyohara odkrito bistvo zaupa rešitvam, ki sicer spadajo v domeno oble plastike, se v njih čuti izrazit naslon na risarske rešitve oz. prvine. Linija se v njegovem kiparskem delovanju transformira v materialno poln obris, v izrazito, jasno, tekočo konturo, v kateri se zgošča njegovo najbolj prvobitno občutenje. Ena izmed temeljnih zahtev, ki si jih prizadeva uresničiti v svojih kiparskih kreacijah, pa je živost in dinamičnost forme. Tovrstne rešitve mu narekuje tudi zelo priljubljen motiv ptice. Kiparstvo in slikarstvo Jožetu Stražarju Kiyohari ne predstavljata dvoje različnih poti, temveč nenehno prepletanje in prenašanje izkušenj iz enega na drugo področje ter vzpostavljanje skupnih likovnih elementov. Tako v njegovih kiparskih rešitvah zaznamo naslon na slikarstvo, na linije, ploskve, kompozicije, prostore in strukture. In s tem naslon na vse tisto, kar oblikuje oziroma definira podobo likovnega sveta.

Stražarjeve slike na papirju, narejene v tehniki akrila, postajajo vse bolj odmaknjene od mimetične podobe stvarnega sveta, fizična realnost je namreč popeljana v eruptivni likovni zapis, v sproščeno učinkujočo slikarsko akcijo, v kateri se v dialog povezujeta premišljeno in stihijsko. Avtor sledi svojemu notranjemu glasu, ki je zanj največja avtoriteta. Njegovo slikarstvo bi lahko postavili v okvire abstraktnega slikarstva, a tistega, ki nikoli ni povsem prekinilo stike s predmetnostjo. O njej ne pričajo le naslovi, ampak tudi drobne sugestije, ki se izvijajo in konglomerata poteznosti in dajejo občutek, da njihova, čeprav povsem stilizirana in na bistvo zreducirana forma, vendarle ohranja oblikovno ali pa barvno povezavo s svetom predmetno določljivega. Vsebina seveda ni koli ni povsem direktno sugerirana, ampak ostaja odprta za nove interpretativne možnosti, za gledalčevo osebno, subjektivno soočanje z motivom samim.

V slikarjevem odločnem, neposrednem in nezadržnem izbruhu sporočilnosti odigravata pomembno vlogo kolorit in poteznost. Barvna paleta Jožeta Stražarja Kiyohare je široka; včasih se nam zazdi, da celo brezmejna. Sama tehnika slikanja namreč dopušča nepregledno množico barvnih kombinacij. In vendar avtor v posameznih rešitvah konceptualno izbira barve in se odloča le za nekaj barvnih imenovalcev, s katerimi dosega prepričljiv, izrazno bogat in sporočilen likovni zapis. Ne le raznolika barvna določenost slikarjevih intervencij na slikovno površino, ampak tudi karakter samih potegljajev premore izjemno izrazno bogastvo. Poteza je široka, ozka, dolga, kratka, mehka, ravna in vzvalovana, napeta in 'mlahava', močna in nežna, tekoča ali segmentirana, vselej po odločna. Prinaša prvinski, necenzuriran slikarjev impulz. Slikovno polje je tudi prizorišče dinamične in hkrati ubrane menjave pastoznih (surovih) in lazurnih (prefinjenih) barvnih nanosov. Vsak ima svojo strukturo, svojo teksturo in posredno se prav preko raznolike strukturiranosti porajajo tudi dodatne barvne vrednosti. Notranje zaokrožen, a vselej znova preizkušen opus Jožeta Stražarja Kiyohare priča o tem, da ga snuje razmišljujoč avtor, ki že ustvarjeno vodi k novim mojstrskim prijemom in k novim vsebinskim naglasom. Predvsem pa k bistvu. Tistem, skritem v stvareh, še mnogo bolj pa k tistemu, skritemu v avtorjevi notranjosti, v njegovi percepciji prostora in časa.

Anamarija Stibilj Šajn

Republiken Slovenien och SSVF 20 år

Vår förening firade de båda 20-årsjubiléerna med att ge ut Tone Jakšes nyöversatta bok *En Sloven i Sverige*. Den 17 juni presenterades boken och författaren på Internationella biblioteket i Stockholm. Tone Jakše berättade om sina upplevelser i Sverige och om sitt möte på 70-talet med en sloven boende i Sverige. Huvudpersonens öde under andra världskriget upplevdes eller kändes igen av många slovenska familjer under andra världskriget.

Som en illustration till boken berättade rörande och starkt vår medlem Lojze Hribar – då bara en ung pojke – om den svåra tiden, då man ofta ställdes mot väggen av olika stridande grupper och tvingades att mot sin övertygelse ansluta sig och bekämpa sina landsmän. Vid samma tillfälle presenterade författaren Ilija Sijarić den kände svenske slavisten Alfred Jensen, som var först med att i början av nittonhundratalet översätta från slovenska till svenska. Då presenterade han sin vän Anton Aškercs ballader för svenska läsare.

Evenemanget samlade ett femtiotal besökare som med intresse följde båda presentationerna.

Tone Jakše v Stockholmu predstavil svoj roman

27.6.2011

1. Jakše na slovenski ambasadi z Metodo Mikuž in organizatorjem predstavitve knjige Lojzetom Hribarjem.

2. Pogovor Alje Ofors s Tonetom Jakšetom 3. Prešernovi verzi na postaji stockholmske podzemne železnice.

Stockholm, Novo mesto - Kot smo že napovedali, je upokojeni novinar Dolenjskega lista **Tone Jakše** v počastitev dneva državnosti in 20-letnice delovanja Društva švedsko-slovenskega prijateljstva, ki ima sedež v Stockholmu, pred dnevi v stockholmski mestni knjižnici predstavil knjigo *En sloven i Sverige*. Ali v slovenščini, Slovenec na Švedskem. Gre za prevod Jakšetove knjige *Poti iz sanj*, ki je v slovenščini izšla že leta 2003. Avtor, ki je 14 let tudi sam živel na Švedskem, jo je prevedel še v švedščino, izdalo pa jo je Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva.

V romanu je Tone Jakše literarno obdelal usode Slovencev, ki so jih doletele v polpretekli zgodovini. Na predstavitvi, ki je potekala v švedskem jeziku, se je z avtorjem pogovarjala **Alja Ofors**, Slovenka, ki že vrsto let živi na Švedskem. Številne prisotne, ki so knjigo dobro sprejeli, pa je pozdravila predsednica Društva švedsko-slovenskega prijateljstva **Stanislava Gillgren**. Že na predstavitvi je bilo postavljenih veliko vprašanj o slovenski zgodovini. Kot pa je dejala ena od nekdanjih Jakšetovih sodelavk iz knjižnice, ki je imela priložnost knjigo v švedščini prebrati že pred uradno predstavitvijo, je bila ganjena nad usodo slovenskega naroda in med prebiranjem se ni mogla ubraniti solzam. Zlasti še, ker Švedi v 20. stol. niso na takšen način kot Slovenci občutili vojnih viher.

Prav tako sta bila knjiga in njen avtor lepo sprejeta na slovenskem veleposlaništvu na Švedskem, kjer je ob dnevu državnosti odpravnic **Metoda Mikuž** pripravila sprejem za Slovence na Švedskem. Kot zanimivost pa še podatek, da je na naslovnici knjige *En sloven i Sverige* fotografija s Prešernovimi verzi iz Zdravice, ki so zapisani na steni ene od postaj stockholmske podzemne železnice. Verze je pred 40 leti predlagal prav Jakše, ko je delal v bližnji knjižnici. Prav te Prešernove verze so leta pozneje izbrali za slovensko himno.

Besedilo in fotografije: M. B.-J.

Objavljeno: **Dolenjski list**

Ljubljana 1. 7.

Prvo skupno praznovanje vseh slovenskih zamejcev, Slovencev po svetu in izseljencev je v petek, 1. julija, v Ljubljano pripeljalo Slovence iz daljnih in bližnjih krajev. Med obiskovalci smo srečali tako Ljubljančanke in Ljubljančane kot Slovence iz drugih evropskih držav, ter celo od tako oddaljenih krajev, kot sta Buenos Aires in Cleveland. Skupaj smo si na različnih prizoriščih po centru Ljubljane ogledali odlične glasbene, pevske in plesne nastope, ter uživali v tradicionalnih slovenskih jedi. Na več kot tridesetih stojnicah so se predstavile slovenske organizacije, ki delujejo doma in v tujini in slovensko kulturo širijo tudi izven naših meja.

Na Prešernovem trgu in v Trubarjevi hiši literature pa so si obiskovalci lahko ogledali projekcije petih filmov in razstave o Slovencih v času osamosvajanja. Istega dne je bila v Mestni hiši tudi otvoritev razstave ob okrogli obletnici Slikarske kolonije. V popoldanskem času so si tudi člani vlade Republike Slovenije,

minister Roko Žarnič, minister Patrik Vlačič in predsednik vlade Borut Pahor vzeli čas za obisk prireditve. V družbi pobudnika skupnega srečanja ministra Boštjana Žekša so si ogledali nekatere izmed nastopov slovenskih pevskih zborov in se ob stojnicah pogovarjali z rojaki iz celega sveta.

Celotna prireditev je potekala v nadvse sproščenem vzdušju, ki ga niti popoldanski in večerni nalivi dežja niso mogli pokvariti. Zaradi vremena je protokolarni del večernega programa sicer odpadel, vendar nam je vrhunski koncert projekta Sounds of Slovenia/Sozvočja Slovenije vsem pogrelo srca! Prisrčna hvala vsem, ki ste bili v petek z nami, in upamo, da ste se imeli lepo!

Vir: SPLET

Nobelova nagrada za švedskega pesnika Tomasa Tranströmerja

Nobelova nagrada prvič po več kot 30 letih ostaja v domovini

Letošnji dobitnik Nobelove nagrade za književnost je, kot so številni napovedovali, švedski pesnik Tomas Tranströmer, *"ki nam s svojimi zgoščenimi, prosojnimi podobami ponuja svež pristop k resničnosti"*. Prefinjeni, večplastni opus 80-letnega Tomasa Tranströmerja pogosto tematizira razmerje med človekom in naravo ali med zavednim in nezavednim. Pesnikovo ime je bilo v zadnjih letih skoraj vsakokrat omenjeno med resnejšimi kandidati za ugledno nagrado, ki pride v spremstvu 10 milijonov švedskih kron (dober milijon evrov).

"Sedel je in poslušal glasbo" Tajnik Akademije Peter Englund sporoča, da je lavreat novico o nagradi sprejel brez večjega pretresa. *"Mislim, da je bil presenečen in osupel,"* je Englund komentiral za švedsko televizijo. *"Sedel je, počival in poslušal glasbo. Ampak rekel je, da je to zelo dobro."* Leta 1990 je pesnik namreč doživel infarkt, zaradi česar je polovica njegovega telesa ohromela, poleg tega pa od takrat trpi tudi za afazijo, motnjo v jezikovni dejavnosti, kar pa ga ni ohromilo pri njegovem pesniškem delu. Lani bi se kot častni gost moral udeležiti slovenskih Dni poezije in vina, a ga zaradi šibkega zdravja ni bilo.

Slovenski bralci ga dobro poznajo Pri nas je Študentska založba lani izdala Tranströmerjevo zbirko *Skrivnosti na poti* v prevodu Mite Gustinčič Pahor, še od leta 1998 pa imamo tudi njegove izbrane pesmi z naslovom *Napol dokončana nebesa*. Lavreat je Slovenijo tudi večkrat obiskal. Prvič so ga pri založbi povabili v goste ob izidu omenjene zbirke leta 1998, nazadnje pa na lanske Dneve poezije in vina na Ptuju. Njegovo ime ji bilo dolgo navdih tudi za ime zdaj že zaprte knjigarne Študentske založbe na Kersnikovi ulici. **Globoko razumevanje človeške psihe** V Stockholmu rojeni Tranströmer je svojo prvo pesniško zbirko objavil pri 23 letih (rodil se je leta 1931) in že takrat vzbudil pozornost, ko pa je nekaj let pozneje objavil svojo drugo zbirko, je postalo jasno, da gre za pesnika, ki bo močno vplival in zaznamoval švedsko poezijo. Študiral je, zanimivo, psihologijo in na svojem področju tudi vrsto let delal - najprej na inštitutu za psihometrijo, nato pa dolgo časa kot psiholog v Roxtoni, popravnem domu za mlade v bližini Linköpinga. Morda ima tudi pesnikova "vzporedna" kariera del zaslug za njegov luciden vpogled v nianse človeške psihologije in njegovo *"metafizično, vizionarsko poezijo"*.

Premalo političen? V 60. in 70. letih so pesniku nekateri stanovski kolegi očitali, da je preveč estetski in da je premalo političen, pri čemer so seveda merili na to, da pušča aktualne politične teme ob strani in da se ukvarja s 'preveč pesniškimi temami'.

Majhen, a zgoščen opus Kar se tiče estetike njegove poezije, švedski pesnik slovi po metaforah, ki nikdar niso same sebi namen, kot tematika pa je pri njem pogost nekakšen krščanski mysticism oziroma razodetja, ki se zgodijo v pesmih. Zanimivo pri njem je to, da so vse njegove zbirke tanke knjižice, ki vsebujejo do 10 pesmi, le da so te navadno malo daljše.

Zaradi Larssona je svet začel brati Švede ... in odkril nobelovca Morda ne zveni pomembno, a v zadnjem času zanimanje za švedsko književnost narašča tudi po zaslugi prezgodaj umrlega Stiega Larssona in njegove hiperuspešne t. i. milenijske trilogije, ki je bila medtem adaptirana za veliko platno. Ne gre samo

za bum na področju kriminalk in detektivk, ampak za pravo lokomotivo v promociji švedske literature v tujini.

Nobelovo nagrado za književnost bodo dobitniku izročili 10. decembra v Stockholmu, na obletnico Nobelove smrti.

6. oktober 2011 Stockholm - MMC RTV SLO

Ana Jurc

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Rojstna dneva v Stockholmu

Slavljenec Jože Štefanič iz Stockholma je dopolnil 60 let

Slavljenka Dragica Toter

Zadnje srečanje v mesecu oktobru v Stockholmu je bilo pri sv. maši in po njej veselo, saj sta Dragica Toter in Jože Štefanič koncem meseca oktobra praznovala rojstna dneva. 91 in 60 sta se zavrteli številki. Dragičina sestra Pepca iz Radovljice je ob tej priložnosti svoji starejši sestri voščila na poseben način, saj je na dan prinesla zvitek, ki ga je sestri pripravila za 90 letni rojstni dan. Z njega je prebrala prisrčno voščilo in nato so vsi prisotni Dragici zapeli zdravico in ji voščili za častljivih 91 let. Prav tako pa je tudi »mladenič« Jože bil

deležen prisrčnega voščila in zdravice. Skrbne mame so poskrbele za pod zob in Adi je veselo hodil okrog družbe ter delil zadeve, ki so osvežile grla prisotnih. Dragičina sestra Pepca je deklamirala pesmi in pripovedovala vice tako, da je bila družba izredno vesela in počutje navzočih zares prijetno slovensko razpoloženo za tako častiljivi praznik.

PS Kmalu po teh dogodkih nas je dosegla vest o nenadni smrti gospe Dragice Toter. Posnetek je s pogrebnega obreda po umrlji Dragici Toter v Stockholmu.

Foto: Z. Podvinski.

Jubilant Vinko Tomažič praznuje s prijatelji

Praznik Vsi sveti in Vernih duš dan, so rojaki v Göteborgu obhajali 1. novembra s praznično sv. mašo ob 16. uri v cerkvi Kristusa Kralja. Praznovanje tako pomembnega praznika, ki je povezan z molitvijo in mislijo na drage rajne je navdajalo vse navzoče z mislijo na srečo večnega življenja, kakor tudi na drage rajne, ki potrebujejo molitve.

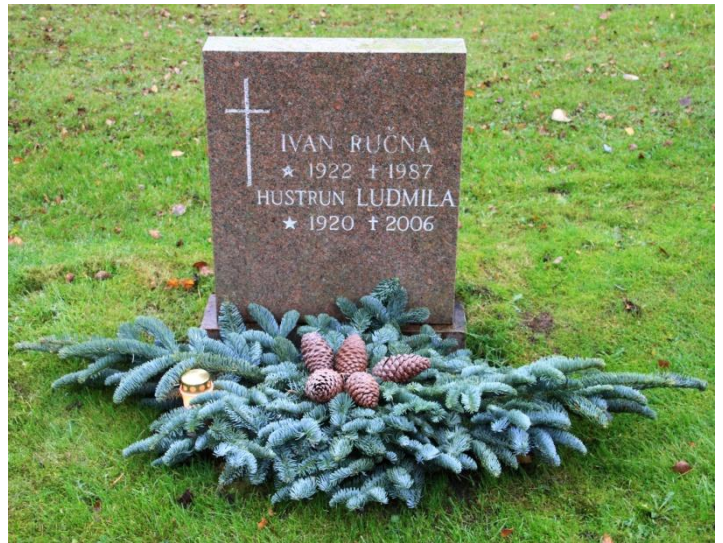
Koliko jih že imajo mnogi pokopane na Švedskem ali doma. To se je še posebej videlo in doživljalo prvo nedeljo v novembru v mestu Malmö, kjer so se

rojaki zbrali na katoliškem delu tamkajšnjega pokopališča, skupaj zmolili molitve za rajne in nato so v procesiji šli od groba do groba. Tam so molili za dotičnega rajnega ali rajno in nato vsak grob posebej blagoslovili ter pokropili z blagoslovljeno vodo. Posebej so se še enkrat ustavili ob preranem grobu Franca Franseus, ki je bil pred mesecem dni tam pokopan.

Zahvalna nedelja v Malmö, kruh je darovala mama Ivanka, vino mama Marjeta

Grob Ivana in Ludmile Ručna na Kvibergu

Nato se je vse ljudstvo prestavilo v cerkev našega Odrešenika, kjer je bila sv. maša, pri kateri je duhovnik nagovoril ljudi o kreposti hvaležnosti, ki naj dela ljudi najprej hvaležne Bogu za dar odrešenja, hvaležne pa tudi za darove in sadove, ki so jih bili deležni letošnje leto na vrtu, v gozdu, v sadovnjaku, kakor za ljudi, ki so jih srečevali v življenju. Naj hvaležnost dela sedanjo družbo prijaznejšo in prijetnejšo, ko živimo v svetu interneta, računalništva in vse večjega razosebljenja, anonimnosti. Kot so ljudje povsem drugačni, prijaznejši in plemenitejši, kadar vandrajo po planinah, tako naj kristjani prinesejo s pomočjo hvaležnosti to veliko krepost kot kvas v sedanjo družbo, ki postaja vse manj občutljiva za stisko sočloveka.

Zahvalna nedelja v Malmö je bila tudi letos nekaj posebnega, saj sta mami Ivanka in Marjeta pripravili kruh in vino, ki sta ju za darovanje prinesli na oltar. Po sv. maši sta oboje razdelili med prisotne, da bi bili deležni zdravja in Božjega blagoslova ter da bi v življenju gojili krepost hvaležnosti in dobrote. Za kavo in pecivo je tokrat poskrbela Jelka Horki, saj je bila sv. maša za njenega pokojnega moža Emila. Lepo in prijetno se počutijo ljudje, naj bo v cerkvi pri sv. bogoslužju in kadar je priložnost, da se srečujejo na agape po sv. maši. Bogopovrni!

Jubilej Tally Perko Na martinovo nedeljo 2011 je bilo pri Lazukičevih v Bjuvu prav slovesno. Cirilina in Andrejeva hči Tally je dopolnila 40 let, kar je bila priložnost za praznovanje.

Mama Cirila je poskrbela za praznično kosilo, ata Andrej, ki je godoval konec novembra pa je poskrbel za dobro kapljico. Slovesnost sta povzdignili tudi dvojčici Heidi in Ann-Marie, kakor tudi njihovi otroci.

Po slovesnem kosilu je bila priložnost za prijeten klepet in počitek. Nato se je vsa družina preselila v katoliško cerkev v Helsingborg, kjer je bila sv. maša v slovenskem jeziku in kjer mama Cirila ter sestre Perko s svojimi glasovi, skupaj z ostalimi rojaki, povzdignejo bogoslužje, ki je zaradi tega še lepše in prijetnejše. Tally v cerkvi pri slovenski sv. maši redno bere berila in se zelo potrudi z lepo izgovorjavo ter s pravilnim naglašanjem oznanjati Božjo Besedo. Draga Tally, naj te dobri Bog živi na mnoga, zdrava leta in hvala za vso lepo poslanstvo, ki ga opravljaš v slovenski skupnosti v Helsingborgu. Bogpovrni in še naprej dobrodošla v cerkvi, da s svojim glasom povzdigneš bogočastje in oznanjaš Božjo Besedo v materinem jeziku ostalim navzočim rojakom.

Slovo od Dragice Toter Ko so se rojaki v Stockholmu konec oktobra zbrali pri »slovenski sv. maši«, kjer so po njej praznovali dva jubilarja: Dragico Toter in Jožeta Štefaniča, si niso mislili, da bo čez en teden Dragica v miru zaspala na domu in to na nedeljo 6. novembra 2011, ki je Gospodov dan. Hvalabogu je bila ob njej njena sestra Pepca, ki je prišla Dragici na obisk in v pomoč. Številni rojaki iz Stockholma so se od Dragice Toter poslovili s sv. mašo zadušnico v ponedeljek 14. novembra ob 17. uri v kripti stolne cerkve. Po sv. maši so se rojaki zbrali v dvorani stolne cerkve, kjer so se ob hrani in pijači spominjali pokojne rojakinje, ki je bila najstarejša Slovenka na Švedskem, kolikor je pač znano slovenskemu dušnemu pastirju in ena najstarejših slovenskih priseljencev na Švedskem, saj je prišla že leta 1955.

Sestra Pepca je v dvorani na kratko predstavila Dragičino življenje. Družina je živela v Šoštanju. Življenje je bilo revno. Oče je delal v tovarni, mama pa na polju. Štirje otroci so skupaj s svojimi starši preživljali težke čase. Le Dragici je bilo omogočeno šolanje v meščanski šoli. Potrebno je bilo zapustiti domači kraj in se podati v Ljubljano, kjer se je izučila za šiviljo. Ko je tam opravila prakso, je prišla v Celje in se je zaposlila v tovarni Toper. Delala je kot prikrojevalka. Vpisala se je v Esperantski klub in to veselje do esperanta jo je pripeljalo na Švedsko v Stockholm. V Slovenijo se je vrnila s skrito željo, da se vrne nazaj v Stockholm, kar se je kmalu zgodilo. Najprej se je zaposlila kot čistilka. Kasneje si je kot šivilja našla službo v Saga Modeller. Ker je bila pridna in sposobna, je kmalu napredovala v predelavko in po nadaljnjem izobraževanju je kočno pristala v pisarni. Po zasluženi upokojitvi si je našla zaposlitev kot blagajničarka v Åhlensu, kjer se je z vsemi sodelavci in strankami dobro razumela in so jo zato vsi imeli zelo radi. Našla si je tudi življenjskega partnerja, a jima sreča ni bila naklonjena, saj ji ga je smrt vzela. Sama je ostala z bolečino v srcu, a ji je vera pomagala, da je šla pokončno skozi dolgo in bogato življenje.

Dragica se je rada udeleževala slovenskih sv. maš v Stockholmu. Skupaj s Štefaničevo mamo sta leta 1995 iz Stockholma pripotovali v Göteborg, od koder so na Veliki četrtek zvečer, ko je bila praznična sv. maša končana, slovenski romarji podali na 2.500 km dolgo romanje v Lurd. Vsem romarjem je ta dogodek ostal v lepem spominu. Končno pa je Dragica odšla na zadnjo romanje. Sestra Pepca se je z žaro vrnila v Slovenijo, kjer so se od Dragice tudi poslovili. Naj njeno telo v obliki pepela mirno počiva v slovenski zemlji. Vam, Dragica pa Bogpovrni za vso dobroto in lepo pričevanje, posebej za lepo jesen življenja in za vašo zvestobo slovenski sv. maši v Stockholmu, kamor ste prihajali tudi takrat, ko vam je bilo zaradi bolezni prav težko. Hvala tudi Jožici, Dani, Roziki, Margareti in vsem ostalim, ki ste Dragici z vašo pomočjo polepšali življenje

Zlati jubilej Slovenske katoliške misije na Švedskem, naj bo priložnost, da bodo rojaki ponovno obnovili svojo pripadnost oltarnim občestvom širom po Švedski ter da se bodo tudi druga in naslednje generacije še bolj aktivno vključile v društveno življenje na Švedskem. Vsaka anonimnost vodi v smrt naroda, kakor tudi v lastno zapuščenost in pozabo. Dragi rojaki, hvala vam za vso vašo dosedanjo zvestobo ter povabljeni, da z vašo pomočjo in s prizadevanjem obnovite pripadnost Kristusovi Cerkvi, kakor tudi narodnim koreninam. Naj materni jezik, s pomočjo vas, prve generacije, še naprej živi v tej skandinavski deželi. Naj tudi naslednji rodovi spoznavajo slovensko kulturo, s katero naj se srečujejo tudi Švedi. Bodite ambasadorji slovenstva na Švedskem. Hvala vam vsem za vso dosedanjo zvestobo!

Voščilo za leto 2012: Vsem rojakom doma in po svetu želi slovenski dušni pastir na Švedskem obilje Božjega blagoslova ter varstva in priprošnje Božje matere Marije skozi leto 2012, ki je za slovensko misijo

na Švedskem jubilejno, saj je slovenska misija na poti, da obhaja zlati jubilej delovanja med rojaki v tej skandinavski deželi. Srečno novo leto 2012!

vaš Zvone Podvinski

*Slovenska skupnost v Landskroni, november 2011
Gostitelj Lojze Meglič je odprtega srca, tudi za slovenske goste*

Dogodki na Švedskem

Slomškovo nedeljo, ki je na nedeljo po njegovem godu, ki je 24. septembra, praznujejo tudi rojaki na Švedskem. A to praznovanje je daljše in obsežnejše. Sicer pa so rojaki slovesno obhajali 20. obletnico slovenske samostojnosti. Slovenci na Švedskem Slomškovo nedeljo praznujejo od druge nedelje v mesecu septembru pa vse do konca oktobra. Slovenski duhovnik Zvone Podvinski vsak konec tedna obiskuje slovenske skupnosti in na poteh ima s seboj Slomškove relikvije, ki jih je prejel iz rok Slomškovega naslednika, sedaj že upokojenega mariborskega nadškofa dr. Franca Krambergerja. Tako blaženi Slomšek spremlja delo slovenskega dušnega pastirja na Švedskem, kakor tudi slovenske rojake, ki se z njim srečujejo pri sv. mašah v maternem jeziku.

Rojaki iz Göteborga in okolice so 20. obletnico samostojne slovenske države praznovali tretjo nedeljo v mesecu juniju. Najprej so se zbrali k sv. maši za domovino, potem pa so s kulturnim programom počastili lepi jubilej domovine Slovenije. S pomočjo znanega slovenskega fotografa Karla Pesjaka, ki je ob tej priložnosti prišel iz Hässleholma v Göteborg, so ob razstavi črnobelih fotografij, ki jih je naredil Karlo sam in ob fotografijah Stanka Ratajca, Gustike Budja ter Marije Perovič, znova doživljali vse tisto, kar so v 22-ih tednih leta 1991 žrtvovali na Švedskem za priznanje slovenske samostojnosti in državnosti. Marija Kolarjeva je povezovala krajši kulturni program, Slovenski Dom pa je poskrbel za prijetno slovensko druženje še dolgo po samem programu. Fotograf Karlo Pesjak je vse navzoče popeljal v skrivnostne lepote Švedske, ki je za mnoge Slovence postala druga domovina. Vsakdo od navzočih je lahko občudoval Karlove mojstrovine in prekrasne fotografske motive, ki jih zmorejo le profesionalci. Slovenska katoliška misija in njen dušni pastir Zvone Podvinski se je udeležila vseslovenskega srečanja v slovenskem Parlamentu 30. junija letos. V petek 1. julija pa je med mnogimi drugimi v Ljubljani na prireditvi Dobrodošli doma pokazala del materiala, fotografskega in ostalega, med drugim tudi dve originalni slovenski zastavi, ki sta sodelovali na vseh demonstracijah v Göteborgu, Stockholmu, v Malmö, Landskroni in Helsingborgu ter drugod.

Švedsko-slovenski vzpon in krst Bohor, Špiček in Lisca so bili vrhovi, ki so jih rojaki s Švedske in iz Slovenije osvojili na 18. švedsko slovenskem vzponu. Tudi letos je Gospod na svoj način poskrbel, da se je kljub slabemu vremenu v mesecu juliju zgodil ta lepi dogodek druženja Švedov in Slovencev od 23. do 25. julija 2011. Prvi dan se je zbralo kar 24 pohodnikov, naslednja dva pa jih je bilo nekoliko manj. Vsi navzoči so občudovali lepote Bohorja, kakor v nedeljo pišečke gore in v ponedeljek Lisce. Vandranje na Bohor so končali v baziliki lurške Matere Božje v Brestanici. Zvečer pa je bilo druženje pri družini Zdenka in Erike Podvinski, ki sta gostila vse navzoče vse tri dni. V nedeljo so se pohodniki najprej zbrali pri cerkvi Sv. Jakoba, kjer je bilo žegnanje. Pohodnica Marjanka je potem vse navzoče povabila domov, kjer jih je pogostila. Popoldan pa je sledil pohod na Špiček in zaključek spet v Blatnem. Tretji dan so se pohodniki podali na Razbor, od koder so se vzpeli na Lisca. Pohod je bil prijete n in Gospod je še enkrat razprostrl veliki dežnik, da so pohodniki ostali suhi, čeprav je naokrog deževalo. Po spustu nazaj na Razbor, so prijazni ljudje na Razborju, ob pomoči župnika iz Sevnice, odprli vrata cerkve, kjer je bila zahvalna sv. maša za vse tri dni prijateljevanja in doživljanja lepot Posavja in njegovih skrivnostnih čarov. Hvala vsem navzočim pohodnikom, kakor tudi vsem, ki so gostili pohodnike kakor vsem, ki so vzeli pohodnike tudi pod domačo streho in jim nudili gostoljubje. Hvala svakinji Eriki in bratu Zdenku Podvinski za pomoč pri izvedbi tega vandraja. Vsem, bogpovrni!

Takoj ob vrnitvi slovenskega dušnega pastirja po dopustu nazaj na Švedsko so se začele obveznosti. Sledila je priprava na krst Isabelle Mak Reinholdsson v Vaggerydu. Krst je bil teden kasneje, 27. avgusta 2011, v švedski cerkvi v Byarumu. Ob starših Jenny Reinholdsson in Fredriku Maku ter ob njuni prvorojenki Isabelli so se zbrali najožji sorodniki. Katoliški obred je nagovoril tudi navzoče protestantske vernike, ki so lepo sodelovali pri obredu krsta. Po samem krščevanju so se navzoči zbrali pri skupnem kosilu, kjer je bila priložnost prijateljevanja s starimi starši novokrščenke Isabelle. Slovenski dušni pastir Zvone želi staršema novokrščenke, da bi jo vzgojila v vrednotah krščanske vere in ji tako dala na pot tisto, kar človek najbolj potrebuje, lučko žive vere, ki bo pomagala mali Isabelli, da bo zmogla čuječe pričakati Kristusa ob koncu

njenega življenjskega potovanja. Iskrene čestitke in obilje božjega blagoslova nad obe družini, ki naj ju ta dogodek še bolj poveže med seboj.

Radio OGNJISCE

Ljubljana, 25. 09. 2011

In memoriam

Dne 13. septembra 2011 je po dolgotrajni in hudi bolezni umrla gospa **Frančiška, Nana Bernardi**, nazadnje stanujoča v Landskroni. Za seboj je pustila dva sinova – Tomaža in Iztoka ter vnukinje in vnuke. Svojem voščimo naše sožalje, pokojnici Frančiški Bernardi pa želimo miren počitek.

Uredništvo in Slovenci, ki smo jo poznali

Ob boleči izgubi moža, očeta in dedka
Franca Franseusa
se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom
prijateljem, in znancem za izkazano pomoč.
Hvala tudi g. Zvonetu za opravljen obred in
vsem, ki ste ga v tolikšnem številu pospremili
na njegovi zadnji poti. Soproga Ivanka, hči
Milena ter sin Rikard z družinama.

Dne 1. oktobra je po zahrbtni bolezni umrl **Franc Franseus**, stanujoč v mestu Malmö. Pokojni Franc je bil nadvse cenjen med rojaki, ljubljen oče, soprog in prijatelj. Znan med

Slovenci na Švedskem predvsem po društvenem delu, po petju v pevskem zboru Planika, ki v okviru istoimenskega slovenskega društva v Malmöju deluje že 35 let. Rojaki, ki smo ga poznali, bomo v njem pogrešali prijaznega sogovornika, prijatelja in rojaka.

Pokojni Franc Franseus iz Malmöja Po bolezni in veliki preizkušnji je v soboto 1. oktobra 2011 Bog poklical k sebi Franca Franseusa, ki je umrl v krogu svojih najdražjih. Njegova kalvarija je končana. Naj se sedaj veseli sadov lepega in zglednega krščanskega življenja ter naj ga dobra dela spremljajo pred dobrega nebeškega Očeta in usmiljenega Sodnika. Kakor je rekel Josef Ficko na dan pogreba: V njem ni bilo niti kanca domišljavosti ali napuha. Pridobil si je spoštovanje in naklonjenost vseh, ki smo ga poznali. Bil je mojster svojega poklica, vedno pripravljen pomagati vsakomur. Bil je skromen in preprost, globoko veren človek in vnet Marijin častilec. Bil je tudi navdušen in dober pevec, velik ljubitelj zborovskega petja. Ne moremo si predstavljati, kako bi brez Franca, njegovega dela in zagnanosti izgledalo Slovensko društvo Planika. Prvi sestanki pred ustanovitvijo leta 1973 so med drugim potekali prav v njegovi družinski hiši. V društvu je opravljal vsa odgovorna dela.

Zadnjih 10 let, odkar je na čelu Planike njegova soproga Ivanka, čeprav formalno ni bil niti član Upravnega odbora, je delal bolj zagnano kot kdajkoli poprej. Odločilne so njegove zasluge pri obnovi društvenih prostorov v letih 2008 in 2009. Tudi zaradi tega se ga bodo s hvaležnostjo spominjali prav vsi člani. V sredo 5. oktobra so se Francovi domači, rojaki in sodelavci v velikem številu poslovili od priljubljenega in plemenitega rojaka. MPZ Planika mu je občuteno zapel pesem v cerkvi in samo bogoslužje je nagovorilo vse prisotne ter vabilo k čuječnosti v življenju in opravljanju dobrih del, saj so samo dobra dela tista, ki bodo dušo rajnega ali rajne spremljala pred vsemogočnega Boga.

Dragi brat v Kristusu, počivajte v miru. Hvala vam za vse, kar ste dobrega in plemenitega storili za vaše domače ter slovensko skupnost na Švedskem. Posebej hvala za vsa lepa in doživeta srečanja ob oltarju v cerkvi našega Odrešenika v Malmöju. Naj pšenično zrno obrodi bogat sad večnega življenja v nebesih.

Zvone Podvinski

V novembru letos je umrla ga. Ana Koražija roj. Lep - mama, babica, prababica, tašča in teta. Rodila se je 13. 6. 1923 v daljni Sloveniji v kraju Gradišče v številni družini. Bila je rojena kot sedmi izmed 11. otrok. Živeli so zelo revno, vendar jim ni manjkalo ljubezni in dobrote, ki so si jo izkazovali drug drugemu. Hitro je izgubila očeta, tako da je njena mati ostala sama z otroci. Zato Anina življenjska pot že od rane mladosti ni bila lahka.

Leta 1946 so jo dobili na meji in jo zaprli ter obsodili na smrt. Njen sin Oto, ki je takrat imel samo dve leti, je ostal pri njeni sestri in stari mami. Ana ni vedela ali jih boš še kdaj videla, ker domači niso smeli k njej na obisk. Po treh letih so jo izpustili iz zapora. Ko je prišla domov in je našla domačo hišo prazno in izropano, se ji je skoraj porušil svet. Spraševala se je, kje je sin, kje ostali družinski člani, dokler ni dobila odgovora od sosedov, da so oblasti vse izselili v Kočevje. Tako se je tudi ona podala na to dolgo pot z upanjem, da bo našla sina, sestro z družino, mamo in mlajšega brata pri življenju. In jih je končno našla, se ji je kamen odvalil od srca in je vriskala od veselja.

Po šestih letih se je vrnila iz Kočevja. S sinom je ostala pri svoji sestri v Ožbaltu in delala v gostilni. Tam je spoznala svojega moža Franca. V takratni Jugoslaviji ni bilo nikoli miru, vsaka oblast je zahtevala svoje. Dostikrat so jo zaprli, sama ni vedela zakaj. Z možem sta se odločila, da gresta čez mejo. 1960. leta sta prispela na Švedsko. Ni bilo lahko v tujem kraju, ker priseljenec ni znal jezika, a vse je šlo. Z dobro voljo in upanjem da bo boljše, se je Ana zaposlila in učila tujega jezika. Iz dneva v dan je bilo boljše. Osrečila sta jo vnuk Aleksander in vnukinja Ann Marie in dva pravnuka.

Njena vrata so bila vedno odprta. K njej je prišlo veliko ljudi, tako domačih, kot tujih. Vsem je pomagala, tako z denarjem, kot s stanovanjem. Pri njej so bili vsi vedno dobrodošli. Zato bo vedno ostala v njihovih srcih kot dobra mati, babica, prababica, tašča in teta. Nikoli pa je ne bodo pozabili njeni nečaki in nečakinje, ki jih je z odprtimi rokami sprejela v njen dom in jim pomagala.

Spoštovana Ana, hvala vam za vso dobroto in počivajte v miru.

Umrl je narodno-zabavni glasbenik Lojze Slak

Kopitar: "Mnogim generacijam harmonikarjev je kazal pot in jim bil za zgled." 29. september 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

Lojze Slak je bil legenda slovenske narodno-zabavne glasbe, mojster diatonične harmonike, avtor večine skladb in vodja skupine Ansambel Lojzeta Slaka. Bil je tudi navdušen planinec, zelo rad pa se je ukvarjal tudi s svojim vinogradom na Trški gori, kjer je prideloval sortni cviček.

Foto: BoBo

V 80. letu starosti je za posledicami kostnega raka umrl legendarni slovenski narodno-zabavni glasbenik Lojze Slak. Slak je že več kot pol stoletja legenda slovenske narodno-zabavne glasbe, mojster diatonične harmonike, avtor mnogih zimzelenih skladb in vodja skupine Ansambel Lojzeta Slaka. "Svoje" glasbilo, diatonično harmoniko, je izpopolnil s šestim gumbom za igranje basov in

gumbom za desno roko. **S harmoniko se je spoznal pri stricu** Lojze Slak se je rodil 23. julija 1932 v vasi Jordankal blizu Mirne Peči na Dolenjskem. Mladost je preživel pri stari mami na Malem Kalu, saj je družina Slak štela deset otrok. Zaradi mamine bolezni je moral Slak od doma, še preden je dopolnil prvo leto življenja, kar je usodno vplivalo na njegovo življenje in kariero. Ansambel Lojzeta Slaka je svoj zadnji okrogli jubilej praznoval leta 2004 v Hali Tivoli v Ljubljani. Ob praznovanju 40-letnice delovanja, so se jim kot gostje pridružili tudi Trebanjska godba, Godalni orkester, Čuki, Igor in Zlati zvoki, Slapovi, Nuša Derenda in Grega Avsenik.

"Ohceti so najboljša šola" Še preden je prvič šel v šolo, je Lojze Slak znal na harmoniko odigrati že več kot dvanajst pesmi, s petnajstimi leti je kot samostojni godec prvič igral na "ohceti". V desetih letih je igral na več kot sto porokah in kasneje dejal, da so bile "ohceti njegova najboljša glasbena šola". --- S svojim ansamblom je Lojze Slak slovensko narodno-zabavno glasbo ponesel tudi v tujino, v zadnjih letih pa jo je z nepričakovanimi potezami, kot so bili nastopi z rockovsko skupino **Big Foot Mama**, skušal približati tudi mlajšim poslušalcem. Njegove skladbe, med katerimi je več ponarodelih, so izšle na več kot sto zvočnih posnetkih. Narodno-zabavno glasbeno zakladnico je Slak obogatil z več kot petsto izvirnimi vižami in mnogimi odličnimi besedili, njegovo glasbeno smer pa posnema več sto skupin doma in v tujini.

Umrl je Jože Bernik

Odlikovan s častnim znakom svobode Republike Slovenije 15. oktober 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO Jože Bernik (1924-2011). Foto: BoBo

V petek zvečer je v 87. letu starosti umrl nekdanji poslanec Nove Slovenije in nekdanji kandidat za predsednika države Jože Bernik.

Rodil se je 13. aprila 1924 v Puštalu pri Škofji Loki. Po klasični gimnaziji v Ljubljani se je kot časnikar začetnik zaposlil pri tedanjem Slovencu, kjer ni ostal dolgo. Med drugo svetovno vojno je kot civilist delal v domobranskem centru. V začetku leta 1945 ga je tedanja oblast zaprla. Ob koncu vojne je zbežal. Prek Avstrije ga je pot vodila v Italijo, kjer je v Rimu študiral najprej novinarstvo in pravo, v Madridu pa še ekonomijo. Nato je odšel v ZDA, kjer je diplomiral iz mednarodne trgovine, leta 1960

pa doktoriral iz prava ter se zatem zaposlil v velikem farmacevtskem podjetju Abbott Laboratories v Illinoisu blizu Chicaga, kjer je ostal do upokojitve leta 1989, so v kratkem življenjepisu zapisali v Družini. Njegovo bivanje in delovanje v ZDA je bilo vseskozi tesno povezano z matično domovino.

Leta 1991 je postal član SKD-ja. Je eden izmed pobudnikov in prvi podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa, leta 1994 prvič, leta 1996 pa je bil ponovno izvoljen za predsednika SSK-ja. Leta 1997 je s podporo SKD-ja in SDS-a kandidiral na volitvah za predsednika republike. Bernik je bil leta 2000 na listi Nove Slovenije izvoljen za poslanca. Leta 2004 je prejel zlati častni znak svobode Republike Slovenije. Ta mu je bil izročen ob njegovi 80-letnici "za zasluge v dobro slovenstva in Slovencem, pri osamosvojitvi in mednarodnem priznanju ter razvoju demokracije v Republiki Sloveniji". Zadnja leta je z ženo Marijo živel v domu Janeza Krstnika v Trnovem.

Lan Dečman

Reportaža od Svete Ane, v OBČINI CIRKULANE

Kaj nas pravzaprav leto za letom pelje domov, v Slovenijo? Ja, predvsem so to srečanja s sorodniki, pa tudi lepi kraji, ki si jih je vredno od blizu pogledati. Z Zvonkom sva se odzvala povabilu sorodnika Petra Zmazka iz Gorišnice in se 1.oktobra udeležila zdaj že tradicionalne (tretje) berbe potomke mariborske prastare trte, ki so jo občani pred štirimi leti posadili pri cerkvi Sv. Ane v občini Cirkulane.

Občina Cirkulane spada v prelepo slovensko pokrajino, imenovano Haloze, ki se delijo na Zgornje ali Gozdne Haloze in na Spodnje ali Vinorodne Haloze. Vinorodne Haloze se na nek način začenjajo z Občino Cirkulane. Današnja reliefno podobo občine so ustvarili od pleistocenske dobe naprej potok Bela s svojimi pritoki Belico, Dugo in Gradiškim potokom. Najvišji vrh v občini je Vrbanjšak v Velikem Vrhu, ki doseže komaj 412 m n.v. Ob potokih je nekaj ravninskega sveta, ostalo so griči. Razgibano reliefno pokrajino sestavlja 13 naselij, od tega kar 6 naselij meji na RH (vir It).

- Grad Borl, letnica izgradnje ni natančno znana, predvideva se, da je bil izgrajen nekje pred 12. stol. - prvič se grad omenja leta 1255.
- Postavitev menda prve in najstarejše župnijske cerkve v Sp. Halozah - Sv. Katarine - se omenja okrog leta 1475.
- Začetki današnje župnijske cerkve sv. Barbare v Cirkulanah so precej nejasni, v strokovni literaturi se je uveljavilo mnenje, da je nastala nekako v istem času kot cerkev sv. Katarine (zgodnje 15. stol.).
- V letih 1695-1699 se zgradi velika romarska cerkev - sv. Ana v Velikem Vrhu (grof Franc Anton Sauer). Na sliki je tudi del notranjosti te krasne cerkve, z Davidom Cerneslom, Petrom Zmazkom in g. dekanom Emilom Drevom v sredini.

Božjepotna cerkev sv. Ane v Velikem vrhu stoji na vrhu visokega hriba, imenovanega tudi Strabolšak. Po besedah tamkajšnjega g. dekana, ki upravlja tudi s cerkvijo Sv. Ane, je CERKEV božje ljudstvo, ki roma proti večni domovini. zato je vsako romanje za krščansko življenje zelo pomembno. Vernike namreč vzpodbuja k spreobrnitvi, krepí njihovo vero in podpira apostolsko dejavnost. Zgrajena je bila v 17. stoletju, ko se je na območju župnije sv. Barbare močno razmahnila gradbena dejavnost. V tem času so barokizirali cerkvi sv. Katarine in sv. Barbare, zgradili grajsko kapelo sv. Trojice na Borlu in podružnični cerkvi sv. Elizabete ter sv. Urbana. Cerkev sv. Ane je dal zgraditi borlski graščak, grof Franc Anton Sauer med leti 1695 in 1699, ko je bila blagoslovljena. Po nekaterih virih naj bi bila cerkev zagrajena zaradi zaobljube grofa in njegove soproge Marije Ane, saj sta morala zakonca kar 12 let čakati na rojstvo sina edinca Franca Jožefa. Cerkev je bila kasneje še večkrat obnovljena. L. 1865 je dal župnik napraviti novo ostrešje in obnoviti oltarje. Leta 1922 so obnovili in povišali zvonik, ki ga je razkril silovit vihar l. 1915. V 18. stoletju so do cerkve zgradili Križev pot, od katerega pa je danes ohranjena samo ena kapelica. L. 1908 sta bila pri cerkvi postavljena tudi novo župnišče in romarska hiša. L. 1916 so iz cerkve odpeljali vse tri zvonove, l. 1943 pa en zvon, ki ga je župnik Janez Vogrin za cerkev naročil l. 1920. Cerkev krasí kvalitetna baročna oprema s konca 17. in začetka 18. stoletja. Veliki in oba stranska oltarja sta delo mariborskega kiparja Franca Krištofa Reissa in so iz konca 17. stoletja. Veliki oltar je nekoč krasila dragocena slika sv. Ane, delo znanega štajerskega slikarja Janeza Vida Hauckha iz l. 1699, ki pa je bila pred leti ukradena. Danes je tam tudi oltar sv. Urbana, vinogradniškega zavetnika. Prenesen je bil iz cerkve sv. Urbana na Vrbajnsčaku, ki je pogorela v začetku 19.

stol. zaradi udara strele in je niso več obnovili. V zadnjih letih so obnovili tudi notranjost cerkve in romarski dom ter uredili okolico. Romarji lahko pridejo do cerkve po dveh poteh. Prva je pešpot, ki vodi iz Dolan po gozdu ob križevem potu do vrha, druga pa asfaltna cesta, ki se odcepi pri tovarni v Dolanah in vodi nato med vinogradi do vrha.

Pogovor z g. Janezom Jurgecom, županom Cirkulan; Gusti Budja je obrala svoj grozd; Mladi nadebudni harmonikaš; Mešani pevski zbor lokalnega društva med nastopom; Pogovor s Cerneslovima, Zvonko Bencek v sredini; Zaključek večera pri družini Anike in Franca Zmazek v Markovcih, sin Gregor je zabrenkal tudi na kitaro.

Sedanji župan občine Cirkulane je nadvse podjeten mladi mož, Janez Jurgec. Omeniti je treba tudi, da ima v Eskilstuni strica, Rudolfa Jurgec, ki mu pošilja pozdrave. V času službovanja si je župan skupaj s partnerico Majdo izgradil stanovanjsko hišo v Cirkulanah. Opazil je, da bi se moralo v kraju marsikaj spremeniti, zato se je kot član vaškega odbora zavzemal za hitrejši razvoj in spoznal, da je zmožen več kot le sprejemanja sklepov, ki jih kasneje nihče ne uresniči.

Obiranje grozdja potomke stare trte pri Sv. Anji se je udeležilo veliko ljudi. Tudi sama sem imela to veliko čast, da sem kot Slovenka s Švedske skupaj z Davidom Cerneslom, drugo generacijskem rojaku iz mesta Malmö, ki je bil trenutno z očetom Slovencem na dopustu pri sorodnikih, utrgala vsak po en grozd s te častitljive trte. Posnetek je naredil Zvonko Bencek. Pred trgatvijo se je zvrstil lep kulturni program z mešanim pevskim zborom domačega kulturnega društva, mladimi glasbeniki, predvsem na harmoniki. Najmlajši je zaigral nekaj skladb legendarnega harmonikarja Alojza Slaka, ki je dan poprej umrl. Zvrstili so se tudi govori občinskih mož ter deklamacija pesmi, ki jo objavljam pod tem besedilom. Skratka, z Zvonkom sva doživela krasno kulturno doživetje!

Augustina Budja

Alojz Remec: Zdravljica haloški kraljici

Kdo te nalil je v čaše te
iskreče, Kdo dal ti moč
je, ti biserni napoj, Da
vir si volje židane in
sreče Vsakomur, ki
poljubi se s teboj?

Zrodile so me haloške
gorice, pomladni veter
božal je moj cvet,
poletno sonce me je žgalo
v lice in žar jesenski
spremljal me je v klet.

Iz mene vse zveni:
žvenket kopanja,
brestljanje reza in

škropljenja šum,
klopotcev pesem v lepem
času branja in vriski,
petje v vrh hitečih trum.

Iz mene vse žari:
jutranja zarja, poldansko
sonce in ves zlat večer,
utrinki zvezd in bliski iz
viharja in znoj kopačev –
biser tisočer.

Iz mene vse dehti: vonj
mladoletja po kopni
zemlji in po cvetju trt in
duh opojnih rož, zelenje

cvetja, ki v njem dehti
vinograd, polje, vrt.

Iz mene vse živi: spomin
stoletij, ko me gojil je
viničar – tlačan, in majski
dan, ko prvič smel zapeti
svobode himno naš je
Haložan...«

Nalijte čaše! Naj zvenijo
v slavo goricam, delu za
bodoči rod, in tebi
ljudstvu delovnemu:
zdravo! Da si na svoji
zemlji svoj gospod!

IZLET NA SLOVENSKO SREČANJE V KÖPING

V soboto zjutraj 1. oktobra, ob polšestih zjutraj je krenil avtobus iz Hästvede na pot proti Köpingu. Avtobus je vozil proti Näsumu, Olofströmu kjer je pobiral naše člane in čez skoraj 2 ure je prispel v Kallinge. Veselo sva jih z ženo pozdravila pri vstopu v avtobus, toda vsi so gledali nekako zaspano in medlo, kot da grejo na pogreb in ne na veselico. Kot da niso spali že nekaj dni. Kaj leta napravijo iz človeka, a ne?

Kot vedno sem dobil mesto zraven šoferja, da bova skupno našla pravo pot. Odpeljali smo se proti Växjö, nato pa po pisani pokrajini polni gozdov in vasi mimo Jönköpinga. Zgoraj Huskvarne smo se ustavili in pozajtrkovali na majhni vzpetini zgoraj bencinskega

servisa. Tam je bilo polno majhnih kočic, kjer so bile mize, kamor smo razporedili naše bogastvo in si ponujali hrano. Nekdo je ponujal grški jogurt, drugi pač sendviče s salamo, šunko ali sirom. Ko smo se najedli in tudi malce zalili, je med nami stekel razgovor. Viktor in Greta sta šele včeraj prišla iz Slovenije, pa sta imela veliko za povedati. Drugi so pač oživljali spomine iz poletnih dopustov, jaz sem se spominjal le treh zadnjih operacij od junija do avgusta, toda nisem nobenemu nič rekel. Nisem hotel kvariti razpoloženja. Na vprašanje kako ti je, sem rekel da je odlično, o tabletah ni bilo smisla govoriti.

Čez eno uro smo krenili naprej in se peljali proti Linköpingu, kjer so ob cesti bila postavljena vojaška letala, kot spomeniki na industrijo v tem mestu. To me je spominjalo na naše vojaško letališče v Kallinge, kjer imamo tudi nekaj podobnega ob kasarni F17. Da nam ne bi bilo preveč dolgčas nam je Viktor zaigral na harmoniko in s tem je čarobno utrgal čarobno nit, na obraze je nam prišel nasmeh in dobra volja je prevzela vse v avtobusu. No zdaj pa gremo res na veselico. Sem se že bal kaj bo Lojze rekel, da nas je videl takšne, kot smo bili zjutraj. Po Norrköpingu smo zavili na levo proti Katrineholmu, kjer sem se pred 30 leti skregal s predsednikom jug. društva, ki mi je trobil, da ne razume zakaj Slovenci ne sprejmejo njihove kulture in jezika, saj smo kot bratje. Da nismo bratje smo dokazali že leta 1991 in da smo ponosni na svoj jezik, kulturo in uspešnost slovenskega naroda smo dokazali že večkrat zadnjih 20 let.

Peljali smo se preko zanimivega mostu na jezeru Hjälmarén, marsikateri je vedel povedati o prelepi naravi pri tem jezeru. Naslednji postanek je bil pri Kungsör, kjer smo si naročili ob občestni restavraciji kosilo, ki je bilo tako slabega okusa, da bom od sedaj naprej zmeraj hvalil našo picerijo na trgu v Kallinge.

Po postanku smo se odpeljali proti Köpingu, kjer so nas že pričakovali. Tam nas je že čakal Lojze, ves vesel da smo se pripeljali tako daleč. Tudi Angelca je tekla hitro na blagajno, da nas ne bi potem lovila po dvorani. Po objemih, stiski rok in prijaznih besedah znancev smo si ogledali dvorano, kjer je bilo vse že razporejeno. Vsak je vedel kam bo sedel. Veselili smo se snidenja tudi z g. Zvonetom Podvinskim. Za nami so prišli gostje iz Eskilstune, Göteborga, Hallstahammarja in Stockholma. K nam je prisledla tudi delegacija iz Veleposlaništva RS V

Stockholmu. Med nami je stekel zanimiv pogovor, kajti vprašanj in različnih tem je med nami Slovenci zmeraj na pretek.

No pa se je začelo, vodja organizacije Slovenskega srečanja Alojz Macuh je pozdravil vse navzoče, bilo nas je gostov več kot sto in opisal je zgodovino njihovega društva, ki letos slavi 40 let obstoja. Nato je na oder povabil ga. Metodo Mikuž, ki nas je pozdravila v imenu Veleposlaništva RS v Stockholmu in izročila društvu priložnostno priznanje. Nato je na oder prišel še predsednik Slovenske zveze in slovenski duhovnik, oba sta prisrčno pozdravila navzoče in kulturni program se je lahko pričel. Za KD Slovenijo iz Olofströma je nastopal stari mojster harmonike Viktor Semprimožnik iz Hästvede, iz Slovenskega doma iz Göteborga pa je tudi s harmoniko nastopal Jože Zupančič. Oba sta dobila dolge aplavze, ljudje so bili zadovoljni. Nato je še večkrat nastopila folklorna skupina »Jurij Vodovnik« Skomarje iz Slovenije. Zanimivo je bilo gledati različne plesе, s katerimi so se predstavili.

Po kulturnem programu je zaigral ansambel Glas in veselica se je začela. Obenem so pohiteli in nam servirali dobro večerjo, imeli so tudi svojega kuharja, ki je pred nekaj časa prišel iz Slovenije. Kot smo zvedeli, bo kuhar kar ostal v družini predsednika Lojzeta, tako bo pač sigurno, da bodo člani še rajši hodili na prireditve, tako pa je Lojze zagotovil prihodnost društva pa tudi družina bo srečna.

No, veseli trenutki hitro letijo in po loteriji, kjer je nekdo izmaknil glavni dobitok, to je 1 tedenski dopust na slovenskem morju z lepim dekletom, je bil čas, da se pozdravimo in napotimo spet domov. Kaj lahko rečemo, kot vedno je bilo vse dobro organizirano, upam da so bili vsi zadovoljni, ker mi iz Olofströma smo bili izredno zadovoljni, čeprav nas je čakala dolga pot domov. Lojze in Angelca sta bila tako prijazna da sta najprej odpeljala in nato pripeljala našega šoferja, ki je imel prenočišče v vandrarhem, da nas je lahko peljal spočit nazaj preko Skåne za Hästvedo, Olofström in v Kallinge.

Domov sva prišla ob poldesetih zjutraj, na poti sva bila 26 ur, utrujena, neprespana toda srečna. Slovenskemu društvu v Köpingu pa sporočamo: »Najlepša hvala za vse, upam da se bomo še kdaj videli v Köpingu, morda čez 5 ali 10 let!«

Ciril Marjan Stopar

Foto: Z. Podvinski ter Angelca Macuh

Svečana podelitev nagrad in priznanj Nacionalnega inštituta za biologijo

NIB Datum: 09.11.11

V Biološkem središču na Večni poti 111 v Ljubljani, je v ponedeljek, 7. novembra 2011, potekala že druga svečana podelitev nagrad in priznanj Nacionalnega inštituta za biologijo, poimenovanih po prof. dr. Miroslavu Zeiu, ki je bil med ustanovitelji inštituta. Lani je Nacionalni inštitut za biologijo (NIB) obeležil 50-letnico svojega delovanja in ob tej priložnosti prvič v zgodovini NIB-a podelil nagrade in priznanja prof. dr. Miroslava Zeia, posameznikom za njihove izjemne dosežke na področju osnovnih in uporabnih raziskav s področja ved o življenju ter uresničevanja vizij in poslanstva NIB.

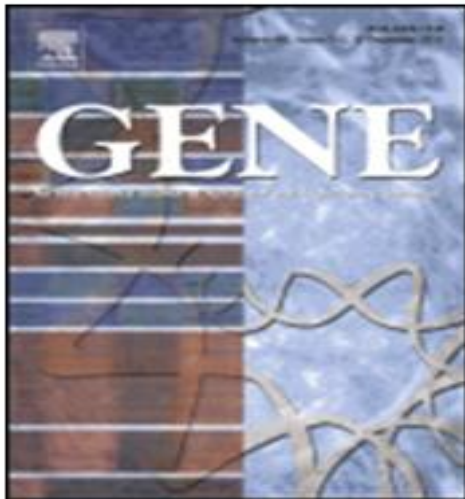
Svečane podelitve se je udeležil tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, mag. Dejan Židan, ki je v svojem slavnostnem nagovoru izpostavil globalen pomen virov hrane in še posebej varne hrane, predvsem zaradi naraščajoče naseljenosti našega planeta. Varna hrana je tudi eden izmed pomembnih področij pri katerih NIB sodeluje z ministrstvom za prehrano. Pod širokim pojmom zdrava hrana se skriva mnogo aktivnosti. Vsem so poznani izpostavljeni primeri gensko spremenjenih organizmov (GSO), kjer NIB pospešeno razvija znanje in tehnologije, kako odkrivati neželene GSO, pomaga MKGP pri pripravi ukrepov in smernic za sobivanje in kontrolo hrane. Nič manj pomemben vidik zdrave hrane je skrb za pitno vodo, od poznavanja ekosistemov iz katerih se napaja, pa vse do odkrivanja strupov, mutagenov in različnih človeku in rastlinam škodljivih mikroorganizmov, pa vse do razvoja metod čiščenja. Nove poti trgovanja in podnebne spremembe povzročajo hitro naseljevanje novih povzročiteljev bolezni in podirajo ravnovesja v ekosistemih. Minister je sodelavcem NIBa zahvalil za dosedanje sodelovanje in jih pozval, da še naprej pomagajo pri kriznih in perečih vprašanjih v državi kot je predvsem nedavno grozeča epidemija trsne rumenice, pomori čebel, hrušev ožig itd., ki groze tudi slovenskemu

gospodarstvu.

Nagrado Miroslava Zeia za izjemne dosežke na področju raziskovalne dejavnosti inštituta sta prejela prof. dr. Jurij Piškur in doc. dr. Rade Injac.

Glavna raziskovalna področja **prof. dr. Jurija Piškurja**, rednega profesorja molekularne genetike na Oddelku za biologijo, Univerze v Lundu na Švedskem pokrivajo metabolizem prekursorjev nukleinskih kislin, gensko zdravljenje, primerjalno genomiko in molekularno

The global distribution and evolution of deoxyribonucleoside kinases in bacteria (Gene, 2011)

Anke Konrad, Ekaterina Yarunova, Tinkara Tinta, Jure Piškur and David A. Liberles

- Department of Molecular Biology, University of Wyoming, Laramie, WY 82071, USA
- 11
- b Marine Biology Station, National Institute of Biology, Fornace 41, 6330 Piran, Slovenia
- 12
- c Department of Biology, Lund University, Sölvegatan 35, SE-22362 Lund, Sweden

evolucijo kvasovk. Prof. Piškur je v zadnjih 5 letih objavil 46 člankov, od skupno več kot 120-ih, med katerimi so tudi objave v najuglednejših znanstvenih revijah. Več njegovih odkritij je bilo patentiranih, je soavtor treh knjig in soustanovitelj treh spin-off biotehnoloških podjetij. Posebno priznanje njegovim raziskovalnim dosežkom predstavlja njegova izvolitev leta 2005 v Kraljevo fiziografsko društvo v Lundu, eno od švedskih kraljevih akademij. Kljub temu, da profesor Piškur že več kot 25 let živi in znanstveno deluje v tujini, ves čas vzdržuje strokovne in osebne stike z domovino. Od leta 2010 tako deluje v Odboru za znanost pri Svetu za Slovence po svetu kot

Prof. Dr. Jurij Piškur

Injac posvetovalno telo Vlade RS. Od leta 2009 pa sodeluje z laboratorijem za mikrobiologijo Morske biološke postaje Nacionalnega inštituta za biologijo na področju raziskav morskih mikroorganizmov pri adaptacijah na spremenjene okoljske dejavnike.

Dr. Jurij Piškur, Dr. Alenka Malej and Dr. Rade Injac

Docentu dr. Radetu Injacu je uspelo z inovativnim znanstvenim pristopom in uporabo najsodobnejših farmakoloških in analiznih metod dokazati potencialno uporabo fulerenola kot organoprotektiva pri terapiji rakavih obolenj z doksorubicinom. S svojim delom je postavil temelje za številne nadaljnje raziskave farmakološke uporabnosti fulerenolov ter narediti pomemben korak k implementaciji tovrstnih učinkovin v klinično prakso. O znanstveni odličnosti njegovih raziskav priča 34 znanstvenih člankov v zadnjih petih letih, ki so bili že več 240-krat citirani. Njegovo poznavanje farmacevtske tehnologije se odraža v štirih mednarodnih patentnih prijavih.

Prof.dr. Jure Piškur

SESTRE BUDJA

Graditeljice glasbenih mostov

Sestre Budja s svojimi ubranimi glasovi in tematsko skrbno pripravljeno glasbo bogatijo zbirke ljubiteljev glasbe v Sloveniji in na Švedskem

Jože Galič

Clevelandu pogosto pravimo tudi ameriška Ljubljana, predvsem zaradi velikega števila naših

Sestre Budja z očetom Avgustom, 1972; Sestre z rojakoma Milanom Brglezom in Martinom Pečovnikom, tik pred osamosvojitvijo Slovenije, juhij 1991; Moški pevski zbor s triom sester

Budja, Göteborg; Nastop v Ribnici, 2005; Nastop v Frälsningsarme, Landskrona, 2003; Lastovke, Malmö 1977; Nastop v Halmstadu, 1992.

izgradnje mostu med Landskrono in Ribnico je bila dolga in vijugasta.

Foto: Srečanje s pisateljem Ivanom Sivcem, 2002; Orkester Lastovke, 1977; Nastop v Brunarici pri Kočevju, 1984; Bratje Pirnat in sestre Budja, Kamniška Bistrica; Nastop pri Mali Nedelji, 1999; Glasbeni mostovi – snemanje, intervjuji (radio Ognjišče in drugi), nastopi, M.N. 2000;

rojakov, ki so si tam v različnih obdobjih našli svoj novi dom. Bi lahko Landskroni rekli švedska Ribnica? Če bi razmišljali tako smelo kot Avgušтина Budja, dolgoletna učiteljica dopolnilnega pouka, avtorica več knjig o Slovencih na Švedskem ter urednica edinega slovenskega časopisa v tej skandinavski državi, bi bilo mogoče tudi to! A pot Sester Budja do

Živeti na Švedskem

Gabrijela Karlin, roj Budja, Avgušтина Budja in Olga Budja iz glasbene družine Avgusta in Angele Budja iz Male Nedelje v Prlekiji so se za odhod na začasno delo na Švedskem odločale sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja. V

Landskrono so se medtem preselili tudi njihovi oče, mati in brat Janez z družino. Že leta 1968 so v krogu družine ustanovili SKK Triglav, prvo slovensko društvo na Švedskem, ki se je

da so v glasbi pristali tudi njihovi otroci in vnuki, ki danes tvorijo »srce« Orfeuma! Družina brata Janeza se je sicer konec sedemdesetih let vrnila v Slovenijo in pozneje tudi starša, Gabrijela, Avguščina in Olga pa so pognale korenine na Švedskem. Med drugim so bile pevke narodnozabavnega ansambla Lastovke, same pa so se posvetile pisanju in izvajanju švedskih in slovenskih pesmi, ki jih pogosto prirejajo v obeh jezikih.

Foto: Sestre Budja, skeč Hčere svet, 1978; 15. Slov. srečanje 1998, Lipa 30 let; Nastop v gledališču, Landskrona 2003; Izseljenski piknik v Škofji Loki 1986; Srečanje z Igorjem Podpečanom z družino ter Markom Bezovškom, ki je prirejal

glasbo za več zgoščenk sester Budja, 2000

leta 1977 preimenovalo v Društvo Lipa, 1999. pa v Družinsko pevsko društvo Orfeum. Ves čas obstoja društva je bilo rdeča nit njegovega delovanja ohranjanje kulturne dediščine s pretežno glasbeno osnovo. Oče Avgust je bil organist in pevovodja, mati Angela pevka v pevskem zboru... Povsem naravno je torej bilo,

Slovenija jih je odkrila leta 1998

Janezovi ženi Štefki, ki je dobro poznala kakovost sester Budja, je z leti šlo že pošteno na živce, da so dekleta – razen občasnih nastopov na izseljenskih piknikih in nekaterih televizijskih postajah – v Sloveniji skoraj nepoznana. Prepričala jih je, da so na Televizijo Slovenija, kjer je bila v tistem času zelo priljubljena oddaja Po domače z voditeljem Jožetom Galičem, poslale

nekaj svojih posnetkov – in čakale. Pa ne dolgo, kajti ravno v tistem času je uredništvo pripravljalo posebno oddajo z naslovom Dobrodošli v Sloveniji, v kateri so nastopali različni slovenski ansambli in solisti iz domovine in tujine. Sestre Budja je na tem prelomnem nastopu odkril slovenski glasbeni svet: zanje se je začela zanimati vodilna glasbena založba, Televizija Slovenija pa je z njimi v domači Mali Nedelji posnela prve tri videospote, ki jih je režiral Matjaž Koncilja, njihov kasneje pogost in dragocen sopotnik.

Kar šest plošč – in velik glasbeni most!

Z glasbenim producentom Igorjem Podpečanom ter številnimi slovenskimi soavtorji in studijskimi glasbeniki so sestre Budja v obdobju 1998 – 2003 posnele kar šest plošč z naslednjimi naslovi: **Spoznanje**, 2x **Tedeum** (božične pesmi v slovenski in švedski različici), **Otroci zemlje**, **Ave** in **Večernice**. Sredi največjega snemalnega zagona so začele z režiserjem Konciljo načrtovati tudi zahtevno video produkcijo, ki bi obsegala snemanja na Švedskem in v Sloveniji. Toda kje dobiti denar za njeno uresničitev?! Dotlej so sestavu že pomagali na občini v Landskroni, pri Uradu Vlade RS za

Slovence v zamejstvu in po svetu...»Domača« občina Ljutomer tega ni zmogla, zato se je Ribničan Marko Modrej, radijski urednik in voditelj ter občasni organizator nastopov Sester Budja (te so ga včasih ljubkovalno imenovali kar naš talisman sreče), povezal s takratnim ribniškim županom Jožetom Tankom. Občina Ribnica je junija 2000 prižgala »zeleno luč« za slovenski del sponzorstva tega glasbenega projekta, ki je za naslednjih šest let močno povezal Landskrono

spotov, posnetih v različnih krajih Slovenije, na

vseh pa Sestre Budja s svojimi ubranimi glasovi in tematsko skrbno pripravljeno glasbo – vse to še danes bogati zbirke ljubiteljev njihove glasbe na Švedskem in v Sloveniji!

in Ribnico, Švedsko in Slovenijo. Pet spotov, posnetih v Landskroni in njeni okolici, ter pet

Začetki 1970; Ribnica se povezuje z Landskrono; Zadnja zgoščenka sester Budja Večernice 2004, posneta z družinskim pevskim zborom Orfeum

Nenehna vračanja »k Mali Nedelji«

Budjevega očeta Avgusta že dolgo ni več, pred leti je umrl tudi Janez..., mati Angela, čila 95-letnica, pa še vedno živi na rodni grudi, občasno tudi na Švedskem. In vseskozi je katera od hčera pri njej. Ko je nastajal ta zapis, je bila to že v uvodu omenjena Avgušтина, ki je pripoved o življenju svoje z glasbo zaznamovane družine sklenila takole: »Je že res, da je vsak človek svoje sreče kovač, vendar je v življenju pomembno biti tudi ob pravem času na

pravem mestu in se srečati s pravimi ljudmi. Nam je to kar zadovoljivo tudi uspelo.«

*Havängsdösens kung o drottning
 "Från min steniga grav
 tittar jag ut över Östersjön.
 Böljande vågor slår emot sandstranden."
 Här vid Verkeäns strand
 står Linus o Nina –
 dom älskar havet, vågorna och solen.
 Här blir de man o hustru.
 Föräldrar till den underbara Sixten,
 vars ögon är klara som ett azurblått hav.
 Vi älskar honom alla
 och gläds nu för Nina o Linus –
 Havängs drottning o konung.*

*Vi önskar er lycka till i livet!
 Inga o Karlo*

Pozdravljena Gustika!

Najlepša hvala za vse članke v Slovenskem glasilu.

Mi pa smo zdaj imeli družinski praznik, najina starejša hči Nina se je poročila z svojim Linusom, in to kar na morski obali v obilju mivke. Pokrajina poroke je bil Österlen, v kraju Haväng. Poročnemu paru pa sem napisal pesmico.

Na fotografiji so: sestra moža Louise, mali presrečni Sixten ter Linus in Nina.

Lep pozdrav Karlo Pesjak

40. obletnica SD Simon Gregorčič v Köpingu

Slovenska skupnost v Köpingu je med našimi skupnostmi srednje velika, po trdnosti in povezanosti pa je ena tistih, ki si prizadeva ljudi povezovati in jih nagovarjati k ohranjanju slovenstva in slovenske vernosti. 1. oktobra 2011 je bilo tam izredno veselo, saj je minilo 40 let, kar je bilo ustanovljeno SD Simon Gregorčič. Med gosti je bil tudi Franc Breznik, ki je bil med ustanovitelji društva. Častitljivo obletnico so počastili tudi na državni ravni, saj se je tega jubileja udeležila ga. Metoda Mikuž, odpravnica poslov na slovenski Ambasadi, skupaj z asistentom Ronnyjem Colnerjem. Za kulturni program in za veselo razpoloženje so poskrbeli Folklorna skupina Jurij Vodovnik iz Skomarij in ansambel Glas iz Zreč pod zelenim Pohorjem. Praznovanja se je udeležil tudi predsednik Slovenske zveze na Švedskem, Ciril Stopar, ki je s sabo pripeljal skupino rojakov iz Olofströma in okolice. Z njimi je prišel Viktor Semprimožnik, ki je znani slovenski harmonikaš na frajtonarico in je sodeloval v kulturnem delu programa.

Gostje iz Slovenije, Folklorna skupina Jurij Vodovnik iz Skomarij in ansambel Glas iz Zreč so prišli na Husto v petek proti večeru, kjer so bili pri Macuhovih velikodušno sprejeti. Po krajšem počitku so se odpeljali na kraj, kjer so dobili večerjo in kjer so prespali. Pred samo večerjo so skupaj zapeli V dolini tihi in se tako spomnili pokojnega slovenskega godca Lojzeta Slaka, kakor so bili preko spleta Slovenci povabljeni, da se ob

20.00 tisti dan spomnijo rojaka, ki je slovensko narodovo bogastvo ponesel daleč med rojake po svetu. Program je vodil Alojz Macuh, predsednik SD Simon Gregorčič v slovenskem jeziku. V švedskem jeziku pa je nagovarjala navzoče Simona Macuh, tako so tudi Švedski mogli razumeti, kaj je Alojz Macuh povedal. Slovenska in švedska himna sta napovedali svečani dogodek. Potem je sledil pozdrav vsem navzočim in nagovor ge. Metode Mikuž, ki je v imenu slovenske države pozdravila vse navzoče. Tudi predsednik Slovenske zveze, kakor slovenski dušni pastir sta imela priložnost navzoče nagovoriti. Folklorna skupina Jurij Vodovnik pa je s svojimi spleti prikazala slovenske pokrajine in njihove značilne plesne. Tako se je kulturni program prevesil v slovensko praznovanje, ki je bilo zares prisrčno.

Za slovensko večerjo je poskrbel kuhar Boštjan Kores, ki je s svojimi pomočniki pripravil resnično okusna in izbrana jedila, tako da so bili vsi gostje zelo zadovoljni. Mladina je skupaj stopila in postregla vse navzoče, tako da so bili vsi hitro postreženi. Nekateri so poskrbeli tudi za prodajo tombole, ki je imela bogate dobitke. Iskrene čestitke in zahvala odgovornim v SD Simon Gregorčič, ki so organizirali in lepo izvedli jubilejno praznovanje. Veliko dela je bilo za vsem tem, zato iz srca hvala vsem, ki ste žrtvovali svoj čas in moči, da je bilo praznovanje resnično lepo. Hvala pa tudi vsem slovenskim društvom, ki so organizirala na terenu prevoz v Köping in omogočila rojakom, da so skoraj z vseh delov južne Švedske prišli na to praznovanje. Še veliko let in lepih srečanj v vzpodbudo mlajšemu rodu, da se bo z veseljem udeleževal slovenskih srečanj v naših društvih.

Zvone Podvinski

Nekaj napotkov za življenje v dvoje ali Otroška razmišljanja o zmenkih in skupnem življenju

KAJ SE POČNE NA ZMENKU S FANTOM/PUNCO?

Zmenki so zato, da bi se ljudje zabavali, in to bi morali vsi izkoristiti, da se bolje spoznajo. Celo fanti znajo povedati kaj zanimivega, če jih dovolj dolgo poslušáš! *Jasna, 8 let (od kod ji to? od mame?)*

Na prvem zmenku si pripoveduješ zanimive zgodbe, da si potem želiš na zmenek tudi drugič! *Niko, 8 let (hmmm)*

KAJ BI NAREDIL, ČE BI ŠLO NA PRVEM ZMENKU VSE NAROBE?

Jaz bi šel domov in se delal, da sem mrtev. Potem bi poklical časopis in jim rekel, naj pripravijo osmrtnico! *Darko, 9 let (to tudi mene včasih prime...)*

KDAJ SE LAHKO PRVIČ POLJUBIŠ?

Če je bogat in ima polno denarja.

Jelena, 7 let (ta ima ziher kakšno starejšo blond sestro)

Ko se s punco enkrat poljubiš, se moraš z njo poročiti in imeti z njo otroke. Tako ti je to! *Dejan, 8 let (da, Dejan, na žalost je res tako)*

KAKO SE ODLOČIŠ, DA SE JE TREBA POROČITI?

Prvo moraš najti nekoga, ki ima rad iste stvari kot ti. Če na primer ti rad gledaš nogomet, mora biti to všeč tudi njej, pa še čips in pivo ti mora prinesť.

Marko, 10 let (popolnoma prav ima)

O teh stvareh ne odločaš sam. Bog to odloči že zdavnaj vnaprej in ti to samo sprejmeš!

Ivana, 10 let (nekaj je na tem)

KATERA LETA SO PRAVA ZA POROKO?

Najboljše je biti star 23, ker potem poznaš svojega moža že vsaj 10 let.

Sandra, 10 let (če pri trinajstih se niste imeli resnega, se pazite:))

Ni najboljših let za poroko. Da se poročiš, moraš biti enostavno velik bedak!

Filip, 6 let (fant ima slabe izkušnje)

ALI JE BITI BOLJE POROČEN ALI NE?

Jaz ne vem. Ampak nikdar se ne bi poljubljal s svojo ženo. Nočem, da postane debela!

Marko, 8 let (res bister)

Deklice se ne rabimo poročiti! Ampak fantje rabijo nekoga, da jim čisti!

Marija, 9 let (ona že ve...)

KAJ MORAŠ NAREDITI, DA JE ZAKON USPEŠEN?

Mož mora ženi ves čas govoriti, da je lepa, tudi takrat, ko zgleda kot avtobus!

Stanko, 10 let (absolutni zmagovalec, tale Stanko)

...kakšne izkušnje in kakšna pamet, res je vse drugače, kot je nekoč bilo.... (Denis Farkaš)

Prispevek Slovencev s Švedske k samostojnosti Slovenije leta 1991

Slovenci!**Mi Slovenci se ne prodamo, Za svobodo se boriti znamo.****Domovino branimo, Svetu kažemo, Neodvisnost hočemo.****Svet, priznaj nas ti! Narod krvavi, Za svobodo zdaj trpi.**

Renata Štefanič (Pesem je bila objavljena v Našem glasu, št. 109)

Tako je mlada Renata Štefanič iz Stockholma na praznik apostolskih prvakov Petra in Pavla izrazila svoje občutje, bolečino in skrb, kakor tudi pogum in podporo za samostojno Slovenijo. Dolgoletne sanje, ki so jih sanjali naši rojaki v tujini, tudi na Švedskem, so se v času krvavih spopadov za samostojno Slovenijo začele uresničevati. V članku z naslovom S Slovenijo v srcih Adi Golčman piše najprej o praznovanju slovenske samostojnosti. Takoj zatem omeni agresijo Jugoslovanske armade in kako je Slovenija z dobro organizirano in učinkovito obrambo ter bojevitim duhom po enajstih dneh zmagala. Prav tako opisuje zmago na medijskem področju, saj je približno tisoč domačih in tujih novinarjev vsak dan poročalo o »uspešni obrambi Davida nad Goljatom«. To je bila tudi priložnost vrnitve v tisočletno zgodovino slovenskega naroda, ki je bila končno izsanjana. Aktualni komentarji, reportaže in intervjuji, vse to je prispevalo k večjemu in boljšemu poznavanju zgodovine slovenskega naroda tudi zunaj njenih meja.

V času agresije jugo vojske je nastala tudi ogromna materialna škoda. Zato je prišlo do ugotovitve tudi med rojaki na Švedskem, da bo za obnovo potrebna pomoč vseh, »prav tako nas, ki trenutno živimo v inozemstvu«. Tudi Slovenci na Švedskem so se aktivno vključili v pomoč napadeni domovini tako, da so organizirali demonstracije, osvetljevali so slovenski problem v švedskih sredstvih javnega obveščanja, delegacije rojakov so obiskovale švedske politike in seveda je nesreča slovenskega naroda doma klicala po zbiranju sredstev za pomoč domovini. Mladina iz Malmöja in okolice je demonstrativno predala svoje potne liste jugoslovanskemu konzulatu, kar je zabeležila tudi švedska televizija. Takole so zapisali na listič, ki so ga priložili potnim listom:

Počutimo se prizadeti zaradi dogodkov v Sloveniji in zato se odpovedujemo vašim potnim listom.**Obsojamo tako imenovano vlado v Beogradu in njen napad na suveren in demokratičen narod.****Dogodki so pokazali, da tisto, kar je nekoč bila Jugoslavija, danes za nas ne obstaja več.****S to simbolično potezo želimo opozoriti in obvestiti ves zahodni svet.**

Slovenci v Švedski

Omeniti je potrebno tudi junaško delo, ko sta Anica in Stanko Ratajč pozno ponoči ponosno in zaneseno šivala prvo slovensko zastavo za sobotne demonstracije v Stockholmu. Spomniti se je potrebno tudi Petra, ki je pred švedskim parlamentom v svojem govoru prvi javno obsodil agresijo na Slovenijo in zahteval večjo odločnost od švedskih oblasti glede slovenskega vprašanja. Slovenski domovi na Švedskem so postali

telefonske centrale in kulturno obveščevalni centri v tistih kriznih trenutkih. Če je bilo na eni strani toliko velikodušnosti in neustrašnosti in smelosti pa je po drugi strani potrebno priznati, da je v tistem času bilo kar nekaj rojakov, ki so utihnili, se izolirali, morda tudi zaradi svojega položaja v švedski družbi. A pisec članka razmišlja, da morda pa so ob radiu in televiziji vseeno navijali za samostojno Slovenijo. Na praznik apostolskih prvakov Petra in Pavla so bile velike demonstracije v Stockholmu, kjer so se zbrali rojaki z vse Švedske. Potem pa so se zbirali 22 tednov in v različnih mestih demonstrirali, skupaj s Hrvati in Albanci za priznanje samostojne države Slovenije in ostalih dveh držav. V času priprave na slovensko samostojnost je nastal Svetovni slovenski kongres, ki je imel delegate tudi s Švedske. Janez Bajt, Gustika Budja in Jože Bergoč so se udeležili ustanovitve le tega v Ljubljani. Svetovni slovenski kongres se je zaradi napada na Slovenijo in zaradi okupacije s strani jugoslovanske vojske moral predčasno raziti, vendar pa so člani po svojim močeh prispevali k priznanju Slovenije pred tujimi državami.

Veliko poslanstvo za priznanje Slovenije je v časih demonstracij na Švedskem opravil največji slovenski fotograf Karlo Pesjak, ki je demonstracije zapisal spominu na fotografski papir. Tako so rojaki iz Göteborga 19. junija 2011 ob praznovanju 20. obletnice slovenske samostojnosti, kakor tudi rojaki z vsega sveta v petek 1. julija 2011 v Ljubljani blizu Magistrata občudovali in z velikim zanimanjem si ogledovali njegove fotografije z praktično vseh demonstracij na Švedskem. Slovenska katoliška misija s Švedske je na tem praznovanju v Ljubljani v začetku julija 2011 prispevala svoj delež, saj so poleg fotografij z demonstracij izpred 20-tih let, bili tam na ogled tudi dve slovenski zastavi. Zakonca Stanko in Anica Ratajč sta lastnoročno šivano zastavo prinesla celo osebno in se, skupaj z Aničinim bratom ter svakinjo iz Avstralije, udeležila tega praznovanja v Ljubljani. Družina Štefaničevih iz Stockholma je posodila slovensko zastavo slovenskemu duhovniku Zvonetu, ki je zastavo nesel po dvajsetih letih iz Stockholma v Ljubljano.

Koliko prostovoljnega dela glede pošte in obveščanja je bilo v tistih dneh vojne za samostojno Slovenijo, koliko prečutih noči in pogovorov ter pripravljanja nagovorov ob demonstracijah na različnih krajih med Göteborgom in Stockholmom, vse tja do južne Švedske. Tudi takratni slovenski dušni pastir Jože Drovc je odigral pomembno vlogo pri osamosvajanju Slovenije. Takratna mladina, je ob podpori staršev pokazala svojo ljubezen do domovine, kakor tudi neustrašnost glede jugoslovanske agresije na domovino. Mnogi so bili pripravljeni priti domov in se boriti za svobodno in neodvisno Slovenijo. Omeniti je vredno in potrebno, da je kar nekaj naših rojakov shranjevalo odrezke iz švedskih časopisov, ki so v dnevih vojne za samostojno Slovenijo poročali o dogajanju prav tam. S ponosom pokažejo še danes, kaj vse se je poročalo o Sloveniji, ko je bila napadena s strani jugoslovanske vojske. Prav tako je vredno spomina omemba denarne pomoči, ki se je zbirala med rojaki na Švedskem. Ta pomoč je bila v »razbiti« Sloveniji še kako dobrodošla in je obenem pokazala solidarnost z rojaki v domovini.

Na koncu tega zapisa pa je prav, da pisec tega članka zapiše misel nekega rojaka, ki je bil pred dvajsetimi leti zelo aktiven pri demonstracijah. Nekako takole je rekel: Takrat se nismo borili za takšno Slovenijo, kakršno jo imamo danes, leta 2011. Veliko dobre volje je tudi pri Slovencih na Švedskem ostalo. Veliko novega upanja je, da se življenje v domovini Sloveniji nekoč le spremeni na lepše in da bo domovina Slovenija še prijaznejša tudi do Slovencev zunaj njenih meja. Želja je, da bi demokracija zaživela tudi v Sloveniji in z njo vse večja odgovornost njenih politikov za skupno dobro in ne le za lastni žep. Naj živi torej samostojna, demokratična Slovenija in z njo vsi, ki si prizadevajo za njeno skupno dobro. Hvala vsem, ki so pred dvajsetimi leti smelo stopili skupaj in dodali s skupnimi močmi za svobodno in samostojno Slovenijo in ki Slovenijo na različnih področjih še danes vredno zastopajo v tujini, kjer živijo razkropljeni po svetu.

Zbral in povzel iz Naš glas, glasilo slovenskih društev na Švedskem, št. 109, na god rožnovenske Matere Božje

Zvone Podvinski

Augustina vill se

”Jag vågar inte åka till barnen”

LJUBLJANA (IDAG:s utsända)
Här i Ljubljana, står Augustina Bučja från Landskrona och längtar efter sin son Matej Daniel, tio år, och fyraåriga barnbarnet Therese. Barnen är i en by knappt 15 mil från Ljubljana. Ändå kan Augustina inte träffa dem.

— Jag vågar inte åka till barnen. Det är alldeles för farligt att ge sig ut på vägarna. När Augustina Bučja åkte till Jugoslavien 11 juni var det för att hon själv skulle delta i den slovenska världskongressen och för att hon och barnen skulle få semester i det gamla hemlandet. Kriget ändrade allt.

FAMILJEN SPLITTRADES

Familjen är splittrad. Augustina sitter fast i Ljubljana och de två barnen och Augustinas mamma, Angela, 75 år, finns i byn Bukovci nära gränsen till Kroatien och hemma i Landskrona finns Augustinas man Zvonko och hennes tre andra döttrar Anne-Marie, 23 år, Helena, 25 år och Theodora, 26 år.

— Min man säger att han ska åka hit nå onsdag och försöka ta

finns Augustinas man Zvonko och hennes tre andra döttrar Anne-Marie, 23 år, Helena, 25 år och Theodora, 26 år.

— Min man säger att han ska åka hit på onsdag och försöka ta sig över gränsen till Jugoslavien. Anne-Marie vill också åka med.

KOM HIT SOM 19-ÅRING

Augustina Budja kom som 19-åring till Sverige 1964. I dag är hon ordförande i Lipa (det slovenska förbundet) i Landskrona och utsedd som Sveriges representant i den slovenska världskongressen i Ljubljana förra veckan.

— När vi åkte hit kunde jag aldrig drömma om att det skulle bli så här, säger Augustina.

Hennes mamma Angela som också bor i Landskrona har kvar sitt hus i hembyn. Där lämnades barnen medan Augustina skulle kongressa.

— Det var i tisdags i förra veckan.

SÄKRARE I BYN

— Jag pratar med barnen i telefon, de säger att de längtar efter mig och jag försöker förklara var-

Augustina Budja sitter fast i Ljubljana och längtar efter att få träffa sina förklara varför jag inte kan komma och hälsa på dem. Men trots allt är har hennes familj beslutat sig att trots alla faror och ge sig iväg till Aug

för jag inte kan komma och hälsa på dem.

— Men trots allt är barnen säkrare i byn än i Ljubljana. Och där kommer det att finnas mat om situationen förvärras här.

HÅRDA STRIDER

Vi träffar Augustina på en cafeteria intill det slovenska parlamentet. Radion står på för full volym och lämnar ständiga rapporter som visar hur bräckligt

EG-avtalet om tre månaders vapenvila är.

Hårda strider i en by i Kroatien, serberna mobiliserar 200 000 man, vid gränsen mot Österrike vägrar slovenska trupper regeringssoldater att retirera. Och farligast av allt; alla gör sina egna tolkningar av hur det muntliga avtalet (ingen har skrivit under det) ska tolkas.

Alla vägrar att lämna ifrån sig vapnen, regeringen beskyller slovenerna för att döda krigsfång-

fa sina barn. — Jag pratar med barnen i telefon och jag försöker allt är barnen säkrare i byn än i Ljubljana, säger hon. Hemma i Sverige II Augustina och sina andra släktingar i det oroliga Slovenien.

va- ar och en avhoppad hög officer i den jugoslaviska armén med slovenskt ursprung berättar att det inte finns någon som för befälet för regeringsstyrkorna. Officerarna gör som de vill.

STOLT ÖVER SITT FOLK

Hans uppgifter bekräftar alla tidigare vittnesmål om att regeringen i Belgrad inte har någon kontroll över armén, där nästan alla officerare är serber och auto-

matiskt fientliga till Slovenien och Kroatien.

— Jag känner mig som både svenska och slovenska, säger Augustina Budja. Men just nu är jag bara stolt över vad mitt slovenska folk åstadkommer.

Samtidigt är hon mycket orolig för fortsatta våldsamheter och hon längtar efter att få träffa barnen igen.

— Jag är rädd för att det dröjer. Det kan mycket väl hända att det blir min man som får se dem först.

sin familj igen

De riskerar livet för att återförenas

LANDSKRONA (IDAG) Medan de flesta västerlänningar flyr från inbördeskriget Jugoslavien, gör Anne-Marie och hennes pappa Zvonko tvärtom.

Just nu packar de det sista hemma i Landskrona.

I morgon trotsar de farorna och ger sig i väg till sina släktingar i det oroliga Slovenien.

— Jugoslavien är känslomässigt vårt hemland lika mycket som Sverige är det, säger Zvonko Bencek.

Av KATRIN ZETTERLUND

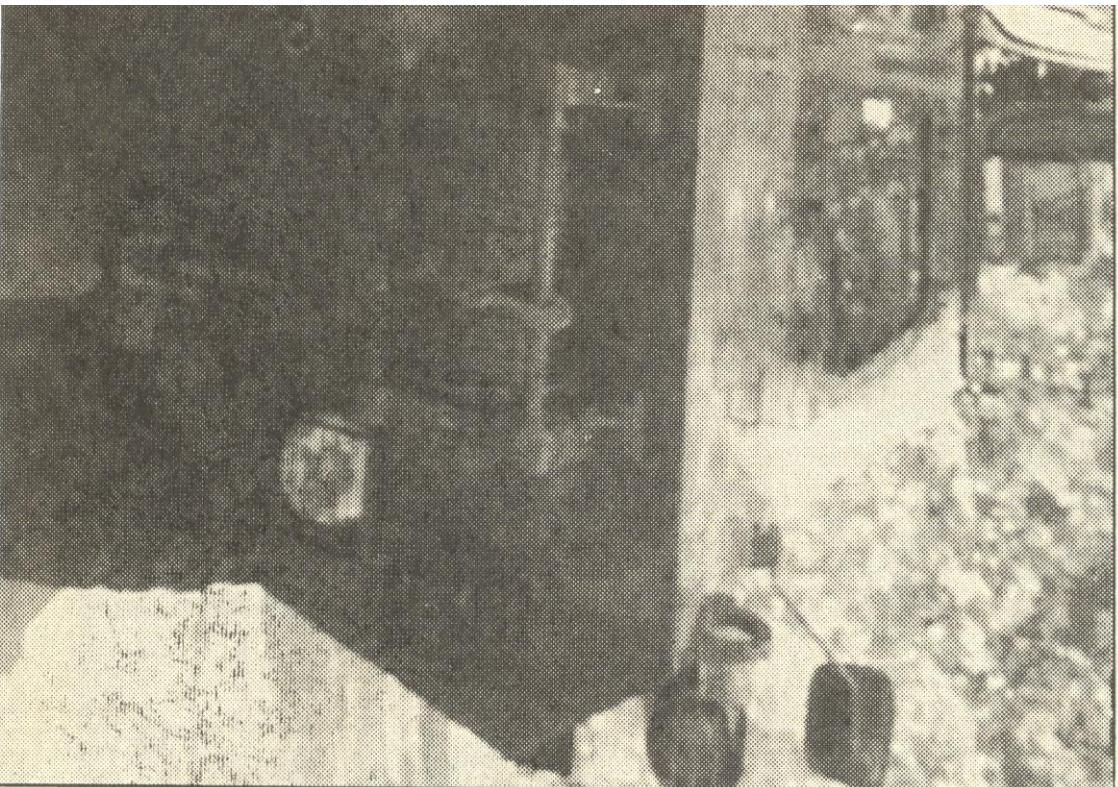
Inbördeskriget i Jugoslavien har tillfälligt splittrat Landskronafamiljen Bencek-Budja.

Zvonkos fru Augustina Budja sitter fast i Ljubljana, medan paret's 10-åriga son Matej Daniel och barnbarnet Therese, 4, finns hos Augustinas mamma Angela, 75, i byn Buckovci nära gränsen till Kroatien.

I morgon skjivs syskonen åt Helena, 25, (till vänster) stannar hemma i Landskrona. Anne-Marie, 23, trotsar krigets faror och följer med pappa Zvonko till delar av den splittrade familjen i Jugoslavien.

— Jag vill ner och träffa min dotter, säger Anne-Marie.

MÅSTE FÅ UT BARNEN

— Min första tanke var att jag måste dit ner och få ut barnen ur landet. Men om det har lugnat sig när vi kommer dit, så stannar vi kvar ett tag, säger Zvonko.

I morgon kör han tillsammans med sin dotter, Thereses mamma Anne-Marie, ner mot en österrikiska gränsstad.

— Vi tror inte att det blir några problem att komma in i landet. Det finns nog flera möjliga vägar att komma igenom därnere, säger Zvonko.

När Augustina, sonen Matej Daniel och barnbarnet Therese reste till Jugoslavien 11 juni, planerade resten av familjen att följa efter nu på torsdag.

LÄNGTAR EFTER DOTTERN

— Men nu blir det bara pappa och jag, säger Anne-Marie, 28.

— Jag gör det för att jag längtar efter min dotter, fortsätter hon.

Anne-Maries syster Helena, 25, backade ur i sista stund.

— Jag har små barn att ta ansvar för och jag vill inte riskera något för deras del, säger Helena.

Pappa Zvonko tror inte att han och dottern Anne-Marie kommer att råka illa ut.

MYCKET FÖRSIKTIGA

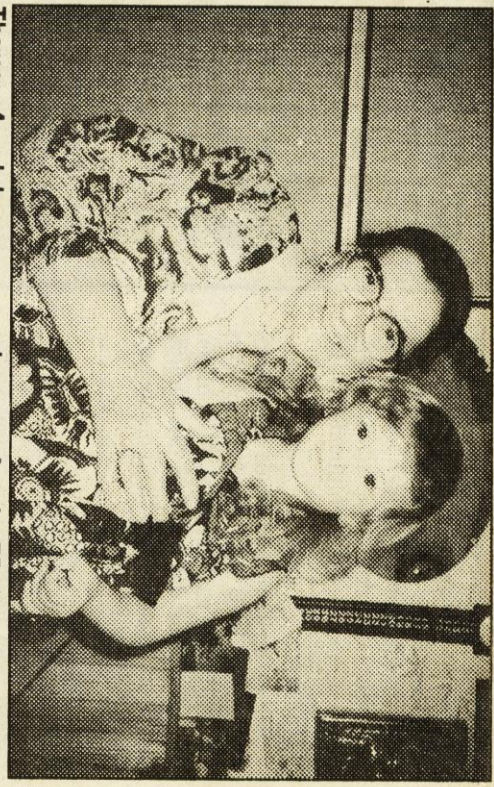
— Vi tar det försiktigt. Vi kan språket och omgivningarna och håller oss inomhus på kvällar och nätter, säger han.

Zvonko vet inte när han får träffa sin fru igen.

— Vi åker inte till henne i Ljubljana. Det är mindre farligt hemma hos min svärmor i Bukkovi. Det ligger avsides ute på landet.

Zvonkos 10-årige son Matej Daniel ringde därifrån hem till sin pappa senast i går.

— Jag vill ner och träffa min dotter, säger Anne-Marie.

Therese, 4, och hennes gammelmormor Angela, 75, finns i Angelas hus i en by nära den kroatiska gränsen. Angela, som också bor i Landskrona har kvar sitt hus i den jugoslaviska hembyn.

— Han sa att han längtar efter mig. Jag tror han mår bra. Jag vet inte riktigt hur mycket han förstår. De har ju sett flygplan och hört skottlossning.

UPPVUXNA I SVERIGE

Zvonko har bott i Sverige i 30 år. Hans fyra barn är uppvuxna i Landskrona.

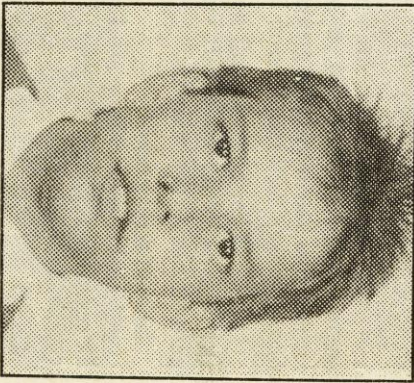
— Men vi har alltid haft tät kontakt med våra släktingar i Jugoslavien och hälsat på minst en gång om året. Det som händer där nere nu känns fruktansvärt, säger Zvonko.

Han hoppas att oroligheterna ska avta under veckan.

DE BORDE SLUTA SLÄSS

— I så fall stannar vi kvar ett tag. Jag kan inget göra och jag kan inte släss, det har jag aldrig kunnat, men på något sätt vill jag vara där i alla fall.

Han säger att han känner sig som svensk, men samtidigt som jugoslav.

10-åriga Matej Daniel ringde i går kväll hem till pappa Zvonko i Landskrona. — Jag längtar efter dig pappa, sa han.

— Jag är en slovensk jugoslav. Men tidigare har det inte varit värre skillnad mellan slover och andra folkslag än vad det är mellan skåningar och stockholmarna, säger Zvonko.

— Det är hemskt, om de bara kunde sluta släss och sätta sig ner i diskussioner i stället.

IDAG

NFALL

i går kväll gick he- i den jugoslaviska all mot civilbefolk- nika strax utanför kyvna sårades. Det nvarnet besvarade helikoptrarna för- terades också om delar av Slovenien.

STELLAN BERGSTEN

LENNART REHMMAN

I JUGOSLAVIEN

tsupet i norsk TV

G-TT-NTB) Nor- ämnden vill inte reklam i TV.

CNN och Discovery där rek- lamsnutarna förekommer.

Norrmän runt om i landet protesterar mot att det svarthat i TV-rutorna och nu återstår för norska kulturd- partementet att diskutera den känsliga frågan för att fatta ett slutgiltigt beslut.

Slovenerna i Sverige demonstrerade i städerna, dock tvekade svenska politiker angående händelserna i Slovenien. Det dröjde några svåra månader till innan Sverige erkände Sloveniens suveränitet, landets självständighet.

Antigen tillsammans!

Budja

Väntan är slut och familjerna är tillsammans igen efter två veckor av ovisshet och ångest. Från vänster 4-åriga Therese hos mormor Augusta, Anne-Marie med 10-åriga Matej i famnen, Zvonko och Augustinas mamma Angela.

I Stockholm fanns det mäktiga slovener som ville behålla Jugoslavien. De motsatte sig alla försök och tyckte att Sloveniens självständighetskamp kommer att sluta illa. Dessa Sverige-sloveners hade mycket att förlora med Sloveniens självständighet och bara att vinna om Jugoslavien överlevde som förr... ..

Väntan är slut och familjerna är tillsammans igen efter två veckor av ovisshet och ångest. Från vänster 4-åriga famnen, Zvonko och Augustinas mamma Angela.

Kriget spittrade familjer

BUCKOVCI, SLOVENIEN Tillsammans igen! I går tog nästan två veckor av väntan och ångest slut för Augustina Budja från Landskrona och hennes dotter Anne-Marie.

Då fick de äntligen träffa sina barn igen.

Mötet skedde i byn Buckovci i de slovenska bergen, där kriget rasat i flera dagar.

— Underbart, säger Augustina och kramar om sin son Matej Daniel, tio år.

Therese, fyra år, sitter i knät hos mamma Anne-Marie och bryr sig inte om någon annan. Familjen splittrades på tre platser av kriget i Jugoslavien. Augustina Budja var i Ljubljana för att delta i den slovenska kon-

gressen, när kriget bröt ut. Då hade hon lämnat Matej Daniel och Therese hos sin mor Angela i byn Buckovci.

TRE DÖTTRAR

Kvar i Landskrona fanns Augustinas man Zvonko och tre döttrar.

En av döttrarna är Anne-Marie, Thereses mamma.

Zvonko och Anne-Marie beslöt att ta risken att åka till Jugoslavien trots kriget.

— Jag måste absolut träffa Therese, jag kunde inte bara sitta hemma i Landskrona, säger Anne-Marie.

På grund av riskerna ville inte Zvonko ha henne med, men Anne-Marie var envis.

MINERADE VÄGAR

— Jag själv var både rädd och förbannad över kriget, men jag måste till min fru och barnen. Jag var beredd att gå till fots över gränsen om det behövdes, säger Zvonko. Det gick bra med bil, men han och Anne-Marie hamnade nära de hårdaste striderna och tvingades tillbringa en natt i en by i bergen.

rna i två veckor

Augustina Budja vågade inte åka ensam från Ljubljana till byn. Det har pågått strider på landsbygden, vägarna är på många håll minerade eller oframkomliga på grund av en mängd barrikader.

Vi såg ett exempel på vilken förödelse en sådan stridsvagnsmina kan åstadkomma. En av regeringstruppernas stridsvagnar försökte ta sig förbi en blockerad bro, där den körde på minnan. Det blev bara ett sotigt skrotskal kvar av stridsvagnen. Ingen kan ha överlevt den smällen.

VAR INTE RÄDD

Zvonko fick åka tillbaka till Ljubljana och hämta Augustina. Tillsammans med iDAG åkte de tillbaka till byn.

Det förekom strider bara en dryg mil från byn i onsdags men Matej Daniel försäkrar att han inte var så rädd.

— Jag satt i soffan tillsammans med mormor Angela och Therese. Vi var tysta hela tiden.

Zvonko, Augustina och Anne-Marie har oroat sig mer för sina barn.

— Innan vi kom i väg trodde jag att jag skulle bli galen, säger Zvonko.

Nu stannar hela familjen på den gamla familjegården. Medan vi pratar kommer den nya radiorapporten om att regeringen i Belgrad hotar Slovenien med mer våld.

— Men vi stannar kvar, säger alla. Blossar kriget upp, har vi ju bara tre mil till den österrikiska gränsen.

Ob

20-

letnici

osamo-

svojitve

Republike

Slovenije

A. Budja

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49
rudolf.ursic@qlocalnet.net

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15
fbjenkomalab@msn.com

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44
aa.macuh@gmail.com

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85
c.m.stopar@telia.com

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37
marianne.ratajc@byggnads.se

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si
urad.slovinci@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD
lomsek@spray.se

Slovensko društvo PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85
ivankafranseus@hotmail.com

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832, 101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08 8572 59
zavrel@bredband.net; martingregorc@yahoo.com

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o Bencek-

Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26
orfeum@bredband.net

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21
Zvone.podvinski@rkc.si

Vesele BOŽIČNE PRAZNIKE ter srečno NOVO LETO 2012 želi

uredništvo slovenskega glasila!

**GOD JUL
och GOTT NYTT
ÅR**

**Önskar
redaktionen**

